

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE

614

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 64. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 13. marta 2014. godine, i na 37. sjednici Doma naroda, održanoj 29. aprila 2014. godine, donijela je

**ZAKON
O JAVNIM NABAVKAMA**

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuje se sistem javnih nabavki u Bosni i Hercegovini, utvrđuju pravila za postupke javnih nabavki, i to na način da se definiraju prava, dužnosti, odgovornosti i pravna zaštita učesnika u postupku javne nabavke, te nadležnosti Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) i Ureda za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: URŽ).
- (2) Postupak javne nabavke odnosi se na postupke nabavke robe, usluga ili radova koje provodi ugovorni organ ili sektorski ugovorni organ iz čl. 4. i 5. ovog zakona, u skladu s odredbama ovog zakona i podzakonskih akata.

Član 2.

(Definicije pojmova)

- (1) Pojedini pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:
 - a) **ugovor o javnoj nabavci** je ugovor s finansijskim interesom koji se zaključuje u pisanoj formi između jednog ili više dobavljača i jednog ili više ugovornih organa i ima za cilj nabavku robe, usluga ili izvođenja radova u okviru značenja ovog zakona, i to:

- 1) **ugovor o javnoj nabavci robe** je ugovor o javnoj nabavci čiji je predmet kupovina, najam i zakup robe ili lizing sa ili bez opcije kupovine robe, kao i ugovor koji kao usputnu stvar uključuje i ugradnju i/ili postavljanje i/ili montažu uz robu;
- 2) **ugovor o javnoj nabavci usluga** je ugovor o javnoj nabavci čiji je predmet nabavka usluga iz Aneksa II. dio A i B, koji su sastavni dio ovog zakona. Usluge koje su izuzete od ovog zakona navedene su u Aneksu II. Dio C, koji je sastavni dio ovog zakona. Ugovorom o javnoj nabavci usluga smatra se:
 - ugovor o javnoj nabavci, čiji su predmet i roba i usluge, ugovor je o javnoj nabavci usluga, ako vrijednost predmetnih usluga prelazi vrijednost robe obuhvaćene tim ugovorom ili
 - ugovor o javnoj nabavci, čiji su predmet usluge i radovi, ugovor je o javnoj nabavci usluga, ako on uključuje i radove u smislu Aneksa I. koji je sastavni dio ovog zakona, a koji su sporedni u odnosu na glavni predmet ugovora;
- 3) **ugovor o javnoj nabavci radova** je ugovor čiji je predmet projektovanje i izvođenje radova ili izvođenje radova koji se odnose na jednu ili više djelatnosti utvrđenih u Aneksu I., koji je sastavni dio ovog zakona, ili radova ili izvođenje radova, bilo kojim sredstvima, koji odgovaraju zahtjevima koje je naveo ugovorni organ ili sektorski ugovorni organ. Pojam "radovi" podrazumijeva rezultat gradnje ili građevinskih radova uzet u cjelini, a koji je sam po sebi dovoljan za ispunjenje neke ekonomske ili tehničke funkcije.

- b) **ugovorni organ** u smislu ovog zakona je:
- 1) ugovorni organ iz člana 4. ovog zakona koji provodi postupak javne nabavke robe, usluga i/ili radova;
 - 2) sektorski ugovorni organ iz člana 5. ovog zakona koji obavlja djelatnost u oblasti vodopsnabdijevanja ili energetike ili prometa ili poštanskih usluga i koji provodi postupak javne nabavke robe, usluga i/ili radova;
- c) **privredni subjekat** je pravno ili fizičko lice, ili grupa takvih lica, koji na tržištu nude robe, usluge i/ili radove, a registrirani su za obavljanje predmetne djelatnosti, te mogu učestvovati u postupku javne nabavke, kao:
- 1) **ponudač** koji je dostavio ponudu;
 - 2) **kandidat** koji je dostavio zahtjev za učešće u ograničenom, pregovaračkom postupku ili takmičarskom dijalogu;
 - 3) **grupa kandidata/ponudača** (dva ili više kandidata/ponudača) koji su dostavili zajednički zahtjev za učešće ili zajedničku ponudu;
 - 4) **dobavljač** kojem je nakon postupka javne nabavke dodijeljen ugovor o javnoj nabavci.
- d) **tenderska dokumentacija** je dokumentacija koja sadrži minimum jasnih i odgovarajućih informacija u odnosu na izabrani postupak dodjele ugovora, a objavljuje je ili kandidatima/ponudačima predstavlja ugovorni organ; ova dokumentacija uključuje obavještenje o nabavci, poziv za dostavu zahtjeva za učešće/ponuda (početnih i konačnih), tehničke specifikacije, kriterije za kvalifikaciju i izbor najpovoljnije ponude, nacrt ili osnovne elemente ugovora i druge relevantne dokumente i objašnjenja;
- e) **otvoreni postupak** je postupak u kojem svaki zainteresirani ponudač može dostaviti ponudu;
- f) **zahtjev za učešće** je pisani dokument koji privredni subjekat podnosi u prvoj fazi u ograničenom postupku, pregovaračkom postupku ili takmičarskom dijalogu;
- g) **pretkvalifikacija** je faza postupka u kojoj ugovorni organ, na osnovu kvalifikacionih kriterija definiranih u tenderskoj dokumentaciji, vrši izbor kvalificiranih kandidata koji će se pozvati da dostave ponude u ograničenom postupku, pregovaračkom postupku ili takmičarskom dijalogu;
- h) **ograničeni postupak** je postupak u kojem privredni subjekat može zahtijevati učešće i u kojem ugovorni organ nakon obavljene kvalifikacije poziva sve kvalificirane kandidate da podnesu ponude;
- i) **pregovarački postupak** je postupak u kojem ugovorni organ pregovara o uslovima ugovora s jednim ili više pozvanih ponudača. Ovaj postupak može se provoditi sa ili bez prethodnog objavljivanja obavještenja o nabavci, isključivo prema uslovima utvrđenim u ovom zakonu;
- j) **takmičarski dijalog** je postupak u kojem svaki zainteresirani privredni subjekat može zatražiti da učestvuje u postupku, pri čemu ugovorni organ s učesnicima pozvanim u taj postupak vodi dijalog s ciljem razvijanja jednog ili više odgovarajućih rješenja koja mogu ispuniti njegove zahtjeve, i na osnovu kojih su izabrani ponudači pozvani da podnesu ponude;
- k) **konkurs za izradu idejnog rješenja** je postupak koji ugovornom organu omogućava da osigura, u oblastima prostornog uređenja, urbanizma, arhitekture i građenja ili obrade podataka, plan ili rješenje koje bira konkursna komisija u postupku javnog nadmetanja sa ili bez dodjele nagrada;
- l) **ponuda** je dokument koji podnosi ponudač, pri čemu nudi isporuku robe, pružanje usluge ili izvođenje radova, pod uslovima koje određuje ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji. Ponuda može biti:
- 1) prihvatljiva - ako ispunjava sve uslove koji se traže tenderskom dokumentacijom;
 - 2) neprihvatljiva - ako ne ispunjava uslove koji se traže tenderskom dokumentacijom.
- m) **alternativna ponuda** je ponuda u kojoj se nude drugačije karakteristike predmeta ugovora u odnosu na one koje su navedene u tenderskoj dokumentaciji, pri čemu ta ponuda mora zadovoljiti minimalne uslove koje je postavio ugovorni organ;
- n) **okvirni sporazum** je sporazum između jednog ili više ugovornih organa i više dobavljača, zaključen u pisanom obliku, kojim se definiraju uslovi pod kojim se mogu dodijeliti ugovori tokom određenog perioda, u skladu s predviđenom cijenom i, gdje je moguće, predviđenim količinama;
- o) **ekskluzivno ili isključivo pravo** je pravo na obavljanje djelatnosti iz člana 5. ovog zakona, koje nadležni organ u Bosni i Hercegovini posebnim zakonom, drugim propisom, ili odgovarajućim ugovorom dodijeli jednom ili više pravnih subjekata, što značajno utiče na mogućnost drugih subjekata da obavljaju te djelatnosti. Nosilac tog ekskluzivnog ili isključivog prava dužan je prilikom nabavke robe, usluga ili radova neophodnih za obavljanje tih djelatnosti, koje su dodijeljene kao ekskluzivno ili isključivo pravo, primjenjivati odredbe ovog zakona;
- p) **Jedinstveni rječnik javne nabavke (Common Procurement Vocabulary)** referentna je nomenklatura koja se primjenjuje u postupku javne nabavke, a istovremeno osigurava usklađenost sa ostalim postojećim nomenklaturama;
- r) **elektronsko sredstvo** odnosi se na korištenje elektronske opreme za obradu i arhiviranje podataka koji se šalju, prenose i primaju žičanom ili radiovezom, optičkim ili drugim elektromagnetnim sredstvima;
- s) **pisani ili u pisanoj formi** podrazumijeva svaki izraz koji se sastoji od riječi ili brojeva koji se mogu pročitati, umnožiti i naknadno saopćiti, a također i informacije koje se prenose i arhiviraju uz pomoć elektronskih sredstava, pod uslovom da je sadržaj osiguran i da se potpis može identificirati;
- t) **lot (grupa)** je dio predmeta nabavke nastao kao rezultat dijeljenja predmeta nabavke u posebne, srodne cjeline, koje se kao takve označavaju u tenderskoj dokumentaciji.

Član 3.

(Opći principi)

- (1) Ugovorni organ dužan je da postupuje transparentno, da se u postupku javne nabavke prema kandidatima/ponudačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom.
- (2) Opći principi obavezno se primjenjuju i poštuju i u postupku pravne zaštite.

Član 4.

(Ugovorni organ)

- (1) Ugovorni organ, u smislu ovog zakona, je:
- Svaka institucija vlasti u Bosni i Hercegovini, entitetima, Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, na nivou kantona, grada ili općine (u daljnjem tekstu: institucija vlasti na državnom, entitetskom ili lokalnom nivou);
 - Pravno lice koje je osnovano za određenu svrhu s ciljem zadovoljavanja potreba od općeg interesa, a koje nema industrijski ili komercijalni karakter i ispunjava najmanje jedan od sljedećih uslova:
 - finansirano je, najvećim dijelom, iz javnih sredstava, ili
 - nadzor nad upravljanjem vrši ugovorni organ definiran u tač. a) i b) ovog stava, ili
 - više od polovine članova skupštine, upravnog ili nadzornog odbora su imenovani ili izabrani predstavnici ugovornih organa iz tač. a) i b) ovog stava;
 - Asocijacija koju su formirali jedna ili više institucija vlasti ili pravna lica definirani u tač. a) i b) ovog stava.
- (2) Ugovorni organi mogu donijeti odluku da zajednički provode postupak javne nabavke ili osnovati centralni nabavni organ. Pravila provođenja zajedničke nabavke i osnivanja centralnog nabavnog organa propisuje podzakonskim aktom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara BiH).
- (3) Agencija donosi pravilnik koji sadrži listu ugovornih organa po kategorijama koji su obavezni primjenjivati ovaj zakon. Svi ugovorni organi, koji su uvršteni u definiciju iz ovog člana, dužni su primjenjivati ovaj zakon i u slučaju kada nisu navedeni na listi ugovornih organa.

Član 5.

(Sektorski ugovorni organ)

- (1) Sektorski ugovorni organ je obveznik primjene ovog zakona ako obavlja djelatnosti u oblasti vodosnabdijevanja, energetike, prometa i poštanskih usluga, i to:
- ugovorni organ iz člana 4. ovog zakona kada nabavlja robu, usluge ili radove za potrebe obavljanja djelatnosti navedenih u čl. 78. do 83. ovog zakona;
 - privredno društvo u kojem ugovorni organ ili više ugovornih organa ima ili može imati neposredan ili posredan prevladavajući uticaj na osnovu vlasništva, finansijskog udjela ili na osnovu propisa koji vrijede za društvo i koje obavlja jednu ili više djelatnosti navedenih u čl. 78. do 83. ovog zakona, kada nabavlja robu, usluge ili radove za potrebe obavljanja tih djelatnosti. Preovladavajući uticaj u smislu ove tačke postoji u slučaju kada ugovorni organ direktno ili indirektno:
 - ima natpolovičnu većinu osnovnog kapitala tog privrednog društva; ili
 - ima natpolovičnu većinu glasova koji su povezani s ulozima u tom privrednom društvu; ili
 - može imenovati više od polovine članova uprave, upravnog ili nadzornog odbora tog privrednog društva.
- (2) Privredno društvo koje na osnovu posebnog ili isključivog prava obavlja jednu ili više djelatnosti navedenih u čl. 78. do 83. ovog zakona i kada nabavlja robu, usluge ili radove za potrebe obavljanja tih djelatnosti, a nije ugovorni organ u smislu ovog zakona ili privredno društvo u smislu stava (1) tačka b) ovog člana, obveznik je primjene ovog zakona.

- (3) U slučaju da neku od djelatnosti definiranih u ovom članu obavlja više privrednih društava koja nisu obuhvaćena st. (1) i (2) ovog člana, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na zahtjev Agencije, a po zahtjevu odnosnog ugovornog organa, ocijenit će da li je relevantno tržište za datu djelatnost otvoreno za konkurenciju. U slučaju da je odlukom Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine to relevantno tržište proglašeno otvorenim za konkurenciju, privredno društvo koje obavlja konkretnu djelatnost nije obavezno primjenjivati ovaj zakon za obavljanje te djelatnosti.

Član 6.

(Ugovori koji su predmet ovog zakona)

Ugovorni organ dužan je dodjeljivati ugovore o javnoj nabavci robe, usluga i radova primjenjujući postupke definirane ovim zakonom i podzakonskim aktima.

Član 7.

(Subvencionirani ugovori)

- (1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i za ugovore koje ugovorni organ direktno subvencionira s više od 50% ako:
- ti ugovori uključuju radove u smislu Aneksa I. ovog zakona;
 - ti ugovori uključuju radove na bolnicama, objektima namijenjenim za sport, rekreaciju i odmor, školskim i univerzitetskim zgradama i zgradama koje se koriste u administrativne svrhe.
- (2) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i za ugovore koje ugovorni organ direktno subvencionira s više od 50% za ugovore za pružanje usluga koje su u vezi s radovima u smislu stava (1) ovog člana.
- (3) Ugovorni organ koji daje takve subvencije dužan je osigurati poštovanje odredbi ovog zakona u slučajevima kada subvencionirani ugovor dodjeljuje neko drugo fizičko ili pravno lice, odnosno dužan je i sam poštivati odredbe ovog zakona u slučajevima kada dodjeljuje subvencionirani ugovor za ili u ime tih fizičkih ili pravnih lica.

Član 8.

(Ugovori na čiju dodjelu se primjenjuje poseban režim)

- (1) Na dodjelu ugovora koji za predmet javne nabavke ima usluge iz Aneksa II. Dio B, koji je sastavni dio ovog zakona, primjenjuju se odredbe ovog zakona, i to: odredbe koje se odnose na opće principe, pripremu tehničke specifikacije, period na koji se zaključuje ugovor, pravnu zaštitu, objavu obavještenja o dodjeli ugovora i dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti.
- (2) Postupak dodjele ugovora iz stava (1) ovog člana bit će uređen pravilnikom koji donosi Vijeće ministara BiH.
- (3) Postupci, uslovi, zahtjevi, definicije pojmova, izuzeća i ostala bitna pitanja u vezi s dodjelom ugovora u oblasti odbrane i sigurnosti bit će uređena pravilnikom koji donosi Vijeće ministara BiH na prijedlog Agencije.
- (4) Ugovori u oblasti odbrane i sigurnosti iz stava (3) ovog člana odnose se na nabavku:
- vojne opreme, uključujući bilo koji njen dio, sastav i/ili sklop;
 - sigurnosno osjetljive opreme, uključujući bilo koji njen dio, sastav i/ili sklop;
 - radova, robe i usluga direktno povezanih s opremom iz tač. a) i b) ovog stava za bilo koji i za sve elemente njenog trajanja;
 - radova i usluga za izričito vojne namjene;
 - sigurnosno osjetljivih radova i sigurnosno osjetljivih usluga.
- (5) Ugovori koje dodjeljuju diplomatsko-konzularna predstavništva i misije Bosne i Hercegovine, a čija je

vrijednost manja od vrijednosnih razreda iz člana 14. st. (2) i (3) ovog zakona, bit će uređeni posebnim pravilnikom koji će donijeti Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i uz prethodnu saglasnost Agencije.

Član 9.

(Rezervirani ugovori)

- (1) Ugovorni organ može u planu nabavki definirati postupke javne nabavke rezervirane samo za kandidate, odnosno ponuđače koji zapošljavaju, u odnosu na ukupan broj zaposlenih, više od 50% lica s invaliditetom, a koji ne mogu obavljati poslove u normalnim uslovima.
- (2) U obavještenju o javnoj nabavci ugovorni organ mora naznačiti da je postupak javne nabavke rezerviran isključivo za privredne subjekte iz stava (1) ovog člana.

Član 10.

(Izuzeca od primjene odredbi ovog zakona)

- (1) Od primjene ovog zakona izuzimaju se:
 - a) ugovor o javnoj nabavci koji je zakonima u Bosni i Hercegovini proglašen državnom tajnom;
 - b) ugovor o javnoj nabavci čije izvršenje zahtijeva posebne mjere sigurnosti, u skladu sa zakonima u Bosni i Hercegovini;
 - c) ugovor koji se dodjeljuje u skladu s međunarodnim sporazumom prema kojem se primjenjuje posebna procedura međunarodnih, kreditnih ili donatorskih aranžmana ili ugovor o javnoj nabavci koji je zaključen u skladu s posebnim pravilima definiranim međunarodnim ugovorom između Bosne i Hercegovine i jedne ili više država za projekte koje će ugovorne strane zajednički izvoditi ili koristiti, ili na osnovu međunarodnih sporazuma o stacioniranju trupa koje zaključuju Bosna i Hercegovina;
 - d) ugovor o javnoj nabavci prirodnih i zakonskih monopola, a koji mogu uključiti nabavku vode, električne energije, plina, toplotne energije i drugih usluga, do otvaranja relevantnog tržišta za konkurenciju;
 - e) ugovor o kupovini ili zakupu postojećih zgrada, druge nepokretne imovine, zemljišta ili prava koja iz njih proističu, bilo kojim finansijskim sredstvima, uz obavezu ugovornog organa da osigura transparentnost te procedure, s tim što nabavka finansijskih usluga za kupovinu ili zakup postojećih zgrada, druge nepokretne imovine, zemljišta ili prava koja iz njih proističu, istovremeno, prije ili nakon ugovora o kupovini ili zakupu, u bilo kojem obliku, podliježe provođenju jednog od postupaka definiranih ovim zakonom;
 - f) ugovor koji za predmet ima usluge iz Aneksa II. Dio C ovog zakona.
- (2) Koncesioni ugovori dodjeljuju se u skladu sa zakonima o koncesijama u Bosni i Hercegovini.
- (3) Ugovori o javno-privatnom partnerstvu dodjeljuju se u skladu sa zakonskim propisima o javno-privatnom partnerstvu.

Član 11.

(Povjerljivost)

- (1) Povjerljivim podacima ne mogu se smatrati:
 - a) ukupne i pojedinačne cijene iskazane u ponudi;
 - b) predmet nabavke, odnosno ponuđena roba, usluga ili rad, od koje zavisi poređenje s tehničkom specifikacijom i ocjena da li je određeni ponuđač ponudio robu, usluge ili rad u skladu s tehničkom specifikacijom;

- c) potvrde, uvjerenja od kojih zavisi kvalifikacija vezana za ličnu situaciju kandidata/ ponuđača.
- (2) Ako kandidat/ponuđač kao povjerljive označi podatke koji, prema odredbama stava (1) ovog člana, ne mogu biti proglašeni povjerljivim podacima, oni se neće smatrati povjerljivim.
- (3) Nakon javnog otvaranja ponuda nijedna informacija u vezi sa ispitivanjem, pojašnjenjem ili ocjenom ponuda ne smije se otkrivati nijednom učesniku u postupku ili trećem licu prije nego što se odluka o rezultatu postupka ne saopći učesnicima u postupku.
- (4) Učesnici u postupku javne nabavke ni na koji način ne smiju neovlašteno prisvajati, koristiti za vlastite potrebe niti prosljediti trećim licima podatke, rješenja ili dokumentaciju (informacije, planove, crteže, nacрте, modele, uzorke, kompjuterske programe i dr.) koji su im stavljeni na raspolaganje ili do kojih su došli na bilo koji način u toku postupka javne nabavke.
- (5) Nakon prijema odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača ili odluke o poništenju postupka nabavke, a najkasnije do isteka roka za žalbu, ugovorni organ će po prijemu zahtjeva ponuđača, a najkasnije u roku od dva dana od dana prijema zahtjeva, omogućiti uvid u svaku ponudu, uključujući dokumente podnesene u skladu s članom 45. stav (2) ovog zakona, kao i pojašnjenja originalnih dokumenata u skladu s članom 68. stav (3) ovog zakona, sa izuzetkom informacija ponuđača označenih kao povjerljive u skladu s ovim članom.

Član 12.

(Upotreba jezika)

- (1) Ugovorni organ dužan je pripremiti tendersku dokumentaciju u vezi s postupcima javne nabavke na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ugovorni organ može dodatno pripremiti tendersku dokumentaciju i na engleskom ili drugom stranom jeziku, s tim da je dužan sačuvati cjelovitost sadržaja informacija iz tenderske dokumentacije pripremljene na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.
- (3) Ponuđač podnosi ponudu na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. Štampana literatura, brošure, katalozi ili slično prilažu se bez prijevoda, izuzev ako ugovorni organ tenderskom dokumentacijom ne zahtijeva da se i ti dijelovi prevedu.

Član 13.

(Komisija za nabavke)

- (1) Za provođenje otvorenog postupka, ograničenog postupka, pregovaračkog postupka s objavom obavještenja i bez objave obavještenja, konkursa za izradu idejnog rješenja, takmičarskog dijaloga i konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda ugovorni organ obavezan je imenovati komisiju za nabavke.
- (2) Uspostavljanje i rad komisije za nabavke regulira se podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH.

DIO DRUGI - TOK POSTUPKA JAVNE NABAVKE POGLAVLJE I. POČETAK, VRSTE I IZBOR POSTUPKA JAVNE NABAVKE

Odjeljak A. Početak postupka javne nabavke

Član 14.

(Vrijednosni razredi)

- (1) Za nabavke vrijednosti manje od 50.000,00 KM, u slučaju robe i usluga, ili 80.000,00 KM, u slučaju radova, ugovorni organ može primijeniti jedan od postupaka utvrđenih ovim zakonom, izuzev direktnog sporazuma, uz obavezu ispunjenja propisanih uslova za svaki postupak.

- (2) Primjena otvorenog ili ograničenog postupka, ili pregovaračkog postupka s objavom obavještenja ili bez objave obavještenja, ili konkursa za izradu idejnog rješenja, ili takmičarskog dijaloga obavezna je u slučaju kada je vrijednost nabavke za robe i usluge jednaka ili veća od:
- 250.000,00 KM, za ugovorne organe iz člana 4. stav (1) tač. a) i c) ovog zakona;
 - 400.000,00 KM, za ugovorne organe iz člana 4. stav (1) tačka b) ovog zakona;
 - 800.000,00 KM, za sektorske ugovorne organe iz člana 5. ovog zakona.
- (3) Kada je vrijednost nabavke, u slučaju radova, jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM, ugovorni organ dužan je provesti otvoreni ili ograničeni postupak, ili pregovarački postupak s objavom obavještenja ili bez objave obavještenja, ili konkurs za izradu idejnog rješenja, ili takmičarski dijalog.
- (4) Kada je vrijednost nabavke robe, usluga i radova jednaka ili veća od vrijednosti iz stava (1) ovog člana, a manja od vrijednosti iz st. (2) i (3) ovog člana, ugovorni organ obavezan je primijeniti otvoreni ili ograničeni postupak, ili pregovarački postupak s objavom obavještenja ili bez objave obavještenja, ili konkurs za izradu idejnog rješenja, ili takmičarski dijalog.
- (5) Kada je vrijednost javne nabavke jednaka ili veća od vrijednosnih razreda iz st. (2) i (3) ovog člana, ugovorni organ dužan je dodatno oglasiti i sažetak obavještenja na engleskom jeziku na portalu Agencije i URŽ-a (u daljnjem tekstu: portal javnih nabavki).
- (6) Inicijativu za izmjenu i dopunu ovog zakona po hitnom postupku, u pogledu promjene iznosa vrijednosnih razreda, pokreće Agencija, uz prethodnu saglasnost Odbora Agencije, u slučajevima značajnih promjena, i to:
- stope inflacije; i/ili
 - ekonomskih uslova u BiH; i/ili
 - zakonodavstva u EU o javnim nabavkama.

Član 15.

(Procijenjena vrijednost javne nabavke)

- Ugovorni organ zasniva računanje procijenjene vrijednosti ugovora o javnoj nabavci na ukupnom iznosu koji će platiti, bez poreza na dodatu vrijednost (PDV).
- Određivanje procijenjene vrijednosti javne nabavke vrši se na sljedeći način:
 - Procijenjena vrijednost nabavke robe, usluga ili radova jednaka je novčanom iznosu koji ugovorni organ plaća, bez obračunatog poreza na dodatu vrijednost. Ova vrijednost, u slučaju ugovora o radovima, uključuje i objekte potrebne za izvršenje takvog ugovora, a koje je ugovorni organ dužan osigurati ili ustupiti izvođaču radova;
 - Procijenjenu vrijednost robe, usluga ili radova čini njihova procijenjena tržišna vrijednost u vrijeme objavljivanja obavještenja o javnoj nabavci ili, u slučajevima kada takvo obavještenje nije potrebno, u trenutku kada ugovorni organ započinje postupak javne nabavke;
 - U određivanju procijenjene vrijednosti javne nabavke robe, usluga ili radova ugovorni organ dužan je uključiti sve elemente cijene koju plaća za nabavku te robe, usluge ili radova;
 - Ako je javna nabavka robe, usluga ili radova podijeljena u nekoliko lotova, procijenjena vrijednost predstavlja zbir svih takvih lotova i ona se koristi za određivanje vrijednosnog razreda te nabavke;
 - U određivanju procijenjene vrijednosti okvirnog sporazuma, ugovorni organ uzet će u obzir maksimalnu procijenjenu vrijednost, bez obračunatog poreza na dodatu vrijednost, svih predviđenih ugovora za cijeli period trajanja okvirnog sporazuma.
- U slučaju ugovora o lizingu, najmu, zakupu ili unajmljivanju na otplatu razne robe, vrijednost koja treba da se uzme kao osnova za izračunavanje procijenjene vrijednosti nabavke je:
 - u slučaju ugovora o javnoj nabavci na određeni rok, ako je rok kraći od 12 mjeseci, ili je 12 mjeseci, ukupna procijenjena vrijednost za ugovor ili, ako je rok ugovora duži od 12 mjeseci, ukupna vrijednost uključujući procijenjenu preostalu vrijednost;
 - u slučaju ugovora o javnoj nabavci bez određenih rokova ili za koje se rokovi ne mogu definirati, mjesečna vrijednost pomnožena s 48.
- U slučaju ugovora o javnoj nabavci robe ili usluga koji su po prirodi redovni ili koji se namjeravaju obnoviti u okviru datog vremena, kalkulacija procijenjene vrijednosti ugovora bit će izračunata na osnovu sljedećeg:
 - ili ukupna stvarna vrijednost uzastopnih ugovora iste vrste koji su dodijeljeni tokom prethodnih 12 mjeseci ili, ako je moguće, tokom finansijske godine kako bi se uzelo u obzir izmjene u iznosu ili vrijednosti koje bi se mogle pojaviti tokom 12 mjeseci nakon zaključivanja osnovnog ugovora;
 - ili ukupna procijenjena vrijednost uzastopnih ugovora dodijeljenih tokom 12 mjeseci koji su uslijedili nakon prve isporuke, ili tokom finansijske godine, ako je to duže od 12 mjeseci.
- U slučaju ugovora o javnoj nabavci usluga, vrijednost koja treba da se uzme kao osnova za izračunavanje procijenjene vrijednosti ugovora će, ako je potrebno, biti procijenjena kako slijedi:
 - za sljedeće vrste usluga:
 - usluge osiguranja: plaćanje premija i druge forme plaćanja,
 - bankarstvo i druge finansijske usluge: naknade, provizije, kamate i druge forme plaćanja,
 - ugovori za izradu idejnog rješenja: isplata naknada, provizija i druge forme plaćanja;
 - za ugovore o uslugama pri čemu nije naznačena ukupna cijena:
 - u slučaju ugovora s određenim rokom, ako je rok jednak ili manji od 48 mjeseci: ukupna vrijednost za njihov puni rok,
 - u slučaju ugovora bez određenog roka ili s rokom dužim od 48 mjeseci, mjesečna vrijednost pomnožena s 48.
- Ugovornom organu nije dozvoljeno dijeljenje predmeta nabavke s namjerom izbjegavanja primjene odgovarajućeg postupka definiranog ovim zakonom.
- Ako predloženi ugovor sadrži alternativnu ponudu, osnov za utvrđivanje procijenjene vrijednosti ugovora je maksimalni mogući ukupni iznos javne nabavke.

Član 16.

(Podjela predmeta nabavke na lotove)

- Ako ugovorni organ podijeli predmet nabavke na lotove, svi lotovi moraju biti naznačeni u tenderskoj dokumentaciji na način da se ponuđačima može omogućiti da dostave ponude za jedan lot ili više lotova ili sve lotove.
- Ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno definiše uslove i način dostavljanja ponuda za lotove.
- Ugovor o javnoj nabavci zaključuje se posebno za svaki lot. Ako je jedan ponuđač najuspješniji za dva ili više lotova, može se zaključiti jedan ugovor.

Član 17.

(Uslovi za početak postupka javne nabavke)

- (1) Ugovorni organ može započeti postupak javne nabavke ako je nabavka predviđena u planu nabavki ili kada ugovorni organ donese posebnu odluku o pokretanju postupka javne nabavke.
- (2) Ugovorni organ mora objaviti plan nabavki čija je vrijednost veća od vrijednosti utvrđenih u članu 14. stav (1) ovog zakona na svojoj internetskoj stranici, i to najkasnije u roku od 60 dana od dana usvajanja budžeta, odnosno finansijskog plana.
- (3) Ako se ugovor dodjeljuje na period duži od jedne godine, obaveze koje dospijevaju u narednim godinama moraju biti ugovorene u iznosima predviđenim propisima kojima se uređuje izvršenje budžeta ili finansijskog plana za svaku godinu posebno.

Član 18.

(Odluka o pokretanju postupka javne nabavke)

- (1) Ugovorni organ pokreće postupak javne nabavke donošenjem odluke ili rješenja u pisanom obliku koje obavezno sadrži:
 - a) zakonski osnov za provođenje postupka javne nabavke;
 - b) predmet javne nabavke;
 - c) procijenjenu vrijednost javne nabavke;
 - d) podatke o izvoru – načinu finansiranja;
 - e) vrstu postupka javne nabavke.
- (2) U slučaju izuzeća od primjene iz člana 10. ovog zakona ili za dodjelu ugovora o nabavci usluga iz Aneksa II. Dio B, ugovorni organ dužan je donijeti odluku koja, osim zakonske osnove za izuzeće od primjene ovog zakona, sadrži osnovne elemente iz stava (1) tač. b), c) i d) ovog člana.

Odjeljak B. Postupci nabavke

Član 19.

(Postupci javne nabavke)

- (1) Ugovorni organ iz člana 4. ovog zakona za dodjelu ugovora o javnoj nabavci primjenjuje otvoreni ili ograničeni postupak, kao osnovne i redovne postupke. Pregovarački postupak s objavom obavještenja ili bez objave obavještenja, kao i takmičarski dijalog mogu se primijeniti kao izuzetak samo ako su za to ispunjeni uslovi utvrđeni ovim zakonom.
- (2) Sektorski ugovorni organ iz člana 5. ovog zakona primjenjuje otvoreni ili ograničeni ili pregovarački postupak s objavom obavještenja na ravnopravnom osnovu. Pregovarački postupak bez objave obavještenja, kao i takmičarski dijalog mogu se primijeniti kao izuzetak samo ako su za to ispunjeni uslovi utvrđeni ovim zakonom.
- (3) Ugovorni organ može dodijeliti ugovor nakon provedenog konkursa za izradu idejnog rješenja, za poslove prostornog planiranja, arhitekture, građenja, obrade podataka, izrade plana ili dizajna.

Član 20.

(Uslovi za primjenu pregovaračkog postupka s objavom obavještenja)

- (1) Ugovor o javnoj nabavci robe, usluga ili radova može se dodijeliti u pregovaračkom postupku s objavom obavještenja:
 - a) ako u otvorenom ili ograničenom postupku ili u postupku takmičarskog dijaloga dobije sve ponude koje ne ispunjavaju uslove kvalifikacije, a osnovni uslovi za dodjelu ugovora se nisu bitno promijenili, ugovorni organ nije obavezan ponovo objaviti obavještenje o nabavci, pod uslovom da pozove sve

ponuđače, odnosno kandidate da otklone nedostatke u svojim ponudama, te svoje ponude učine prihvatljivim;

- b) u izuzetnim slučajevima, kada zbog prirode robe, usluga ili radova ili zbog rizika povezanih sa izvršavanjem predmeta nabavke nije moguće prethodno određivanje ukupne cijene.
- (2) Ugovor o javnoj nabavci usluga može se zaključiti u pregovaračkom postupku s objavom obavještenja ako su predmet nabavke intelektualne usluge, kao što je usluga projektovanja, i usluge iz Aneksa II. Dio A kategorije 6 ovog zakona čiji se opis predmeta nabavke ne može odrediti s dovoljnom preciznošću pa ugovor nije moguće zaključiti izborom najpovoljnije ponude u otvorenom ili ograničenom postupku nabavke.
- (3) Ugovor o javnoj nabavci radova može se zaključiti u pregovaračkom postupku s objavom obavještenja ako su predmet nabavke radovi koji se izvode isključivo u istraživačke, testne ili razvojne svrhe, a ne s ciljem sticanja dobiti ili povrata troškova istraživanja i razvoja.

Član 21.

(Uslovi za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja)

Ugovorni organ izuzetno može ugovor o nabavci dodjeljivati putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci u sljedećim slučajevima:

- a) kada nijedna ponuda ili nijedna prihvatljiva ponuda nije dostavljena u otvorenom ili ograničenom postupku i kada uslovi za ugovor nisu bitno promijenjeni u odnosu na uslove iz prethodnog postupka;
- b) kada nijedan zahtjev za učešće u ograničenom postupku nije dostavljen ili nijedan kvalificirani kandidat nije zatražio učešće u ograničenom postupku i kada uslovi za ugovor nisu bitno promijenjeni u odnosu na uslove iz prethodnog postupka;
- c) kada se iz suštinskih, dokazivih tehničkih ili umjetničkih razloga, ili iz razloga koji se odnose na zaštitu ekskluzivnih prava, ugovor može dodijeliti samo određenom dobavljaču;
- d) kada izuzetno, zbog dokazivih razloga krajnje hitnosti, prouzrokovane događajima nepredvidivim za ugovorni organ, ne mogu ispoštovati ovim zakonom utvrđeni minimalni rokovi za otvoreni, ograničeni ili pregovarački postupak s objavom obavještenja. Okolnosti kojima se opravdava izuzetna hitnost postupka ni u kom slučaju ne smiju se dovesti u vezu s ugovornim organom.

Član 22.

(Posebni uslovi za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja za nabavku robe)

Ugovor o javnoj nabavci robe može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavještenja u sljedećim slučajevima:

- a) kada je roba koja se nabavlja proizvedena isključivo u svrhe: istraživanja, eksperimentiranja, proučavanja ili razvoja; ova odredba ne odnosi se na serijsku proizvodnju, s ciljem ostvarenja zarade ili nadoknade troškova istraživanja i razvoja;
- b) za dodatne isporuke od dobavljača iz osnovnog ugovora, koje su namijenjene ili kao djelimična zamjena redovnih isporuka ili ugradnje, ili kao proširenje postojećih isporuka ili ugradnje, ako bi promjena dobavljača obavezala ugovorni organ da nabavi robu koja ima drugačije tehničke

karakteristike, što bi rezultiralo neskladom i nesrazmjerom, i dovelo do značajnih tehničkih poteškoća u funkcioniranju i održavanju, pod uslovom da vrijeme trajanja osnovnog ugovora kao i ugovora koji se ponavljaju ne smije biti duže od jedne godine i ne može preći 10% od vrijednosti osnovnog ugovora;

c) za robe koje se prodaju i kupuju na berzovnom tržištu;

d) za robe pod izuzetno povoljnim uslovima kada se nabavljaju ili od privrednog subjekta koji je u postupku likvidacije svojih poslovnih aktivnosti ili od stečajnog povjerioca ili stečajnog upravnika u postupku stečaja ili od povjerioca po osnovu poslovnog aranžmana ili u sličnim postupcima.

Član 23.

(Posebni uslovi za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja za nabavku usluga)

Ugovor o javnoj nabavci usluga može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavještenja u sljedećim slučajevima:

- a) u slučaju ugovora o javnoj nabavci usluga, kada postupak dodjele ugovora slijedi nakon postupka konkursa za izradu idejnog rješenja, provedenog u skladu s odredbama čl. 33. i 34. ovog zakona, a ugovor se dodjeljuje pobjedniku, odnosno jednom od pobjednika konkursa; u slučaju više pobjednika, svi pobjednici konkursa pozivaju se na učešće u pregovorima;
- b) u slučaju ugovora o javnoj nabavci usluga za dodatne usluge koje nisu uključene u prvobitno razmatrani projekat ili u prvobitno zaključeni ugovor, ali koje usljed nepredviđenih okolnosti postanu neophodne za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih usluga, i kada se takve dodatne usluge ne mogu, tehnički ili ekonomski, odvojiti od osnovnog ugovora bez većih nepogodnosti za ugovorni organ. Takav ugovor može se zaključiti s dobavljačem kojem je dodijeljen osnovni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne usluge ne može preći 30% od vrijednosti osnovnog ugovora;
- c) za nove usluge koje predstavljaju ponavljanje sličnih usluga povjerenih dobavljaču kojem je ugovorni organ dodijelio raniji ugovor, uz uslov da su takve usluge u skladu s osnovnim projektom za koji je bio dodijeljen osnovni ugovor, nakon provedenog otvorenog ili ograničenog postupka. Na mogućnost provođenja ovog postupka ugovorni organ dužan je ukazati pri provođenju otvorenog ili ograničenog postupka za osnovni projekat, a ukupne procijenjene troškove kasnijih usluga ugovorni organ uzima u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti javne nabavke. Ovaj postupak može se primijeniti samo u periodu od tri godine od dana zaključivanja osnovnog ugovora.

Član 24.

(Posebni uslovi za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja za nabavku radova)

Ugovor o javnoj nabavci radova može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavještenja u sljedećim slučajevima:

- a) u slučaju ugovora o javnoj nabavci radova za dodatne radove koji nisu uključeni u prvobitno razmatrani projekat ili u prvobitno zaključeni ugovor, ali koji usljed nepredviđenih okolnosti, postanu neophodni za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih radova, i kada se takvi dodatni radovi ne mogu, tehnički ili

ekonomski, odvojiti od osnovnog ugovora bez većih nepogodnosti za ugovorni organ. Takav ugovor može se zaključiti s dobavljačem kojem je dodijeljen osnovni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne radove ne može preći 20% od vrijednosti osnovnog ugovora;

- b) za nove radove koji predstavljaju ponavljanje sličnih radova povjerenih dobavljaču kojem je ugovorni organ dodijelio raniji ugovor, uz uslov da su takvi radovi u skladu sa osnovnim projektom za koji je bio dodijeljen osnovni ugovor, nakon provedenog otvorenog ili ograničenog postupka. Na mogućnost provođenja ovog postupka ugovorni organ dužan je ukazati pri provođenju otvorenog ili ograničenog postupka za osnovni ugovor, a ukupne procijenjene troškove novih radova ugovorni organ uzima u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti javne nabavke. Ovaj postupak može se primijeniti samo u periodu od tri godine od dana zaključivanja osnovnog ugovora.

Odjeljak C. Vrste postupaka

Član 25.

(Otvoreni postupak)

U provođenju otvorenog postupka ugovorni organ dužan je:

- pripremiti tendersku dokumentaciju;
- objaviti obavještenje o javnoj nabavci;
- privrednim subjektima staviti na raspolaganje tendersku dokumentaciju;
- provesti javno otvaranje blagovremeno primljenih ponuda;
- izvršiti provjeru kvalifikacija ponuđača prema uslovima učešća u tenderskoj dokumentaciji i ocijeniti ponude prema kriterijima za dodjelu ugovora;
- obavijestiti ponuđače o ishodu postupka javne nabavke;
- ponuditi ugovor najuspješnijem ponuđaču;
- objaviti obavještenje i dostaviti izvještaj Agenciji u skladu s članom 75. ovog zakona.

Član 26.

(Ograničeni postupak)

- U provođenju ograničenog postupka ugovorni organ dužan je pripremiti tendersku dokumentaciju. Tenderska dokumentacija priprema se i dostavlja u dva dijela, i to:
 - u fazi pretkvalifikacije i
 - u fazi poziva za dostavljanje ponuda koji obavezno sadrži i kriterije za dodjelu ugovora.
- Ograničeni postupak provodi se na sljedeći način:
 - objavljuje se obavještenje o nabavci, kojim ugovorni organ poziva sve zainteresirane kandidate da zatraže dokumentaciju za fazu pretkvalifikacije;
 - kandidatima se ustupi ili učini dostupnom dokumentacija za fazu pretkvalifikacije;
 - izvrši se provjera kvalifikacija kandidata;
 - obavijeste se kandidati koji se nisu kvalificirali;
 - dostavi se tenderska dokumentacija s pozivom za dostavljanje ponuda svim kvalificiranim kandidatima istovremeno;
 - provede se javno otvaranje blagovremeno primljenih ponuda;
 - ocijene se ponude prema kriterijima za dodjelu ugovora utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji;
 - obavijeste se ponuđači o ishodu postupka javne nabavke;
 - ponudi se ugovor najuspješnijem ponuđaču;

- j) objavi se obavještenje i dostavi izvještaj Agenciji u skladu s članom 75. ovog zakona.

Član 27.

(Pregovarački postupak s objavom obavještenja o nabavci)

U provođenju pregovaračkog postupka s objavom obavještenja o nabavci ugovorni organ dužan je:

- a) objaviti obavještenje o nabavci;
- b) kandidatima ustupiti pretkvalifikacionu dokumentaciju;
- c) izvršiti provjeru kvalifikacija kandidata i o rezultatima kvalifikacija obavijestiti učesnike u postupku;
- d) istovremeno uputiti poziv izabranim kandidatima da učestvuju u pregovorima o tehničkim, ekonomskim, pravnim i drugim aspektima ugovora;
- e) pregovarati sa svakim kandidatom/ponuđačem posebno. Svim kandidatima/ponuđačima postaviti iste zahtjeve i dati im iste informacije. Ugovorni organ dužan je voditi zapisnike o postupku pregovora sa svakim ponuđačem koji će potpisati obje strane nakon okončanih pregovora. Nijedna informacija koja se dobije od kandidata/ponuđača niti informacije o rješenjima koja su predložili kandidati/ponuđači ne mogu se otkriti trećim licima bez prethodne saglasnosti tog kandidata/ponuđača;
- f) na osnovu rezultata objavljenih pregovora, dostaviti tendersku dokumentaciju za konačnu ponudu i pozivati ponuđače da podnesu svoje konačne ponude;
- g) provesti javno otvaranje blagovremeno primljenih ponuda;
- h) izabrati najuspješnijeg ponuđača, u skladu s kriterijima za dodjelu ugovora utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji;
- i) objaviti obavještenje i dostaviti izvještaj Agenciji u skladu s članom 75. ovog zakona.

Član 28.

(Pregovarački postupak bez objave obavještenja o nabavci)

- (1) Ako je na osnovu uslova za izbor pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci propisanih u čl. 21. do 24. ovog zakona moguće, postupak se vodi s jednim ponuđačem uz poštovanje principa ovog zakona, izuzev u slučajevima iz člana 21. stav (1) tač. a) i b) ovog zakona kada se postupak može voditi s više ponuđača.
- (2) U pregovaračkom postupku bez objave obavještenja o nabavci, uslovi za kvalifikaciju moraju se unaprijed utvrditi. Nakon provjere kvalificiranosti kandidata, u daljnjem toku postupka mogu učestvovati samo kvalificirani kandidati. O ishodu kvalificiranosti kandidata sastavlja se zapisnik u koji se unose sve bitne činjenice i dostavlja se onim kandidatima koji se nisu kvalificirali.
- (3) Za slučajeve iz člana 21. stav (1) tačka d) i člana 22. stav (1) tačka d) ovog zakona ugovorni organ nije obavezan tražiti dokumentaciju koja se odnosi na provjeru lične sposobnosti kandidata iz člana 45. stav (1) tač. b), c) i d) ovog zakona.
- (4) Ugovorni organ objavljuje na svojoj internetskoj stranici informacije o pregovaračkom postupku bez objave obavještenja o nabavci koji namjerava provoditi na način da će tendersku dokumentaciju učiniti dostupnom za sve zainteresirane kandidate/ponuđače.
- (5) Kvalificirani kandidati pozivaju se da dostave početne ponude. Dostavljanje početnih ponuda je osnov za pregovaranje. Ugovorni organ dužan je voditi zapisnike o postupku pregovora sa svakim ponuđačem koji će potpisati obje strane nakon okončanih pregovora. Konačnu ponudu

mogü dostaviti samo jedan ili više pozvanih ponuđača. Ugovorni organ bira ponudu prema kriterijima za dodjelu ugovora utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji.

- (6) U slučaju da su pozvana dva ili više ponuđača da dostave konačne ponude, ugovorni organ dužan je izvršiti javno otvaranje konačnih ponuda.
- (7) Ugovorni organ može nakon izbora ponude objaviti dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti u kojem obrazlaže ispunjenje uslova utvrđenih ovim zakonom koji opravdavaju primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja i izražava svoju namjeru o zaključenju ugovora s najuspješnijim ponuđačem. Ako objavi dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti, ugovorni organ ne može potpisati ugovor o javnoj nabavci u roku 15 dana od dana objavljivanja obavještenja.
- (8) Nakon okončanog postupka, ugovorni organ dužan je:
 - a) zaključiti ugovor s najuspješnijim ponuđačem ili poništiti postupak javne nabavke;
 - b) objaviti obavještenje o ishodu postupka;
 - c) dostaviti izvještaj Agenciji, u skladu s članom 75. ovog zakona, a po zahtjevu Agencije i detaljno obrazloženje.

Član 29.

(Takmičarski dijalog)

- (1) Ugovorni organ obavezan je u pozivu za dostavljanje ponuda putem takmičarskog dijaloga i/ili u opisnoj dokumentaciji navesti svoje potrebe i zahtjeve u vezi s predmetnom nabavkom.
- (2) Kandidatima koji su na osnovu objave blagovremeno dostavili zahtjeve za učešće i koji su, u skladu s ovim zakonom, dokazali svoju sposobnost dostavlja se poziv za učešće kao ponuđaču u postupku takmičarskog dijaloga.
- (3) O ocjeni sposobnosti kandidata sastavlja se zapisnik u koji se unose sve okolnosti bitne za ocjenu zahtjeva za učešće. Zapisnik mora biti sastavljen tako da kandidatu omogućava uvid u onaj dio zapisnika koji se odnosi na njegov zahtjev za učešće.
- (4) Kandidatima koji neće biti pozvani na učešće u takmičarskom dijalogu ugovorni organ obavezan je dostaviti odluku o nedopustivosti učešća najkasnije sedam dana od dana donošenja. Odluka o nedopustivosti učešća mora sadržavati razloge nedopustivosti učešća.
- (5) Ugovorni organ obavezan je izabranim kandidatima istovremeno poslati pisani poziv za učešće u takmičarskom dijalogu. Pozivu se mora priložiti opisna dokumentacija i moguća dodatna dokumentacija ili poziv treba da sadrži obavještenje da se opisna dokumentacija stavlja na raspolaganje elektronskim putem.
- (6) Poziv za učešće u takmičarskom dijalogu mora sadržavati podatke o:
 - a) objavi na osnovu koje se upućuje poziv za učešće u dostavi ponuda, odnosno u takmičarskom dijalogu;
 - b) dodatnim dokumentima koje treba predati;
 - c) rangiranju ili redoslijedu značaja kriterija za dodjelu ugovora – od najvažnijeg prema manje važnom, ako nisu sadržani u objavi;
 - d) datumu i mjestu početka faze dijaloga, te o jeziku ili jezicima koji se koriste.
- (7) Ugovorni organ vodi dijalog s kandidatima s ciljem pronalaženja jednog ili više rješenja koja udovoljavaju potrebama i zahtjevima ugovornog organa. U dijalogu s kandidatima ugovorni organ može raspraviti sve aspekte ugovora o javnoj nabavci.
- (8) Ugovorni organ ne smije dostavljati podatke na diskriminirajući način kojim bi se u postupku dijaloga moglo pogodovati određenim kandidatima.

- (9) Tokom dijaloga ugovorni organ raspravlja sa svakim kandidatom samo o njegovom rješenju ili rješenjima koja je dostavio. O rješenju ili rješenjima drugih kandidata smije se raspravljati samo ako je ispunjen uslov iz stava (10) ovog člana.
- (10) Ugovorni organ smije, samo uz saglasnost kandidata, njegova rješenja ili dijelove rješenja ili povjerljive informacije prosljediti drugim kandidatima.
- (11) Ako ugovorni organ koristi mogućnost odvijanja postupka takmičarskog dijaloga u više faza koje slijede jedna za drugom, tada se broj rješenja o kojima se raspravlja u pojedinoj fazi može smanjiti na osnovu kriterija za dodjelu ugovora, a koji su navedeni u objavi ili u opisnoj dokumentaciji. Ugovorni organ će u objavi ili u opisnoj dokumentaciji predvidjeti tu mogućnost. Ugovorni organ obavezan je odluku kojom se ne uvažava neko rješenje u fazi dijaloga, uz navođenje razloga, dostaviti kandidatu preporučenom poštom ili elektronskim putem uz obavezu da je takav način dostave dokaziv, najkasnije u roku od sedam dana od dana završetka navedene faze.
- (12) Ugovorni organ može nastaviti dijalog sve dok ne pronade rješenje ili rješenja najprikladnija za ispunjavanje njegovih potreba i zahtjeva. Na kraju faze dijaloga mora postojati još toliko rješenja da je osigurano tržišno takmičenje.
- (13) Odluku o zaključenju faze dijaloga, s navodom osnovnih odrednica odabranog rješenja ili odabranih rješenja ugovorni organ obavezan je bez odgađanja dostaviti svim kandidatima u dijalogu, preporučenom poštom ili elektronskim putem, uz obavezu da je takav način dostave dokaziv.
- (14) Nakon završetka dijaloga pozivom na predaju konačne ponude, ugovorni organ obavezan je pozvati preostalog kandidata ili kandidate da na osnovu osnovnih odrednica odabranog rješenja ili odabranih rješenja u fazi dijaloga dostave svoju konačnu ponudu. U tom pozivu ugovorni organ obavezan je navesti krajnji rok za prijem ponuda, adresu na koju se ponude moraju poslati i jezik ili jezike na kojima ponude moraju biti sastavljene.
- (15) Ponuda mora sadržavati sve potrebne elemente u skladu s potrebama i zahtjevima predmeta nabavke ugovornog organa.
- (16) Na zahtjev ugovornog organa ponuđač može svoju ponudu objasniti, precizirati i nadopuniti ako se time ne mijenjaju osnovni elementi ponude, ali ne na način koji bi mogao biti suprotan principima tržišnog takmičenja ili koji bi mogao imati diskriminirajući efekat.
- (17) Ugovorni organ obavezan je prema kriterijima za dodjelu ugovora, koji su određeni u pozivu za učešće ili opisnoj dokumentaciji i koji su tokom poziva za učešće u takmičarskom dijalogu nadopunjeni ili prilagođeni, odabrati ekonomski najpovoljniju ponudu.
- (3) Pri zaključivanju ugovora na osnovu takmičarskog dijaloga odluka o izboru donosi se isključivo prema kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude.

Član 31.

(Učesnici u takmičarskom dijalogu)

- (1) Broj kandidata kojima će se dostaviti poziv za učešće u takmičarskom dijalogu ugovorni organ mora navesti u objavi, a određuje se u skladu s predmetom nabavke i ne smije biti manji od tri. Pravila moraju biti objektivna i nediskriminirajuća i moraju se objaviti.
- (2) Ako ugovorni organ utvrdi da je broj sposobnih kandidata veći od objavljenog broja kandidata kojima će biti upućen poziv za učešće u takmičarskom dijalogu, može ih pozvati sve ili između sposobnih kandidata odabrati najbolje kandidate, u skladu s brojem i pravilima navedenim u objavi. Razlozi za izbor navode se u zapisniku.
- (3) Ugovorni organ može nastaviti postupak pozivanjem jednog ili više sposobnih kandidata ako utvrdi da je broj sposobnih kandidata manji od objavljenog broja kandidata kojima će biti upućen poziv za učešće u takmičarskom dijalogu, a ako nema nijednog sposobnog kandidata, ugovorni organ mora poništiti postupak.

Član 32.

(Okrvni sporazum)

- (1) Okrvni sporazum može se zaključiti nakon provedenog otvorenog, ograničenog, pregovaračkog postupka s objavom obavještenja i konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda. Izuzetno, okrvni sporazum može se zaključiti i nakon pregovaračkog postupka bez objave obavještenja nakon poništenog otvorenog ili ograničenog postupka zbog toga što nije zaprimljena nijedna ili nijedna prihvatljiva ponuda. Jedan ili više ponuđača s kojima će biti zaključen okrvni sporazum biraju se u skladu s kriterijima za dodjelu utvrđenim u članu 64. ovog zakona.
- (2) Nakon zaključenja okrvnog sporazuma, njegove odredbe ne mogu se mijenjati.
- (3) Trajanje okrvnog sporazuma ne može biti duže od četiri godine, osim ako postoje opravdani razlozi, posebno u vezi s predmetom nabavke okrvnog sporazuma.
- (4) Okrvni sporazum zaključuje se s više ponuđača za isti predmet nabavke, te broj ponuđača s kojima se zaključuje okrvni sporazum ne može biti manji od tri, pod uslovom da postoji dovoljan broj ponuđača. Okrvni sporazum može se zaključiti i s dva ponuđača u slučaju ponavljanja postupka zbog nedovoljnog broja primljenih ponuda.
- (5) Ugovori koji se zaključuju s ponuđačima s kojima je zaključen okrvni sporazum mogu se dodijeliti:
- primjenom uslova utvrđenih u okrvnom sporazumu bez ponovnog zahtjeva za dostavu ponude, gdje se ugovor dodjeljuje najpovoljnijem ponuđaču, izuzev u slučaju da najpovoljniji ponuđač nije u mogućnosti isporučiti robu ili uslugu ili izvesti radove, ugovor se može dodijeliti narednom najpovoljnijem ponuđaču s kojim je zaključen okrvni sporazum ili
 - ako svi uslovi nisu utvrđeni u okrvnom sporazumu i kada se ponuđači pozivaju da ponovo dostave ponude na osnovu istih ili preciznije definiranih uslova u okviru uslova iz okrvnog sporazuma, postupak se provodi u skladu sa sljedećim:
 - za svaki ugovor ugovorni organ pismeno se obraća svim ponuđačima s kojima ima zaključen okrvni sporazum;
 - ugovorni organ određuje rok za podnošenje ponuda, uzimajući u obzir složenost predmeta nabavke i vrijeme potrebno za dostavu ponuda;

Član 30.

(Uslovi za primjenu takmičarskog dijaloga)

- (1) Izbor takmičarskog dijaloga dopušten je ako je riječ o naročito složenom predmetu nabavke i ako zaključivanje ugovora nije moguće putem otvorenog ili ograničenog postupka javne nabavke.
- (2) Predmet nabavke se, u smislu odredbe stava (1) ovog člana, smatra naročito složenim ako ugovorni organ objektivno nije u mogućnosti navesti:
- tehničke specifikacije (tehničke opise predmeta nabavke) kojima može zadovoljiti svoje potrebe i zahtjeve i/ili
 - pravne i/ili finansijske uslove ugovora.

- 3) ponude se podnose u pismenom obliku, a njihov sadržaj ostaje tajan sve do isteka roka predviđenog za dostavu ponuda;
 - 4) ugovorni organ javno otvara ponude i dostavlja zapisnik s otvaranja ponuda svim ponuđačima koji su dostavili ponude;
 - 5) ugovorni organ dodjeljuje ugovor ponuđaču koji je dostavio najpovoljniju ponudu, u skladu sa uslovima iz okvirnog sporazuma, odnosno u skladu s precizno definiranim uslovima, u okviru uslova iz okvirnog sporazuma.
- (6) Ugovorni organ može predvidjeti zaključivanje okvirnog sporazuma u postupku konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda.

Odjeljak D. Konkurs za izradu idejnog rješenja

Član 33.

(Provođenje konkursa za izradu idejnog rješenja)

- (1) Konkurs za izradu idejnog rješenja (u daljnjem tekstu: konkurs) provodi se kako bi ugovorni organ izabrao učesnika ili učesnike koji su ponudili najbolje rješenje, odnosno idejno rješenje s ciljem da se:
 - a) dodijeli ugovor o javnoj nabavci usluga pobjedniku konkursa ili jednom od pobjednika konkursa za izradu idejnog rješenja ili
 - b) dodijeli nagrada pobjedniku ili pobjednicima konkursa za izradu idejnog rješenja.
- (2) U slučaju iz stava (1) tačka a) ovog člana, ugovorni organ nakon uspješno provedenog konkursa provodi pregovarački postupak bez objave obavještenja, u skladu s članom 23. stav (1) tačka a) ovog zakona, tako što poziva pobjednika ili sve pobjednike konkursa na pregovore o uslovima ugovora.
- (3) Ugovorni organ u odluci o pokretanju postupka i u obavještenju o nabavci utvrđuje cilj konkursa za izradu idejnog rješenja.
- (4) Konkurs se provodi na osnovu konkursne dokumentacije koja obavezno sadrži podatke o:
 - a) predmetu konkursa/opisu projekta;
 - b) kriterijima za ocjenjivanje prema redoslijedu njihovog značaja;
 - c) rokovima;
 - d) broju pobjednika konkursa (jedan ili više);
 - e) pravu primjene i korištenja konkursnih radova;
 - f) novčanim nagradama, ako se dodjeljuju;
 - g) vraćanju dokumentacije;
 - h) načinu rada konkursne komisije.
- (5) Na konkurs za izradu idejnog rješenja mogu se prijaviti sva zainteresirana i pravna i fizička lica, u smislu člana 2. stav (3) ovog zakona, kao i fizička lica koja nisu registrirana kao privredni subjekti.
- (6) Ugovorni organ može se odlučiti na provođenje pretkvalifikacionog izbora kandidata koje će pozvati da dostave svoja idejna rješenja. U tom slučaju, ugovorni organ određuje nediskriminatorne kvalifikacione uslove kojima se osigurava stvarna konkurencija, te ih navodi u tenderskoj dokumentaciji.

Član 34.

(Konkursna komisija)

- (1) Konkursna komisija provodi postupak i donosi odluku o izboru jednog ili više najpovoljnijih rješenja u skladu s odgovarajućim ovlaštenjem koje je ugovorni organ dužan blagovremeno osigurati.
- (2) Konkursnu komisiju imenuje ugovorni organ. U njen sastav ulaze isključivo fizička lica priznate stručne reputacije. U sastav konkursne komisije ne mogu se birati članovi čiji privatni interes utiče ili može uticati na nepristrasnost

- njihovog rada u komisiji. Ako se od učesnika konkursa zahtijeva određena profesionalna kvalifikacija, onda većina članova konkursne komisije mora imati istu ili jednako vrijednu kvalifikaciju.
- (3) Sadržaj prispjelih konkursnih radova ne smije se otvarati prije isteka roka za njihovu dostavu, uz obavezno osiguranje anonimnosti, i to sve do donošenja odluke.
 - (4) Konkursna komisija je potpuno nezavisna pri izboru jednog ili više pobjednika između konkursnih radova, koji se predaju anonimno. Imena učesnika u konkursu konkursna komisija može saznati isključivo nakon donošenja odluke o izboru.
 - (5) Blagovremeno prispjeli radovi ocjenjuju se i rangiraju u skladu s kriterijima za ocjenjivanje utvrđenim u konkursnoj dokumentaciji. Ovi kriteriji ne moraju obavezno podrazumijevati najnižu cijenu ili ekonomski najpovoljnije ponuđeno rješenje.
 - (6) Konkursna komisija obavezna je o radu na svojim sastancima voditi zapisnike, koje potpisuju svi prisutni članovi i koji su sastavni dio njenog konačnog izvještaja o postupku.
 - (7) Odluku o izboru jednog ili više najpovoljnijih rješenja konkursna komisija donosi u izvještaju o postupku koji, također, potpisuju svi njeni članovi i koju komisija po okončanju postupka dostavlja ugovornom organu na daljnje postupanje.

Odjeljak E. Obavještenje o nabavci i rokovi u postupku javne nabavke

Član 35.

(Obavještenje o nabavci)

- (1) Ugovorni organ objavljuje obavještenje o nabavci za otvoreni postupak, ograničeni postupak, pregovarački postupak s objavom obavještenja, konkurs za izradu idejnog rješenja, takmičarski dijalog i konkurentski zahtjev za dostavu ponuda.
- (2) Obavještenje o nabavci svim zainteresiranim privrednim subjektima treba pružiti dovoljno informacija koje će im omogućiti da ocijene da li imaju interes da učestvuju u postupku javne nabavke i dostave zahtjev za učešće, odnosno ponudu.
- (3) Obavještenje o nabavci sadrži kratke informacije, u skladu s bitnim elementima iz tenderske dokumentacije.
- (4) Sažetak koji se objavljuje na engleskom jeziku sadrži samo minimum podataka iz obavještenja o nabavci iz stava (3) ovog člana.

Član 36.

(Objavljivanje obavještenja)

- (1) Sva obavještenja o nabavci, dodjeli ugovora, poništenju postupka javne nabavke, dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti i prethodno informacijsko obavještenje kao i sažetak obavještenja o nabavci na engleskom jeziku, ugovorni organ objavljuje na portalu javnih nabavki. Sažetak svih obavještenja objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Obavještenja iz stava (1) ovog člana pripremaju se i šalju na objavljivanje elektronski, u formi, na način i u rokovima koji se definiraju podzakonskim aktom koji donosi Agencija.
- (3) Obavještenja iz stava (1) ovog člana ugovorni organ može dodatno objaviti i u drugim publikacijama ili na drugoj internetskoj stranici, pod uslovom da se ta obavještenja ne smiju objaviti prije dana njihovog objavljivanja na portalu javnih nabavki. Takva dodatno objavljena obavještenja ne smiju sadržavati druge informacije, osim onih objavljenih na portalu javnih nabavki.

- (4) U slučaju postupka javne nabavke čija je vrijednost definirana u članu 14. stav (5) ovog zakona, sažetak obavještenja o nabavci na engleskom jeziku obavezno se objavljuje na portalu javnih nabavki.
- (5) Dodatno objavljivanje iz stava (4) ovog člana ugovorni organ može koristiti i u slučaju kada je vrijednost javne nabavke manja od iznosa iz člana 14. stav (5) ovog zakona.

Član 37.

(Prethodno informacijsko obavještenje)

- (1) Ugovorni organ može u prethodnom informacijskom obavještenju objaviti:
- prilikom nabavke robe - ukupnu procijenjenu vrijednost ugovora ili okvirnih sporazuma po grupama proizvoda koje ugovorni organ namjerava dodijeliti u sljedećih 12 mjeseci. Grupe proizvoda ugovorni organ utvrđuje u skladu sa oznakama iz Jedinstvenog rječnika javne nabavke;
 - prilikom nabavke usluga - ukupnu procijenjenu vrijednost ugovora ili okvirnih sporazuma u svakoj od kategorija iz Aneksa II. Dio A koje ugovorni organ namjerava dodijeliti u sljedećih 12 mjeseci;
 - kod nabavke radova - bitna obilježja ugovora ili okvirnih sporazuma koje ugovorni organ namjerava dodijeliti.
- (2) Obavještenje iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana objavljuje se na početku kalendarske godine.
- (3) Obavještenje navedeno u stavu (1) tačka c) ovog člana objavljuje se odmah nakon donošenja odluke kojom se odobravaju planirani ugovori o radovima ili okvirni sporazumi koje ugovorni organ namjerava dodijeliti.

Član 38.

(Korištenje Jedinstvenog rječnika javne nabavke – JRJN-a)

- (1) Ugovorni organ obavezan je u obavještenju o nabavci i tenderskoj dokumentaciji, prilikom opisa predmeta nabavke, pozvati se na oznake i nazive iz Jedinstvenog rječnika javne nabavke (u daljnjem tekstu: JRJN).
- (2) JRJN i uslove njegove primjene, na prijedlog Agencije, propisuje Vijeće ministara BiH posebnom odlukom.

Odjeljak F. Rokovi

Član 39.

(Način određivanja rokova)

- (1) Ugovorni organ dužan je odrediti rokove za prijem zahtjeva za učešće i ponuda, uzimajući u obzir složenost predmeta nabavke i vrijeme potrebno za pripremu zahtjeva za učešće i ponuda koji ne mogu biti kraći od rokova utvrđenih ovim zakonom.
- (2) Rok za prijem ponuda u otvorenom postupku, odnosno zahtjeva za učešće u ograničenom postupku, pregovaračkom postupku s objavom obavještenja i takmičarskom dijalogu računa se od dana slanja na objavu obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki. Rok za prijem ponuda u ograničenom i pregovaračkom postupku sa i bez objave obavještenja računa se od dana upućivanja poziva za dostavu ponuda kvalificiranim kandidatima.
- (3) U slučaju ispravke ili izmjene obavještenja o nabavci, odnosno tenderske dokumentacije, rok za prijem ponuda, odnosno zahtjeva za učešće računa se od dana slanja na objavu ispravke na portal javnih nabavki, odnosno upućivanja ispravke tenderske dokumentacije svim ponuđačima koji su do tog datuma preuzeli tendersku dokumentaciju.

Član 40.

(Redovni rokovi za podnošenje zahtjeva za učešće i ponuda)

- (1) Ugovorni organ dužan je u otvorenom postupku za vrijednosni razred iz člana 14. st. (2) i (3) ovog zakona utvrditi minimalni rok za prijem ponuda od 45 dana od dana slanja na objavu obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki.
- (2) U slučaju ograničenog postupka, pregovaračkog postupka s objavom obavještenja o nabavci i takmičarskog dijaloga za vrijednosne razrede iz člana 14. st. (2) i (3) ovog zakona ugovorni organ dužan je utvrditi:
- minimalni rok za prijem zahtjeva za učešće ne kraći od 30 dana od dana slanja na objavu obavještenja na portal javnih nabavki i
 - u slučaju ograničenog postupka, minimalni rok za prijem ponuda ne kraći od 35 dana od dana upućivanja poziva kvalificiranim kandidatima za dostavu ponuda.
- (3) U otvorenom postupku nabavke za vrijednosni razred iz člana 14. stav (4) ovog zakona, rok za prijem ponuda ne može biti kraći od 20 dana od dana slanja na objavu obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki.
- (4) U ograničenom postupku, pregovaračkom postupku s objavom obavještenja i takmičarskom dijalogu, za vrijednosni razred iz člana 14. stav (4) ovog zakona, rok za prijem zahtjeva za učešće ne može biti kraći od 15 dana od dana slanja na objavu obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki, a rok za prijem ponuda u ograničenom postupku ne može biti kraći od 15 dana od dana upućivanja zahtjeva za dostavu ponuda.

Član 41.

(Skrraćeni rokovi za podnošenje ponuda)

- (1) Ako je ugovorni organ objavio prethodno informacijsko obavještenje, može utvrditi:
- rok za prijem ponuda iz člana 40. stav (1) i stav (2) tačka b) ovog zakona koji nije kraći od 25 dana od dana slanja na objavu obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki u otvorenom postupku, odnosno upućivanja poziva kvalificiranim kandidatima za dostavu ponuda u ograničenom postupku i
 - rok za prijem ponuda iz člana 40. st. (3) i (4) ovog zakona koji nije kraći od 13 dana od dana slanja na objavu obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki u otvorenom postupku, odnosno upućivanja poziva kvalificiranim kandidatima za dostavu ponuda u ograničenom postupku.
- (2) Ugovorni organ smije koristiti skraćene rokove iz stava (1) ovog člana pod uslovom:
- da su u prethodnom informacijskom obavještenju bile sadržane sve informacije koje treba da budu sadržane u obavještenju o nabavci, ako su te informacije bile poznate u trenutku objavljivanja prethodnog informacijskog obavještenja i
 - da je prethodno informacijsko obavještenje poslano na objavljivanje najmanje 52 dana, ali najviše 12 mjeseci prije dana slanja obavještenja o nabavci na portal javnih nabavki.
- (3) Rokovi za prijem ponuda iz člana 40. stav (1), stav (2) tačka b) i st. (3) i (4) ovog zakona mogu se skratiti za pet dana ako ugovorni organ omogući neograničen i direktan pristup tenderskoj dokumentaciji i drugim dodatnim dokumentima putem elektronskog sredstva, ne zahtijevajući naknadu, i to od dana objave obavještenja na portalu javnih nabavki. U obavještenju o nabavci ugovorni organ mora navesti internetsku adresu na kojoj je dostupna ova dokumentacija.

Član 42.
(Ostali rokovi)

Ostale rokove u pregovaračkom postupku sa i bez objave obavještenja, takmičarskom dijalogu i u konkursu za izradu idejnog rješenja definiira ugovorni organ na način da kandidati/ponuđači na koje se ti rokovi odnose imaju dovoljno vremena za preduzimanje odgovarajućih radnji i pripremu ponuda, u zavisnosti od složenosti predmeta nabavke.

Član 43.
(Računanje rokova)

Na rokove koji nisu posebno definirani ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku.

POGLAVLJE II. PROVOĐENJE POSTUPKA JAVNE NABAVKE

Odjeljak A. Kvalifikacija kandidata i ponuđača

Član 44.

(Provjera kvalifikacija kandidata ili ponuđača)

- (1) Ugovorni organ provjerava i ocjenjuje da li je kandidat/ponuđač pouzdan i sposoban da izvrši ugovor, u skladu sa uslovima utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji.
- (2) Ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji definiira uslove za kvalifikaciju na način da utvrdi minimum zahtjeva za kvalifikaciju kandidata/ponuđača u pogledu njihove lične sposobnosti, ekonomskog i finansijskog stanja, te njihove tehničke i/ili profesionalne sposobnosti.
- (3) Minimum kvalifikacionih uslova koje ugovorni organ odredi za kandidate/ponuđače, kao i dokumenti koji su potrebni za njihovo dokazivanje obavezno treba da budu srazmjerni predmetu javne nabavke i u skladu s njim. Postavljeni uslovi ne smiju imati ograničavajući karakter na konkurenciju i moraju biti jasni i precizni.
- (4) Ugovorni organ od kandidata/ponuđača zahtijeva samo one dokaze koji su neophodni da bi se utvrdilo da li kandidat/ponuđač zadovoljava kvalifikacione uslove koje je postavio ugovorni organ.
- (5) Ugovornom organu nije dopušteno da odbije zahtjev za učešće ili ponudu isključivo na osnovu toga što su ih podnijeli ili pravno ili fizičko lice iz člana 2. stav (1) tačka c) ovog zakona ili grupa kandidata/ponuđača.
- (6) Samo onim kandidatima/ponuđačima čije kvalifikacije zadovoljavaju uslove utvrđene u tenderskoj dokumentaciji dopušteno je da nastave postupak javne nabavke.

Član 45.

(Lična sposobnost)

- (1) Ugovorni organ, izuzev u slučajevima iz člana 21. stav (1) tačka d) i člana 22. stav (1) tačka d) ovog zakona, dužan je odbaciti zahtjev za učešće ili ponudu ako:
 - a) je kandidat/ponuđač u krivičnom postupku osuđen pravosnažnom presudom za krivična djela organiziranog kriminala, korupciju, prevaru ili pranje novca, u skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili zemlji u kojoj je registriran;
 - b) je kandidat/ponuđač pod stečajem ili je predmet stečajnog postupka, osim u slučaju postojanja važeće odluke o potvrdi stečajnog plana ili je predmet postupka likvidacije, odnosno u postupku je obustavljanja poslovne djelatnosti, u skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili zemlji u kojoj je registriran;
 - c) kandidat/ponuđač nije ispunio obaveze u vezi s plaćanjem penzionog i invalidskog osiguranja i zdravstvenog osiguranja, u skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili propisima zemlje u kojoj je registriran;

- d) kandidat/ponuđač nije ispunio obaveze u vezi s plaćanjem direktnih i indirektnih poreza, u skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili zemlji u kojoj je registriran.
- (2) Kandidat/ponuđač kojem bude dodijeljen ugovor obavezan je dostaviti sljedeće dokumente kojima će potvrditi da se slučajevi navedeni u stavu (1) ovog člana ne odnose na njega:
 - a) uvjerenje nadležnog suda kojim dokazuje da u krivičnom postupku nije izrečena pravosnažna presuda kojom je osuđen za krivično djelo učešća u kriminalnoj organizaciji, za korupciju, prevaru ili pranje novca;
 - b) uvjerenje nadležnog suda ili organa uprave kod kojeg je registriran kandidat/ponuđač kojim se potvrđuje da nije pod stečajem niti je predmet stečajnog postupka, da nije predmet postupka likvidacije, odnosno da nije u postupku obustavljanja poslovne djelatnosti;
 - c) uvjerenja nadležnih institucija kojim se potvrđuje da je kandidat/ponuđač izmirio dospelje obaveze, a koje se odnose na doprinose za penziono i invalidsko osiguranje i zdravstveno osiguranje;
 - d) uvjerenja nadležnih institucija da je kandidat/ponuđač izmirio dospelje obaveze u vezi s plaćanjem direktnih i indirektnih poreza.
- (3) Kao dokaz za ispunjavanje uslova iz stava (2) tač. c) i d) ovog člana, prihvata se i sporazum ponuđača s nadležnim poreskim institucijama o reprogramiranom, odnosno odgođenom plaćanju obaveza ponuđača po osnovu poreza i doprinosa i indirektnih poreza, uz potvrdu poreskih organa da ponuđač u predviđenoj dinamici izmiruje svoje reprogramirane obaveze.
- (4) Kandidat/ponuđač u svrhu dokaza o ispunjavanju uslova iz stava (1) ovog člana dužan je dostaviti izjavu ovjerenu kod nadležnog organa, u formi i na način koji propisuje Agencija podzakonskim aktom.
- (5) Zahtjev za učešće ili ponuda odbija se ako je kandidat/ponuđač bio kriv za težak profesionalni propust počinjen tokom perioda od tri godine prije početka postupka koji ugovorni organ može dokazati na bilo koji način, posebno, značajni i/ili nedostaci koji se ponavljaju u izvršenju bitnih zahtjeva ugovora koji su doveli do njegovog prijevremenog raskida, nastanka štete ili drugih sličnih posljedica zbog namjere ili nemara privrednog subjekta određene težine.
- (6) Ako ugovorni organ ima sumnje o postojanju okolnosti navedenih u st. (1) i (4) ovog člana, može se obratiti nadležnim organima s ciljem pribavljanja potrebnih informacija u predmetnom postupku.
- (7) Ugovorni organ dužan je u tenderskoj dokumentaciji definirati dokumente koje zahtijeva od kandidata/ponuđača koji ih, kao fizičko lice registrirano za obavljanje predmetne djelatnosti, dostavlja uz ponudu, a koji su dokazi o ispunjavanju uslova iz ovog člana.
- (8) Za kandidate/ponuđače čije je sjedište izvan Bosne i Hercegovine ne traži se posebna nadovjera dokumenata koji se zahtijevaju u stavu (2) ovog člana.
- (9) U postupku konkursa za izradu idejnog rješenja od fizičkih lica traži se samo uvjerenje nadležnog suda kojim dokazuje da u krivičnom postupku nije izrečena pravosnažna presuda kojom je osuđen za krivično djelo učešća u kriminalnoj organizaciji, za korupciju, prevaru ili pranje novca.

Član 46.

(Sposobnost obavljanja profesionalne djelatnosti)

- (1) Ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji može od kandidata/ponuđača zahtijevati da dokažu svoju registraciju

u odgovarajućim profesionalnim ili drugim registriranim zemlje u kojoj su registrirani ili da osiguraju posebnu izjavu ili potvrdu nadležnog organa kojom se dokazuje njihovo pravo da obavljaju profesionalnu djelatnost, koja je u vezi s predmetom nabavke.

- (2) Dokumenti iz stava (1) ovog člana priznaju se na teritoriji Bosne i Hercegovine, bez obzira na kojem nivou vlasti su izdati.

Član 47.

(Ekonomska i finansijska sposobnost)

- (1) Ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji može utvrditi minimalne uslove u pogledu ekonomske i finansijske sposobnosti kandidata/ponuđača, kao i dokaze koji se zahtijevaju, a koji mogu biti:

- a) odgovarajući dokument koji izdaje banka ili druga finansijska institucija, a kojim se dokazuje ekonomsko-finansijska sposobnost u pogledu činjenica koje se mogu dokazati iz dokumenata koje izdaje banka ili druga finansijska institucija u skladu s pozitivnim propisima;
- b) garancija za pokriće osiguranja od odgovornosti za realizaciju predmetnog ugovora iz oblasti njegove registrovane djelatnosti;
- c) poslovni bilansi ili izvodi iz poslovnih bilansa, za period ne duži od tri posljednje finansijske godine ili od datuma registracije, odnosno početka poslovanja u predmetnom segmentu, ako je ponuđač odnosno kandidat registriran, odnosno počeo s radom prije manje od tri godine, ako je objavljivanje poslovnog bilansa zakonska obaveza u zemlji u kojoj je kandidat/ponuđač registriran; u slučaju kada ne postoji zakonska obaveza u zemlji u kojoj je kandidat/ponuđač registriran, dužan je dostaviti izjavu ovjerenu od nadležnog organa;
- d) izjavu o ukupnom prometu kandidata/ponuđača i, kada je to primjereno, o prometu u segmentu poslovanja koji je predmet ugovora, za period ne duži od tri posljednje finansijske godine ili od datuma registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuđač registriran, odnosno počeo s radom prije manje od tri godine; izjava koja se prilaže ovjerava se kod nadležnog organa.

- (2) Ako zahtijeva jedan ili više dokumenata iz stava (1) ovog člana, ugovorni organ dužan je u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno definirati dokaze koje je kandidat/ponuđač dužan dostaviti u svrhu dokazivanja ekonomske i finansijske sposobnosti.

- (3) Kandidat/ponuđač može, gdje je to odgovarajuće i za određeni ugovor, u ponudi naznačiti da raspolaže kapacitetima drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu odnosa koji s njima ima. U tom slučaju, mora dokazati ugovornom organu da će na raspolaganju imati potrebne resurse. Pod istim uslovima grupa kandidata/ponuđača može se osloniti na kapacitete učesnika grupe ili drugih privrednih subjekata.

- (4) Dokumenti navedeni u stavu (1) ovog člana dostavljaju se kao obične kopije zajedno sa izjavom koju ovjerava kandidat/ponuđač, u formi i na način koji propisuje Agencija podzakonskim aktom.

Član 48.

(Opći uslovi za tehničku i profesionalnu sposobnost)

- (1) Ugovorni organ može, zavisno od vrste, količine ili obima, ili namjene predmeta nabavke, zahtijevati dokaze koji se odnose na tehničku i profesionalnu sposobnost.

- (2) Ako ugovorni organ zahtijeva dokaz o uredno izvršenim ugovorima, taj dokaz podnosi se u formi spiska izvršenih ugovora uz potvrdu koju daje druga ugovorna strana o njihovoj realizaciji. U slučaju da se takva potvrda iz objektivnih razloga ne može dobiti od ugovorne strane koja nije ugovorni organ, vrijedi izjava privrednog subjekta o uredno izvršenim ugovorima, uz predočavanje dokaza o učinjenim pokušajima da se takve potvrde osiguraju.

- (3) Potvrda o uredno izvršenim ugovorima mora sadržavati sljedeće podatke:

- a) naziv i sjedište ugovornih strana ili privrednih subjekata;
- b) predmet ugovora;
- c) vrijednost ugovora;
- d) vrijeme i mjesto izvršenja ugovora;
- e) navode o uredno izvršenim ugovorima.

- (4) Kandidat/ponuđač može, gdje je to odgovarajuće i za određeni ugovor, u ponudi naznačiti da raspolaže kapacitetima drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu odnosa koji s njima ima. U tom slučaju, mora dokazati ugovornom organu da će na raspolaganju imati potrebne resurse. Pod istim uslovima grupa ponuđača može se osloniti na kapacitete učesnika grupe ili drugih privrednih subjekata.

- (5) Ugovorni organ može tražiti od kandidata/ponuđača da pismeno pojasne dostavljene reference.

- (6) Ako se u tenderskoj dokumentaciji zahtijeva osiguranje certifikata koje izdaju nezavisna tijela, a kojima se potvrđuje da kandidat/ponuđač zadovoljava određene standarde osiguranja kvaliteta, ugovorni organ dužan je pozvati se na sisteme osiguranja kvaliteta koji se zasnivaju na odgovarajućim evropskim serijama standarda koje su potvrdila tijela koja su u skladu s evropskim serijama standarda koje se tiču izdavanja certifikata. Ugovorni organ dužan je prihvatiti i druge dokaze o ekvivalentnim mjerama osiguranja kvaliteta od kandidata/ponuđača koji nemaju pristupa takvim certifikatima.

- (7) Ako zahtijeva jedan ili više dokumenata kojim kandidat/ponuđač dokazuje tehničku i profesionalnu sposobnost, ugovorni organ dužan je u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno definirati te zahtjeve.

Član 49.

(Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabavke robe)

U postupku javne nabavke robe ugovorni organ može zahtijevati jedan ili više dokaza o tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata/ponuđača, i to:

- a) spisak izvršenih ugovora u skladu s članom 48. stav (2) ovog zakona, a koji su u vezi s predmetnom nabavkom, za period ne duži od tri godine ili od datuma registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuđač registriran, odnosno počeo s radom prije manje od tri godine;
- b) opis tehničke opremljenosti i osposobljenosti kandidata/ponuđača, mjere za osiguranje kvaliteta i njegovu opremljenost i osposobljenost za ispitivanja i istraživanja;
- c) navode o angažiranom tehničkom osoblju i tehničkim organima, za poslove postavljanja i instalacije robe koja se nabavlja, a za koje se ne može zahtijevati da su zaposleni kod kandidata/ponuđača;
- d) uzorke, opise i/ili fotografije robe koja je predmet isporuke, a čiju je vjerodostojnost kandidat/ponuđač obavezan potvrditi ako to ugovorni organ zahtijeva;
- e) uvjerenje koje izdaje nadležna institucija ili agencija za kontrolu kvaliteta, a kojim se potvrđuje da na

- odgovarajući način tačno označena roba odgovara određenim specifikacijama ili normama;
- f) potvrdu kandidata/ponuđača o prihvatanju postupka kontrole robe složenije vrste ili robe koja izuzetno treba služiti nekoj posebnoj svrsi, koju provodi ugovorni organ ili u njegovo ime nadležni organ zemlje sjedišta privrednog subjekta, a koja se odnosi na proizvodne kapacitete privrednog subjekta i, ako je potrebno, na način izrade studija i istraživanja, te mjere za kontrolu kvaliteta koje koristi privredni subjekat.

Član 50.

(Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabavke usluga)

U postupku javne nabavke usluga ugovorni organ može zahtijevati jedan ili više dokaza o tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata/ponuđača, i to:

- a) spisak izvršenih ugovora u skladu s članom 48. stav (2) ovog zakona, a koji su u vezi s predmetnom nabavkom, za period ne duži od tri godine ili od datuma registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuđač registriran, odnosno počeo s radom prije manje od tri godine;
- b) obrazovne i profesionalne kvalifikacije pružaoca usluga i/ili kvalifikacije njegovog rukovodećeg osoblja, i naročito kvalifikacije licâ koja su odgovorna za pružanje konkretnih usluga;
- c) izjavu o angažiranom tehničkom osoblju ili tehničkim organima, a za koje se ne može zahtijevati da su zaposleni kod kandidata/ponuđača;
- d) izjavu pružaoca usluga o prosječnom godišnjem broju zaposlenih i o broju rukovodećeg osoblja u posljednje tri godine;
- e) izjavu o tehničkoj opremljenosti i osposobljenosti i mjerama kojima raspolaže pružalac usluga za izvršenje konkretnih usluga i osiguranje kvaliteta;
- f) potvrdu kandidata/ponuđača o prihvatanju postupka kontrole usluga složenije vrste ili usluge koja izuzetno treba služiti nekoj posebnoj svrsi, koju provodi ugovorni organ ili u njegovo ime nadležni organ zemlje sjedišta privrednog subjekta, a koja se odnosi na proizvodne kapacitete privrednog subjekta i, ako je potrebno, na način izrade studija i istraživanja, te mjere za kontrolu kvaliteta koje koristi privredni subjekat;
- g) izjavu kandidata/ponuđača da prihvata preduzimanje mjera za upravljanje zaštitom okoline i mjera energetske efikasnosti koje će privredni subjekat primjenjivati prilikom pružanja usluga.

Član 51.

(Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabavke radova)

U postupku javne nabavke radova ugovorni organ može zahtijevati jedan ili više dokaza o tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata/ponuđača, i to:

- a) spisak izvršenih ugovora u skladu s članom 48. stav (2) ovog zakona, a koji su u vezi s predmetnom nabavkom, za period ne duži od pet godina ili od datuma registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuđač registriran, odnosno počeo s radom prije manje od pet godina;
- b) obrazovne i profesionalne kvalifikacije izvođača radova i/ili kvalifikacije njegovog rukovodećeg osoblja, i naročito kvalifikacije licâ koja su odgovorna za izvođenje konkretnih radova;

- c) izjavu o angažiranom tehničkom osoblju ili tehničkim organima, naročito onom osoblju koje je angažirano za poslove nadzora i kontrole kvaliteta, a za koje se ne može zahtijevati da su zaposleni kod kandidata/ponuđača;
- d) izjavu izvođača radova o prosječnom godišnjem broju zaposlenih i broju rukovodećeg osoblja u posljednje tri godine;
- e) potvrdu o građevinskim mašinama i tehničkoj opremi kojom izvođač raspolaže u svrhu izvršenja ugovora;
- f) izjavu kandidata/ponuđača da prihvata preduzimanje mjera upravljanja zaštitom okoline i mjera energetske efikasnosti koje će privredni subjekat primjenjivati prilikom izvođenja radova.

Član 52.

(Diskvalifikacija po osnovu sukoba interesa ili korupcije)

- (1) U skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini, ugovorni organ dužan je odbiti zahtjev za učešće u postupku javne nabavke ili ponudu ako je kandidat/ponuđač sadašnjem ili bivšem zaposleniku ugovornog organa dao ili je spreman dati mito u obliku novčanih sredstava ili u bilo kojem nenovčanom obliku, s ciljem ostvarivanja uticaja na radnju, odluku ili tok postupka javne nabavke. Ugovorni organ informira u pisanoj formi ponuđača i Agenciju o odbijanju takvog zahtjeva ili ponude te o razlozima odbijanja.
- (2) Svaki kandidat/ponuđač dužan je uz ponudu dostaviti i posebnu pismenu izjavu da nije nudio mito niti učestvovao u bilo kakvim radnjama koje za cilj imaju korupciju u predmetnoj javnoj nabavci.
- (3) U slučaju da zahtjev ili ponuda koju ugovorni organ primi u toku postupka javne nabavke prouzrokuje ili može prouzrokovati sukob interesa u skladu s važećim propisima o sukobu interesa u Bosni i Hercegovini, ugovorni organ dužan je postupiti u skladu s propisima u Bosni i Hercegovini.
- (4) Ugovorni organ ne smije zaključivati ugovore o javnoj nabavci s privrednim subjektom, ako rukovodilac ugovornog organa ili član upravnog ili nadzornog odbora tog ugovornog organa istovremeno:
 - a) obavlja upravljačke poslove u tom privrednom subjektu ili
 - b) je vlasnik poslovnog udjela, dionica odnosno drugih prava na osnovu kojih učestvuje u upravljanju, odnosno u kapitalu tog privrednog subjekta s više od 20%.
- (5) Ako je određeni privredni subjekat direktno ili indirektno učestvovao u tehničkim konsultacijama u pripremi postupka javne nabavke, ugovorni organ mora preduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurao da konkurencija ne bude narušena učestvovanjem tog privrednog subjekta kao kandidata/ponuđača u postupku javne nabavke u odnosu na ostale kandidate/ponuđače. Takve mjere uključuju davanje svih informacija ostalim kandidatima/ponuđačima koje su saopćene za vrijeme tehničkih konsultacija ili su nastale kao rezultat tehničkih konsultacija i određivanje adekvatnih vremenskih rokova za prijem zahtjeva za učešće i ponuda. Mjere koje su preduzete ugovorni organ navodi u zapisniku o ocjeni ponuda iz člana 65. ovog zakona.
- (6) Privredni subjekat iz stava (5) ovog člana ne može učestvovati u tom postupku javne nabavke kao kandidat/ponuđač samo ako ne postoji drugi način da se osigura poštivanje principa jednakog tretmana.
- (7) Prije odbacivanja zahtjeva za učešće, odnosno njegove ponude, kandidat/ponuđač mora imati priliku da dokaže da

njegovo učestvovanje u tehničkim konsultacijama ne ograničava konkurenciju.

Odjeljak B. Tenderska dokumentacija

Član 53.

(Neophodne informacije)

- (1) Ugovorni organ dužan je pripremiti tendersku dokumentaciju u skladu s odredbama ovog zakona i podzakonskim aktima. U tenderskoj dokumentaciji ugovorni organ daje potpune informacije o uslovima ugovora i postupku dodjele ugovora, a koji su kandidatima/ponuđačima dovoljni za pripremu zahtjeva za učešće, odnosno ponuda na stvarno konkurentskoj osnovi.
- (2) Obavještenje o nabavci pripremljeno u skladu s članom 35. ovog zakona čini sastavni dio tenderske dokumentacije.
- (3) Tenderska dokumentacija sadrži minimalno sljedeće informacije:
 - a) naziv i adresu ugovornog organa, te lice za kontakt od kojeg kandidati/ponuđači mogu tražiti informacije ili pojašnjenje;
 - b) izabrani postupak dodjele ugovora i podatak o tome da li se predviđa zaključivanje okvirnog sporazuma;
 - c) opis robe, usluga ili radova, te navođenje oznake i naziva iz JRJN-a;
 - d) količinske specifikacije za robu ili opis posla ili zadatka za usluge i radove i tehničke specifikacije;
 - e) mjesto isporuke robe ili izvršenja usluge ili izvođenja radova;
 - f) naznaku mogućnosti za podnošenje ponuda po lotovima;
 - g) rokove za isporuke robe; izvršenje usluga; izvođenje radova;
 - h) navođenje mogućnosti za podnošenje alternativnih ponuda i minimalne zahtjeve koji moraju biti ispunjeni u slučaju alternativnih ponuda;
 - i) minimalne uslove za kvalifikaciju kandidata, odnosno ponuđača, kao i dokaze na osnovu kojih se vrši ocjena;
 - j) kriterij za dodjelu ugovora utvrđen kao "ekonomski najpovoljnija ponuda" s potkriterijima ili "najniža cijena";
 - k) period važenja ponuda;
 - l) garanciju za ozbiljnost ponude, garanciju za dobro izvršenje posla i svako drugo traženo osiguranje za privremena plaćanja;
 - m) mjesto, datum i vrijeme za prijem zahtjeva za učešće, odnosno ponuda;
 - n) mjesto, datum i vrijeme otvaranja ponuda;
 - o) informaciju o kalkulaciji cijene, ako je primjenjivo;
 - p) zahtjev u pogledu upotrebe jezika;
 - r) nacrt ugovora ili osnovne elemente ugovora.
- (4) Tenderska dokumentacija priprema se u skladu s modelima standardne tenderske dokumentacije koje propisuje Agencija.
- (5) Prilikom pripreme tenderske dokumentacije, ugovorni organ dužan je poštovati principe jednakog tretmana i nediskriminacije kandidata/ponuđača. Ugovorni organ ne smije koristiti savjete bilo kojeg lica koje može imati bilo kakav direktni ili indirektni interes za ishod postupka dodjele ugovora, ako je vjerovatno da to može uticati na stvarnu konkurenciju za predmetni ugovor.
- (6) Ugovorni organ može napraviti izmjene i dopune tenderske dokumentacije pod uslovom da se one dostave zainteresiranim kandidatima/ponuđačima istog dana, a najkasnije pet dana prije isteka utvrđenog roka za prijem zahtjeva za učešće ili ponuda. U slučaju da takve izmjene

podrazumijevaju suštinsku promjenu predmeta nabavke, ugovorni organ produžiti će rok za prijem zahtjeva za učešće ili ponuda u zavisnosti od složenosti predmeta nabavke. Rok za produženje ne može biti kraći od sedam dana.

Član 54.

(Tehničke specifikacije)

- (1) Tehničke specifikacije moraju svim kandidatima/ponuđačima omogućiti jednak i nediskriminirajući pristup nadmetanju. Tehničke specifikacije uključivat će, kad god je to moguće, kriterij pristupačnosti za ljude s invaliditetom ili kriterij dizajna za sve korisnike.
- (2) Tehničke specifikacije, uz poštovanje obaveznih bosanskohercegovačkih tehničkih pravila, određuju se:
 - a) pozivanjem na tehničke specifikacije i, uz uvažavanje sljedećeg redosljeda, na bosanskohercegovačke standarde kojima se preuzimaju evropski standardi, evropska tehnička odobrenja, zajedničke tehničke specifikacije, međunarodni standardi, druge tehničke referentne sisteme koje su utemeljila evropska tijela za standardizaciju ili, ako oni ne postoje, na bosanskohercegovačke standarde, bosanskohercegovačka tehnička odobrenja ili bosanskohercegovačke tehničke specifikacije koje se odnose na projektovanje, izračun i izvođenje radova te upotrebu proizvoda, pri čemu se svaka uputa mora označiti riječima "ili ekvivalent"; ili
 - b) u formi izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva koji mogu uključivati ekološke elemente i elemente energetske efikasnosti; ili
 - c) u formi izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva iz stava (2) tačka b) ovog člana, uz poziv na tehničke specifikacije iz stava (2) tačka a) ovog člana kao sredstvo za pretpostavku usklađenosti sa izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima; ili
 - d) pozivanjem na tehničke specifikacije iz stava (2) tačka a) ovog člana u pogledu određenih obilježja i pozivanjem na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve iz stava (2) tačka b) ovog člana u pogledu drugih obilježja.
- (3) Ako se tehničke specifikacije odrede u skladu sa stavom (2) tačka a) ovog člana, ugovorni organ ne smije ponudu odbiti s obrazloženjem da ponudena roba i usluge ne odgovaraju specifikacijama koje je on naveo, ako ponuđač odgovarajućim sredstvima (tehnički dosje, izvještaj o izvršenom testiranju od ovlaštenog organa i drugi slični dokumenti izdati od nadležnih institucija) u svojoj ponudi dokaže da rješenja koja je on u ponudi predložio u jednakoj mjeri odgovaraju tehničkim specifikacijama na koje se poziva.
- (4) Ako se tehničke specifikacije odrede u obliku izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva, u skladu sa stavom (2) tačka b) ovog člana, ugovorni organ ne smije odbiti ponudu koja odgovara bosanskohercegovačkom standardu kojim se preuzima evropski standard ili evropskom tehničkom odobrenju, zajedničkoj tehničkoj specifikaciji, međunarodnom standardu ili tehničkom sistemu standarda koji je izradilo evropsko tijelo za standardizaciju, ako se te specifikacije odnose na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve koje ugovorni organ zahtijeva. Ponuđač mora u svojoj ponudi odgovarajućim sredstvima dokazati da ponudena roba, usluge ili radovi koji odgovaraju standardu odgovaraju izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima ugovornog organa.
- (5) Ovlašteni organ za ocjenjivanje usklađenosti u smislu ovog člana je nezavisni laboratorij, tijelo koje će potvrditi usklađenosti, nadzorni ili drugo tijelo koje učestvuje u postupku ocjenjivanja usklađenosti, koje je od organa

- državne uprave ovlašteno da provodi postupke ocjenjivanja usklađenosti prema odgovarajućim standardima kojima se preuzimaju evropski standardi. Ugovorni organ prihvatit će certifikate koje su izdali ovlašteni organi u drugim državama, ako su izdati u skladu s međunarodnim ugovorima koje je zaključila Bosna i Hercegovina.
- (6) Odgovarajućim sredstvom, u smislu ovog člana, smatraju se tehnički dosjei koje izrađuje proizvođač ili izvještaj o ispitivanju koje sastavlja ovlašteno tijelo za ocjenjivanje usklađenosti.
- (7) Ako su ekološki zahtjevi za predmet nabavke određeni u formi izvedbenih zahtjeva ili funkcionalnih zahtjeva u skladu sa stavom (2) tačka b) ovog člana, ugovorni organ može se u svrhu opisa predmeta nabavke pozivati na tehničke specifikacije ili njihove dijelove određene evropskim, bosanskohercegovačkim, multinacionalnim ili drugim ekološkim oznakama kvaliteta:
- ako su specifikacije prikladne za definiciju obilježja robe ili usluga koje su predmet ugovora o javnoj nabavci;
 - ako se zahtjevi postavljeni za ekološku oznaku kvaliteta zasnivaju na informacijama s naučnom podlogom;
 - ako su ekološke oznake kvaliteta izrađene i donesene u okviru postupka u kojem mogu učestvovati svi zainteresirani kao što su: potrošači, proizvođači, trgovci i organizacije za zaštitu okoline te
 - ako je ekološka oznaka kvaliteta dostupna i stoji na raspolaganju svim zainteresiranim.
- (8) Ugovorni organ može u tenderskoj dokumentaciji navesti pretpostavku da roba i usluge označene određenom ekološkom oznakom kvaliteta odgovaraju tehničkim specifikacijama utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji.
- (9) Osim ako nije opravdano predmetom nabavke, u tehničkoj specifikaciji ne smije se uputiti na određenog proizvođača, na porijeklo ili na poseban postupak, na marke, patente, tipove ili određeno porijeklo, ako bi se time pogodovalo ili bi se isključili određeni privredni subjekti ili određeni proizvodi. Takve napomene dopuštene su samo ako se predmet nabavke ne može dovoljno precizno i razumljivo opisati, ali se bez izuzetka moraju označiti s dodatkom "ili ekvivalent". Nepoznavanje predmeta nabavke ne oslobađa ugovorni organ obaveze za definiranje predmeta nabavke na stvarno konkurentskoj osnovi.
- (10) Ako se izuzetno objavi poziv za određeni proizvod s dodatkom "ili ekvivalent", ponuđač mora na za to predviđenim praznim mjestima, prema odgovarajućim stavkama, navesti podatke o proizvodu i tipu odgovarajućeg proizvoda koji nudi te, ako se to traži, i ostale podatke koji se odnose na taj proizvod. Kriteriji mjerodavni za ocjenjivanje ekvivalentnosti navode se u opisu predmeta nabavke. Dokaz ekvivalentnosti u smislu ispunjavanja zahtjeva u vezi s predmetom nabavke dužan je osigurati ponuđač, u skladu sa zahtjevima definiranim u tenderskoj dokumentaciji. Proizvodi koji su u tenderskoj dokumentaciji navedeni kao primjeri smatraju se ponudnima ako ponuđač ne navede nikakve druge proizvode na predviđenom mjestu.
- (11) Ugovorni organ može utvrditi posebne uslove u vezi sa izvršenjem ugovora, pod uslovom da su oni u skladu s relevantnim propisima u Bosni i Hercegovini i da su navedeni u objavi ili u tehničkim specifikacijama. Uslovi kojima se uređuje izvršenje ugovora mogu se posebno ticati socijalnih i ekoloških pitanja.

Član 55.

(Preuzimanje tenderske dokumentacije)

- (1) Ugovorni organ, izuzev u slučaju iz tačke d) ovog stava, kandidatima/ponuđačima mora tendersku dokumentaciju učiniti dostupnom, na način za koji se opredijeli kandidat/ponuđač, i to:
- lično preuzimanje u prostorijama ugovornog organa;
 - na pismeni zahtjev kandidata/ponuđača;
 - zajedno s pozivom za dostavu ponuda;
 - objavlivanjem tenderske dokumentacije na portalu javnih nabavki na što će ukazati u obavještenju o nabavci, u skladu s podzakonskim aktom koji donosi Agencija.
- (2) Kada kandidat/ponuđač uputi zahtjev za dostavu tenderske dokumentacije, ugovorni organ otprema tendersku dokumentaciju odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema zahtjeva. Ako je ugovorni organ odredio skraćene rokove za dostavu ponuda, odnosno zahtjeva za učešće, u skladu s ovim zakonom, krajnji rok za otpremu tenderske dokumentacije je dva dana.
- (3) Ugovorni organ ne može učiniti dostupnom tendersku dokumentaciju nijednom kandidatu/ponuđaču prije objave obavještenja o nabavci.
- (4) Ugovorni organ za sve kandidate/ponuđače može odrediti jednaku novčanu naknadu koja se plaća za tendersku dokumentaciju. U tom slučaju, novčana naknada uključuje samo stvarne troškove za papir, ispis, umnožavanje, za nosač podataka, kao i naknadu mogućih poštanskih troškova. Ako je određena novčana naknada za tendersku dokumentaciju, tada je kandidat/ponuđač dužan, uz zahtjev za učešće, odnosno ponudu dostaviti i dokaz o uplati tenderske dokumentacije, izuzev u slučajevima iz stava (1) tač. c) i d) ovog člana.
- (5) Svi zainteresirani kandidati/ponuđači imaju pravo uvida u tendersku dokumentaciju prije otkupa, izuzev u slučaju iz stava (1) tačka d) ovog člana. Ugovorni organ dužan je, na pismeni zahtjev privrednog subjekta, omogućiti uvid u tendersku dokumentaciju na način za koji se opredijeli kandidat/ponuđač, i to:
- u prostorijama ugovornog organa; ili
 - dostavljanjem poštom preporučeno s povratnicom zainteresiranom kandidatu/ponuđaču; ili
 - dostavljanjem elektronskom poštom u zaštićenom nepromjenjivom obliku zainteresiranom kandidatu/ponuđaču.

Član 56.

(Pojašnjenja tenderske dokumentacije)

- (1) Zainteresirani kandidati/ponuđači mogu, u pisanoj formi, tražiti od ugovornog organa pojašnjenja tenderske dokumentacije blagovremeno, ali najkasnije deset dana prije isteka roka za podnošenje zahtjeva za učešće ili ponuda.
- (2) Ugovorni organ dužan je odgovoriti u pisanoj formi, a odgovor s pojašnjenjem dostavlja svim kandidatima/ponuđačima koji su otkupili tendersku dokumentaciju ili za koje ima saznanja da su je preuzeli na jedan od načina iz člana 55. ovog zakona, u roku od tri dana, a najkasnije pet dana prije isteka roka za podnošenje zahtjeva za učešće ili ponuda.
- (3) Ako odgovor ugovornog organa dovodi do izmjena tenderske dokumentacije i te izmjene od kandidata/ponuđača zahtijevaju da izvrše znatne izmjene i/ili da prilagode njihove ponude, ugovorni organ dužan je produžiti rok za podnošenje zahtjeva za učešće ili ponuda najmanje za sedam dana.

- (4) Ako se nakon osiguranja tenderske dokumentacije pokaže da se ponude mogu pripremiti samo nakon posjete mjestu izvođenja usluga ili radova, ili nakon pregleda dokumenata na osnovu kojih je pripremljena tenderska dokumentacija, rokovi za prijem ponuda produžavaju se za najmanje sedam dana, kako bi se omogućilo da se svi ponuđači upoznaju sa svim informacijama koje su neophodne za pripremu ponuda.
- (5) U slučaju da je tenderska dokumentacija objavljena na portalu javnih nabavki, pojašnjenja tenderske dokumentacije iz ovog člana definirat će se podzakonskim aktom iz člana 55. stav (1) tačka d) ovog zakona.

Odjeljak C. Ponuda

Član 57.

(Priprema ponude)

- (1) U postupku javne nabavke kandidat/ponuđač pridržava se zahtjeva i uslova iz tenderske dokumentacije.
- (2) Ponuđač može prije isteka roka za dostavu ponuda svoju ponudu izmijeniti, dopuniti ili od nje odustati. Ako zbog izmjene ili dopune dođe do promjene ukupne cijene ponude, nova cijena mora se obavezno navesti. Izmjena ili dopuna ponude dostavlja se na isti način kao i ponuda, i to u roku koji je naznačen u obavještenju o nabavci i tenderskoj dokumentaciji. U slučaju povlačenja ponude, prije isteka roka za dostavu ponuda, ponuđač može pismeno zahtijevati povrat svoje neotvorene ponude.
- (3) Svaki ponuđač može podnijeti samo jednu ponudu.

Član 58.

(Sadržaj ponude)

- (1) Svaka ponuda obavezno sadrži sljedeće elemente:
- ime i sjedište ponuđača, a za grupu ponuđača podatke o svakom članu grupe ponuđača, kao i jasno određenje člana grupe koji je ovlašten predstavnik grupe ponuđača za učešće u postupku javne nabavke, za komunikaciju i za zaključivanje ugovora;
 - dokaz o garanciji, ako se traži;
 - cijenu sa svim elementima koji je čine, kao i potrebnim objašnjenjima, na način kako je definirano u tenderskoj dokumentaciji;
 - dokaz o ličnoj, poslovnoj, finansijskoj, tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti, osim u fazi dostavljanja ponuda u ograničenom, pregovaračkom postupku sa ili bez objave obavještenja i takmičarskom dijalogu, prema zahtjevima iz tenderske dokumentacije;
 - navode da je riječ o alternativnoj ponudi, ako je ona dozvoljena;
 - datum ponude;
 - potpis podnosioca ponude ili ovlaštenog lica na osnovu punomoći koja u tom slučaju mora biti priložena u originalu ili ovjerenom kopiji;
 - ponuda mora biti ovjerena pečatom podnosioca ponude, ako po zakonu države u kojoj je sjedište podnosioca ponude podnosilac ponude ima pečat ili dokaz da po zakonu države u kojoj je sjedište podnosioca ponude podnosilac ponude nema pečat;
 - popis dokumentacije priložene uz ponudu.
- (2) Ponuda mora biti čvrsto uvezana i sve strane ponude numerirane (izuzev dokaza o garanciji iz stava (1) tačka b) ovog člana, te štampane literature, brošura, kataloga i sl.).

Član 59.

(Alternativna ponuda)

- (1) Alternativna ponuda je ponuda kojom ponuđač daje alternativni prijedlog za predmet javne nabavke. Ugovorni organ obavezan je u tenderskoj dokumentaciji naznačiti da li odobrava alternativnu ponudu. Alternativna ponuda

dopuštena je samo onda kada je kriterij za dodjelu ugovora ekonomski najpovoljnija ponuda. Ako tenderska dokumentacija ne sadrži odredbu kojom se dopušta dostava alternativnih ponuda, onda one nisu dopuštene i kao takve se odbacuju.

- (2) Ugovorni organ dužan je u tenderskoj dokumentaciji navesti minimum zahtjeva koje alternativna ponuda obavezno treba ispunjavati, kao i ostale zahtjeve za njeno podnošenje. Ugovorni organ razmatra samo one alternativne ponude koje ispunjavaju minimum postavljenih zahtjeva i osiguravaju realizaciju odgovarajućeg predmeta nabavke.
- (3) Ponuđač je dužan dostaviti dokaz da alternativna ponuda u svim elementima zadovoljava minimum postavljenih zahtjeva iz tenderske dokumentacije.
- (4) Ugovorni organ koji daje mogućnost podnošenja alternativnih ponuda ne može odbiti alternativnu ponudu samo na osnovu činjenice da bi ona vodila ka promjeni vrste i karaktera ugovora.

Član 60.

(Period važenja ponude)

- (1) Period važenja ponude određuje ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji. Period važenja ne može biti kraći od roka navedenog u tenderskoj dokumentaciji, ali ugovorni organ ne može utvrdi rok kraći od 30 dana. Ako ponuđač u ponudi ne navede period njenog važenja, smatra se da ponuda važi za period naznačen u tenderskoj dokumentaciji.
- (2) U periodu važenja ponude, ugovorni organ može zahtijevati od ponuđača, u pisanoj formi, da produži period važenja do određenog roka. Svaki ponuđač ima pravo odbiti takav zahtjev i u tom slučaju ne gubi pravo na povrat garancije za ozbiljnost ponude.
- (3) Ako ponuđač ne odgovori na pismeni zahtjev ugovornog organa u pogledu produženja perioda važenja ponude ili ne pristane produžiti rok važenja ponude ili ne osigura produženje garancije za ozbiljnost ponude, smatra se da je ponuđač odbio zahtjev ugovornog organa, te se njegova ponuda ne razmatra u daljnjem toku postupka.
- (4) Ponuđač koji pristane produžiti period važenja ponude, i o tome u pisanoj formi obavijesti ugovorni organ, produžava period važenja ponude i dužan je osigurati produženje garancije za ozbiljnost ponude. U periodu produženja važenja ponude ponuda se ne može mijenjati.

Član 61.

(Garancije uz ponudu)

- (1) Vrste garancija su:
- garancija za ozbiljnost ponude je garancija u slučaju da ponuđač odustane od svoje ponude u roku važenja ponude;
 - garancija za uredno izvršenje ugovora je garancija u slučaju da ponuđač kojom je dodijeljen ugovor ne izvršava svoje obaveze iz ugovora ili ih neuredno izvršava.
- (2) Ugovorni organ može zahtijevati da se ponuda garantira odgovarajućom garancijom za ozbiljnost ponude. Garancija za ozbiljnost ponude ne može se zahtijevati ako je vrijednost nabavke manja od 100.000,00 KM.
- (3) U slučaju kada je vrijednost nabavke jednaka ili veća od vrijednosti iz stava (2) ovog člana, garancija za ozbiljnost ponude neće preći 1,5% procijenjene vrijednosti ugovora. Grupa ponuđača dostavlja garanciju koja odgovara traženom iznosu bez obzira da li je dostavlja jedan član, više ili svi članovi grupe ponuđača.

- (4) Ugovorni organ može zahtijevati da se izvršenje ugovora garantira odgovarajućom garancijom za izvršenje ugovora. Garancija za izvršenje ne može se zahtijevati u iznosu većem od 10% od vrijednosti ugovora. Grupa ponuđača dostavlja garanciju koja odgovara traženom iznosu bez obzira da li je dostavlja jedan član, više ili svi članovi grupe ponuđača.
- (5) Ugovorni organ ne može odbaciti garanciju za ozbiljnost ponude ili garanciju za uredno izvršenje ugovora na osnovu činjenice da garancija nije izdata u Bosni i Hercegovini, pod uslovom da garancija za ozbiljnost ponude i garancija za uredno izvršenje ugovora ispunjavaju uslove postavljene u tenderskoj dokumentaciji.
- (6) Forme garancije za ozbiljnost ponude i izvršenje ugovora definirat će se podzakonskim aktom koji donosi Agencija.

Član 62.

(Grupa kandidata/ponuđača)

- (1) Ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji precizira dokumente koje dostavlja grupa kandidata/ponuđača, odnosno svaki član grupe.
- (2) Ugovorni organ ne može zahtijevati da grupa kandidata/ponuđača osnuje novo pravno lice kako bi dostavila zahtjev ili ponudu, ali može nakon izbora od grupe ponuđača zahtijevati određeni pravni oblik u mjeri u kojoj je to potrebno za zadovoljavajuće izvršenje ugovora. Grupa kandidata/ponuđača dužna je dostaviti podatke koje ugovorni organ zahtijeva u tenderskoj dokumentaciji.
- (3) Kandidat/ponuđač koji je samostalno podnio zahtjev za učešće, odnosno ponudu, ne može biti član grupe kandidata/ponuđača u istom postupku javne nabavke. Član grupe kandidata/ponuđača ne može biti član druge grupe kandidata/ponuđača u istom postupku javne nabavke.
- (4) Grupa kandidata/ponuđača solidarno odgovara za sve obaveze.

POGLAVLJE III. POSTUPANJE UGOVORNOG ORGANA

Odjeljak A. Evaluacija ponuda

Član 63.

(Otvaranje ponuda)

- (1) Ponude se otvaraju na javnom otvaranju ponuda, neposredno nakon isteka roka za prijem ponuda. Ponude primljene nakon isteka roka određenog za prijem ponuda neotvorene se vraćaju ponuđačima.
- (2) Ponude se otvaraju na sjednici komisije za nabavke na dan i vrijeme koji su navedeni u tenderskoj dokumentaciji. Svi ponuđači koji su na vrijeme dostavili ponude ili njihovi ovlašteni predstavnici, kao i sva druga zainteresirana lica imaju pravo prisustvovati postupku otvaranja ponuda. Izmjena krajnjeg roka za prijem ponuda uticat će na promjenu datuma otvaranja ponuda.
- (3) Koverta otvara predsjedavajući komisije za nabavke na otvorenoj sjednici ili drugi član komisije, bez obzira na to da li sastanku prisustvuju ponuđači ili njihovi ovlašteni predstavnici.
- (4) Prilikom otvaranja ponuda prisutnim ponuđačima saopćava se:
- naziv ponuđača;
 - ukupna cijena navedena u ponudi;
 - popust naveden u ponudi koji mora biti posebno iskazan; ako popust nije posebno iskazan, smatra se da nije ni ponuđen;
 - potkriteriji koji se vrednuju u okviru kriterija ekonomski najpovoljnije ponude.
- (5) Rezultati postupka javnog otvaranja ponuda unose se u zapisnik koji obavezno sadrži sve elemente iz stava (4)

ovog člana. Formu zapisnika propisuje Agencija podzakonskim aktom.

- (6) Kopija zapisnika o otvaranju ponuda dostavlja se svim ponuđačima odmah ili najkasnije u roku od tri dana od dana otvaranja ponuda.
- (7) Postupak provjere kvalifikacije kandidata, odnosno ponuđača i ocjena ponuda provode se na zatvorenim sjednicama komisije za nabavke.

Član 64.

(Kriteriji za dodjelu ugovora)

- (1) Ugovorni organ dodjeljuje ugovor na osnovu jednog od sljedećih kriterija:
- ekonomski najpovoljnija ponuda ili
 - najniža cijena.
- (2) Ugovorni organ dužan je u tenderskoj dokumentaciji razraditi kriterij ekonomski najpovoljnije ponude na način da definiira i detaljno razradi potkriterije za ocjenu, u skladu s prirodom i svrhom konkretnog predmeta nabavke. Potkriteriji mogu biti: kvalitet predmeta nabavke, cijena, tehnička sposobnost predmeta nabavke, funkcionalne i ekološke karakteristike, operativni troškovi, ekonomičnost, postprodajni servis i tehnička pomoć, rok isporuke ili rok za izvršenje i sl., uz obavezu da se u tenderskoj dokumentaciji utvrdi precizna metodologija vrednovanja svakog potkriterija.
- (3) Uslovi za kvalifikaciju kandidata, odnosno ponuđača iz čl. 45. do 51. ovog zakona ne mogu biti potkriteriji za ocjenu ponuda.

Član 65.

(Ocjena ponuda)

- (1) Ugovorni organ ocjenjuje ponude koje su podnijeli kvalificirani ponuđači, primjenjujući kriterij za dodjelu ugovora utvrđen u tenderskoj dokumentaciji.
- (2) Nakon ocjene ponuda, ugovorni organ dužan je sačiniti zapisnik o ocjeni ponuda koji sadrži najmanje sljedeće podatke:
- naziv ugovornog organa;
 - predmet javne nabavke;
 - naziv ponuđača čije su ponude odbijene i razloge za njihovo odbijanje;
 - dodjelu bodova po potkriterijima za ocjenu ponuda, ako je kriterij ekonomski najpovoljnija ponuda, prema metodologiji utvrđenoj u tenderskoj dokumentaciji;
 - rang-listu ocijenjenih ponuda, počev od najuspješnije ka najmanje uspješnoj;
 - naziv ponuđača čija je ponuda ocijenjena najpovoljnijom;
 - vrijednost ugovora ili okvirnog sporazuma.
- (3) U otvorenom i ograničenom postupku, pregovori između ugovornog organa i ponuđača nisu dopušteni.

Član 66.

(Neprirodno niska ponuđena cijena)

- (1) Ako ugovorni organ ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, pismeno će od ponuđača zahtijevati da obrazloži ponuđenu cijenu. Ako ponuđač ugovornom organu ne ponudi osnovano obrazloženje, koje može, između ostalog, sadržavati i poređenje s cijenama na tržištu, ugovorni organ odbacit će ponudu.
- (2) Ponuđač je dužan pismeno dostaviti detaljne informacije o relevantnim sastavnim elementima ponude, uključujući elemente cijene, odnosno razloge ponuđene cijene. Ugovorni organ razmatra objašnjenja koja se na primjeren način mogu odnositi na:
- ekonomičnost proizvodnog procesa, pruženih usluga ili građevinske metode;

- b) izabrana tehnička rješenja i/ili izuzetno pogodne uslove koje ponuđač ima za dostavu robe ili usluga ili za izvođenje radova;
 - c) originalnost robe, usluga ili radova koje je ponuđač ponudio;
 - d) usklađenost s važećim odredbama koje se odnose na radnu zaštitu i uslove rada na mjestu gdje se isporučuje roba, pruža usluga ili izvodi rad;
 - e) mogućnost da ponuđač prima državnu pomoć.
- (3) Ako ugovorni organ utvrdi da je ponuda neprirodno niska zato što ponuđač prima državnu pomoć, ponuda može biti odbačena samo ako ponuđač nije u mogućnosti dokazati, u razumnom roku koji je odredio ugovorni organ, da je državna pomoć dodijeljena u skladu s važećim zakonom.

Član 67.

(Preferencijalni tretman domaćeg)

Primjena preferencijalnog tretmana domaćeg definira se posebnim podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 68.

(Razlozi za odbacivanje zahtjeva za učešće ili ponude)

- (1) Ugovorni organ odbacuje zahtjev za učešće ili ponudu ako kandidat/ponuđač nije dostavio tražene dokaze ili je dostavio nepotpune dokaze ili je lažno predstavio informacije koje su dokaz ispunjavanja uslova iz čl. 45. do 51. ovog zakona;
- (2) Zahtjev za učešće, odnosno ponuda kandidata/ponuđača ili grupe kandidata/ponuđača koji su direktno ili indirektno učestvovali u pripremi postupka javne nabavke bit će odbačena u slučaju iz člana 52. stav (7) ovog zakona.
- (3) Ugovorni organ može pozvati kandidate/ponuđače da u roku od tri dana pojasne dokumente koje su dostavili u skladu s čl. 45. do 51. ovog zakona ili da dostave originalne dokumente radi poređenja s kopijom koja je dostavljena uz ponudu, a s ciljem otklanjanja formalnog nedostatka dokumenata.
- (4) Ugovorni organ dužan je odbaciti zahtjev za učešće ili ponudu i u sljedećim slučajevima kad:
 - a) ponuđač u svojoj ponudi ne navede cijenu, nego samo navede da će ponuditi cijenu koja je za određeni postotak ili vrijednost niža od ponude s najnižom cijenom, ili ponudu u kojoj cijena nije iskazana u ukupnom iznosu, u skladu sa zahtjevima iz tenderske dokumentacije;
 - b) se uz ponudu zahtijeva garancija za ozbiljnost ponude, a ona nije dostavljena uz ponudu;
 - c) nije otklonjen nedostatak iz stava (3) ovog člana;
 - d) se ponuda odnosi na više lotova nego što je ugovorni organ dopustio tenderskom dokumentacijom i obavještenjem o nabavci;
 - e) je u ponudi data alternativna ponuda, a ona nije dopuštena;
 - f) u ponudi pisanim objašnjenjem ponuđača nije otklonjen nedostatak ili nejasnoća;
 - g) za ponudu ponuđač nije pisanim putem prihvatio ispravku računске greške;
 - i) ponuda nije potpuna i ne ispunjava zahtjeve iz tenderske dokumentacije;
 - j) i u drugim opravdanim slučajevima.

Odjeljak B. Ishod postupka javne nabavke

Član 69.

(Prestanak postupka javne nabavke)

- (1) Postupak javne nabavke može se okončati:
 - a) zaključenjem ugovora o javnoj nabavci ili okvirnog sporazuma ili

- b) poništenjem postupka javne nabavke.
- (2) Ugovorni organ obavezan je poništiti postupak javne nabavke u slučaju da:
 - a) nije dostavljena nijedna ponuda u određenom krajnjem roku;
 - b) nije dostavljen nijedan zahtjev za učešće u ograničenom postupku, u pregovaračkom postupku sa ili bez objave obavještenja ili u takmičarskom dijalogu;
 - c) nije dostavljen broj ponuda određen u članu 32. stav (4) ovog zakona, ako je bilo predviđeno zaključenje okvirnog sporazuma;
 - d) nijedna od primljenih ponuda nije prihvatljiva;
 - e) cijene svih prihvatljivih ponuda znatno su veće od osiguranih sredstava za predmetnu nabavku.
- (3) Ugovorni organ može otkazati postupak javne nabavke samo zbog dokazanih razloga koji su izvan kontrole ugovornog organa i koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pokretanja postupka javne nabavke.

Član 70.

(Odluka o izboru i odluka o poništenju)

- (1) Ugovorni organ donosi odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača ili odluku o poništenju postupka nabavke u roku koji je određen u tenderskoj dokumentaciji kao rok važenja ponude, a najkasnije u roku od sedam dana od dana isteka važenja ponude, odnosno u produženom periodu roka važenja ponuda, u skladu s članom 60. stav (2) ovog zakona.
- (2) Odluke iz ovog člana dostavljaju se kandidatima/ponuđačima u roku od tri dana, a najkasnije u roku od sedam dana od dana donošenja odluke, i to: elektronskim sredstvom ili putem pošte ili neposredno.
- (3) Odluka o izboru sadrži: podatke o ugovornom organu, broj i datum donošenja odluke, podatke o javnom oglašavanju, vrstu postupka nabavke, broj zaprimljenih ponuda, naziv i podatke o izabranom ponuđaču, detaljno obrazloženje razloga za izbor, pouka o pravnom lijeku, potpis ovlaštenog lica i pečat ugovornog organa.
- (4) Odluka o poništenju postupka nabavke sadrži: podatke o ugovornom organu, broj i datum donošenja odluke, podatke o javnom oglašavanju, vrstu postupka nabavke, zakonski osnov za poništenje postupka nabavke, detaljno obrazloženje poništenja, pouka o pravnom lijeku, potpis ovlaštenog lica i pečat ugovornog organa.
- (5) Odluku o rezultatu pretkvalifikacije kandidata u postupku koji se sastoji od dvije ili više faza ugovorni organ donosi nakon okončanja faze pretkvalifikacije. Ova odluka sadrži: podatke o ugovornom organu, broj i datum donošenja odluke, podatke o javnom oglašavanju, vrstu postupka nabavke, broj zaprimljenih zahtjeva za učešće, naziv i podatke o kvalificiranim kandidatima, podatke i obrazloženje o nekvalificiranim kandidatima, pouku o pravnom lijeku, potpis ovlaštenog lica i pečat ugovornog organa.
- (6) Odluka iz st. (3) i (4) ovog člana ugovorni organ objavljuje na svojoj internetskoj strani, ako je ima, i to istovremeno s upućivanjem odluka ponuđačima koji su učestvovali u postupku javne nabavke.

Član 71.

(Obavještanje kandidata i ponuđača o rezultatima)

- (1) Ugovorni organ dužan je istovremeno, a najkasnije u roku od sedam dana od dana donošenja odluke, pismeno obavijestiti kandidate/ponuđače koji su blagovremeno podnijeli zahtjeve ili ponude o odlukama koje su donesene u pogledu pretkvalifikacije, ocjene ponuda ili poništenja postupka.

- (2) Ugovorni organ dužan je uz obavještenje o rezultatima postupka dostaviti i odgovarajuću odluku iz člana 70. ovog zakona i zapisnik o ocjeni ponuda iz člana 65. stav (2) ovog zakona.

Član 72.
(Ugovori)

- (1) Ugovorni organ dostavlja na potpis izabranom ponuđaču prijedlog ugovora, i to nakon isteka roka od 15 dana, računajući od dana kada su svi ponuđači obaviješteni o izboru najpovoljnije ponude. Izabrani ponuđač prihvata prijedlog ugovora i zaključuje ugovor.
- (2) Ugovor o javnoj nabavci zaključuje se u skladu sa zakonima o obligacionim odnosima u Bosni i Hercegovini. Ugovori koji se dodjeljuju u otvorenom postupku, ograničenom postupku, pregovaračkom postupku sa objavom ili bez objave obavještenja, konkursu za izradu idejnog rješenja ili takmičarskom dijalogu, izuzev ugovora iz člana 21. stav (1) tačka d) ovog zakona, ne mogu se zaključiti u periodu od 15 dana od dana kada su ponuđači obaviješteni o ishodu postupka nabavke.
- (3) Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang- listi odmah nakon ponude najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:
- propusti dostaviti originale ili ovjerene kopije dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovog zakona, ne starije od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za učešće, u roku koji odredi ugovorni organ; ili
 - propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uslov za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti u skladu s propisima u Bosni i Hercegovini; ili
 - u pisanoj formi odbije dodjelu ugovora; ili
 - propusti dostaviti garanciju za izvršenje ugovora u skladu sa uslovima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili
 - propusti potpisati ugovor o nabavci u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili
 - odbije zaključiti ugovor pod uslovima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio.
- (4) Ako izabrani ponuđač ne dostavi garanciju za izvršenje ugovora u ostavljenom roku, nakon zaključivanja ugovora, zaključeni ugovor smatra se apsolutno ništavim.
- (5) Prilikom dodjele ugovora o nabavci, cijena navedena u najpovoljnijoj ponudi kao i uslovi utvrđeni u tenderskoj dokumentaciji ne mogu se mijenjati. Izuzetno, ako se u tenderskoj dokumentaciji predviđa odredba o promjenjivosti cijena s objektivno utvrđenim pravilima o promjenjivosti cijene, takva odredba unosi se u ugovor o javnoj nabavci.
- (6) Ugovorni organ u ugovoru obavezno postavlja uslov da ponuđač kojem je dodijeljen ugovor o javnoj nabavci nema pravo zapošljavati, u svrhu izvršenja ugovora o javnoj nabavci, fizička ili pravna lica koja su učestvovala u pripremi tenderske dokumentacije ili su bila u svojstvu člana ili stručnog lica koje je angažirala Komisija za nabavke, najmanje šest mjeseci po zaključenju ugovora, odnosno od početka realizacije ugovora.

Član 73.
(Podugovaranje)

- (1) Ugovorni organ ne može zabraniti podugovaranje, ali može tražiti od kandidata/ponuđača da se izjasni da li namjerava dio ugovora podugovaranjem prenijeti na treće strane.
- (2) Ako se kandidat/ponuđač izjasni da namjerava dio ugovora podugovaranjem prenijeti na treće strane, ugovorni organ

dužan je u ugovor o javnoj nabavci unijeti tu odredbu kao osnov za zaključivanje podugovora između izabranog ponuđača i podugovarača.

- (3) Ponuđač kojem je dodijeljen ugovor neće sklapati podugovor ni o jednom bitnom dijelu ugovora bez prethodnog pismenog odobrenja ugovornog organa. Elementi ugovora koji se podugovaraju i identitet podugovarača obavezno se saopćavaju ugovornom organu blagovremeno, prije sklapanja podugovora. Ugovorni organ može izvršiti provjeru kvalifikacija podugovarača u skladu s članom 44. ovog zakona i obavijestiti dobavljača o svojoj odluci najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema obavještenja o podugovaraču. U slučaju odbijanja podugovarača, ugovorni organ dužan je navesti objektivne razloge odbijanja.
- (4) Nakon što ugovorni organ odobri podugovaranje, u skladu sa stavom (3) ovog člana, dobavljač kojem je dodijeljen ugovor dužan je prije početka realizacije podugovora dostaviti ugovornom organu podugovor zaključen s podugovaračem, kao osnov za neposredno plaćanje podugovaraču, i koji kao obavezne elemente mora sadržavati sljedeće:
- robu, usluge ili radove koje će isporučiti, pružiti ili izvesti podugovarač;
 - predmet, količinu, vrijednost, mjesto i rok isporuke robe, pružanja usluga ili izvođenja radova;
 - podatke o podugovaraču, i to: naziv podugovarača, sjedište, JIB/IDB, broj transakcijskog računa i naziv banke kod koje se vodi.
- (5) Dobavljač kojem je dodijeljen ugovor snosi punu odgovornost za realizaciju ugovora.

Odjeljak C. Obaveze ugovornog organa po završenom postupku

Član 74.

(Obavještenje o dodjeli ugovora)

- (1) Ugovorni organ dužan je za otvoreni postupak, ograničeni postupak, pregovarački postupak s objavom ili bez objave obavještenja, konkurs za izradu idejnog rješenja ili takmičarski dijalog objaviti obavještenje o dodjeli ugovora na osnovu rezultata postupka dodjele ugovora, najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključivanja ugovora ili okvirnog sporazuma.
- (2) U slučaju dodjele ugovora iz člana 8. ovog zakona i zaključenih okvirnih sporazuma, ugovorni organ objavljuje obavještenje o dodjeli svih ugovora u toku jedne godine, i to najkasnije 30 dana od isteka kalendarske godine.
- (3) Obavještenje o dodjeli ugovora iz st. (1) i (2) ovog člana sadrži informacije koje utvrđuje Agencija podzakonskim aktom.

Član 75.

(Izvještaj o postupku javne nabavke)

- (1) Ugovorni organ obavezan je Agenciji dostavljati izvještaje o otvorenom postupku, ograničenom postupku, pregovaračkom postupku s objavom ili bez objave obavještenja, konkursu za izradu idejnog rješenja, takmičarskom dijalogu, konkurentskom zahtjevu za dostavu ponuda i direktnom sporazumu, kao i u slučaju dodjele ugovora iz čl. 8. i 10. ovog zakona, u formi, na način i u rokovima koje utvrđuje Agencija podzakonskim aktom.
- (2) Nakon što ugovorni organ dostavi izvještaj Agenciji, dužan je na svojoj internetskoj stranici, ako je ima, objaviti osnovne elemente ugovora za sve postupke javne nabavke, kao i sve izmjene ugovora do kojih dođe u toku realizacije ugovora, na način i u formi koji će podzakonskim aktom propisati Vijeće ministara BiH.

Član 76.
(Arhiviranje)

Zaključeni ugovori o nabavci, zahtjevi, ponude, tenderska dokumentacija i dokumenti koji se odnose na ispitivanje i ocjenjivanje zahtjeva i ponuda, kao i drugi dokumenti u vezi s nabavkom čuvaju se u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine koji se odnose na arhiviranje.

**POGLAVLJE IV. POSEBNE ODREDBE ZA SEKTORSKE
UGOVORNE ORGANE KOJI OBAVLJAJU
DJELATNOST U OBLASTI VODOSNABDIJEVANJA,
ENERGETIKE, PROMETA I POŠTANSKIH USLUGA**
Odjeljak A. Opće odredbe

Član 77.
(Oblast primjene)

- (1) Ovo poglavlje Zakona sadrži posebne odredbe koje primjenjuje sektorski ugovorni organ koji obavlja djelatnosti u oblasti vodosnabdijevanja, energetike, transporta i poštanskih usluga, te sektorski ugovorni organ kada zaključuje ugovore za potrebe djelatnosti u navedenim oblastima.
- (2) Ovo poglavlje Zakona ne primjenjuje se na ugovore koje sektorski ugovorni organ zaključi u svrhe koje ne uključuju obavljanje njihovih djelatnosti opisanih u čl. 78. do 84. ovog zakona ili radi obavljanja takvih djelatnosti u drugoj zemlji u uslovima koji ne uključuju fizičku upotrebu mreže ili geografskog područja unutar Bosne i Hercegovine.

Član 78.
(Vodosnabdijevanje)

- (1) Djelatnosti u oblasti vodosnabdijevanja, u smislu ovog zakona, su:
 - a) stavljanje na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje nepokretnim (fiksni) mrežama za javno snabdijevanje u vezi s proizvodnjom, prijevozom (transportom) ili distribucijom pitke vode;
 - b) snabdijevanje (napajanje) tih mreža pitkom vodom.
- (2) Sektorski ugovorni organ primjenjuje odredbe ovog zakona za javne nabavke ili konkurse za projekte koje provodi, odnosno organizira za obavljanje djelatnosti iz stava (1) ovog člana i koji je:
 - a) povezan s projektima vodogradnje, te s projektima navodnjavanja ili odvodnjavanja (isušivanja) pod uslovom da količina vode koja će se koristiti za snabdijevanje pitkom vodom iznosi više od 20% od ukupne količine vode stavljen na raspolaganje takvim projektima, ili instalacijama za navodnjavanje ili odvodnjavanje (isušivanje); ili
 - b) povezan s odvodnjom ili pročišćavanjem otpadnih voda.
- (3) Sektorski ugovorni organ obavezan je primijeniti odredbe ovog zakona, kada obavlja djelatnosti koje se odnose na snabdijevanje (napajanje) mreža pitkom vodom u svrhu javnog snabdijevanja od subjekta koji nije ugovorni organ i ne smatra se djelatnošću u smislu stava (1) ovog člana ako:
 - a) taj subjekat proizvodi pitku vodu, jer mu je ona potrebna za obavljanje neke djelatnosti koja nije djelatnost iz čl. 78. do 84. ovog zakona te
 - b) napajanje (snabdijevanje) javne mreže zavisi samo od vlastite potrošnje tog subjekta i ne iznosi više od 30% ukupne proizvodnje pitke vode, u odnosu na prosjek prethodne tri godine, uključujući i tekuću godinu.

Član 79.
(Plin, toplotna i električna energija)

- (1) Djelatnosti u oblasti plina i toplotne energije na koje se primjenjuju odredbe ovog zakona su:

- a) stavljanje na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje nepokretnim (fiksni) mrežama za javnu uslugu u vezi s proizvodnjom, prijenosom i distribucijom plina i toplotne energije;
 - b) snabdijevanje (napajanje) te mreže plinom ili toplotnom energijom.
- (2) Ako snabdijevanje (napajanje) mreža plinom ili toplotnom energijom u svrhu javne usluge obavlja subjekat koji nije ugovorni organ, to se ne smatra djelatnošću u smislu stava (1) ovog člana ako:
 - a) proizvodnja plina ili toplotne energije od strane tog subjekata nastaje kao neizbježna posljedica obavljanja djelatnosti koja ne spada u djelatnosti iz st. (1) ili (3) ovog člana ili iz čl. 78. do 84. ovog zakona;
 - b) je snabdijevanje javne mreže posljedica privrednog iskorištavanja napajanja i ako u odnosu na prosjek posljednje tri godine, uključujući i tekuću godinu, ne čini više od 20% prihoda subjekta.
 - (3) Sektorski ugovorni organ obavezan je primijeniti odredbe ovog zakona, kada obavlja djelatnosti iz oblasti električne energije, i to ako:
 - a) stavlja na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje nepokretnim (fiksni) mrežama za javnu uslugu u vezi s proizvodnjom, prijenosom i distribucijom električne energije;
 - b) snabdijeva (napaja) tu mrežu električnom energijom.
 - (4) Ako snabdijevanje (napajanje) mreža električnom energijom u svrhu javne usluge obavlja subjekat koji nije ugovorni organ, to se ne smatra djelatnošću u smislu odredbe stava (3) ovog člana ako:
 - a) subjekat proizvodi električnu energiju zbog toga što je njena potrošnja potrebna u svrhu obavljanja neke djelatnosti koja nije djelatnost iz st. (1) ili (3) ovog člana ili iz čl. 78. do 84. ovog zakona; i
 - b) napajanje (snabdijevanje) javne mreže zavisi samo od vlastite potrošnje tog subjekta i ne iznosi više od 30% ukupne proizvodnje energije, u odnosu na prosjek prethodne tri godine, uključujući i tekuću godinu.

Član 80.

(Istraživanje i vadenje nafte, plina, uglja i ostalih čvrstih goriva)
Sektorski ugovorni organ obavezan je primjenjivati odredbe ovog zakona kada obavlja djelatnosti istraživanja i vadenja nafte, plina, uglja i ostalih čvrstih goriva, i to kada se obavljanje te djelatnosti odnosi na iskorištavanje geografskog područja u svrhu istraživanja ili vadenja nafte, plina, uglja ili drugih čvrstih goriva.

Član 81.

(Transportne usluge)

- (1) Djelatnosti u oblasti transporta, u smislu ovog zakona, su:
 - a) kada se stavlja na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje mrežom za usluge javnog prometa željeznicom, automatiziranim sistemima, tramvajem, autobusom, trolejbusom ili žičarama;
 - b) mreža na području transporta postoji ako se usluge u prometu obavljaju u skladu s uslovima, npr. za linije, transportne kapacitete, redove vožnje i slično, a koje je utvrdio nadležni organ.
- (2) Pružanje javnih usluga autobusnog prijevoza nije djelatnost, u smislu odredbi ovog člana, ako i drugi subjekti mogu pružati te usluge općenito ili na određenom geografskom području pod istim uslovom kao i sektorski ugovorni organ.

Član 82.

(Zračne, pomorske i riječne luke)

Sektorski ugovorni organ koji obavlja djelatnosti zračnih, pomorskih i riječnih luka i koje se odnose na iskorištavanje geografskog područja u svrhu stavljanja na raspolaganje zračnih

luka, pomorskih luka, riječnih luka ili drugih prometnih terminala, prijevoznica u zračnom, pomorskom ili riječnom prijevozu, obavezan je primjenjivati ovaj zakon.

Član 83.

(Poštanske usluge)

- (1) Poštanske usluge ili druge usluge koje ne uključuju poštanske usluge su djelatnosti koje se obavljaju pod uslovima određenim ovim članom.
- (2) Poštanske usluge, u smislu stava (1) ovog člana, jesu usluge prijema, prijenosa i uručenja poštanskih pošiljki. Te usluge obuhvataju:
 - a) rezervirane poštanske usluge, a to su poštanske usluge koje u skladu sa zakonima o pošti obavlja jedino javni operater;
 - b) poštanske usluge koje se obavljaju na slobodnom tržištu, u skladu s odredbama zakona o pošti.
- (3) Poštanska pošiljka je pismovna pošiljka, poštanska i telegrafska uputnica i paket koji sadrži robu sa ili bez komercijalne vrijednosti, bez obzira na težinu, adresirana na određenog primaoca kojem pošiljku treba uručiti. Poštanska pošiljka, u smislu stava (2) ovog člana, odnosi se i na knjige, kataloge i štampu.
- (4) Druge usluge koje ne uključuju poštanske usluge jesu usluge koje se obavljaju u sljedećim oblastima, pod uslovom da te usluge obavlja subjekat koji obavlja poštanske usluge u smislu stava (2) ovog člana i pod uslovom da te usluge nisu direktno izložene tržišnoj konkurenciji, a to su:
 - a) usluge upravljanja poštanskom službom (usluge i prije i poslije otpreme, kao što su usluge upravljanja urudžbenim uredom);
 - b) usluge dodate vrijednosti u vezi s elektronskim sredstvima i koje se u cijelosti pružaju putem elektronskih sredstava (uključujući sigurno slanje šifriranih dokumenata elektronskim sredstvima, usluge vođenja adresa i slanje preporučene elektronske pošte);
 - c) usluge koje se odnose na pošiljke drugačije od onih pošiljki naznačenih u stavu (3) ovog člana (npr. neadresirane pošiljke, reklamne pošiljke, promotivne pošiljke i sl.);
 - d) finansijske usluge prema definiciji iz Aneksa II. Dio A kategorije 6 ovog zakona;
 - e) filatelističke usluge;
 - f) logističke usluge koje su kombinacija fizičke dostave i/ili skladištenja i drugih nepoštanskih djelatnosti.

Član 84.

(Nabavka koja se odnosi na više djelatnosti)

- (1) Na predmet nabavke koji se odnosi na obavljanje više djelatnosti iz ovog poglavlja primjenjuju se odredbe ovog dijela zakona za onu djelatnost koja je glavni dio predmeta nabavke.
- (2) Ako se na dio predmeta nabavke planiranog za obavljanje jedne od djelatnosti primjenjuju odredbe ovog poglavlja zakona, a na drugi dio predmeta nabavke se ne primjenjuju odredbe ni ovog poglavlja ni poglavlja II. i III. ovog zakona, te ako nije moguće objektivno utvrditi za koju je djelatnost namijenjen pretežni dio predmeta nabavke, onda se postupak javne nabavke provodi u skladu s odredbama ovog dijela zakona.
- (3) Ako dio predmeta nabavke planiran za obavljanje jedne od djelatnosti podliježe odredbama ovog poglavlja zakona, a drugi dio predmeta nabavke podliježe odredbama poglavlja II. i III. ovog zakona, te ako nije moguće objektivno utvrditi za koju je djelatnost namijenjen pretežni dio predmeta

nabavke, onda se postupak javne nabavke provodi u skladu s odredbama poglavlja II. i III. ovog zakona.

Odjeljak B. Posebne odredbe

Član 85.

(Sistem kvalifikacije)

- (1) Sektorski ugovorni organ može uspostaviti i voditi sistem kvalifikacije kandidata/ponuđača. Sektorski ugovorni organ koji uspostavi ili vodi sistem kvalifikacije obavezan je u objavi navesti svrhu sistema kvalifikacije i način kako se mogu zatražiti pravila kvalifikacije, te osigurati da privredni subjekat u svakom trenutku može zahtijevati kvalifikaciju. Ako sistem kvalifikacije traje duže od tri godine, uspostavljanje sistema kvalifikacije objavljuje se svake godine. Pri kraćem trajanju sistema kvalifikacije dovoljna je objava na početku postupka.
- (2) Sistem kvalifikacije, u skladu sa stavom (1) ovog člana, može obuhvatiti različite stepene, a vodi se na osnovu objektivnih kvalifikacijskih kriterija i kvalifikacijskih pravila koje postavlja sektorski ugovorni organ. Kvalifikacijski kriteriji i pravila mogu se po potrebi ažurirati.
- (3) Kvalifikacijski kriteriji i pravila, u skladu sa stavom (2) ovog člana, mogu obuhvatiti uslove o finansijskoj i ekonomskoj i/ili tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti. Sektorski ugovorni organ obavezan je predvidjeti kriterije i pravila kvalifikacije, kao i razloge isključenja.
- (4) Ako kvalifikacijski kriteriji i pravila sadrže uslove finansijske i ekonomske i/ili tehničke i profesionalne sposobnosti, privredni subjekt se u svrhu dokaza zahtijevane sposobnosti može u datom slučaju osloniti na resurse drugih privrednih subjekata, nezavisno od pravnog odnosa između njega i tog privrednog subjekta. U tom slučaju on mora dokazati da tim resursima zaista i raspolaže sve vrijeme trajanja sistema kvalifikacije.
- (5) Pod istim pretpostavkama kao i u stavu (4) ovog člana, i grupe ponuđača mogu se osloniti na resurse svojih članova ili drugih privrednih subjekata.
- (6) Kvalifikacijski kriteriji i pravila, u skladu s odredbom stava (2) ovog člana, stavljaju se na raspolaganje zainteresiranim privrednim subjektima na njihov zahtjev. Sektorski ugovorni organ obavještava svaki zainteresirani privredni subjekat o izmjeni i dopuni kvalifikacijskih kriterija i pravila. Ako sektorski ugovorni organ smatra da sistem kvalifikacije drugih sektorskih ugovornih organa odgovara zahtjevima i uslovima ponuđača, odnosno kandidata koji su kvalificirani, učinit će dostupnim nazive tih drugih sektorskih ugovornih organa kvalificiranim kandidatima.
- (7) Sektorski ugovorni organ dužan je podnosiocu zahtjeva u primjerenom roku obavijestiti o odluci koju je donio o kvalifikaciji podnosioca zahtjeva. Ako se odluka ne može donijeti u roku od četiri mjeseca nakon zaprimanja zahtjeva za kvalifikaciju, sektorski ugovorni organ dužan je podnosioca zahtjeva najkasnije dva mjeseca nakon zaprimanja zahtjeva za kvalifikaciju obavijestiti o razlozima produženja obrade i navesti kada će biti donesena odluka o prihvatanju ili odbijanju njegovog zahtjeva. Podnosilac zahtjeva obavještava se o odluci o zahtjevu za kvalifikaciju najkasnije u roku šest mjeseci nakon prijema zahtjeva za kvalifikaciju.
- (8) O negativnim odlukama o kvalifikaciji, uz navođenje razloga, podnosilac zahtjeva obavještava se bez odgađanja, a najkasnije 15 dana nakon donošenja odluke. Razlozi se moraju zasnivati na kvalifikacijskim kriterijima koje je uspostavio sektorski ugovorni organ u skladu sa stavom (3) ovog člana.

- (9) Uspješni podnosioci zahtjeva uvrštavaju se u spisak, pri čemu je moguća daljnja podjela prema predmetu nabavke, za koji su pojedini podnosioci zahtjeva kvalificirani.
- (10) Sektorski ugovorni organ može privrednom subjektu osporiti priznanje kvalifikacije samo iz razloga koji se zasnivaju na kriterijima koje je utvrdio sektorski ugovorni organ u skladu sa stavom (3) ovog člana. Sektorski ugovorni organ osporava priznatu kvalifikaciju privrednom subjektu, o čemu ga obavještava u pismenoj formi, uz navođenje razloga, i to u roku ne kraćem od 15 dana od dana kada osporava kvalifikaciju.
- (11) Ako se poziv na nadmetanje objavljuje uspostavljanjem sistema kvalifikacije, ponuđači, odnosno kandidati biraju se u ograničenom postupku javne nabavke ili u pregovaračkom postupku javne nabavke između privrednih subjekata koji su se kvalificirali u okviru sistema kvalifikacije.
- (12) Uspostavljanje sistema kvalifikacije objavljuje se u skladu s članom 36. ovog zakona, u formi koja će biti definirana podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH.

Član 86.

(Izuzeća za sektorske ugovorne organe)

- (1) Sektorski ugovorni organ, osim izuzeća iz člana 10. ovog zakona, izuzet je od primjene ovog zakona, i kada dodjeljuje:
- ugovor za nabavku robe ili usluga za daljnju prodaju ili davanje u zakup trećim licima, pod uslovom da sektorskom ugovornom organu ne pripada posebno ili isključivo pravo na prodaju ili davanje u zakup predmeta takvih ugovora, te da i drugi subjekti mogu slobodno prodavati ili davati pod zakup pod istim uslovima kao i sektorski ugovorni organ ili sektorski ugovorni organi;
 - ugovor koji zaključuje sektorski ugovorni organ u svrhe koje ne uključuju obavljanje djelatnosti definiranih čl. 78.-84. ovog zakona.
- (2) Sektorski ugovorni organ koji obavlja djelatnosti definirane zakonom izuzet je od primjene odredbi ovog zakona za ugovore koje dodjeljuje povezanom preduzeću, poslovnom partnerstvu ili sektorskom ugovornom organu koji je sastavni dio poslovnog partnerstva. Uslovi i način na koji se dodjeljuju ovi ugovori bit će definirani uputstvom koje donosi Vijeće ministara BiH, u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona.

POGLAVLJE V. OSTALI POSTUPCI JAVNE NABAVKE Odjeljak A. Dodjela ugovora male vrijednosti

Član 87.

(Vrste postupka za dodjelu ugovora male vrijednosti)

- (1) Postupci javne nabavke za dodjelu ugovora male vrijednosti su:
- konkurentski zahtjev za dostavu ponuda; i
 - direktni sporazum.
- (2) Ugovorni organ provodi postupak konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda u slučaju da je procijenjena vrijednost nabavke robe ili usluge manja od iznosa od 50.000,00 KM, odnosno kada je za nabavku radova procijenjena vrijednost manja od iznosa od 80.000,00 KM.
- (3) Ugovorni organ provodi postupak direktnog sporazuma za nabavku robe, usluga ili radova čija je procijenjena vrijednost jednaka ili manja od iznosa od 6.000,00 KM.
- (4) Ugovorni organ može za vrijednosti nabavke iz st. (2) i (3) ovog člana provesti jedan od postupaka iz čl. 25.-35. ovog zakona.

Član 88.

(Konkurentski zahtjev za dostavu ponuda)

- (1) Konkurentski zahtjev za dostavu ponuda je postupak u kojem ugovorni organ upućuje zahtjev za dostavu ponuda za nabavku robe, usluga ili radova određenom broju ponuđača, pri čemu taj broj ne može biti manji od tri i obavezno objavljuje dodatno obavještenje o nabavci na portalu javnih nabavki.
- (2) Prilikom pripreme ove vrste postupka, ugovorni organ dužan je donijeti odluku o pokretanju postupka i koristiti model konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda koji propisuje Agencija.
- (3) Zahtjev za dostavu ponuda obuhvata adekvatne i dovoljne informacije na osnovu kojih ponuđači mogu pripremiti svoje ponude na stvarno konkurentnoj osnovi. Ugovorni organ dužan je u zahtjevu navesti: precizan rok i mjesto prijema ponuda, minimum dokumenata kojima se dokazuje kvalificiranost ponuđača (ako ih zahtijeva) i sl.
- (4) Ugovorni organ dužan je predvidjeti javno otvaranje ponuda.

Član 89.

(Dodjela ugovora u postupku konkurentskog zahtjeva)

- (1) Dodjela ugovora u postupku konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda zasniva se na kriteriju najniže cijene ili kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude, u skladu s odredbama člana 64. ovog zakona.
- (2) Svaki ponuđač može ponuditi samo jednu cijenu, i to ukupnu cijenu, koju ne može mijenjati nakon isteka roka za dostavu ponuda. Ugovorni organ ne može pregovarati o ponudi, kao ni o cijeni.
- (3) Kada ugovorni organ primi jednu prihvatljivu ponudu, dodjeljuje ugovor tom ponuđaču i to najkasnije u roku od deset dana od dana okončanja postupka javne nabavke.

Član 90.

(Direktni sporazum)

Direktni sporazum je postupak u kojem ugovorni organ nakon ispitivanja tržišta traži pismeno prijedlog cijene ili ponudu od jednog ili više ponuđača i pregovara ili prihvata tu cijenu, kao uslov za konačni sporazum. Ugovorni organ dužan je donijeti interni pravilnik o postupku direktnog sporazuma, koji treba biti usaglašen s modelom pravilnika o postupku direktnog sporazuma koji propisuje Agencija.

POGLAVLJE VI. INSTITUCIJE ZA PRAĆENJE PRIMJENE ZAKONA

Član 91.

(Institucije)

Agencija i URŽ su institucije nadležne za praćenje primjene ovog zakona i podzakonskih akata.

Član 92.

(Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine)

- (1) Agencija je samostalna upravna organizacija sa statusom pravnog lica. Agencija ima sjedište u Sarajevu i pečat u skladu sa Zakonom o pečatu institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o pečatu institucija BiH).
- (2) Agencija ima dvije filijale sa sjedištem u Banjoj Luci i Mostaru. Filijale nemaju status pravnih lica. Filijale imaju pečate identične pečatu Agencije, koji dodatno sadrže naziv i sjedište filijale.
- (3) Uloga Agencije je da osigura pravilno provođenje ovog zakona. Za ostvarivanje uloge Agencije utvrđene su sljedeće nadležnosti:

- a) priprema i izrada nacrtu zakona, nacrtu izmjena i dopuna zakona i pratećih podzakonskih akata, u svrhu osiguranja njihove djelotvornosti i svrsishodnosti;
- b) unapređenje informiranosti ugovornih organa i ponuđača o propisima o javnim nabavkama i njihovim ciljevima, postupcima i metodama;
- c) objavljivanje priručnika i uputstava, kao i izrada i ažuriranje standardnih obrazaca i modela u skladu s odredbama ovog zakona;
- d) pružanje tehničke pomoći i savjetodavnih mišljenja ugovornim organima i ponuđačima u vezi s pravilnom primjenom ovog zakona i podzakonskih akata;
- e) uspostavljanje sistema praćenja postupaka koje provode ugovorni organi za nabavku robe, usluga i radova, s ciljem edukacije i otklanjanja uočenih nepravilnosti u pojedinačnim postupcima javnih nabavki;
- f) prikupljanje podataka, izrada analize i objavljivanje informacija u vezi s postupcima javnih nabavki i dodijeljenim ugovorima o javnim nabavkama;
- g) razvijanje i uspostava elektronskih informacionih sistema u oblasti javnih nabavki u Bosni i Hercegovini;
- h) pokretanje, održavanje i stvaranje pretpostavki za razvoj prakse elektronskih nabavki i komunikacija u oblasti javnih nabavki;
- i) organiziranje i održavanje obuka za ovlaštene predavače i službenike za javne nabavke, objavljivanje informacija u vezi s obukama, te priprema priručnika i drugih pratećih materijala za profesionalni razvoj u oblasti javnih nabavki u skladu s podzakonskim aktom koje donosi Vijeće ministara BiH;
- j) praćenje rada ovlaštenih predavača i vođenje evidencije o akreditiranim predavačima iz oblasti javnih nabavki i službenicima za javne nabavke;
- k) izrada godišnjih izvještaja za Vijeće ministara BiH.
- (4) Agencija ima direktora i Odbor Agencije.
- (5) Direktor Agencije ima status sekretara s posebnim zadatkom. Izbor i imenovanje direktora Agencije, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja, kao i razrješenje s dužnosti je u nadležnosti Vijeća ministara BiH, u skladu s odredbama Zakona o državnoj službi u institucijama BiH.
- (6) Direktor Agencije predstavlja i zastupa Agenciju, rukovodi radom Agencije, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, donosi podzakonske i druge akte kojim se osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova i odgovoran je za rad Agencije.
- (7) Odbor Agencije nadležan je da razmatra pitanja u vezi s funkcioniranjem i unapređenjem sistema javnih nabavki, te daje prethodnu saglasnost na akte, kojim se uređuje sistem javnih nabavki, koje donosi Vijeće ministara BiH ili direktor Agencije.
- (8) Odbor Agencije ima pet članova. Članovi Odbora Agencije su predstavnici Ministarstva finansija i trezora BiH, entitetskih ministarstava finansija, Direkcije za evropske integracije, i predstavnik Vlade Brčko Distrikta BiH. Posmatrači u Odboru Agencije su predstavnici: Vanjskotrgovinske komore BiH, Udruženja poslodavaca BiH i entiteta, te nevladinog sektora, direktor Agencije i predsjedavajući URŽ-a. Vijeće ministara BiH imenuje članove Odbora Agencije i to na mandat od pet godina. Odbor Agencije donosi poslovnik o radu u roku od 30 dana od dana objavljivanja odluke o imenovanju u "Službenom glasniku BiH".
- (9) Članovi Odbora Agencije, većinom glasova, između sebe biraju predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg, na period od dvije godine. Odbor Agencije održava sjednice najmanje dva puta godišnje. Za rad članova Odbora Agencije isplaćuje se naknada u skladu s odlukom Vijeća ministara BiH.
- (10) Odbor Agencije na sjednicama vodi zapisnike, te priprema informacije i inicijative koje, preko Agencije, upućuje Vijeću ministara BiH na usvajanje.
- (11) Svi ugovorni organi u Bosni i Hercegovini dužni su saradivati s Agencijom i Odborom Agencije kada oni obavljaju svoje aktivnosti koje proističu iz nadležnosti utvrđenih ovim zakonom i podzakonskim aktima.

Član 93.

(Ured za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine)

- (1) URŽ je samostalna, nezavisna institucija sa statusom pravnog lica, sa sjedištem u Sarajevu. URŽ ima pečat u skladu sa Zakonom o pečatu institucija BiH.
- (2) URŽ ima sedam članova, od čega po dva iz reda naroda u BiH, jedan iz reda ostalih, pri čemu su dva člana iz reda naroda u BiH iz Republike Srpske, četiri iz reda naroda iz Federacije Bosne i Hercegovine, a jedan iz reda ostalih alternativno se bira iz jednog ili drugog entiteta.
- (3) Tri člana URŽ-a, između kojih se bira predsjedavajući, moraju imati univerzitetsko obrazovanje pravnog smjera i položen pravosudni ispit. Ostala tri člana URŽ-a su stručnjaci s visokom stručnom spremom u oblasti izvođenja radova, javnih nabavki, transporta ili strateškog poslovnog upravljanja.
- (4) URŽ će imati dvije filijale, sa sjedištima u Banjoj Luci i Mostaru. Filijale neće imati status pravnih lica. Filijale će imati pečate identične pečatu URŽ-a, koji će kao jedinu dopuštenu razliku sadržavati naziv i lokaciju filijale.
- (5) Filijale u Banjoj Luci i Mostaru imaju po pet članova, od kojih su tri člana priznati stručnjaci upravnog prava i/ili upravnog postupka, a dva člana su stručnjaci u oblasti izvođenja radova, javnih nabavki, transporta i strateškog poslovnog upravljanja i biraju se putem javnog oglasa.
- (6) URŽ sa sjedištem u Sarajevu nadležan je za donošenje odluka po žalbama za vrijednosti nabavke u iznosu većem od 800.000,00 KM, kao i za sve nabavke institucija Bosne i Hercegovine i institucija Brčko Distrikta BiH, i drugih ugovornih organa Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta BiH.
- (7) Filijale URŽ-a u Banjoj Luci i Mostaru nadležne su za donošenje odluka po žalbama za vrijednosti nabavke do 800.000,00 KM. Nadležnost filijale određuje se prema entitetskom sjedištu ugovornog organa.
- (8) URŽ rješava po žalbama u postupcima javne nabavke.
- (9) Članovi URŽ-a su u izvršavanju svoje funkcije nezavisni, jednaki i vezani isključivo za Ustav BiH i zakone u Bosni i Hercegovini.
- (10) Članove URŽ-a imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: PSBiH). PSBiH donosi odluku o pokretanju i provođenju procedure izbora i imenovanja, imenovanju ad hoc komisije za izbor i imenovanje članova URŽ-a. Ad hoc komisija sačinjava listu uspješnijih kandidata i dostavlja je PSBiH koja imenuje na dužnost i razrješava dužnosti članove URŽ-a.
- (11) Mandat članova URŽ-a je pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. U slučaju prijevremenog razrješenja jednog od članova URŽ-a, novi član URŽ-a imenuje se za ostatak mandata.
- (12) Ako PSBiH ne imenuje blagovremeno članove URŽ-a, članovima URŽ-a produžava se mandat do imenovanja novih članova, ne duže od osam mjeseci.

- (13) Funkcija članova URŽ-a nespojiva je s bilo kojom drugom posrednom ili neposrednom, stalnom ili povremenom dužnosti, sa izuzetkom akademskih, naučnih ili publicističkih aktivnosti.
- (14) PSBiH može člana URŽ-a prijevremeno razriješiti dužnosti samo u slučajevima ako član URŽ-a:
- podnese ostavku PSBiH;
 - je pravosnažno osuđen za krivično djelo na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci;
 - trajno izgubi radnu sposobnost za obavljanje svoje funkcije.
- (15) URŽ ima pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, koji se usvaja na općoj sjednici URŽ-a i za koji glasa natpolovična većina svih članova URŽ-a.
- (16) URŽ ima poslovnik o radu URŽ-a, koji usvaja na općoj sjednici URŽ-a i za koji glasa natpolovična većina svih članova URŽ-a.
- (17) Članovi URŽ-a i svi zaposleni u URŽ-u dužni su u svom radu čuvati tajnost podataka u skladu sa zakonom.
- (18) URŽ podnosi PSBiH godišnji izvještaj o radu, nakon što ga usvoji natpolovična većina svih članova URŽ-a.

DIO TREĆI – PRAVNA ZAŠTITA

POGLAVLJE I. POSTUPAK PRAVNE ZAŠTITE

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 94.

(Stranke u postupku)

- Stranke u postupku pravne zaštite su: žalilac, ugovorni organ i odabrani ponuđač, a svojstvo stranke mogu imati i drugi privredni subjekti, koji imaju pravni interes u predmetnom postupku javne nabavke.
- O vođenju postupka po žalbi URŽ obavještava odabranog ponuđača po službenoj dužnosti, dok se ostala lica u svojstvu stranke mogu prijaviti za učešće u postupku po žalbi.
- Svaka stranka ima pravo izjasniti se o zahtjevima i navodima druge strane i predložiti dokaze. URŽ svakoj stranci u postupku dostavlja podneske koje zaprimi u predmetu, o kojima se raspravlja o glavnoj stvari ili predlažu nove činjenice i dokazi.
- Svaka stranka ovlaštena je razgledati spis predmeta, osim onog dijela ponude i dokumentacije, koji je u skladu sa zakonom utvrđen tajnim ili povjerljivim.
- Ugovorni organ dužan je u postupku po žalbi, na zahtjev URŽ-a, dostaviti dokumentaciju u roku koji odredi URŽ.

Član 95.

(Dostavljanje pismena u inozemstvo)

Stranci koja učestvuje u postupku po žalbi pred URŽ-om, a čije je sjedište, prebivalište ili boravište izvan BiH, URŽ može poštom dostaviti pismeno.

Član 96.

(Jezik postupka)

Postupak pravne zaštite vodi se na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i uz upotrebu latiničnog ili ćirilnog pisma.

Član 97.

(Aktivna legitimacija)

Žalbu može podnijeti svaki privredni subjekat koji ima ili je imao interes za dodjelu ugovora o javnoj nabavci i koji učini vjerovatim da je u konkretnom postupku javne nabavke bila ili je mogla biti prouzrokovana šteta zbog postupanja ugovornog organa, a koje se u žalbi navodi kao povreda ovog zakona i podzakonskih akata od strane ugovornog organa u postupku javne nabavke.

Član 98.

(Zabrana zaključenja ugovora)

- Ugovorni organ ne može potpisati ugovor o javnoj nabavci u roku 15 dana od dana kada su ponuđači obaviješteni o izboru najpovoljnijeg ponuđača.
- Zabrana potpisivanja ugovora iz stava (1) ovog člana ne primjenjuje se:
 - ako je samo jedan ponuđač učestvovao u otvorenom postupku, pregovaračkom postupku bez objave obavještenja i u postupku dodjele ugovora o nabavci usluga iz Aneksa II. Dio B i njegova ponuda je izabrana;
 - ako je samo jedan ponuđač učestvovao u drugoj fazi ograničenog postupka, pregovaračkog postupka s objavom obavještenja i takmičarskog dijaloga i njegova ponuda je izabrana;
 - u slučaju dodjele ugovora u sklopu okvirnog sporazuma ili dinamičkog sistema kupovine.
- Zabrana potpisivanja ugovora iz stava (2) tačka a) ovog člana ne primjenjuje se u slučaju kada ugovorni organ objavi dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti u pregovaračkom postupku bez objave obavještenja i u postupku dodjele ugovora o nabavci usluga iz Aneksa II. Dio B.
- Izjavljena žalba ne sprečava potpisivanje ugovora o javnoj nabavci za lotove na koje nije izjavljena žalba.
- U slučaju da na odluku o dodjeli ugovora u postupku nabavke male vrijednosti nema žalbe, ugovorni organ dužan je zaključiti ugovor u roku od deset dana od dana obavještanja učesnika postupka o izboru najpovoljnijeg ponuđača.

Odjeljak B. Izjavljivanje žalbe

Član 99.

(Način izjavljivanja žalbe)

- Žalba se izjavljuje ugovornom organu u pisanoj formi direktno, elektronskim putem, ako je elektronsko sredstvo definirano kao način komunikacije u tenderskoj dokumentaciji, ili preporučenom poštanskom pošiljkom.
- Žalba se podnosi u dovoljnom broju primjeraka, a koji ne može biti manji od tri, kako bi mogla biti uručena kvalificiranom kandidatu ili izabranom ponuđaču, kao i drugim strankama u postupku.
- Datum zaprimanja žalbe direktno kod ugovornog organa, odnosno datum zaprimanja žalbe elektronskim putem uz osiguranje dokaza o upućivanju, odnosno zaprimanju žalbe, ili datum predaje na poštu preporučene poštanske pošiljke smatra se danom uručivanja žalbe.
- U slučaju direktne predaje žalbe, ugovorni organ dužan je izdati žaliocu potvrdu o vremenu prijema žalbe.
- Ako ugovorni organ odbije izdati potvrdu o vremenu zaprimanja, smatrat će se da je žalba podnesena u roku, osim ako ugovorni organ ne dokaže suprotno.

Član 100.

(Postupak ugovornog organa po žalbi)

- Ugovorni organ dužan je u roku od pet dana od dana zaprimanja žalbe utvrditi blagovremenost, dopuštenost i da li je žalba izjavljena od ovlaštenog lica.
- Ako ugovorni organ utvrdi da je žalba neblagovremena, nedopuštena ili izjavljena od neovlaštenog lica, odbacit će je zaključkom. Protiv ovog zaključka žalilac ima mogućnost podnošenja žalbe URŽ-u i to u roku od 10 dana od dana prijema zaključka.
- Ako je žalba blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica, ugovorni organ, razmatrajući žalbu, može utvrditi da je ona djelimično ili u cijelosti osnovana i svojim

rješenjem ispraviti radnju, preduzeti činjenje ili može postojeću odluku ili rješenje staviti van snage i zamijeniti je drugom odlukom ili rješenjem, ili poništiti postupak javne nabavke, te o tome obavijestiti učesnike u postupku javne nabavke na način određen ovim zakonom, u roku od pet dana od dana prijema žalbe.

- (4) Protiv rješenja ugovornog organa iz stava (3) ovog člana može se izjaviti žalba URŽ-u, putem ugovornog organa, u roku od pet dana od dana prijema rješenja.
- (5) Ako ugovorni organ postupajući po žalbi utvrdi da je žalba blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica, ali je neosnovana, dužan je u roku od pet dana od datuma zaprimanja žalbu proslijediti URŽ-u, sa svojim izjašnjenjem na navode žalbe, kao i kompletnom dokumentacijom u vezi s postupkom protiv kojeg je izjavljena žalba.

Član 101.

(Rokovi izjavljivanja žalbe ugovornom organu)

- (1) Žalba se može izjaviti:
 - a) najkasnije sedam dana prije isteka roka za podnošenje zahtjeva za učešće ili ponuda u odnosu na podatke iz objavlješenja;
 - b) najkasnije 10 dana od dana preuzimanja tenderske dokumentacije;
 - c) najkasnije 10 dana po prijemu zapisnika o otvaranju ponuda, u odnosu na radnje, postupanje, nečinjenja ili propuštanja u postupku otvaranja ponuda;
 - d) najkasnije 10 dana po prijemu odluke kojom se odlučuje o pojedinačnom pravu iz javne nabavke u odnosu na postupak pregleda i ocjene sposobnosti, te postupak pregleda, ocjene i izbora najpovoljnijeg ponuđača;
 - e) najkasnije 10 dana po isteku roka za donošenje odluke o pojedinačnim pravima iz javne nabavke iz tačke d) ovog stava.
- (2) Žalba se izjavljuje najkasnije 30 dana po saznanju da je ugovor zaključen bez provedenog postupka javne nabavke u suprotnosti s ovim zakonom, a najkasnije u roku od jedne godine od dana zaključenja ugovora u tom postupku.
- (3) U slučaju dodjele ugovora u sklopu okvirnog sporazuma iz člana 32. stav (5) ovog zakona ili u okviru dinamičkog sistema kupovine iz člana 123. ovog zakona, žalba se izjavljuje najkasnije 30 dana ako ugovorni organ obavijesti ponuđače da je ugovor na osnovu okvirnog sporazuma ili dinamičkog sistema kupovine zaključen u odnosu na postupak dodjele ugovora u sklopu okvirnog sporazuma ili dinamičkog sistema kupovine.
- (4) U slučaju pregovaračkog postupka bez objave obavještenja i postupka dodjele ugovora o nabavci usluga iz Aneksa II. Dio B, žalba se izjavljuje najkasnije:
 - a) 10 dana od dana objave dobrovoljnog *ex ante* obavještenja o transparentnosti, ako je ovo obavještenje objavljeno;
 - b) 30 dana od dana objave obavještenja o dodjeli ugovora, ako dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti nije objavljeno.
- (5) U postupcima nabavke male vrijednosti iz člana 88. stav (1) tačka a) ovog zakona žalba se izjavljuje u roku od pet dana od dana prijema odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača.
- (6) Žalilac koji je propustio izjaviti žalbu prema odredbama st. (1) do (5) ovog člana gubi pravo tražiti ispitivanje zakonitosti po istom osnovu, u kasnijoj fazi postupka.

Odjeljak C. Pravna zaštita pred URŽ-om

Član 102.

(Dokazivanje u postupku po žalbi)

- (1) Stranke u postupku dužne su iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve ili odluke, postupke, radnje ili nečinjenja, te predložiti dokaze kojima se te činjenice utvrđuju.
- (2) U postupku pravne zaštite ugovorni organ dužan je dokazati postojanje činjenica i okolnosti na osnovu kojih je donio odluku o pravima, preduzeo radnje ili propuštanja te proveo postupke, koji su predmet postupka po žalbi.
- (3) U postupku pravne zaštite žalilac je dužan dokazati ili bar učiniti vjerovatnim postojanje činjenica i razloga koji se tiču pravnog interesa na podnošenje žalbe, povreda postupka ili povreda primjene materijalnog prava, koje su istaknute u žalbi, za koje zna ili bi trebalo da zna.

Član 103.

(Bitne povrede zakona)

- (1) U postupcima javne nabavke apsolutno bitne povrede zakona su one povrede o kojima URŽ vodi računa po službenoj dužnosti, i koje mogu dovesti do poništenja postupka u potpunosti ili djelimično, i to:
 - a) neusklađenost tenderske dokumentacije s ovim zakonom ili podzakonskim aktima, koja je dovela do nemogućnosti utvrđivanja osnovanosti žalbenih navoda ili koja je dovela do narušavanja osnovnih principa ovog zakona, odnosno nezakonite dodjele ugovora;
 - b) provođenje postupka javne nabavke bez donošenja odluke o početku postupka javne nabavke, sa sadržajem određenim članom 18. ovog zakona;
 - c) objave obavještenja o postupku javne nabavke koje nisu u skladu s ovim zakonom ili podzakonskim aktima i tenderskom dokumentacijom;
 - d) povrede postupka prilikom otvaranja ponuda, odnosno propuštanje roka za ocjenu zahtjeva za učešće.
- (2) Relativno bitne povrede zakona su povrede koje mogu dovesti do poništenja postupka javne nabavke, ako se uspostavi direktna veza između povrede i ishoda postupka.

Član 104.

(Ovlaštenja URŽ-a)

- (1) URŽ u postupku pravne zaštite postupa u granicama zahtjeva iz žalbe, a po službenoj dužnosti u odnosu na povrede opisane u članu 103. stav (1) ovog zakona.
- (2) URŽ nije dužan kontrolirati činjenično i pravno stanje koje je bilo predmet prethodne žalbe u istom postupku javne nabavke.

Odjeljak D. Žalba

Član 105.

(Sadržaj žalbe)

Žalba sadrži:

- a) ime ili naziv žalioca, prebivalište ili sjedište žalioca, ime zastupnika ili opunomoćenika žalioca ako ga ima;
- b) naziv ugovornog organa protiv kojeg se podnosi žalba;
- c) broj i datum postupka javne nabavke i podatke o objavljivanju obavještenja o javnoj nabavci, ako je obavještenje objavljeno;
- d) broj i datum odluke o izboru ponude, poništenju postupka ili druge odluke ugovornog organa;
- e) druge podatke o radnji, propuštanju radnje ili postupcima ugovornog organa koji su predmet postupka ili o predmetu nabavke;
- f) opis činjeničnog stanja;

- g) opis povreda ovog zakona i podzakonskih akata i obrazloženje;
- h) prijedlog dokaza;
- i) dokaz o plaćenju administrativnoj taksi na žalbu, u iznosu propisanom članom 108. ovog zakona;
- j) potpis žalioaca ili potpis ovlaštenog lica odnosno opunomoćenika (ako ga žalilac ima) i pečat (ako ga žalilac ima).

Član 106.

(Postupak s neurednom žalbom)

- (1) Ako dostavljena žalba ne sadrži podatke iz člana 105. stav (1) tač. a), b), c), d) e), h) i j) ovog zakona, URŽ poziva žalioaca da upotpuni žalbu i određuje rok koji ne može biti duži od tri dana od dana prijema zahtjeva za dopunu.
- (2) Ako žalilac ne postupi po zahtjevu URŽ-a u skladu sa stavom (1) ovog člana, žalba će biti odbačena kao neuredna, osim ako bi se iz njenog sadržaja moglo postupiti i ako žalba ima postavljen žalbeni zahtjev i dokaz o plaćenju administrativnoj taksi na žalbu.

Član 107.

(Izjavljivanje žalbe URŽ-u)

Žalilac izjavljuje žalbu URŽ-u putem ugovornog organa, u rokovima i na način propisan ovim zakonom.

Član 108.

(Naknada na žalbu)

- (1) Žalilac je obavezan platiti naknadu za pokretanje žalbenog postupka u iznosu od:
 - a) 500,00 KM za procijenjenu vrijednost nabavke do 50.000,00 KM;
 - b) 800,00 KM za procijenjenu vrijednost nabavke od 50.001,00 KM do 80.000,00 KM;
 - c) 2.000,00 KM za procijenjenu vrijednost nabavke od 80.001,00 KM do 250.000,00 KM;
 - d) 3.500,00 KM za procijenjenu vrijednost nabavke od 250.001,00 KM do 400.000,00 KM;
 - e) 5.000,00 KM za procijenjenu vrijednost nabavke od 400.001,00 KM do 800.000,00 KM;
 - f) 7.500,00 KM za procijenjenu vrijednost nabavke od 800.001,00 KM do 9.000.000,00 KM;
 - g) 10.000,00 KM kada je vrijednost nabavke jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM.
- (2) Žalilac uplaćuje odgovarajući iznos naknade iz stava (1) ovog člana na osnovu podataka o procijenjenoj vrijednosti nabavke iz tenderske dokumentacije.
- (3) Prije razmatranja žalbi, URŽ je dužan utvrditi da li je žalilac uplatio naknadu u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana.
- (4) Ako procijenjena vrijednost nabavke nije poznata u trenutku izjavljivanja žalbe URŽ-u ili nije objavljena, naknada za pokretanje žalbenog postupka plaća se u iznosu od 2.000,00 KM. URŽ će pozvati žalioaca na plaćanje razlike naknade u određenom roku ako se tokom žalbenog postupka utvrdi da je naknada plaćena u nedovoljnom iznosu.
- (5) Kada se žalba izjavljuje na odluku o izboru ili poništenju, a ne odnosi se na nabavku u cjelini, nego na jedan ili više lotova nabavke, naknada iznosi trećinu iznosa iz stava (1) ovog člana.
- (6) Naknada se uplaćuje u korist budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine i ona je nepovratna u slučaju neosnovane žalbe.
- (7) Ministarstvo finansija i trezora BiH donijet će instrukciju o načinu uplate, kontrole i povrata taksi propisanih ovim članom.

Član 109.

(Postupanje URŽ-a po žalbi)

- (1) URŽ po zaprimanju žalbe utvrđuje blagovremenost, dopuštenost te da li je žalba izjavljena od ovlaštenog lica.
- (2) Kada URŽ utvrdi da je žalba blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica, nastavit će razmatrati žalbene navode.

Član 110.

(Suspenzivno djelovanje žalbe)

Izjavljena žalba odgađa nastavak postupka javne nabavke, zaključenje i/ili izvršenje ugovora o javnoj nabavci ili okvirnog sporazuma do donošenja odluke URŽ-a.

Odjeljak E. Odlučivanje po žalbi

Član 111.

(Odluke po žalbi)

- (1) U postupku pravne zaštite URŽ može:
 - a) obustaviti postupak po žalbi zbog odustajanja od žalbe;
 - b) odbaciti žalbu zaključkom zbog nenadležnosti, nedopuštenosti, neurednosti, neblagovremenosti i zbog toga što je izjavljena od lica koje nema aktivnu legitimaciju;
 - c) odbiti žalbu zbog neosnovanosti;
 - d) poništiti odluku, postupak ili radnju u dijelu u kojem je povrijeđen zakon ili podzakonski akti;
 - e) odlučiti o zahtjevu ugovornog organa za nastavak postupka javne nabavke;
 - f) poništiti ugovor o javnoj nabavci ili okvirni sporazum u okolnostima iz stava (2) ovog člana.
- (2) URŽ će poništiti ugovor o javnoj nabavci ili okvirni sporazum ako je ugovorni organ:
 - a) primijenio pregovarački postupak bez objavljivanja obavještenja ili je postupak dodjele ugovora o nabavci usluga iz Aneksa II. Dio B u suprotnosti s odredbama ovog zakona;
 - b) propustio objaviti obavještenje o nabavci na portalu javnih nabavki ako se to zahtijeva ovim zakonom;
 - c) zaključio ugovor ili okvirni sporazum u suprotnosti s članom 98. ovog zakona ako to sprečava URŽ da razmotri žalbu prije zaključenja ugovora ili okvirnog sporazuma;
 - d) zaključio ugovor ili okvirni sporazum bez primjene postupka javne nabavke, osim u slučajevima kada to ovaj zakon dopušta.
- (3) Ugovor o javnoj nabavci ili okvirni sporazum neće biti predmet poništenja, ako je, u slučajevima iz stava (2) tač. a), b) i d) ovog člana, ugovorni organ imao opravdane razloge da smatra da postupa u skladu s ovim zakonom, ako je objavio dobrovoljno *ex ante* obavještenje o transparentnosti i ugovor ili okvirni sporazum nije zaključen prije isteka perioda od 15 dana nakon objave tog obavještenja.
- (4) U opravdanim slučajevima navedenim u stavu (5) ovog člana, URŽ može ostaviti na snazi ugovor ili okvirni sporazum koji je predmet poništenja, u obimu u kojem je ugovor ili okvirni sporazum već izvršen. U tom slučaju URŽ će ugovornom organu odrediti novčanu kaznu u iznosu naznačenom u stavu (8) ovog člana.
- (5) URŽ neće poništiti ugovor ili okvirni sporazum ako, nakon što je razmotrio sve relevantne okolnosti, utvrdi da prevladavajući razlozi u vezi s općim interesom zahtijevaju da ugovor treba ostati na snazi.
- (6) Opći interes u smislu stava (5) ovog člana ne odnosi se na ekonomski interes u direktnoj vezi s ugovorom ili okvirnim sporazumom, što obuhvata posebno troškove koji mogu

nastati zbog zakašnjenja u izvršenju ugovora ili okvirnog sporazuma, troškove koji proizilaze iz provođenja novog postupka javne nabavke, troškove koji mogu nastati zbog promjene privrednog subjekta koji izvršava ugovor ili okvirni sporazum i troškove pravnih obaveza koje su rezultat poništenja ugovora ili okvirnog sporazuma. Ekonomski interes da ugovor ostane na snazi može se smatrati važnim općim interesom samo kada bi poništenje ugovora ili okvirnog sporazuma dovelo do nesrazmjernih posljedica.

- (7) Poništenje ugovora ili okvirnog sporazuma ima učinak od momenta zaključenja ugovora.
- (8) Novčane kazne iz stava (4) ovog člana nameću se ugovornom organu u iznosu do 5% vrijednosti ugovora, uzimajući u obzir vrstu i obim povrede kao i okolnosti pod kojima je povreda počinjena.
- (9) Kazna određena prema odredbama ovog člana uplaćuje se u korist budžeta državnog, entitetskog ili lokalnog nivoa u kojem ugovorni organ ima sjedište.
- (10) URŽ o glavnoj stvari odlučuje rješenjem, a u ostalim slučajevima zaključkom.
- (11) URŽ je dužan donijeti zaključak ili rješenje po žalbi u roku od 15 dana od dana kada ugovorni organ kompletira žalbu, ali ne kasnije od 30 dana od dana kada primi žalbu od ugovornog organa.
- (12) U izuzetno složenim slučajevima predsjedavajući URŽ-a zaključkom može produžiti rok iz stava (3) ovog člana, ali ne duže od 30 dana. Ovaj zaključak dostavlja se svim strankama u postupku.
- (13) Rješenje ili zaključak URŽ-a iz ovog člana je konačno i izvršno.

Član 112.

(Spajanje postupaka)

- (1) Ako postoji više žalbi, koje se odnose na isti postupak javne nabavke, predsjedavajući URŽ-a može donijeti zaključak o spajanju postupaka, bez utvrđivanja postojanja bilo kakvih drugih uslova za spajanje postupaka. U tom slučaju donosi se jedno rješenje po žalbama u tom postupku javne nabavke. Rokovi se računaju od datuma prijema posljednje žalbe.
- (2) Protiv zaključka URŽ-a iz stava (1) ovog člana nije dopušteno izjaviti pravni lijek u skladu s ovim zakonom.

Član 113.

(Odlučivanje URŽ-a)

- (1) URŽ u postupcima po žalbi odlučuje u vijećima sastavljenim od predsjednika vijeća i dva člana vijeća.
- (2) U složenim slučajevima i slučajevima međunarodnih vrijednosnih razreda predsjedavajući vijeća predlaže da se slučaj rješava na plenarnoj sjednici.
- (3) U plenumu se zasijeda u slučajevima kada se donosi novi stav u odnosu na ranije zauzete stavove.
- (4) U slučajevima iz st. (2) i (3) ovog člana predsjedavajući vijeća donosi poseban zaključak.
- (5) Članovi URŽ-a ne mogu se suzdržati od glasanja.
- (6) Rješenje, odnosno zaključak iz člana 112. stav (2) ovog zakona potpisuje predsjednik vijeća i akt se ovjerava pečatom URŽ-a.
- (7) Sastav vijeća za odlučivanje po žalbi utvrđuje predsjedavajući URŽ-a posebnim rješenjem. Predsjedavajući URŽ-a može predsjedavati vijećem za odlučivanje po žalbi.
- (8) Zaključci i rješenja URŽ-a, te presude Suda Bosne i Hercegovine po njima, javno se objavljuju na portalu javnih nabavki.

Član 114.

(Izuzeće zbog sukoba interesa)

- (1) Član URŽ-a ili drugo lice koje je uključeno u postupanje u određenom predmetu ne može donositi odluku o njemu ili biti uključeno u postupak odlučivanja ako je s ponuđačem ili ugovornim organom, pravnim predstavnikom ili licem koje su ovlastili ponuđač, ugovorni organ ili njihovi pravni predstavnici, članovi uprave ili odgovorni predstavnici: u poslovnoj vezi, u direktnoj ili indirektnoj (uključujući rodbinsku vezu zaključno sa četvrtim stepenom) rodbinskoj vezi, u bračnoj (čak i ako je došlo do razvoda braka) ili vanbračnoj zajednici ili u tazbinskoj vezi zaključno s trećim stepenom.
- (2) Član URŽ-a, odnosno drugo lice koje je bilo u radnom odnosu, tj. zaposleno kod ponuđača ili ugovornog organa, a od prestanka radnog odnosa nisu protekle dvije godine u skladu sa stavom (1) ovog člana, ne može donositi odluke o određenom predmetu, niti biti uključen u postupak rješavanja istog predmeta URŽ-a.
- (3) U slučaju postojanja razloga iz st. (1) i (2) ovog člana kao i drugih razloga za izuzeće, član URŽ-a mora bez odgađanja obavijestiti predsjedavajućeg URŽ-a, koji je dužan donijeti odluku o izuzeću člana URŽ-a. Protiv ove odluke nije dopuštena žalba u skladu s ovim zakonom. Odredbe ovog stava primjenjuju se i na drugo lice koje je uključeno u rješavanje određenog predmeta, ako po odredbama ovog člana ne može biti uključeno u postupak njegovog rješavanja.
- (4) U slučaju da kod predsjedavajućeg URŽ-a postoje razlozi iz st. (1) i (2) ovog člana, predsjedavajući URŽ-a dužan je bez odgađanja o tome obavijestiti ostale članove URŽ-a, koji donose odluku o izuzeću.
- (5) Protiv odluke iz st. (3) i (4) ovog člana nije dopušteno posebno izjavljivanje pravnog lijeka u skladu s ovim zakonom.

POGLAVLJE II. PRAVNA ZAŠTITA PROTIV ODLUKA URŽ-a

Odjeljak A. Sudska zaštita

Član 115.

(Upravni spor)

- (1) Protiv odluke URŽ-a ugovorni organ i učesnici u postupku mogu pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) u roku od 30 dana od dana prijema odluke.
- (2) Upravni spor po tužbi koju podnesu stranke u postupku javne nabavke vodi se po hitnom postupku.
- (3) Ugovorni organ ili učesnik u postupku može podnijeti i zahtjev za odgađanje konačnog rješenja ili zaključka URŽ-a, zajedno s tužbom kojom se pokreće upravni spor u roku iz stava (1) ovog člana.
- (4) Cijeneći javni interes i štetu koju bi odgađanje konačne odluke URŽ-a moglo izazvati, o zahtjevu iz stava (3) ovog člana rješava Sud BiH posebnim rješenjem, kojim odgađa izvršenje konačne odluke URŽ-a na određeno vrijeme ili do donošenja odluke suda po tužbi u upravnom sporu.

Član 116.

(Prekršajne odredbe)

- (1) URŽ podnosi prekršajnu prijavu kod nadležnog suda za prekršaje, kada utvrdi da je bilo povreda postupka javne nabavke koje predstavljaju prekršaj u smislu odredbi ovog zakona. U slučajevima kada nije bilo postupka po žalbi, Agencija podnosi prekršajnu prijavu kod nadležnog suda za prekršaje, kada utvrdi povrede ovog zakona koje su u njenoj nadležnosti.

- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 1.500,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj ugovorni organ:
- ako nabavi robu, radove ili usluge bez provođenja postupaka javne nabavke propisanih ovim zakonom osim u slučajevima kada to zakon dopušta;
 - ako ne zaštititi podatke koje mu proslijedi privredni subjekat, označivši ih kao povjerljive, a koji prema odredbama ovog zakona mogu biti proglašeni povjerljivim;
 - ako se ne pridržava uslova i načina javne nabavke prema procijenjenim vrijednostima i dijeli vrijednost nabavke s namjerom izbjegavanja primjene propisanog postupka nabavke;
 - ako primijeni pregovarački postupak bez objave obavještenja suprotno odredbama čl. 21., 22., 23., 24. i 28. ovog zakona;
 - ako ne stavi na raspolaganje tendersku dokumentaciju svim privrednim subjektima koji su je tražili, u skladu s obavještenjem o javnoj nabavci, odnosno ne omogućiti uvid u dokumentaciju;
 - ako ne poštuje rokove za prijem zahtjeva za učešće i ponuda;
 - ako pri pripremi tehničke specifikacije ne poštuje vazeće tehničke standarde, propise ili norme;
 - ako ne dostavi odluke za koje je ovim zakonom propisana obaveza dostavljanja ponuđačima u postupku javne nabavke;
 - ako ne završi postupak javne nabavke zaključivanjem ugovora o javnoj nabavci ili odlukom o poništenju;
 - ako zaključi ugovor o javnoj nabavci koji nije u skladu s odabranom ponudom i uslovima određenima u tenderskoj dokumentaciji;
 - ako ne čuva dokumentaciju o javnoj nabavci, u skladu s propisima o arhiviranju dokumenata;
 - ako ustupi postupak nabavke ili za provođenje nabavke ovlasti treće lice ili lice koje nije ugovorni organ u smislu ovog zakona da bi na taj način izbjegao njegovu primjenu;
 - ako na zahtjev URŽ-a ne dostavi traženu dokumentaciju ili onemogućiti uvid u dokumentaciju;
 - ako ne izvrši rješenje URŽ-a;
 - ako predmet ugovora, konkursne uslove, tehničke specifikacije ili druge elemente javnog poziva prilagodi konkretnom ponuđaču, ili ako dodijeli ugovor ponuđaču koji je učestvovao u pripremi konkursne dokumentacije ili nekog njenog dijela, a nije u postupku dokazao da nije bio u povoljnijem položaju;
 - ako ne dostavi izvještaj o dodijeljenom ugovoru;
 - ako ne donese plan nabavki i ne objavi ga na veb-stranici ugovornog organa.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 300,00 do 3.000,00 KM kaznit će se odgovorno lice u ugovornom organu za prekršaj iz stava (2) ovog člana.
- (4) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj ponuđač ako je dao netačne podatke u dokumentima kojima dokazuje ličnu, poslovnu, finansijsku, tehničku i profesionalnu sposobnost.
- (5) Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 do 2.000,00 KM kaznit će se i odgovorno lice ponuđača za prekršaj iz stava (4) ovog člana;
- (6) Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka URŽ podnosi nadležnom sudu prema sjedištu ugovornog organa.
- (7) URŽ, rješavajući u postupku po žalbi, a na osnovu stanja u spisu, može podnijeti krivičnu prijavu.

Odjeljak B. Supsidijarna primjena

Član 117.

(Supsidijarna primjena pravila upravnog postupka)
Na postupak pred URŽ-om koji nije uređen odredbama ovog zakona primijenit će se odredbe Zakona o upravnom postupku.

Član 118.

(Odnos prema ostalim propisima)

Na odgovornost ugovornih strana za ispunjavanje obaveza iz ugovora o javnoj nabavci primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona o obligacionim odnosima.

Odjeljak C. Naknada troškova postupka

Član 119.

(Pravo na naknadu troškova u postupku javne nabavke)

- Ako ugovorni organ povrijedi odredbe ovog zakona ili podzakonskih akata, privredni subjekat ima pravo od ugovornog organa zahtijevati naknadu troškova za pripremu ponude i troškova učešća u postupku javne nabavke.
- Pravo iz odredbe stava (1) ovog člana ne postoji ako je, nakon donošenja odluke o izboru ili nakon odluke o poništenju postupka javne nabavke, URŽ utvrdio da kandidat/ponuđač čija ponuda nije razmatrana, ni uz poštovanje odredbi ovog zakona i podzakonskih akata, ne bi imao realne izgleda za izbor njegove ponude, ili čija je žalba odbijena.

Član 120.

(Nadležnost u postupku naknade troškova)

- Za rješavanje zahtjeva za naknadu troškova u postupku javne nabavke iz člana 119. stava (1) ovog zakona nadležan je URŽ.
- Zahtjev za naknadu troškova dopušten je samo ako je URŽ utvrdio da:
 - zbog postupanja suprotno odredbama ovog zakona ili podzakonskih akata, odluka nije donesena prema navodima iz obavještenja o nabavci za ponudu s najnižom cijenom ili za ekonomski najpovoljniju ponudu; ili
 - je izbor postupka javne nabavke bez objave obavještenja bio suprotan ovom zakonu; ili
 - je odluka o poništenju postupka javne nabavke bila suprotna odredbama ovog zakona ili podzakonskih akata; ili
 - je odluka o izboru, koja je u korist jednog privrednog subjekta donesena bez učešća drugih subjekata u postupku, na osnovu odredbi ovog zakona ili podzakonskih akata bila nedopustiva; ili
 - ugovorni organ, nakon znatnog prekoračenja roka za donošenje odluke i suprotno zahtjevu ponuđača da se nastavi postupak javne nabavke, postupak nije nastavio, niti ga je okončao odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača, odnosno odlukom o poništenju.

Član 121.

(Naknada štete)

Svaki od učesnika postupka javne nabavke koji je pretrpio štetu zbog povrede ovog zakona ima mogućnost pokrenuti postupak za ostvarivanje prava na naknadu štete zbog izmakle dobiti pred nadležnim sudom, prema općim propisima o naknadi štete.

DIO ČETVRTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 122.

(Prijelazne odredbe)

- Postupci javne nabavke pokrenuti do početka primjene ovog zakona u kojima nisu zaključeni ugovori o javnoj

- nabavci bit će okončani prema odredbama Zakona o javnim nabavkama koji je na snazi u vrijeme pokretanja postupka javne nabavke.
- (2) Ako se protiv odluke ugovornog organa koja je donesena u skladu sa stavom (1) ovog člana vodi postupak po žalbi, odluka URŽ-a je konačna i izvršna. Protiv odluke URŽ-a može se u roku od 30 dana pokrenuti upravni spor kod Suda BiH.
 - (3) Postupci za naknadu štete pokrenuti prije početka primjene ovog zakona bit će okončani prema odredbama Zakona o javnim nabavkama koji je na snazi u vrijeme pokretanja postupka javne nabavke.
 - (4) U slučaju da se različitim propisima u Bosni i Hercegovini uređuju ista pitanja kao ovim zakonom, primjena ovog zakona imat će prednost u odnosu na ostale propise.
 - (5) Ako ovim zakonom nisu posebno definirani rokovi za podzakonske akte koje donosi Vijeće ministara BiH i Agencija, oni će biti doneseni u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona.
 - (6) Direktor Agencije čiji je mandat u toku ostaje na mjestu direktora do isteka mandata od pet godina, računajući od dana kada je imenovan. Članovi Odbora Agencije čiji je mandat u toku ostaju na mjestu člana Odbora Agencije do isteka mandata od pet godina, računajući od dana kada su imenovani.
 - (7) Članovi URŽ-a koji su imenovani i čiji je mandat u toku ostaju na mjestu člana URŽ-a do isteka mandata od pet godina, računajući od dana kada su imenovani. Ako je protekao rok od pet godina od imenovanja, članovi URŽ-a dužni su da obavljaju poslove iz nadležnosti URŽ-a do izbora novih članova. PSBiH će raspisati konkurs najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
 - (8) Do uspostavljanja i početka rada filijala sve žalbe rješava sjedište URŽ-a u Sarajevu. Vijeće ministara BiH dužno je osigurati finansijska sredstva i uslove za početak rada filijala najkasnije u roku od tri mjeseca od dana primjene ovog zakona.

Član 123.

(Elektronske nabavke, elektronske aukcije i dinamički sistem kupovine)

- (1) Način objavljivanja obavještenja u postupcima javnih nabavki propisan je Uputstvom o načinu objavljivanja obavještenja u postupcima javnih nabavki.

- (2) Elektronske nabavke, elektronska aukcija i dinamički sistem kupovine, način, rokovi i početak primjene bit će definirani podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH, najkasnije u roku od jedne godine od početka primjene ovog zakona.

Član 124.

(Prestanak važenja)

- (1) Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13).
- (2) Danom početka primjene ovog zakona prestaju da važe podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona iz stava (1) ovog člana, i to:
 - a) Uputstvo o primjeni Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/05 i 24/09);
 - b) Uputstvo o načinu vođenja zapisnika o otvaranju ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 17/05 i 27/08);
 - c) Lista ugovornih organa, po kategorijama, koji su obavezni primjenjivati Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/05 i 86/06);
 - d) Pravilnik o postupku direktnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", br. 53/06 i 20/09);
 - e) Uputstvo o primjeni i korištenju modela standardne tenderske dokumentacije za postupke javne nabavke za robe, usluge i radove ("Službeni glasnik BiH", broj 56/07).

Član 125.

(Završne odredbe)

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se istekom šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Ovaj zakon objavit će se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 01,02-02-1-59/13

29. aprila 2014. godine

Sarajevo

Predsjedavajući

Predstavničkog doma

Parlamentarne skupštine BiH

Dr. **Milorad Živković**, s. r.

Predsjedavajući

Doma naroda

Parlamentarne skupštine BiH

Dr. **Dragan Čović**, s. r.

ANEKS I.
LISTA RADOVA NA KOJE SE PRIMJENJUJE ZAKON O JAVNIM NABAVKAMA

Ovi radovi uključuju izgradnju novih objekata, rekonstrukciju postojećih objekata kao i uobičajene popravke i redovno održavanje:

Grupa	Klasa	Predmet	Opis radova
1		Priprema gradilišta	
	11	Rušenje zgrada, odvoz zemlje, demontaža objekata	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rušenje zgrada i drugih građevina; - raščišćavanje gradilišta; - izmještanje i prebacivanje zemlje: a) kopanje zemlje, b) punjenje zemljom, c) poravnanje i gradiranje gradilišta, d) kopanje rovova, kanala, e) razbijanje i uklanjanje stijena, f) rušenje eksplozivima itd. <p>- priprema gradilišta za miniranje:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) uklanjanje viška tereta, naslaga minerala b) ostali radovi na razvoju i pripremi lokacije za izvođenje. <ul style="list-style-type: none"> - drenažu gradilišta; - drenažu poljoprivrednog i šumskog zemljišta.
	12	Bušenje i burgijanje	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - probno bušenje, probno burgijanje, uzimanje uzoraka jezgre u svrhu gradnje, te u geofizičke, geološke ili slične svrhe. <p>Ova klasa isključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bušenje izvora sirove nafte ili plina za proizvodnju (vidjeti klasu 25); - bušenje izvorišta vode (vidjeti klasu 25); - potapanje jama i okna; - kopanje okomitih rovova; - iskorištavanje naftnih i plinskih polja, geofizičko, geološko i seizmičko mjerenje.
2		Izgradnja cijele građevine ili njenih dijelova, građevinarstvo	
	21	Izgradnja zgrada i građevinski radovi	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gradnju svih tipova zgrada; - gradnju građevina u građevinarstvu i to: a) mostova, nadvožnjaka, podvožnjaka, b) vijadukta, c) tunele i metroe, d) dugačke cjevovode, e) komunikacijske i elektrovodove, f) gradske cjevovode, g) gradske komunikacijske i elektrovodove; <ul style="list-style-type: none"> - pomoćne gradske radove; - montažu i podizanje montažnih građevina na gradilištu; <p>Ova klasa isključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uslužne aktivnosti vezane za vadenje nafte i plina; - građevinske radove, osim zgrada, za stadione, bazene, sportske dvorane, teniske terene, golf terene i druge sportske objekte (vidjeti klasu 23); - instalacije u zgradama (vidjeti grupu 3); - završavanje zgrada (vidjeti grupu 4); - arhitektonske i inženjerske usluge za gradjenje; - vođenje građevinskog projekta.
	22	Podizanje krovnih pokrova i okvira	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podizanje krovova; - pokrivanje krovova; - hidroizolaciju.
	23	Gradnja autoputeva, cesta, aerodroma i sportskih objekata	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gradnju autoputeva, cesta, svih puteva za vozila i pješake, ulica; - gradnju željeznica; - gradnju aerodromskih pista; - građevinske radove, izuzev zgrada, za stadione, bazene, sportske dvorane, teniske terene, golf terene i druge sportske objekte; - bojenje oznaka na autoputevima, cestama, ulicama, na površini i na parking prostorima. <p>Ova klasa isključuje prethodne zemljane radove.</p>
	24	Gradnja vodoprivrednih objekata	<p>Ova klasa uključuje gradnju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodenih puteva; - luka i riječnih radova; - marina; - gatova; - brana i nasipa; - bagerovanje; - radove ispod površine.
	25	Drugi građevinski radovi koji uključuju posebne zanatske radove	<p>Ova klasa uključuje specifične građevinske poslove koji su zajednički za različite vrste objekata, a koje zahtijevaju posebne vještine ili opremu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izgradnju temelja, uključujući i odvoz zemlje; - bušenje i gradnju vodenih izvorišta, potapanje jama i okna; - podizanje gotovih čeličnih elemenata; - savijanje čelika;

			- polaganje cigle i kamena ili drugih materijala; - podizanje i skidanje skela i radnih platformi, uključujući najam skela i radnih platformi; - podizanje dimnjaka i industrijskih peći; Ova klasa isključuje najam skele bez podizanja i demontaže (skidanja).
3		Građevinske instalacije	
	31	Instaliranje električnih instalacija i priključaka (sklopova)	Ova klasa uključuje instalacije u zgradama ili drugim građevinskim objektima i projektima: - električnih žica i sklopova; - telekomunikacijskih sistema; - električnih grijnih sistema; - rezidencijalnih antena; - protupožarnih sistema i alarma; - alarmnih protuprovalnih sistema; - liftova i eskalatora; - gromobrana i sl.
	32	Aktivnosti izolacionih radova	Ova klasa uključuje: - toplotne instalacije; - zvučne ili vibracione izolacije u zgradama i drugim građevinskim projektima. Ova klasa isključuje hidroizolaciju (vidjeti klasu 22.).
	33	Vodovodne instalacije	Ova klasa uključuje instalacije u zgradama ili drugim građevinskim projektima: - vodovodne instalacije i sanitarnu opremu; - plinske instalacije i priključke; - opremu za grijanje, ventilaciju, hlađenje ili klimu; - sisteme za prskanje. Ova klasa isključuje instalaciju električnih sistema za grijanje (vidjeti klasu 31.)
	34	Druge instalacije u zgradama	Ova klasa uključuje: - instalaciju rasvjete i signalnih sistema na cestama, željeznicama, aerodromima i lukama; - instalaciju u zgradama ili drugim građevinskim projektima ostalih instalacija, kablova i vodova.
4		Završni građevinski radovi	
	41	Gipsani radovi	Ova klasa uključuje: - postavljanje u zgradama ili drugim građevinskim projektima unutrašnjeg ili vanjskog gipsa ili štukature, malterisanje uključujući slične materijale.
	42	Vrata i prozore (stolariju)	Ova klasa uključuje: - montažu gotovih vrata, prozora, te okvira za vrata i prozore, ugradbene kuhinje, stepenice, opremu za prodavnice i prodajne objekte, kao i slične elemente od drveta ili drugih materijala; - unutrašnje završne radove (npr. stropove, oblaganje površina lamperijom, montažu pokretnih pregrada i dr.). Ova klasa isključuje postavljanje parketa i drugih drvenih podloga (vidjeti klasu 43.).
	43	Podne i zidne obloge	Ova klasa uključuje: - postavljanje, polaganje, vješanje ili uklapanje u zgradama ili drugim građevinskim projektima; - zidova ili podnih ploča od keramike ili rezanog kamena; - parketa ili drugih drvenih podnih podloga; - tepiha ili linoleumskih podnih obloga, uključujući i gumene i plastične obloge; - teraco, mramorne, granitne ili skriljčane podne ili zidne obloge; - tapete.
	44	Bojenje i ustakljivanje	Ova klasa uključuje: - unutrašnje ili vanjsko bojenje zgrada; - bojenje građevina; - montaža stakla, ogledala i drugih staklenih površina; Ova klasa isključuje montažu prozora (vidjeti klasu 42.).
	45	Ostali radovi za dovršetak gradnje	Ova klasa uključuje: - instalaciju privatnih bazena; - instalaciju parnih praonica; - razbijanje pijeska i slične aktivnosti za gradnju eksterijera; - druge radove završavanja gradnje i završne radove. Ova klasa isključuje čišćenje zgrada i drugih građevina.
5		Najam opreme	
	50	Najam opreme za gradnju ili rušenje s radnikom koji upravlja opremom	Ova klasa isključuje najam mašina i opreme za gradnju ili rušenje bez radnika koji upravljaju opremom.

ANEKS II.

Ova lista usluga odnosi se na kategorije usluga koje su vezane za postupke javnih nabavki, i to:

DIO A - koji za predmet javne nabavke ima usluge koje se dodjeljuju u skladu s postupcima javnih nabavki, izuzev ugovora iz člana 7. ovog zakona, definiranim u Poglavlju I. i Poglavlju IV. ovog zakona.

Kategorija	Predmet javne nabavke
1	Usluge održavanja i popravki
2	Usluge prijevoza kopnom putnika i robe, uključujući usluge blindiranih vozila, i usluge dostave, osim usluga prijevoza pošte
3	Usluge aviotransporta putnika i tereta, osim prijevoza pošte
4	Usluge prijevoza pošte kopnom i zrakom, osim usluga željezničkog transporta
5	Telekomunikacijske usluge
6	Finansijske usluge i to: a) usluge osiguranja, b) bankarske i investicijske usluge. Finansijske usluge koje su isključene su: - izdavanje, prodaja, kupovina ili transfer vrijednosnih papira i obveznica kao i drugih finansijskih instrumenata; - usluge Centralne banke.
7	Kompjuterske i uz njih vezane usluge
8	Istraživačke i razvojne usluge, osim usluga gdje je dobit od njihovog korištenja pri obavljanju svojih aktivnosti koristi ugovorni organ ili sektorski ugovorni organ, uz uslov da naknadu za osiguranje tih usluga u cjelini plaća ugovorni organ ili sektorski ugovorni organ.
9	Računovodstvene usluge, revizorske i knjigovodstvene usluge
10	Usluge istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mijenja

11	Usluge konsaltinga u menadžmentu i uz njih vezane usluge, osim usluga arbitraže i mirenja
12	Arhitektonske usluge: a) inženjerske usluge i integralne inženjerske usluge, b) usluge prostornog planiranja i uređenja pejzaža, c) slične naučne i tehničke konsultantske usluge, d) usluge tehničkog ispitivanja i analiza.
13	Reklamne usluge i usluge marketinga
14	Usluge čišćenja zgrada i upravljanje imovinom
15	Usluge izdavaštva i štampanja na bazi tarife ili ugovora
16	Usluge odlaganja otpada, kanalizacione usluge i druge sanitarne usluge.

DIO B - koji za predmet javne nabavke ima usluge koje se dodjeljuju u skladu s članom 8. ovog zakona:

Kategorija	Predmet javne nabavke
1	Hotelske i ugostiteljske usluge
2	Usluge željezničkog transporta
3	Usluge vodenog transporta
4	Pomoćne transportne usluge i usluge podrške
5	Pravne usluge
6	Usluge zapošljavanja i osiguranja osoblja, osim ugovora o radu i rješenja o imenovanju
7	Usluge istrage i osiguranja, osim usluga oklopnih vozila
8	Obrazovne usluge i usluge stručnog usavršavanja
9	Zdravstvene i socijalne usluge
10	Rekreacione usluge, kulturne i sportske usluge
11	Ostale usluge

DIO C - koji za predmet ugovora ima usluge koje su izuzete od primjene postupaka definiranih ovim zakonom.

Kategorija	Predmet javne nabavke
1	Ugovori o radu i rješenja o imenovanju
2	Ugovori o finansijskim uslugama koji za predmet imaju: a) izdavanje, prodaja, kupovina ili transfer vrijednosnih papira i obveznica kao i drugih finansijskih instrumenata; b) usluge Centralne banke.
3	Ugovori o arbitraži i pomirenju
4	Ugovori o pribavljanju, razvoju, produkciji ili kooprostrukciji programa za radio i TV emitiranje
5	Ugovori o pružanju usluga istraživanja i razvoja, osim onih od kojih koristi ima isključivo ugovorni organ ili sektorski ugovorni organ za svoju upotrebu pri obavljanju svojih aktivnosti i za koje naknadu u cjelini plaća ugovorni organ ili sektorski ugovorni organ.

Na temelju članka IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na 64. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 13. ožujka 2014. godine, i na 37. sjednici Doma naroda, održanoj 29. travnja 2014. godine, donijela je

ZAKON O JAVNIM NABAVAMA

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE**Članak 1.**

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim Zakonom uređuje se sustav javnih nabava u Bosni i Hercegovini, utvrđuju pravila za postupke javnih nabava, i to tako što se određuju prava, dužnosti, odgovornosti i pravna zaštita sudionika postupka javne nabave, te nadležnosti Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) i Ureda za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: URŽ).
- (2) Postupak javne nabave odnosi se na postupke nabave roba, usluga ili radova koje provodi ugovorno tijelo ili sektorsko ugovorno tijelo iz čl. 4. i 5. ovoga Zakona, sukladno odredbama ovoga Zakona i podzakonskih akata.

Članak 2.

(Definicije pojmova)

- (1) Pojedini pojmovi koji se koriste u ovome Zakonu imaju sljedeća značenja:
 - a) **ugovor o javnoj nabavi** je ugovor s finansijskim interesom koji se zaključuje u pisanom obliku između jednog ili više dobavljača i jednog ili više ugovornih tijela i ima za cilj nabavu roba, usluga ili izvođenja radova u značenju ovoga Zakona, i to:
 - 1) **ugovor o javnoj nabavi roba** je ugovor o javnoj nabavi čiji je predmet kupnja, najam i zakup robe ili *leasing* s ili bez opcije kupnje robe, kao i ugovor koji kao usputno pitanje

uključuje i ugradnju i/ili postavljanje i/ili montažu uz robu;

- 2) **ugovor o javnoj nabavi usluga** je ugovor o javnoj nabavi čiji je predmet nabava usluga iz Aneksa II. dijelova A. i B. koji su sastavni dio ovoga Zakona. Usluge koje su izuzete iz ovoga Zakona navedene su u Aneksu II. Dijelu C., koji je sastavni dio ovoga Zakona. Ugovorom o javnoj nabavi usluga smatra se:
 - ugovor o javnoj nabavi čiji su predmet i robe i usluge je ugovor o javnoj nabavi usluga ako vrijednost predmetnih usluga premašuje vrijednost roba obuhvaćenih tim ugovorom ili
 - ugovor o javnoj nabavi čiji su predmet usluge i radovi je ugovor o javnoj nabavi usluga ako uključuje i radove u smislu Aneksa I., koji je sastavni dio ovoga Zakona, a koji su sporedni u odnosu na glavni predmet ugovora;
- 3) **ugovor o javnoj nabavi radova** je ugovor čiji je predmet projektiranje i izvođenje radova ili izvođenje radova koji se odnose na jednu ili više djelatnosti utvrđenih u Aneksu I., koji je sastavni dio ovoga Zakona, ili radova ili izvođenje radova bilo kojim sredstvima koja odgovaraju zahtjevima što ih je navelo ugovorno tijelo ili sektorsko ugovorno tijelo. Pojam "radovi" podrazumijeva rezultat gradnje ili građevinskih radova uzet u cjelini, a koji je sam po sebi dovoljan za ispunjenje neke ekonomske ili tehničke funkcije;
 - b) **ugovorno tijelo** u smislu ovoga Zakona je:
 - 1) ugovorno tijelo iz članka 4. ovoga Zakona koje provodi postupak javne nabave roba, usluga i/ili radova,

- 2) sektorsko ugovorno tijelo iz članka 5. ovoga Zakona koje obavlja djelatnost iz područja vodoopskrbe ili energetike ili prometa ili poštanskih usluga i koje provodi postupak javne nabave roba, usluga i/ili radova;
- c) **gospodarski subjekt** je pravna ili fizička osoba ili skupina takvih osoba koja na tržištu nudi robe, usluge i/ili radove, a registrirana je za obavljanje predmetne djelatnosti, te može biti sudionik u postupku javne nabave kao:
- 1) **ponuditelj** koji je dostavio ponudu;
 - 2) **kandidat** koji je dostavio zahtjev za sudjelovanje u ograničenom, pregovaračkom postupku ili natjecateljskom dijalogu,
 - 3) **skupina kandidata/ponuditelja** (dva ili više kandidata/ponuditelja) koji su dostavili zajednički zahtjev za sudjelovanje ili zajedničku ponudu,
 - 4) **dobavljač** kojemu je nakon postupka javne nabave dodijeljen ugovor o javnoj nabavi;
- d) **tenderska dokumentacija** jest dokumentacija koja sadrži minimum jasnih i odgovarajućih informacija u odnosu na izabrani postupak dodjele ugovora, a objavljuje je ili kandidatima/ponuditeljima predočava ugovorno tijelo; ova dokumentacija uključuje obavijest o nabavi, poziv za dostavu zahtjeva za sudjelovanje/ponuda (početnih i konačnih), tehničke specifikacije, kriterije za kvalifikaciju i izbor najpovoljnije ponude, nacrt ili osnovne elemente ugovora i druge mjerodavne dokumente i objašnjenja;
- e) **otvoreni postupak** je postupak u kojemu svaki zainteresirani ponuditelj može dostaviti ponudu;
- f) **zahtjev za sudjelovanje** je pisani dokument koji gospodarski subjekt podnosi u prvoj fazi ograničenog postupka, pregovaračkog postupka ili natjecateljskog dijaloga;
- g) **pretkvalifikacija** je faza postupka u kojoj ugovorno tijelo, na temelju kvalifikacijskih kriterija određenih u tenderskoj dokumentaciji, odabire kvalificirane kandidate koje će pozvati da dostave ponude u ograničenom postupku, pregovaračkom postupku ili natjecateljskom dijalogu;
- h) **ograničeni postupak** je postupak u kojemu gospodarski subjekt može zahtijevati sudjelovanje i u kojemu ugovorno tijelo nakon obavljene kvalifikacije poziva sve kvalificirane kandidate da podnesu ponude;
- i) **pregovarački postupak** je postupak u kojemu ugovorno tijelo pregovara o uvjetima ugovora s jednim ili više pozvanih ponuditelja. Ovaj se postupak može provoditi s ili bez prethodne objave obavijesti o nabavi, isključivo prema uvjetima utvrđenim u ovom Zakonu;
- j) **natjecateljski dijalog** je postupak u kojemu svaki zainteresirani gospodarski subjekt može zatražiti sudjelovanje u postupku, pri čemu ugovorno tijelo vodi dijalog sa sudionicima pozvanima u taj postupak s ciljem razvijanja jednog ili više odgovarajućih rješenja koja mogu udovoljiti njegovim zahtjevima i na temelju kojih su izabrani ponuditelji pozvani da podnesu ponude;
- k) **natječaj za izradu idejnog rješenja** je postupak koji ugovornom tijelom omogućuje da iz područja prostornog uređenja, urbanizma, arhitekture i gradnje ili obrade podataka osigura plan ili rješenje koje odabire natječajno povjerenstvo u postupku javnog nadmetanja s ili bez dodjele nagrada;
- l) **ponuda** je dokument koji podnosi ponuditelj, pri čemu nudi isporuku robe, pružanje usluge ili izvođenje radova, pod uvjetima koje određuje ugovorno tijelo u tenderskoj dokumentaciji. Ponuda može biti:
- 1) prihvatljiva - ako ispunjava sve uvjete koji se traže tenderskom dokumentacijom,
 - 2) neprihvatljiva - ako ne ispunjava uvjete koji se traže tenderskom dokumentacijom;
- m) **alternativna ponuda** je ponuda u kojoj se nude drukčije značajke predmeta ugovora u odnosu na one koje su navedene u tenderskoj dokumentaciji, pri čemu ta ponuda mora ispuniti minimalne uvjete što ih je postavilo ugovorno tijelo;
- n) **okvirni sporazum** je sporazum između jednog ili više ugovornih tijela i više dobavljača, zaključen u pisanom obliku, kojim se utvđuju uvjeti pod kojima se mogu dodijeliti ugovori tijekom određenog vremena, sukladno predviđenoj cijeni i, kad je moguće, predviđenim količinama;
- o) **ekskluzivno ili isključivo pravo** je pravo na obavljanje djelatnosti iz članka 5. ovoga Zakona koje nadležno tijelo u Bosni i Hercegovini posebnim zakonom, drugim propisom, ili odgovarajućim ugovorom dodijeli jednom ili više pravnih subjekata, što znatno utječe na mogućnost drugih subjekata da obavljaju te djelatnosti. Nositelj tog ekskluzivnog ili isključivog prava dužan je pri nabavi roba, usluga ili radova nužnih za obavljanje tih djelatnosti, koje su dodjeljene kao ekskluzivno ili isključivo pravo, primjenjivati odredbe ovoga Zakona;
- p) **Jedinstveni rječnik javne nabave (Common Procurement Vocabulary)** je referentna nomenklatura koja se primjenjuje u postupku javne nabave, a istodobno osigurava usklađenost s ostalim postojećim nomenklaturama;
- r) **elektroničko sredstvo** odnosi se na korištenje elektroničke opreme za obradu i arhiviranje podataka koji se šalju, prenose i primaju žičanom ili radiovezom, optičkim ili drugim elektromagnetskim sredstvima;
- s) **pisani ili u pisanom obliku** podrazumijeva svaki izraz koji se sastoji od riječi ili brojeva koji se mogu pročitati, umnožiti i naknadno priopćiti, a također i informacije koje se prenose i arhiviraju uz pomoć elektroničkih sredstava, pod uvjetom da je sadržaj osiguran i da se potpis može identificirati;
- t) **lot (grupa)** je dio predmeta nabave nastao kao rezultat dijeljenja predmeta nabave u posebne, srodne cjeline, koje se kao takve označuju u tenderskoj dokumentaciji.

Članak 3.

(Opća načela)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je postupati transparentno, u postupku javne nabave ponašati se prema kandidatima/ponuditeljima jednako i nediskriminirajuće na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, u cilju najučinkovitijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabave i njegovom svrhom.
- (2) Opća načela obvezno se primjenjuju i poštuju i u postupku pravne zaštite.

Članak 4.

(Ugovorno tijelo)

- (1) Ugovorno tijelo u smislu ovoga Zakona je:
- svaka institucija vlasti u Bosni i Hercegovini, entitetima, Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, na razini kantona, grada ili općine (u daljnjem tekstu: institucija vlasti na državnoj, entitetskoj ili lokalnoj razini);
 - pravna osoba koja je osnovana za određenu svrhu u cilju zadovoljavanja potreba od općeg interesa, a koja nema industrijski ili komercijalni karakter i ispunjava najmanje jedan od sljedećih uvjeta:
 - financirana je, najvećim dijelom, iz javnih sredstava ili
 - nadzor nad upravljanjem provodi ugovorno tijelo utvrđeno u toč. a) i b) ovoga stavka ili
 - više od polovine članova skupštine, upravnog ili nadzornog odbora čine imenovani ili izabrani predstavnici ugovornih tijela iz toč. a) i b) ovoga stavka;
 - udruga koju je formirala jedna ili više institucija vlasti ili pravnih osoba koje su utvrđene u toč. a) i b) ovoga stavka.
- (2) Ugovorna tijela mogu donijeti odluku da zajednički provode postupak javne nabave ili osnovati središnje nabavno tijelo. Pravila provedbe zajedničke nabave i osnivanja središnjeg nabavnog tijela podzakonskim aktom propisuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara BiH).
- (3) Agencija donosi pravilnik koji sadrži popis ugovornih tijela po kategorijama koja su obvezna primjenjivati ovaj Zakon. Sva ugovorna tijela uvrštena u definiciju iz ovoga članka dužna su primjenjivati ovaj Zakon i u slučaju kada nisu navedena na popisu ugovornih tijela.

Članak 5.

(Sektorsko ugovorno tijelo)

- (1) Sektorsko ugovorno tijelo je obveznik primjene ovoga Zakona ako obavlja djelatnosti iz područja vodoopskrbe, energetike, prometa i poštanskih usluga, i to:
- ugovorno tijelo iz članka 4. ovoga Zakona kada nabavlja robe, usluge ili radove za potrebe obavljanja djelatnosti navedenih u čl. 78. - 83. ovoga Zakona;
 - gospodarsko društvo u kojemu ugovorno tijelo ili više ugovornih tijela ima ili može imati neposredan ili posredan prevladavajući utjecaj na temelju vlasništva, financijskog udjela ili na temelju propisa koji vrijede za društvo i koje obavlja jednu ili više djelatnosti navedenih u čl. 78. - 83. ovoga Zakona kada nabavlja robu, usluge ili radove za potrebe obavljanja tih djelatnosti. Prevladavajući utjecaj u smislu ove točke postoji u slučaju kada ugovorno tijelo izravno ili neizravno:
 - ima natpolovičnu većinu osnovnog kapitala tog gospodarskog društva ili
 - ima natpolovičnu većinu glasova koji su povezani s ulozima u tom gospodarskom društvu ili
 - može imenovati više od polovine članova uprave, upravnog ili nadzornog odbora tog gospodarskog društva.
- (2) Gospodarsko društvo koje na temelju posebnog ili isključivog prava obavlja jednu ili više djelatnosti navedenih u čl. 78. - 83. ovoga Zakona i kada nabavlja robu, usluge ili radove za potrebe obavljanja tih djelatnosti, a nije ugovorno tijelo u smislu ovoga Zakona ili

gospodarsko društvo u smislu stavka (1) točke b) ovoga članka, obveznik je primjene ovoga Zakona.

- (3) U slučaju da neku od djelatnosti utvrđenih u ovom članku obavlja više gospodarskih društava koja nisu obuhvaćena st. (1) i (2) ovoga članka, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na zahtjev Agencije, a po zahtjevu dotičnog ugovornog tijela, ocjenit će je li relevantno tržište za danu djelatnost otvoreno za konkurenciju. U slučaju da je odlukom Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine to relevantno tržište proglašeno otvorenim za konkurenciju, gospodarsko društvo koje obavlja konkretnu djelatnost nije obvezno primjenjivati ovaj Zakon za obavljanje te djelatnosti.

Članak 6.

(Ugovori koji su predmetom ovoga Zakona)

Ugovorno tijelo dužno je dodjeljivati ugovore o javnoj nabavi roba, usluga i radova primjenjujući postupke utvrđene ovim Zakonom i podzakonskim aktima.

Članak 7.

(Subvencionirani ugovori)

- (1) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se i za ugovore koje ugovorno tijelo izravno subvencionira s više od 50%:
- ako ti ugovori uključuju radove u smislu Aneksa I. ovoga Zakona;
 - ako ti ugovori uključuju radove na bolnicama, objektima namijenjenim za sport, rekreaciju i odmor, školskim i sveučilišnim zgradama i zgradama koje se koriste u administrativne svrhe.
- (2) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se i za ugovore koje ugovorno tijelo izravno subvencionira s više od 50% u slučaju pružanja usluga koje su vezane uz radove u smislu stavka (1) ovog članka.
- (3) Ugovorno tijelo koje daje takve subvencije dužno je osigurati poštivanje odredaba ovoga Zakona u slučajevima kada subvencionirani ugovor dodjeljuje neka druga fizička ili pravna osoba, odnosno dužno je i samo poštivati odredbe ovoga Zakona u slučajevima kada dodjeljuje subvencionirani ugovor za ili u ime tih fizičkih ili pravnih osoba.

Članak 8.

(Ugovori na čiju se dodjelu primjenjuje poseban režim)

- (1) Na dodjelu ugovora koji za predmet javne nabave ima usluge iz Aneksa II. Dijela B., koji je sastavni dio ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona, i to: odredbe koje se odnose na opća načela, pripremu tehničke specifikacije, razdoblje na koje se zaključuje ugovor, pravnu zaštitu, objavu obavijesti o dodjeli ugovora i dobrovoljnu *ex ante* obavijest o transparentnosti.
- (2) Postupak dodjele ugovora iz stavka (1) ovoga članka uredit će se pravilnikom, koji donosi Vijeće ministara BiH.
- (3) Postupci, uvjeti, zahtjevi, definicije pojmova, izuzeća i ostala bitna pitanja u vezi s dodjelom ugovora iz područja obrane i sigurnosti uredit će se pravilnikom, koji donosi Vijeće ministara BiH na prijedlog Agencije.
- (4) Ugovori iz područja obrane i sigurnosti iz stavka (3) ovoga članka odnose se na nabavu:
- vojne opreme, uključujući bilo koji njen dio, sastav i/ili sklop;
 - sigurnosno osjetljive opreme, uključujući bilo koji njen dio, sastav i/ili sklop;
 - radova, roba i usluga izravno povezanih s opremom iz toč. a) i b) ovoga stavka za bilo koji i za sve elemente njenog trajanja;
 - radova i usluga za izričito vojne namjene;

- e) sigurnosno osjetljivih radova i sigurnosno osjetljivih usluga.
- (5) Ugovori koje dodjeljuju diplomatsko-konzularna predstavništva i misije Bosne i Hercegovine, a čija je vrijednost manja od vrijednosnih razreda iz članka 14. st. (2) i (3) ovoga Zakona, uredit će se posebnim pravilnikom koji će donijeti Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i uz prethodnu suglasnost Agencije.

Članak 9.

(Rezervirani ugovori)

- (1) Ugovorno tijelo može u planu nabava odrediti postupke javne nabave rezervirane samo za kandidate odnosno ponuditelje koji zapošljavaju, u odnosu na ukupan broj zaposlenika, više od 50% osoba s invaliditetom, a koji ne mogu obavljati poslove u normalnim uvjetima.
- (2) U obavijesti o javnoj nabavi ugovorno tijelo mora naznačiti da je postupak javne nabave rezerviran isključivo za gospodarske subjekte iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 10.

(Izuzeća od primjene odredaba ovoga Zakona)

- (1) Od primjene ovoga Zakona izuzimaju se:
- ugovor o javnoj nabavi koji je zakonima u Bosni i Hercegovini proglašen državnom tajnom;
 - ugovor o javnoj nabavi čija provedba zahtijeva posebne mjere sigurnosti sukladno zakonima u Bosni i Hercegovini;
 - ugovor koji se dodjeljuje sukladno međunarodnom sporazumu prema kojemu se primjenjuje posebna procedura međunarodnih, kreditnih ili donatorskih aranžmana ili ugovor o javnoj nabavi koji je zaključen sukladno posebnim pravilima utvrđenim međunarodnim ugovorom između Bosne i Hercegovine i jedne ili više zemalja za projekte koje će ugovorne stranke zajednički izvoditi ili koristiti, ili na temelju međunarodnih sporazuma o stacioniranju postrojbi koje zaključuju Bosna i Hercegovina;
 - ugovor o javnoj nabavi prirodnih i zakonskih monopola, a koji mogu uključiti nabavu vode, električne energije, plina, toplinske energije i drugih usluga do otvaranja relevantnog tržišta za konkurenciju;
 - ugovor o kupnji ili zakupu postojećih zgrada, druge nepokretne imovine, zemljišta ili prava koja iz njih proizlaze bilo kojim financijskim sredstvima, uz obvezu ugovornog tijela da osigura transparentnost te procedure, s tim što nabava financijskih usluga za kupnju ili zakup postojećih zgrada, druge nepokretne imovine, zemljišta ili prava koja iz njih proizlaze istodobno, prije ili nakon ugovora o kupnji ili zakupu, u bilo kojem obliku, podliježe provedbi jednog od postupaka utvrđenih ovim Zakonom;
 - ugovor koji za predmet ima usluge iz Aneksa II. Dijela C. ovoga Zakona.
- (2) Koncesijski ugovori dodjeljuju se sukladno zakonima o koncesijama u Bosni i Hercegovini.
- (3) Ugovori o javno-privatnom partnerstvu dodjeljuju se sukladno zakonskim propisima o javno-privatnom partnerstvu.

Članak 11.

(Povjerljivost)

- (1) Povjerljivim podatcima ne mogu se smatrati:
- ukupne i pojedinačne cijene iskazane u ponudi;
 - predmet nabave odnosno ponuđena roba, usluga ili rad, o kojem ovisi poredba s tehničkom

specifikacijom i ocjena je li određeni ponuditelj ponudio robu, usluge ili rad sukladno s tehničkom specifikacijom;

- c) potvrde, uvjerenja o kojima ovisi kvalifikacija vezana uz osobno stanje kandidata/ ponuditelja.
- (2) Ako kandidat/ponuditelj označi povjerljivim podatke koji, prema odredbama stavka (1) ovoga članka, ne mogu biti proglašeni povjerljivim podatcima, oni se neće smatrati povjerljivima.
- (3) Nakon javnog otvaranja ponuda ni jedna informacija vezana uz ispitivanje, pojašnjenje ili ocjenu ponuda ne smije se otkrivati nijednom sudioniku postupka ili trećoj osobi prije nego što se odluka o rezultatu postupka ne priopći sudionicima postupka.
- (4) Sudionici u postupku javne nabave ni na koji način ne smiju neovlašteno prisvajati, koristiti za vlastite potrebe niti prosljediti trećim osobama podatke, rješenja ili dokumentaciju (informacije, planove, crteže, nacрте, modele, uzorke, računalne programe i dr.) koji su im stavljeni na raspolaganje ili do kojih su došli na bilo koji način tijekom postupka javne nabave.
- (5) Nakon zaprimanja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka nabave, a najkasnije do isteka roka za žalbu, ugovorno tijelo će po primitku zahtjeva ponuditelja, a najkasnije u roku od dva dana od dana zaprimanja zahtjeva, omogućiti uvid u svaku ponudu, uključujući dokumente podnesene sukladno članku 45. stavku (2) ovoga Zakona, kao i pojašnjenja izvornika dokumenata sukladno članku 68. stavku (3) ovoga Zakona, s iznimkom informacija koje je ponuditelj označio kao povjerljive sukladno ovome članku.

Članak 12.

(Uporaba jezika)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je pripremiti tendersku dokumentaciju u vezi s postupcima javne nabave na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ugovorno tijelo može dodatno pripremiti tendersku dokumentaciju i na engleskom ili drugom stranom jeziku, s tim što je dužno sačuvati cjelovitost sadržaja informacija iz tenderske dokumentacije pripremljene na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini.
- (3) Ponuditelj podnosi ponudu na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini. Tiskana literatura, brošure, katalogi ili slično prilažu se bez prijevoda, osim ako ugovorno tijelo tenderskom dokumentacijom ne zahtjeva prijevod i tih dijelova.

Članak 13.

(Povjerenstvo za nabave)

- (1) Za provedbu otvorenog postupka, ograničenog postupka, pregovaračkog postupka s objavom obavijesti i bez objave obavijesti, natječaja za izradu idejnog rješenja, natjecateljskog dijaloga i konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda ugovorno tijelo obvezno je imenovati povjerenstvo za nabave.
- (2) Uspostava i rad povjerenstva za nabave uredit će se podzakonkim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH.

DIO DRUGI - TLJEK POSTUPKA JAVNE NABAVE POGLAVLJE I. POČETAK, VRSTE I IZBOR POSTUPKA JAVNE NABAVE

Odjeljak A. Početak postupka javne nabave

Članak 14.

(Vrijednosni razredi)

- (1) Za nabave čija je vrijednost manja od 50.000,00 KM u slučaju roba i usluga ili 80.000,00 KM u slučaju radova, ugovorno tijelo može primijeniti jedan od postupaka

- utvrđenih ovim Zakonom, izuzev izravnog sporazuma, uz obvezu ispunjenja propisanih uvjeta za svaki postupak.
- (2) Obvezna je primjena otvorenog ili ograničenog postupka, ili pregovaračkog postupka s objavom obavijesti ili bez objave obavijesti, ili natječaja za izradu idejnog rješenja, ili natjecateljskog dijaloga u slučaju kada je vrijednost nabave za robe i usluge jednaka ili veća od:
- 250.000,00 KM za ugovorna tijela iz članka 4. stavka (1) toč. a) i c) ovoga Zakona;
 - 400.000,00 KM za ugovorna tijela iz članka 4. stavka (1) točke b) ovoga Zakona;
 - 800.000,00 KM za sektorska ugovorna tijela iz članka 5. ovoga Zakona.
- (3) Kada je u slučaju radova vrijednost nabave jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM, ugovorno tijelo dužno je provesti otvoreni ili ograničeni postupak, ili pregovarački postupak s objavom obavijesti ili bez objave obavijesti, ili natječaj za izradu idejnog rješenja, ili natjecateljski dijalog.
- (4) Kada je vrijednost nabave roba, usluga i radova jednaka ili veća od vrijednosti iz stavka (1) ovoga članka, a manja od vrijednosti iz st. (2) i (3) ovog članka, ugovorno tijelo obvezno je primijeniti otvoreni ili ograničeni postupak, ili pregovarački postupak s objavom obavijesti ili bez objave obavijesti, ili natječaj za izradu idejnog rješenja, ili natjecateljski dijalog.
- (5) Kada je vrijednost javne nabave jednaka ili veća od vrijednosnih razreda iz st. (2) i (3) ovoga članka, ugovorno tijelo dužno je dodatno oglasiti i sažetak obavijesti na engleskom jeziku na portalu Agencije i URŽ-a (u daljnjem tekstu: portal javnih nabava).
- (6) Inicijativu za izmjenu i dopunu ovoga Zakona po žurnom postupku, u pogledu promjene iznosa vrijednosnih razreda, pokreće Agencija uz prethodnu suglasnost Odbora Agencije u slučajevima znatnih promjena, i to:
- inflacijske stope i/ili
 - ekonomskih uvjeta u BiH i/ili
 - zakonodavstva u EU o javnim nabavama.
- Članak 15.
(Procijenjena vrijednost javne nabave)
- (1) Ugovorno tijelo temelji računanje procijenjene vrijednosti ugovora o javnoj nabavi na ukupnome iznosu koji će platiti, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV).
- (2) Određivanje procijenjene vrijednosti javne nabave obavlja se na sljedeći način:
- procijenjena vrijednost nabave roba, usluga ili radova jednaka je novčanom iznosu koje ugovorno tijelo plaća, bez obračunatog poreza na dodanu vrijednost. Ova vrijednost, u slučaju ugovora o radovima, uključuje i objekte potrebne za provedbu takvog ugovora, a koje je ugovorno tijelo dužno osigurati ili ustupiti izvođaču radova;
 - procijenjenu vrijednost roba, usluga ili radova čini njihova procijenjena tržišna vrijednost u vrijeme objave obavijesti o javnoj nabavi ili u slučajevima kada takva obavijest nije potrebna, a u trenutku kada ugovorno tijelo započinje postupak javne nabave;
 - u određivanje procijenjene vrijednosti javne nabave roba, usluga ili radova ugovorno tijelo dužno je uključiti sve elemente cijene koju plaća za nabavu te robe, usluge ili radova;
 - ako je javna nabava roba, usluga ili radova podijeljena u nekoliko lotova, procijenjenu vrijednost čini zbroj svih takvih lotova i ona se koristi za određivanje vrijednosnog razreda te nabave;
 - pri određivanju procijenjene vrijednosti okvirnog sporazuma ugovorno tijelo uzet će u obzir maksimalnu procijenjenu vrijednost, bez obračunatog poreza na dodanu vrijednost, svih predviđenih ugovora za cijelo razdoblje trajanja okvirnog sporazuma.
- (3) U slučaju ugovora o *leasingu*, najmu, zakupu ili unajmljivanju na otplatu raznih roba, vrijednost koju treba uzeti kao osnovu za izračun procijenjene vrijednosti nabave je:
- u slučaju ugovora o javnoj nabavi na određeni rok, ako je rok kraći od 12 mjeseci ili je 12 mjeseci - ukupna procijenjena vrijednost za ugovor, ili ako je rok ugovora dulji od 12 mjeseci - ukupna vrijednost, uključujući procijenjenu preostalu vrijednost;
 - u slučaju ugovora o javnoj nabavi bez određenih rokova ili u kojima se rokovi ne mogu utvrditi - mjesečna vrijednost pomnožena s 48.
- (4) U slučaju ugovora o javnoj nabavi roba ili usluga koji su po prirodi redoviti ili koji se namjeravaju obnoviti unutar danog vremena, kalkulacija procijenjene vrijednosti ugovora bit će izračunata na osnovi sljedećeg:
- ili ukupne stvarne vrijednosti uzastopnih ugovora iste vrste koji su dodijeljeni tijekom prethodnih 12 mjeseci ili, ako je moguće, tijekom financijske godine kako bi se uzele u obzir izmjene u iznosu ili vrijednosti koje bi se mogle pojaviti tijekom 12 mjeseci nakon zaključivanja temeljnog ugovora;
 - ili ukupne procijenjene vrijednosti uzastopnih ugovora dodijeljenih tijekom 12 mjeseci koji su uslijedili nakon prve isporuke, ili tijekom financijske godine ako je to dulje od 12 mjeseci.
- (5) U slučaju ugovora o javnoj nabavi usluga, vrijednost koju treba uzeti kao osnovu za izračun procijenjene vrijednosti ugovora će, ako je potrebno, biti procijenjena kako slijedi:
- za sljedeće vrste usluga:
 - usluge osiguranja: plaćanje premija i drugi oblici plaćanja,
 - bankarstvo i druge financijske usluge: naknade, provizije, kamate i drugi oblici plaćanja,
 - ugovori o izradi idejnog rješenja: isplata naknada, provizija i drugi oblici plaćanja;
 - za ugovore o uslugama, pri čemu nije naznačena ukupna cijena:
 - u slučaju ugovora s određenim rokom, ako je rok jednak ili kraći od 48 mjeseci: ukupna vrijednost za njihov puni rok,
 - u slučaju ugovora bez određenog roka ili s rokom duljim od 48 mjeseci: mjesečna vrijednost pomnožena s 48.
- (6) Ugovorno tijelo ne smije dijeliti predmet nabave s namjerom izbjegavanja primjene odgovarajućeg postupka utvđenog ovim Zakonom.
- (7) Ako predloženi ugovor sadrži alternativnu ponudu, osnova za utvrđivanje procijenjene vrijednosti ugovora je maksimalni mogući ukupni iznos javne nabave.
- Članak 16.
(Podjela predmeta nabave na lotove)
- (1) Ako ugovorno tijelo podijeli predmet nabave na lotove, onda svi lotovi moraju biti naznačeni u tenderskoj dokumentaciji na način kojim se ponuditeljima može omogućiti da dostave ponude za jedan lot ili više lotova ili za sve lotove.
- (2) U tenderskoj dokumentaciji ugovorno tijelo jasno i precizno određuje uvjete i način dostave ponuda za lotove.
- (3) Ugovor o javnoj nabavi zaključuje se posebno za svaki lot. Ako je jedan ponuditelj najuspješniji za dva ili više lotova, može se zaključiti jedan ugovor.

Članak 17.

(Uvjeti za početak postupka javne nabave)

- (1) Ugovorno tijelo može započeti postupak javne nabave ako je nabava predviđena planom nabave ili kada ugovorno tijelo donese posebnu odluku o pokretanju postupka javne nabave.
- (2) Ugovorno tijelo mora objaviti plan nabave čija je vrijednost veća od vrijednosti utvrđenih u članku 14. stavku (1) ovoga Zakona na svojoj internetskoj stranici, i to najkasnije u roku od 60 dana od dana usvajanja proračuna odnosno financijskog plana.
- (3) Ako se ugovor dodjeljuje na razdoblje dulje od jedne godine, obveze koje dospijevaju u slijedećim godinama moraju biti ugovorene u iznosima predviđenim propisima kojima se uređuje izvršenje proračuna ili financijskog plana za svaku godinu posebno.

Članak 18.

(Odluka o pokretanju postupka javne nabave)

- (1) Ugovorno tijelo pokreće postupak javne nabave donošenjem odluke ili rješenja u pisanom obliku koje obvezno sadrži:
 - a) zakonsku osnovu za provedbu postupka javne nabave;
 - b) predmet javne nabave;
 - c) procijenjenu vrijednost javne nabave;
 - d) podatke o izvoru – načinu financiranja;
 - e) vrstu postupka javne nabave.
- (2) U slučaju izuzeća od primjene iz članka 10. ovoga Zakona ili dodjele ugovora o nabavi usluga iz Aneksa II. Dijela B., ugovorno tijelo dužno je donijeti odluku koja, uz zakonsku osnovu za izuzeće od primjene ovoga Zakona, sadrži osnovne elemente iz stavka (1) toč. b), c) i d) ovoga članka.

Odjeljak B. Postupci nabave

Članak 19.

(Postupci javne nabave)

- (1) Ugovorno tijelo iz članka 4. ovoga Zakona primjenjuje otvoreni ili ograničeni postupak za dodjelu ugovora o javnoj nabavi kao temeljne i redovite postupke. Pregovarački postupak s objavom obavijesti ili bez objave obavijesti, kao i natjecateljski dijalog, mogu se primijeniti kao iznimka samo ako su za to ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim Zakonom.
- (2) Sektorsko ugovorno tijelo iz članka 5. ovoga Zakona primjenjuje otvoreni ili ograničeni ili pregovarački postupak s objavom obavijesti na ravnopravnoj osnovi. Pregovarački postupak bez objave obavijesti, kao i natjecateljski dijalog mogu se primijeniti kao iznimka samo ako su za to ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim Zakonom.
- (3) Ugovorno tijelo može dodijeliti ugovor nakon provođenja natječaja za izradu idejnog rješenja za poslove prostornog planiranja, arhitekture, građenja, obrade podataka, izrade plana ili dizajna.

Članak 20.

(Uvjeti za primjenu pregovaračkog postupka s objavom obavijesti)

- (1) Ugovor o javnoj nabavi roba, usluga ili radova može se dodijeliti u pregovaračkom postupku s objavom obavijesti:
 - a) ako u otvorenom ili ograničenom postupku ili u postupku natjecateljskog dijaloga dobije sve ponude koje ne ispunjavaju uvjete kvalifikacije, a osnovni uvjeti za dodjelu ugovora nisu se bitno promijenili, ugovorno tijelo nije obvezno ponovno objaviti obavijest o nabavi, pod uvjetom da pozove sve ponuditelje odnosno kandidate da otklone nedostatke u svojim ponudama te svoje ponude učine prihvatljivim;

- b) u iznimnim slučajevima, kada zbog prirode roba, usluga ili radova ili zbog rizika povezanih s izvršavanjem predmeta nabave nije moguće prethodno odrediti ukupnu cijenu.

- (2) Ugovor o javnoj nabavi usluga može se zaključiti u pregovaračkom postupku s objavom obavijesti ako su predmet nabave intelektualne usluge, kao što je usluga projektiranja, i usluge iz Aneksa II. Dijela A. kategorije 6 ovoga Zakona čiji se opis predmeta nabave ne može odrediti s dovoljnom preciznošću, pa ugovor nije moguće zaključiti izborom najpovoljnije ponude u otvorenom ili ograničenom postupku nabave.
- (3) Ugovor o javnoj nabavi radova može se zaključiti u pregovaračkom postupku s objavom obavijesti ako su predmetom nabave radovi koji se izvode isključivo u istraživačke, testne ili razvojne svrhe, a ne s ciljem stjecanja dobiti ili povrata troškova istraživanja i razvoja.

Članak 21.

(Uvjeti za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavijesti)

Ugovorno tijelo iznimno može dodjeljivati ugovor o nabavi putem pregovaračkog postupka bez objave obavijesti o nabavi u sljedećim slučajevima:

- a) kada nije dostavljena nijedna ponuda ili nijedna prihvatljiva ponuda u otvorenom ili ograničenom postupku i kada uvjeti ugovora nisu bitno promijenjeni u odnosu na uvjete iz prethodnog postupka;
- b) kada nije dostavljen nijedan zahtjev za sudjelovanje u ograničenom postupku ili nijedan kvalificirani kandidat nije zatražio sudjelovanje u ograničenom postupku i kada uvjeti ugovora nisu bitno promijenjeni u odnosu na uvjete iz prethodnog postupka;
- c) kada se, zbog suštinskih, dokazivih tehničkih ili umjetničkih razloga ili iz razloga koji se odnose na zaštitu ekskluzivnih prava, ugovor može dodijeliti samo određenom dobavljaču;
- d) kada se iznimno, zbog dokazivih razloga krajnje hitnosti prouzrokovane događajima nepredvidivim za ugovorno tijelo, ne mogu ispoštovati ovim Zakonom utvrđeni minimalni rokovi za otvoreni, ograničeni ili pregovarački postupak s objavom obavijesti. Okolnosti kojima se opravdava iznimna hitnost postupka ni u kojem se slučaju ne smiju dovesti u vezu s ugovornim tijelom.

Članak 22.

(Posebni uvjeti za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavijesti za nabavu roba)

Ugovor o javnoj nabavi roba može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavijesti u sljedećim slučajevima:

- a) kada je roba koja se nabavlja proizvedena isključivo za svrhe: istraživanja, eksperimenata, proučavanja ili razvoja; ova odredba ne odnosi se na serijsku proizvodnju s ciljem ostvarivanja zarade ili nadoknade troškova istraživanja i razvoja;
- b) za dodatne isporuke od dobavljača iz temeljnog ugovora koje su namijenjene ili za djelomičnu zamjenu redovnih isporuka ili ugradnje ili za proširenje postojećih isporuka ili ugradnje, ako bi promjena dobavljača obvezala ugovorno tijelo da nabavi robu koja ima drukčije tehničke osobine, što bi rezultiralo neskladom i nesrazmjerom i dovelo do značajnih tehničkih poteškoća u funkcioniranju i

održavanju, pod uvjetom da vrijeme trajanja temeljnog ugovora, kao i ugovora koji se ponavljaju, ne smije biti dulje od jedne godine i ne može premašiti 10% od vrijednosti temeljnog ugovora;

- c) za robe koje se prodaju i kupuju na burzovnom tržištu;
- d) za robe pod iznimno povoljnim uvjetima kada se nabavljaju ili od gospodarskog subjekta koji je u postupku likvidacije svojih poslovnih aktivnosti ili od stečajnog vjerovnika ili stečajnog upravitelja u postupku stečaja, ili od vjerovnika na temelju poslovnog aranžmana ili u sličnim postupcima.

Članak 23.

(Posebni uvjeti za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavijesti za nabavu usluga)

Ugovor o javnoj nabavi usluga može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavijesti u sljedećim slučajevima:

- a) u slučaju ugovora o javnoj nabavi usluga kada postupak dodjele ugovora slijedi nakon postupka natječaja za izradu idejnog rješenja, provedenog sukladno odredbama čl. 33. i 34. ovoga Zakona, a ugovor se dodjeljuje pobjedniku odnosno jednom od pobjednika natječaja, a u slučaju više pobjednika, svi pobjednici natječaja pozivaju se na sudjelovanje u pregovorima;
- b) u slučaju ugovora o javnoj nabavi usluga za dodatne usluge koje nisu uključene u prvotno razmatrani projekt ili u prvotno zaključeni ugovor, ali koji uslijed nepredviđenih okolnosti postanu nužne za obavljanje ili izvođenje u njima opisanih usluga, i kada se takve dodatne usluge ne mogu, tehnički ili ekonomski, odvojiti od temeljnog ugovora bez većih nepogodnosti za ugovorno tijelo. Takav ugovor može se zaključiti s dobavljačem kojemu je dodijeljen temeljni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne usluge ne može premašiti 30% od vrijednosti temeljnog ugovora;
- c) za nove usluge koje su ponavljanje sličnih usluga povjerenih dobavljaču kojemu je ugovorno tijelo dodijelilo raniji ugovor, uz uvjet da su takve usluge sukladne osnovnom projektu za koji je bio dodijeljen temeljni ugovor, nakon provođenja otvorenog ili ograničenog postupka. Ugovorno tijelo dužno je ukazati na mogućnost provedbe ovoga postupka pri provedbi otvorenog ili ograničenog postupka za osnovni projekt, a ukupne procijenjene troškove kasnijih usluga ugovorno tijelo uzima u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti javne nabave. Ovaj postupak može se primijeniti samo u razdoblju od tri godine od dana zaključivanja temeljnog ugovora.

Članak 24.

(Posebni uvjeti za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavijesti za nabavu radova)

Ugovor o javnoj nabavi radova može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavijesti u sljedećim slučajevima:

- a) u slučaju ugovora o javnoj nabavi radova za dodatne radove koji nisu uključeni u prvotno razmatrani projekt ili u prvotno zaključeni ugovor, ali koji, uslijed nepredviđenih okolnosti, postanu nužni za obavljanje ili izvođenje u njima opisanih radova i kada se takvi dodatni radovi ne mogu, tehnički ili ekonomski, odvojiti od temeljnog ugovora bez većih nepogodnosti za ugovorno tijelo. Takav ugovor može

se zaključiti s dobavljačem kojemu je dodijeljen temeljni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne radove ne može premašiti 20% od vrijednosti temeljnog ugovora;

- b) za nove radove koji su ponavljanje sličnih radova povjerenih dobavljaču kojemu je ugovorno tijelo dodijelilo raniji ugovor, uz uvjet da su takvi radovi sukladni s osnovnim projektom za koji je bio dodijeljen temeljni ugovor nakon provođenja otvorenog ili ograničenog postupka. Ugovorno tijelo dužno je ukazati na mogućnost provedbe ovog postupka pri provedbi otvorenog ili ograničenog postupka za temeljni ugovor, a ukupne procijenjene troškove novih radova ugovorno tijelo uzima u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti javne nabave. Ovaj postupak može se primijeniti samo u razdoblju od tri godine od dana zaključivanja temeljnog ugovora.

Odjeljak C. Vrste postupaka

Članak 25.

(Otvoreni postupak)

U provedbi otvorenog postupka ugovorno tijelo dužno je:

- a) pripremiti tendersku dokumentaciju;
- b) objaviti obavijest o javnoj nabavi;
- c) staviti na raspolaganje gospodarskim subjektima tendersku dokumentaciju;
- d) provesti javno otvaranje pravovremeno primljenih ponuda;
- e) provjeriti kvalifikacije ponuditelja prema uvjetima sudjelovanja u tenderskoj dokumentaciji i ocijeniti ponude prema kriterijima za dodjelu ugovora;
- f) obavijestiti ponuditelje o rezultatu postupka javne nabave;
- g) ponuditi ugovor najuspješnijem ponuditelju;
- h) objaviti obavijest i dostaviti izvješće Agenciji sukladno članku 75. ovoga Zakona.

Članak 26.

(Ograničeni postupak)

- (1) U provedbi ograničenog postupka ugovorno tijelo dužno je pripremiti tendersku dokumentaciju. Tenderska dokumentacija priprema se i dostavlja u dva dijela, i to:
 - a) u fazi pretkvalifikacije i
 - b) u fazi poziva za dostavu ponuda, koja obvezno sadrži i kriterije za dodjelu ugovora.
- (2) Ograničeni postupak provodi se na sljedeći način:
 - a) objavljuje se obavijest o nabavi, kojom ugovorno tijelo poziva sve zainteresirane kandidate da zatraže dokumentaciju za fazu pretkvalifikacije;
 - b) kandidatima se ustupi ili učini dostupnom dokumentacija za fazu pretkvalifikacije;
 - c) obavlja se provjera kvalifikacija kandidata;
 - d) obavještavaju se kandidati koji se nisu kvalificirali;
 - e) istodobno se dostavlja tenderska dokumentacija s pozivom za dostavu ponuda svim kvalificiranim kandidatima;
 - f) provodi se javno otvaranje pravovremeno primljenih ponuda;
 - g) ocjenjuju se ponude prema kriterijima za dodjelu ugovora utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji;
 - h) obavještavaju se ponuditelji o rezultatu postupka javne nabave;
 - i) ponudi se ugovor najuspješnijem ponuditelju;
 - j) objavljuje se obavijest i dostavlja izvješće Agenciji sukladno članku 75. ovoga Zakona.

Članak 27.

(Pregovarački postupak s objavom obavijesti o nabavi)

U provedbi pregovaračkog postupka s objavom obavijesti o nabavi ugovorno tijelo dužno je:

- a) objaviti obavijest o nabavi;
- b) kandidatima ustupiti pretkvalifikacijsku dokumentaciju;
- c) obaviti provjeru kvalifikacija kandidata i obavijestiti sudionike u postupku o rezultatima kvalifikacija;
- d) istodobno uputiti poziv izabranim kandidatima da sudjeluju u pregovorima o tehničkim, ekonomskim, pravnim i drugim aspektima ugovora;
- e) pregovarati sa svakim kandidatom/ponuditeljem posebno. Svim kandidatima/ponuditeljima postaviti iste zahtjeve i dati im iste informacije. Ugovorno tijelo dužno je voditi zapisnike o postupku pregovora sa svakim ponuditeljem, a koji će potpisati obje stranke nakon okončanja pregovora. Nijedna informacija koja se dobije od kandidata/ponuditelja niti informacije o rješenjima koja su predložili kandidati/ponuditelji ne mogu se otkriti trećim osobama bez prethodne suglasnosti tog kandidata/ponuditelja;
- f) na temelju rezultata obavljenih pregovora dostaviti tendersku dokumentaciju za konačnu ponudu i pozivati ponuditelje da podnesu svoje konačne ponude;
- g) provesti javno otvaranje pravovremeno primljenih ponuda;
- h) provesti izbor najuspješnijeg ponuditelja sukladno kriterijima za dodjelu ugovora utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji;
- i) objaviti obavijest i dostaviti izvješće Agenciji sukladno članku 75. ovoga Zakona.

Članak 28.

(Pregovarački postupak bez objave obavijesti o nabavi)

- (1) Ako je na temelju uvjeta za izbor pregovaračkog postupka bez objave obavijesti o nabavi propisanim u čl. 21. – 24. ovoga Zakona moguće, postupak se vodi s jednim ponuditeljem uz poštivanje načela ovoga Zakona, izuzev u slučajevima iz članka 21. stavka (1) toč. a) i b) ovoga Zakona kada se postupak može voditi s više ponuditelja.
- (2) U pregovaračkom postupku bez objave obavijesti o nabavi moraju se unaprijed utvrditi uvjeti za kvalifikaciju. Nakon provjere kvalificiranosti kandidata, u daljnjem tijeku postupka mogu sudjelovati samo kvalificirani kandidati. O rezultatu kvalificiranosti kandidata sastavlja se zapisnik, u koji se unose sve bitne činjenice, a on se dostavlja onim kandidatima koji se nisu kvalificirali.
- (3) Za slučajeve iz članka 21. stavka (1) točke d) i članka 22. stavka (1) točke d) ovoga Zakona ugovorno tijelo nije obvezno tražiti dokumentaciju koja se odnosi na provjeru osobne sposobnosti kandidata iz članka 45. stavka (1) toč. b), c) i d) ovoga Zakona.
- (4) Ugovorno tijelo objavljuje na svojoj internetskoj stranici informacije o pregovaračkom postupku bez objave obavijesti o nabavi koji namjerava provoditi na način što će tendersku dokumentaciju učiniti dostupnom svim zainteresiranim kandidatima/ponuditeljima.
- (5) Kvalificirani kandidati pozivaju se da dostave početne ponude. Dostavljanje početnih ponuda je osnova za pregovore. Ugovorno tijelo dužno je voditi zapisnike o postupku pregovora sa svakim ponuditeljem, a koji će potpisati obje stranke nakon okončanja pregovora. Konačnu ponudu mogu dostaviti samo jedan ili više pozvanih ponuditelja. Ugovorno tijelo odabire ponude prema

kriterijima za dodjelu ugovora utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji.

- (6) U slučaju da je pozvano dva ili više ponuditelja da dostave konačne ponude, ugovorno tijelo dužno je provesti javno otvaranje konačnih ponuda.
- (7) Ugovorno tijelo može, nakon izbora ponude, objaviti dobrovoljnu *ex ante* obavijest o transparentnosti u kojoj obrazlaže ispunjenost uvjeta utvrđenih ovim Zakonom koji opravdavaju primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavijesti i izražava svoju namjeru o zaključenju ugovora s najuspješnijim ponuditeljem. Ako objavi dobrovoljnu *ex ante* obavijest o transparentnosti, ugovorno tijelo ne može potpisati ugovor o javnoj nabavi u roku 15 dana od dana objave obavijesti.
- (8) Nakon okončanja postupka ugovorno tijelo dužno je:
 - a) zaključiti ugovor s najuspješnijim ponuditeljem ili poništiti postupak javne nabave;
 - b) objaviti obavijest o rezultatu postupka;
 - c) dostaviti izvješće Agenciji sukladno članku 75. ovoga Zakona, a po zahtjevu Agencije i detaljno obrazloženje.

Članak 29.

(Natjecateljski dijalog)

- (1) Ugovorno tijelo obvezno je u pozivu za dostavu ponuda putem natjecateljskog dijaloga i/ili u opisnoj dokumentaciji navesti svoje potrebe i zahtjeve u vezi s predmetnom nabavom.
- (2) Kandidatima koji su na temelju objave pravovremeno dostavili zahtjeve za sudjelovanje i koji su sukladno ovome Zakonu dokazali svoju sposobnost, dostavlja se poziv na sudjelovanje kao ponuditelju u postupku natjecateljskog dijaloga.
- (3) O ocjeni sposobnosti kandidata sastavlja se zapisnik, u koji se unose sve okolnosti bitne za ocjenu zahtjeva za sudjelovanje. Zapisnik mora biti sastavljen tako da kandidatu omogućuje uvid u onaj dio zapisnika koji se odnosi na njegov zahtjev za sudjelovanje.
- (4) Kandidatima koji neće biti pozvani na sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu ugovorno tijelo obvezno je dostaviti odluku o nedopuštenosti sudjelovanja najkasnije sedam dana od dana donošenja. Odluka o nedopuštenosti sudjelovanja mora sadržavati razloge za nedopuštenost sudjelovanja.
- (5) Ugovorno tijelo obvezno je izabranim kandidatima istodobno poslati pisani poziv za sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu. Pozivu se mora priložiti opisna dokumentacija i moguća dodatna dokumentacija, ili poziv treba sadržavati obavijest da se opisna dokumentacija stavlja na raspolaganje elektroničkim putem.
- (6) Poziv za sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu mora sadržavati podatke o:
 - a) objavi na temelju koje se upućuje poziv za sudjelovanje u dostavi ponuda odnosno u natjecateljskom dijalogu;
 - b) dodatnim dokumentima koje treba predati;
 - c) rangiranju ili redosljedu značaja kriterija za dodjelu ugovora – od najvažnijeg prema manje važnom, ako nisu sadržani u objavi;
 - d) datumu i mjestu početka faze dijaloga, te o jeziku ili jezicima koji se koriste.
- (7) Ugovorno tijelo vodi dijalog s kandidatima s ciljem pronalaženja jednog ili više rješenja koja udovoljavaju potrebama i zahtjevima ugovornog tijela. U dijalogu s kandidatima ugovorno tijelo može raspraviti sve aspekte ugovora o javnoj nabavi.

- (8) Ugovorno tijelo ne smije dostavljati podatke na diskriminirajući način kojim bi se u postupku dijaloga mogli pogodovati određenim kandidatima.
- (9) Tijekom dijaloga ugovorno tijelo raspravlja sa svakim kandidatom samo o njegovom rješenju ili rješenjima koja je dostavio. O rješenju ili rješenjima drugih kandidata smije se raspravljati samo ako je ispunjen uvjet iz stavka (10) ovoga članka.
- (10) Ugovorno tijelo smije, samo uz suglasnost kandidata, njegova rješenja ili dijelove rješenja ili povjerljive informacije prosljediti drugim kandidatima.
- (11) Ako ugovorno tijelo koristi mogućnost odvijanja postupka natjecateljskog dijaloga u više faza koje slijede jedna za drugom, tada se broj rješenja o kojima se raspravlja u pojedinoj fazi može smanjiti na temelju kriterija za dodjelu ugovora, a koji su navedeni u objavi ili u opisnoj dokumentaciji. Ugovorno tijelo predvidjet će tu mogućnost u objavi ili u opisnoj dokumentaciji. Ugovorno tijelo obvezno je odluku kojom se ne uvažava neko rješenje u fazi dijaloga, uz navođenje razloga, dostaviti kandidatu preporučenom poštom ili elektroničkim putem, uz obvezu da je takav način dostave dokaziv, najkasnije u roku sedam dana od dana završetka navedene faze.
- (12) Ugovorno tijelo može nastaviti dijalog sve dok ne pronade rješenje ili rješenja najprimjerenija za ispunjavanje njegovih potreba i zahtjeva. Na kraju faze dijaloga mora postojati još toliko rješenja da je osigurano tržišno natjecanje.
- (13) Odluku o zaključenju faze dijaloga, uz navođenje temeljnih odrednica odabranog rješenja ili odabranih rješenja, ugovorno tijelo obvezno je bez odgode dostaviti svim kandidatima u dijalogu preporučenom poštom ili elektroničkim putem, uz obvezu da je takav način dostave dokaziv.
- (14) Nakon završetka dijaloga pozivom na predaju konačne ponude, ugovorno tijelo obvezno je pozvati preostalog kandidata ili kandidate da na osnovi temeljnih odrednica odabranog rješenja ili odabranih rješenja u fazi dijaloga dostave svoju konačnu ponudu. U tom pozivu ugovorno tijelo obvezno je navesti krajnji rok za primanje ponuda, adresu na koju se ponude moraju poslati i jezik ili jezike na kojima ponude moraju biti sastavljene.
- (15) Ponuda mora sadržavati sve potrebne elemente sukladno potrebama i zahtjevima predmeta nabave ugovornog tijela.
- (16) Na zahtjev ugovornog tijela ponuditelj može svoju ponudu objasniti, precizirati i nadopuniti ako se time ne mijenjaju osnovni elementi ponude, ali ne na način koji bi mogao biti suprotan načelima tržišnog natjecanja ili koji bi mogao imati diskriminirajući učinak.
- (17) Ugovorno tijelo obvezno je prema kriterijima za dodjelu ugovora, koji su određeni u pozivu za sudjelovanje ili opisnoj dokumentaciji i koji su tijekom poziva za sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu nadopunjeni ili prilagođeni, odabrati ekonomski najpovoljniju ponudu.
- (3) Prilikom zaključivanju ugovora na temelju natjecateljskog dijaloga, odluka o izboru donosi se isključivo prema kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude.

Članak 31.

(Sudionici u natjecateljskom dijalogu)

- (1) Ugovorno tijelo mora navesti u objavi broj kandidata kojima će se dostaviti poziv za sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu, a određuje se sukladno predmetu nabave i ne smije biti manji od tri. Pravila moraju biti objektivna i nediskriminirajuća i moraju se objaviti.
- (2) Ako ugovorno tijelo utvrdi da je broj sposobnih kandidata veći od objavljenog broja kandidata kojima će biti upućen poziv za sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu, može ih sve pozvati ili između sposobnih kandidata odabrati najbolje kandidate u skladu s brojem i pravilima navedenima u objavi. Razlozi za izbor navode se u zapisniku.
- (3) Ugovorno tijelo može nastaviti postupak pozivanjem jednog ili više sposobnih kandidata ako utvrdi da je broj sposobnih kandidata manji od objavljenog broja kandidata kojima će biti upućen poziv za sudjelovanje u natjecateljskom dijalogu, a ako nema niti jednog sposobnog kandidata, ugovorno tijelo mora poništiti postupak.

Članak 32.

(Okvirni sporazum)

- (1) Okvirni sporazum može se zaključiti nakon provođenja otvorenog, ograničenog, pregovaračkog postupka s objavom obavijesti i konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda. Iznimno, okvirni sporazum može se zaključiti i nakon pregovaračkog postupka bez objave obavijesti nakon poništenja otvorenog ili ograničenog postupka zbog toga što nije zaprimljena nijedna ili nijedna prihvatljiva ponuda. Jedan ili više ponuditelja s kojima će biti zaključen okvirni sporazum biraju se sukladno kriterijima za dodjelu utvrđenim u članku 64. ovoga Zakona.
- (2) Nakon što se zaključi okvirni sporazum, njegove odredbe ne mogu se mijenjati.
- (3) Trajanje okvirnog sporazuma ne može biti dulje od četiri godine, osim, ako postoje opravdani razlozi, posebice u vezi s predmetom nabave iz okvirnog sporazuma.
- (4) Okvirni sporazum zaključuje se s više ponuditelja za isti predmet nabave i broj ponuditelja s kojima se zaključuje okvirni sporazum ne može biti manji od tri, pod uvjetom da postoji dovoljan broj ponuditelja. Okvirni sporazum može se zaključiti i s dva ponuditelja u slučaju ponavljanja postupka zbog nedovoljnog broja primljenih ponuda.
- (5) Ugovori koji se zaključuju s ponuditeljima s kojima je zaključen okvirni sporazum mogu se dodijeliti:
- primjenom uvjeta utvrđenih u okvirnom sporazumu bez ponovnog zahtjeva za dostavu ponude, pri čemu se ugovor dodjeljuje najpovoljnijem ponuditelju, osim u slučaju kada najpovoljniji ponuditelj nije u mogućnosti isporučiti robu ili usluge ili izvesti radove, ugovor se može dodijeliti sljedećem najpovoljnijem ponuditelju s kojim je zaključen okvirni sporazum ili
 - ako nisu utvrđeni svi uvjeti u okvirnom sporazumu i kada se ponuditelji pozivaju da ponovno dostave ponude na temelju istih ili preciznije definiranih uvjeta unutar uvjeta iz okvirnog sporazuma, postupak se provodi sukladno sljedećem:
 - za svaki se ugovor ugovorno tijelo u pisanom obliku obraća svim ponuditeljima s kojim ima zaključen okvirni sporazum,

Članak 30.

(Uvjeti za primjenu natjecateljskog dijaloga)

- (1) Izbor natjecateljskog dijaloga dopušten je ako je riječ o naročito složenom predmetu nabave i ako nije moguće zaključiti ugovor putem otvorenog ili ograničenog postupka javne nabave.
- (2) Predmet nabave se, u smislu odredbe stavka (1) ovoga članka, smatra naročito složenim ako ugovorno tijelo objektivno nije u mogućnosti navesti:
- tehničke specifikacije (tehničke opise predmeta nabave) kojima može zadovoljiti svoje potrebe i zahtjeve i/ili
 - pravne i/ili financijske uvjete ugovora.

- 2) ugovorno tijelo određuje rok za podnošenje ponuda, uzimajući u obzir složenost predmeta nabave i vrijeme potrebno za dostavu ponuda,
 - 3) ponude se podnose u pisanom obliku, a njihov sadržaj ostaje tajan sve do isteka roka predviđenog za dostavu ponuda,
 - 4) ugovorno tijelo javno otvara ponude i dostavlja zapisnik s otvaranja ponuda svim ponuditeljima koji su dostavili ponude,
 - 5) ugovorno tijelo dodjeljuje ugovor ponuditelju koji je dostavio najpovoljniju ponudu sukladno uvjetima iz okvirnog sporazuma, odnosno sukladno precizno utvrđenim uvjetima unutar uvjeta iz okvirnog sporazuma.
- (6) Ugovorno tijelo može predvidjeti zaključivanje okvirnog sporazuma u postupku konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda.

Odjeljak D. Natječaj za izradu idejnog rješenja

Članak 33.

(Provedba natječaja za izradu idejnog rješenja)

- (1) Natječaj za izradu idejnog rješenja (u daljnjem tekstu: natječaj) provodi se kako bi ugovorno tijelo izabralo sudionika ili sudionike koji su ponudili najbolje rješenje odnosno idejno rješenje s ciljem:
 - a) dodjele ugovora o javnoj nabavi usluga pobjedniku natječaja ili jednom od pobjednika natječaja za izradu idejnog rješenja ili
 - b) dodjele nagrade pobjedniku ili pobjednicima natječaja za izradu idejnog rješenja.
- (2) U slučaju iz stavka (1) točke a) ovoga članka, ugovorno tijelo nakon uspješne provedbe natječaja provodi pregovarački postupak bez objave obavijesti, sukladno članku 23. stavku (1) točki a) ovoga Zakona, tako što poziva pobjednika ili sve pobjednike natječaja na pregovore o uvjetima ugovora.
- (3) Ugovorno tijelo u odluci o pokretanju postupka i u obavijesti o nabavi utvrđuje cilj natječaja za izradu idejnog rješenja.
- (4) Natječaj se provodi na temelju natječajne dokumentacije koja obvezno sadrži podatke o:
 - a) predmetu natječaja/opisu projekta;
 - b) kriterijima za ocjenjivanje prema redosljedu njihovog značaja;
 - c) rokovima;
 - d) broju pobjednika natječaja (jedan ili više);
 - e) pravu primjene i korištenja natječajnih radova;
 - f) novčanim nagradama, ako se dodjeljuju;
 - g) vraćanju dokumentacije;
 - h) načinu rada natječajnog povjerenstva.
- (5) Na natječaj za izradu idejnog rješenja mogu se prijaviti sve zainteresirane i pravne i fizičke osobe u smislu članka 2. stavka (3) ovoga Zakona, kao i fizičke osobe koje nisu registrirane kao gospodarski subjekti.
- (6) Ugovorno tijelo može se odlučiti za provedbu pretkvalifikacijskog izbora kandidata, koje će pozvati da dostave svoja idejna rješenja. U tom slučaju, ugovorno tijelo određuje nediskriminatorne kvalifikacijske uvjete kojima se osigurava stvarna konkurencija, te ih navodi u tenderskoj dokumentaciji.

Članak 34.

(Natječajno povjerenstvo)

- (1) Natječajno povjerenstvo provodi postupak i donosi odluku o izboru jednog ili više najpovoljnijih rješenja sukladno odgovarajućoj ovlasti koju je ugovorno tijelo dužno pravovremeno osigurati.

- (2) Ugovorno tijelo imenuje članove natječajnog povjerenstva. U njegov sastav ulaze isključivo fizičke osobe priznate stručne reputacije. U sastav povjerenstva za natječaj ne mogu se birati članovi čiji privatni interes utječe ili može utjecati na nepristranost njihova rada u povjerenstvu. Ako se od sudionika u natječaju zahtijeva određena profesionalna kvalifikacija, onda većina članova natječajnog povjerenstva mora imati istu ili jednako vrijednu kvalifikaciju.
- (3) Sadržaj prispjelih natječajnih radova ne smije se otvarati prije isteka roka za njihovu dostavu, uz obvezno osiguranje anonimnosti, i to sve do donošenja odluke.
- (4) Natječajno povjerenstvo potpuno je neovisno pri izboru jednog ili više pobjednika između natječajnih radova, koji se predaju anonimno. Natječajno povjerenstvo može saznati imena sudionika u natječaju isključivo nakon donošenja odluke o izboru.
- (5) Pravovremeno prispjeli radovi ocjenjuju se i rangiraju sukladno kriterijima za ocjenjivanje utvrđenim u natječajnoj dokumentaciji. Ti kriteriji ne moraju obvezno podrazumijevati najnižu cijenu ili ekonomski najpovoljnije ponuđeno rješenje.
- (6) Natječajno povjerenstvo obvezno je voditi zapisnike o radu na svojim sastancima, koje potpisuju svi nazočni članovi i koji su sastavni dio njegovog konačnog izvješća o postupku.
- (7) Natječajno povjerenstvo donosi odluku o izboru jednog ili više najpovoljnijih rješenja u izvješću o postupku, koje također potpisuju svi njegovi članovi i koju povjerenstvo po okončanju postupka dostavlja ugovornom tijelu na daljnje postupanje.

Odjeljak E. Obavijest o nabavi i rokovi u postupku javne nabave

Članak 35.

(Obavijest o nabavi)

- (1) Ugovorno tijelo objavljuje obavijest o nabavi za otvoreni postupak, ograničeni postupak, pregovarački postupak s objavom obavijesti, natječaj za izradu idejnog rješenja, natjecateljski dijalog i konkurentski zahtjev za dostavu ponuda.
- (2) Obavijest o nabavi svim zainteresiranim gospodarskim subjektima treba pružiti dovoljno informacija koje će im omogućiti da ocijene imaju li interes za sudjelovanje u postupku javne nabave i dostave zahtjev za sudjelovanje odnosno ponudu.
- (3) Obavijest o nabavi sadrži kraće informacije sukladne bitnim elementima iz tenderske dokumentacije.
- (4) Sažetak koji se objavljuje na engleskom jeziku sadrži samo minimum podataka iz obavijesti o nabavi iz stavka (3) ovoga članka.

Članak 36.

(Objava obavijesti)

- (1) Sve obavijesti o nabavi, o dodjeli ugovora, o poništenju postupka javne nabave, dobrovoljna *ex ante* obavijest o transparentnosti i prethodna informacijska obavijest, kao i sažetak obavijesti o nabavi na engleskom jeziku, ugovorno tijelo objavljuje na portalu javnih nabava. Sažetak svih obavijesti objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Obavijesti iz stavka (1) ovoga članka pripremaju se i šalju na objavu elektronički, u obliku, na način i u rokovima utvrđenim podzakonskim aktom, koji donosi Agencija.
- (3) Obavijesti iz stavka (1) ovoga članka ugovorno tijelo može dodatno objaviti i u drugim publikacijama ili na drugoj internetskoj stranici, pod uvjetom da te obavijesti ne smiju biti objavljene prije dana njihove objave na portalu javnih

nabava. Takve dodatno objavljene obavijesti ne smiju sadržavati druge informacije, osim onih objavljenih na portalu javnih nabava.

- (4) U slučaju postupka javne nabave čija je vrijednost određena u članku 14. stavku (5) ovoga Zakona, sažetak obavijesti o nabavi na engleskom jeziku obvezno se objavljuje na portalu javnih nabava.
- (5) Ugovorno tijelo može koristiti dodatnu objavu iz stavka (4) ovoga članka i u slučaju kada je vrijednost javne nabave manja od iznosa iz članka 14. stavak (5) ovoga Zakona.

Članak 37.

(Prethodna informacijska obavijest)

- (1) Ugovorno tijelo može u prethodnoj informacijskoj obavijesti objaviti:
 - a) pri nabavi roba - ukupnu procijenjenu vrijednost ugovora ili okvirnih sporazuma po grupama proizvoda koje ugovorno tijelo namjerava dodijeliti u sljedećih 12 mjeseci. Ugovorno tijelo utvrđuje grupe proizvoda sukladno oznakama iz Jedinštenog rječnika javne nabave;
 - b) pri nabavi usluga - ukupnu procijenjenu vrijednost ugovora ili okvirnih sporazuma u svakoj od kategorija iz Aneksa II. Dijela A. koje ugovorno tijelo namjerava dodijeliti u sljedećih 12 mjeseci;
 - c) pri nabavi radova - bitna obilježja ugovora ili okvirnih sporazuma koje ugovorno tijelo namjerava dodijeliti.
- (2) Obavijest iz stavka (1) toč. a) i b) ovoga članka objavljuje se na početku kalendarske godine.
- (3) Obavijest navedena u stavku (1) točki c) ovoga članka objavljuje se odmah nakon donošenja odluke kojom se odobravaju planirani ugovori o radovima ili okvirni sporazumi koje ugovorno tijelo namjerava dodijeliti.

Članak 38.

(Korištenje Jedinštenog rječnika javne nabave – JRJN)

- (1) Ugovorno tijelo obvezno je u obavijesti o nabavi i tenderskoj dokumentaciji, u dijelu opisa predmeta nabave, pozvati se na oznake i nazive iz Jedinštenog rječnika javne nabave (u daljnjem tekstu: JRJN).
- (2) Vijeće ministara BiH posebnom odlukom propisuje JRJN i uvjete njegove primjene, na prijedlog Agencije.

Odjeljak F. Rokovi

Članak 39.

(Način određivanja rokova)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je odrediti rokove za primanje zahtjeva za sudjelovanje i ponuda, uzimajući u obzir složenost predmeta nabave i vrijeme potrebno za pripremu zahtjeva za sudjelovanje i ponuda, koji ne mogu biti kraći od rokova utvrđenih ovim Zakonom.
- (2) Rok za primanje ponuda u otvorenom postupku odnosno zahtjeva za sudjelovanje u ograničenom postupku, pregovaračkom postupku s objavom obavijesti i natjecateljskom dijalogu računa se od dana slanja na objavu obavijesti o nabavi na portalu javnih nabava. Rok za primanje ponuda u ograničenom i pregovaračkom postupku s i bez objave obavijesti računa se od dana upućivanja poziva za dostavu ponuda kvalificiranim kandidatima.
- (3) U slučaju ispravka ili izmjene obavijesti o nabavi odnosno tenderske dokumentacije, rok za primanje ponuda odnosno zahtjeva za sudjelovanje računa se od dana slanja na objavu ispravka na portalu javnih nabava, odnosno upućivanja ispravka tenderske dokumentacije svim ponuditeljima koji su do tog dana preuzeli tendersku dokumentaciju.

Članak 40.

(Redoviti rokovi za podnošenje zahtjeva za sudjelovanje i ponuda)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je u otvorenom postupku za vrijednosni razred iz članka 14. st. (2) i (3) ovoga Zakona utvrditi minimalni rok za primanje ponuda od 45 dana od dana slanja na objavu obavijesti o nabavi na portalu javnih nabava.
- (2) U slučaju ograničenog postupka, pregovaračkog postupka s objavom obavijesti o nabavi i natjecateljskog dijaloga za vrijednosne razrede iz članka 14. st. (2) i (3) ovoga Zakona, ugovorno tijelo je dužno utvrditi:
 - a) minimalni rok za primanje zahtjeva za sudjelovanje ne kraći od 30 dana od dana slanja na objavu obavijesti na portalu javnih nabava i
 - b) u slučaju ograničenog postupka, minimalni rok za primanje ponuda ne kraći od 35 dana od dana upućivanja poziva kvalificiranim kandidatima za dostavu ponuda.
- (3) U otvorenom postupku nabave za vrijednosni razred iz članka 14. stavka (4) ovoga Zakona, rok za primanje ponuda ne može biti kraći od 20 dana od dana slanja na objavu obavijesti o nabavi na portalu javnih nabava.
- (4) U ograničenom postupku, pregovaračkom postupku s objavom obavijesti i natjecateljskom dijalogu za vrijednosni razred iz članka 14. stavak (4) ovoga Zakona, rok za primanje zahtjeva za sudjelovanje ne može biti kraći od 15 dana od dana slanja na objavu obavijesti o nabavi na portal javnih nabava, a rok za primanje ponuda u ograničenom postupku ne može biti kraći od 15 dana od dana upućivanja zahtjeva za dostavu ponuda.

Članak 41.

(Skrraćeni rokovi za podnošenje ponuda)

- (1) Ako je ugovorno tijelo objavilo prethodnu informacijsku obavijest, može utvrditi:
 - a) rok za primanje ponuda iz članka 40. stavka (1) i stavka (2) točke b) ovoga Zakona koji nije kraći od 25 dana od dana slanja na objavu obavijesti o nabavi na portalu javnih nabava u otvorenom postupku, odnosno upućivanja poziva kvalificiranim kandidatima za dostavu ponuda u ograničenom postupku i
 - b) rok za primanje ponuda iz članka 40. st. (3) i (4) ovoga Zakona koji nije kraći od 13 dana od dana slanja na objavu obavijesti o nabavi na portalu javnih nabava u otvorenom postupku, odnosno upućivanja poziva kvalificiranim kandidatima za dostavu ponuda u ograničenom postupku.
- (2) Ugovorno tijelo smije koristiti skraćene rokove iz stavka (1) ovoga članka pod uvjetom:
 - a) da su u prethodnoj informacijskoj obavijesti bile sadržane sve informacije koje trebaju biti sadržane u obavijesti o nabavi, ako su te informacije bile poznate u trenutku objave prethodne informacijske obavijesti i
 - b) da je prethodna informacijska obavijest poslana na objavu najkraće 52 dana, ali najdulje 12 mjeseci prije dana slanja obavijesti o nabavi portalu javnih nabava.
- (3) Rokovi za primanje ponuda iz članka 40. stavka (1) i stavka (2) točke b) i st. (3) i (4) ovoga Zakona mogu se skratiti za pet dana ako ugovorno tijelo omogućujući neograničen i izravan pristup tenderskoj dokumentaciji i drugim dodatnim dokumentima putem elektroničkog sredstva, ne zahtijevajući naknadu, i to od dana objave obavijesti na portalu javnih nabava. U obavijesti o nabavi ugovorno tijelo mora navesti internetsku adresu na kojoj je dostupna ova dokumentacija.

Članak 42.
(Ostali rokovi)

Ostale rokove u pregovaračkom postupku s i bez objave obavijesti, natjecateljskom dijalogu i u natječaju za izradu idejnog rješenja određuje ugovorno tijelo tako da kandidati/ponuditelji na koje se ti rokovi odnose imaju dovoljno vremena za poduzimanje odgovarajućih radnji i pripremu ponuda, ovisno o složenosti predmeta nabave.

Članak 43.
(Računanje rokova)

Na rokove koji nisu posebno određeni ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku.

POGLAVLJE II. PROVEDBA POSTUPKA JAVNE NABAVE

Odjeljak A. Kvalifikacija kandidata i ponuditelja

Članak 44.

(Provjera kvalifikacija kandidata ili ponuditelja)

- (1) Ugovorno tijelo provjerava i ocjenjuje je li kandidat/ponuditelj pouzdan i sposoban provesti ugovor sukladno uvjetima utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji.
- (2) Ugovorno tijelo određuje u tenderskoj dokumentaciji uvjete za kvalifikaciju tako što utvrdi minimum zahtjeva za kvalifikaciju kandidata/ponuditelja u pogledu njihove osobne sposobnosti, ekonomskog i financijskog stanja, te njihove tehničke i/ili profesionalne sposobnosti.
- (3) Minimum kvalifikacijskih uvjeta koje ugovorno tijelo odredi za kandidate/ponuditelje, kao i dokumenti koji su im potrebni za dokazivanje toga, obvezno trebaju biti razmjerni predmetu javne nabave i sukladni s njim. Postavljeni uvjeti ne smiju biti ograničavajući za konkurenciju i moraju biti jasni i precizni.
- (4) Ugovorno tijelo zahtijeva od kandidata/ponuditelja samo one dokaze koji su nužni da bi se utvrdilo ispunjava li kandidat/ponuditelj kvalifikacijske uvjete koje je postavilo ugovorno tijelo.
- (5) Ugovornom tijelu nije dozvoljeno odbiti zahtjev za sudjelovanje ili ponudu isključivo na temelju toga što su podneseni ili od pravne ili od fizičke osobe iz članka 2. stavka (1) točke c) ovoga Zakona ili skupine kandidata/ponuditelja.
- (6) Samo onim kandidatima/ponuditeljima čije kvalifikacije ispunjavaju uvjete utvrđene u tenderskoj dokumentaciji dopušteno je nastaviti postupak javne nabave.

Članak 45.

(Osobna sposobnost)

- (1) Ugovorno tijelo, osim u slučajevima iz članka 21. stavka (1) točke d) i članka 22. stavka (1) točke d) ovoga Zakona, dužno je odbaciti zahtjev za sudjelovanje ili ponudu ako kandidat/ponuditelj:
 - a) u kaznenom postupku je osuđen pravomoćnom presudom za kaznena djela organiziranog kriminala, korupciju, prijevare ili pranje novca, sukladno važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili zemlji u kojoj je registriran;
 - b) pod stečajem je ili je predmetom stečajnog postupka, osim u slučaju postojanja važeće odluke o potvrdi stečajnog plana ili je predmetom likvidacijskog postupka, odnosno u postupku je obustavljanja poslovne djelatnosti, sukladno važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili zemlji u kojoj je registriran;
 - c) nije ispunio obveze u vezi s plaćanjem mirovinskog i invalidskog osiguranja i zdravstvenog osiguranja, sukladno važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili propisima zemlje u kojoj je registriran;

- d) nije ispunio obveze u vezi s plaćanjem izravnih i neizravnih poreza, sukladno važećim propisima u Bosni i Hercegovini ili zemlji u kojoj je registriran.
- (2) Kandidat/ponuditelj kojemu bude dodijeljen ugovor obavezan je dostaviti sljedeće dokumente kojima će potvrditi da se slučajevi navedeni u stavku (1) ovoga članka ne odnose na njega:
 - a) uvjerenje nadležnog suda kojim dokazuje da u kaznenom postupku nije izrečena pravomoćna presuda kojom je osuđen za kazneno djelo sudjelovanja u kriminalnoj organizaciji, za korupciju, prijevaru ili pranje novca;
 - b) uvjerenje nadležnog suda ili tijela uprave kod kojeg je registriran kandidat/ponuditelj kojim se potvrđuje da nije pod stečajem niti je predmetom stečajnog postupka, da nije predmet likvidacijskog postupka, odnosno da nije u postupku obustavljanja poslovne djelatnosti;
 - c) uvjerenja nadležnih institucija kojima se potvrđuje da je kandidat/ponuditelj izmirio dospelje obveze, a koje se odnose na doprinose za mirovinsko i invalidsko osiguranje i zdravstveno osiguranje;
 - d) uvjerenja od nadležnih institucija da je kandidat/ponuditelj izmirio dospelje obveze u vezi s plaćanjem izravnih i neizravnih poreza.
- (3) Kao dokaz za ispunjavanje uvjeta iz stavka (2) toč. c) i d) ovoga članka prihvaća se i sporazum ponuditelja s nadležnim poreznim institucijama o reprogramiranom, odnosno odgođenom plaćanju obveza ponuditelja po osnovi poreza i doprinosa i neizravnih poreza, uz potvrdu poreznih tijela da ponuditelj izmiruje svoje reprogramirane obveze po predviđenoj dinamici.
- (4) Kandidat/ponuditelj u svrhu dokaza o ispunjavanju uvjeta iz stavka (1) ovoga članka dužan je dostaviti izjavu ovjerenu kod nadležnog tijela, u obliku i na način koji podzakonskim aktom propisuje Agencija.
- (5) Zahtjev za sudjelovanje ili ponuda odbija se ako je kandidat/ponuditelj bio kriv za težak profesionalni propust počinjen u razdoblju od tri godine prije početka postupka, koji ugovorno tijelo može dokazati na bilo koji način, naročito značajni i/ili nedostaci koji se ponavljaju u provođenju bitnih zahtjeva ugovora koji su doveli do njegovog prijevremenog raskida, nastanka štete ili drugih sličnih posljedica zbog namjere ili nemara gospodarskog subjekta određene težine.
- (6) Ako ugovorno tijelo ima sumnje o postojanju okolnosti koje su navedene u st. (1) i (4) ovoga članka, može se obratiti nadležnim tijelima u cilju pribavljanja potrebnih informacija u predmetnom postupku.
- (7) Ugovorno tijelo dužno je u tenderskoj dokumentaciji odrediti dokumente koje zahtijeva od kandidata/ponuditelja koje on, kao fizička osoba registrirana za obavljanje predmetne djelatnosti, dostavlja uz ponudu, a koji su dokazi o ispunjavanju uvjeta iz ovoga članka.
- (8) Za kandidate/ponuditelje čije je sjedište izvan Bosne i Hercegovine ne traži se posebna nadovjera dokumenata koji se zahtijevaju u stavku (2) ovoga članka.
- (9) U postupku natječaja za izradu idejnog rješenja, od fizičkih osoba traži se samo uvjerenje nadležnog suda kojim se dokazuje da u kaznenom postupku nije izrečena pravomoćna presuda kojom je osuđen za kazneno djelo sudjelovanja u kriminalnoj organizaciji, za korupciju, prijevaru ili pranje novca.

Članak 46.

(Sposobnost obavljanja profesionalne djelatnosti)

- (1) Ugovorno tijelo može zahtijevati u tenderskoj dokumentaciji od kandidata/ ponuditelja da dokažu svoju registraciju u odgovarajućim profesionalnim ili drugim registrima zemlje u kojoj su registrirani ili da osiguraju posebnu izjavu ili potvrdu nadležnog tijela kojom se dokazuje njihovo pravo na obavljanje profesionalne djelatnosti koja je u vezi s predmetom nabave.
- (2) Dokumenti iz stavka (1) ovoga članka priznaju se na teritoriju Bosne i Hercegovine, bez obzira na to koja razina vlasti ih je izdala.

Članak 47.

(Ekonomska i financijska sposobnost)

- (1) Ugovorno tijelo može utvrditi u tenderskoj dokumentaciji minimalne uvjete u pogledu ekonomske i financijske sposobnosti kandidata/ponuditelja, kao i dokaze koji se zahtijevaju, a koji mogu biti:
 - a) odgovarajući dokument koji izdaje banka ili druga financijska institucija, a kojim se dokazuje ekonomsko-financijska sposobnost u pogledu činjenica koje se mogu dokazati iz dokumenata koje izdaje banka ili druga financijska institucija sukladno pozitivnim propisima;
 - b) jamstvo za pokriće osiguranja od odgovornosti za realizaciju predmetnog ugovora iz područja njegove registrirane djelatnosti;
 - c) poslovne bilance ili izvode iz poslovnih bilanca za razdoblje ne dulje od posljednje tri financijske godine ili od dana registracije, odnosno početka poslovanja u predmetnom segmentu, ako je ponuditelj odnosno kandidat registriran, odnosno počeo raditi prije manje od tri godine, ukoliko je objava poslovne bilance zakonska obveza u zemlji u kojoj je kandidat/ponuditelj registriran; u slučaju kada ne postoji zakonska obveza u zemlji u kojoj je kandidat/ponuditelj registriran, dužan je dostaviti izjavu ovjerenu od nadležnog tijela;
 - d) izjavu o ukupnom prometu kandidata/ponuditelja i, kada je to primjereno, o prometu u segmentu poslovanja koji je predmetom ugovora za razdoblje ne dulje od posljednje tri financijske godine ili od dana registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuditelj registriran, odnosno počeo raditi prije manje od tri godine; izjava koja se prilaže ovjerava se kod nadležnog tijela.
- (2) Ako ugovorno tijelo zahtijeva jedan ili više dokumenata iz stavka (1) ovoga članka, dužno je u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno odrediti dokaze koje je kandidat/ponuditelj dužan dostaviti u svrhu dokazivanja ekonomske i financijske sposobnosti.
- (3) Kandidat/ponuditelj može, kad je to odgovarajuće i za određeni ugovor, u ponudi naznačiti da raspolaže kapacitetima drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu odnosa koji s njima ima. U tom slučaju, mora dokazati ugovornom tijelu da će imati na raspolaganju potrebne resurse. Pod jednakim uvjetima, skupina kandidata/ponuditelja može se osloniti na kapacitete sudionika skupine ili drugih gospodarskih subjekata.
- (4) Dokumenti navedeni u stavku (1) ovoga članka dostavljaju se kao obične preslike zajedno s izjavom, koju ovjerava kandidat/ponuditelj, u obliku i na način koji podzakonskim aktom propisuje Agencija.

Članak 48.

(Opći uvjeti za tehničku i profesionalnu sposobnost)

- (1) Ugovorno tijelo može, ovisno o vrsti, količini ili opsegu ili namjeni predmeta nabave, zahtijevati dokaze koji se odnose na tehničku i profesionalnu sposobnost.
- (2) Ako ugovorno tijelo zahtijeva dokaz o uredno provedenim ugovorima, taj se dokaz podnosi u obliku popisa provedenih ugovora uz potvrdu koju daje druga ugovorna stranka o njihovoj realizaciji. U slučaju da takvu potvrdu iz objektivnih razloga ne može dobiti od ugovorne stranke koja nije ugovorno tijelo, vrijedi izjava gospodarskog subjekta o uredno provedenim ugovorima uz predočavanje dokaza o učinjenim pokušajima da se takve potvrde osiguraju.
- (3) Potvrda o uredno provedenim ugovorima mora sadržavati sljedeće podatke:
 - a) naziv i sjedište ugovornih stranaka ili gospodarskih subjekata;
 - b) predmet ugovora;
 - c) vrijednost ugovora;
 - d) vrijeme i mjesto provedbe ugovora;
 - e) navode o uredno provedenim ugovorima.
- (4) Kandidat/ponuditelj može, kad je to odgovarajuće i za određeni ugovor, u ponudi naznačiti da raspolaže kapacitetima drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu odnosa koji s njima ima. U tom slučaju, mora dokazati ugovornom tijelu da će imati na raspolaganju potrebne resurse. Pod jednakim uvjetima, skupina ponuditelja može se osloniti na kapacitete sudionika skupine ili drugih gospodarskih subjekata.
- (5) Ugovorno tijelo može tražiti od kandidata/ponuditelja da u pisanom obliku pojasne dostavljene referencije.
- (6) Ako se u tenderskoj dokumentaciji zahtijeva osiguranje certifikata koje izdaju neovisna tijela, a kojima se potvrđuje da kandidat/ponuditelj ispunjava određene standarde osiguranja kvalitete, ugovorno tijelo dužno je pozvati se na sustave osiguranja kvalitete koji se temelje na odgovarajućim europskim serijama standarda što su ih potvrdila tijela koja su sukladna s europskim serijama standarda koje se tiču izdavanja certifikata. Ugovorno tijelo dužno je prihvatiti i druge dokaze o istovrijednim mjerama osiguranja kvalitete od kandidata/ponuditelja koji nemaju pristupa takvim certifikatima.
- (7) Ako ugovorno tijelo zahtijeva jedan ili više dokumenata kojima kandidat/ponuditelj dokazuje tehničku i profesionalnu sposobnost, dužno je u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno utvrditi te zahtjeve.

Članak 49.

(Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabave roba)

- U postupku javne nabave roba ugovorno tijelo može zahtijevati jedan ili više dokaza o tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata/ponuditelja, i to:
- a) popis provedenih ugovora sukladno članku 48. stavku (2) ovoga Zakona, a koji su u vezi s predmetnom nabavom, za razdoblje ne dulje od tri godine ili od dana registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuditelj registriran, odnosno počeo raditi prije manje od tri godine;
 - b) opis tehničke opremljenosti i osposobljenosti kandidata/ponuditelja, mjere za osiguranje kvalitete i njegovu opremljenost i osposobljenost za ispitivanja i istraživanja;
 - c) navode o angažiranom tehničkom osoblju i tehničkim tijelima za poslove postavljanja i instalacije robe koja se nabavlja, a za koje se ne može zahtijevati da su zaposleni kod kandidata/ponuditelja;

- d) uzorke, opise i/ili fotografije roba koje su predmetom isporuke, a čiju je vjerodostojnost kandidat/ponuditelj obavezan potvrditi ako to zahtijeva ugovorno tijelo;
- e) uvjerenje koje izdaje nadležna institucija ili agencija za kontrolu kvalitete, a kojim se potvrđuje da na odgovarajući način točno označena roba odgovara određenim specifikacijama ili normama;
- f) potvrdu kandidata/ponuditelja o prihvatanju postupka kontrole robe složenije vrste ili robe koja iznimno treba služiti nekoj posebnoj svrsi, koju provodi ugovorno tijelo ili u njegovo ime nadležno tijelo zemlje sjedišta gospodarskog subjekta, a koja se odnosi na proizvodne kapacitete gospodarskog subjekta i, ako je potrebno, na način izrade studija i istraživanja, te mjere za kontrolu kvalitete koje primjenjuje gospodarski subjekt.
- b) obrazovne i profesionalne kvalifikacije izvođača radova i/ili kvalifikacije njegovog rukovodećeg osoblja, a naročito kvalifikacije osoba koje su odgovorne za izvođenje konkretnih radova;
- c) izjavu o angažiranom tehničkom osoblju ili tehničkim tijelima, naročito onom osoblju koje je angažirano na poslovima nadzora i kontrole kvalitete, a za koje se ne može zahtijevati da su zaposleni kod kandidata/ponuditelja;
- d) izjavu izvođača radova o prosječnom godišnjem broju zaposlenika i broju rukovodećeg osoblja u posljednje tri godine;
- e) potvrdu o građevinskim strojevima i tehničkoj opremi kojom izvođač raspolaže u svrhu provođenja ugovora;
- f) izjavu kandidata/ponuditelja da prihvaća poduzimanje mjera za upravljanje zaštitom okoliša i mjera energetske učinkovitosti koje će gospodarski subjekt primjenjivati prilikom izvođenja radova.

Članak 50.

(Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabave usluga)

U postupku javne nabave usluga ugovorno tijelo može zahtijevati jedan ili više dokaza o tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata/ponuditelja, i to:

- a) popis provedenih ugovora sukladno članku 48. stavku (2) ovoga Zakona, a koji su u vezi s predmetnom nabavom, za razdoblje ne dulje od tri godine ili od dana registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuditelj registriran, odnosno počeo raditi prije manje od tri godine;
- b) obrazovne i profesionalne kvalifikacije pružatelja usluga i/ili kvalifikacije njegovog rukovodećeg osoblja, a naročito kvalifikacije osoba koje su odgovorne za obavljanje konkretnih usluga;
- c) izjavu o angažiranom tehničkom osoblju ili tehničkim tijelima, a za koje se ne može zahtijevati da su zaposleni kod kandidata/ponuditelja;
- d) izjavu pružatelja usluga o prosječnom godišnjem broju zaposlenika i o broju rukovodećeg osoblja u posljednje tri godine;
- e) izjavu o tehničkoj opremljenosti i osposobljenosti te mjerama kojima raspolaže pružatelj usluga za obavljanje konkretnih usluga i osiguranje kvalitete;
- f) potvrdu kandidata/ponuditelja o prihvatanju postupka kontrole usluga složenije vrste ili usluge koja iznimno treba služiti nekoj posebnoj svrsi, koju provodi ugovorno tijelo ili u njegovo ime nadležno tijelo zemlje sjedišta gospodarskog subjekta, a koja se odnosi na proizvodne kapacitete gospodarskog subjekta i, ako je potrebno, na način izrade studija i istraživanja, te mjere za kontrolu kvalitete koje primjenjuje gospodarski subjekt;
- g) izjavu kandidata/ponuditelja da prihvaća poduzimanje mjera za upravljanje zaštitom okoliša i mjera energetske učinkovitosti koje će gospodarski subjekt primjenjivati prilikom obavljanja usluga.

Članak 51.

(Tehnička i profesionalna sposobnost u postupku nabave radova)

U postupku javne nabave radova ugovorno tijelo može zahtijevati jedan ili više dokaza o tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata/ponuditelja, i to:

- a) popis provedenih ugovora sukladno članku 48. stavku (2) ovoga Zakona, a koji su u vezi s predmetnom nabavom, za razdoblje ne dulje od pet godina ili od dana registracije, odnosno početka poslovanja, ako je kandidat/ponuditelj registriran, odnosno počeo raditi prije manje od pet godina;

Članak 52.

(Diskvalifikacija na temelju sukoba interesa ili korupcije)

- (1) Sukladno važećim propisima u Bosni i Hercegovini, ugovorno tijelo dužno je odbiti zahtjev za sudjelovanje u postupku javne nabave ili ponudu ako je kandidat/ponuditelj sadašnjem ili bivšem zaposleniku ugovornog tijela dao ili je spreman dati mito, u obliku novčanih sredstava ili u bilo kojem nenovčanom obliku, s ciljem ostvarivanja utjecaja na radnju, odluku ili tijek postupka javne nabave. Ugovorno tijelo u pisanom obliku informira ponuditelja i Agenciju o odbijanju takvog zahtjeva ili ponude i o razlozima odbijanja.
- (2) Svaki kandidat/ponuditelj dužan je uz ponudu dostaviti i posebnu pisanu izjavu da nije nudio mito niti sudjelovao u bilo kakvim radnjama koje imaju za cilj korupciju u predmetnoj javnoj nabavi.
- (3) U slučaju da zahtjev ili ponuda koju ugovorno tijelo primi tijekom postupka javne nabave prouzroči ili može prouzročiti sukob interesa sukladno važećim propisima o sukobu interesa u Bosni i Hercegovini, ugovorno tijelo dužno je postupiti sukladno propisima u Bosni i Hercegovini.
- (4) Ugovorno tijelo ne smije zaključivati ugovore o javnoj nabavi s gospodarskim subjektom ako rukovoditelj ugovornog tijela ili član upravnog ili nadzornog odbora tog ugovornog tijela istodobno:
 - a) obavlja upravljačke poslove u tom gospodarskom subjektu ili
 - b) je vlasnik poslovnog udjela, dionica odnosno drugih prava na temelju kojih sudjeluje u upravljanju odnosno u kapitalu tog gospodarskog subjekta s više od 20%.
- (5) Ako je određeni gospodarski subjekt izravno ili neizravno sudjelovao u tehničkim konzultacijama za vrijeme pripreme postupka javne nabave, ugovorno tijelo mora poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osiguralo da konkurencija ne bude narušena sudjelovanjem tog gospodarskog subjekta kao kandidata/ponuditelja u postupku javne nabave u odnosu na ostale kandidate/ponuditelje. Takve mjere uključuju davanje svih informacija ostalim kandidatima/ponuditeljima koje su priopćene za vrijeme tehničkih konzultacija ili su nastale kao rezultat tehničkih konzultacija i određivanje primjerenih rokova za primanje zahtjeva za sudjelovanje i ponuda. Ugovorno tijelo navodi mjere koje su poduzete u Zapisniku o ocjeni ponuda iz članka 65. ovoga Zakona.
- (6) Gospodarski subjekt iz stavka (5) ovoga članka ne može sudjelovati u tom postupku javne nabave kao

- kandidat/ponuditelj samo ako ne postoji drugi način osiguranja poštivanja načela jednakog tretmana.
- (7) Prije odbacivanja zahtjeva za sudjelovanje odnosno njegove ponude, kandidat/ponuditelj mora imati priliku dokazati da njegovo sudjelovanje u tehničkim konzultacijama ne ograničava konkurenciju.

Odjeljak B. Tenderska dokumentacija

Članak 53.

(Nužne informacije)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je pripremiti tendersku dokumentaciju sukladno odredbama ovoga Zakona i podzakonskim aktima. Ugovorno tijelo u tenderskoj dokumentaciji daje potpune informacije o uvjetima ugovora i postupku dodjele ugovora, a koji su kandidatima/ponuditeljima dovoljni za pripremu zahtjeva za sudjelovanje odnosno ponuda na stvarno konkurentskoj osnovi.
- (2) Obavijest o nabavi pripremljena sukladno članku 35. ovoga Zakona čini sastavni dio tenderske dokumentacije.
- (3) Tenderska dokumentacija sadrži minimalno sljedeće informacije:
- naziv i adresu ugovornog tijela, te osobu za kontaktiranje od koje kandidati/ponuditelji mogu tražiti informacije ili pojašnjenje;
 - izabrani postupak dodjele ugovora i podatak o tome predviđa li se zaključivanje okvirnog sporazuma;
 - opis roba, usluga ili radova te navođenje oznake i naziva iz JRJN-a;
 - količinske specifikacije za robe ili opis posla ili zadatka za usluge i radove te tehničke specifikacije;
 - mjesto isporuke robe ili obavljanja usluge ili izvođenja radova;
 - naznaku mogućnosti za podnošenje ponuda po lotovima;
 - rokove za isporuku roba, obavljanje usluga, izvođenje radova;
 - navođenje mogućnosti za podnošenje alternativnih ponuda i minimalne zahtjeve koji moraju biti ispunjeni u slučaju alternativnih ponuda;
 - minimalne uvjete za kvalifikaciju kandidata odnosno ponuditelja, kao i dokaze na temelju kojih se obavlja ocjena;
 - kriterij za dodjelu ugovora utvrđen kao "ekonomski najpovoljnija ponuda" s potkriterijima ili "najniža cijena";
 - razdoblje važenja ponuda;
 - jamstvo za ozbiljnost ponude, jamstvo za dobro obavljanje posla i svako drugo traženo osiguranje za privremena plaćanja;
 - mjesto, datum i vrijeme primanja zahtjeva za sudjelovanje odnosno ponuda;
 - mjesto, datum i vrijeme otvaranja ponuda;
 - informaciju o kalkulaciji cijene, ako je primjenjivo;
 - zahtjev u pogledu uporabe jezika;
 - nacrtni ugovora ili osnovne elemente ugovora.
- (4) Tenderska dokumentacija priprema se sukladno modelima standardne tenderske dokumentacije, koje propisuje Agencija.
- (5) Prilikom pripreme tenderske dokumentacije, ugovorno tijelo dužno je poštivati načela jednakog tretmana i nediskriminacije kandidata/ponuditelja. Ugovorno tijelo ne smije koristiti savjete bilo koje osobe koja može imati bilo kakav izravni ili neizravni interes za rezultat postupka dodjele ugovora, ako je vjerovatno da to može utjecati na stvarnu konkurenciju za predmetni ugovor.

- (6) Ugovorno tijelo može izraditi izmjene i dopune tenderske dokumentacije pod uvjetom da se one dostave zainteresiranim kandidatima/ponuditeljima istoga dana, a najkasnije pet dana prije isteka utvrđenog roka za primanje zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda. U slučaju da takve izmjene podrazumijevaju suštinsku promjenu predmeta nabave, ugovorno tijelo produljit će rok za primanje zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda ovisno o složenosti predmeta nabave. Rok za produljenje ne može biti kraći od sedam dana.

Članak 54.

(Tehničke specifikacije)

- (1) Tehničke specifikacije moraju omogućiti svim kandidatima/ponuditeljima jednak i nediskriminirajući pristup nadmetanju. Tehničke specifikacije će uključivati, kad god je to moguće, kriterij pristupačnosti za osobe s invaliditetom ili kriterij dizajna za sve korisnike.
- (2) Tehničke specifikacije, uz poštivanje obveznih bosanskohercegovačkih tehničkih pravila, određuju se:
- pozivanjem na tehničke specifikacije i, uz uvažavanje sljedećeg redoslijeda, na bosanskohercegovačke standarde kojima se preuzimaju europski standardi, europska tehnička odobrenja, zajedničke tehničke specifikacije, međunarodni standardi, drugi tehnički referentni sustavi koje su utemeljila europska tijela za standardizaciju ili, ako oni ne postoje, na bosanskohercegovačke standarde, bosanskohercegovačka tehnička odobrenja ili bosanskohercegovačke tehničke specifikacije koje se odnose na projektiranje, izračun i izvođenje radova te upotrebu proizvoda, pri čemu se svaka uputa mora označiti riječima "ili ekvivalent" ili
 - u obliku izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva koji mogu uključivati ekološke elemente i elemente energetske učinkovitosti ili
 - u obliku izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva iz stavka (2) točke b) ovoga članka, uz poziv na tehničke specifikacije iz stavka (2) točke a) ovoga članka kao sredstvo za pretpostavku usklađenosti s izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima ili
 - pozivanjem na tehničke specifikacije iz stavka (2) točke a) ovoga članka u pogledu određenih obilježja i pozivanjem na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve iz stavka (2) točke b) ovoga članka u pogledu drugih obilježja.
- (3) Ako se tehničke specifikacije odrede sukladno stavku (2) točki a) ovoga članka, ugovorno tijelo ne smije odbiti ponudu uz obrazloženje da ponudena roba i usluge ne odgovaraju specifikacijama koje je ono navelo ako ponuditelj odgovarajućim sredstvima (tehnički dosje, izvješće ovlaštenog tijela o provedenom testiranju i drugi slični dokumenti izdani od nadležnih institucija) u svojoj ponudi dokaže da rješenja koja je on u ponudi predložio u jednakoj mjeri odgovaraju tehničkim specifikacijama na koje se poziva.
- (4) Ako se tehničke specifikacije odrede u obliku izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva sukladno stavku (2) točki b) ovoga članka, ugovorno tijelo ne smije odbiti ponudu koja odgovara bosanskohercegovačkom standardu kojim se preuzima europski standard ili europskom tehničkom odobrenju, zajedničkoj tehničkoj specifikaciji, međunarodnom standardu ili tehničkom sustavu standarda koji je izradilo europsko tijelo za standardizaciju ako se te specifikacije odnose na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve koje ugovorno tijelo zahtjeva. Ponuditelj mora u svojoj ponudi odgovarajućim sredstvima dokazati da ponudena roba, usluge ili radovi koji odgovaraju standardu,

- odgovaraju izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima ugovornog tijela.
- (5) Ovlašteno tijelo za ocjenjivanje usklađenosti u smislu ovoga članka je neovisni laboratorij, tijelo koji će potvrditi usklađenosti, nadzorno ili drugo tijelo koje sudjeluje u postupku ocjenjivanja usklađenosti, koje je tijelo državne uprave ovlastilo za provođenje postupaka ocjenjivanja usklađenosti prema odgovarajućim standardima kojima se preuzimaju europski standardi. Ugovorno tijelo prihvatit će certifikate koje su izdala ovlaštena tijela u drugim zemljama, ako su izdani sukladno međunarodnim ugovorima koje je zaključila Bosna i Hercegovina.
- (6) Odgovarajućim sredstvom, u smislu ovoga članka, smatraju se tehnički dosjei koje izrađuje proizvođač ili izvješće o ispitivanju koje sastavlja ovlašteno tijelo za ocjenjivanje usklađenosti.
- (7) Ako su ekološki zahtjevi za predmet nabave određeni u obliku izvedbenih zahtjeva ili funkcionalnih zahtjeva sukladno stavku (2) točki b) ovoga članka, ugovorno tijelo može se pozivati, u svrhu opisa predmeta nabave, na tehničke specifikacije ili njihove dijelove određene europskim, bosanskohercegovačkim, multinacionalnim ili drugim ekološkim oznakama kvalitete:
- ako su specifikacije prikladne za definiciju obilježja robe ili usluga koje su predmetom ugovora o javnoj nabavi;
 - ako se zahtjevi postavljeni za ekološku oznaku kvalitete temelje na informacijama sa znanstvenom podlogom;
 - ako su ekološke oznake kvalitete izrađene i donesene u postupku u kojemu mogu sudjelovati svi zainteresirani kao što su potrošači, proizvođači, trgovci i organizacije za zaštitu okoliša te
 - ako je ekološka oznaka kvalitete dostupna i stoji na raspolaganju svim zainteresiranim.
- (8) Ugovorno tijelo može navesti u tenderskoj dokumentaciji pretpostavku da roba i usluge označene određenom ekološkom oznakom kvalitete odgovaraju tehničkim specifikacijama utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji.
- (9) Osim ako nije opravdano predmetom nabave, u tehničkoj specifikaciji ne smije se uputiti na određenog proizvođača, na podrijetlo ili na poseban postupak, na marke, patente, tipove ili određeno podrijetlo ako bi se time pogodovalo ili isključili određeni gospodarski subjekti ili određeni proizvodi. Takve napomene iznimno su dopuštene ako se predmet nabave ne može dovoljno precizno i razumljivo opisati, ali se bez iznimke moraju označiti dodatkom "ili ekvivalent". Nepoznavanje predmeta nabave ne oslobađa ugovorno tijelo obveze definiranja predmeta nabave na stvarno konkurentskoj osnovi.
- (10) Ako se iznimno objavi poziv za određeni proizvod s dodatkom "ili ekvivalent", ponuditelj mora na za to predviđenim praznim mjestima, prema odgovarajućim stavkama, navesti podatke o proizvodu i tipu odgovarajućeg proizvoda koji nudi te, ako se to traži, i ostale podatke koji se odnose na taj proizvod. Kriteriji mjerodavni za ocjenjivanje ekvivalentnosti navode se u opisu predmeta nabave. Dokaz o ekvivalentnosti, u smislu ispunjenja zahtjeva vezanih uz predmet nabave, dužan je osigurati ponuditelj sukladno zahtjevima utvrđenim u tenderskoj dokumentaciji. Proizvodi koji su u tenderskoj dokumentaciji navedeni kao primjeri smatraju se ponudnima ako ponuditelj ne navede nikakve druge proizvode na predviđenom mjestu.
- (11) Ugovorno tijelo može utvrditi posebne uvjete vezane uz izvršenje ugovora, pod uvjetom da su oni sukladni s mjerodavnim propisima u Bosni i Hercegovini i da su navedeni u objavi ili u tehničkim specifikacijama. Uvjeti kojima se uređuje provođenje ugovora mogu se posebno ticati socijalnih i ekoloških pitanja.

Članak 55.

(Preuzimanje tenderske dokumentacije)

- (1) Ugovorno tijelo, osim u slučaju iz točke d) ovoga stavka, mora učiniti dostupnom tendersku dokumentaciju kandidatima/ponuditeljima na način za koji se opredijeli kandidat/ponuditelj, i to:
- osobno preuzimanje u prostorijama ugovornog tijela;
 - na pisani zahtjev kandidata/ponuditelja;
 - zajedno s pozivom za dostavu ponuda;
 - objavom tenderske dokumentacije na portalu javnih nabava, na što će ukazati u obavijesti o nabavi sukladno podzakonskom aktu koji donosi Agencija.
- (2) Kada kandidat/ponuditelj uputi zahtjev za dostavu tenderske dokumentacije, ugovorno tijelo otprema tendersku dokumentaciju odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana zaprimanja zahtjeva. Ako je ugovorno tijelo odredilo skraćene rokove za dostavu ponuda odnosno zahtjeva za sudjelovanje sukladno ovome Zakonu, krajnji rok za otpremu tenderske dokumentacije je dva dana.
- (3) Ugovorno tijelo ne može učiniti dostupnom tendersku dokumentaciju nijednom kandidatu/ponuditelju prije objave obavijesti o nabavi.
- (4) Ugovorno tijelo za sve kandidate/ponuditelje može odrediti jednaku novčanu naknadu koja se plaća za tendersku dokumentaciju. U tom slučaju novčana naknada uključuje samo stvarne troškove za papir, ispis, umnožavanje, za nosač podataka, kao i naknadu mogućih poštanskih troškova. Ukoliko je određena novčana naknada za tendersku dokumentaciju, tada je kandidat/ponuditelj dužan uz zahtjev za sudjelovanje, odnosno ponudu dostaviti i dokaz o uplati tenderske dokumentacije, osim u slučajevima iz stavka (1) toč. c) i d) ovoga članka.
- (5) Svi zainteresirani kandidati/ponuditelji imaju pravo uvida u tendersku dokumentaciju prije otkupa, osim u slučaju iz stavka (1) točke d) ovoga članka. Ugovorno tijelo dužno je, na pisani zahtjev gospodarskog subjekta, omogućiti uvid u tendersku dokumentaciju na način za koji se opredijeli kandidat/ponuditelj, i to:
- u prostorijama ugovornog tijela ili
 - dostavljanjem poštom preporučeno s povratnicom zainteresiranom kandidatu/ponuditelju ili
 - dostavljanjem elektroničkom poštom u zaštićenom nepromjenjivom obliku zainteresiranom kandidatu/ponuditelju.

Članak 56.

(Pojašnjenja tenderske dokumentacije)

- (1) Zainteresirani kandidati/ponuditelji mogu tražiti od ugovornog tijela, u pisano obliku, pojašnjenja tenderske dokumentacije pravovremeno, ali najkasnije deset dana prije isteka roka za podnošenje zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda.
- (2) Ugovorno tijelo dužno je odgovoriti u pisanom obliku, a odgovor s pojašnjenjem dostaviti svim kandidatima/ponuditeljima koji su otkupili tendersku dokumentaciju ili za koje ima saznanja da su je preuzeli na jedan od načina iz članka 55. ovoga Zakona u roku od tri dana, a najkasnije pet dana prije isteka roka za podnošenje zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda.
- (3) Ako odgovor ugovornog tijela dovodi do izmjena tenderske dokumentacije i te izmjene od kandidata/ponuditelja zahtijevaju da znatno izmijene i/ili prilagode njihove

ponude, ugovorno tijelo dužno je produljiti rok za podnošenje zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda najmanje za sedam dana.

- (4) Ako se nakon osiguranja tenderske dokumentacije pokaže da se ponude mogu pripremiti samo nakon posjeta mjestu obavljanja usluga ili radova ili nakon pregleda dokumenata na temelju kojih je pripremljena tenderska dokumentacija, rokovi za primanje ponuda produljuju se za najmanje sedam dana, kako bi se omogućilo da se svi ponuditelji upoznaju sa svim informacijama koje su nužne za pripremu ponuda.
- (5) U slučaju da je tenderska dokumentacija objavljena na portalu javnih nabava, pojašnjenja tenderske dokumentacije iz ovoga članka utvrdit će se podzakonskim aktom iz članka 55. stavka (1) točke d) ovoga Zakona.

Odjeljak C. Ponuda

Članak 57.

(Priprema ponude)

- (1) U postupku javne nabave kandidat/ponuditelj pridržava se zahtjeva i uvjeta iz tenderske dokumentacije.
- (2) Ponuditelj može prije isteka roka za dostavu ponuda izmijeniti, dopuniti ili odustati od svoje ponude. Ako zbog izmjene ili dopune dođe do promjene ukupne cijene ponude, nova cijena mora se obvezno navesti. Izmjena ili dopuna ponude dostavlja se na isti način kao i ponuda, i to u roku koji je naznačen u obavijesti o nabavi i tenderskoj dokumentaciji. U slučaju povlačenja ponude prije isteka roka za dostavu ponuda, ponuditelj može u pisanom obliku zahtijevati povrat svoje neotvorene ponude.
- (3) Svaki ponuditelj može podnijeti samo jednu ponudu.

Članak 58.

(Sadržaj ponude)

- (1) Svaka ponuda obvezno sadrži sljedeće elemente:
 - a) ime i sjedište ponuditelja, a za skupinu ponuditelja podatke o svakom članu skupine ponuditelja, kao i jasno određenje člana skupine koji je ovlašten predstavnik skupine ponuditelja za sudjelovanje u postupku javne nabave, za komunikaciju i za zaključivanje ugovora;
 - b) dokaz o jamstvu, ako se traži;
 - c) cijena sa svim elementima koji je čine, kao i potrebnim objašnjenjima, na način kako je određeno u tenderskoj dokumentaciji;
 - d) dokaze o osobnoj, poslovnoj, financijskoj, tehničkoj i profesionalnoj sposobnosti, osim u fazi dostave ponuda u ograničenom, pregovaračkom postupku s ili bez objave obavijesti i natjecateljskom dijalogu, prema zahtjevima iz tenderske dokumentacije;
 - e) navode da se radi o alternativnoj ponudi, ako je ona dopuštena;
 - f) datum ponude;
 - g) potpis podnositelja ponude ili ovlaštene osobe na temelju punomoći koja u tom slučaju mora biti priložena u izvorniku ili ovjerenom prijepisu;
 - h) ponuda mora biti ovjerena pečatom podnositelja ponude ako, prema zakonu zemlje u kojoj je sjedište podnositelja ponude, podnositelj ponude ima pečat ili dokaz da, prema zakonu zemlje u kojoj je sjedište podnositelja ponude, podnositelj ponude nema pečat;
 - i) popis dokumentacije koja je priložena uz ponudu.
- (2) Ponuda mora biti čvrsto uvezana i sve stranice ponude obrojčene (izuzev dokaza o jamstvu iz stavka (1) točke b) ovoga članka, te tiskane literature, brošura, kataloga i sl.).

Članak 59.

(Alternativna ponuda)

- (1) Alternativna ponuda je ponuda kojom ponuditelj daje alternativni prijedlog za predmet javne nabave. Ugovorno tijelo obvezno je u tenderskoj dokumentaciji naznačiti odobrava li alternativnu ponudu. Alternativna ponuda dopuštena je samo onda kada je kriterij za dodjelu ugovora ekonomski najpovoljnija ponuda. Ako tenderska dokumentacija ne sadrži odredbu kojom se dopušta dostava alternativnih ponuda, onda one nisu dopuštene i kao takve se odbacuju.
- (2) Ugovorno tijelo dužno je u tenderskoj dokumentaciji navesti minimum zahtjeva koje alternativna ponuda obvezno treba ispunjavati, kao i ostale zahtjeve za njeno podnošenje. Ugovorno tijelo uzima u razmatranje samo one alternativne ponude koje ispunjavaju minimum postavljenih zahtjeva i osiguravaju realizaciju odgovarajućeg predmeta nabave.
- (3) Ponuditelj je dužan dostaviti dokaz da alternativna ponuda u svim elementima ispunjava minimum postavljenih zahtjeva iz tenderske dokumentacije.
- (4) Ugovorno tijelo koje daje mogućnost podnošenja alternativnih ponuda ne može odbiti alternativnu ponudu samo na temelju činjenice da bi ona vodila k promjeni vrste i karaktera ugovora.

Članak 60.

(Razdoblje važenja ponude)

- (1) Razdoblje važenja ponude određuje ugovorno tijelo u tenderskoj dokumentaciji. Razdoblje važenja ne može biti kraće od roka navedenog u tenderskoj dokumentaciji, ali ugovorno tijelo ne može utvrditi rok kraći od 30 dana. Ako ponuditelj ne navede u ponudi razdoblje njenog važenja, smatra se da ponuda važi za razdoblje naznačeno u tenderskoj dokumentaciji.
- (2) Tijekom razdoblja važenja ponude ugovorno tijelo može zahtijevati od ponuditelja, u pisanom obliku, da produži razdoblje važenja do određenoga roka. Svaki ponuditelj ima pravo odbiti takav zahtjev i u tom slučaju ne gubi pravo na povrat jamstva za ozbiljnost ponude.
- (3) Ako ponuditelj ne odgovori na pisani zahtjev ugovornog tijela u pogledu produženja razdoblja važenja ponude ili ne pristane produžiti rok važenja ponude ili ne osigura produženje jamstva za ozbiljnost ponude, smatra se da je ponuditelj odbio zahtjev ugovornog tijela i njegova se ponuda ne razmatra u daljnjem tijeku postupka.
- (4) Ponuditelj koji pristane produžiti razdoblje važenja ponude i o tome u pisanom obliku obavijesti ugovorno tijelo, produžava razdoblje važenja ponude i dužan je osigurati produženje jamstva za ozbiljnost ponude. Ponuda se ne može mijenjati tijekom razdoblja produženja važenja ponude.

Članak 61.

(Jamstvo uz ponudu)

- (1) Vrste jamstava su:
 - a) jamstvo za ozbiljnost ponude je jamstvo za slučaj da ponuditelj odustane od svoje ponude u razdoblju važenja ponude;
 - b) jamstvo za urednu provedbu ugovora je jamstvo za slučaj da ponuditelj kojemu je dodijeljen ugovor ne ispunjava svoje obveze iz ugovora ili ih neuredno ispunjava.
- (2) Ugovorno tijelo može zahtijevati da se ponuda jamči odgovarajućim jamstvom za ozbiljnost ponude. Jamstvo za ozbiljnost ponude ne može se zahtijevati ako je vrijednost nabave niža od 100.000,00 KM.

- (3) U slučaju kada je vrijednost nabave jednaka ili viša od vrijednosti iz stavka (2) ovoga članka, jamstvo za ozbiljnost ponude neće premašiti 1,5% procijenjene vrijednosti ugovora. Skupina ponuditelja dostavlja jamstvo koje odgovara traženome iznosu, bez obzira na to dostavlja li je jedan član, više ili svi članovi skupine ponuditelja.
- (4) Ugovorno tijelo može zahtijevati jamčenje provedbe ugovora odgovarajućim jamstvom za provedbu ugovora. Jamstvo za provedbu ne može se zahtijevati u iznosu višem od 10% od vrijednosti ugovora. Skupina ponuditelja dostavlja jamstvo koje odgovara traženome iznosu, bez obzira na to dostavlja li je jedan član, više ili svi članovi skupine ponuditelja.
- (5) Ugovorno tijelo ne može odbaciti jamstvo za ozbiljnost ponude ili jamstvo za urednu provedbu ugovora na temelju činjenice da jamstvo nije izdano u Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da jamstvo za ozbiljnost ponude i jamstvo za urednu provedbu ugovora, ispunjavaju uvjete postavljene u tenderskoj dokumentaciji.
- (6) Oblici jamstva za ozbiljnost ponude i provedbu ugovora bit će utvrđeni podzakonskim aktom koji donosi Agencija.

Članak 62.

(Skupina kandidata/ponuditelja)

- (1) Ugovorno tijelo precizira u tenderskoj dokumentaciji dokumente koje dostavlja skupina kandidata/ponuditelja odnosno svaki član skupine.
- (2) Ugovorno tijelo ne može zahtijevati da skupina kandidata/ponuditelja osnuje novu pravnu osobu kako bi dostavila zahtjev ili ponudu, ali može poslije izbora zahtijevati od skupine ponuditelja određeni pravni oblik u mjeri u kojoj je to potrebno za zadovoljavajuću provedbu ugovora. Skupina kandidata/ponuditelja dužna je dostaviti podatke koje ugovorno tijelo zahtijeva u tenderskoj dokumentaciji.
- (3) Kandidat/ponuditelj koji je samostalno podnio zahtjev za sudjelovanje odnosno ponudu ne može biti član skupine kandidata/ponuditelja u istom postupku javne nabave. Član skupine kandidata/ponuditelja ne može biti član druge skupine kandidata/ponuditelja u istom postupku javne nabave.
- (4) Skupina kandidata/ponuditelja solidarno odgovara za sve obveze.

POGLAVLJE III. POSTUPANJE UGOVORNOG TIJELA

Odjeljak A. Evaluacija ponuda

Članak 63.

(Otvaranje ponuda)

- (1) Ponude se otvaraju na javnom otvaranju ponuda, neposredno nakon isteka roka za primanje ponuda. Ponude zaprimljene nakon isteka roka određenog za primanje ponuda vraćaju se neotvorene ponuditeljima.
- (2) Ponude se otvaraju na sjednici povjerenstva za nabave na dan i u vrijeme koji su navedeni u tenderskoj dokumentaciji. Svi ponuditelji koji su na vrijeme dostavili ponude ili njihovi ovlašteni predstavnici, kao i sve druge zainteresirane osobe, imaju pravo biti nazočni postupku otvaranja ponuda. Izmjena krajnjeg roka za primanje ponuda utjecat će na promjenu datuma otvaranja ponuda.
- (3) Kuverte otvara predsjedatelj povjerenstva za nabave na otvorenoj sjednici ili drugi član povjerenstva, bez obzira na to jesu li nazočni sastanku ponuditelji ili njihovi ovlašteni predstavnici.
- (4) Prilikom otvaranja ponuda nazočnim ponuditeljima priopćava se:
 - a) naziv ponuditelja;
 - b) ukupna cijena navedena u ponudi;

- c) popust naveden u ponudi, koji mora biti posebno iskazan; ako popust nije posebno iskazan, smatra se da nije ni ponuđen;
 - d) potkriteriji koji se vrednuju unutar kriterija ekonomski najpovoljnije ponude.
- (5) Rezultati postupka javnog otvaranja ponuda unose se u zapisnik, koji obvezno sadrži sve elemente iz stavka (4) ovoga članka. Oblik zapisnika podzakonskim aktom propisuje Agencija.
 - (6) Preslika zapisnika o otvaranju ponuda dostavlja se svim ponuditeljima odmah ili najkasnije u roku od tri dana od dana otvaranja ponuda.
 - (7) Postupak provjere kvalifikacije kandidata odnosno ponuditelja i ocjena ponuda provode se na zatvorenim sjednicama povjerenstva za nabave.

Članak 64.

(Kriteriji za dodjelu ugovora)

- (1) Ugovorno tijelo dodjeljuje ugovor na temelju jednog od sljedećih kriterija:
 - a) ekonomski najpovoljnija ponuda ili
 - b) najniža cijena.
- (2) Ugovorno tijelo dužno je kriterij ekonomski najpovoljnije ponude razraditi u tenderskoj dokumentaciji, na način da utvrdi i detaljno razradi potkriterije za ocjenu sukladno s prirodom i svrhom konkretnog predmeta nabave. Potkriteriji mogu biti: kvaliteta predmeta nabave, cijena, tehnička sposobnost predmeta nabave, funkcionalne i ekološke osobine, operativni troškovi, ekonomičnost, postprodajni servis i tehnička pomoć, rok isporuke ili rok za izvršenje i sl., uz obvezu da se u tenderskoj dokumentaciji utvrdi precizna metodologija vrednovanja svakog potkriterija.
- (3) Uvjeti za kvalifikaciju kandidata odnosno ponuditelja iz čl. 45. - 51. ovoga Zakona ne mogu biti potkriteriji za ocjenu ponuda.

Članak 65.

(Ocjena ponuda)

- (1) Ugovorno tijelo ocjenjuje ponude koje su podnijeli kvalificirani ponuditelji, primjenjujući kriterij za dodjelu ugovora utvrđen u tenderskoj dokumentaciji.
- (2) Nakon ocjene ponuda ugovorno tijelo dužno je sastaviti zapisnik o ocjeni ponuda, koji sadrži najmanje sljedeće podatke:
 - a) naziv ugovornog tijela;
 - b) predmet javne nabave;
 - c) naziv ponuditelja čije su ponude odbijene i razloge njihovog odbijanja;
 - d) dodijeljene bodove po potkriterijima za ocjenu ponuda, ako je kriterij ekonomski najpovoljnija ponuda, prema metodologiji utvrđenoj u tenderskoj dokumentaciji;
 - e) rang-listu ocijenjenih ponuda, počevši od najuspješnije k najmanje uspješnoj;
 - f) naziv ponuditelja čija je ponuda ocijenjena najpovoljnijom;
 - g) vrijednost ugovora ili okvirnog sporazuma.
- (3) U otvorenom i ograničenom postupku nisu dozvoljeni pregovori između ugovornog tijela i ponuditelja.

Članak 66.

(Neprirodno niska ponuđena cijena)

- (1) Ako ugovorno tijelo ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, u pisanom obliku će od ponuditelja zahtijevati da obrazloži ponuđenu cijenu. Ako ponuditelj ugovornom tijelu ne ponudi osnovano obrazloženje koje

- može, među ostalim, sadržavati i usporedbu s cijenama na tržištu, ugovorno tijelo će odbaciti ponudu.
- (2) Ponuditelj je dužan u pisanom obliku dostaviti detaljne informacije o bitnim sastavnim elementima ponude, uključujući elemente cijene, odnosno razloge za ponudenu cijenu. Ugovorno tijelo uzima u razmatranje objašnjenja koja se na primjeren način mogu odnositi na:
- ekonomičnost proizvodnog procesa, pruženih usluga ili građevinske metode;
 - izabrana tehnička rješenja i/ili izuzetno pogodne uvjete koje ponuditelj ima za dostavu roba ili usluga ili za izvođenje radova;
 - izvornost roba, usluga ili radova koje je ponuditelj ponudio;
 - usklađenost s važećim odredbama koje se odnose na zaštitu na radu i uvjete rada na mjestu isporuke roba, obavljanja usluga ili izvođenja radova;
 - mogućnost da ponuditelj prima državnu potporu.
- (3) Ako ugovorno tijelo utvrdi da je ponuda neprirодно niska zato što ponuditelj prima državnu potporu, ponuda može biti odbačena samo ukoliko ponuditelj nije u mogućnosti dokazati, u razumnom vremenu koje odredi ugovorno tijelo, da je državna potpora dodijeljena sukladno važećem zakonu.

Članak 67.

(Preferencijalni tretman domaćeg)

Primjena preferencijalnog tretmana domaćeg utvrđuje se posebnim podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 68.

(Razlozi za odbacivanje zahtjeva za sudjelovanje ili ponude)

- Ugovorno tijelo odbacuje zahtjev za sudjelovanje ili ponudu ako kandidat/ponuditelj nije dostavio tražene dokaze ili je dostavio nepotpune dokaze ili je lažno predstavio informacije koje su dokaz ispunjenja uvjeta iz čl. 45. – 51. ovoga Zakona.
- Zahtjev za sudjelovanje odnosno ponuda kandidata/ponuditelja ili skupine kandidata/ponuditelja koji su izravno ili neizravno sudjelovali u pripremi postupka javne nabave bit će odbačena u slučaju iz članka 52. stavka (7) ovoga Zakona.
- Ugovorno tijelo može pozvati kandidate/ponuditelje da u roku od tri dana pojasne dokumente koje su dostavili sukladno čl. 45. - 51. ovoga Zakona ili da dostave izvornike dokumenata radi poredbe s preslikom koja je dostavljena uz ponudu, a u cilju otklanjanja formalnog nedostatka dokumenata.
- Ugovorno tijelo dužno je odbaciti zahtjev za sudjelovanje ili ponudu i u sljedećim slučajevima kad:
 - ponuditelj u svojoj ponudi ne navede cijenu nego samo navede da će ponuditi cijenu koja je za određeni postotak ili vrijednost niža od ponude s najnižom cijenom, ili ponudu u kojoj cijena nije iskazana u ukupnome iznosu sukladno zahtjevima iz tenderske dokumentacije;
 - se uz ponudu zahtijeva jamstvo za ozbiljnost ponude, a ono nije dostavljeno uz ponudu;
 - nije otklonjen nedostatak iz stavka (3) ovoga članka;
 - se ponuda odnosi na više lotova nego što je ugovorno tijelo dopustilo u tenderskoj dokumentaciji i obavijesti o nabavi;
 - je u ponudi dana alternativna ponuda, a ona nije dopuštena;
 - u ponudi pisanim objašnjenjem ponuditelja nije otklonjen nedostatak ili nejasnoća;

- za ponudu ponuditelj nije pisanim putem prihvatio ispravak računске pogreške;
- ponuda nije potpuna i ne ispunjava zahtjeve iz tenderske dokumentacije,
- i u drugim opravdanim slučajevima.

Odjeljak B. Ishod postupka javne nabave

Članak 69.

(Prestanak postupka javne nabave)

- Postupak javne nabave može se okončati:
 - zaključenjem ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma ili
 - poništenjem postupka javne nabave.
- Ugovorno tijelo obvezano je poništiti postupak javne nabave u slučajevima kad:
 - nije dostavljena nijedna ponuda u određenom krajnjem roku;
 - nije dostavljen nijedan zahtjev za sudjelovanje u ograničenom postupku, u pregovaračkom postupku s ili bez objavljivanja obavijesti ili u natjecateljskom dijalogu;
 - nije dostavljen broj ponuda određen u članku 32. stavku (4) ovoga Zakona, ako je bilo predviđeno zaključenje okvirnog sporazuma;
 - nijedna od primljenih ponuda nije prihvatljiva;
 - su cijene svih prihvatljivih ponuda znatno više od osiguranih sredstava za predmetnu nabavu.
- Ugovorno tijelo može otkazati postupak javne nabave samo zbog dokazivih razloga koji su izvan nadzora ugovornog tijela i koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pokretanja postupka javne nabave.

Članak 70.

(Odluka o izboru i odluka o poništenju)

- Ugovorno tijelo donosi odluku o izboru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluku o poništenju postupka nabave u roku koji je određen u tenderskoj dokumentaciji kao rok važenja ponude, a najkasnije u roku od sedam dana od dana isteka važenja ponude, odnosno u produženom razdoblju roka važenja ponuda sukladno članku 60. stavku (2) ovoga Zakona.
- Odluke iz ovoga članka dostavljaju se kandidatima/ponuditeljima u roku od tri dana, a najkasnije u roku od sedam dana od dana donošenja odluke, i to: elektroničkim sredstvom ili poštom ili neposredno.
- Odluka o izboru sadrži: podatke o ugovornom tijelu, broj i datum donošenja odluke, podatke o javnom oglašavanju, vrstu postupka nabave, broj zaprimljenih ponuda, naziv i podatke o izabranom ponuditelju, detaljno obrazloženje razloga za izbor, pouku o pravnom lijeku, potpis ovlaštene osobe i pečat ugovornog tijela.
- Odluka o poništenju postupka nabave sadrži: podatke o ugovornom tijelu, broj i datum donošenja odluke, podatke o javnom oglašavanju, vrstu postupka nabave, zakonsku osnovu za poništenje postupka nabave, detaljno obrazloženje poništenja, pouku o pravnom lijeku, potpis ovlaštene osobe i pečat ugovornog tijela.
- Ugovorno tijelo donosi odluku o rezultatu pretkvalifikacije kandidata u postupku koji se sastoji od dvije ili više faza nakon okončanja faze pretkvalifikacije. Ova odluka sadrži: podatke o ugovornom tijelu, broj i datum donošenja odluke, podatke o javnom oglašavanju, vrstu postupka nabave, broj zaprimljenih zahtjeva za sudjelovanje, naziv i podatke o kvalificiranim kandidatima, podatke i obrazloženje o nekvalificiranim kandidatima, pouku o pravnom lijeku, potpis ovlaštene osobe i pečat ugovornog tijela.

- (6) Odluke iz st. (3) i (4) ovoga članka ugovorno tijelo objavljuje na svojoj internetskoj stranici, ako ima, i to istodobno s upućivanjem odluka ponuditeljima koji su sudjelovali u postupku javne nabave.

Članak 71.

(Obavješćavanje kandidata i ponuditelja o rezultatima)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je istodobno, a najkasnije u roku od sedam dana od dana donošenja odluke, u pisanom obliku obavijestiti kandidate/ponuditelje koji su pravovremeno podnijeli zahtjeve ili ponude o donesenim odlukama u pogledu pretkvalifikacije, ocjene ponuda ili poništenja postupka.
- (2) Ugovorno tijelo dužno je uz obavijest o rezultatima postupka dostaviti i odgovarajuću odluku iz članka 70. ovoga Zakona i zapisnik o ocjeni ponuda iz članka 65. stavka (2) ovoga Zakona.

Članak 72.

(Ugovori)

- (1) Ugovorno tijelo dostavlja na potpis izabranom ponuditelju prijedlog ugovora, i to nakon isteka roka od 15 dana računajući od dana kada su svi ponuditelji obaviješteni o izboru najpovoljnije ponude. Izabrani ponuditelj prihvaća prijedlog ugovora i zaključuje ugovor.
- (2) Ugovor o javnoj nabavi zaključuje se sukladno zakonima o obveznim odnosima u Bosni i Hercegovini. Ugovori koji se dodjeljuju u otvorenom postupku, ograničenom postupku, pregovaračkom postupku s objavom ili bez objave obavijesti, natječaju za izradu idejnog rješenja ili natjecateljskom dijalogu, osim ugovora iz članka 21. stavka (1) točke d) ovoga Zakona, ne mogu se zaključiti u razdoblju od 15 dana od dana kada su ponuditelji obaviješteni o ishodu postupka nabave.
- (3) Ugovorno tijelo dostavlja prijedlog ugovora onome ponuditelju čija je ponuda na rang-listi odmah iza ponude najuspješnijeg ponuditelja u slučaju da najuspješniji ponuditelj:
- propusti dostaviti izvornike ili ovjerene preslike dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovoga Zakona, ne starije od tri mjeseca od dana dostave ponude ili zahtjeva za sudjelovanje, u roku koji odredi ugovorno tijelo ili
 - propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uvjet za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti sukladno propisima u Bosni i Hercegovini ili
 - u pisanom obliku odbije dodjelu ugovora ili
 - propusti dostaviti jamstvo za provedbu ugovora sukladno s uvjetima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredilo ugovorno tijelo ili
 - propusti potpisati ugovor o nabavi u roku koji mu je odredilo ugovorno tijelo ili
 - odbije zaključiti ugovor pod uvjetima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio.
- (4) Ako izabrani ponuditelj ne dostavi jamstvo za provedbu ugovora u ostavljenom roku nakon zaključivanja ugovora, zaključeni ugovor smatra se apsolutno ništavim.
- (5) Prilikom dodjele ugovora o nabavi, cijena navedena u najpovoljnijoj ponudi, kao i uvjeti utvrđeni u tenderskoj dokumentaciji, ne mogu se mijenjati. Iznimno, ako se u tenderskoj dokumentaciji predviđa odredba o promjenjivosti cijena s objektivno utvrđenim pravilima o promjenjivosti cijene, takva se odredba unosi u ugovor o javnoj nabavi.
- (6) Ugovorno tijelo u ugovoru obvezno postavlja uvjet da ponuditelj kojemu je dodijeljen ugovor o javnoj nabavi nema pravo zapošljavati, u svrhu provedbe ugovora o javnoj nabavi, fizičke ili pravne osobe koje su sudjelovale u

pripremi tenderske dokumentacije ili su bile u svojstvu člana ili stručne osobe koju je angažiralo povjerenstvo za nabave najmanje šest mjeseci po zaključenju ugovora, odnosno od početka realizacije ugovora.

Članak 73.

(Podugovaranje)

- (1) Ugovorno tijelo ne može zabraniti podugovaranje, ali može tražiti od kandidata/ponuditelja da se izjasni namjerava li dio ugovora podugovaranjem prenijeti na treće strane.
- (2) Ako se kandidat/ponuditelj izjasni da namjerava dio ugovora podugovaranjem prenijeti na treće strane, ugovorno tijelo dužno je u ugovor o javnoj nabavi unijeti tu odredbu kao osnovu za zaključivanje podugovora između izabranog ponuditelja i podugovarača.
- (3) Ponuditelj kojemu je dodijeljen ugovor neće sklapati podugovor ni o jednom bitnom dijelu ugovora bez prethodnog pisanog odobrenja ugovornog tijela. Elementi ugovora koji se podugovaraju i identitet podugovarača obvezno se priopćavaju ugovornom tijelu pravovremeno, prije sklapanja podugovora. Ugovorno tijelo može provjeriti kvalifikacije podugovarača sukladno članku 44. ovoga Zakona i obavijestiti dobavljača o svojoj odluci najkasnije u roku od 15 dana od dana primanja obavijesti o podugovaraču. U slučaju odbijanja podugovarača, ugovorno tijelo dužno je navesti objektivne razloge odbijanja.
- (4) Nakon što ugovorno tijelo odobri podugovaranje sukladno stavku (3) ovoga članka, dobavljač kojemu je dodijeljen ugovor dužan je prije početka realizacije podugovora dostaviti ugovornom tijelu podugovor zaključen s podugovaračem kao osnovu za neposredno plaćanje podugovaraču i koji, kao obvezne elemente, mora sadržavati sljedeće:
- robe, usluge ili radove koje će isporučiti, pružiti ili izvesti podugovarač;
 - predmet, količinu, vrijednost, mjesto i rok isporuke robe, pružanja usluga ili izvođenja radova;
 - podatke o podugovaraču, i to: naziv podugovarača, sjedište, JIB/IDB, broj transakcijskog računa i naziv banke kod koje se vodi.
- (5) Dobavljač kojemu je dodijeljen ugovor snosi punu odgovornost za realizaciju ugovora.

Odjeljak C. Obveze ugovornog tijela nakon završetka postupka

Članak 74.

(Obavijest o dodjeli ugovora)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je za otvoreni postupak, ograničeni postupak, pregovarački postupak s objavom ili bez objave obavijesti, natječaj za izradu idejnog rješenja ili natjecateljski dijalog objaviti obavijest o dodjeli ugovora na temelju rezultata postupka dodjele ugovora najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključivanja ugovora ili okvirnog sporazuma.
- (2) U slučaju dodjele ugovora iz članka 8. ovoga Zakona i zaključivanja okvirnih sporazuma, ugovorno tijelo objavljuje obavijest o dodjeli svih ugovora tijekom jedne godine, i to najkasnije 30 dana od isteka kalendarske godine.
- (3) Obavijest o dodjeli ugovora iz st. (1) i (2) ovoga članka sadrži informacije koje podzakonskim aktom utvrđuje Agencija.

Članak 75.

(Izvjешće o postupku javne nabave)

- (1) Ugovorno tijelo obvezano je dostavljati Agenciji izvješća za otvoreni postupak, ograničeni postupak, pregovarački

- postupak s objavom ili bez objave obavijesti, natječaj za izradu idejnog rješenja, natjecateljski dijalog, konkurentski zahtjev za dostavu ponuda i izravni sporazum, kao i u slučaju dodjele ugovora iz čl. 8. i 10. ovoga Zakona, u obliku, na način i u rokovima koje podzakonskim aktom utvrđuje Agencija.
- (2) Nakon što ugovorno tijelo dostavi izvješće Agenciji, dužno je na svojoj internetskoj stranici, ako je ima, objaviti osnovne elemente ugovora za sve postupke javne nabave, kao i sve izmjene ugovora do kojih dođe tijekom realizacije ugovora, na način i u obliku koji će podzakonskim aktom propisati Vijeće ministara BiH.

Članak 76.
(Arhiviranje)

Zaključeni ugovori o nabavi, zahtjevi, ponude, tenderska dokumentacija i dokumenti koji se odnose na ispitivanje i ocjenjivanje zahtjeva i ponuda, kao i drugi dokumenti vezani uz nabavu, čuvaju se sukladno zakonima Bosne i Hercegovine koji se odnose na arhiviranje.

POGLAVLJE IV. POSEBNE ODREDBE ZA SEKTORSKA UGOVORNA TIJELA KOJA OBAVLJAJU DJELATNOST IZ PODRUČJA VODOOPSKRBE, ENERGETIKE, PROMETA I POŠTANSKIH USLUGA

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 77.
(Područje primjene)

- (1) Ovo poglavlje Zakona sadrži posebne odredbe koje primjenjuje sektorsko ugovorno tijelo koje obavlja djelatnosti iz područja vodoopskrbe, energetike, transporta i poštanskih usluga te sektorsko ugovorno tijelo kada zaključuje ugovore za potrebe djelatnosti iz navedenih područja.
- (2) Ovo poglavlje Zakona ne primjenjuje se na ugovore što ih sektorsko ugovorno tijelo zaključuje u svrhe koje ne uključuju obavljanje njihovih djelatnosti opisanih u čl. 78. – 84. ovoga Zakona ili radi obavljanja takvih djelatnosti u drugoj zemlji u uvjetima koji ne uključuju fizičku upotrebu mreže ili zemljopisnog područja u Bosni i Hercegovini.

Članak 78.
(Vodoopskrba)

- (1) Djelatnosti iz područja vodoopskrbe u smislu ovoga Zakona su:
- stavljanje na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje nepokretnim (fiksni) mrežama za javnu opskrbu u vezi s proizvodnjom, prijevozom (transportom) ili distribucijom pitke vode,
 - opskrba (napajanje) tih mreža pitkom vodom.
- (2) Sektorsko ugovorno tijelo primjenjuje odredbe ovoga Zakona za javne nabave ili natječaje za projekte koje provodi odnosno organizira za obavljanje djelatnosti iz stavka (1) ovoga članka i koji je:
- povezan s projektima vodogradnje te s projektima navodnjavanja ili odvodnjavanja (isušivanja), pod uvjetom da količina vode koja će se koristiti za opskrbu pitkom vodom iznosi više od 20% od ukupne količine vode stavljen na raspolaganje takvim projektima ili instalacijama za navodnjavanje ili odvodnjavanje (isušivanje) ili
 - povezan s odvodnjom ili pročišćavanjem otpadnih voda.
- (3) Sektorsko ugovorno tijelo obvezano je primijeniti odredbe ovoga Zakona kada obavlja djelatnosti koje se odnose na opskrbu (napajanje) mreža pitkom vodom u svrhu javne opskrbe od subjekta koje nije ugovorno tijelo i ne smatra se djelatnošću u smislu stavka (1) ovoga članka ako:

- taj subjekt proizvodi pitku vodu jer mu je ona potrebna za obavljanje neke djelatnosti koja nije djelatnost iz čl. 78. - 84. ovoga Zakona te
- napajanje (opskrbu) javne mreže ovisi samo o vlastitoj potrošnji tog subjekta i ne iznosi više od 30% od ukupne proizvodnje pitke vode, u odnosu na prosjek u prethodne tri godine, uključujući i tekuću godinu.

Članak 79.

(Plin, toplinska i električna energija)

- (1) Djelatnosti iz područja plina i toplinske energije na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona su:
- stavljanje na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje nepokretnim (fiksni) mrežama za javnu uslugu u vezi s proizvodnjom, prijenosom i distribucijom plina i toplinske energije;
 - opskrba (napajanje) te mreže plinom ili toplinskom energijom.
- (2) Ukoliko opskrbu (napajanje) mreža plinom ili toplinskom energijom u svrhu javne usluge obavlja subjekt koji nije ugovorno tijelo, onda se ne smatra djelatnošću u smislu stavka (1) ovoga članka:
- ako subjekt proizvodi plin ili toplinsku energiju tako što to nastaje kao neizbježna posljedica obavljanja djelatnosti koja ne pripada djelatnostima iz stavka (1) ili stavka (3) ovoga članka ili iz čl. 78. – 84. ovoga Zakona i
 - ako je opskrba javne mreže posljedica gospodarskog iskorištavanja napajanja i ako u odnosu na prosjek u posljednje tri godine, uključujući i tekuću godinu, ne čini više od 20% prihoda subjekta.
- (3) Sektorsko ugovorno tijelo obvezno je primijeniti odredbe ovoga Zakona kada obavlja djelatnosti iz područja električne energije, i to kada:
- stavlja na raspolaganje (pružanje) ili upravlja nepokretnim (fiksni) mrežama za javnu uslugu u vezi s proizvodnjom, prijenosom i distribucijom električne energije;
 - opskrbljuje (napaja) tu mrežu električnom energijom.
- (4) Ukoliko opskrbu (napajanje) mreža električnom energijom u svrhu javne usluge obavlja subjekt koji nije ugovorno tijelo, onda se ne smatra djelatnošću u smislu odredbe stavka (3) ovoga članka:
- ako subjekt proizvodi električnu energiju zbog toga što je njena potrošnja potrebna u svrhu obavljanja neke djelatnosti koja nije djelatnost iz stavka (1) ili stavka (3) ovoga članka ili iz čl. 78. - 84. ovoga Zakona i
 - ako opskrba (napajanje) javne mreže ovisi samo o vlastitoj potrošnji tog subjekta i ne iznosi više od 30% ukupne proizvodnje energije, u odnosu na prosjek u prethodne tri godine, uključujući i tekuću godinu.

Članak 80.

(Istraživanje i vađenje nafte, plina, ugljena i ostalih krutih goriva)
Sektorsko ugovorno tijelo obvezno je primjenjivati odredbe ovoga Zakona kada obavlja djelatnosti istraživanja i vađenja nafte, plina, ugljena i ostalih krutih goriva, i to kada se obavljanje te djelatnosti odnosi na iskorištavanje zemljopisnog područja u svrhu istraživanja ili vađenja nafte, plina, ugljena ili drugih krutih goriva.

Članak 81.

(Transportne usluge)

- (1) Djelatnosti iz područja transporta u smislu ovoga Zakona su:
- kada se stavlja na raspolaganje (pružanje) ili upravljanje mrežom za usluge javnog prometa

- željeznicom, automatiziranim sustavima, tramvajem, autobusom, trolejbusom ili žičarama;
- b) mreža iz područja transporta postoji ako se usluge u prometu obavljaju sukladno s uvjetima, primjerice, za linije, transportne kapacitete, redove vožnje i slično, a koje je utvrdilo nadležno tijelo.
- (2) Pružanje javnih usluga autobusnog prijevoza nije djelatnost u smislu odredaba ovoga članka ako i drugi subjekti mogu pružati te usluge općenito ili na određenom zemljopisnom području pod istim uvjetom kao i sektorsko ugovorno tijelo.

Članak 82.

(Zračne, pomorske i riječne luke)

Sektorsko ugovorno tijelo koje obavlja djelatnosti zračnih, pomorskih i riječnih luka i koje se odnose na iskorištavanje zemljopisnog područja u svrhu stavljanja na raspolaganje zračnih luka, pomorskih luka, riječnih luka ili drugih prometnih terminala prijevoznicima u zračnom, pomorskom ili riječnom prijevozu obveznik je primjene ovoga Zakona.

Članak 83.

(Poštanske usluge)

- (1) Poštanske ili druge usluge koje ne uključuju poštanske usluge su djelatnosti koje se obavljaju pod uvjetima određenim ovim člankom.
- (2) Poštanske usluge u smislu stavka (1) ovoga članka su usluge primanja, prijenosa i uručanja poštanskih pošiljaka. Te usluge obuhvaćaju:
- rezervirane poštanske usluge, a to su poštanske usluge koje sukladno zakonima o pošti obavlja jedino javni operater;
 - poštanske usluge koje se obavljaju na slobodnom tržištu sukladno odredbama zakona o pošti.
- (3) Poštanska pošiljka je pismovna pošiljka, poštanska i brzajavna uputnica i paket koji sadrži robu s ili bez komercijalne vrijednosti, bez obzira na težinu, adresirana na određenog primatelja kojemu treba uručiti pošiljku. Poštanska pošiljka, u smislu stavka (2) ovoga članka, odnosi se i na knjige, kataloge i tisak.
- (4) Druge usluge koje ne uključuju poštanske usluge jesu usluge koje se obavljaju na sljedećim područjima, pod uvjetom da te usluge obavlja subjekt koji obavlja poštanske usluge u smislu stavka (2) ovoga članka i pod uvjetom da te usluge nisu izravno izložene tržišnom natjecanju, a to su:
- usluge upravljanja poštanskom službom (usluge i prije i poslije otpreme, kao što su usluge upravljanja urudžbenim uredom);
 - usluge dodane vrijednosti u vezi s elektroničkim sredstvima i koje se u cijelosti pružaju putem elektroničkih sredstava (uključujući sigurno slanje šifriranih dokumenata elektroničkim sredstvima, usluge vođenja adresa i slanje preporučene elektroničke pošte);
 - usluge koje se odnose na pošiljke drukčije od onih pošiljaka naznačenih u stavku (3) ovoga članka (npr. neadresirane pošiljke, reklamne pošiljke, promidžbene pošiljke i sl.);
 - financijske usluge prema definiciji iz Aneksa II. Dijela A. Kategorije 6. ovoga Zakona;
 - filatelističke usluge;
 - logističke usluge koje su kombinacija fizičke dostave i/ili skladištenja i drugih nepoštanskih djelatnosti.

Članak 84.

(Nabava koja se odnosi na više djelatnosti)

- (1) Na predmet nabave koji se odnosi na obavljanje više djelatnosti iz ovoga poglavlja primjenjuju se odredbe ovoga

dijela Zakona za onu djelatnost koja je glavni dio predmeta nabave.

- (2) Ako se na dio predmeta nabave planiranog za obavljanje jedne od djelatnosti primjenjuju odredbe ovoga poglavlja Zakona, a na drugi dio predmeta nabave se ne primjenjuju odredbe niti ovoga poglavlja niti poglavlja II. i III. ovoga Zakona, te ako nije moguće objektivno utvrditi za koju je djelatnost namijenjen pretežiti dio predmeta nabave, onda se postupak javne nabave provodi sukladno odredbama ovoga dijela Zakona.
- (3) Ako dio predmeta nabave planiran za obavljanje jedne od djelatnosti podliježe odredbama ovoga poglavlja Zakona, a drugi dio predmeta nabave podliježe odredbama poglavlja II. i III. ovoga Zakona, te ako nije moguće objektivno utvrditi za koju je djelatnost namijenjen pretežiti dio predmeta nabave, onda se postupak javne nabave provodi sukladno odredbama poglavlja II. i III. ovoga Zakona.

Odjeljak B. Posebne odredbe

Članak 85.

(Sustav kvalifikacije)

- (1) Sektorsko ugovorno tijelo može uspostaviti i voditi sustav kvalifikacije kandidata/ponuditelja. Sektorsko ugovorno tijelo koje uspostavi ili vodi sustav kvalifikacije obavezan je u objavi navesti svrhu sustava kvalifikacije i način na koji se mogu zatražiti pravila kvalifikacije, te osigurati da gospodarski subjekt u svakom trenutku može zahtijevati kvalifikaciju. Ako sustav kvalifikacije traje dulje od tri godine, uspostava sustava kvalifikacije objavljuje se svake godine. Pri kraćem trajanju sustava kvalifikacije dovoljna je objava na početku postupka.
- (2) Sustav kvalifikacije, sukladno stavku (1) ovoga članka, može obuhvaćati različite stupnjeve, a vodi se na temelju objektivnih kvalifikacijskih kriterija i kvalifikacijskih pravila koje postavlja sektorsko ugovorno tijelo. Kvalifikacijski kriteriji i pravila mogu se po potrebi ažurirati.
- (3) Kvalifikacijski kriteriji i pravila, sukladno stavku (2) ovoga članka, mogu obuhvaćati uvjete financijske i ekonomske i/ili tehničke i profesionalne sposobnosti. Sektorsko ugovorno tijelo obvezno je predvidjeti kriterije i pravila kvalifikacije, kao i razloge isključenja.
- (4) Ako kvalifikacijski kriteriji i pravila sadrže uvjete financijske i ekonomske i/ili tehničke i profesionalne sposobnosti, gospodarski subjekt se, u svrhu dokaza zahtijevane sposobnosti, može u datom slučaju osloniti na resurse drugih gospodarskih subjekata, neovisno o pravnom odnosu između njega i tog gospodarskog subjekta. U tom slučaju on mora dokazati da doista raspolaze tim resursima za sve vrijeme trajanja sustava kvalifikacije.
- (5) Pod istim pretpostavkama kao i u stavku (4) ovoga članka, i skupine ponuditelja mogu se osloniti na resurse svojih članova ili drugih gospodarskih subjekata.
- (6) Kvalifikacijski kriteriji i pravila, sukladno odredbi stavka (2) ovoga članka, stavljaju se na raspolaganje zainteresiranim gospodarskim subjektima na njihov zahtjev. Sektorsko ugovorno tijelo obavještava svakog zainteresiranog gospodarskog subjekta o izmjeni i dopuni kvalifikacijskih kriterija i pravila. Ako sektorsko ugovorno tijelo smatra da sustav kvalifikacije drugih sektorskih ugovornih tijela odgovara zahtjevima i uvjetima ponuditelja, odnosno kandidata koji su kvalificirani, učinit će dostupnima nazive tih drugih sektorskih ugovornih tijela kvalificiranim kandidatima.
- (7) Sektorsko ugovorno tijelo dužno je podnositelje zahtjeva u primjerenom roku obavijestiti o odluci koju je donijelo o

kvalifikaciji podnositelja zahtjeva. Ako se odluka ne može donijeti u roku od četiri mjeseca nakon zaprimanja zahtjeva za kvalifikaciju, sektorsko ugovorno tijelo dužno je obavijestiti podnositelja zahtjeva najkasnije dva mjeseca nakon zaprimanja zahtjeva za kvalifikaciju o razlozima produljenja obrade i navesti kada će se donijeti odluka o prihvaćanju ili odbijanju njegova zahtjeva. Podnositelj zahtjeva obavještava se o odluci o zahtjevu za kvalifikaciju najkasnije u roku šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva za kvalifikaciju.

- (8) Podnositelja zahtjeva obavještava se bez odgode o negativnim odlukama o kvalifikaciji, uz navođenje razloga, a najkasnije 15 dana nakon donošenja odluke. Razlozi se moraju temeljiti na kvalifikacijskim kriterijima koje je uspostavilo sektorsko ugovorno tijelo sukladno stavku (3) ovoga članka.
- (9) Uspješni podnositelji zahtjeva uvrštavaju se u popis, pri čemu je moguća daljnja podjela prema predmetu nabave za koji su pojedini podnositelji zahtjeva kvalificirani.
- (10) Sektorsko ugovorno tijelo može osporiti gospodarskom subjektu priznanje kvalifikacije samo iz razloga koji se temelje na kriterijima što ih je utvrdilo sektorsko ugovorno tijelo sukladno stavku (3) ovoga članka. Sektorsko ugovorno tijelo osporava priznatu kvalifikaciju gospodarskom subjektu, o čemu ga obavještava u pisanom obliku, uz navođenje razloga, i to u roku ne kraćem od 15 dana od dana osporavanja kvalifikacije.
- (11) Ako se poziv na nadmetanje objavljuje putem uspostave sustava kvalifikacije, ponuditelji odnosno kandidati odabiru se u ograničenom postupku javne nabave ili u pregovaračkom postupku javne nabave između gospodarskih subjekata koji su se kvalificirali unutar sustava kvalifikacije.
- (12) Uspostava sustava kvalifikacije objavljuje se sukladno članku 36. ovoga Zakona, u obliku koji će podzakonskim aktom utvrditi Vijeće ministara BiH.

Članak 86.

(Izuzeća za sektorska ugovorna tijela)

- (1) Sektorsko ugovorno tijelo, uz izuzeća iz članka 10. ovoga Zakona, izuzeto je od primjene ovoga Zakona i kada dodjeljuje:
 - a) ugovor o nabavi roba ili usluga za daljnju prodaju ili davanje u zakup trećim osobama, pod uvjetom da sektorskom ugovornom tijelu ne pripada posebno ili isključivo pravo na prodaju ili davanje u zakup predmeta takvih ugovora, te da i drugi subjekti mogu slobodno prodavati ili davati u najam pod jednakim uvjetima kao i sektorsko ugovorno tijelo ili sektorska ugovorna tijela;
 - b) ugovor koji zaključuje sektorsko ugovorno tijelo u svrhe koje ne uključuju obavljanje djelatnosti utvrđenih čl. 78. – 84. ovoga Zakona.
- (2) Sektorsko ugovorno tijelo koje obavlja djelatnosti utvrđene zakonom izuzeto je od primjene odredaba ovoga Zakona za ugovore koje dodjeljuje povezanom poduzeću, poslovnom partnerstvu ili sektorskom ugovornom tijelu koje je sastavni dio poslovnog partnerstva. Uvjeti i način dodjele ovih ugovora bit će određeni naputkom koji donosi Vijeće ministara BiH u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona.

POGLAVLJE V. OSTALI POSTUPCI JAVNE NABAVE

Odjeljak A. Dodjela ugovora male vrijednosti

Članak 87.

(Vrste postupka za dodjelu ugovora male vrijednosti)

- (1) Postupci javne nabave za dodjelu ugovora male vrijednosti su:
 - a) konkurentski zahtjev za dostavu ponuda i
 - b) izravni sporazum.
- (2) Ugovorno tijelo provodi postupak konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda u slučaju kada je procijenjena vrijednost nabave robe ili usluge manja od iznosa od 50.000,00 KM, odnosno kada je procijenjena vrijednost nabave radova manja od iznosa od 80.000,00 KM.
- (3) Ugovorno tijelo provodi postupak izravnog sporazuma za nabavu roba, usluga ili radova čija je procijenjena vrijednost jednaka ili manja od iznosa od 6.000,00 KM.
- (4) Ugovorno tijelo može za vrijednosti nabave iz st. (2) i (3) ovoga članka provesti jedan od postupaka iz čl. 25. – 35. ovoga Zakona.

Članak 88.

(Konkurentski zahtjev za dostavu ponuda)

- (1) Konkurentski zahtjev za dostavu ponuda je postupak u kojemu ugovorno tijelo upućuje zahtjev za dostavu ponuda za nabavu roba, usluga ili radova određene broju ponuditelja, pri čemu taj broj ne može biti manji od tri i obvezno objavljuje dodatnu obavijest o nabavi na portalu javnih nabava.
- (2) Prilikom pripreme ove vrste postupka, ugovorno tijelo dužno je donijeti odluku o pokretanju postupka i koristiti model konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda, koji propisuje Agencija.
- (3) Zahtjev za dostavu ponuda obuhvaća primjerene i dovoljne informacije na temelju kojih ponuditelji mogu pripremiti svoje ponude na stvarno konkurentnoj osnovi. Ugovorno tijelo dužno je u zahtjevu navesti: precizan rok i mjesto primanja ponuda, minimum dokumenata kojima se dokazuje kvalificiranost ponuditelja (ukoliko ih zahtjeva) i sl.
- (4) Ugovorno tijelo dužno je predvidjeti javno otvaranje ponuda.

Članak 89.

(Dodjela ugovora u postupku konkurentskog zahtjeva)

- (1) Dodjela ugovora u postupku konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda temelji se na kriteriju najniže cijene ili kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude, sukladno odredbama članka 64. ovoga Zakona.
- (2) Svaki ponuditelj može ponuditi samo jednu cijenu, i to ukupnu cijenu, koju ne može mijenjati nakon isteka roka za dostavu ponuda. Ugovorno tijelo ne može pregovarati o ponudi, kao ni o cijeni.
- (3) Kada ugovorno tijelo primi jednu prihvatljivu ponudu, dodjeljuje ugovor tome ponuditelju, i to najkasnije u roku od deset dana od dana okončanja postupka javne nabave.

Članak 90.

(Izravni sporazum)

Izravni postupak je postupak u kojemu ugovorno tijelo nakon ispitivanja tržišta traži pisani prijedlog cijene ili ponudu od jednog ili više ponuditelja i pregovara ili prihvaća tu cijenu, kao uvjet za konačni sporazum. Ugovorno tijelo dužno je donijeti interni pravilnik o postupku izravnog sporazuma, koji treba biti usuglašen s modelom pravilnika o postupku izravnog sporazuma, koji propisuje Agencija.

POGLAVLJE VI. INSTITUCIJE ZA PRAĆENJE PRIMJENE ZAKONAČlanak 91.
(Institucije)

Agencija i URŽ su institucije nadležne za praćenje primjene ovoga Zakona i podzakonskih akata.

Članak 92.

(Agencija za javne nabave Bosne i Hercegovine)

- (1) Agencija je samostalna upravna organizacija sa statusom pravne osobe. Agencija ima sjedište u Sarajevu i posjeduje pečat sukladno Zakonu o pečatu institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o pečatu institucija BiH).
- (2) Agencija ima dvije podružnice sa sjedištima u Banjoj Luci i Mostaru. Podružnice nemaju status pravnih osoba. Podružnice imaju pečate istovjetne pečatu Agencije, koji dodatno sadrže naziv i sjedište podružnice.
- (3) Uloga Agencije je osigurati pravilnu provedbu ovoga Zakona. Za ostvarivanje uloge Agencije utvrđuju se sljedeće nadležnosti:
 - a) priprema i izrada nacrtu zakona, nacrtu izmjena i dopuna zakona i pratećih podzakonskih akata, u svrhu osiguranja njihove djelotvornosti i svrhovitosti;
 - b) unaprjeđenje informiranosti ugovornih tijela i ponuditelja o propisima o javnim nabavama i njihovim ciljevima, postupcima i metodama;
 - c) objavljivanje priručnika i naputaka, kao i izrada i ažuriranje standardnih obrazaca i modela sukladno odredbama ovoga Zakona;
 - d) pružanje tehničke pomoći i savjetodavnih mišljenja ugovornim tijelima i ponuditeljima u vezi s pravilnom primjenom ovoga Zakona i podzakonskih akata;
 - e) uspostava sustava praćenja postupaka koje provode ugovorna tijela za nabavu roba, usluga i radova, u cilju edukacije i otklanjanja uočenih nepravilnosti u pojedinačnim postupcima javnih nabava;
 - f) prikupljanje podataka, analiza i objava informacija u vezi s postupcima javnih nabava i dodijeljenim ugovorima o javnim nabavama;
 - g) razvijanje i uspostava elektroničkih informacijskih sustava u području javnih nabava u Bosni i Hercegovini;
 - h) pokretanje, održavanje i stvaranje pretpostavki za razvoj prakse elektroničkih nabava i komunikacija u području javnih nabava;
 - i) organiziranje i održavanje obuka za ovlaštene predavače i službenike za javne nabave, objavljivanje informacija u vezi s obukama, te priprema priručnika i drugih pratećih materijala za profesionalni razvoj u području javnih nabava sukladno podzakonskom aktu koji donosi Vijeće ministara BiH;
 - j) praćenje rada ovlaštenih predavača i vođenje evidencije o akreditiranim predavačima iz područja javnih nabava i službenicima za javne nabave;
 - k) izrada godišnjih izvješća za Vijeće ministara BiH.
- (4) Agencija ima ravnatelja i Odbor Agencije.
- (5) Ravnatelj Agencije ima status tajnika s posebnim zadatkom. Izbor i imenovanje ravnatelja Agencije, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja, kao i razrješenje s dužnosti u nadležnosti je Vijeća ministara BiH, sukladno odredbama Zakona o državnoj službi u institucijama BiH.
- (6) Ravnatelj Agencije predstavlja i zastupa Agenciju, rukovodi radom Agencije, organizira i osigurava zakonito i učinkovito obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, donosi podzakonske i druge akta kojima se osigurava

zakonito i učinkovito obavljanje poslova i odgovoran je za rad Agencije.

- (7) Odbor Agencije nadležan je za razmatranje pitanja u vezi s funkcioniranjem i unaprjeđenjem sustava javnih nabava, te daje prethodnu suglasnost na akte kojim se uređuje sustav javnih nabava, a koje donosi Vijeće ministara BiH ili ravnatelj Agencije.
- (8) Odbor Agencije ima pet članova. Članovi Odbora Agencije su predstavnici: Ministarstva financija i trezora BiH, ministarstva financija entiteta, Direkcije za europske integracije i predstavnik Vlade Brčko Distrikta BiH. Promatrači u Odboru Agencije su predstavnici: Vanjskotrgovinske komore BiH, udruga poslodavaca BiH i entiteta, te nevladinog sektora, ravnatelj Agencije i predsjedatelj URŽ-a. Vijeće ministara BiH imenuje članove Odbora Agencije, i to na mandat od pet godina. Odbor Agencije donosi svoj poslovnik u roku od 30 dana od dana objave odluke o imenovanju u "Službenom glasniku BiH".
- (9) Članovi Odbora Agencije, većinom glasova, između sebe biraju predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja na razdoblje od dvije godine. Odbor Agencije održava sjednice najmanje dva puta godišnje. Za rad članova Odbora Agencije isplaćuje se naknada sukladno odluci Vijeća ministara BiH.
- (10) Odbor Agencije na sjednicama vodi zapisnike, te priprema informacije i inicijative koje putem Agencije upućuje Vijeću ministara BiH na usvajanje.
- (11) Sva ugovorna tijela u Bosni i Hercegovini dužna su surađivati s Agencijom i Odborom Agencije kada oni obavljaju svoje aktivnosti koje proizlaze iz okvira nadležnosti utvrđenih ovim Zakonom i podzakonskim aktima.

Članak 93.

(Ured za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine)

- (1) URŽ je samostalna neovisna institucija sa statusom pravne osobe, sa sjedištem u Sarajevu. URŽ posjeduje pečat sukladno Zakonu o pečatu institucija BiH.
- (2) URŽ ima sedam članova, od kojih po dva iz reda naroda u BiH, jedan iz reda ostalih, pri čemu su dva člana iz reda naroda u BiH iz Republike Srpske, četiri iz reda naroda iz Federacije Bosne i Hercegovine, a jedan iz reda ostalih alternativno se bira iz jednog ili drugog entiteta.
- (3) Tri člana URŽ-a, između kojih se bira predsjedatelj, moraju imati sveučilišno obrazovanje pravnog smjera i položen pravosudni ispit. Ostala tri člana URŽ-a su stručnjaci s visokom stručnom spremom iz područja izvođenja radova, javnih nabava, transporta ili strateškog poslovnog upravljanja.
- (4) URŽ će imati dvije podružnice, sa sjedištima u Banjoj Luci i Mostaru. Podružnice neće imati status pravnih osoba. Podružnice će imati pečate istovjetne pečatu URŽ-a koji će, kao jedinu dopuštenu razliku, sadržavati naziv i lokaciju podružnice.
- (5) Podružnice u Banjoj Luci i Mostaru imaju po pet članova, od kojih su tri člana priznati stručnjaci upravnog prava i/ili upravnog postupka, a dva člana su stručnjaci iz područja izvođenja radova, javnih nabava, transporta i strateškog poslovnog upravljanja i biraju se putem javnog natječaja.
- (6) URŽ sa sjedištem u Sarajevu nadležan je za donošenje odluka povodom žalbi za vrijednosti nabave iznad 800.000,00 KM, kao i za sve nabave institucija Bosne i Hercegovine i institucija Brčko Distrikta BiH i drugih ugovornih tijela Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta BiH.
- (7) Podružnice URŽ-a u Banjoj Luci i Mostaru nadležne su za donošenje odluka povodom žalbi za vrijednosti nabave do

800.000,00 KM. Nadležnost podružnice određuje se prema entitetskom sjedištu ugovornog tijela.

- (8) URŽ rješava povodom žalbi u postupcima javne nabave.
- (9) Članovi URŽ-a su u obavljanju svoje funkcije neovisni, jednaki i vezani isključivo za Ustav BiH i zakone u Bosni i Hercegovini.
- (10) Članove URŽ-a imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: PSBiH). PSBiH donosi odluku o pokretanju i provođenju procedure izbora i imenovanja, imenovanju *ad hoc* povjerenstva za izbor i imenovanje članova URŽ-a. *Ad hoc* povjerenstvo sastavlja listu uspješnijih kandidata i dostavlja je PSBiH, koja imenuje na dužnost i razrješuje dužnosti članove URŽ-a.
- (11) Mandat članova URŽ-a je pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja. U slučaju prijevremenog razrješenja jednog od članova URŽ-a, novi član URŽ-a imenuje se na ostatak mandata.
- (12) Ako PSBiH pravovremeno ne imenuje članove URŽ-a, članovima URŽ-a produljuje se mandat do imenovanja novih članova, ne dulje od osam mjeseci.
- (13) Funkcija članova URŽ-a nespojiva je s bilo kojom drugom izravnom ili neizravnom, stalnom ili povremenom dužnošću, s iznimkom akademskih, znanstvenih ili publicističkih aktivnosti.
- (14) PSBiH može prijevremeno razriješiti dužnosti člana URŽ-a samo u slučajevima kada član URŽ-a:
 - a) podnese ostavku PSBiH;
 - b) je pravomoćno osuđen za kazneno djelo na kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci;
 - c) trajno izgubi radnu sposobnost za obavljanje svoje funkcije.
- (15) URŽ ima Pravilnik o unutarnjoj organizaciji, koji se usvaja na općoj sjednici URŽ-a i za koji glasuje natpolovična većina svih članova URŽ-a.
- (16) URŽ ima Poslovnik o radu URŽ-a, koji usvaja na općoj sjednici URŽ-a i za koji glasuje natpolovična većina svih članova URŽ-a.
- (17) Članovi URŽ-a i svi zaposlenici URŽ-a dužni su u svome radu čuvati tajnost podataka sukladno zakonu.
- (18) URŽ podnosi godišnje izvješće o radu PSBiH, koje usvoji natpolovična većina svih članova URŽ-a.

DIO TREĆI – PRAVNA ZAŠTITA

POGLAVLJE I. POSTUPAK PRAVNE ZAŠTITE

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 94.

(Stranke u postupku)

- (1) Stranke u postupku pravne zaštite su: žalitelj, ugovorno tijelo i odabrani ponuditelj, a svojstvo stranke mogu imati i drugi gospodarski subjekti koji imaju pravni interes u predmetnom postupku javne nabave.
- (2) URŽ obavještava odabranog ponuditelja o vođenju postupka povodom žalbe, po službenoj dužnosti, dok se ostale osobe sa svojstvom stranke mogu prijaviti za sudjelovanje u postupku povodom žalbe.
- (3) Svaka stranka ima pravo izjasniti se o zahtjevima i navodima druge strane i predložiti dokaze. URŽ svakoj stranci u postupku dostavlja podneske koje zaprimi u predmetu, o kojima se raspravlja o glavnoj stvari ili predlažu nove činjenice i dokazi.
- (4) Svaka stranka ovlaštena je razgledati spis predmeta, osim onoga dijela ponude i dokumentacije koji je sukladno zakonom utvrđen tajnim ili povjerljivim.
- (5) Ugovorno tijelo dužno je u postupku povodom žalbe, na zahtjev URŽ-a, dostaviti dokumentaciju u roku koji odredi URŽ.

Članak 95.

(Dostavljanje pismena u inozemstvo)

Stranci koja sudjeluje u postupku povodom žalbe pred URŽ-om, a čije je sjedište, prebivalište ili boravište izvan Bosne i Hercegovine, URŽ može poštom dostaviti pismeno.

Članak 96.

(Jezik postupka)

Postupak pravne zaštite vodi se na jednom od jezika koji su u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini te latiničnim ili ćiriličnim pismom.

Članak 97.

(Aktivna legitimacija)

Žalbu može podnijeti svaki gospodarski subjekt koji ima ili je imao interes za dodjelu ugovora o javnoj nabavi i koji učini vjerojatnim da je bila ili je u konkretnom postupku javne nabave mogla biti prouzrokovana šteta zbog postupanja ugovornog tijela, a koje se u žalbi navodi kao povreda ovoga Zakona i podzakonskih akata od strane ugovornog tijela u postupku javne nabave.

Članak 98.

(Zabrana zaključenja ugovora)

- (1) Ugovorno tijelo ne može potpisati ugovor o javnoj nabavi u roku od 15 dana od dana kada su ponuditelji obaviješteni o izboru najpovoljnijeg ponuditelja.
- (2) Zabrana potpisivanja ugovora iz stavka (1) ovoga članka ne primjenjuje se:
 - a) ako je samo jedan ponuditelj sudjelovao u otvorenom postupku, pregovaračkom postupku bez objave obavijesti i u postupku dodjele ugovora o nabavi usluga iz Aneksa II. Dijela B. i njegova je ponuda izabrana;
 - b) ako je samo jedan ponuditelj sudjelovao u drugoj fazi ograničenog postupka, pregovaračkog postupka s objavom obavijesti i natjecateljskog dijaloga i njegova je ponuda izabrana;
 - c) u slučaju dodjele ugovora unutar okvirnog sporazuma ili dinamičkog sustava kupnje.
- (3) Zabrana potpisivanja ugovora iz stavka (2) točke a) ovoga članka ne primjenjuje se u slučaju kada ugovorno tijelo objavi dobrovoljno *ex ante* obavijest o transparentnosti u pregovaračkom postupku bez objave obavijesti i u postupku dodjele ugovora o nabavi usluga iz Aneksa II. Dijelu B.
- (4) Uložena žalba ne sprječava potpisivanje ugovora o javnoj nabavi za lotove na koje nije uložena žalba.
- (5) U slučaju da na odluku o dodjeli ugovora u postupku nabave male vrijednosti nije uložena žalba, ugovorno tijelo dužno je zaključiti ugovor u roku od deset dana od dana obavještavanja sudionika u postupku o izboru najpovoljnijeg ponuditelja.

Odjeljak B. Ulaganje žalbe

Članak 99.

(Način ulaganja žalbe)

- (1) Žalba se ulaže ugovornom tijelu u pisanom obliku izravno, elektroničkim putem, ako je elektroničko sredstvo određeno za način komunikacije u tenderskoj dokumentaciji, ili preporučenom poštanskom pošiljkom.
- (2) Žalba se podnosi u dovoljnome broju primjeraka, a koji ne može biti manji od tri, kako bi mogla biti uručena kvalificiranom kandidatu ili izabranom ponuditelju, kao i drugim strankama u postupku.
- (3) Datum zaprimanja žalbe izravno u ugovornom tijelu, odnosno datum zaprimanja žalbe elektroničkim putem uz osiguranje dokaza o upućivanju odnosno zaprimanju žalbe,

ili datum predaje na poštu preporučene poštanske pošiljke smatra se danom uručivanja žalbe.

- (4) U slučaju izravne predaje žalbe, ugovorno tijelo dužno je izdati žalitelju potvrdu o vremenu zaprimanja žalbe.
- (5) Ako ugovorno tijelo odbije izdati potvrdu o vremenu zaprimanja, smatrat će se da je žalba podnesena u roku, osim ako ugovorno tijelo ne dokaže suprotno.

Članak 100.

(Postupak ugovornog tijela povodom žalbe)

- (1) Ugovorno tijelo dužno je u roku od pet dana od zaprimanja žalbe utvrditi pravovremenost, dopuštenost i je li žalba uložena od ovlaštene osobe.
- (2) Ako ugovorno tijelo utvrdi da je žalba nepravovremena, nedopuštena ili uložena od neovlaštene osobe, odbacit će je zaključkom. Protiv ovoga zaključka žalitelj ima mogućnost podnijeti žalbu URŽ-u, i to u roku od 10 dana od dana zaprimanja zaključka.
- (3) Ako je žalba pravovremena, dopuštena i uložena od ovlaštene osobe, ugovorno tijelo, razmatrajući žalbu, može utvrditi da je ona djelomično ili u cijelosti osnovana i svojim rješenjem ispraviti radnju, poduzeti činjenje ili može postojeću odluku ili rješenje staviti izvan snage i zamijeniti je drugom odlukom ili rješenjem, ili poništiti postupak javne nabave, te o tome obavijestiti sudionike u postupku javne nabave na način određen ovim Zakonom u roku od pet dana od dana zaprimanja žalbe.
- (4) Protiv rješenja ugovornog tijela iz stavka (3) ovoga članka može se uložiti žalba URŽ-u, putem ugovornog tijela, u roku od pet dana od dana zaprimanja rješenja.
- (5) Ako ugovorno tijelo postupajući povodom žalbe utvrdi da je žalba pravovremena, dopuštena i uložena od ovlaštene osobe, ali je neosnovana, dužan je u roku od pet dana od dana zaprimanja žalbe proslijediti je URŽ-u, sa svojim izjašnjenjem o navodima žalbe, kao i potpunom dokumentacijom vezanom uz postupak protiv kojeg je uložena žalba.

Članak 101.

(Rokovi za ulaganje žalbe ugovornom tijelu)

- (1) Žalba se može uložiti:
 - a) najkasnije sedam dana prije isteka roka za podnošenje zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda u odnosu na podatke iz obavijesti;
 - b) najkasnije 10 dana od dana preuzimanja tenderske dokumentacije;
 - c) najkasnije 10 dana nakon zaprimanja zapisnika o otvaranju ponuda u odnosu na radnje, postupanje, nečinjenja ili propuštanja u postupku otvaranja ponuda;
 - d) najkasnije 10 dana nakon zaprimanja odluke kojom se odlučuje o pojedinačnom pravu iz javne nabave u odnosu na postupak pregleda i ocjene sposobnosti, te postupak pregleda, ocjene i izbora najpovoljnijeg ponuditelja;
 - e) najkasnije 10 dana nakon isteka roka za donošenje odluke o pojedinačnim pravima iz javne nabave iz točke d) ovoga stavka.
- (2) Žalba se ulaže najkasnije 30 dana nakon saznanja da je ugovor zaključen bez provođenja postupka javne nabave u suprotnosti s ovim Zakonom, a najkasnije u roku od jedne godine od dana zaključenja ugovora u tom postupku.
- (3) U slučaju dodjele ugovora unutar okvirnog sporazuma iz članka 32. stavka (5) ovoga Zakona ili unutar dinamičkog sustava kupnje iz članka 123. ovoga Zakona, žalba se ulaže najkasnije 30 dana ako ugovorno tijelo obavijesti ponuditelje da je zaključen ugovor na temelju okvirnog

sporazuma ili dinamičkog sustava kupnje u odnosu na postupak dodjele ugovora unutar okvirnog sporazuma ili dinamičkog sustava kupnje.

- (4) U slučaju pregovaračkog postupka bez objave obavijesti i postupka dodjele ugovora o nabavi usluga iz Aneksa II. Dijela B., žalba se izjavljuje najkasnije:
 - a) 10 dana od dana objave dobrovoljne *ex ante* obavijesti o transparentnosti, ako je ova obavijest objavljena;
 - b) 30 dana od dana objave obavijesti o dodjeli ugovora, ako dobrovoljna *ex ante* obavijest o transparentnosti nije objavljena.
- (5) U postupcima nabave male vrijednosti iz članka 88. stavka (1) točke a) ovoga Zakona, žalba se ulaže u roku od pet dana od dana zaprimanja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuditelja.
- (6) Žalitelj koji je propustio uložiti žalbu prema odredbama st. od (1) do (5) ovoga članka, gubi pravo tražiti ispitivanje zakonitosti po istoj osnovi u kasnijoj fazi postupka.

Odjeljak C. Pravna zaštita pred URŽ-om

Članak 102.

(Dokazivanje u postupku povodom žalbe)

- (1) Stranke u postupku dužne su iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve ili odluke, postupke, radnje ili nečinjenja, te predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.
- (2) U postupku pravne zaštite ugovorno tijelo dužno je dokazati postojanje činjenica i okolnosti na osnovi kojih je donijelo odluku o pravima, poduzelo radnje ili propuštanje te provelo postupke, koji su predmetom postupka po žalbi.
- (3) U postupku pravne zaštite žalitelj je dužan dokazati ili barem učiniti vjerojatnim postojanje činjenica i razloga koji se tiču pravnog interesa za podnošenje žalbe, povreda postupka ili povreda primjene materijalnog prava koje su istaknute u žalbi, za koje zna ili bi trebao znati.

Članak 103.

(Bitne povrede zakona)

- (1) U postupcima javne nabave apsolutno bitne povrede zakona su one povrede o kojima URŽ vodi računa po službenoj dužnosti i koje mogu dovesti do poništenja postupka u potpunosti ili djelomično, i to:
 - a) neusklađenost tenderske dokumentacije s ovim Zakonom ili podzakonskim aktima, koja je dovela do nemogućnosti utvrđivanja osnovanosti žalbenih navoda ili koja je dovela do narušavanja temeljnih načela ovoga Zakona, odnosno nezakonite dodjele ugovora;
 - b) provođenje postupka javne nabave bez donošenja odluke o početku postupka javne nabave, sa sadržajem određenim člankom 18. ovoga Zakona;
 - c) objavljivanje obavijesti o postupku javne nabave koje nisu sukladne ovome Zakonu ili podzakonskim aktima i tenderskoj dokumentaciji;
 - d) povrede postupka prilikom otvaranja ponuda, odnosno propuštanje roka za ocjenu zahtjeva za sudjelovanje.
- (2) Relativno bitne povrede zakona su povrede koje mogu dovesti do poništenja postupka javne nabave ako se uspostavi izravna veza između povrede i ishoda postupka.

Članak 104.

(Ovlasti URŽ-a)

- (1) URŽ u postupku pravne zaštite postupa u granicama zahtjeva iz žalbe, a po službenoj dužnosti u odnosu na povrede opisane u članku 103. stavku (1) ovoga Zakona.
- (2) URŽ nije dužan kontrolirati činjenično i pravno stanje koje je bilo predmetom prethodne žalbe u istom postupku javne nabave.

Odjeljak D. Žalba

Članak 105.
(Sadržaj žalbe)

Žalba sadrži:

- a) ime ili naziv žalitelja, prebivalište ili sjedište žalitelja, ime zastupnika ili punomoćnika žalitelja ako ga ima;
- b) naziv ugovornog tijela protiv kojega se podnosi žalba;
- c) broj i datum postupka javne nabave i podatke o objavljivanju obavijesti o javnoj nabavi, ako je obavijest objavljena;
- d) broj i datum odluke o izboru ponude, poništenju postupka ili druge odluke ugovornog tijela;
- e) druge podatke o radnji, propuštanju radnje ili postupcima ugovornog tijela koji su predmetom postupka ili o predmetu nabave;
- f) pis činjeničnog stanja;
- g) oopis povreda ovoga Zakona i podzakonskih akata i obrazloženje;
- h) prijedlog dokaza;
- i) dokaz o plaćenju administrativnoj pristojbi na žalbu u iznosu propisanom člankom 108. ovoga Zakona;
- j) potpis žalitelja ili potpis ovlaštene osobe odnosno punomoćnika (ako ga žalitelj ima) i pečat (ako ga žalitelj ima).

Članak 106.

(Postupak s neurednom žalbom)

- (1) Ako dostavljena žalba ne sadrži podatke iz članka 105. stavka (1) toč. a), b), c), d) e), h) i j) ovoga Zakona, URŽ poziva žalitelja da upotpuni žalbu i određuje rok koji ne može biti dulji od tri dana od dana zaprimanja zahtjeva za dopunu.
- (2) Ako žalitelj ne postupi prema zahtjevu URŽ-a sukladno stavku (1) ovoga članka, žalba će se odbaciti kao neuredna, osim ako bi se iz njenog sadržaja moglo postupiti i ako žalba ima postavljen žalbeni zahtjev i dokaz o plaćenju administrativnoj pristojbi na žalbu.

Članak 107.

(Ulaganje žalbe URŽ-u)

Žalitelj ulaže žalbu URŽ-u putem ugovornog tijela u rokovima i na način propisan ovim Zakonom.

Članak 108.

(Naknada na žalbu)

- (1) Žalitelj je obavezan platiti naknadu za pokretanje žalbenog postupka u iznosu od:
 - a) 500,00 KM za procijenjenu vrijednost nabave do 50.000,00 KM;
 - b) 800,00 KM za procijenjenu vrijednost nabave od 50.001,00 KM do 80.000,00 KM;
 - c) 2.000,00 KM za procijenjenu vrijednost nabave od 80.001,00 KM do 250.000,00 KM;
 - d) 3.500,00 KM za procijenjenu vrijednost nabave od 250.001,00 KM do 400.000,00 KM;
 - e) 5.000,00 KM za procijenjenu vrijednost nabave od 400.001,00 KM do 800.000,00 KM;
 - f) 7.500,00 KM za procijenjenu vrijednost nabave od 800.001,00 KM do 9.000.000,00 KM;
 - g) 10.000,00 KM kada je vrijednost nabave jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM.
- (2) Žalitelj uplaćuje odgovarajući iznos naknade iz stavka (1) ovoga članka na temelju podataka o procijenjenoj vrijednosti nabave iz tenderske dokumentacije.
- (3) Prije razmatranja žalbi URŽ je dužan utvrditi je li žalitelj uplatio naknadu sukladno st. (1) i (2) ovoga članka.
- (4) Ako procijenjena vrijednost nabave nije poznata u trenutku ulaganja žalbe URŽ-u ili nije objavljena, naknada za

pokretanje žalbenog postupka plaća se u iznosu od 2.000,00 KM. URŽ će pozvati žalitelja na plaćanje razlike naknade u određenom roku ako se tijekom žalbenog postupka utvrdi da je naknada plaćena u nedovoljnom iznosu.

- (5) Kada se žalba ulaže na odluku o izboru ili poništenju, a ne odnosi se na nabavu u cjelini nego na jedan ili više lotova nabave, naknada iznosi trećinu iznosa iz stavka (1) ovoga članka.
- (6) Naknada se uplaćuje u korist proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine i ona je nepovratna u slučaju neosnovane žalbe.
- (7) Ministarstvo financija i trezora BiH donijeti će instrukciju o načinu uplate, kontrole i povrata naknada propisanih ovim člankom.

Članak 109.

(Postupanje URŽ-a povodom žalbe)

- (1) URŽ nakon zaprimanja žalbe utvrđuje pravovremenost, dopuštenost i je li žalba uložena od ovlaštene osobe.
- (2) Kada URŽ utvrdi da je žalba pravovremena, dopuštena i uložena od ovlaštene osobe, nastaviti će razmatrati žalbene navode.

Članak 110.

(Suspendivno djelovanje žalbe)

Uložena žalba odgađa nastavak postupka javne nabave, zaključenje i/ili provođenje ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma do donošenja odluke URŽ-a.

Odjeljak E. Odlučivanje povodom žalbe

Članak 111.

(Odluke povodom žalbe)

- (1) U postupku pravne zaštite URŽ može:
 - a) obustaviti postupak povodom žalbe zbog odustanka od žalbe;
 - b) odbaciti žalbu zaključkom zbog nenadležnosti, nedopuštenosti, neurednosti, nepravovremenosti i zbog toga što je uložena od osobe koja nema aktivnu legitimaciju;
 - c) odbiti žalbu zbog neosnovanosti;
 - d) poništiti odluku, postupak ili radnju u dijelu u kojemu je povrijeđen zakon ili podzakonski akti;
 - e) odlučiti o zahtjevu ugovornog tijela za nastavak postupka javne nabave;
 - f) poništiti ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum u okolnostima iz stavka (2) ovoga članka.
- (2) URŽ će poništiti ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum ako je ugovorno tijelo:
 - a) primijenilo pregovarački postupak bez objave obavijesti ili postupak dodjele ugovora o nabavi usluga iz Aneksa II. Dijela B. u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona;
 - b) propustilo objaviti obavijest o nabavi na portalu javnih nabavi ako se to zahtjeva ovim Zakonom;
 - c) zaključilo ugovor ili okvirni sporazum u suprotnosti s člankom 98. ovoga Zakona ako to sprječava URŽ da razmotri žalbu prije zaključenja ugovora ili okvirnog sporazuma;
 - d) zaključilo ugovor ili okvirni sporazum bez primjene postupka javne nabave, osim u slučajevima kada je to ovim Zakonom dopušteno.
- (3) Ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum neće biti predmetom poništenja ako je, u slučajevima iz stavka (2) toč. a), b) i d) ovoga članka, ugovorno tijelo imalo opravdane razloge smatrati da postupa sukladno ovome Zakonu, ako je dobrovoljno objavilo *ex ante* obavijest o transparentnosti i ugovor ili okvirni sporazum nije

- zaključen prije isteka razdoblja od 15 dana nakon objavljivanja te obavijesti.
- (4) U opravdanim slučajevima navedenim u stavku (5) ovoga članka, URŽ može ostaviti na snazi ugovor ili okvirni sporazum koji je predmetom poništenja, u opsegu u kojemu je ugovor ili okvirni sporazum već proveden. U tom slučaju URŽ će ugovornom tijelu odrediti novčanu kaznu u iznosu naznačenom u stavku (8) ovoga članka.
 - (5) URŽ neće poništiti ugovor ili okvirni sporazum ako, nakon što je razmotrio sve bitne okolnosti, utvrdi da prevladavajući razlozi u vezi s općim interesom zahtijevaju da ugovor treba ostati na snazi.
 - (6) Opći interes u smislu stavka (5) ovoga članka ne odnosi se na ekonomski interes u izravnoj vezi s ugovorom ili okvirnim sporazumom, što posebno obuhvaća troškove koji mogu nastati zbog zakašnjenja u provedbi ugovora ili okvirnog sporazuma, troškove koji proizlaze iz provođenja novog postupka javne nabave, troškove koji mogu nastati zbog promjene gospodarskog subjekta koji provodi ugovor ili okvirni sporazum i troškove pravnih obveza koje su rezultat poništenja ugovora ili okvirnog sporazuma. Ekonomski interes za ostanak ugovora na snazi može se smatrati važnim općim interesom samo kada bi poništenje ugovora ili okvirnog sporazuma dovelo do nesrazmjernih posljedica.
 - (7) Poništenje ugovora ili okvirnog sporazuma ima učinak od trenutka zaključenja ugovora.
 - (8) Novčane kazne iz stavka (4) ovoga članka nameću se ugovornom tijelu u iznosu do 5% vrijednosti ugovora, uzimajući u obzir vrstu i opseg povrede, kao i okolnosti pod kojima je počinjena povreda.
 - (9) Kazna određena prema odredbama ovoga članka uplaćuje se u korist proračuna državne, entitetske ili lokalne razine u kojoj ugovorno tijelo ima sjedište.
 - (10) URŽ rješenjem odlučuje o glavnoj stvari, a u ostalim slučajevima zaključkom.
 - (11) URŽ je dužan donijeti zaključak ili rješenje povodom žalbe u roku od 15 dana od dana kompletiranja žalbe ugovornog tijela, ali ne kasnije od 30 dana nakon zaprimanja žalbe od ugovornog tijela.
 - (12) U iznimno složenim slučajevima, predsjedatelj URŽ-a može zaključkom produljiti rok iz stavka (3) ovoga članka, ali ne dulje od 30 dana. Ovaj zaključak dostavlja se svim strankama u postupku.
 - (13) Rješenje ili zaključak URŽ-a iz ovoga članka je konačno i izvršno.

Članak 112.

(Spajanje postupaka)

- (1) Ako postoji više žalbi koje se odnose na isti postupak javne nabave, predsjedatelj URŽ-a može donijeti zaključak o spajanju postupaka bez utvrđivanja postojanja bilo kakvih drugih uvjeta za spajanje postupaka. U tom slučaju donosi se jedno rješenje povodom žalbi u tom postupku javne nabave. Rokovi se računaju od dana zaprimanja posljednje žalbe.
- (2) Protiv zaključka URŽ-a iz stavka (1) ovoga članka nije dopušten pravni lijek sukladno ovome Zakonu.

Članak 113.

(Odlučivanje URŽ-a)

- (1) URŽ u postupcima povodom žalbe odlučuje u vijećima sastavljenim od predsjedatelja vijeća i dva člana vijeća.
- (2) U složenim slučajevima i slučajevima međunarodnih vrijednosnih razreda, predsjedatelj vijeća predlaže rješavanje slučaja na plenarnoj sjednici.

- (3) Zasjeda se u plenumu u slučajevima kada se donosi novi stav u odnosu na ranije zauzete stavove.
- (4) U slučajevima iz st. (2) i (3) ovoga članka predsjedatelj vijeća donosi poseban zaključak.
- (5) Članovi URŽ-a ne mogu se suzdržati od glasovanja.
- (6) Rješenje odnosno zaključak iz članka 112. stavka (2) ovoga Zakona potpisuje predsjedatelj vijeća i akt se ovjerava pečatom URŽ-a.
- (7) Sastav vijeća za odlučivanje povodom žalbe posebnim rješenjem utvrđuje predsjedatelj URŽ-a. Predsjedatelj URŽ-a može predsjedati vijećem za odlučivanje povodom žalbe.
- (8) Zaključci i rješenja URŽ-a, kao i presude Suda Bosne i Hercegovine po njima, javno se objavljuju na portalu javnih nabava.

Članak 114.

(Izuzeci zbog sukoba interesa)

- (1) Član URŽ-a ili druga osoba koja je uključena u postupanje u određenom predmetu ne može donositi odluku o njemu ili biti uključena u postupak odlučivanja ako je s ponuditeljem ili ugovornim tijelom, pravnim predstavnikom ili osobom koju su ovlastili ponuditelj, ugovorno tijelo ili njihovi pravni predstavnici, članovi uprave ili odgovorni predstavnici: u poslovnoj vezi, u izravnoj ili neizravnoj (uključujući rodbinsku vezu, zaključno s četvrtim stupnjem) rodbinskoj vezi, u bračnoj (čak i ako je došlo do prekida braka) ili izvanbračnoj zajednici ili u tazbinskoj vezi, zaključno s trećim stupnjem.
- (2) Član URŽ-a odnosno druga osoba koja je bila u radnom odnosu odnosno zaposlena kod ponuditelja ili ugovornog tijela, a od prestanka radnog odnosa nisu protekle dvije godine sukladno stavku (1) ovoga članka, ne može donositi odluke o određenom predmetu niti biti uključena u postupak rješavanja istog predmeta URŽ-a.
- (3) U slučaju postojanja razloga iz st. (1) i (2) ovoga članka, kao i drugih razloga za izuzeci, član URŽ-a mora bez odgode obavijestiti predsjedatelja URŽ-a, koji je dužan donijeti odluku o izuzeću člana URŽ-a. Protiv ove odluke nije dopuštena žalba sukladno ovome Zakonu. Odredbe ovoga stavka primjenjuju se i na drugu osobu koja je uključena u rješavanje određenog predmeta ako, prema odredbama ovoga članka, ne može biti uključena u postupak njegovog rješavanja.
- (4) U slučaju da kod predsjedatelja URŽ-a postoje razlozi iz st. (1) i (2) ovoga članka, predsjedatelj URŽ-a dužan je bez odgode o tome obavijestiti ostale članove URŽ-a, koji donose odluku o izuzeću.
- (5) Protiv odluke iz st. (3) i (4) ovoga članka nije dopušteno posebno uložiti pravni lijek sukladno ovome Zakonu.

POGLAVLJE II. PRAVNA ZAŠTITA PROTIV ODLUKA URŽ-a

Odjeljak A. Sudska zaštita

Članak 115.

(Upravni spor)

- (1) Protiv odluke URŽ-a, ugovorna tijela i sudionici u postupku mogu pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) u roku od 30 dana od dana zaprimanja odluke.
- (2) Upravni spor povodom tužbe koju podnesu stranke u postupku javne nabave vodi se po žurnom postupku.
- (3) Ugovorno tijelo ili sudionik u postupku može podnijeti i zahtjev za odgodu konačnog rješenja ili zaključka URŽ-a zajedno s tužbom kojom se pokreće upravni spor u roku iz stavka (1) ovoga članka.
- (4) Cijeneći javni interes i štetu koju bi odgoda konačne odluke URŽ-a mogle izazvati, o zahtjevu iz stavka (3) ovoga

članka rješava Sud BiH posebnim rješenjem, kojim odgoda izvršenje konačne odluke URŽ-a na određeno vrijeme ili do donošenja odluke suda povodom tužbe u upravnom sporu.

Članak 116.

(Prekršajne odredbe)

- (1) URŽ podnosi prekršajnu prijavu kod nadležnog suda za prekršaje kada utvrdi da je bilo povreda postupka javne nabave koje predstavljaju prekršaj u smislu odredaba ovoga Zakona. U slučajevima kada nije bilo postupka povodom žalbe, Agencija podnosi prekršajnu prijavu nadležnom sudu za prekršaje kada utvrdi povrede ovoga Zakona koje su u njenoj nadležnosti.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 1.500,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj ugovorno tijelo:
 - a) ako nabavi robu, radove ili usluge bez provođenja postupka javne nabave propisanih ovim Zakonom, osim u slučajevima kada je to zakonom dopušteno;
 - b) ako ne zaštiti podatke koje mu proslijedi gospodarski subjekt, označivši ih kao povjerljive, a koji prema odredbama ovoga Zakona mogu biti proglašeni povjerljivima;
 - c) ako se ne pridržava uvjeta i načina javne nabave prema procijenjenim vrijednostima i dijeli vrijednost nabave s namjerom izbjegavanja primjene propisanog postupka nabave;
 - d) ako primijeni pregovarački postupak bez objave obavijesti suprotno odredbama čl. 21., 22., 23., 24. i 28. ovoga Zakona;
 - e) ako ne stavi na raspolaganje tendersku dokumentaciju svim gospodarskim subjektima koji su je tražili, sukladno obavijesti o javnoj nabavi, odnosno ne omogućujući uvid u nju;
 - f) ako ne poštuje rokove za primanje zahtjeva za sudjelovanje i ponuda;
 - g) ako pri pripremi tehničke specifikacije ne poštuje važeće tehničke standarde, propise ili norme;
 - h) ako ne dostavi odluke za koje je ovim Zakonom propisana obveza dostavljanja ponuditeljima u postupku javne nabave;
 - i) ako ne dovrši postupak javne nabave zaključivanjem ugovora o javnoj nabavi ili odlukom o poništenju;
 - j) ako zaključi ugovor o javnoj nabavi koji nije sukladan s odabranom ponudom i uvjetima određenima u tenderskoj dokumentaciji;
 - k) ako ne čuva dokumentaciju o javnoj nabavi, sukladno s propisima o arhiviranju dokumenata;
 - l) ako ustupi postupak nabave ili za provedbu nabave ovlasti treću osobu ili osobu koja nije ugovorno tijelo u smislu ovoga Zakona da bi na taj način izbjegao njegovu primjenu;
 - m) ako na zahtjev URŽ-a ne dostavi traženu dokumentaciju ili onemogućujući uvid u dokumentaciju;
 - n) ako ne izvrši rješenje URŽ-a;
 - o) ako predmet ugovora, natječajne uvjete, tehničke specifikacije ili druge elemente javnog poziva prilagodi konkretnom ponuditelju ili ako dodijeli ugovor ponuditelju koji je sudjelovao u pripremi natječajne dokumentacije ili nekog njenog dijela, a nije u postupku dokazao da nije bio u povoljnijem položaju;
 - p) ako ne dostavi izvješće o dodijeljenom ugovoru;
 - r) ako ne donese plan nabava i ne objavi ga na internetskoj stranici ugovornog tijela.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 300,00 do 3.000,00 KM kaznit će se odgovorna osoba u ugovornom tijelu za prekršaj iz stavka (2) ovoga članka.
- (4) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj ponuditelj ako je dao netočne podatke u dokumentima kojima dokazuje osobnu, poslovnu, financijsku, tehničku i profesionalnu sposobnost.
- (5) Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 do 2.000,00 KM kaznit će se i odgovorna osoba ponuditelja za prekršaj iz stavka (4) ovoga članka.
- (6) URŽ podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu prema sjedištu ugovornog tijela.
- (7) URŽ, rješavajući u postupku povodom žalbe, a na osnovi stanja u spisu, može podnijeti kaznenu prijavu.

Odjeljak B. Supsidijarna primjena

Članak 117.

(Supsidijarna primjena pravila upravnog postupka)

Na postupak pred URŽ-om koji nije uređen odredbama ovoga Zakona primijenit će se odredbe Zakona o upravnom postupku.

Članak 118.

(Odnos prema ostalim propisima)

Na odgovornost ugovornih stranaka za ispunjenje obveza iz ugovora o javnoj nabavi primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona o obveznim odnosima.

Odjeljak C. Naknada troškova postupka

Članak 119.

(Pravo na naknadu troškova u postupku javne nabave)

- (1) Ako ugovorno tijelo povrijedi odredbe ovoga Zakona ili podzakonskih akata, gospodarski subjekt ima pravo zahtijevati od ugovornog tijela naknadu troškova za pripremu ponude i troškova sudjelovanja u postupku javne nabave.
- (2) Pravo iz odredbe stavka (1) ovoga članka ne postoji ako je, nakon donošenja odluke o izboru ili nakon odluke o poništenju postupka javne nabave, URŽ utvrdio da kandidat/ponuditelj čija ponuda nije razmatrana, ni uz poštovanje odredaba ovoga Zakona i podzakonskih akata, ne bi imao stvarne izgleda za izbor njegove ponude ili čija je žalba odbijena.

Članak 120.

(Nadležnost u postupku naknade troškova)

- (1) Za rješavanje zahtjeva za naknadu troškova u postupku javne nabave iz članka 119. stavka (1) ovoga Zakona nadležan je URŽ.
- (2) Zahtjev za naknadu troškova dopušten je samo ako je URŽ utvrdio da:
 - a) zbog postupanja suprotno odredbama ovoga Zakona ili podzakonskih akata, odluka nije donesena prema navodima iz obavijesti o nabavi za ponudu s najnižom cijenom ili za ekonomski najpovoljniju ponudu ili
 - b) je izbor postupka javne nabave bez objave obavijesti bio suprotan ovome Zakonu ili
 - c) je odluka o poništenju postupka javne nabave bila suprotna odredbama ovoga Zakona ili podzakonskih akata ili
 - d) je odluka o izboru, koja je donesena u korist jednog gospodarskog subjekta bez sudjelovanja drugih subjekata u postupku, na temelju odredaba ovoga Zakona ili podzakonskih akata bila nedopustiva; ili
 - e) ugovorno tijelo, nakon znatnog prekoračivanja roka za donošenje odluke i suprotno zahtjevu ponuditelja za nastavak postupka javne nabave, postupak nije nastavio niti ga je okončao odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno odlukom o poništenju.

Članak 121.
(Naknada štete)

Svaki od sudionika u postupku javne nabave koji je pretrpio štetu zbog povrede ovoga Zakona ima mogućnost pokrenuti postupak za ostvarivanje prava na naknadu štete zbog izmakle dobiti pred nadležnim sudom, prema općim propisima o naknadi štete.

DIO ČETVRTI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 122.
(Prijelazne odredbe)

- (1) Postupci javne nabave pokrenuti do početka primjene ovoga Zakona u kojima nisu zaključeni ugovori o javnoj nabavi bit će okončani prema odredbama Zakona o javnim nabavama koji je na snazi u vrijeme pokretanja postupka javne nabave.
- (2) Ako se protiv odluke ugovornog tijela koja je donesena sukladno stavku (1) ovoga članka vodi postupak povodom žalbe, odluka URŽ-a je konačna i izvršna. Protiv odluke URŽ-a može se pokrenuti upravni spor kod Suda BiH u roku od 30 dana.
- (3) Postupci za naknadu štete pokrenuti prije početka primjene ovoga Zakona bit će okončani prema odredbama Zakona o javnim nabavama koji je na snazi u vrijeme pokretanja postupka javne nabave.
- (4) U slučaju da su različitim propisima u Bosni i Hercegovini uređena ista pitanja kao ovim Zakonom, primjena ovoga Zakona imat će prednost u odnosu na ostale propise.
- (5) Ako ovim Zakonom nisu posebno određeni rokovi za podzakonske akte koje donose Vijeće ministara BiH i Agencija, oni će biti doneseni u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (6) Ravnatelj Agencije čiji je mandat u tijeku ostaje na mjestu ravnatelja do isteka mandata od pet godina, računajući od dana imenovanja. Članovi Odbora Agencije čiji je mandat u tijeku ostaju na mjestu člana Odbora Agencije do isteka mandata od pet godina, računajući od dana imenovanja.
- (7) Članovi URŽ-a koji su imenovani i čiji je mandat u tijeku ostaju na mjestu člana URŽ-a do isteka mandata od pet godina, računajući od dana imenovanja. Ako je protekao rok od pet godina od imenovanja, članovi URŽ-a dužni su obavljati poslove iz nadležnosti URŽ-a do izbora novih članova. PSBiH će raspisati natječaj najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (8) Do uspostave i početka rada podružnica, sve žalbe rješava sjedište URŽ-a u Sarajevu. Vijeće ministara BiH dužno je osigurati financijska sredstva i uvjete za početak rada podružnica najkasnije u roku od tri mjeseca od dana primjene ovoga Zakona.

Članak 123.

(Elektroničke nabave, elektroničke aukcije i dinamički sustav kupnje)

- (1) Način objavljivanja obavijesti u postupcima javnih nabavi propisan je Naputkom o načinu objavljivanja obavijesti u postupcima javnih nabava.
- (2) Elektroničke nabave, elektronička aukcija i dinamički sustav kupnje, način, rokovi i početak primjene bit će utvrđeni podzakonskim aktom, koji donosi Vijeće ministara BiH najkasnije u roku od jedne godine od početka primjene ovoga Zakona.

Članak 124.

(Prestanak važenja)

- (1) Danom početka primjene ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o javnim nabavama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13).
- (2) Danom početka primjene ovoga Zakona prestaju važiti podzakonski akti doneseni na temelju Zakona iz stavka (1) ovoga članka, i to:
 - a) Naputak o primjeni Zakona o javnim nabavama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/05 i 24/09);
 - b) Naputak o načinu vođenja zapisnika o otvaranju ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 17/05 i 27/08);
 - c) Lista ugovornih tijela, po kategorijama, koja su obvezna primjenjivati Zakon o javnim nabavama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/05 i 86/06);
 - d) Pravilnik o postupku izravnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", br. 53/06 i 20/09);
 - e) Naputak o primjeni i korištenju modela standardne tenderske dokumentacije za postupke javne nabave za robe, usluge i radove ("Službeni glasnik BiH", broj 56/07).

Članak 125.

(Završne odredbe)

- (1) Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se protekom šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Ovaj Zakon objavljuje se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 01,02-02-1-59/13
29. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Dr. Milorad Živković, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Dr. Dragan Čović, v. r.

ANEKS I.
POPIS RADOVA NA KOJE SE PRIMJENJUJE ZAKON O JAVNIM NABAVAMA

Ovi radovi uključuju izgradnju novih objekata, rekonstrukciju postojećih objekata, kao i uobičajene popravke i redovito održavanje:

Grupa	Klasa	Predmet	Opis radova
1		Priprema gradilišta	
	11	Rušenje zgrada, odvoz zemlje, demontaža objekata	Ova klasa uključuje: - rušenje zgrada i drugih građevina; - raščišćavanje gradilišta; - izmještanje i prebacivanje zemlje: a) kopanje zemlje, b) punjenje zemljom, c) poravnane i gradiranje gradilišta, d) kopanje rovova, kanala, e) razbijanje i uklanjanje stijena, f) rušenje eksplozivima itd. - priprema gradilišta za miniranje: a) uklanjanje viška tereta, naslaga minerala b) ostali radovi na razvoju i pripremi lokacije za izvođenje. - drenažu gradilišta; - drenažu poljoprivrednog i šumskog zemljišta.
	12	Bušenje i burgijanje	Ova klasa uključuje: - probno bušenje, probno burgijanje, uzimanje uzoraka jezgre u svrhu gradnje, te u geofizičke, geološke ili slične svrhe. Ova klasa isključuje: - bušenje izvora sirove nafte ili plina za proizvodnju (vidjeti klasu 25); - bušenje izvorišta vode (vidjeti klasu 25); - potapanje jama i okna; - kopanje okomitih rovova; - iskorištavanje naftnih i plinskih polja, geofizičko, geološko i seizmičko mjerenje.
2		Izgradnja cijele građevine ili njenih dijelova, građevinarstvo	
	21	Izgradnja zgrada i građevinski radovi	Ova klasa uključuje: - gradnju svih tipova zgrada; - gradnju građevina u građevinarstvu i to: a) mostova, nadvožnjaka, podvožnjaka, b) vijadukta, c) tunele i metroe, d) dugačke cjevovode, e) komunikacijske i elektrovodove, d) gradske cjevovode, e) gradske komunikacijske i elektrovodove; - pomoćne gradske radove; - montažu i podizanje montažnih građevina na gradilištu; Ova klasa isključuje: - uslužne aktivnosti vezane za vadenje nafte i plina; - građevinske radove, osim zgrada, za stadione, bazene, sportske dvorane, teniske terene, terene za golf i druge sportske objekte (vidjeti klasu 23); - instalacije u zgradama (vidjeti grupu 3); - završavanje zgrada (vidjeti grupu 4); - arhitektonske i inženjerske usluge za gradjenje; - vođenje građevinskog projekta.
	22	Podizanje krovnih pokrova i okvira	Ova klasa uključuje: - podizanje krovova; - pokrivanje krovova; - hidroizolaciju.
	23	Gradnja autoputeva, cesta, aerodroma i sportskih objekata	Ova klasa uključuje: - gradnju autoputeva, cesta, svih puteva za vozila i pješake, ulica; - gradnju željeznica; - gradnju aerodromskih pista; - građevinske radove, izuzev zgrada, za stadione, bazene, sportske dvorane, teniske terene, terene za golf i druge sportske objekte; - bojenje oznaka na autocestama, cestama, ulicama, na površini i na parkirališnim prostorima. Ova klasa isključuje prethodne zemljane radove.
	24	Gradnja vodoprivrednih objekata	Ova klasa uključuje gradnju: - vodenih puteva; - luka i riječnih radova; - marina; - gatova; - brana i nasipa; - bagerovanje; - radove ispod površine.
	25	Drugi građevinski radovi koji uključuju posebne zanatske radove	Ova klasa uključuje specifične građevinske poslove koji su zajednički za različite vrste objekata, a koje zahtijevaju posebne vještine ili opremu: - izgradnju temelja, uključujući i odvoz zemlje; - bušenje i gradnju vodenih izvorišta, potapanje jama i okna;

			<ul style="list-style-type: none"> - podizanje gotovih čeličnih elemenata; - savijanje čelika; - polaganje cigle i kamena ili drugih materijala; - podizanje i skidanje skela i radnih platformi, uključujući najam skela i radnih platformi; - podizanje dimnjaka i industrijskih peći; <p>Ova klasa isključuje najam skele bez podizanja i demontaže (skidanja).</p>
3		Građevinske instalacije	
	31	Instaliranje električnih instalacija i priključaka (sklopova)	<p>Ova klasa uključuje instalacije u zgradama ili drugim građevinskim objektima i projektima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - električnih žica i sklopova; - telekomunikacijskih sustava; - električnih grijnih sustava; - rezidencijalnih antena; - protupožarnih sustava i alarma; - alarmnih protuprovalnih sustava; - dizala i eskalatora; - gromobrana i sl.
	32	Aktivnosti izolacijskih radova	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toplinske instalacije; - zvučne ili vibracijske izolacije u zgradama i drugim građevinskim projektima. <p>Ova klasa isključuje hidroizolaciju (vidjeti klasu 22.).</p>
	33	Vodovodne instalacije	<p>Ova klasa uključuje instalacije u zgradama ili drugim građevinskim projektima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodovodne instalacije i sanitarnu opremu; - plinske instalacije i priključke; - opremu za grijanje, ventilaciju, hlađenje ili klimu; - sustave za prskanje. <p>Ova klasa isključuje instalaciju električnih sustava za grijanje (vidjeti klasu 31.)</p>
	34	Druge instalacije u zgradama	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalaciju rasvjete i signalnih sustava na cestama, željeznicama, aerodromima i lukama; - instalaciju u zgradama ili drugim građevinskim projektima ostalih instalacija, kablova i vodova.
4		Završni građevinski radovi	
	41	Gipsani radovi	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postavljanje u zgradama ili drugim građevinskim projektima unutarnjeg ili vanjskog gipsa ili štukature, žbukanje uključujući slične materijale.
	42	Vrata i prozore (stolariju)	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - montažu gotovih vrata, prozora, te okvira za vrata i prozore, ugradbene kuhinje, stube, opremu za prodavaonice i prodajne objekte, kao i slične elemente od drva ili drugih materijala; - unutarnje završne radove (npr. stropove, oblaganje površina lamperijom, montažu pokretnih pregrada i dr.). <p>Ova klasa isključuje postavljanje parketa i drugih drvenih podloga (vidjeti klasu 43.).</p>
	43	Podne i zidne obloge	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postavljanje, polaganje, vješanje ili uklapanje u zgradama ili drugim građevinskim projektima; - zidova ili podnih ploča od keramike ili rezanog kamena; - parketa ili drugih drvenih podnih podloga; - tepiha ili linoleumskih podnih obloga, uključujući i gumene i plastične obloge; - teraco, mramorne, granitne ili škriljčane podne ili zidne obloge; - tapete.
	44	Bojenje i ustakljivanje	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - unutarnje ili vanjsko bojenje zgrada; - bojenje građevina; - montažu stakla, ogledala i drugih staklenih površina; <p>Ova klasa isključuje montažu prozora (vidjeti klasu 42.).</p>
	45	Ostali radovi za dovršetak gradnje	<p>Ova klasa uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalaciju privatnih bazena; - instalaciju parnih praonica; - razbijanje pijeska i slični radovi za gradnju eksterijera; - druge radove završavanja gradnje i završne radove. <p>Ova klasa isključuje čišćenje zgrada i drugih građevina.</p>
5		Najam opreme	
	50	Najam opreme za gradnju ili rušenje s radnikom/cima koji upravlja opremom	<p>Ova klasa isključuje najam strojeva i opreme za gradnju ili rušenje bez radnika koji upravljaju opremom.</p>

ANEKS II.

Ovaj popis usluga odnosi se na kategorije usluga koje su vezane uz postupke javnih nabava, i to:

DIO A. - koji za predmet javne nabave ima usluge koje se dodjeljuju sukladno postupcima javnih nabava, osim ugovora iz članka 7. ovoga Zakona, definiranim u Poglavlju I. i Poglavlju IV. ovoga Zakona.

Kategorija	Predmet javne nabave
1	Usluge održavanja i popravaka
2	Usluge prijevoza kopnom putnika i roba, uključujući usluge oklopnih vozila, i usluge dostave, osim usluga prijevoza pošte
3	Usluge aviotransporta putnika i tereta, osim prijevoza pošte
4	Usluge prijevoza pošte kopnom i zrakom, osim usluga željezničkog transporta
5	Telekomunikacijske usluge
6	<p>Financijske usluge, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) usluge osiguranja, b) bankarske i investicijske usluge. <p>Financijske usluge koje su isključene su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izdavanje, prodaja, kupovina ili transfer vrijednosnih papira i obveznica, kao i drugih financijskih instrumenata; - usluge Centralne banke.
7	Računalne i uz njih vezane usluge
8	Istraživačke i razvojne usluge, osim usluga u kojima dobrobit od njihovog korištenja pri obavljanju svojih aktivnosti koristi ugovorno tijelo ili sektorsko ugovorno tijelo, uz uvjet da naknadu za osiguranje tih usluga u cjelini plaća ugovorno tijelo ili sektorsko ugovorno tijelo.

9	Računovodstvene usluge, revizorske i knjigovodstvene usluge
10	Usluge istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mnijenja
11	Usluge konzaltinga u menadžmentu i uz njih vezane usluge, osim usluga arbitraže i mirenja
12	Arhitektonske usluge: a) inženjerske usluge i integralne inženjerske usluge, b) usluge prostornog planiranja i uređenja krajolika, c) slične znanstvene i tehničke konzultantske usluge, d) usluge tehničkog ispitivanja i analiza.
13	Reklamne usluge i marketinške usluge
14	Usluge čišćenja zgrada i upravljanje imovinom
15	Usluge izdavaštva i tiskanja na osnovi tarife ili ugovora
16	Usluge odlaganja otpada, kanalizacijske usluge i druge sanitarne usluge.

DIO B. - koji za predmet javne nabave ima usluge koje se dodjeljuju sukladno članku 8. ovoga Zakona:

Kategorija	Predmet javne nabave
1	Hotelske i ugostiteljske usluge
2	Usluge željezničkog transporta
3	Usluge vodenog transporta
4	Pomoćne transportne usluge i usluge podrške
5	Pravne usluge
6	Usluge zapošljavanja i osiguranja osoblja, osim ugovora o radu i rješenja o imenovanju
7	Usluge istrage i osiguranja, osim usluga oklopnih vozila
8	Obrazovne usluge i usluge stručnog usavršavanja
9	Zdravstvene i socijalne usluge
10	Rekreacijske usluge, kulturne i sportske usluge
11	Ostale usluge

DIO C. - koji za predmet ugovora ima usluge koje su izuzete od primjene postupaka utvrđenih ovim Zakonom.

Kategorija	Predmet javne nabave
1	Ugovori o radu i rješenja o imenovanju
2	Ugovori o finansijskim uslugama koji za predmet imaju: a) izdavanje, prodaja, kupovina ili transfer vrijednosnih papira i obveznica, kao i drugih finansijskih instrumenata; b) usluge Centralne banke.
3	Ugovori o arbitraži i pomirenju
4	Ugovori o pribavljanju, razvoju, produkciji ili kooprodukciji programa za radijsko i TV emitiranje
5	Ugovori o pružanju usluga istraživanja i razvoja, osim onih od kojih korist imaju isključivo ugovorna tijela ili sektorska ugovorna tijela za svoju upotrebu pri obavljanju svojih aktivnosti i za koje naknadu u cjelini plaća ugovorno tijelo ili sektorsko ugovorno tijelo.

Na osnovu člana IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 64. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 13. marta 2014. godine, i na 37. sjednici Doma naroda, održanoj 29. aprila 2014. godine, donijela je

ZAKON O JAVNIM NABAVKAMA

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**Члан 1.**

(Предмет закона)

- (1) Овим законом уређује се систем јавних набавки у Босни и Херцеговини, утврђују правила за поступке јавних набавки, и то на начин да се дефинишу права, дужности, одговорности и правна заштита учесника у поступку јавне набавке, те надлежности Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција) и Канцеларије за разматрање жалби Босне и Херцеговине (у даљем тексту: КРЖ).
- (2) Поступак јавне набавке односи се на поступке набавке робе, услуга или радова које спроводи уговорни орган или секторски уговорни орган из чл. 4. и 5. овог закона, у складу с одредбама овог закона и подзаконских аката.

Члан 2.

(Дефиниције појмова)

- (1) Поједини појмови који се користе у овом закону имају сљедећа значења:
 - a) **уговор о јавној набавци** је уговор са финансијским интересом који се закључује у писаној форми између једног или више добављача и једног или више уговорних органа с циљем

набавке робе, услуга или извођења радова у оквиру значења овог закона, и то:

- 1) **уговор о јавној набавци робе** је уговор о јавној набавци чији су предмет куповина, најам и закуп робе или лизинг са или без опције куповине робе, као и уговор који као успутну ствар укључује и уградњу и/или постављање и/или монтажу уз робу;
- 2) **уговор о јавној набавци услуга** је уговор о јавној набавци чији је предмет набавка услуга из Анекса II Дио А и Б који су саставни дио овог закона. Услуге које су изузете од овог закона наведене су у Анексу II Дио Ц, који је саставни дио овог закона. Уговором о јавној набавци услуга сматра се:
 - уговор о јавној набавци, чији су предмет и роба и услуге, јесте уговор о јавној набавци услуга ако вриједност предметних услуга прелази вриједност робе обухваћене тим уговором или
 - уговор о јавној набавци, чији су предмет услуге и радови, јесте уговор о јавној набавци услуга ако укључује и радове у смислу Анекса I који је саставни дио овог закона, а који су споредни у односу на главни предмет уговора;
- 3) **уговор о јавној набавци радова** је уговор чији је предмет пројектовање и извођење радова или извођење радова који се односе на једну или више дјелатности утврђених у Анексу I, који је саставни дио овог закона или радова или извођење радова, било којим

- средствима, који одговарају захтјевима које је навео уговорни орган или секторски уговорни орган. Појам "радови" подразумијева резултат градње или грађевинских радова узет у цјелини, а који је сам по себи довољан за испуњење неке економске или техничке функције;
- б) уговорни орган** у смислу овог закона је:
- 1) уговорни орган из члана 4. овог закона који спроводи поступак јавне набавке робе, услуга и/или радова;
 - 2) секторски уговорни орган из члана 5. овог закона који обавља дјелатност у области водоснабдијевања или енергетике или промета или поштанских услуга, и који спроводи поступак јавне набавке робе, услуга и/или радова;
- ц) привредни субјекат** је правно или физичко лице или група таквих лица, који на тржишту нуде робу, услуге и/или радове, а регистровани су за обављање предметне дјелатности, те могу учествовати у поступку јавне набавке као:
- 1) **понуђач** који је доставио понуду;
 - 2) **кандидат** који је доставио захтјев за учешће у ограниченом, преговарачком поступку или такмичарском дијалогу;
 - 3) **група кандидата/понуђача** (два или више кандидата/понуђача) који су доставили заједнички захтјев за учешће или заједничку понуду;
 - 4) **добављач** којем је након поступка јавне набавке додијелен уговор о јавној набавци;
- д) тендерска документација** је документација која садржи минимум јасних и одговарајућих информација у односу на изабрани поступак додјеле уговора, а објављује је или кандидатима/понуђачима представља уговорни орган; ова документација укључује обавјештење о набавци, позив за достављање захтјева за учешће/понуда (почетних и коначних), техничке спецификације, критеријуме за квалификацију и избор најповољније понуде, нацрт или основне елементе уговора и друге релевантне документе и објашњења;
- е) отворени поступак** је поступак у којем сваки заинтересовани понуђач може доставити понуду;
- ф) захтјев за учешће** је писани документ који привредни субјекат подноси у првој фази у ограниченом поступку, преговарачком поступку или такмичарском дијалогу;
- г) претквалификација** је фаза поступка у којој уговорни орган, на основу квалификационих критеријума дефинисаних у тендерској документацији, врши избор квалификованих кандидата који ће бити позвани да доставе понуде у ограниченом поступку, преговарачком поступку или такмичарском дијалогу;
- х) ограничени поступак** је поступак у којем привредни субјекат може захтијевати учешће и у којем уговорни орган након обављене квалификације позива све квалификоване кандидате да поднесу понуде;
- и) преговарачки поступак** је поступак у којем уговорни орган преговара о условима уговора с једним или више позваних понуђача. Овај поступак се може спроводити са или без претходног објављивања обавјештења о набавци, искључиво према условима утврђеним у овом закону;
- ј) такмичарски дијалог** је поступак у којем сваки заинтересовани привредни субјекат може затражити да учествује у поступку, при чему уговорни орган са учесницима позваним у тај поступак води дијалог с циљем развијања једног или више одговарајућих рјешења која могу испунити његове захтјеве, и на основу којих су изабрани понуђачи позвани да поднесу понуде;
- к) конкурс за израду идејног рјешења** је поступак који уговорном органу омогућава да обезбиједи, у областима просторног уређења, урбанизма, архитектуре и грађења или обраде података план или рјешење које изабира конкурсна комисија у поступку јавног надметања са или без додјеле награда;
- л) понуда** је документ који подноси понуђач, при чему нуди испоруку робе, пружање услуге или извођење радова, под условима које одређује уговорни орган у тендерској документацији. Понуда може бити:
- 1) **прихватљива** - ако испуњава све услове који се траже тендерском документацијом,
 - 2) **неприхватљива** - ако не испуњава услове који се траже тендерском документацијом;
- м) алтернативна понуда** је понуда у којој се нуде другачије карактеристике предмета уговора у односу на оне које су наведене у тендерској документацији, при чему та понуда мора испуњавати минималне услове које је поставио уговорни орган;
- н) оквирни споразум** је споразум између једног или више уговорних органа и више добављача, закључен у писаној форми, којим се дефинишу услови под којим се могу додијелити уговори током одређеног временског периода, у складу са предвиђеном цијеном и, гдје је могуће, предвиђеним количинама;
- о) ексклузивно или искључиво право** је право на обављање дјелатности из члана 5. овог закона, које надлежни орган у Босни и Херцеговини посебним законом, другим прописом или одговарајућим уговором додијели једном или више правних субјеката, што значајно утиче на могућност других субјеката да обављају те дјелатности. Носилац тог ексклузивног или искључивог права дужан је да при набавци робе, услуга или радова неопходних за обављање тих дјелатности, које су додијелене као ексклузивно или искључиво право, примјењује одредбе овог закона;
- п) Јединствени рјечник јавне набавке (Common Procurement Vocabulary)** јесте референтна номенклатура која се примјењује у поступку јавне набавке, а истовремено обезбјеђује усклађеност са осталим постојећим номенклатурама;
- р) електронско средство** односи се на коришћење електронске опреме за обраду и архивирање података који се шаљу, преносе и примају жичаном или радио-везом, оптичким или другим електромагнетским средствима;
- с) писани или у писаној форми** подразумијева сваки израз који се састоји од ријечи или бројева који се могу прочитати, умножити и накнадно саопштити, а такође и информације које се

преносе и архивирају помоћу електронских средстава, под условом да је садржај осигуран и да се потпис може идентификовати;

- т) **лот (група)** јесте дио предмета набавке, настао као резултат дијељења предмета набавке у посебне, сродне цјелине, које се као такве означавају у тендерској документацији.

Члан 3.

(Општи принципи)

- (1) Уговорни орган дужан је да поступа транспарентно, да се у поступку јавне набавке према кандидатима/понуђачима понаша једнако и недискриминирајуће, на начин да обезбједи праведну и активну конкуренцију, с циљем најефикаснијег коришћења јавних средстава, у вези са предметом набавке и његовом сврхом.
- (2) Општи принципи обавезно се примјењују и поштују у поступку правне заштите.

Члан 4.

(Уговорни орган)

- (1) Уговорни орган у смислу овог закона је:
 - а) свака институција власти у Босни и Херцеговини, ентитетима, Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, на нивоу кантона, града или општине (у даљем тексту: институција власти на државном, ентитетском или локалном нивоу);
 - б) правно лице које је основано за одређену сврху с циљем задовољавања потреба од општег интереса, а које нема индустријски или комерцијални карактер, и испуњава најмање један од следећих услова:
 - 1) финансиран је, највећим дијелом, из јавних средстава, или
 - 2) надзор над управљањем врши уговорни орган дефинисан у тач. а) и б) овог става, или
 - 3) више од половине чланова скупштине, управног или надзорног одбора чине именовани или изабрани представници уговорних органа из тач. а) и б) овог става;
 - ц) асоцијација коју су формирали једна или више институција власти или правних лица дефинисани у тач. а) и б) овог става.
- (2) Уговорни органи могу донијети одлуку да заједнички спроводе поступак јавне набавке или основати централни набавни орган. Правила спровођења заједничке набавке и оснивања централног набавног органа прописује подзаконским актом Савјет министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара БиХ).
- (3) Агенција доноси правилник који садржи листу уговорних органа по категоријама који су обавезни да примјењују овај закон. Сви уговорни органи који су уврштени у дефиницију из овог члана дужни су да примјењују овај закон и у случају када нису наведени у листи уговорних органа.

Члан 5.

(Секторски уговорни орган)

- (1) Секторски уговорни орган је обвезник примјене овог закона ако обавља дјелатности у области водоснабдијевања, енергетике, промета и поштанских услуга, и то:
 - а) уговорни орган из члана 4. овог закона када набавља робу, услуге или радове за потребе обављања дјелатности наведених у чл. 78-83. овог закона;

- б) привредно друштво у којем уговорни орган или више уговорних органа има или може имати непосредан или посредан превладавајући утицај на основу власништва, финансијског учешћа или на основу прописа који вриједе за друштво и које обавља једну или више дјелатности наведених у чл. 78-83. овог закона, када набавља робу, услуге или радове за потребе обављања тих дјелатности. Превладавајући утицај у смислу ове тачке постоји у случају када уговорни орган директно или индиректно:
 - 1) има наполовичну већину основног капитала тог привредног друштва; или
 - 2) има наполовичну већину гласова који су повезани са улозима у том привредном друштву; или
 - 3) може именовати више од половине чланова управе, управног или надзорног одбора тог привредног друштва.

- (2) Привредно друштво које на основу посебног или искључивог права обавља једну или више дјелатности наведених у чл. 78-83. овог закона и када набавља робу, услуге или радове за потребе обављања тих дјелатности, а није уговорни орган у смислу овог закона или привредно друштво у смислу става (1) тачка б) овог члана, обавезан је да примјењује овај закон.
- (3) У случају да неку од дјелатности дефинисаних у овом члану обавља више привредних друштава која нису обухваћена ст. (1) и (2) овог члана, Конкурenciјски савјет Босне и Херцеговине, на захтјев Агенције, а по захтјеву односног уговорног органа, оцјениће да ли је релевантно тржиште за дату дјелатност отворено за конкуренцију. У случају да је одлуком Конкурenciјског савјета Босне и Херцеговине то релевантно тржиште проглашено отвореним за конкуренцију, привредно друштво које обавља конкретну дјелатност није обавезно да примјењује овај закон за обављање те дјелатности.

Члан 6.

(Уговори који су предмет овог закона)

Уговорни орган дужан је да додјељује уговоре о јавној набавци робе, услуга и радова примјењујући поступке дефинисане овим законом и подзаконским актима.

Члан 7.

(Субвенционисани уговори)

- (1) Одредбе овог закона примјењују се и за уговоре које уговорни орган директно субвенционише са више од 50%:
 - а) ако ти уговори укључују радове у смислу Анекса I овог закона;
 - б) ако ти уговори укључују радове на болницама, објектима намијењеним за спорт, рекреацију и одмор, школским и универзитетским зградама и зградама које се користе у административне сврхе.
- (2) Одредбе овог закона примјењују се и за уговоре које уговорни орган директно субвенционише са више од 50% за уговоре за пружање услуга које су везане за радове у смислу става (1) овог члана.
- (3) Уговорни орган који даје такве субвенције дужан је да обезбједи поштовање одредаба овог закона у случајевима када субвенционисани уговор додјељује неко друго физичко или правно лице, односно дужан је да и сам поштује одредбе овог закона у случајевима када додјељује субвенционисани уговор за или у име тих физичких или правних лица.

Члан 8.

(Уговори на чију додјелу се примјењује посебан режим)

- (1) На додјелу уговора који за предмет јавне набавке има услуге из Анекса II Дио Б, који је саставни дио овог закона, примјењују се одредбе овог закона, и то: одредбе које се односе на опште принципе, припрему техничке спецификације, период на који се закључује уговор, правну заштиту, објављивање обавјештења о додјели уговора и добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности.
- (2) Поступак додјеле уговора из става (1) овог члана уредиће се правилником, који доноси Савјет министара БиХ.
- (3) Поступци, услови, захтјеви, дефиниције појмова, изузеци и остала битна питања у вези с додјелом уговора у области одбране и безбједности уредиће се правилником, који доноси Савјет министара БиХ на предлог Агенције.
- (4) Уговори у области одбране и безбједности из става (3) овог члана односе се на набавку:
 - а) војне опреме, укључујући било који њен дио, састав и/или склоп;
 - б) безбједносно осјетљиве опреме, укључујући било који њен дио, састав и/или склоп;
 - ц) радова, робе и услуга директно повезаних с опремом из тач. а) и б) овог става за било који и за све елементе њеног трајања;
 - д) радова и услуга за изричито војне намјене;
 - е) безбједносно осјетљивих радова и безбједносно осјетљивих услуга.
- (5) Уговори који додјељују дипломатско-конзуларна представништва и мисије Босне и Херцеговине, а чија је вриједност мања од вриједносних разреда из члана 14. ст. (2) и (3) овог закона, уредиће се посебним правилником који ће донијети Савјет министара БиХ, на предлог Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине и уз претходну сагласност Агенције.

Члан 9.

(Резервисани уговори)

- (1) Уговорни орган може у плану набавке дефинисати поступке јавне набавке резервисане само за кандидате, односно понуђаче који запошљавају, у односу на укупан број запослених, више од 50% особа са инвалидитетом, а који не могу обављати послове у нормалним условима.
- (2) У обавјештењу о јавној набавци уговорни орган мора назначити да је поступак јавне набавке резервисан искључиво за привредне субјекте из става (1) овог члана.

Члан 10.

(Изузеци од примјене одредаба овог закона)

- (1) Од примјене овог закона изузимају се:
 - а) уговор о јавној набавци који је законима у Босни и Херцеговини проглашен државном тајном;
 - б) уговор о јавној набавци чије извршење захтијева посебне мјере безбједности у складу са законима у Босни и Херцеговини;
 - ц) уговор који се додјељује у складу са међународним споразумом према којем се примјењује посебна процедура међународних, кредитних или донаторских аранжмана или уговор о јавној набавци који је закључен у складу са посебним правилима дефинисаним међународним уговором између Босне и Херцеговине и једне или више држава за пројекте

које ће уговорне стране заједнички изводити или користити, или на основу међународних споразума о стационирању трупа које закључи Босна и Херцеговина;

- д) уговор о јавној набавци природних и законских монопола, а који могу укључити набавку воде, електричне енергије, гаса, топлотне енергије и других услуга, до отварања релевантног тржишта за конкуренцију;
 - е) уговор о куповини или закупу постојећих зграда, друге непокретне имовине, земљишта или права која из њих проистичу, било којим финансијским средствима, уз обавезу уговорног органа да обезбједи транспарентност те процедуре, с тим што набавка финансијских услуга за куповину или закуп постојећих зграда, друге непокретне имовине, земљишта или права која из њих проистичу, истовремено, прије или након уговора о куповини или закупу, у било којем облику, подлијеже спровођењу једног од поступака дефинисаних овим законом;
 - ф) уговор који за предмет има услуге из Анекса II Дио Ц овог закона.
- (2) Концесиони уговори додјељују се у складу са законима о концесијама у Босни и Херцеговини.
 - (3) Уговори о јавно-приватном партнерству додјељују се у складу са законским приписима о јавно-приватном партнерству.

Члан 11.

(Повјерљивост)

- (1) Повјерљивим подацима не могу се сматрати:
 - а) укупне и појединачне цијене исказане у понуди;
 - б) предмет набавке, односно понуђена роба, услуга или рад, од које зависи поређење са техничком спецификацијом и оцјена да ли је одређени понуђач понудио робу, услуге или рад у складу са техничком спецификацијом;
 - ц) потврде, увјерења од којих зависи квалификација везана за личну ситуацију кандидата/понуђача.
- (2) Ако кандидат/понуђач, као повјерљиве, означи податке који према одредбама става (1) овог члана не могу бити проглашени повјерљивим подацима, они се неће сматрати повјерљивим.
- (3) Након јавног отварања понуда ниједна информација везана за испитивање, појашњење или оцјену понуда не смије се откривати ниједном учеснику у поступка или трећем лицу прије него што се одлука о резултату поступка не саопшти учесницима поступка.
- (4) Учесници у поступку јавне набавке ни на који начин не смију неовлашћено присвајати, користити за своје потребе нити прослиједити трећим лицима податке, рјешења или документацију (информације, планове, цртеже, нацрте, моделе, узорке, компјутерске програме и др.) који су им стављени на располагање или до којих су дошли на било који начин у току поступка јавне набавке.
- (5) Након пријема одлуке о избору најповољнијег понуђача или одлуке о поништењу поступка набавке, а најкасније до истека рока за жалбу, уговорни орган ће по пријему захтјева понуђача, а најкасније у року од два дана од дана пријема захтјева, омогућити увид у сваку понуду, укључујући документе поднесене у складу са чланом 45. став (2) овог закона, као и појашњења оригиналних докумената у складу са чланом 68. став (3) овог закона, с изузетком информација

понуђача означених као повјерљиве у складу с овим чланом.

Члан 12.

(Употреба језика)

- (1) Уговорни орган дужан је да припреми тендерску документацију у вези са поступцима јавне набавке на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини.
- (2) Уговорни орган може додатно припремити тендерску документацију и на енглеском или другом страном језику, с тим да је дужан да сачува цјеловитост садржаја информација из тендерске документације припремљене на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини.
- (3) Понуђач подноси понуду на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини. Штампана литература, брошуре, каталози или слично прилажу се без превода, осим ако уговорни орган тендерском документацијом не захтијева да се и ти дијелови преведу.

Члан 13.

(Комисија за набавке)

- (1) За спровођење отвореног поступка, ограниченог поступка, преговарачког поступка са објавом и без објаве обавјештења, конкурса за израду идејног рјешења, такмичарског дијалога и конкурентског захтјева за достављање понуда уговорни орган је обавезан да именује комисију за набавке.
- (2) Успостављање и рад комисије за набавке регулише се подзаконким актом који доноси Савјет министара БиХ.

ДИО ДРУГИ - ТОК ПОСТУПКА ЈАВНЕ НАБАВКЕ ГЛАВА I - ПОЧЕТАК, ВРСТЕ И ИЗБОР ПОСТУПКА ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Одјељак А. Почетак поступка јавне набавке

Члан 14.

(Вриједносни разреди)

- (1) За набавке вриједности мање од 50.000,00 КМ у случају робе и услуга, или 80.000,00 КМ у случају радова, уговорни орган може примјенити један од поступака утврђених овим законом, осим директног споразума, уз обавезу испуњења услова прописаних за сваки поступак.
- (2) Примјена отвореног или ограниченог поступка, или преговарачког поступка са објавом или без објаве обавјештења, или конкурса за израду идејног рјешења, или такмичарског дијалога обавезна је у случају када је вриједност набавке за робе и услуге једнака или већа од:
 - а) 250.000,00 КМ за уговорне органе из члана 4. став (1) тач. а) и ц) овог закона;
 - б) 400.000,00 КМ за уговорне органе из члана 4. став (1) тачка б) овог закона;
 - ц) 800.000,00 КМ за секторске уговорне органе из члана 5. овог закона.
- (3) Када је вриједност набавке, у случају радова, једнака или већа од 9.000.000,00 КМ, уговорни орган дужан је да спроведе отворени или ограничени поступак, или преговарачки поступак са објавом или без објаве обавјештења, или конкурс за израду идејног рјешења, или такмичарски дијалог.
- (4) Када је вриједност набавке робе, услуга и радова једнака или већа од вриједности из става (1) овог члана, а мања од вриједности из ст. (2) и (3) овог члана, уговорни орган је обавезан да примјени отворени или ограничени поступак, или преговарачки поступак са

објавом или без објаве обавјештења, или конкурс за израду идејног рјешења, или такмичарски дијалог.

- (5) Када је вриједност јавне набавке једнака или већа од вриједносних разреда из ст. (2) и (3) овог члана, уговорни орган дужан је да додатно огласи и сажетак обавјештења на енглеском језику на порталу Агенције и КРЖ-а (у даљем тексту: портал јавних набавки).
- (6) Иницијативу за измјену и допуну овог закона по хитном поступку, у погледу промјене износа вриједносних разреда, покрене Агенција, уз претходну сагласност Одбора Агенције у случајевима значајних промјена, и то:
 - а) стопе инфлације; и/или
 - б) економских услова у БиХ; и/или
 - ц) законодавства у ЕУ о јавним набавкама.

Члан 15.

(Процијењена вриједност јавне набавке)

- (1) Уговорни орган заснива рачунање процијењене вриједности уговора о јавној набавци на укупном износу који ће платити, без пореза на додатну вриједност (ПДВ).
- (2) Одређивање процијењене вриједности јавне набавке врши се на сљедећи начин:
 - а) процијењена вриједност набавке робе, услуга или радова једнака је новчаном износу који уговорни орган плаћа, без обрачунаог пореза на додатну вриједност. Ова вриједност, у случају уговора о радовима, укључује и објекте потребне за извршење таквог уговора, а које је уговорни орган дужан да обезбједи или уступи извођачу радова;
 - б) процијењену вриједност робе, услуга или радова чини њихова процијењена тржишна вриједност у вријеме објављивања обавјештења о јавној набавци, или, у случајевима када такво обавјештење није потребно, у тренутку када уговорни орган започиње поступак јавне набавке;
 - ц) у одређивању процијењене вриједности јавне набавке робе, услуга или радова, уговорни орган је дужан да укључи све елементе цијене коју плаћа за набавку те робе, услуге или радова;
 - д) ако је јавна набавка робе, услуга или радова подијељена у неколико лотова, процијењена вриједност представља збир свих таквих лотова и користи се за одређивање вриједносног разреда те набавке;
 - е) у одређивању процијењене вриједности оквирног споразума, уговорни орган ће узети у обзир максималну процијењену вриједност, без обрачунаог пореза на додатну вриједност, свих предвиђених уговора за цијели период трајања оквирног споразума.
- (3) У случају уговора о лизингу, најму, закупу или унајмљивању на отплату разне робе, вриједност која треба да се узме као основа за израчунавање процијењене вриједности набавке је:
 - а) у случају уговора о јавној набавци на одређени рок, ако је рок краћи од 12 мјесеци, или је 12 мјесеци - укупна процијењена вриједност за уговор, или, ако је рок уговора дужи од 12 мјесеци - укупна вриједност, укључујући процијењену преосталу вриједност;
 - б) у случају уговора о јавној набавци без одређених рокова или код којих се рокови не могу дефинисати - мјесечна вриједност помножена са 48.

- (4) У случају уговора о јавној набавци робе или услуга који су по природи редовни или који се намјеравају обновити у оквиру датог времена, калкулација процијењене вриједности уговора биће израчуната на основу следећег:
- а) или укупна стварна вриједност узастопних уговора исте врсте који су додијељени током претходних 12 мјесеци или, уколико је могуће, током финансијске године како би се узеле у обзир измјене у износу или вриједности које би се могле појавити током 12 мјесеци након закључивања основног уговора;
 - б) или укупна процијењена вриједност узастопних уговора додијељених током 12 мјесеци који су успјели након прве испоруке, или током финансијске године, ако је то дуже од 12 мјесеци.
- (5) У случају уговора о јавној набавци услуга, вриједност која треба да се узме као основа за израчунавање процијењене вриједности уговора ће, ако је потребно, бити процијењена како слиједи:
- а) за следеће врсте услуга:
 - 1) услуге осигурања: плаћање премија и друге форме плаћања;
 - 2) банкарство и друге финансијске услуге: накнаде, провизије, камате и друге форме плаћања;
 - 3) уговори за израду идејног рјешења: исплата накнада, провизија и друге форме плаћања;
 - б) за уговоре о услугама при чему није назначена укупна цијена:
 - 1) у случају уговора са одређеним роком, ако је рок једнак или мањи од 48 мјесеци: укупна вриједност за њихов пуни рок;
 - 2) у случају уговора без одређеног рока или са роком већим од 48 мјесеци, мјесечна вриједност помножена са 48.
- (6) Уговорном органу није дозвољено дијељење предмета набавке с намјером избегавања примјене одговарајућег поступка дефинисаног овим законом.
- (7) Ако предложени уговор садржи алтернативну понуду, основа за утврђивање процијењене вриједности уговора је максимални могући укупни износ јавне набавке.

Члан 16.

(Подјела предмета набавке на лотове)

- (1) Ако уговорни орган подијели предмет набавке на лотове, онда сви лотови морају бити назначени у тендерској документацији тако да се понуђачима може омогућити да доставе понуде за један лот или више лотова или све лотове.
- (2) Уговорни орган у тендерској документацији јасно и прецизно дефинише услове и начин достављања понуда за лотове.
- (3) Уговор о јавној набавци закључује се посебно за сваки лот. Ако је један понуђач најуспјешнији за два или више лотова, може се закључити један уговор.

Члан 17.

(Услови за почетак поступка јавне набавке)

- (1) Уговорни орган може започети поступак јавне набавке ако је набавка предвиђена у плану набавки или када уговорни орган донесе посебну одлуку о покретању поступка јавне набавке.
- (2) Уговорни орган мора објавити план набавки чија је вриједност већа од вриједности утврђених у члану 14. став (1) овог закона на својој веб-страници, и то

најкасније у року од 60 дана од дана усвајања буџета односно финансијског плана.

- (3) Ако се уговор додјељује на период дужи од једне године, обавезе које доспијевају у наредним годинама морају бити уговорене у износима предвиђеним прописима којима се уређује извршење буџета или финансијског плана за сваку годину посебно.

Члан 18.

(Одлука о покретању поступка јавне набавке)

- (1) Уговорни орган покреће поступак јавне набавке доношењем одлуке или рјешења у писаној форми које обавезно садржи:
 - а) законски основ за спровођење поступка јавне набавке;
 - б) предмет јавне набавке;
 - ц) процијењену вриједност јавне набавке;
 - д) податке о извору – начину финансирања;
 - е) врсту поступка јавне набавке.
- (2) У случају изузећа од примјене из члана 10. овог закона или за дојелу уговора о набавци услуга из Анекса II Дио Б, уговорни орган дужан је да донесе одлуку која, осим законског основа за изузеће од примјене овог закона, садржи основне елементе из става (1) тач. б), ц) и д) овог члана.

Одјељак Б. Поступци набавке

Члан 19.

(Поступци јавне набавке)

- (1) Уговорни орган из члана 4. овог закона за дојелу уговора о јавној набавци примјењује отворени или ограничени поступак, као основне и редовне поступке. Преговарачки поступак са објавом или без објаве обавјештења, као и такмичарски дијалог могу се примјенити као изузетак, само ако су за то испуњени услови утврђени овим законом.
- (2) Секторски уговорни орган из члана 5. овог закона примјењује отворени или ограничени или преговарачки поступак са објавом обавјештења на равноправној основи. Преговарачки поступак без објаве обавјештења, као и такмичарски дијалог могу се примјенити као изузетак, само ако су за то испуњени услови утврђени овим законом.
- (3) Уговорни орган може додијелити уговор након спроведеног конкурса за израду идејног рјешења, за послове просторног планирања, архитектуре, грађења, обраде података, израде плана или дизајна.

Члан 20.

(Услови за примјену преговарачког поступка са објавом обавјештења)

- (1) Уговор о јавној набавци робе, услуга или радова може се додијелити у преговарачком поступку са објавом обавјештења:
 - а) ако у отвореном или ограниченом поступку или у поступку такмичарског дијалога добије све понуде које не испуњавају услове квалификације, а основни услови за дојелу уговора се нису битно промијенили, уговорни орган није обавезан да поново објави обавјештење о набавци, под условом да позове све понуђаче, односно кандидате да отклоне недостатке у својим понудама, те своје понуде учине прихватљивим;
 - б) у изузетним случајевима, када због природе робе, услуга или радова или због ризика повезаних с извршавањем предмета набавке није могуће претходно одређивање укупне цијене.

- (2) Уговор о јавној набавци услуга може се закључити у преговарачком поступку с објавом обавјештења ако су предмет набавке интелектуалне услуге, као што је услуга пројектовања, и услуге из Анекса II Дио А категорије 6 овог закона чији се опис предмета набавке не може одредити са довољном прецизношћу, па уговор није могуће закључити избором најповољније понуде у отвореном или ограниченом поступку набавке.
- (3) Уговор о јавној набавци радова може се закључити у преговарачком поступку с објавом обавјештења ако су предмет набавке радови који се изводе искључиво у истраживачке, тестне или развојне сврхе, а не с циљем стицања добити или поврата трошкова истраживања и развоја.

Члан 21.

(Услови за примјену преговарачког поступка без објаве обавјештења)

Уговорни орган изузетно може уговор о набавци додјеливати путем преговарачког поступка без објаве обавјештења о набавци, у сљедећим случајевима:

- а) када ниједна понуда или ниједна прихватљива понуда није достављена у отвореном или ограниченом поступку и када услови за уговор нису битно промијењени у односу на услове из претходног поступка;
- б) када ниједан захтјев за учешће у ограниченом поступку није достављен или ниједан квалификовани кандидат није затражио учешће у ограниченом поступку, и када услови за уговор нису битно промијењени у односу на услове из претходног поступка;
- ц) када се због суштинских, доказивих техничких или умјетничких разлога, или због разлога који се односе на заштиту ексклузивних права, уговор може додијелити само одређеном добављачу;
- д) када изузетно, због доказивих разлога крајње хитности, проузроковане догађајима непредвидивим за уговорни орган, не могу испоштовати овим законом утврђени минимални рокови за отворени, ограничени или преговарачки поступак са обављивањем обавјештења. Околности којима се оправдава изузетна хитност поступка ни у ком случају не смију се довести у везу са уговорним органом.

Члан 22.

(Посебни услови за примјену преговарачког поступка без објаве обавјештења за набавку робе)

Уговор о јавној набавци робе може се закључити у преговарачком поступку без објаве обавјештења у сљедећим случајевима:

- а) када је роба која се набавља произведена искључиво за сврхе: истраживања, експериментисања, проучавања или развоја, ова одредба не односи се на серијску производњу, с циљем остварења зараде или надокнаде трошкова истраживања и развоја;
- б) за додатне испоруке од добављача из основног уговора, које су намијењене или као дјелимична замјена редовних испорука или уградње или као проширење постојећих испорука или уградње, уколико би промјена добављача обавезала уговорни орган да набави робу која има другачије техничке карактеристике, што би резултирало нескладом и несразмјером и изазвало значајне

техничке тешкоће у функционисању и одржавању, под условом да вријеме трајања основног уговора као и уговора који се понављају не смије бити дужи од једне године и не може прећи 10% од вриједности основног уговора;

- ц) за робу која се продаје и купује на берзовном тржишту;
- д) за робу под изузетно повољним условима када се набавља или од привредног субјекта који је у поступку ликвидације својих пословних активности или од стечајног повјериоца или стечајног управника у поступку стечаја, или од повјериоца по основу пословног аранжмана или у сличним поступцима.

Члан 23.

(Посебни услови за примјену преговарачког поступка без објаве обавјештења за набавку услуга)

Уговор о јавној набавци услуга може се закључити у преговарачком поступку без објаве обавјештења у сљедећим случајевима:

- а) у случају уговора о јавној набавци услуга, када поступак додјеле уговора слиједи након поступка конкурса за израду идејног рјешења, спроведеног у складу са одредбама чл. 33. и 34. овог закона, а уговор се додјелује побједнику, односно једном од побједника конкурса; у случају више побједника, сви побједници конкурса позивају се на учешће у преговорима;
- б) у случају уговора о јавној набавци услуга за додатне услуге које нису укључене у првобитно разматрани пројекат или у првобитно закључени уговор али који усљед непредвиђених околности постану неопходне за извршење или извођење у њима описаних услуга, и када се такве додатне услуге не могу, технички или економски, одвојити од основног уговора без већих непогодности за уговорни орган. Такав уговор може се закључити са добављачем којем је додијељен основни уговор, а укупна вриједност уговора додијељених за додатне услуге не може прећи 30% од вриједности основног уговора;
- ц) за нове услуге које представљају понављање сличних услуга повјерених добављачу којем је уговорни орган додијелио ранији уговор, уз услов да су такве услуге у складу са основним пројектом за који је био додијељен основни уговор, након спроведеног отвореног или ограниченог поступка. Уговорни орган је дужан да укаже на могућност спровођења овог поступка приликом спровођења отвореног или ограниченог поступка за основни пројекат, а укупне процијењене трошкове каснијих услуга уговорни орган узима у разматрање приликом процијењавања вриједности јавне набавке. Овај поступак може се примјенити само у периоду од три године од дана закључивања основног уговора.

Члан 24.

(Посебни услови за примјену преговарачког поступка без објаве обавјештења за набавку радова)

Уговор о јавној набавци радова може се закључити у преговарачком поступку без објаве обавјештења у сљедећим случајевима:

- а) у случају уговора о јавној набавци радова за додатне радове који нису укључени у првобитно разматрани пројекат или у првобитно закључени

- уговор али који, усљед непредвиђених околности, постану неопходни за извршење или извођење у њима описаних радова, и када се такви додатни радови не могу, технички или економски, одвојити од основног уговора без већих непогодности за уговорни орган. Такав уговор може се закључити са добављачем којем је додијељен основни уговор, а укупна вриједност уговора додијељених за додатне радове не може прећи 20% од вриједности основног уговора;
- б) за нове радове који представљају понављање сличних радова повјерених добављачу којем је уговорни орган додијелио ранији уговор, уз услов да су такви радови у складу са основним пројектом за који је био додијељен основни уговор, након спроведеног отвореног или ограниченог поступка. Уговорни орган дужан је да укаже на могућност спровођења овог поступка приликом спровођења отвореног или ограниченог поступка за основни уговор, а укупне процијењене трошкове нових радова уговорни орган узима у разматрање приликом процијењивања вриједности јавне набавке. Овај поступак може се примјенити само у периоду од три године од дана закључивања основног уговора.

Одјељак Ц. Врсте поступака

Члан 25.

(Отворени поступак)

У спровођењу отвореног поступка уговорни орган дужан је да:

- а) припреми тендерску документацију;
- б) објави обавјештење о јавној набавци;
- ц) привредним субјектима стави на располагање тендерску документацију;
- д) обави јавно отварање благовремено примљених понуда;
- е) обави провјеру квалификација понуђача према условима учешћа у тендерској документацији и оцијени понуде према критеријумима за додјелу уговора;
- ф) обавијести понуђаче о исходу поступка јавне набавке;
- г) понуди уговор најуспјешнијем понуђачу;
- х) објави обавјештење и достави извјештај Агенцији у складу са чланом 75. овог закона.

Члан 26.

(Ограничени поступак)

- (1) У спровођењу ограниченог поступка уговорни орган дужан је да припреми тендерску документацију. Тендерска документација се припрема и доставља у два дијела, и то:
 - а) у фази претквалификације; и
 - б) у фази позива за достављање понуда која обавезно садржи и критеријуме за додјелу уговора.
- (2) Ограничени поступак спроводи се на следећи начин:
 - а) објављује се обавјештење о набавци, којим уговорни орган позива све заинтересоване кандидате да затраже документацију за фазу претквалификације;
 - б) кандидатима се уступи или учини доступном документација за фазу претквалификације;
 - ц) изврши се провјера квалификација кандидата;
 - д) обавијесте се кандидати који се нису квалификовали;

- е) достави се тендерска документација са позивом за достављање понуда свим квалификованим кандидатима истовремено;
- ф) обави се јавно отварање благовремено примљених понуда;
- г) оцијене се понуде према критеријумима за додјелу уговора утврђеним у тендерској документацији;
- х) обавијесте се понуђачи о исходу поступка јавне набавке;
- и) понуди се уговор најуспјешнијем понуђачу;
- ј) објави се обавјештење и достави извјештај Агенцији у складу са чланом 75. овог закона.

Члан 27.

(Преговарачки поступак са објавом обавјештења о набавци)

У спровођењу преговарачког поступка са објавом обавјештења о набавци уговорни орган дужан је да:

- а) објави обавјештење о набавци;
- б) кандидатима уступи претквалификациону документацију;
- ц) изврши провјеру квалификација кандидата и о резултатима квалификација обавијести учеснике у поступку;
- д) истовремено упутити позив изабраним кандидатима да учествују у преговорима о техничким, економским, правним и другим аспектима уговора;
- е) преговара са сваким кандидатом/понуђачем посебно. Свим кандидатима/понуђачима треба да постави исте захтјеве и да им исте информације. Уговорни орган дужан је да води записнике о поступку преговора са сваким понуђачем које ће потписати обе стране након окончаних преговора. Ниједна информација која се добије од кандидата/понуђача, нити информације о рјешењима која су предложили кандидати/понуђачи не могу се открити трећим лицима без претходне сагласности тог кандидата/понуђача;
- ф) на основу резултата обављених преговора достави тендерску документацију за коначну понуду и позива понуђаче да поднесу своје коначне понуде;
- г) обави јавно отварање благовремено примљених понуда;
- х) изабере најуспјешнијег понуђача у складу са критеријумима за додјелу уговора утврђеним у тендерској документацији;
- и) објави обавјештење и достави извјештај Агенцији у складу са чланом 75. овог закона.

Члан 28.

(Преговарачки поступак без објаве обавјештења о набавци)

- (1) Ако је на основу услова за избор преговарачког поступка без објаве обавјештења о набавци прописаним у чл. 21-24. овог закона могуће, поступак се води са једним понуђачем, уз поштовање принципа овог закона, изузев у случајевима из члана 21. став (1) тач. а) и б) овог закона, када се поступак може водити са више понуђача.
- (2) У преговарачком поступку без објаве обавјештења о набавци услови за квалификацију морају се унапријед утврдити. Након провјере квалификованости кандидата, у даљем току поступка могу учествовати само квалификовани кандидати. О исходу квалификованости кандидата саставља се записник у који се уносе све битне чињенице и који се доставља оним кандидатима који се нису квалификовали.

- (3) За случајеве из члана 21. став (1) тачка д) и члана 22. став (1) тачка д) овог закона уговорни орган није обавезан да тражи документацију која се односи на провјеру личне способности кандидата из члана 45. став (1) тач. б), ц) и д) овог закона.
- (4) Уговорни орган објављује на својој веб-страници информације о преговарачком поступку без објављивања обавјештења о набавци који намјерава да спроводи, на начин да тендерску документацију учини доступном за све заинтересоване кандидате/понуђаче.
- (5) Квалификовани кандидати се позивају да доставе почетне понуде. Достављање почетних понуда је основ за преговарање. Уговорни орган дужан је да води записнике о поступку преговора са сваким понуђачем које ће потписати обје стране након окончаних преговора. Коначну понуду могу доставити само један или више позваних понуђача. Уговорни орган бира понуду према критеријумима за додјелу уговора утврђеним у тендерској документацији.
- (6) У случају да су позвани два или више понуђача да доставе коначне понуде, уговорни орган дужан је да обави јавно отварање коначних понуда.
- (7) Уговорни орган може након избора понуде објавити добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности у којем образлаже испуњење услова утврђених овим законом који оправдавају примјену преговарачког поступка без објављивања обавјештења и изражава своју намјеру о закључењу уговора с најуспјешнијим понуђачем. Ако објави добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности, уговорни орган не може потписати уговор о јавној набавци у року од 15 дана од дана објављивања обавјештења.
- (8) Након окончаног поступка уговорни орган дужан је да:
- закључи уговор са најуспјешнијим понуђачем или поништи поступак јавне набавке;
 - објави обавјештење о исходу поступка;
 - достави извјештај Агенцији у складу са чланом 75. овог закона, а на захтјев Агенције и детаљно образложење.
- Члан 29.
(Такмичарски дијалог)
- (1) Уговорни орган обавезан је да у позиву за достављање понуда путем такмичарског дијалога и/или у описној документацији наведе своје потребе и захтјеве у вези са предметном набавком.
- (2) Кандидатима који су на основу објаве благовремено доставили захтјеве за учешће и који су у складу са овим законом доказали своју способност доставља се позив за учешће као понуђачу у поступку такмичарског дијалога.
- (3) О оцјени способности кандидата саставља се записник, у који се уносе све околности битне за оцјену захтјева за учешће. Записник мора бити састављен тако да кандидату омогућава увид у онај дио записника који се односи на његов захтјев за учешће.
- (4) Уговорни орган обавезан је да кандидатима који неће бити позвани да учествују у такмичарском дијалогу одлуку о недопустивости учешћа достави најкасније седам дана од дана њеног доношења. Одлука о недопустивости учешћа мора садржавати разлоге за недопустивост учешћа.
- (5) Уговорни орган обавезан је да изабраним кандидатима истовремено пошаље писани позив за учешће у такмичарском дијалогу. Позиву се мора приложити описна документација и могућа додатна документација, или позив мора садржавати обавјештење да се описна документација ставља на располагање електронским путем.
- (6) Позив за учешће у такмичарском дијалогу мора садржавати податке о:
- објави на основу које се упућује позив за учешће у достављању понуда, односно у такмичарском дијалогу;
 - додатним документима које треба предати;
 - рангирању или редослиједу значаја критеријума за додјелу уговора – од најважнијег према мање важном, ако нису садржани у објави;
 - датуму и мјесту почетка фазе дијалога, те о језику или језицима који се користе.
- (7) Уговорни орган води дијалог са кандидатима с циљем проналажења једног или више рјешења која задовољавају потребе и захтјеве уговорног органа. У дијалогу са кандидатима уговорни орган може расправити све аспекте уговора о јавној набавци.
- (8) Уговорни орган не смије податке достављати на дискриминирајући начин којим би се у поступку дијалога могло погодовати одређеним кандидатима.
- (9) Током дијалога уговорни орган расправља са сваким кандидатом само о његовом рјешењу или рјешењима која је доставио. О рјешењу или рјешењима других кандидата смије се расправљати само ако је испуњен услов из става (10) овог члана.
- (10) Уговорни орган смије, само уз сагласност кандидата, његова рјешења или дијелове рјешења или повјерљиве информације прослиједити другим кандидатима.
- (11) Ако уговорни орган користи могућност одвијања поступка такмичарског дијалога у више фаза које слиједе једна за другом, тада се број рјешења о којима се расправља у појединој фази може смањити на основу критеријума за додјелу уговора, а који су наведени у објави или у описној документацији. Уговорни орган ће у објави или у описној документацији предвидјети ту могућност. Уговорни орган обавезан је да одлуку којом се не уважава неко рјешење у фази дијалога, уз навођење разлога, достави кандидату препорученом поштом или електронским путем уз обавезу да је такав начин доставе доказив, најкасније у року седам дана од дана завршетка наведене фазе.
- (12) Уговорни орган може наставити дијалог све док не пронађе рјешење или рјешења најпримјеренија за испуњавање његових потреба и захтјева. На крају фазе дијалога мора постојати још толико рјешења да је осигурано тржишно такмичење.
- (13) Одлуку о закључењу фазе дијалога, с навођењем основних одредница одабраног рјешења или одабраних рјешења, уговорни орган обавезан је да без одгађања достави свим кандидатима у дијалогу, препорученом поштом или електронским путем, уз обавезу да је такав начин достављања доказив.
- (14) Након завршетка дијалога, позивом на предају коначне понуде, уговорни орган обавезан је да позове преосталог кандидата или кандидате да на основу основних одредница одабраног рјешења или одабраних рјешења у фази дијалога доставе своју коначну понуду. У том позиву уговорни орган обавезан је да наведе крајњи рок за пријем понуда, адресу на коју се понуде морају послати и језик или језике на којима понуде морају бити састављене.
- (15) Понуда мора садржавати све потребне елементе у складу са потребама и захтјевима предмета набавке уговорног органа.

- (16) На захтјев уговорног органа, понуђач може своју понуду објаснити, прецизирати и надопунити ако се тиме не мијењају основни елементи понуде, али не на начин који би могао бити супротан принципима тржишног такмичења или који би могао имати дискриминирајући učinak.
- (17) Уговорни орган обавезан је да према критеријумима за додјелу уговора, који су одређени у позиву за учешће или описној документацији и који су током позива за учешће у такмичарском дијалогу надопуњени или прилагођени, одабере економски најповољнију понуду.

Члан 30.

(Услови за примјену такмичарског дијалога)

- (1) Избор такмичарског дијалога допуштен је ако је ријеч о нарочито сложеном предмету набавке и ако закључивање уговора није могуће путем отвореног или ограниченог поступка јавне набавке.
- (2) Предмет набавке се у смислу одредбе става (1) овог члана сматра нарочито сложеним ако уговорни орган објективно није у могућности да наведе:
- а) техничке спецификације (техничке описе предмета набавке) којима може задовољити своје потребе и захтјеве; и/или
 - б) правне и/или финансијске услове уговора.
- (3) Приликом закључивања уговора на основу такмичарског дијалога, одлука о избору доноси се искључиво према критеријуму економски најповољније понуде.

Члан 31.

(Учесници у такмичарском дијалогу)

- (1) Уговорни орган мора у објави навести број кандидата којима ће се доставити позив за учешће у такмичарском дијалогу, а што се одређује у складу са предметом набавке и не смије бити мањи од три. Правила морају бити објективна и недискриминирајућа и морају се објавити.
- (2) Ако уговорни орган утврди да је број способних кандидата већи од објављеног броја кандидата којима ће бити упућен позив за учешће у такмичарском дијалогу, може их позвати све или између способних кандидата одабрати најбоље кандидате у складу са бројем и правилима наведенима у објави. Разлози за избор наводе се у записнику.
- (3) Уговорни орган може наставити поступак позивањем једног или више способних кандидата ако утврди да је број способних кандидата мањи од објављеног броја кандидата којима ће бити упућен позив за учешће у такмичарском дијалогу, а ако нема ниједног способног кандидата, уговорни орган мора поништити поступак.

Члан 32.

(Оквирни споразум)

- (1) Оквирни споразум се може закључити након спроведеног отвореног, ограниченог, преговарачког поступка са објавом обавјештења и конкурентског захтјева за достављање понуда. Изузетно, оквирни споразум се може закључити и након преговарачког поступка без објаве обавјештења након поништеног отвореног или ограниченог поступка због тога што није за примљена ниједна или ниједна прихватљива понуда. Један или више понуђача са којима ће бити закључен оквирни споразум бирају се у складу са критеријумима за додјелу, утврђеним у члану 64. овог закона.
- (2) Након закључења оквирног споразума, његове одредбе не могу се мијењати.
- (3) Трајање оквирног споразума не може бити дуже од четири године, осим ако постоје оправдани разлози

посебно у вези са предметом набавке оквирног споразума.

- (4) Оквирни споразум се закључује са више понуђача за исти предмет набавке, те број понуђача са којима се закључује оквирни споразум не може бити мањи од три, под условом да постоји довољан број понуђача. Оквирни споразум се може закључити и са два понуђача у случају понављања поступка због недовољног броја примљених понуда.
- (5) Уговори који се закључују са понуђачима са којима је закључен оквирни споразум могу се додијелити:
- а) примјеном услова утврђених у оквирном споразуму без поновљеног захтјева за достављање понуде, гдје се уговор додјељује најповољнијем понуђачу, изузев у случају да најповољнији понуђач није у могућности да изврши испоруку робе или услуге, или изведе радове, уговор се може додијелити наредном најповољнијем понуђачу са којим је закључен оквирни споразум; или
 - б) уколико сви услови нису утврђени у оквирном споразуму и када се понуђачи позивају да поново доставе понуде на основу истих или прецизније дефинисаних услова у оквиру услова из оквирног споразума, поступак се спроводи у складу са сљедећим:
 - 1) за сваки уговор уговорни орган се писмено обраћа свим понуђачима са којим има закључен оквирни споразум;
 - 2) уговорни орган одређује временски рок за подношење понуда, узимајући у обзир сложеност предмета набавке и вријеме потребно за достављање понуда;
 - 3) понуде се подносе у писаној форми а њихов садржај остаје тајан све до истека рока предвиђеног за достављање понуда;
 - 4) уговорни орган јавно отвара понуде и доставља записник са отварања понуда свим понуђачима који су доставили понуде;
 - 5) уговорни орган додјељује уговор понуђачу који је доставио најповољнију понуду, у складу са условима из оквирног споразума, односно у складу са прецизно дефинисаним условима, у оквиру услова из оквирног споразума.
- (6) Уговорни орган може предвидјети закључивање оквирног споразума у поступку конкурентског захтјева за достављање понуда.

Одјељак Д. Конкурс за израду идејног рјешења

Члан 33.

(Спровођење конкурса за израду идејног рјешења)

- (1) Конкурс за израду идејног рјешења (у даљем тексту: конкурс) спроводи се како би уговорни орган изабрао учесника или учеснике који су понудили најбоље рјешење односно идејно рјешење с циљем:
- а) додјеле уговора о јавној набавци услуга побједнику конкурса или једном од побједника конкурса за израду идејног рјешења; или
 - б) додјеле награде побједнику или побједницима конкурса за израду идејног рјешења.
- (2) У случају из става (1) тачке а) овог члана, уговорни орган, након успјешно спроведеног конкурса, спроводи преговарачки поступак без објаве обавјештења у складу са чланом 23. став (1) тачка а) овог закона, тако што

позива побједника или све побједнике конкурса на преговоре о условима уговора.

- (3) Уговорни орган у одлуци о покретању поступка и у обавјештењу о набавци утврђује циљ конкурса за израду идејног рјешења.
- (4) Конкурс се спроводи на основу конкурсне документације која обавезно садржи податке о:
 - а) предмету конкурса/опису пројекта;
 - б) кријтеријумима за оцјењивање према редослиједу њиховог значаја;
 - ц) роковима;
 - д) броју побједника конкурса (један или више);
 - е) праву примјене и коришћења конкурсних радова;
 - ф) новчаним наградама, ако се додјељују;
 - г) враћању документације;
 - х) начину рада конкурсне комисије.
- (5) На конкурс за израду идејног рјешења могу се пријавити сва заинтересована и правна и физичка лица у смислу члана 2. став (3) овог закона, као и физичка лица која нису регистрована као привредни субјекти.
- (6) Уговорни орган може се одлучити на спровођење претквалификационог избора кандидата, које ће позвати да доставе своја идејна рјешења. У том случају, уговорни орган одређује недискриминирајуће квалификационе услове којима се обезбјеђује стварна конкуренција, те их наводи у тендерској документацији.

Члан 34.

(Конкурсна комисија)

- (1) Конкурсна комисија спроводи поступак и доноси одлуку о избору једног или више најповољнијих рјешења у складу са одговарајућим овлашћењем које је уговорни орган дужан да благовремено обезбиједи.
- (2) Конкурсну комисију именује уговорни орган. У њен састав улазе искључиво физичка лица признате стручне репутације. У састав конкурсне комисије не могу се бирати чланови чији приватни интерес утиче или може утицати на непристрасност њиховог рада у комисији. Ако се од учесника конкурса захтијева одређена професионална квалификација, онда већина чланова конкурсне комисије мора имати исту или једнако вриједну квалификацију.
- (3) Садржај приспјелих конкурсних радова не смије се отварати прије истека рока за њихову доставу, уз обавезно обезбјеђење анонимности и то све до доношења одлуке.
- (4) Конкурсна комисија је потпуно независна при избору једног или више побједника између конкурсних радова, који се предају анонимно. Имена учесника у конкурсу конкурсна комисија може сазнати искључиво након доношења одлуке о избору.
- (5) Благовремено приспјели радови се оцјењују и рангирају у складу са критеријумима за оцјењивање утврђеним у конкурсној документацији. Ови критеријуми не морају обавезно подразумевати најнижу цијену или економски најповољније понуђено рјешење.
- (6) Конкурсна комисија је обавезна да о раду на својим састанцима води записнике, које потписују сви присутни чланови и који су саставни дио њеног коначног извјештаја о поступку.
- (7) Одлуку о избору једног или више најповољнијих рјешења конкурсна комисија доноси у извјештају о поступку који такође потписују сви њени чланови и коју комисија по окончању поступка доставља уговорном органу на даље поступање.

Одјељак Е. Обавјештење о набавци и рокови у поступку јавне набавке

Члан 35.

(Обавјештење о набавци)

- (1) Уговорни орган објављује обавјештење о набавци за отворени поступак, ограничени поступак, преговарачки поступак са објавом обавјештења, конкурс за израду идејног рјешења, такмичарски дијалог и конкурентски захтјев за достављање понуда.
- (2) Обавјештење о набавци свим заинтересованим привредним субјектима треба да пружи довољно информација које ће им омогућити да оцијене да ли имају интерес да учествују у поступку јавне набавке и доставе захтјев за учешће, односно понуду.
- (3) Обавјештење о набавци садржи кратке информације у складу са битним елементима из тендерске документације.
- (4) Сажетак који се објављује на енглеском језику садржи само минимум података из обавјештења о набавци из става (3) овог члана.

Члан 36.

(Објављивање обавјештења)

- (1) Сва обавјештења о набавци, о додјели уговора, о поништењу поступка јавне набавке, добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности и претходно информационо обавјештење, као и сажетак обавјештења о набавци на енглеском језику, уговорни орган објављује на порталу јавних набавки. Сажетак свих обавјештења објављује се у "Службеном гласнику БиХ".
- (2) Обавјештења из става (1) овог члана припремају се и шаљу на објављивање електронски, у форми, на начин и у роковима дефинисаним подзаконским актом, који доноси Агенција.
- (3) Обавјештења из става (1) овог члана уговорни орган може додатно објавити и у другим публикацијама или на другој веб-страници, под условом да се та обавјештења не смију објавити прије дана њиховог објављивања на порталу јавних набавки. Таква додатно објављена обавјештења не смију садржавати друге информације, осим оних објављених на порталу јавних набавки.
- (4) У случају поступка јавне набавке чија је вриједност дефинисана у члану 14. став (5) овог закона, сажетак обавјештења о набавци на енглеском језику обавезно се објављује на порталу јавних набавки.
- (5) Додатно објављивање из става (4) овог члана уговорни орган може користити и у случају када је вриједност јавне набавке мања од износа из члана 14. став (5) овог закона.

Члан 37.

(Претходно информационо обавјештење)

- (1) Уговорни орган може у претходном информационо обавјештењу објавити:
 - а) приликом набавке робе - укупну процијењену вриједност уговора или оквирних споразума по групама производа које уговорни орган намјерава да додијели у сљедећих 12 мјесеци. Групе производа уговорни орган утврђује у складу са ознакама из Јединственог рјечника јавне набавке;
 - б) приликом набавке услуга - укупну процијењену вриједност уговора или оквирних споразума у свакој од категорија из Анекса II Дио А које уговорни орган намјерава да додијели у сљедећих 12 мјесеци;

- ц) приликом набавке радова - битна обиљежја уговора или оквирних споразума које уговорни орган намјерава да додијели.
- (2) Обавјештење из става (1) тач. а) и б) овог члана објављује се на почетку календарске године.
- (3) Обавјештење наведено у ставу (1) тачки ц) овог члана објављује се одмах након доношења одлуке којом се одобравају планирани уговори о радовима или оквирни споразуми које уговорни орган намјерава да додијели.

Члан 38.

(Коришћење Јединственог рјечника јавне набавке – ЈРЈН)

- (1) Уговорни орган обавезан је да се у обавјештењу о набавци и тендерској документацији, приликом описа предмета набавке, позове на ознаке и називе из Јединственог рјечника јавне набавке (у даљем тексту: ЈРЈН).
- (2) ЈРЈН и услове његове примјене, на предлог Агенције, прописује Савјет министара БиХ посебном одлуком.

Одјељак Ф. Рокови

Члан 39.

(Начин одређивања рокова)

- (1) Уговорни орган дужан је да одреди временске рокове за пријем захтјева за учешће и понуда, узимајући у обзир сложеност предмета набавке и вријеме потребно за припрему захтјева за учешће и понуда, који не могу бити краћи од временских рокова утврђених овим законом.
- (2) Рок за пријем понуда у отвореном поступку, односно захтјева за учешће у ограниченом поступку, преговарачком поступку са објавом обавјештења и такмичарском дијалогу рачуна се од дана слања на објаву обавјештења о набавци на порталу јавних набавки. Рок за пријем понуда у ограниченом и преговарачком поступку са објавом и без објаве обавјештења рачуна се од дана упућивања позива за доставу понуда квалификованим кандидатима.
- (3) У случају исправке или измјене обавјештења о набавци, односно тендерске документације, рок за пријем понуда, односно захтјева за учешће рачуна се од дана слања на објаву исправке на порталу јавних набавки, односно упућивања исправке тендерске документације свим понуђачима који су до тог датума преузели тендерску документацију.

Члан 40.

(Редовни рокови за подношење захтјева за учешће и понуда)

- (1) Уговорни орган дужан је да у отвореном поступку за вриједносни разред из члана 14. ст. (2) и (3) овог закона утврди минимални рок за пријем понуда од 45 дана од дана слања на објаву обавјештења о набавци на порталу јавних набавки.
- (2) У случају ограниченог поступка, преговарачком поступку са објавом обавјештења о набавци и такмичарског дијалога за вриједносне разреде из члана 14. ст. (2) и (3) овог закона уговорни орган дужан је да утврди:
- а) минимални временски рок за пријем захтјева за учешће не краћи од 30 дана од дана слања на објаву обавјештења на порталу јавних набавки; и
- б) у случају ограниченог поступка, минимални временски рок за пријем понуда не краћи од 35 дана од дана упућивања позива квалификованим кандидатима за достављање понуда.
- (3) У отвореном поступку набавке за вриједносни разред из члана 14. став (4) овог закона, рок за пријем понуда

не може бити краћи од 20 дана од дана слања на објаву обавјештења о набавци на порталу јавних набавки.

- (4) У ограниченом поступку, преговарачком поступку са објавом обавјештења и такмичарском дијалогу, за вриједносни разред из члана 14. став (4) овог закона, рок за пријем захтјева за учешће не може бити краћи од 15 дана од дана слања на објаву обавјештења о набавци на порталу јавних набавки, а рок за пријем понуда у ограниченом поступку не може бити краћи од 15 дана од дана упућивања захтјева за достављање понуда.

Члан 41.

(Скраћени рокови за подношење понуда)

- (1) Ако је уговорни орган објавио претходно информационо обавјештење, може утврдити:
- а) рок за пријем понуда из члана 40. став (1) и став (2) тачка б) овог закона који није краћи од 25 дана од дана слања на објаву обавјештења о набавци на порталу јавних набавки у отвореном поступку, односно упућивања позива квалификованим кандидатима за достављање понуда у ограниченом поступку; и
- б) рок за пријем понуда из члана 40. ст. (3) и (4) овог закона који није краћи од 13 дана од дана слања на објаву обавјештења о набавци на порталу јавних набавки у отвореном поступку, односно упућивања позива квалификованим кандидатима за доставу понуда у ограниченом поступку.
- (2) Уговорни орган смије користити скраћене рокове из става (1) овог члана под условом:
- а) да су у претходном информационом обавјештењу биле садржане све информације које треба да буду садржане у обавјештењу о набавци, ако су те информације биле познате у тренутку објављивања претходног информационог обавјештења; и
- б) да је претходно информационо обавјештење послано на објављивање најмање 52 дана, али највише 12 мјесеци прије дана слања обавјештења о набавци на порталу јавних набавки.
- (3) Временски рокови за пријем понуда из члана 40. ст. (1), ст. (2) тачка б) и ст. (3) и (4) овог закона могу се скратити за пет дана ако уговорни орган омогући неограничен и директан приступ тендерској документацији и другим додатним документима путем електронског средства, не захтијевајући накнаду, и то од дана објаве обавјештења на порталу јавних набавки. У обавјештењу о набавци уговорни орган мора навести интернетску адресу на којој је доступна ова документација.

Члан 42.

(Остали рокови)

Остале рокове у преговарачком поступку са објавом и без објаве обавјештења, такмичарском дијалогу и у конкурсу за израду идејног рјешења дефинише уговорни орган на начин да кандидати/понуђачи на које се ти рокови односе имају довољно времена за предузимање одговарајућих радњи и припрему понуда, у зависности од сложености предмета набавке.

Члан 43.

(Рачунање рокова)

На рокове који нису посебно дефинисани овим законом примјењују се одредбе Закона о управном поступку.

ГЛАВА II - СПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Одјељак А. Квалификација кандидата и понуђача

Члан 44.

(Провјера квалификација кандидата или понуђача)

- (1) Уговорни орган провјерава и оцјењује да ли је кандидат/понуђач поуздан и способан да изврши уговор, у складу са условима утврђеним у тендерској документацији.
- (2) Уговорни орган у тендерској документацији дефинише услове за квалификацију на начин да утврди минимум захтјева за квалификацију кандидата/понуђача у погледу њихове личне способности, економског и финансијског стања, те њихове техничке и/или професионалне способности.
- (3) Минимум квалификационих услова које уговорни орган одреди за кандидате/ понуђаче, као и документи који су потребни за њихово доказивање обавезно треба да буду сразмјерни предмету јавне набавке и у складу с њим. Постављени услови не смију имати ограничавајући карактер на конкуренцију и морају бити јасни и прецизни.
- (4) Уговорни орган од кандидата/понуђача захтијева само оне доказе који су неопходни да би се утврдило да ли кандидат/понуђач задовољава квалификационе услове које је поставио уговорни орган.
- (5) Уговорном органу није дозвољено да одбије захтјев за учешће или понуду искључиво на основу тога што су поднесени или од правног или од физичког лица из члана 2. став (1) тачка ц) овог закона или групе кандидата/понуђача.
- (6) Само оним кандидатима/понуђачима чије квалификације задовољавају услове утврђене у тендерској документацији дозвољено је да наставе поступак јавне набавке.

Члан 45.

(Лична способност)

- (1) Уговорни орган, изузев у случајевима из члана 21. став (1) тачка д) и члана 22. став (1) тачка д) овог закона дужан је да одбаци захтјев за учешће или понуду ако кандидат/понуђач:
 - а) је у кривичном поступку осуђен правоснажном пресудом за кривична дјела организованог криминала, корупцију, превару или прање новца, у складу са важећим прописима у Босни и Херцеговини или земљи у којој је регистрован;
 - б) је под стечајем или је предмет стечајног поступка, осим у случају постојања важеће одлуке о потврди стечајног плана или је предмет поступка ликвидације, односно у поступку је обустављања пословне дјелатности, у складу са важећим прописима у Босни и Херцеговини или земљи у којој је регистрован;
 - ц) није испунио обавезе у вези са плаћањем пензионог и инвалидског осигурања и здравственог осигурања, у складу са важећим прописима у Босни и Херцеговини или прописима земље у којој је регистрован;
 - д) није испунио обавезе у вези са плаћањем директних и индиректних пореза, у складу са важећим прописима у Босни и Херцеговини или земљи у којој је регистрован.
- (2) Кандидат/понуђач којем буде додијељен уговор обавезан је да достави следеће документе којима ће

потврдити да се случајеви наведени у ставу (1) овог члана не односе на њега:

- а) увјерење надлежног суда којим доказује да у кривичном поступку није изречена правоснажна пресуда којом је осуђен за кривично дјело учешћа у криминалној организацији, за корупцију, превару или прање новца;
 - б) увјерење надлежног суда или органа управе код којег је регистрован кандидат/понуђач којим се потврђује да није под стечајем нити је предмет стечајног поступка, да није предмет поступка ликвидације, односно да није у поступку обустављања пословне дјелатности;
 - ц) увјерења надлежних институција којим се потврђује да је кандидат/понуђач измирио доспјеле обавезе, а које се односе на доприносе за пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање;
 - д) увјерења од надлежних институција да је кандидат/понуђач измирио доспјеле обавезе у вези са плаћањем директних и индиректних пореза.
- (3) Као доказ за испуњавање услова из става (2) тач. ц) и д) овог члана, прихвата се и споразум понуђача са надлежним пореским институцијама о репрограмираном, односно одложеном плаћању обавеза понуђача по основу пореза и доприноса и индиректних пореза, уз потврду пореских органа да понуђач у предвиђеној динамици измирује своје репрограмиране обавезе.
 - (4) Кандидат/понуђач, у сврху доказа о испуњавању услова из става (1) овог члана, дужан је да достави изјаву овјерену код надлежног органа, у форми и на начин који прописује Агенција подзаконским актом.
 - (5) Захтјев за учешће или понуда одбија се ако је кандидат/понуђач био крив за тежак професионални пропуст почињен током периода од три године прије почетка поступка који уговорни орган може доказати на било који начин, посебно, значајни и/или недостаци који се понављају у извршењу битних захтјева уговора који су довели до његовог пријевременог раскида, настанка штете или других сличних посљедица због намјере или немара привредног субјекта одређене тежине.
 - (6) Ако уговорни орган има сумње о постојању околности које су наведене у ст. (1) и (4) овог члана, може се обратити надлежним органима с циљем прибављања потребних информација у предметном поступку.
 - (7) Уговорни орган је дужан да у тендерској документацији дефинише документе које захтијева од кандидата/понуђача који, као физичко лице регистровано за обављање предметне дјелатности, доставља уз понуду, а који су докази о испуњавању услова из овог члана.
 - (8) За кандидате/понуђаче чије је сједиште изван Босне и Херцеговине не тражи се посебна надовјера докумената који се захтијевају у ставу (2) овог члана.
 - (9) У поступку тендера за израду идејног рјешења, од физичког лица се тражи само увјерење надлежног суда којим доказује да у кривичном поступку није изречена правоснажна пресуда којом је осуђено за кривично дјело учешћа у криминалној организацији, за корупцију, превару или прање новца.

Члан 46.

(Способност обављања професионалне дјелатности)

- (1) Уговорни орган у тендерској документацији може од кандидата/понуђача захтијевати да докажу своју

регистрацију у одговарајућим професионалним или другим регистрима земље у којој су регистровани или да обезбиједи посебну изјаву или потврду надлежног органа којом се доказује њихово право да обављају професионалну дјелатност, која је у вези са предметом набавке.

- (2) Документи из става (1) овог члана признају се на територији Босне и Херцеговине, без обзира на којем нивоу власти су издати.

Члан 47.

(Економска и финансијска способност)

- (1) Уговорни орган у тендерској документацији може утврдити минималне услове у погледу економске и финансијске способности кандидата/понуђача, као и доказе које се захтијевају, а који могу бити:
- а) одговарајући документ који издаје банка или друга финансијска институција, а којим се доказује економско-финансијска способност у погледу чињеница које се могу доказати из докумената које издаје банка или друга финансијска институција у складу са позитивним прописима;
 - б) гаранција за покриће осигурања од одговорности за реализацију предметног уговора из области његове регистроване дјелатности;
 - ц) пословни биланси или изводи из пословних биланса, за период не дужи од последње три финансијске године, или од датума регистрације, односно почетка пословања у предметном сегменту, ако је понуђач односно кандидат регистрован, односно почео са радом прије мање од три године, уколико је објављивање пословног биланса законска обавеза у земљи у којој је кандидат/понуђач регистрован; у случају када не постоји законска обавеза у земљи у којој је кандидат/понуђач регистрован, дужан је да достави изјаву овјерену од надлежног органа;
 - д) изјава о укупном промету кандидата/понуђача и, када је то примјерено, о промету у сегменту пословања који је предмет уговора, за период не дужи од три последње финансијске године, или од датума регистрације, односно почетка пословања, ако је кандидат/понуђач регистрован, односно почео са радом прије мање од три године; изјава која се прилаже овјерава се код надлежног органа.
- (2) Уговорни орган, уколико захтијева један или више докумената из става (1) овог члана, дужан је да у тендерској документацији јасно и прецизно дефинише доказе које је кандидат/понуђач дужан да достави у сврху доказивања економске и финансијске способности.
- (3) Кандидат/понуђач може, гдје је то одговарајуће и за одређени уговор, у понуди назначити да располаже капацитетима других субјеката, без обзира на правну природу односа који има с њима. У том случају мора доказати уговорном органу да ће на располагању имати потребне ресурсе. Под истим условима, група кандидата/понуђача може се ослонити на капацитете учесника групе или других привредних субјеката.
- (4) Документи наведени у ставу (1) овог члана достављају се као обичне копије заједно са изјавом коју овјерава кандидат/понуђач, у форми и на начин који прописује Агенција подзаконским актом.

Члан 48.

(Општи услови за техничку и професионалну способност)

- (1) Уговорни орган може, зависно од врсте, количине или обима, или намјене предмета набавке, захтијевати доказе који се односе на техничку и професионалну способност.
- (2) Ако уговорни орган захтијева доказ о уредно извршеним уговорима, тај доказ се подноси у форми списка извршених уговора уз потврду о њиховој реализацији коју даје друга уговорна страна. У случају да се таква потврда из објективних разлога не може добити од уговорне стране која није уговорни орган, важи изјава привредног субјекта о уредно извршеним уговорима, уз предочавање доказа о учињеним покушајима да се такве потврде обезбиједи.
- (3) Потврда о уредно извршеним уговорима мора садржавати сљедеће податке:
- а) назив и сједиште уговорних страна или привредних субјеката;
 - б) предмет уговора;
 - ц) вриједност уговора;
 - д) вријеме и мјесто извршења уговора;
 - е) наводе о уредно извршеним уговорима.
- (4) Кандидат/понуђач може, гдје је то одговарајуће и за одређени уговор, у понуди назначити да располаже капацитетима других субјеката, без обзира на правну природу односа који има с њима. У том случају мора доказати уговорном органу да ће на располагању имати потребне ресурсе. Под истим условима, група понуђача може се ослонити на капацитете учесника групе или других привредних субјеката.
- (5) Уговорни орган може тражити од кандидата/понуђача да писмено појасне достављене референце.
- (6) Ако се у тендерској документацији захтијева обезбјеђење сертификата које издају независна тијела, а којима се потврђује да кандидат/понуђач задовољава одређене стандарде обезбјеђења квалитета, уговорни орган дужан је да се позове на системе обезбјеђења квалитета који се заснивају на одговарајућим европским серијама стандарда које су потврдила тијела која су у складу с европским серијама стандарда које се тичу издавања сертификата. Уговорни орган дужан је да прихвати и друге доказе о еквивалентним мјерама обезбјеђења квалитета од кандидата/понуђача који немају приступа таквим сертификатима.
- (7) Уговорни орган, ако захтијева један или више докумената којим кандидат/понуђач доказује техничку и професионалну способност, дужан је да у тендерској документацији јасно и прецизно дефинише те захтјеве.

Члан 49.

(Техничка и професионална способност у поступку набавке робе)

У поступку јавне набавке робе, уговорни орган може захтијевати један или више доказа о техничкој и професионалној способности кандидата/понуђача, и то:

- а) списак извршених уговора у складу са чланом 48. став (2) овог закона, а који су у вези са предметном набавком, за период не дужи од три године, или од датума регистрације, односно почетка пословања, ако је кандидат/понуђач регистрован, односно почео да ради прије мање од три године;
- б) опис техничке опремљености и оспособљености кандидата/понуђача, мјере за обезбјеђење квалитета и његову опремљеност и оспособљеност за испитивања и истраживања;

- ц) наводе о ангажованом техничком особљу и техничким органима, за послове постављања и инсталације робе која се набавља, а за које се не може захтијевати да су запослени код кандидата/понуђача;
- д) узорке, описе и/или фотографије робе која је предмет испоруке, а чију вјеродостојност је кандидат/понуђач обавезан да потврди ако то уговорни орган захтијева;
- е) увјерење које издаје надлежна институција или агенција за контролу квалитета, а којим се потврђује да на одговарајући начин тачно означена роба одговара одређеним спецификацијама или нормама;
- ф) потврду кандидата/понуђача о прихватању поступка контроле робе сложеније врсте или робе која изузетно треба да служи некој посебној сврси, коју спроводи уговорни орган или у његово име надлежни орган земље сједишта привредног субјекта, а која се односи на производне капацитете привредног субјекта и, ако је потребно, на начин израде студија и истраживања, те мјере за контролу квалитета које користи привредни субјект.

Члан 50.

(Техничка и професионална способност у поступку набавке услуга)

У поступку јавне набавке услуга, уговорни орган може захтијевати један или више доказа о техничкој и професионалној способности кандидата/понуђача, и то:

- а) списак извршених уговора у складу са чланом 48. став (2) овог закона, а који су у вези са предметном набавком, за период не дужи од три године, или од датума регистрације, односно почетка пословања, ако је кандидат/понуђач регистрован, односно почео са радом прије мање од три године;
- б) образовне и професионалне квалификације пружаоца услуга и/или квалификације његовог руководећег особља, и нарочито квалификације лица која су одговорна за пружање конкретних услуга;
- ц) изјаву о ангажованом техничком особљу или техничким органима, а за које се не може захтијевати да су запослени код кандидата/понуђача;
- д) изјаву пружаоца услуга о просјечном годишњем броју запослених и о броју руководећег особља у последње три године;
- е) изјаву о техничкој опремљености и оспособљености и мјерама којима располаже пружалац услуга за извршење конкретних услуга и обезбјеђење квалитета;
- ф) потврду кандидата/понуђача о прихватању поступка контроле услуга сложеније врсте или услуге која изузетно треба да служи некој посебној сврси, коју спроводи уговорни орган или у његово име надлежни орган земље сједишта привредног субјекта, а која се односи на производне капацитете привредног субјекта и, ако је потребно, на начин израде студија и истраживања, те мјере за контролу квалитета које користи привредни субјект;
- г) изјаву кандидата/понуђача да прихвата предузимање мјера за управљање заштитом животне средине и мјера енергетске ефикасности

које ће привредни субјект примјењивати приликом пружања услуга.

Члан 51.

(Техничка и професионална способност у поступку набавке радова)

У поступку јавне набавке радова, уговорни орган може захтијевати један или више доказа о техничкој и професионалној способности кандидата/понуђача, и то:

- а) списак извршених уговора у складу са чланом 48. став (2) овог закона, а који су у вези са предметном набавком, за период не дужи од пет година, или од датума регистрације, односно почетка пословања, ако је кандидат/понуђач регистрован, односно почео да ради прије мање од пет година;
- б) образовне и професионалне квалификације извођача радова и/или квалификације његовог руководећег особља, и нарочито квалификације лица која су одговорна за извођење конкретних радова;
- ц) изјаву о ангажованом техничком особљу или техничким органима, нарочито оном особљу које је ангажовано за послове надзора и контроле квалитета, а за које се не може захтијевати да су запослени код кандидата/понуђача;
- д) изјаву извођача радова о просјечном годишњем броју запослених и броју руководећег особља у последње три године;
- е) потврду о грађевинским машинама и техничкој опреми којом извођач располаже у сврху извршења уговора;
- ф) изјаву кандидата/понуђача да прихвата предузимање мјера за управљање заштитом животне средине и мјера енергетске ефикасности које ће привредни субјект примјењивати приликом извођења радова.

Члан 52.

(Дисквалификација по основу сукоба интереса или корупције)

- (1) У складу са важећим прописима у Босни и Херцеговини, уговорни орган дужан је да одбије захтјев за учешће у поступку јавне набавке или понуду уколико је кандидат/понуђач садашњем или бившем запосленику уговорног органа дао или је спреман да да мито, у облику новчаних средстава или у било којем неновчаном облику, с циљем остваривања утицаја на радњу, одлуку или ток поступка јавне набавке. Уговорни орган у писаној форми информира понуђача и Агенцију о одбијању таквог захтјева или понуде и о разлозима одбијања.
- (2) Сваки кандидат/понуђач дужан је да уз понуду достави и посебну писмену изјаву да није нудио мито нити учествовао у било каквим радњама чији је циљ корупција у предметној јавној набавци.
- (3) У случају да захтјев или понуда коју уговорни орган прими у току поступка јавне набавке проузрокује или може да проузрокује сукоб интереса у складу са важећим прописима о сукобу интереса у Босни и Херцеговини, уговорни орган дужан је да поступи у складу са прописима у Босни и Херцеговини.
- (4) Уговорни орган не смије закључивати уговоре о јавној набавци са привредним субјектом ако руководиоц уговорног органа или члан управног или надзорног одбора тог уговорног органа истовремено:

- a) обавља управљачке послове у том привредном субјекту; или
- б) је власник пословног удјела, дионица односно других права на основу којих учествује у управљању односно у капиталу тог привредног субјекта са више од 20%.
- (5) Ако је одређени привредни субјект директно или индиректно учествовао у техничким консултацијама у припреми поступка јавне набавке, уговорни орган мора предузети одговарајуће мјере како би обезбиједио да конкуренција не буде нарушена учествовањем тог привредног субјекта као кандидата/понуђача у поступку јавне набавке у односу на остале кандидате/понуђаче. Такве мјере укључују давање свих информација осталим кандидатима/понуђачима које су саопштене за вријеме техничких консултација или су настале као резултат техничких консултација и одређивање адекватних временских рокова за пријем захтјева за учешће и понуда. Мјере које су предузете уговорни орган наводи у записнику о оцјени понуда из члана 65. овог закона.
- (6) Привредни субјекат из става (5) овог члана не може учествовати у том поступку јавне набавке као кандидат/понуђач само ако не постоји други начин да се обезбиједи поштовање принципа једнаког третмана.
- (7) Прије одбацивања захтјева за учешће, односно његове понуде, кандидат/понуђач мора имати прилику да докаже да његово учествовање у техничким консултацијама не ограничава конкуренцију.

Одјељак Б. Тендерска документација

Члан 53.

(Неопходне информације)

- (1) Уговорни орган дужан је да припреми тендерску документацију у складу са одредбама овог закона и подзаконским актима. У тендерској документацији уговорни орган даје потпуне информације о условима уговора и поступку додјеле уговора, а који су кандидатима/понуђачима довољни за припрему захтјева за учешће, односно понуда на стварно конкурентској основи.
- (2) Обавјештење о набавци припремљено у складу са чланом 35. овог закона чини саставни дио тендерске документације.
- (3) Тендерска документација садржи минимално следеће информације:
- a) назив и адресу уговорног органа, те особу за контакт од које кандидати/понуђачи могу тражити информације или појашњење;
- б) изабрани поступак додјеле уговора и податак о томе да ли се предвиђа закључивање оквирног споразума;
- ц) опис робе, услуга или радова, те навођење ознаке и назива из ЈРН-а;
- д) количинске спецификације за робу или опис посла или задатка за услуге и радове и техничке спецификације;
- е) мјесто испоруке робе или извршења услуге или извођења радова;
- ф) назнаку могућности за подношење понуда по лотовима;
- г) рокове за испоруке робе; извршење услуга; извођење радова;
- х) навођење могућности за подношење алтернативних понуда и минималних захтјева који

морају бити испуњени у случају алтернативних понуда;

- и) минималне услове за квалификацију кандидата, односно понуђача, као и доказе на основу којих се врши оцјена;
- ј) критеријум за додјелу уговора утврђен као "економски најповољнија понуда" са поткритеријумима или "најнижа цијена";
- к) период важења понуда;
- л) гаранцију за озбиљност понуде, гаранцију за добро извршење посла и свако друго тражено обезбјеђење за привремена плаћања;
- м) мјесто, датум и вријеме за пријем захтјева за учешће, односно понуда;
- н) мјесто, датум и вријеме отварања понуда;
- о) информацију о калкулацији цијене, ако је примјењиво;
- п) захтјев у погледу употребе језика;
- р) нацрт уговора или основне елементе уговора.
- (4) Тендерска документација се припрема у складу са моделима стандардне тендерске документације, које прописује Агенција.
- (5) Приликом припреме тендерске документације, уговорни орган дужан је да поштује принципе једнаког третмана и недискриминације кандидата/понуђача. Уговорни орган не смије да користи савјете било којег лица које може да има било какав директни или индиректни интерес за исход поступка додјеле уговора, ако је вјероватно да то може утицати на стварну конкуренцију за предметни уговор.
- (6) Уговорни орган може направити измјене и допуне тендерске документације под условом да се оне доставе заинтересованим кандидатима/понуђачима истог дана, а најкасније пет дана прије истека утврђеног рока за пријем захтјева за учешће или понуда. У случају да такве измјене подразумијевају суштинску промјену предмета набавке, уговорни орган ће продужити рок за пријем захтјева за учешће или понуда у зависности од сложености предмета набавке. Рок за продужење не може бити краћи од седам дана.

Члан 54.

(Техничке спецификације)

- (1) Техничке спецификације морају свим кандидатима/понуђачима омогућити једнак и недискриминирајући приступ надметању. Техничке спецификације ће укључивати, кад год је то могуће, критеријум приступачности за особе са инвалидитетом или критеријум дизајна за све кориснике.
- (2) Техничке спецификације, уз поштовање обавезних босанскохерцеговачких техничких правила, одређују се:
- a) позивањем на техничке спецификације и, уз уважавање следећег редослиједа, на босанскохерцеговачке стандарде којима се преузимају европски стандарди, европска техничка одобрења, заједничке техничке спецификације, међународни стандарди, друге техничке референтне системе које су успоставила европска тијела за стандардизацију или, ако они не постоје, на босанскохерцеговачке стандарде, босанскохерцеговачка техничка одобрења или босанскохерцеговачке техничке спецификације које се односе на пројектовање, израчун и извођење радова те употребу производа, при чему свака упута мора бити означена ријечима "или еквивалент"; или

- б) у форми изведбених или функционалних захтјева који могу укључивати еколошке елементе и елементе енергетске ефикасности; или
- ц) у форми изведбених или функционалних захтјева из става (2) тачка б) овог члана, уз позив на техничке спецификације из става (2) тачка а) овог члана као средство за претпоставку усклађености са изведбеним или функционалним захтјевима; или
- д) позивањем на техничке спецификације из става (2) тачка а) овог члана у погледу одређених обиљежја и позивањем на изведбене или функционалне захтјеве из става (2) тачке б) овог члана у погледу других обиљежја.
- (3) Ако се техничке спецификације одреде у складу са ставом (2) тачка а) овог члана, уговорни орган не смије одбити понуду с образложењем да понуђена роба и услуге не одговарају спецификацијама које је он навео, ако понуђач одговарајућим средствима (технички досије, извјештај о тестирању које је обавило овлашћено тијело и други слични документи издати од надлежних институција) у својој понуди докаже да рјешења која је он у понуди предложио у једнакој мјери одговарају техничким спецификацијама на које се позива.
- (4) Ако се техничке спецификације одреде у форми изведбених или функционалних захтјева у складу са ставом (2) тачке б) овог члана, уговорни орган не смије одбити понуду која одговара босанскохерцеговачком стандарду којим се преузима европски стандард, или европском техничком одобрењу, заједничкој техничкој спецификацији, међународном стандарду или техничком систему стандарда који је израдило европско тијело за стандардизацију, ако се те спецификације односе на изведбене или функционалне захтјеве које уговорни орган захтијева. Понуђач мора у својој понуди одговарајућим средствима доказати да понуђена роба, услуге или радови који одговарају стандарду одговарају изведбеним или функционалним захтјевима уговорног органа.
- (5) Овлашћено тијело за оцјењивање усклађености у смислу овог члана је независна лабораторија, тијело које ће потврдити усклађеност, надзорно или друго тијело које учествује у поступку оцјењивања усклађености, које је од органа државне управе овлашћено да спроводи поступке оцјењивања усклађености према одговарајућим стандардима којима се преузимају европски стандарди. Уговорни орган ће прихватити сертификате које су издала овлашћена тијела у другим државама, ако су издати у складу са међународним уговорима које је закључила Босна и Херцеговина.
- (6) Одговарајућим средством, у смислу овог члана, сматрају се технички досијеи које израђује произвођач или извјештај о испитивању које саставља овлашћено тијело за оцјењивање усклађености.
- (7) Ако су еколошки захтјеви за предмет набавке одређени у форми изведбених захтјева или функционалних захтјева у складу са ставом (2) тачка б) овог члана, уговорни орган може се у сврху описа предмета набавке позивати на техничке спецификације или њихове дијелове одређене европским, босанскохерцеговачким, мултинационалним или другим еколошким ознакама квалитета:
- а) ако су спецификације прикладне за дефиницију обиљежја робе или услуга које су предмет уговора о јавној набавци;
- б) ако се захтјеви постављени за еколошку ознаку квалитета заснивају на информацијама са научном подлогом;
- ц) ако су еколошке ознаке квалитета израђене и донесене у оквиру поступка у којем могу учествовати сви заинтересовани као што су потрошачи, произвођачи, трговци и организације за заштиту животне средине; те
- д) ако је еколошка ознака квалитета доступна и стоји на располагању свим заинтересованим.
- (8) Уговорни орган може у тендерској документацији навести претпоставку да роба и услуге означене одређеном еколошком ознаком квалитета одговарају техничким спецификацијама утврђеним у тендерској документацији.
- (9) Осим ако није оправдано предметом набавке, у техничкој спецификацији не смије се упутити на одређеног произвођача, на поријекло или на посебан поступак, на марке, патенте, типове или одређено поријекло, ако би се тиме погодновало или би се искључили одређени привредни субјекте или одређени производи. Такве напомене допуштене су само ако се предмет набавке не може довољно прецизно и разумљиво описати, али се без изузетка морају означити са додатком "или еквивалент". Непознавање предмета набавке не ослобађа уговорни орган обавезе за дефинисање предмета набавке на стварно конкурентској основи.
- (10) Ако се изузетно објави позив за одређени производ са додатком "или еквивалент", понуђач мора на за то предвиђеним празним мјестима, према одговарајућим ставкама, навести податке о производу и типу одговарајућег производа који нуди те, ако се то тражи, и остале податке који се односе на тај производ. Критеријуми мјеродавни за оцјењивање еквивалентности наводе се у опису предмета набавке. Понуђач је дужан да обезбиди доказ еквивалентности у смислу испуњења захтјева везано за предмет набавке у складу са захтјевима дефинисаним у тендерској документацији. Производи који су у тендерској документацији наведени као примјери сматрају се понуђенима ако понуђач не наведе никакве друге производе на предвиђеном мјесту.
- (11) Уговорни орган може утврдити посебне услове у вези са извршењем уговора, под условом да су они у складу са релевантним прописима у Босни и Херцеговини и да су наведени у објави или у техничким спецификацијама. Услови којима се уређује извршење уговора могу се посебно тицати социјалних и еколошких питања.

Члан 55.

(Преузимање тендерске документације)

- (1) Уговорни орган, изузев у случају из тачке д) овог става, кандидатима/понуђачима мора тендерску документацију учинити доступном, на начин за који се определили кандидат/понуђач, и то:
- а) личним преузимањем у просторијама уговорног органа;
- б) на писмени захтјев кандидата/понуђача;
- ц) заједно са позивом за достављање понуда;
- д) објављивањем тендерске документације на порталу јавних набавки, на шта ће указати у

обавјештењу о набавци, у складу са подзаконским актом који доноси Агенција.

- (2) Када кандидат/понуђач упуту захтјев за достављање тендерске документације, уговорни орган отпрема тендерску документацију одмах, а најкасније у року од три дана од дана пријема захтјева. Ако је уговорни орган одредио скраћене рокове за достављање понуда, односно захтјева за учешће, у складу са овим законом, крајњи рок за отпремање тендерске документације је два дана.
- (3) Уговорни орган не може учинити доступном тендерску документацију ниједном кандидату/понуђачу прије објаве обавјештења о набавци.
- (4) Уговорни орган за све кандидате/понуђаче може одредити једнаку новчану накнаду која се плаћа за тендерску документацију. У том случају новчана накнада укључује само стварне трошкове за папир, испис, умножавање, за носач података, као и накнаду могућих поштанских трошкова. Ако је одређена новчана накнада за тендерску документацију, тада је кандидат/понуђач дужан да уз захтјев за учешће, односно понуду достави и доказ о уплати тендерске документације, изузев у случајевима из става (1) тач. ц) и д) овог члана.
- (5) Сви заинтересовани кандидати/понуђачи имају право увида у тендерску документацију прије откупа, осим у случају из става (1) тачка д) овог члана. Уговорни орган је дужан да, на писмени захтјев привредног субјекта, омогући увид у тендерску документацију на начин за који се определили кандидат/понуђач, и то:
 - а) у просторијама уговорног органа; или
 - б) достављањем поштом препоручено са повратницом заинтересованом кандидату/понуђачу; или
 - ц) достављањем електронском поштом у заштићеном непромјенљивом облику заинтересованом кандидату/понуђачу.

Члан 56.

(Појашњења тендерске документације)

- (1) Заинтересовани кандидати/понуђачи могу, у писаној форми, тражити од уговорног органа појашњења тендерске документације благовремено, али најкасније десет дана прије истека рока за подношење захтјева за учешће или понуда.
- (2) Уговорни орган дужан је да одговори у писаној форми, а одговор са појашњењем доставља свим кандидатима/понуђачима који су откупили тендерску документацију, или за које има сазнања да су је преузели на један од начина из члана 55. овог закона, у року од три дана, а најкасније пет дана прије истека рока за подношење захтјева за учешће или понуда.
- (3) Ако одговор уговорног органа доводи до измјена тендерске документације, и те измјене од кандидата/понуђача захтијевају да изврше знатне измјене и/или да прилагоде њихове понуде, уговорни орган дужан је да продужи рок за подношење захтјева за учешће или понуда најмање за седам дана.
- (4) Ако се након обезбјеђења тендерске документације покаже да се понуде могу припремити само након посјете мјесту извођења услуга или радова, или након прегледа докумената на основу којих је припремљена тендерска документација, рокови за пријем понуда продужавају се за најмање седам дана, како би се омогућило да се сви понуђачи упознају са свим информацијама које су неопходне за припрему понуда.
- (5) У случају да је тендерска документација објављена на порталу јавних набавки, појашњења тендерске

документације из овог члана дефинисаће се подзаконским актом из члана 55. став (1) тачка д) овог закона.

Одјељак Ц. Понуда

Члан 57.

(Припрема понуде)

- (1) У поступку јавне набавке кандидат/понуђач се придржава захтјева и услова из тендерске документације.
- (2) Понуђач може прије истека рока за достављање понуда своју понуду измијенити, допунити је или од ње одустати. Уколико због измјене или допуне дође до промјене укупне цијене понуде, нова цијена се мора обавезно навести. Измјена или допуна понуде се доставља на исти начин као и понуда и то у року који је назначен у обавјештењу о набавци и тендерској документацији. У случају повлачења понуде, прије истека рока за достављање понуда, понуђач може писмено захтијевати поврат своје неотворене понуде.
- (3) Сваки понуђач може поднијети само једну понуду.

Члан 58.

(Садржај понуде)

- (1) Свака понуда обавезно садржи сљедеће елементе:
 - а) име и сједиште понуђача, а за групу понуђача податке о сваком члану групе понуђача, као и јасно одређење члана групе који је овлашћени представник групе понуђача за учешће у поступку јавне набавке, за комуникацију и за закључивање уговора;
 - б) доказ о гаранцији, ако се тражи;
 - ц) цијену са свим елементима који је чине, као и потребним објашњењима, на начин како је дефинисано у тендерској документацији;
 - д) доказе о личној, пословној, финансијској, техничкој и професионалној способности, осим у фази достављања понуда у ограниченом, преговарачком поступку са или без објаве обавјештења и такмичарском дијалогу, према захтјевима из тендерске документације;
 - е) наводе да се ради о алтернативној понуди, ако је она дозвољена;
 - ф) датум понуде;
 - г) потпис подносиоца понуде или овлашћеног лица на основу пуномоћи која у том случају мора бити приложена у оригиналу или овјереној копији;
 - х) понуда мора бити овјерена печатом подносиоца понуде, ако по закону државе у којој је сједиште подносиоца понуде подносилац понуде има печат или доказ да по закону државе у којој је сједиште подносиоца понуде подносилац понуде нема печат;
 - и) попис документације која је приложена уз понуду.
- (2) Понуда мора бити чврсто увезана и све стране понуде нумерисане (изузев доказа о гаранцији из става (1) тачке б) овог члана, те штампане литературе, брошура, каталога и сл.).

Члан 59.

(Алтернативна понуда)

- (1) Алтернативна понуда је понуда којом понуђач даје алтернативни предлог за предмет јавне набавке. Уговорни орган обавезан је да у тендерској документацији назначи да ли одобрава алтернативну понуду. Алтернативна понуда је дозвољена само онда када је критеријум за додјелу уговора економски најповољнија понуда. Ако тендерска документација не

садржи одредбу којом се дозвољава достављање алтернативних понуда, онда оне нису дозвољене, и као такве се одбацују.

- (2) Уговорни орган дужан је да у тендерској документацији наведе минимум захтјева које алтернативна понуда обавезно треба да испуњава, као и остале захтјеве за њено подношење. Уговорни орган разматра само оне алтернативне понуде које испуњавају минимум постављених захтјева и обезбеђују реализацију одговарајућег предмета набавке.
- (3) Понуђач је дужан да достави доказ да алтернативна понуда у свим елементима задовољава минимум постављених захтјева из тендерске документације.
- (4) Уговорни орган који даје могућност подношења алтернативних понуда не може да одбије алтернативну понуду само на основу чињенице да би она водила ка промјени врсте и карактера уговора.

Члан 60.

(Период важења понуде)

- (1) Период важења понуде одређује уговорни орган у тендерској документацији. Период важења не може бити краћи од рока наведеног у тендерској документацији, али уговорни орган не може да утврди рок краћи од 30 дана. Ако понуђач у понуди не наведе период важења, сматра се да понуда важи за период назначен у тендерској документацији.
- (2) У периоду важења понуде, уговорни орган може захтијевати од понуђача да, у писаној форми, продужи период важења до одређеног рока. Сваки понуђач има право да одбије такав захтјев, и у том случају не губи право на поврат гаранције за озбиљност понуде.
- (3) Ако понуђач не одговори на писмени захтјев уговорног органа у погледу продужења периода важења понуде или не пристане да продужи рок важења понуде или не обезбједи продужење гаранције за озбиљност понуде, сматра се да је понуђач одбио захтјев уговорног органа, те се његова понуда не разматра у даљем току поступка.
- (4) Понуђач који пристане да продужи период важења понуде, и о томе у писаној форми обавијести уговорни орган, продужава период важења понуде и дужан је да обезбједи продужење гаранције за озбиљност понуде. У периоду продужења важења понуде, понуда се не може мијењати.

Члан 61.

(Гаранција уз понуду)

- (1) Врсте гаранција су:
 - а) гаранција за озбиљност понуде је гаранција у случају да понуђач одустане од своје понуде у року важења понуде;
 - б) гаранција за уредно извршење уговора је гаранција у случају да понуђач којем је додијељен уговор не извршава своје обавезе из уговора или их неуредно извршава.
- (2) Уговорни орган може захтијевати да се понуда гарантује одговарајућом гаранцијом за озбиљност понуде. Гаранција за озбиљност понуде не може се захтијевати уколико је вриједност набавке мања од 100.000,00 КМ.
- (3) У случају када је вриједност набавке једнака или већа од вриједности из става (2) овог члана, гаранција за озбиљност понуде неће прећи 1,5% процијењене вриједности уговора. Група понуђача доставља гаранцију која одговара траженом износу, без обзира да

ли је доставља један члан, више или сви чланови групе понуђача.

- (4) Уговорни орган може захтијевати да се извршење уговора гарантује одговарајућом гаранцијом за извршење уговора. Гаранција за извршење не може се захтијевати у износу већем од 10% од вриједности уговора. Група понуђача доставља гаранцију која одговара траженом износу, без обзира да ли је доставља један члан, више или сви чланови групе понуђача.
- (5) Уговорни орган не може одбацити гаранцију за озбиљност понуде или гаранцију за уредно извршење уговора на основу чињенице да гаранција није издата у Босни и Херцеговини, под условом да гаранција за озбиљност понуде и гаранција за уредно извршење уговора испуњавају услове постављене у тендерској документацији.
- (6) Форме гаранције за озбиљност понуде и извршење уговора биће дефинисане подзаконским актом који доноси Агенција.

Члан 62.

(Група кандидата/понуђача)

- (1) Уговорни орган у тендерској документацији прецизира документе које доставља група кандидата/понуђача, односно сваки члан групе.
- (2) Уговорни орган не може захтијевати да група кандидата/понуђача оснује ново правно лице како би доставила захтјев или понуду, али може последице избора од групе понуђача захтијевати одређени правни облик у мјери у којој је то потребно за задовољавајуће извршење уговора. Група кандидата/понуђача дужна је да достави податке које уговорни орган захтијева у тендерској документацији.
- (3) Кандидат/понуђач који је самостално поднио захтјев за учешће, односно понуду, не може бити члан групе кандидата/понуђача у истом поступку јавне набавке. Члан групе кандидата/понуђача не може бити члан друге групе кандидата/понуђача у истом поступку јавне набавке.
- (4) Група кандидата/понуђача солидарно одговара за све обавезе.

ГЛАВА III - ПОСТУПАЊЕ УГОВОРНОГ ОРГАНА

Одјељак А. Евалуација понуда

Члан 63.

(Отварање понуда)

- (1) Понуде се отварају на јавном отварању понуда, непосредно након истека рока за пријем понуда. Понуде примљене након истека рока одређеног за пријем понуда неотворене се враћају понуђачима.
- (2) Понуде се отварају на сједници комисије за набавке на дан и вријеме који су наведени у тендерској документацији. Сви понуђачи који су на вријеме доставили понуде или њихови овлашћени представници, као и сва друга заинтересована лица имају право да присуствују поступку отварања понуда. Измјена крајњег рока за пријем понуда утицаће на промјену датума отварања понуда.
- (3) Коверте отвара председavajuћи комисије за набавке на отвореној сједници, или други члан комисије, без обзира на то да ли састанку присуствују понуђачи или њихови овлашћени представници.
- (4) Приликом отварања понуда присутним понуђачима се саопштава:
 - а) назив понуђача;
 - б) укупна цијена наведена у понуди;

- ц) попуст наведен у понуди који мора бити посебно исказан; уколико попуст није посебно исказан, сматра се да није ни понуђен;
 - д) поткритеријуми који се вреднују у оквиру критеријума економски најповољније понуде.
- (5) Резултати поступка јавног отварања понуда уносе се у записник, који обавезно садржи све елементе из става (4) овог члана. Форму записника прописује Агенција подзаконским актом.
 - (6) Копија записника о отварању понуда доставља се свим понуђачима одмах или најкасније у року од три дана од дана отварања понуда.
 - (7) Поступак провјере квалификације кандидата, односно понуђача и оцјена понуда спроводе се на затвореним сједницама комисије за набавке.

Члан 64.

(Критеријуми за додјелу уговора)

- (1) Уговорни орган додјељује уговор на основу једног од следећих критеријума:
 - а) економски најповољнија понуда; или
 - б) најнижа цијена.
- (2) Уговорни орган је дужан да критеријум економски најповољније понуде разради у тендерској документацији, на начин да дефинише и детаљно разради поткритеријуме за оцјену у складу са природом и сврхом конкретног предмета набавке. Поткритеријуми могу бити: квалитет предмета набавке, цијена, техничка способност предмета набавке, функционалне и еколошке карактеристике, оперативни трошкови, економичност, постпродајни сервис и техничка помоћ, рок испоруке или рок за извршење и сл., уз обавезу да се у тендерској документацији утврди прецизна методологија вредновања сваког поткритеријума.
- (3) Услови за квалификацију кандидата, односно понуђача из чл. 45. до 51. овог закона не могу бити поткритеријуми за оцјену понуда.

Члан 65.

(Оцјена понуда)

- (1) Уговорни орган оцјењује понуде које су поднели квалификовани понуђачи, примјењујући критеријум за додјелу уговора утврђен у тендерској документацији.
- (2) Након оцјене понуда, уговорни орган дужан је да сачини записник о оцјени понуда који садржи најмање следеће податке:
 - а) назив уговорног органа;
 - б) предмет јавне набавке;
 - ц) назив понуђача чије су понуде одбијене и разлоге за њихово одбијање;
 - д) додјелу бодова по поткритеријумима за оцјену понуда, уколико је критеријум економски најповољнија понуда, према методологији утврђеној у тендерској документацији;
 - е) ранг-листу оцијењених понуда, почев од најуспјешније ка најмање успјешној;
 - ф) назив понуђача чија је понуда оцијењена најповољнијом;
 - г) вриједност уговора или оквирног споразума.
- (3) У отвореном и ограниченом поступку, преговори између уговорног органа и понуђача нису дозвољени.

Члан 66.

(Неприродно ниска понуђена цијена)

- (1) Уколико уговорни орган оцијени да је понуђена цијена неприродно ниска, писмено ће од понуђача захтијевати да образложи понуђену цијену. Ако понуђач уговорном

- органу не понуди основано образложење, које може између осталог садржавати и поређење са цијенама на тржишту, уговорни орган ће одбацити понуду.
- (2) Понуђач је дужан да писмено достави детаљне информације о релевантним саставним елементима понуде, укључујући елементе цијене, односно разлоге понуђене цијене. Уговорни орган узима у разматрање објашњења која се на примјерен начин могу односити на:
 - а) економичност производног процеса, пружених услуга или грађевинске методе;
 - б) изабрана техничка рјешења и/или изузетно погодне услове које понуђач има за достављање робе или услуга или за извођење радова;
 - ц) оригиналност робе, услуга или радова које је понуђач понудио;
 - д) усклађеност са важећим одредбама које се односе на радну заштиту и услове рада на мјесту гдје се испоручује роба, пружа услуга или изводи рад;
 - е) могућност да понуђач прима државну помоћ.
 - (3) Ако уговорни орган утврди да је понуда неприродно ниска зато што понуђач прима државну помоћ, понуда може бити одбачена само ако понуђач није у могућности да докаже, у оквиру разумног временског рока који одреди уговорни орган, да је државна помоћ додијељена у складу са важећим законом.

Члан 67.

(Преференцијални третман домаћег)

- Примјена преференцијалног третмана домаћег дефинише се посебним подзаконским актом који доноси Савјет министара БиХ у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 68.

(Разлози за одбацивање захтјева за учешће или понуде)

- (1) Уговорни орган одбацује захтјев за учешће или понуду, ако кандидат/понуђач није доставио тражене доказе или је доставио непотпуне доказе или је лажно представио информације које су доказ испуњења услова из чл. од 45. до 51. овог закона.
- (2) Захтјев за учешће, односно понуда кандидата/ понуђача или групе кандидата/понуђача који су директно или индиректно учествовали у припреми поступка јавне набавке биће одбачена у случају из члана 52. става (7) овог закона.
- (3) Уговорни орган може позвати кандидате/понуђаче да у року од три дана појасне документе које су доставили у складу са чл. од 45. до 51. овог закона или да доставе оригиналне документе ради поређења са копијом, која је достављена уз понуду, а с циљем отклањања формалног недостатка докумената.
- (4) Уговорни орган дужан је да одбаци захтјев за учешће или понуду у случајевима кад:
 - а) понуђач у својој понуди не наведе цијену, него само наведе да ће понудити цијену која је за одређени проценат или вриједност нижа од понуде са најнижом цијеном, или понуду у којој цијена није исказана у укупном износу, у складу са захтјевима из тендерске документације;
 - б) се уз понуду захтијева гаранција за озбиљност понуде, а она није достављена уз понуду;
 - ц) није отклоњен недостатак из става (3) овог члана;
 - д) се понуда односи на више лотова него што је уговорни орган дозволио тендерском документацијом и обавјештењем о набавци;

- e) је у понуди дата алтернативна понуда, а она није допуштена;
- ф) у понуди писаним објашњењем понуђача није отклоњен недостатак или нејасноћа;
- г) за понуду понуђач није писаним путем прихватио исправку рачунске грешке;
- и) понуда није потпуна и не испуњава захтјеве из тендерске документације,
- ј) и у другим оправданим случајевима.

Одјељак Б. Исход поступка јавне набавке

Члан 69.

(Престанак поступка јавне набавке)

- (1) Поступак јавне набавке може се окончати:
 - а) закључењем уговора о јавној набавци или оквирног споразума; или
 - б) поништењем поступка јавне набавке.
- (2) Уговорни орган је обавезан да поништи поступак јавне набавке у сљедећим случајевима:
 - а) није достављена ниједна понуда у одређеном крајњем року;
 - б) није достављен ниједан захтјев за учешће у ограниченом поступку, у преговарачком поступку са објавом или без објаве обавјештења или у такмичарском дијалогу;
 - ц) није достављен број понуда одређен у члану 32. став (4) овог закона, уколико је било предвиђено закључење оквирног споразума;
 - д) ниједна од примљених понуда није прихватљива;
 - е) цијене свих прихватљивих понуда су знатно веће од обезбијеђених средстава за предметну набавку.
- (3) Уговорно тијело може отказати поступак јавне набавке само због доказивих разлога који су ван контроле уговорног органа и који се нису могли предвидјети у вријеме покретања поступка јавне набавке.

Члан 70.

(Одлука о избору и одлука о поништењу)

- (1) Уговорни орган доноси одлуку о избору најповољнијег понуђача или одлуку о поништењу поступка набавке у року који је одређен у тендерској документацији као рок важења понуде, а најкасније у року од седам дана од дана истека важења понуде, односно у продуженом периоду рока важења понуда у складу са чланом 60. став (2) овог закона.
- (2) Одлуке из овог члана достављају се кандидатима/понуђачима у року од три дана, а најкасније у року од седам дана од дана доношења одлуке, и то: електронским средством, или поштом, или непосредно.
- (3) Одлука о избору садржи: податке о уговорном органу, број и датум доношења одлуке, податке о јавном оглашавању, врсту поступка набавке, број заprimљених понуда, назив и податке о изабраном понуђачу, детаљно образложење разлога за избор, поуку о правном лијеку, потпис овлашћеног лица и печат уговорног органа.
- (4) Одлука о поништењу поступка набавке садржи: податке о уговорном органу, број и датум доношења одлуке, податке о јавном оглашавању, врсту поступка набавке, законски основ за поништење поступка набавке, детаљно образложење поништења, поуку о правном лијеку, потпис овлашћеног лица и печат уговорног органа.
- (5) Одлуку о резултату претквалификације кандидата у поступку који се састоји од двије или више фаза уговорни орган доноси након окончања фазе

претквалификације. Ова одлука садржи: податке о уговорном органу, број и датум доношења одлуке, податке о јавном оглашавању, врсту поступка набавке, број заprimљених захтјева за учешће, назив и податке о квалификованим кандидатима, податке и образложење о неквалификованим кандидатима, поуку о правном лијеку, потпис овлашћеног лица и печат уговорног органа.

- (6) Одлуке из ст. (3) и (4) овог члана уговорни орган објављује на својој веб-страници, ако је има, и то истовремено са њиховим упућивањем понуђачима који су учествовали у поступку јавне набавке.

Члан 71.

(Обавјештавање кандидата и понуђача о резултатима)

- (1) Уговорни орган дужан је да истовремено, а најкасније у року од седам дана од дана доношења одлуке, писмено обавијести кандидате/понуђаче који су благовремено поднијели захтјеве или понуде о одлукама које су донесене у погледу претквалификације, оцјене понуда или поништења поступка.
- (2) Уговорни орган дужан је да уз обавјештење о резултатима поступка достави и одговарајућу одлуку из члана 70. овог закона и записник о оцјени понуда из члана 65. став (2) овог закона.

Члан 72.

(Уговори)

- (1) Уговорни орган доставља на потпис изабраном понуђачу предлог уговора, и то након истека рока од 15 дана, рачунајући од дана када су сви понуђачи обавијештени о избору најповољније понуде. Изабрани понуђач прихвата предлог уговора и закључује уговор.
- (2) Уговор о јавној набавци закључује се у складу са законима о облигационим односима у Босни и Херцеговини. Уговори који се додјељују у отвореном поступку, ограниченом поступку, преговарачком поступку са објавом или без објаве обавјештења, конкурсима за израду идејног рјешења или такмичарском дијалогу, изузев уговора из члана 21. став (1) тачка д) овог закона, не могу се закључити у периоду од 15 дана од дана када су понуђачи обавијештени о исходу поступка набавке.
- (3) Уговорни орган доставља предлог уговора оном понуђачу чија је понуда по ранг-листи одмах након понуде најуспјешнијег понуђача, у случају да најуспјешнији понуђач:
 - а) пропусти да достави оригинале или овјерене копије документације из чл. 45. и 47. овог закона, не старије од три мјесеца од дана достављања понуде или захтјева за учешће, у року који одреди уговорни орган; или
 - б) пропусти да достави документацију која је била услов за потписивање уговора, а коју је био дужан да прибави у складу са прописима у Босни и Херцеговини; или
 - ц) у писаној форми одбије додјелу уговора, или
 - д) пропусти да достави гаранцију за извршење уговора у складу са условима из тендерске документације и у року који му је одредио уговорни орган; или
 - е) пропусти да потпише уговор о набавци у року који му је одредио уговорни орган; или
 - ф) одбије да закључи уговор под условима наведеним у тендерској документацији и понуди коју је доставио.

- (4) Ако изабрани понуђач не достави гаранцију за извршење уговора у остављеном року, након закључивања уговора, закључени уговор се сматра апсолутно ништавим.
- (5) Приликом додјеле уговора о набавци, цијена наведена у најповољнијој понуди, као и услови утврђени у тендерској документацији, не могу се мијењати. Изузетно, ако се у тендерској документацији предвиђа одредба о промјењивости цијена са објективно утврђеним правилима о промјењивости цијене, таква одредба се уноси у уговор о јавној набавци.
- (6) Уговорни орган у уговору обавезно поставља услов да понуђач којем је додијељен уговор о јавној набавци нема право да запошљава, у сврху извршења уговора о јавној набавци, физичка или правна лица која су учествовала у припреми тендерске документације или су била у својству члана или стручног лица које је ангажовала комисија за набавке, најмање шест мјесеци по закључењу уговора, односно од почетка реализације уговора.

Члан 73.

(Подуговарање)

- (1) Уговорни орган не може забранити подуговарање, али може тражити од кандидата/понуђача да се изјасни да ли намјерава дио уговора подуговарањем пренијети на треће стране.
- (2) Ако се кандидат/понуђач изјасни да намјерава да дио уговора подуговарањем пренесе на треће стране, уговорни орган је дужан да у уговор о јавној набавци унесе ту одредбу, као основ за закључивање подуговора између изабраног понуђача и подуговарача.
- (3) Понуђач којем је додијељен уговор неће склапати подуговор ни о једном битном дијелу уговора без претходног писменог одобрења уговорног органа. Елементи уговора који се подуговарају и идентитет подуговарача обавезно се саопштавају уговорном органу благовремено, прије склапања подуговора. Уговорни орган може извршити провјеру квалификација подуговарача у складу са чланом 44. овог закона и обавијестити добављача о својој одлуци најкасније у року од 15 дана од дана пријема обавјештења о подуговарачу. У случају одбијања подуговарача, уговорни орган је дужан да наведе објективне разлоге одбијања.
- (4) Након што уговорни орган одобри подуговарање у складу са ставом (3) овог члана, добављач којем је додијељен уговор дужан је да прије почетка реализације подуговора достави уговорном органу подуговор закључен са подуговарачем, као основ за непосредно плаћање подуговарачу, и који као обавезне елементе мора садржавати сљедеће:
- робу, услуге или радове које ће испоручити, пружити или извести подуговарач;
 - предмет, количину, вриједност, мјесто и рок испоруке робе, пружања услуга или извођења радова;
 - податке о подуговарачу, и то: назив подуговарача, сједиште, ЈИБ/ИДБ, број трансакционог рачуна и назив банке код које се води.
- (5) Добављач којем је додијељен уговор сноси пуну одговорност за реализацију уговора.

Одјељак Ц. Обавезе уговорног органа по завршеном поступку

Члан 74.

(Обавјештење о додјели уговора)

- (1) Уговорни орган дужан је да за отворени поступак, ограничени поступак, преговарачки поступак са објавом или без објаве обавјештења, конкурс за израду идејног рјешења или такмичарски дијалог објави обавјештење о додјели уговора на основу резултата поступка додјеле уговора, најкасније у року од 30 дана од дана закључивања уговора или оквирног споразума.
- (2) У случају додјеле уговора из члана 8. овог закона и закључених оквирних споразума, уговорни орган објављује обавјештење о додјели свих уговора у току једне године, и то најкасније 30 дана од истека календарске године.
- (3) Обавјештење о додјели уговора из ст. (1) и (2) овог члана садржи информације које утврђује Агенција подзаконским актом.

Члан 75.

(Извјештај о поступку јавне набавке)

- (1) Уговорни орган обавезан је да Агенцији доставља извјештаје за отворени поступак, ограничени поступак, преговарачки поступак са објавом или без објаве обавјештења, конкурс за израду идејног рјешења, такмичарски дијалог, конкурентски захтјев за достављање понуда и директни споразум, као и у случају додјеле уговора из чл. 8. и 10. овог закона, у форми, на начин и у роковима које утврђује Агенција подзаконским актом.
- (2) Након што уговорни орган достави извјештај Агенцији, дужан је да на својој веб-страници, уколико је има, објави основне елементе уговора за све поступке јавне набавке, као и све измјене уговора до којих дође у току реализације уговора, на начин и у форми који ће прописати подзаконским актом Савјет министара БиХ.

Члан 76.

(Архивирање)

Закључени уговори о набавци, захтјеви, понуде, тендерска документација и документи који се односе на испитивање и оцјењивање захтјева и понуда, као и други документи везани за набавку чувају се у складу са законима Босне и Херцеговине који се односе на архивирање.

ГЛАВА IV - ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ ЗА СЕКТОРСKE УГОВОРНЕ ОРГАНЕ КОЈИ ОБАВЉАЈУ ДЈЕЛАТНОСТ У ОБЛАСТИ ВОДОСНАБДИЈЕВАЊА, ЕНЕРГЕТИКЕ, ПРОМЕТА И ПОШТАНСКИХ УСЛУГА

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 77.

(Област примјене)

- (1) Ова глава закона садржи посебне одредбе које примјењује секторски уговорни орган који обавља дјелатности у области водоснабдијевања, енергетике, транспорта и поштанских услуга те секторски уговорни орган када закључује уговоре за потребе дјелатности у наведеним областима.
- (2) Ова глава закона не примјењује се на уговоре које секторски уговорни орган закључи у сврхе које не укључују обављање њихових дјелатности описаних у чл. 78-84. овог закона или ради обављања таквих дјелатности у другој земљи у условима који не укључују физичку употребу мреже или географског подручја унутар Босне и Херцеговине.

Члан 78.

(Водоснабдијевање)

- (1) Дјелатности у области водоснабдијевања у смислу овог закона су:
- стављање на располагање (пружање) или управљање непокретним (фиксним) мрежама за јавно снабдијевање у вези с производњом, превозом (транспортном) или дистрибуцијом питке воде;
 - снабдијевање (напајање) тих мрежа питком водом.
- (2) Секторски уговорни орган примјењује одредбе овог закона за јавне набавке или конкурсе за пројекте које спроводи односно организује за обављање дјелатности из става (1) овог члана и који је:
- повезан са пројектима водоградње те са пројектима наводњавања или одводњавања (исушивања) под условом да количина воде која ће се користити за снабдијевање питком водом износи више од 20% од укупне количине воде стављене на располагање таквим пројектима, или инсталацијама за наводњавање или одводњавање (исушивање); или
 - повезан с одвођењем или пречишћавањем отпадних вода.
- (3) Секторски уговорни орган обавезан је да примијени одредбе овог закона, када обавља дјелатности које се односе на снабдијевање (напајање) мрежа питком водом у сврху јавног снабдијевања од субјекта који није уговорни орган, и не сматра се дјелатношћу у смислу става (1) овог члана ако:
- тај субјект производи питку воду јер му је она потребна за обављање неке дјелатности која није дјелатност из чл. 78-84. овог закона; те
 - напајање (снабдијевање) јавне мреже зависи само од властите потрошње тог субјекта и не износи више од 30% укупне производње питке воде, у односу на просјек претходне три године, укључујући и текућу годину.

Члан 79.

(Гас, топлотна и електрична енергија)

- (1) Дјелатности у области гаса и топлотне енергије, на које се примјењују одредбе овог закона су:
- стављање на располагање (пружање) или управљање непокретним (фиксним) мрежама за јавну услугу у вези с производњом, преносом и дистрибуцијом гаса и топлотне енергије;
 - снабдијевање (напајање) те мреже гасом или топлотном енергијом.
- (2) Ако снабдијевање (напајање) мрежа гасом или топлотном енергијом у сврху јавне услуге обавља субјект који није уговорни орган, то се не сматра дјелатношћу у смислу става (1) овог члана ако:
- производња гаса или топлотне енергије од стране тог субјекта настаје као неизбјежна последица обављања дјелатности која не спада у дјелатности из става (1) или става (3) овог члана или из чл. 78.-84. овог закона; и ако
 - је снабдијевање јавне мреже последица привредног искоришћавања напајања и ако у односу на просјек последње три године, укључујући и текућу годину, не чини више од 20% прихода субјекта.
- (3) Секторски уговорни орган обавезан је да примијени одредбе овог закона, када обавља дјелатности у области електричне енергије, и то ако:

- ставља на располагање (пружање) или управљање непокретним (фиксним) мрежама за јавну услугу у вези с производњом, преносом и дистрибуцијом електричне енергије;
 - снабдијева (напаја) ту мрежу електричном енергијом.
- (4) Ако снабдијевање (напајање) мрежа електричном енергијом у сврху јавне услуге обавља субјект који није уговорни орган, то се не сматра дјелатношћу у смислу одредбе става (3) овог члана:
- ако субјект производи електричну енергију због тога што је њена потрошња потребна у сврху обављања неке дјелатности која није дјелатност из става (1) или става (3) овог члана или из чл. 78.-84. овог закона; и
 - ако напајање (снабдијевање) јавне мреже зависи само од сопствене потрошње тог субјекта и не износи више од 30% укупне производње енергије, у односу на просјек претходне три године, укључујући и текућу годину.

Члан 80.

(Истраживање и вађење нафте, гаса, угља и осталих чврстих горива)

Секторски уговорни орган обавезан је да примјењује одредбе овог закона када обавља дјелатности истраживања и вађења нафте, гаса, угља и осталих чврстих горива и то када се обављање те дјелатности односи на искоришћавање географског подручја у сврху истраживања или вађења нафте, гаса, угља или других чврстих горива.

Члан 81.

(Транспортне услуге)

- (1) Дјелатности у области транспорта у смислу овог закона су:
- када се ставља на располагање (пружање) или управљање мрежом за услуге јавног промета жељезницом, аутоматизованим системима, трамвајем, аутобусом, тролејбусом или жичарама;
 - мрежа у области транспорта постоји ако се услуге у промету обављају у складу с условима, на примјер за линије, транспортне капацитете, редове вожње и слично, а које је утврдио надлежни орган.
- (2) Пружање јавних услуга аутобуског превоза није дјелатност у смислу одредаба овог члана уколико и други субјекти могу пружати те услуге уопштено или на одређеном географском подручју, под истим условом као и секторски уговорни орган.

Члан 82.

(Ваздушне, поморске и ријечне луке)

Секторски уговорни орган који обавља дјелатности ваздушних, поморских и ријечних лука и које се односе на искоришћавање географског подручја у сврху стављања на располагање ваздушних лука, поморских лука, ријечних лука или других прометних терминала, превозницима у ваздушном, поморском или ријечном превозу, обавезан је да примјењује овај закона.

Члан 83.

(Поштанске услуге)

- (1) Поштанске или друге услуге које не укључују поштанске услуге су дјелатности које се обављају под условима одређеним овим чланом.
- (2) Поштанске услуге у смислу става (1) овог члана јесу услуге пријема, преноса и ручивања поштанских пошиљки. Те услуге обухватају:

- a) резервисане поштанске услуге, а то су поштанске услуге које у складу са законима о пошти обавља једино јавни оператер;
- b) поштанске услуге које се обављају на слободном тржишту, у складу с одредбама закона о пошти.
- (3) Поштанска пошиљка је писмена пошиљка, поштанска и телеграфска упутница и пакет који садржи робу са или без комерцијалне вриједности без обзира на тежину, адресирана на одређеног примаоца којем пошиљку треба уручити. Поштанска пошиљка у смислу става (2) овог члана односи се и на књиге, каталоге и штампу.
- (4) Друге услуге које не укључују поштанске услуге јесу услуге које се обављају у сљедећим областима, под условом да те услуге обавља субјект који обавља поштанске услуге у смислу става (2) овог члана и под условом да те услуге нису директно изложене тржишној конкуренцији, а то су:
 - a) услуге управљања поштанском службом (услуге и прије и послје отпреме, као што су услуге управљања уруценом канцеларијом);
 - b) услуге додате вриједности у вези са електронским средствима и које се у цјелини пружају путем електронских средстава (укључујући сигурно слање шифрираних докумената електронским средствима, услуге вођења адреса и слање препоручене електронске поште);
 - ц) услуге које се односе на пошиљке другачије од оних пошиљки назначених у ставу (3) овог члана (нпр. неадресиране пошиљке, рекламне пошиљке, промотивне пошиљке и сл.);
 - д) финансијске услуге према дефиницији из Анекса II Дио А категорије 6 овог закона;
 - е) филателистичке услуге;
 - ф) логистичке услуге које су комбинација физичке доставе и/или складиштења и других непоштанских дјелатности.

Члан 84.

(Набавка која се односи на више дјелатности)

- (1) На предмет набавке који се односи на обављање више дјелатности из ове главе примјењују се одредбе овог дијела закона за ону дјелатност која је главни дио предмета набавке.
- (2) Ако се на дио предмета набавке планираног за обављање једне од дјелатности примјењују одредбе ове главе закона, а на други дио предмета набавке се не примјењују одредбе нити ове главе, нити главе II и III овог закона, те ако није могуће да објективно утврди за коју је дјелатност намијењен претежни дио предмета набавке, онда се поступак јавне набавке спроводи у складу са одредбама овог дијела закона.
- (3) Ако дио предмета набавке планиран за обављање једне од дјелатности подлијеже одредбама ове главе закона, а други дио предмета набавке подлијеже одредбама главе II и III овог закона, те ако није могуће објективно утврдити за коју је дјелатност намијењен претежни дио предмета набавке, онда се поступак јавне набавке спроводи у складу са одредбама главе II и III овог закона.

Одјељак Б. Посебне одредбе

Члан 85.

(Систем квалификације)

- (1) Секторски уговорни орган може успоставити и водити систем квалификације кандидата/понуђача. Секторски уговорни орган који успостави или води систем квалификације обавезан је да у објави наведе сврху

- система квалификације и начин како се могу затражити правила квалификације, те да обезбједи да привредни субјекат у сваком тренутку може захтијевати квалификацију. Ако систем квалификације траје дуже од три године, успостављање система квалификације објављује се сваке године. При краћем трајању система квалификације довољна је објава на почетку поступка.
- (2) Систем квалификације, у складу са ставом (1) овог члана, може обухватати различите степене, а води се на основу објективних квалификационих критеријума и квалификационих правила које поставља секторски уговорни орган. Квалификациони критеријуми и правила могу се по потреби ажурирати.
- (3) Квалификациони критеријуми и правила, у складу са ставом (2) овог члана, могу обухватати услове о финансијској и економској и/или техничкој и професионалној способности. Секторски уговорни орган обавезан је да предвиди критеријуме и правила квалификације, као и разлоге искључења.
- (4) Ако квалификациони критеријуми и правила садрже услове финансијске и економске и/или техничке и професионалне способности, привредни субјекат се у сврху доказа захтијеване способности може у датом случају ослонити на ресурсе других привредних субјеката, независно од правног односа између њега и тог привредног субјекта. У том случају он мора доказати да тим ресурсима заиста и располаже све вријеме трајања система квалификације.
- (5) Под истим претпоставкама као и у ставу (4) овог члана и групе понуђача могу се ослонити на ресурсе својих чланова или других привредних субјеката.
- (6) Квалификациони критеријуми и правила, у складу са одредбом става (2) овог члана, стављају се на располагање заинтересованим привредним субјектима на њихов захтјев. Секторски уговорни орган обавјештава сваког заинтересованог привредног субјекта о измјени и допуни квалификационих критеријума и правила. Ако секторски уговорни орган сматра да систем квалификације других секторских уговорних органа одговара захтјевима и условима понуђача, односно кандидата који су квалификовани, учиниће доступним називе тих других секторских уговорних органа квалификованим кандидатима.
- (7) Секторски уговорни орган дужан је да подносиоце захтјева у примјереном року обавјести о одлуци коју је донио о квалификацији подносиоца захтјева. Ако се одлука не може донијети у року од четири мјесеца након запримања захтјева за квалификацију, секторски уговорни орган дужан је да подносиоца захтјева најкасније два мјесеца након запримања захтјева за квалификацију обавјести о разлозима продужења обраде и да наведе када ће се донијети одлука о прихватању или одбијању његовог захтјева. Подносилац захтјева обавјештава се о одлуци о захтјеву за квалификацију најкасније у року шест мјесеци након пријема захтјева за квалификацију.
- (8) О негативним одлукама о квалификацији, уз навођење разлога, подносилац захтјева се обавјештава без одгађања, а најкасније 15 дана након доношења одлуке. Разлози се морају заснивати на квалификационим критеријумима које је успоставио секторски уговорни орган у складу са ставом (3) овог члана.
- (9) Успјешни подносиоци захтјева уврштавају се у списак, при чему је могућа даља подјела према предмету набавке, за које су поједини подносиоци захтјева квалификовани.

- (10) Секторски уговорни орган може привредном субјекту оспорити признање квалификације само из разлога који се заснивају на критеријумима које је утврдио секторски уговорни орган у складу са ставом (3) овог члана. Секторски уговорни орган оспорава признату квалификацију привредном субјекту, о чему га обавјештава у писаној форми, уз навођење разлога, и то у року не краћем од 15 дана од дана када оспорава квалификацију.
- (11) Ако се позив на надметање објављује успостављањем система квалификације, понуђачи, односно кандидати се одабиру у ограниченом поступку јавне набавке или у преговарачком поступку јавне набавке између привредних субјеката који су се квалификовали у оквиру система квалификације.
- (12) Успостављање система квалификације објављује се у складу са чланом 36. овог закона, у форми која ће бити дефинисана подзаконским актом који доноси Савјет министара БиХ.

Члан 86.

(Изузећа за секторске уговорне органе)

- (1) Секторски уговорни орган, осим изузећа из члана 10. овог закона, изузет је од примјене овог закона и када додјељује:
- а) уговор за набавку робе или услуга за даљу продају или давање у закуп трећим лицима, под условом да секторском уговорном органу не припада посебно или искључиво право на продају или давање у закуп предмета таквих уговора, те да и други субјекти могу слободно продавати или давати под закуп под истим условима као и секторски уговорни орган или секторски уговорни органи;
 - б) уговор који закључи секторски уговорни орган у сврхе које не укључују обављање дјелатности дефинисаних чл. 78-84. овог закона.
- (2) Секторски уговорни орган који обавља дјелатности дефинисане законом изузет је од примјене одредаба овог закона за уговоре које додјељује повезаном предузећу, пословном партнерству или секторском уговорном органу који је саставни дио пословног партнерства. Услови и начин на који се додјељују ови уговори биће дефинисани упутством које доноси Савјет министара БиХ, у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона.

ГЛАВА V - ОСТАЛИ ПОСТУПЦИ ЈАВНЕ НАБАВКЕ Одјељак А. Додјела уговора мале вриједности

Члан 87.

(Врсте поступка за додјелу уговора мале вриједности)

- (1) Поступци јавне набавке за додјелу уговора мале вриједности су:
- а) конкурентски захтјев за достављање понуда; и
 - б) директни споразум.
- (2) Уговорни орган спроводи поступак конкурентског захтјева за достављање понуда у случају да је процијењена вриједност набавке робе или услуге мања од износа од 50.000,00 КМ, односно када је за набавку радова процијењена вриједност мања од износа од 80.000,00 КМ.
- (3) Уговорни орган спроводи поступак директног споразума за набавку робе, услуга или радова чија је процијењена вриједност једнака или мања од износа од 6.000,00 КМ.

- (4) Уговорни орган може за вриједности набавке из ст. (2) и (3) овог члана спровести један од поступака из чл. 25-35. овог закона.

Члан 88.

(Конкурентски захтјев за достављање понуда)

- (1) Конкурентски захтјев за достављање понуда је поступак у којем уговорни орган упућује захтјев за достављање понуда за набавку робе, услуга или радова одређеном броју понуђача, при чему тај број не може бити мањи од три и обавезно објављује додатно обавјештење о набавци на порталу јавних набавки.
- (2) Приликом припреме ове врсте поступка, уговорни орган је дужан да донесе одлуку о покретању поступка и користи модел конкурентског захтјева за достављање понуда који прописује Агенција.
- (3) Захтјев за достављање понуда обухвата адекватне и довољне информације на основу којих понуђачи могу припремити своје понуде на стварно конкурентској основи. Уговорни орган дужан је да у захтјеву наведе: прецизан рок и мјесто пријема понуда, минимум докумената којим се доказује квалификованост понуђача (ако их захтијева) и слично.
- (4) Уговорни орган дужан је да предвиди јавно отварање понуда.

Члан 89.

(Додјела уговора у поступку конкурентског захтјева)

- (1) Додјела уговора у поступку конкурентског захтјева за достављање понуда заснива се на критеријуму најниже цијене или критеријуму економски најповољније понуде, у складу са одредбама члана 64. овог закона.
- (2) Сваки понуђач може понудити само једну цијену, и то укупну цијену, коју не може мијењати након истека рока за достављање понуда. Уговорни орган не може преговарати о понуди, као ни о цијени.
- (3) Када уговорни орган прими једну прихватљиву понуду, додјељује уговор том понуђачу, и то најкасније у року од десет дана од дана окончања поступка јавне набавке.

Члан 90.

(Директни споразум)

Директни споразум је поступак у којем уговорни орган након испитивања тржишта тражи писмено предлог цијене или понуду од једног или више понуђача и преговара, или прихвата ту цијену, као услов за коначни споразум. Уговорни орган је дужан да донесе интерни правилник о поступку директног споразума, који треба да буде усаглашен са моделом правилника о поступку директног споразума који прописује Агенција.

ГЛАВА VI - ИНСТИТУЦИЈЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ ПРИМЈЕНЕ ЗАКОНА

Члан 91.

(Институције)

Агенција и КРЖ су институције надлежне за праћење примјене овог закона и подзаконских аката.

Члан 92.

(Агенција за јавне набавке Босне и Херцеговине)

- (1) Агенција је самостална управна организација са статусом правног лица. Агенција има сједиште у Сарајеву и печат, у складу са Законом о печату институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о печату институција БиХ).
- (2) Агенција има двије филијале са сједиштем у Бањалуци и Мостару. Филијале немају статус правних лица. Филијале имају печате идентичне печату Агенције, који додатно садрже назив и сједиште филијале.

- (3) Улога Агенције је да обезбједи правилно спровођење овог закона. За остваривање улоге Агенције, утврђене су сљедеће надлежности:
- а) припрема и израда нацрта закона, нацрта измјена и допуна закона и пратећих подзаконских аката, у сврху обезбјеђења њихове дјелотворности и сврсисходности;
 - б) унапређење информисаности уговорних органа и понуђача о прописима о јавним набавкама и њиховим циљевима, поступцима и методама;
 - ц) објављивање приручника и упутстава, као и израда и ажурирање стандардних образаца и модела у складу с одредбама овог закона;
 - д) пружање техничке помоћи и савјетодавних мишљења уговорним органима и понуђачима у вези са правилном примјеном овог закона и подзаконских аката;
 - е) успостављање система праћења поступака које спроводе уговорни органи за набавку робе, услуга и радова, с циљем едукације и отклањања уочених неправилности у појединачним поступцима јавних набавки;
 - ф) прикупљање података, вршење анализе и објава информација у вези са поступцима јавних набавки и додијељеним уговорима о јавним набавкама;
 - г) развијање и успостављање електронских информационих система у области јавних набавки у Босни и Херцеговини;
 - х) покретање, подржавање и стварање претпоставки за развој праксе електронских набавки и комуникација у области јавних набавки;
 - и) организовање и одржавање обука за овлашћене предаваче и службенике за јавне набавке, објављивање информација у вези са обукама, те припрема приручника и других пратећих материјала за професионални развој у области јавних набавки у складу са подзаконским актом које доноси Савјет министара БиХ;
 - ј) праћење рада овлашћених предавача и вођење евиденције о акредитованим предавачима из области јавних набавки и службеницима за јавне набавке;
 - к) израда годишњих извјештаја за Савјет министара БиХ.
- (4) Агенција има директора и Одбор Агенције.
- (5) Директор Агенције има статус секретара са посебним задатком. Избор и именовање директора Агенције, са могућношћу једног поновног именовања, као и разрешење са дужности је у надлежности Савјета министара БиХ, у складу са одредбама Закона о државној служби у институцијама БиХ.
- (6) Директор Агенције представља и заступа Агенцију, руководи радом Агенције, организује и обезбјеђује законито и ефикасно обављање послова из надлежности Агенције, доноси подзаконске акте и друге акте којим се обезбјеђује законито и ефикасно обављање послова и одговоран је за рад Агенције.
- (7) Одбор Агенције надлежан је за разматрање питања у вези са функционисањем и унапређењем система јавних набавки, те давање претходне сагласности на акте којим се уређује систем јавних набавки, које доноси Савјет министара БиХ или директор Агенције.
- (8) Одбор Агенције има пет чланова. Чланови Одбора Агенције су представници Министарства финансија и трезора БиХ, министарства финансија ентитета, Дирекције за европске интеграције, и представник

- Владе Брчко Дистрикта БиХ. Посматрачи у Одбору Агенције су представници: Спољнотрговинске коморе БиХ, Удружења послодаваца БиХ и ентитета, те невладиног сектора, директор Агенције и председавајући КРЖ-а. Савјет министара БиХ именује чланове Одбора Агенције и то на период од пет година. Одбор Агенције доноси пословник о раду у року од 30 дана од дана објаве одлуке о именовању у "Службеном гласнику БиХ".
- (9) Чланови Одбора Агенције, већином гласова, између себе бирају председавајућег и замјеника председавајућег, на период од двије године. Одбор Агенције одржава сједнице најмање два пута годишње. За рад чланова Одбора Агенције исплаћује се накнада у складу са одлуком Савјета министара БиХ.
- (10) Одбор Агенције на сједницама води записнике, те припрема информације и иницијативе које посредством Агенције упућује Савјету министара БиХ на усвајање.
- (11) Сви уговорни органи у Босни и Херцеговини дужни су да сарађују са Агенцијом и Одбором Агенције када они обављају своје активности које проистичу из оквира надлежности утврђених овим законом и подзаконским актима.

Члан 93.

- (Канцеларија за разматрање жалби Босне и Херцеговине)
- (1) КРЖ је самостална, независна институција са статусом правног лица, са сједиштем у Сарајеву. КРЖ има печат у складу са Законом о печату институција БиХ.
- (2) КРЖ има седам чланова, од чега по два из реда народа у БиХ, један из реда осталих, при чему су два члана из реда народа у БиХ из Републике Српске, четири из реда народа из Федерације Босне и Херцеговине, а један из реда осталих алтернативно се бира из једног или другог ентитета.
- (3) Три члана КРЖ-а, између којих се бира председавајући, морају имати универзитетско образовање правног сјера и положен правосудни испит. Остала три члана КРЖ-а су стручњаци са високом стручном спремом у области извођења радова, јавних набавки, транспорта или стратешког пословног управљања.
- (4) КРЖ ће имати двије филијале, са сједиштима у Бањалуци и Мостару. Филијале неће имати статус правних лица. Филијале ће имати печате идентичне печату КРЖ-а, који ће као једину дозвољену разлику садржавати назив и локацију филијале.
- (5) Филијале у Бањалуци и Мостару имају по пет чланова, од којих су три члана признати стручњаци из области управног права и/или управног поступка, а два члана су стручњаци у области извођења радова, јавних набавки, транспорта и стратешког пословног управљања и бирају се путем јавног огласа.
- (6) КРЖ са сједиштем у Сарајеву надлежна је за доношење одлука по жалбама за вриједности набавке преко 800.000,00 КМ, као и за све набавке институција Босне и Херцеговине и институција Брчко Дистрикта БиХ, и других уговорних тијела Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикта БиХ.
- (7) Филијале КРЖ-а у Бањалуци и Мостару надлежне су за доношење одлука по жалбама за вриједности набавке до 800.000,00 КМ. Надлежност филијале одређује се према ентитетском сједишту уговорног органа.
- (8) КРЖ рјешава по жалбама у поступцима јавне набавке.
- (9) Чланови КРЖ-а су, у обављању своје функције, независни, једнаки и везани искључиво за Устав БиХ и законе у Босни и Херцеговини.

- (10) Чланове КРЖ-а именује Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ПСБиХ). ПСБиХ доноси одлуку о покретању и спровођењу процедуре избора и именовања, именовању ад хок комисије за избор и именовање чланова КРЖ-а. Ад хок комисија сачињава листу успјешнијих кандидата и доставља је ПСБиХ, која именује на дужност и разрешава дужности чланове КРЖ-а.
- (11) Мандат чланова КРЖ-а је пет година, са могућношћу једног поновног именовања. У случају пријевременог разрешења једног од чланова КРЖ-а, нови члан КРЖ-а се именује за остатак мандата.
- (12) Ако ПСБиХ не именује благовремено чланове КРЖ-а, члановима КРЖ-а продужава се мандат до именовања нових чланова, не дуже од осам мјесеци.
- (13) Функција чланова КРЖ-а неспојива је са било којом другом посредном или непосредном, сталном или повременом дужности, са изузетком академских, научних или публицистичких активности.
- (14) ПСБиХ може члана КРЖ-а пријевремено разрешити дужности само у случајевима ако члан КРЖ-а:
- поднесе оставку ПСБиХ;
 - је правоснажно осуђен за кривично дјело на казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци;
 - трајно изгуби радну способност за обављање своје функције.
- (15) КРЖ има правилник о унутрашњој организацији, који се усваја на општој сједници КРЖ-а и за који гласа натполовична већина свих чланова КРЖ-а.
- (16) КРЖ има пословник о раду КРЖ-а, који усваја на општој сједници КРЖ-а и за који гласа натполовична већина свих чланова КРЖ-а.
- (17) Чланови КРЖ-а и сви запослени у КРЖ-у дужни су да у свом раду чувају тајност података у складу са законом.
- (18) КРЖ подноси ПСБиХ годишњи извјештај о раду, након што га усвоји натполовична већина свих чланова КРЖ-а.

ДИО ТРЕЋИ – ПРАВНА ЗАШТИТА

ГЛАВА I - ПОСТУПАК ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 94.

(Странке у поступку)

- Странке у поступку правне заштите су: жалилац, уговорни орган и одабрани понуђач, а својство странке могу имати и други привредни субјекти, који имају правни интерес у предметном поступку јавне набавке.
- О вођењу поступка по жалби, КРЖ обавјештава одабраног понуђача по службеној дужности, док се остала лица са својством странке могу пријавити за учешће у поступку по жалби.
- Свака странка има право да се изјасни о захтјевима и наводи друге стране и да предложи доказе. КРЖ свакој странци у поступку доставља поднеске које заприми у предмету, о којима се расправља о главној ствари или предлажу нове чињенице и докази.
- Свака странка овлашћена је да разгледа спис предмета, осим оног дијела понуде и документације који је, у складу са законом, утврђен као тајни или повјерљиви.
- Уговорни орган дужан је да у поступку по жалби, на захтјев КРЖ-а, достави документацију у року који одреди КРЖ.

Члан 95.

(Достављање писмена у иностранство)

Странци која учествује у поступку по жалби пред КРЖ-ом, а чије је сједиште, пребивалиште или боравиште изван БиХ, КРЖ може доставити писмено поштом.

Члан 96.

(Језик поступка)

Поступак правне заштите води се на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини и уз употребу латиничног или ћириличног писма.

Члан 97.

(Активна легитимација)

Жалбу може поднијети сваки привредни субјекат који има или је имао интерес за додјелу уговора о јавној набавци и који учини вјероватним да је била или је могла да буде у конкретном поступку јавне набавке проузрокована штета због поступања уговорног органа, а које се у жалби наводи као повреда овог закона и подзаконских аката од стране уговорног органа у поступку јавне набавке.

Члан 98.

(Забрана закључења уговора)

- Уговорни орган не може потписати уговор о јавној набавци у року 15 дана од дана када су понуђачи обавјештени о избору најповољнијег понуђача.
- Забрана потписивања уговора из става (1) овог члана не примјењује се:
 - ако је само један понуђач учествовао у отвореном поступку, преговарачком поступку без објаве обавјештења и у поступку додјеле уговора о набавци услуга из Анекса II Дио Б и његова понуда је изабрана;
 - ако је само један понуђач учествовао у другој фази ограниченог поступка, преговарачког поступка са објавом обавјештења и такмичарског дијалога и његова понуда је изабрана;
 - у случају додјеле уговора у склопу оквирног споразума или динамичког система куповине.
- Забрана потписивања уговора из става (2) тачка а) овог члана не примјењује се у случају када уговорни орган објави добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности у преговарачком поступку без објаве обавјештења и у поступку додјеле уговора о набавци услуга из Анекса II Дио Б.
- Изјављена жалба не спречава потписивање уговора о јавној набавци за лотове на које није изјављена жалба.
- У случају да на одлуку о додјели уговора у поступку набавке мале вриједности нема жалбе, уговорни орган дужан је да закључи уговор у року од десет дана од дана обавјештавања учесника поступка о избору најповољнијег понуђача.

Одјељак Б. Изјављивање жалбе

Члан 99.

(Начин изјављивања жалбе)

- Жалба се изјављује уговорном органу у писаној форми директно, електронским путем, ако је електронско средство дефинисано као начин комуникације у тендерској документацији, или препорученом поштанском поштом.
- Жалба се подноси у довољном броју примјерака, а који не може бити мањи од три, како би могла бити уручена квалификованом кандидату или изабраном понуђачу, као и другим странкама у поступку.
- Датум запримања жалбе директно код уговорног органа, односно датум запримања жалбе електронским

путем уз обезбјеђење доказа о упућивању, односно запримању жалбе, или датум предаје на пошту препоручене поштанске пошиљке сматра се даном уручивања жалбе.

- (4) У случају директне предаје жалбе, уговорни орган је дужан да изда жалиоцу потврду о времену пријема жалбе.
- (5) Ако уговорни орган одбије да изда потврду о времену запримања, сматраће се да је жалба поднесена у року, осим ако уговорни орган не докаже супротно.

Члан 100.

(Поступак уговорног органа по жалби)

- (1) Уговорни орган је дужан да у року од пет дана од запримања жалбе утврди благовременост, допуштеност и да ли је жалба изјављена од овлашћеног лица.
- (2) Ако уговорни орган утврди да је жалба неблагоприятна, недопуштена или изјављена од неовлашћеног лица, одбациће је закључком. Против овог закључка жалилац има могућност подношења жалбе КРЖ-у, и то у року од 10 дана од дана пријема закључка.
- (3) Ако је жалба благовремена, допуштена и изјављена од овлашћеног лица, уговорни орган, разматрајући жалбу, може утврдити да је она дјелимично или у цјелини основана и својим рјешењем исправити радњу, предузети чињење или може постојећу одлуку или рјешење ставити ван снаге и замијенити је другом одлуком или рјешењем, или поништити поступак јавне набавке, те о томе обавијестити учеснике у поступку јавне набавке на начин одређен овим законом, у року од пет дана од дана пријема жалбе.
- (4) Против рјешења уговорног органа из става (3) овог члана може се изјавити жалба КРЖ-у, посредством уговорног органа, у року од пет дана од дана пријема рјешења.
- (5) Ако уговорни орган поступајући по жалби утврди да је жалба благовремена, допуштена и изјављена од овлашћеног лица, али је неоснована, дужан је да је у року од пет дана од датума њеног запримања проследи КРЖ-у, са својим изјашњењем на наводе жалбе, као и комплетном документацијом везано за поступак против којег је изјављена жалба.

Члан 101.

(Рокови изјављивања жалбе уговорном органу)

- (1) Жалба се може изјавити:
- а) најкасније седам дана прије истека рока за подношење захтјева за учешће или понуда у односу на податке из обавјештења;
- б) најкасније 10 дана од дана преузимања тендерске документације;
- ц) најкасније 10 дана по пријему записника о отварању понуда, у односу на радње, поступање, нечињења или пропуштања у поступку отварања понуда;
- д) најкасније 10 дана по пријему одлуке којом се одлучује о појединачном праву из јавне набавке у односу на поступак прегледа и оцјене способности, те поступак прегледа, оцјене и избора најповољнијег понуђача;
- е) најкасније 10 дана по истеку рока за доношење одлуке о појединачним правима из јавне набавке из тачке д) овог става.
- (2) Жалба се изјављује најкасније 30 дана по сазнању да је уговор закључен без спроведеног поступка јавне набавке у супротности с овим законом, а најкасније у

року од једне године од дана закључења уговора у том поступку.

- (3) У случају додјеле уговора у склопу оквирног споразума из члана 32. став (5) овог закона или у оквиру динамичког система куповине из члана 123. овог закона, жалба се изјављује најкасније 30 дана ако уговорни орган обавијести понуђаче да је уговор на основу оквирног споразума или динамичког система куповине закључен у односу на поступак додјеле уговора унутар оквирног споразума или динамичког система куповине.
- (4) У случају преговарачког поступка без објаве обавјештења и поступка додјеле уговора о набавци услуга из Анекса II Дио Б жалба се изјављује најкасније:
- а) 10 дана од дана објављивања добровољног *ex ante* обавјештења о транспарентности, ако је ово обавјештење објављено;
- б) 30 дана од дана објављивања обавјештења о додјели уговора, ако добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности није објављено.
- (5) У поступцима набавке мале вриједности из члана 88. став (1) тачка а) овог закона жалба се изјављује у року од пет дана од дана пријема одлуке о избору најповољнијег понуђача.
- (6) Жалилац који је пропустио да изјави жалбу према одредбама ст. од (1) до (5) овог члана, губи право да тражи испитивање законитости по истом основу, у каснијој фази поступка.

Одјељак Ц. Правна заштита пред КРЖ-ом

Члан 102.

(Доказивање у поступку по жалби)

- (1) Странке у поступку дужне су да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве или одлуке, поступке, радње или нечињења, те да предложе доказе којима се те чињенице утврђују.
- (2) У поступку правне заштите уговорни орган дужан је да докаже постојање чињеница и околности на основу којих је донио одлуку о правима, предузео радње или пропуштања те спровео поступке, који су предмет поступка по жалби.
- (3) У поступку правне заштите жалилац је дужан да докаже или барем учини вјероватним постојање чињеница и разлога који се тичу правног интереса на подношење жалбе, повреда поступка или повреда примјене материјалног права, које су истакнуте у жалби, за које зна или би требало да зна.

Члан 103.

(Битне повреде закона)

- (1) У поступцима јавне набавке апсолутно битне повреде закона су оне повреде о којима КРЖ води рачуна по службеној дужности, и које могу довести до поништења поступка у потпуности или дјелимично, и то:
- а) неусклађеност тендерске документације са овим законом или подзаконским актима, која је довела до немогућности утврђивања основности жалбених навода или која је довела до нарушавања основних принципа овог закона, односно незаконите додјеле уговора;
- б) спровођење поступка јавне набавке без доношења одлуке о почетку поступка јавне набавке, са садржајем одређеним чланом 18. овог закона;

- ц) објаве обавјештења о поступку јавне набавке које нису у складу са овим законом или подзаконским актима и тендерском документацијом;
 - д) повреде поступка приликом отварања понуда, односно пропуштање рока за оцјену захтјева за учешће.
- (2) Релативно битне повреде закона су повреде које могу довести до поништења поступка јавне набавке, ако се успостави директна веза између повреде и исхода поступка.

Члан 104.

(Овлашћења КРЖ-а)

- (1) КРЖ у поступку правне заштите поступа у границама захтјева из жалбе, а по службеној дужности у односу на повреде описане у члану 103. став (1) овог закона.
- (2) КРЖ није дужна да контролише чињенично и правно стање које је било предмет претходне жалбе у истом поступку јавне набавке.

Одјељак Д. Жалба

Члан 105.

(Садржај жалбе)

Жалба садржи:

- а) име или назив жалиоца, пребивалиште или сједиште жалиоца, име заступника или пуномоћника жалиоца ако га има;
- б) назив уговорног органа против којег се подноси жалба;
- ц) број и датум поступка јавне набавке и податке о објављивању обавјештења о јавној набавци, ако је обавјештење објављено;
- д) број и датум одлуке о избору понуде, поништењу поступка или друге одлуке уговорног органа;
- е) друге податке о радњи, пропуштању радње или поступцима уговорног органа који су предмет поступка или о предмету набавке;
- ф) опис чињеничног стања;
- г) опис повреда овог закона и подзаконских аката и образложење;
- х) предлог доказа;
- и) доказ о плаћеној административној такси на жалбу, у износу прописаном чланом 108. овог закона;
- ј) потпис жалиоца или потпис овлашћеног лица односно пуномоћника (ако га жалилац има) и печат (ако га жалилац има).

Члан 106.

(Поступак са неуредном жалбом)

- (1) Ако достављена жалба не садржи податке из члана 105. став (1) тач. а), б), ц), д) е), х) и ј) овог закона, КРЖ позива жалиоца да употпуни жалбу и одређује рок који не може бити дужи од три дана од дана пријема захтјева за допуну.
- (2) Ако жалилац не поступи по захтјеву КРЖ-а у складу са ставом (1) овог члана, жалба ће бити одбачена као неуредна, осим ако би се из њеног садржаја могло поступати и ако жалба има постављен жалбени захтјев и доказ о плаћеној административној такси на жалбу.

Члан 107.

(Изјављивање жалбе КРЖ-у)

Жалилац жалбу изјављује КРЖ-у путем уговорног органа, у роковима и на начин прописан овим законом.

Члан 108.

(Накнада на жалбу)

- (1) Жалилац је обавезан да плати накнаду за покретање жалбеног поступка у износу од:

- а) 500,00 КМ за процијењену вриједност набавке до 50.000,00 КМ;
- б) 800,00 КМ за процијењену вриједност набавке од 50.001,00 КМ до 80.000,00 КМ;
- ц) 2.000,00 КМ за процијењену вриједност набавке од 80.001,00 КМ до 250.000,00 КМ;
- д) 3.500,00 КМ за процијењену вриједност набавке од 250.001,00 КМ до 400.000,00 КМ;
- е) 5.000,00 КМ за процијењену вриједност набавке од 400.001,00 КМ до 800.000,00 КМ;
- ф) 7.500,00 КМ за процијењену вриједност набавке од 800.001,00 КМ до 9.000.000,00 КМ;
- г) 10.000,00 КМ када је вриједност набавке једнака или већа од 9.000.000,00 КМ.

- (2) Жалилац уплаћује одговарајући износ накнаде из става (1) овог члана на основу података о процијењеној вриједности набавке из тендерске документације.
- (3) Прије разматрања жалби, КРЖ је дужан да утврди да ли је жалилац уплатио накнаду у складу са ст. (1) и (2) овог члана.
- (4) Ако процијењена вриједност набавке није позната у тренутку изјављивања жалбе КРЖ-у или није објављена, накнада за покретање жалбеног поступка плаћа се у износу од 2.000,00 КМ. КРЖ ће позвати жалиоца на плаћање разлике накнаде у одређеном року ако се током жалбеног поступка утврди да је накнада плаћена у недовољном износу.
- (5) Када се жалба изјављује на одлуку о избору или поништењу, а не односи се на набавку у цјелини, него на један или више лотова набавке, накнада износи трећину износа из става (1) овог члана.
- (6) Накнада се уплаћује у корист буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине и она је неповратна у случају неосноване жалбе.
- (7) Министарство финансија и трезора БиХ донијеће инструкцију о начину уплате, контроле и поврата накнада прописаних овим чланом.

Члан 109.

(Поступање КРЖ-а по жалби)

- (1) КРЖ по запримању жалбе утврђује благовременост, допуштеност и да ли је жалба изјављена од овлашћеног лица.
- (2) Када КРЖ утврди да је жалба благовремена, допуштена и изјављена од овлашћеног лица, наставиће разматрати жалбене наводе.

Члан 110.

(Суспензивно дјеловање жалбе)

Изјављена жалба одгађа наставак поступка јавне набавке, закључење и/или извршење уговора о јавној набавци или оквирног споразума до доношења одлуке КРЖ-а.

Одјељак Е. Одлучивање по жалби

Члан 111.

(Одлуке по жалби)

- (1) У поступку правне заштите КРЖ може:
 - а) обуставити поступак по жалби због одустанка од жалбе;
 - б) одбацити жалбу закључком због ненадлежности, недопуштености, неуредности, неблаговремености и због тога што је изјављена од лица које нема активну легитимацију;
 - ц) одбити жалбу због неоснованости;
 - д) поништити одлуку, поступак или радњу у дијелу у којем је повријеђен закон или подзаконски акти;

- e) одлучити о захтјеву уговорног органа за наставак поступка јавне набавке;
- ф) поништити уговор о јавној набавци или оквирни споразум у околностима из става (2) овог члана.
- (2) КРЖ ће поништити уговор о јавној набавци или оквирни споразум ако је уговорни орган:
- примијенио преговарачки поступак без објаве обавјештења или поступак додјеле уговора о набавци услуга из Анекса II Дио Б у супротности са одредбама овог закона;
 - пропустио објавити обавјештење о набавци на порталу јавних набавки ако се то захтијева овим законом;
 - закључио уговор или оквирни споразум у супротности са чланом 98. овог закона ако то спречава КРЖ да размотри жалбу прије закључења уговора или оквирног споразума;
 - закључио уговор или оквирни споразум без примјене поступка јавне набавке, осим у случајевима када то овај закон допушта.
- (3) Уговор о јавној набавци или оквирни споразум неће бити предмет поништења, ако је, у случајевима из става (2) тач. а), б) и д) овог члана, уговорни орган имао оправдане разлоге да сматра да поступа у складу с овим законом, ако је објавио добровољно *ex ante* обавјештење о транспарентности и уговор или оквирни споразум није закључен прије истека периода од 15 дана по објави тог обавјештења.
- (4) У оправданим случајевима наведеним у ставу (5) овог члана, КРЖ може оставити на снази уговор или оквирни споразум који је предмет поништења, у обиму у којем је уговор или оквирни споразум већ извршен. У том случају КРЖ ће уговорном органу одредити новчану казну у износу назначеном у ставу (8) овог члана.
- (5) КРЖ неће поништити уговор или оквирни споразум ако, након што је размотрио све релевантне околности, утврди да преваладајући разлози у вези с општим интересом захтијевају да уговор треба да остане на снази.
- (6) Општи интерес у смислу става (5) овог члана не односи се на економски интерес у директној вези са уговором или оквирним споразумом, што обухвата посебно трошкове који могу настати због закашњења у извршењу уговора или оквирног споразума, трошкове који произлазе из спровођења новог поступка јавне набавке, трошкове који могу настати због промјене привредног субјекта који извршава уговор или оквирни споразум и трошкове правних обавеза које су резултат поништења уговора или оквирног споразума. Економски интерес да уговор остане на снази може се сматрати важним општим интересом само када би поништење уговора или оквирног споразума довело до несразмјерних посљедица.
- (7) Поништење уговора или оквирног споразума има учинак од момента закључења уговора.
- (8) Новчане казне из става (4) овог члана намећу се уговорном органу у износу до 5% вриједности уговора, узимајући у обзир врсту и обим повреде као и околности под којима је повреда почињена.
- (9) Казна одређена према одредбама овог члана уплаћује се у корист буџета државног, ентитетског или локалног нивоа у којем уговорни орган има сједиште.
- (10) КРЖ о главној ствари одлучује рјешењем, а у осталим случајевима закључком.
- (11) КРЖ је дужан да донесе закључак или рјешење по жалби у року од 15 дана од дана комплетирања жалбе од уговорног органа, али не касније од 30 дана након пријема жалбе од уговорног органа.
- (12) У изузетно сложеним случајевима председавајући КРЖ-а закључком може продужити рок из става (3) овог члана, али не дуже од 30 дана. Овај закључак се доставља свим странкама у поступку.
- (13) Рјешење или закључак КРЖ-а из овог члана је коначно и извршно.

Члан 112.

(Спајање поступака)

- Ако постоји више жалби које се односе на исти поступак јавне набавке, председавајући КРЖ-а може донијети закључак о спајању поступака, без утврђивања било каквих других услова за спајање поступака. У том случају доноси се једно рјешење по жалбама у том поступку јавне набавке. Рокови се рачунају од датума пријема посљедње жалбе.
- Против закључка КРЖ-а из става (1) овог члана није допуштено изјавити правни лијек у складу са овим законом.

Члан 113.

(Одлучивање КРЖ-а)

- КРЖ у поступцима по жалби одлучује у вијећима састављеним од председника вијећа и два члана вијећа.
- У сложеним случајевима и случајевима међународних вриједносних разреда, председавајући вијећа предлаже да се случај рјешава на пленарној сједници.
- У пленуму се засједа у случајевима када се доноси нови став у односу на раније заузете ставове.
- У случајевима из ст. (2) и (3) овог члана председавајући вијећа доноси посебан закључак.
- Чланови КРЖ-а не могу се уздржати од гласања.
- Рјешење, односно закључак из члана 112. став (2) овог закона потписује председник вијећа и акт се овјерава печатом КРЖ-а.
- Састав вијећа за одлучивање по жалби утврђује председавајући КРЖ-а посебним рјешењем. Председавајући КРЖ-а може председавати вијећем за одлучивање по жалби.
- Закључци и рјешења КРЖ-а, те пресуде Суда Босне и Херцеговине по њима јавно се објављују на порталу јавних набавки.

Члан 114.

(Изузеће због сукоба интереса)

- Члан КРЖ-а или друго лице које је укључено у поступање у одређеном предмету не може доносити одлуку о истом или бити укључен у поступак одлучивања ако је са понуђачем или уговорним органом, правним представником или лицем које су овластили понуђач, уговорни орган или њихови правни представници, чланови управе или одговорни представници: у пословној вези, у директној или индиректној (укључујући родбинску везу закључно са четвртим степеном) родбинској вези, у брачној (чак и ако је дошло до развода брака) или ванбрачној заједници или у тазбинској вези закључно са трећим степеном.
- Члан КРЖ-а односно друго лице које је било у радном односу, односно запослено код понуђача или уговорног органа, а од престанка радног односа нису протекле двије године у складу са ставом (1) овог члана, не може доносити одлуке о одређеном предмету, нити бити укључено у поступак рјешавања истог предмета КРЖ-а.

- (3) У случају постојања разлога из ст. (1) и (2) овог члана као и других разлога за изузеће, члан КРЖ-а мора без одгађања обавијестити предсједавајућег КРЖ-а, који је дужан да донесе одлуку о изузећу члана КРЖ-а. Против ове одлуке није допуштена жалба у складу са овим законом. Одредбе овог става примјењују се и на друго лице које је укључено у рјешавање одређеног предмета, ако по одредбама овог члана не може бити укључено у поступак његовог рјешавања.
- (4) У случају да код предсједавајућег КРЖ-а постоје разлози из ст. (1) и (2) овог члана, предсједавајући КРЖ-а је дужан да без одгађања о томе обавијести остале чланове КРЖ-а, који доносе одлуку о изузећу.
- (5) Против одлуке из ст. (3) и (4) овог члана није допуштено посебно изјављивање правног лијека у складу са овим законом.

ГЛАВА II - ПРАВНА ЗАШТИТА ПРОТИВ ОДЛУКА КРЖ-а

Одјељак А. (Судска заштита)

Члан 115.

(Управни спор)

- (1) Уговорни орган и учесници у поступку могу против одлуке КРЖ-а покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ) у року од 30 дана од дана пријема одлуке.
- (2) Управни спор по тужби коју поднесу странке у поступку јавне набавке води се по хитном поступку.
- (3) Уговорни орган или учесник у поступку може поднијети и захтјев за одгађање коначног рјешења или закључка КРЖ-а, заједно са тужбом којом се покреће управни спор у року из става (1) овог члана.
- (4) Цијенећи јавни интерес и штету коју би одгађање коначне одлуке КРЖ-а могло изазвати, о захтјеву из става (3) овог члана рјешава Суд БиХ посебним рјешењем, којим одгађа извршење коначне одлуке КРЖ-а на одређено вријеме или до доношења одлуке суда по тужби у управном спору.

Члан 116.

(Прекршајне одредбе)

- (1) КРЖ подноси прекршајну пријаву код надлежног суда за прекршаје, када утврди да је било повреда поступка јавне набавке које представљају прекршај у смислу одредаба овог закона. У случајевима када није било поступка по жалби, Агенција подноси прекршајну пријаву код надлежног суда за прекршаје, када утврди повреду овог закона које су у њеној надлежности.
- (2) Новчаном казном у износу од 1.500,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај уговорни орган:
- ако набави робу, радове или услуге без спровођења поступка јавне набавке прописаних овим законом осим у случајевима када то закон допушта;
 - ако не заштити податке које му проследили привредни субјект, означивши их као повјерљиве, а који према одредбама овог закона могу бити проглашени повјерљивим;
 - ако се не придржава услова и начина јавне набавке према процијењеним вриједностима и дијели вриједност набавке с намјером избјегавања примјене прописаног поступка набавке;
 - ако примијени преговарачки поступак без објаве обавјештења супротно одредбама чл. 21, 22, 23, 24. и 28. овог закона;
 - ако не стави на располагање тендерску документацију свим привредним субјектима који

су је тражили, у складу са обавјештењем о јавној набавци, односно не омогући увид у документацију;

- ако не поштује рокове за пријем захтјева за учешће и понуда;
 - ако приликом припреме техничке спецификације не поштује важеће техничке стандарде, прописе или норме;
 - ако не достави одлуке за које је овим законом прописана обавеза достављања понуђачима у поступку јавне набавке;
 - ако не доврши поступак јавне набавке закључивањем уговора о јавној набавци или одлуком о поништењу;
 - ако закључи уговор о јавној набавци који није у складу с одабраном понудом и условима одређеним у тендерској документацији;
 - ако не чува документацију о јавној набавци, у складу са прописима о архивирању докумената;
 - ако уступи поступак набавке или за спровођење набавке овласти треће лице или лице које није уговорни орган у смислу овог закона да би на тај начин избјегао његову примјену;
 - ако на захтјев КРЖ-а не достави тражену документацију или онемогући увид у документацију;
 - ако не изврши рјешење КРЖ-а;
 - ако предмет уговора, конкурсне услове, техничке спецификације или друге елементе јавног позива прилагоди конкретном понуђачу, или ако додијели уговор понуђачу који је учествовао у припреми конкурсне документације или неког њеног дијела, а није у поступку доказао да није био у повољнијем положају;
 - ако не достави извјештај о додијељеном уговору;
 - ако не донесе план набавки и не објави га на веб-страници уговорног органа.
- (3) Новчаном казном у износу од 300,00 до 3.000,00 КМ казниће се одговорно лице у уговорном органу за прекршај из става (2) овог члана.
- (4) Новчаном казном у износу од 1.000,00 до 10.000,00 КМ казниће се за прекршај понуђач ако је дао нетачне податке у документима којима доказује личну, пословну, финансијску, техничку и професионалну способност.
- (5) Новчаном казном у износу од 200,00 до 2.000,00 КМ казниће се и одговорно лице понуђача за прекршај из става (4) овог члана.
- (6) Захтјев за покретање прекршајног поступка КРЖ подноси надлежном суду према сједишту уговорног органа.
- (7) КРЖ, рјешавајући у поступку по жалби, а на основу стања у спису, може поднијети кривичну пријаву.

Одјељак Б. Супсидијарна примјена

Члан 117.

(Супсидијарна примјена правила управног поступка)

На поступак пред КРЖ-ом који није уређен одредбама овог закона, примијениће се одредбе Закона о управном поступку.

Члан 118.

(Однос према осталим прописима)

На одговорност уговорних страна за испуњење обавеза из уговора о јавној набавци примјењују се одговарајуће одредбе закона о облигационим односима.

Одјељак Ц. Накнада трошкова поступка**Члан 119.**

(Право на накнаду трошкова у поступку јавне набавке)

- (1) Ако уговорни орган повриједи одредбе овог закона или подзаконских аката, привредни субјект има право да од уговорног органа захтијева накнаду трошкова за припрему понуде и трошкова учешћа у поступку јавне набавке.
- (2) Право из одредбе става (1) овог члана не постоји ако је, након доношења одлуке о избору или након одлуке о поништењу поступка јавне набавке, КРЖ утврдио да кандидат/понуђач чија се понуда није разматрала, ни уз поштовање одредаба овог закона и подзаконских аката, не би имао реалне изгледе за избор његове понуде, или чија је жалба одбијена.

Члан 120.

(Надлежност у поступку накнаде трошкова)

- (1) За рјешавање захтјева за накнаду трошкова у поступку јавне набавке из члана 119. став (1) овог закона надлежан је КРЖ.
- (2) Захтјев за накнаду трошкова допуштен је само ако је КРЖ утврдио:
 - а) да због поступања супротно одредбама овог закона или подзаконских аката одлука није донесена према наводима из обавјештења о набавци за понуду с најнижом цијеном или за економски најповољнију понуду; или
 - б) да је избор поступка јавне набавке без објаве обавјештења био супротан овом закону; или
 - ц) да је одлука о поништењу поступка јавне набавке била супротна одредбама овог закона или подзаконских аката; или
 - д) да је одлука о избору, која је у корист једног привредног субјекта донесена без учешћа других субјеката у поступку, на основу одредаба овог закона или подзаконских аката била недопустива; или
 - е) да уговорни орган, након знатног прекорачења рока за доношење одлуке и супротно захтјеву понуђача да се настави поступак јавне набавке, поступак није наставио, нити га је окончао одлуком о избору најповољнијег понуђача, односно одлуком о поништењу.

Члан 121.

(Накнада штете)

Сваки од учесника поступка јавне набавке који је претрпио штету због повреде овог закона има могућност да покрене поступак за остваривање права на накнаду штете због измакле добити пред надлежним судом, према општим прописима о накнади штете.

ДИО ЧЕТВРТИ – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 122.**

(Прелазне одредбе)

- (1) Поступци јавне набавке покренути до почетка примјене овог закона у којима нису закључени уговори о јавној набавци биће окончани према одредбама Закона о јавним набавкама који је на снази у вријеме покретања поступка јавне набавке.
- (2) Ако се против одлуке уговорног органа која је донесена у складу са ставом (1) овог члана води поступак по жалби, одлука КРЖ-а је коначна и извршна. Против одлуке КРЖ-а може се у року од 30 дана покренути управни спор код Суда БиХ.

- (3) Поступци за накнаду штете покренути прије почетка примјене овог закона биће окончани према одредбама Закона о јавним набавкама који је на снази у вријеме покретања поступка јавне набавке.
- (4) У случају да се различитим прописима у Босни и Херцеговини уређују иста питања као овим законом, примјена овог закона имаће предност у односу на остале прописе.
- (5) Ако овим законом нису посебно дефинисани рокови за подзаконске акте које доноси Савјет министара БиХ и Агенција, они ће бити донесени у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона.
- (6) Директор Агенције чији је мандат у току остаје на мјесту директора до истека мандата од пет година, рачунајући од дана када је именован. Чланови Одбора Агенције чији је мандат у току остају на мјесту члана Одбора Агенције до истека мандата од пет година, рачунајући од дана када су именовани.
- (7) Чланови КРЖ-а који су именовани и чији је мандат у току остају на мјесту члана КРЖ-а до истека мандата од пет година, рачунајући од дана када су именовани. Ако је протекао рок од пет година од именовања, чланови КРЖ-а су дужни да обављају послове из надлежности КРЖ-а до избора нових чланова. ПСБиХ ће расписати конкурс најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.
- (8) До успостављања и почетка рада филијала, све жалбе рјешава сједиште КРЖ-а у Сарајеву. Савјет министара БиХ дужан је да обезбиједи финансијска средства и услове за почетак рада филијала најкасније у року од три мјесеца од дана примјене овог закона.

Члан 123.

(Електронске набавке, електронске аукције и динамички систем куповине)

- (1) Начин објављивања обавјештења у поступцима јавних набавки прописан је Упутством о начину објављивања обавјештења у поступцима јавних набавки.
- (2) Електронске набавке, електронска аукција и динамички систем куповине, начин, рокови и почетак примјене дефинисаће се подзаконским актом који доноси Савјет министара БиХ, најкасније у року од једне године од почетка примјене овог закона.

Члан 124.

(Престанак важења)

- (1) Даном почетка примјене овог закона престаје да важи Закон о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 и 87/13).
- (2) Даном почетка примјене овог закона престају да важе подзаконски акти донесени на основу закона из става (1) овог члана, и то:
 - а) Упутство о примјени Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 03/05 и 24/09);
 - б) Упутство о начину вођења записника о отварању понуда ("Службени гласник БиХ", бр. 17/05 и 27/08);
 - ц) Листа уговорних органа, по категоријама, који су обавезни примјењивати Закон о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 03/05 и 86/06);
 - д) Правилник о поступку директног споразума ("Службени гласник БиХ" бр. 53/06 и 20/09);
 - е) Упутство о примјени и коришћењу модела стандардне тендерске документације за поступке

јавне набавке за робу, услуге и радове ("Службени гласник БиХ", број 56/07).

Члан 125.
(Завршне одредбе)

- (1) Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењиваће се истеком шест мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

(2) Овај закон објавиће се и у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.

Број 01,02-02-1-59/13
29. априла 2014. године

Сарајево
Председавајући
Представничког дома
Парламентарне
скупштине БиХ
Др Милорад Живковић, с. р.

Председавајући
Дома народа
Парламентарне
скупштине БиХ
Др Драган Човић, с. р.

АНЕКС I

ЛИСТА РАДОВА НА КОЈЕ СЕ ПРИМЈЕЉУЈЕ ЗАКОН О ЈАВНИМ НАБАВКАМА

Ови радови укључују изградњу нових објеката, реконструкцију постојећих објеката као и уобичајене поправке и редовно одржавање:

Група	Класа	Предмет	Опис радова
1		Припрема градилишта	
	11	Рушење зграда, одвоз земље, демонтажа објеката	Ова класа укључује: - рушење зграда и других грађевина; - расчишћавање градилишта; - измјештање и пребацивање земље: а) копање земље, б) пуњење земљом, ц) поравнање и градирање градилишта, д) копање ровова, канала, е) разбијање и уклањање стијена, ф) рушење експлозивима итд. - припрема градилишта за минирање: а) уклањање вишка терета, наслага минерала, б) остали радови на развоју и припреми локације за извођење, - дренажу градилишта; - дренажа пољопривредног и шумског земљишта.
	12	Бушење и бургијање	Ова класа укључује: - пробно бушење, пробно бургијање, узимање узорака језгре у сврху градње, те у геофизичке, геолошке или сличне сврхе. Ова класа искључује: - бушење извора сирове нафте или гаса за производњу (видјети класу 25); - бушење изворишта воде (видјети класу 25); - потапање јама и окна; - копање окомитих ровова; - искоришћавање нафтних и гасних поља, геофизичко, геолошко и сеизмичко мјерење.
2		Изградња цијеле грађевине или њених дијелова, грађевинарство	
	21	Изградња зграда и грађевински радови	Ова класа укључује: - градњу свих типова зграда; - градњу грађевина у грађевинарству, и то: а) мостова, надвожњака, подвожњака, б) вијадукте, ц) тунеле и метрое, д) дугачке цјевоводе, е) комуникацијске и електроводе, д) градске цјевоводе, е) градске комуникацијске и електроводе; - помоћне градске радове; - монтажу и подизање монтажних грађевина на градилишту; Ова класа искључује: - услужне активности везане за вађење нафте и гаса; - грађевинске радове, осим зграда, за стадионе, базене, спортске дворане, тениске терене, голф терене и друге спортске објекте (видјети класу 23); - инсталације у зградама (видјети групу 3); - завршавање зграда (видјети групу 4); - архитектонске и инжењерске услуге за грађење; - вођење грађевинског пројекта.
	22	Подизање кровних покрива и оквира	Ова класа укључује: - подизање кровова; - покривање кровова; - хидроизолацију.
	23	Градња аутопутева, путева, аеродрома и спортских објеката	Ова класа укључује: - градњу аутопутева, путева, свих путева за возила и пјешаке, улица; - градњу железница; - градњу аеродромских писти; - грађевинске радове, изузев зграда, за стадионе, базене, спортске дворане, тениске терене, голф терене

			и друге спортске објекте; - бојење ознака на аутопутевима, путевима, улицама, на површини и на паркинг просторима. Ова класа искључује претходне земљане радове.
	24	Градња водопривредних објеката	Ова класа укључује градњу: - водених путева; - лука и ријечних радова; - марина; - гатова; - брана и насипа; - багеровање; - радове испод површине.
	25	Други грађевински радови који укључују посебне занатске радове	Ова класа укључује специфичне грађевинске послове који су заједнички за различите врсте објеката, а које захтјевају посебне вјештине или опрему: - изградњу темеља, укључујући и одвоз земље; - бушење и градњу водених изворишта, потапање јама и окна; - подизање готових челичних елемената; - савијање челика; - полагање цигле и камена или других материјала; - подизање и скидање скела и радних платформи, укључујући најам скела и радних платформи; - подизање димњака и индустријских пећи; Ова класа искључује најам скеле без подизања и демонтаже (скидања).
3		Грађевинске инсталације	
	31	Инсталирање електричних инсталација и прикључака (склопова)	Ова класа укључује инсталације у зградама или другим грађевинским објектима и пројектима: - електричних жица и склопова; - телекомуникацијских система; - електричних гријних система; - резиденцијалних антена; - противпожарних система и аларма; - алармних протупровалних система; - лифтова и ескалатора; - громобрана и сл.
	32	Активности изолационих радова	Ова класа укључује: - топлотне инсталације; - звучне или вибрационе изолације у зградама и другим грађевинским пројектима. Ова класа искључује хидроизолацију (видјети класу 22.).
	33	Водоводне инсталације	Ова класа укључује инсталације у зградама или другим грађевинским пројектима: - водоводне инсталације и санитарну опрему; - гасне инсталације и прикључке; - опрему за гријање, вентилацију, хлађење или климу; - системе за прскање. Ова класа искључује инсталацију електричних система за гријање (видјети класу 31.)
	34	Друге инсталације у зградама	Ова класа укључује: - инсталацију расвјете и сигналних система на путевима, жељезницама, аеродромима и лукама; - инсталацију у зградама или другим грађевинским пројектима осталих инсталација, каблова и водова.
4		Завршни грађевински радови	
	41	Гипсани радови	Ова класа укључује: - постављање у зградама или другим грађевинским пројектима унутрашњег или спољашњег гипса или штукатуре, малтерисање укључујући сличне материјале.
	42	Врата и прозоре (столарију)	Ова класа укључује: - монтажу готових врата, прозора, те оквира за врата и прозоре, уградбене кухиње, степенице, опрему за продавнице и продајне објекте, као и сличне елементе од дрвета или других материјала; - унутрашње завршне радове (нпр. стропове, облагање површина ламперијом, монтажу покретних преграда и др.). Ова класа искључује постављање паркета и других дрвених подлога (видјети класу 43.).
	43	Подне и зидне облоге	Ова класа укључује: - постављање, полагање, вјешање или уклапање у зградама или другим грађевинским пројектима; - зидова или подних плоча од керамике или резаног камена; - паркета или других дрвених подних подлога; - тепиха или линолеумских подних облога, укључујући и гумене и пластичне облоге; - терацио, мермерне, гранитне или шкриљчане подне или зидне облоге; - тапете.
	44	Бојење и устакљивање	Ова класа укључује: - унутрашње или спољашње бојење зграда; - бојење грађевина; - монтажа стакла, огледала и других стаклених површина; Ова класа искључује монтажу прозора (видјети класу 42.).
	45	Остали радови за довршетак градње	Ова класа укључује: - инсталацију приватних базена; - инсталацију парних праоница; - разбијање пијеска и сличне активности за градњу екстеријера; - друге радове завршавања градње и завршне радове. Ова класа искључује чишћење зграда и других грађевина.
5		Најам опреме	
	50	Најам опреме за градњу или рушење са радником/цима који управља опремом	Ова класа искључује најам машина и опреме за градњу или рушење без радника који управљају опремом.

АНЕКС II

Ова листа услуга односи се на категорије услуга које су везане за поступке јавних набавки, и то:

ДИО А - који за предмет јавне набавке има услуге које се додјељују у складу са поступцима јавних набавки, изузев уговора из члана 7. овог закона, дефинисаним у Глави I и Глави IV овог закона.

Категорија	Предмет јавне набавке
1	Услуге одржавања и поправки
2	Услуге превоза копног путника и робе, укључујући услуге блиндираних возила, и услуге доставе, осим услуга превоза поште
3	Услуге авиотранспорта путника и терета, осим превоза поште
4	Услуге превоза поште копно и ваздухом, осим услуга жељезничког транспорта
5	Телекомуникационе услуге
6	Финансијске услуге и то: а) услуге осигурања, б) банкарске и инвестиционе услуге. Финансијске услуге које су искључене су: - издавање, продаја, куповина или трансфер хартија од вриједности и обвезница као и других финансијских инструмената; - услуге Централне банке.
7	Компјутерске и уз њих везане услуге
8	Истраживачке и развојне услуге, осим услуга гдје добробит од њиховог коришћења при обављању својих активности користи уговорни орган или секторски уговорни орган, уз услов да накнаду за осигурање тих услуга у цјелини плаћа уговорни орган или секторски уговорни орган.
9	Рачуноводствене услуге, ревизорске и књиговодствене услуге
10	Услуге истраживања тржишта и испитивања јавног мњења
11	Услуге консалтинга у менаџменту и уз њих везане услуге, осим услуга арбитраже и мирена
12	Архитектонске услуге: а) инжењерске услуге и интегралне инжењерске услуге, б) услуге просторног планирања и уређења пејзажа, ц) сличне научне и техничке консултантске услуге, д) услуге техничког испитивања и анализа.
13	Рекламне услуге и услуге маркетинга
14	Услуге чишћења зграда и управљање имовином
15	Услуге издаваштва и штампања на бази тарифе или уговора
16	Услуге одлагања отпада, канализационе услуге и друге санитарне услуге.

ДИО Б - који за предмет јавне набавке има услуге које се додјељују у складу са чланом 8. овог закона:

Категорија	Предмет јавне набавке
1	Хотелске и угоститељске услуге
2	Услуге жељезничког транспорта
3	Услуге воденог транспорта
4	Помоћне транспортне услуге и услуге подршке
5	Правне услуге
6	Услуге запошљавања и осигурања особља, осим уговора о раду и рјешења о именовану
7	Услуге истраге и осигурања, осим услуга оклопних возила
8	Образовне услуге и услуге стручног усавршавања
9	Здравствене и социјалне услуге
10	Рекреационе услуге, културне и спортске услуге
11	Остале услуге

ДИО Ц - који за предмет уговора има услуге које су изузете од примјене поступака дефинисаних овим законом.

Категорија	Предмет јавне набавке
1	Уговори о раду и рјешења о именовану
2	Уговори о финансијским услугама који за предмет имају: а) издавање, продаја, куповина или трансфер хартија од вриједности и обвезница као и других финансијских инструмената; б) услуге Централне банке.
3	Уговори о арбитражи и помирењу
4	Уговори о прибављању, развоју, продукцији или копродукцији програма за радио и ТВ емитовање
5	Уговори о пружању услуга истраживања и развоја осим оних од којих корист има искључиво уговорни орган или секторски уговорни орган за своју употребу при обављању својих активности и за које накнаду у цјелини плаћа уговорни орган или секторски уговорни орган.

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

615

Na osnovu članova 11. i 12. tačke c) i h) Zakona o odbrani BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), člana 4. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), te Ocjene opravdanosti učešća kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Multidimenzionalnoj integriranoj stabilizacijskoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Mali (Zaključak Vijeća ministara sa 72. sjednice od 28.11.2013. godine) i člana 32. stav (1.) tačka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13 i 32/13), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 44. redovnoj sjednici, održanoj 06. marta 2014. godine, donijelo je

ODLUKU O UČEŠĆU KONTINGENTA ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U MULTIDIMENZIONALNOJ INTEGRIRANOJ STABILIZACIJSKOJ MISIJI UJEDINJENIH NARODA U REPUBLICI MALI

Član 1.
(Predmet)

Ovom odlukom utvrđuje se učešće kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Multidimenzionalnoj integriranoj stabilizacijskoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Mali (u daljem tekstu: mirovna operacija MINUSMA).

Član 2.
(Sastav kontingenta)

Kontingent Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA čine 2 (dva) oficira Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Član 3.

(Misija)

Misija kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA je obavljanje štabskih dužnosti u sastavu nadležnih komandi i štabova UN-a.

Član 4.

(Zona angažiranja)

Razmještaj kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA izvršit će se prema planu Ujedinjenih naroda.

Član 5.

(Šef kontingenta)

Major Toni Mišić imenuje se za šefa kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA.

Član 6.

(Mandat kontingenta)

- (1) Mandat kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA traje godinu dana.
- (2) Vrijeme početka i završetka mandata regulirat će ministar odbrane Bosne Hercegovine u skladu sa planom Ujedinjenih naroda.

Član 7.

(Nadležnost operativne kontrole)

Ovlašćuje se načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da nadležnost operativne kontrole nad kontingentom Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, upućenim u mirovnu operaciju MINUSMA, prenese na komandanta mirovne operacije MINUSMA.

Član 8.

(Upotreba pripadnika po pravilima angažiranja)

Načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga Bosne i Hercegovine zadržava pravo, obavezu i odgovornost da unutar lanca komandovanja i kontrole osigura upotrebu kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u skladu sa pravilima angažiranja (ROE).

Član 9.

(Koordinacija)

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine vršit će neophodne poslove koordinacije sa Uredom za mirovne operacije Ujedinjenih naroda po pitanju upućivanja kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnu operaciju MINUSMA.

Član 10.

(Ovlaštenja ministra)

Ministar odbrane Bosne i Hercegovine će, u skladu sa Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine, regulirat sva pitanja neophodna za uspješno izvršenje mirovne operacije MINUSMA.

Član 11.

(Izvjешtavanje)

Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine redovni izvještaj o toku izvršenja misije dva puta godišnje, a vanredni izvještaj prema potrebi i iskazanom zahtjevu.

Član 12.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-05-1-535-40/14

06. marta 2014. godine

Sarajevo

Predsjedavajući
Željko Komšić, s. r.

Na temelju članaka 11. i 12. točke c) i h) Zakona o obrani BiH (Službeni glasnik BiH", broj 88/05), članka 4. Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), te Ocjene opravdanosti sudjelovanja kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Multidimenzionalnoj integriranoj stabilizacijskoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Mali (Zaključak Vijeća ministara sa 72. sjednice od 28.11.2013. godine) i članka 32. stavka (1.) točka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13 i 32/13), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 44. redovitoj sjednici, održanoj 6. ožujka 2014. godine, donijelo je

ODLUKU**O SUDJELOVANJU KONTINGENTA ORUŽANIH
SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U
MULTIDIMENZIONALNOJ INTEGRIRANOJ
STABILIZACIJSKOJ MISIJI UJEDINJENIH NARODA
U REPUBLICI MALI**

Članak 1.

(Predmet)

Ovom odlukom utvrđuje se sudjelovanje kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Multidimenzionalnoj integriranoj stabilizacijskoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Mali (u daljem tekstu: mirovna operacija MINUSMA).

Članak 2.

(Sastav kontingenta)

Kontingent Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA čine 2 (dva) časnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(Misija)

Misija kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA je obavljanje stožernih dužnosti u sastavu nadležnih zapovjedništava i stožera UN-a.

Članak 4.

(Zona angažiranja)

Razmještaj kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA izvršit će se prema planu Ujedinjenih naroda.

Članak 5.

(Šef kontingenta)

Bojnik Toni Mišić imenuje se za šefa kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA.

Članak 6.

(Mandat kontingenta)

- (1) Mandat kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnoj operaciji MINUSMA traje godinu dana.
- (2) Vrijeme početka i završetka mandata regulirat će ministar odbrane Bosne Hercegovine sukladno planu Ujedinjenih naroda.

(Članak 7.

(Nadležnost operativnog nadzora)

Ovlašćuje se načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da nadležnost operativnog nadzora nad kontingentom Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, upućenim u mirovnu operaciju MINUSMA, prenese na zapovjednika mirovne operacije MINUSMA.

Članak 8.

(Uporaba pripadnika po pravilima angažiranja)

Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine zadržava pravo, obvezu i odgovornost da unutar lanca zapovjedanja i nadzora osigura uporabu kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine sukladno pravilima angažiranja (ROE).

Članak 9.

(Koordinacija)

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine vršit će neophodne poslove koordinacije sa Uredom za mirovne operacije Ujedinjenih naroda po pitanju upućivanja kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u mirovnu operaciju MINUSMA.

Članak 10.

(Ovlašćenja ministra)

Ministar obrane Bosne i Hercegovine će, sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, regulirat sva pitanja neophodna za uspješno izvršenje mirovne operacije MINUSMA.

Članak 11.

(Izvršavanje)

Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine redovito izvješće o toku izvršenja misije dva puta godišnje, a izvanredno izvješće prema potrebi i iskazanom zahtjevu.

Članak 12.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-05-1-535-40/14
06. ožujka 2014. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Željko Komšić, v. r.

Na osnovu članova 11. i 12. тачке ц) и х) Закона о одбрани БиХ ("Службени гласник БиХ, број 88/05), члана 4. Закона о учешћу припадника Оружаних снага БиХ, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ, број 14/05), те Оцјене оправданости учешћа контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у Мултидимензионалној интегрисаној стабилизацијској мисији Уједињених нација у Републици Мали (Закључак Савјета министара са 72. сједнице од 28.11.2013. године) и члана 32. став (1.) тачка а) Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ, број 10/13 и 32/13), Предсједништво Босне и Херцеговине на 44. редовној сједници, одржаној 06. марта 2014. године, донијело је

ОДЛУКУ

**О УЧЕШЋУ КОНТИНГЕНТА ОРУЖАНИХ СНАГА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У
МУЛТИДИМЕНЗИОНАЛНОЈ ИНТЕГРИСАНОЈ
СТАБИЛИЗАЦИЈСКОЈ МИСИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ
НАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ МАЛИ**

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком утврђује се учешће контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у Мултидимензионалној интегрисаној стабилизацијској

мисији Уједињених нација у Републици Мали (у даљем тексту: мировна операција MINUSMA).

Члан 2.

(Састав контингента)

Контингент Оружаних снага Босне и Херцеговине у мировној операцији MINUSMA чине 2 (два) официра Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(Мисија)

Мисија контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у мировној операцији MINUSMA је обављање штабских дужности у саставу надлежних команди и штабова УН-а.

Члан 4.

(Зона ангажирања)

Размјештај контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у мировној операцији MINUSMA извршиће се према плану Уједињених нација.

Члан 5.

(Шеф контингента)

Мајор Тони Мишић именује се за шефа контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у мировној операцији MINUSMA.

Члан 6.

(Мандат контингента)

- (1) Мандат контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у мировној операцији MINUSMA траје годину дана.
- (2) Вријеме почетка и завршетка мандата регулисаће министар одбране Босне Херцеговине у складу са планом Уједињених нација.

Члан 7.

(Надлежност оперативне контроле)

Овлашћује се начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине да надлежност оперативне контроле над контингентом Оружаних снага Босне и Херцеговине, упућеним у мировну операцију MINUSMA, пренесе на команданта мировне операције MINUSMA.

Члан 8.

(Употреба припадника по правилима ангажовања)

Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине задржава право, обавезу и одговорност да унутар ланца командовања и контроле осигура употребу контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у складу са правилима ангажовања (РОЕ).

Члан 9.

(Координација)

Министарство спољних послова Босне и Херцеговине вршиће неопходне послове координације са Канцеларијом за мировне операције Уједињених нација по питању упућивања контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у мировну операцију MINUSMA.

Члан 10.

(Овлашћења министра)

Министар одбране Босне и Херцеговине ће, у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, регулисат сва питања неопходна за успјешно извршење мировне операције MINUSMA.

Члан 11.

(Извјештавање)

Министарство одбране Босне и Херцеговине доставља Предсједнишtvу Босне и Херцеговине редовни извјештај о

току извршења мисије два пута годишње, а ванредни извјештај према потреби и исказаном захтјеву.

Члан 12.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-05-1-535-40/14

06. марта 2014. године

Сарајево

Предједавајући

Жељко Комшић, с. р.

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

616

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 89. сједници одржаној 4. априла 2014. године, донјело је

ODLUKU

**O KAPITALNIM ULAGANJIMA - KORIŠTENJE
ODOBRENH A NEUTROŠENIH SREDSTAVA
VIŠEGODIŠNJEG KAPITALNOG PROJEKTA
"KUPOVINA, OPREMANJE I REKONSTRUKCIJA
OBJEKTA ZA POTREBE AMBASADE I MISIJE BiH
PRI EU U BRISELU" ZA NABAVKU RAČUNARSKE
OPREME ZA SJEDIŠTE MINISTARSTVA VANJSKIH
POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE I
DIPLOMATSKO-KONZULARNA PREDSTAVNIŠTVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобрава се Министарству ванјских послова Босне и Херцеговине кориштење одобрених, а неутрошених средстава Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2008. годину у дијелу пројекта "Куповина, опремање и реконструкција објекта за потребе Амбасде и Мисије Босне и Херцеговине при ЕУ у Бриселу" ("Службени гласник БиХ", бр. 94/08 и 31/10), пренесена намјенска средстава из 2013. године у износу од 232.507 КМ, за набавку рачунарске опреме за сједиште Министарства ванјских послова Босне и Херцеговине и дипломатско конзуларна представништва Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Обавеза намјенског кориштења средстава)

Министарство ванјских послова Босне и Херцеговине се обавезује да средстава из члана 1. ове Одлуке намјенски користи за набавку рачунарске опреме, проводећи процедуре набавке у складу са Законом о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 и 87/13).

Члан 3.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарство ванјских послова Босне и Херцеговине

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 71/14

4. априла 2014. године

Сарајево

Предједавајући

Вјећа министара БиХ

Вјекослав Бевода, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 89. сједници одржаној 4. травња 2014. године, донјело је

ODLUKU

**O KAPITALNIM ULAGANJIMA - KORIŠTENJE
ODOBRENH A NEUTROŠENIH SREDSTAVA
VIŠEGODIŠNJEG KAPITALNOG PROJEKTA
"KUPOVINA, OPREMANJE I REKONSTRUKCIJA
OBJEKTA ZA POTREBE VELEPOS LANSTVA I MISIJE
BiH PRI EU U BRUXELLESU" ZA NABAVU
RAČUNALNE OPREME ZA SJEDIŠTE MINISTARSTVA
VANJSKIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE I
DIPLOMATSKO KONZULARNA PREDSTAVNIŠTVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Одобрава се Министарству ванјских послова Босне и Херцеговине кориштење одобрених, а неутрошених средстава Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2008. годину у дијелу пројекта "Куповина, опремање и реконструкција објекта за потребе Велепосланства и Мисије Босне и Херцеговине при ЕУ у Брукселсу" ("Службени гласник БиХ", бр. 94/08 и 31/10), пренесена намјенска средстава из 2013. године у износу од 232.507 КМ, за набавку рачунарске опреме за сједиште Министарства ванјских послова Босне и Херцеговине и дипломатско конзуларна представништва Босне и Херцеговине.

Чланак 2.

(Обвеза намјенског кориштења средстава)

Министарство ванјских послова Босне и Херцеговине се обавезује да средстава из члана 1. ове Одлуке намјенски користи за набавку рачунарске опреме, проводећи поступке набаве сукладно Закону о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 и 87/13).

Чланак 3.

(Надлежност за реализирање)

За реализирање ове Одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарство ванјских послова Босне и Херцеговине

Чланак 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 71/14

4. травња 2014. године

Сарајево

Предсједатељ

Вјећа министара БиХ

Вјекослав Бевода, в. р.

На основу члана 17. Закона о Савјету министра Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 89. сједници одржаној 4. априла 2014. године, донио је

**ОДЛУКУ
О КАПИТАЛНИМ УЛАГАЊИМА - КОРИШЋЕЊЕ
ОДОБРЕНИХ А НЕУТРОШЕНИХ СРЕДСТАВА
ВИШЕГОДИШЊЕГ КАПИТАЛНОГ ПРОЈЕКТА
"КУПОВИНА, ОПРЕМАЊЕ И РЕКОНСТРУКЦИЈА
ОБЈЕКТА ЗА ПОТРЕБЕ АМБАСАДЕ И МИСИЈЕ БиХ
ПРИ ЕУ У БРИСЕЛУ" ЗА НАБАВКУ РАЧУНАРСКЕ
ОПРЕМЕ ЗА СЈЕДИШТЕ МИНИСТАРСТВА
СПОЉНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И
ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНА
ПРЕДСТАВНИШТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобрава се Министарству спољних послова Босне и Херцеговине коришћење одобрених, а неутрошених средстава Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2008. годину у дијелу пројекта "Куповина, опремање и реконструкција објекта за потребе Амбасаде и Мисије Босне и Херцеговине при ЕУ у Бриселу" ("Службени гласник БиХ", бр. 94/08 и 31/10), пренесена намјенска средстава из 2013. године у износу од 232.507 КМ, за набавку рачунарске опреме за сједиште Министарства спољних послова Босне и Херцеговине и дипломатско конзуларна представништва Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Обавеза намјенског коришћења средстава)

Министарство спољних послова Босне и Херцеговине се обавезује да средства из члана 1. ове Одлуке намјенски користи за набавку рачунарске опреме, проводећи процедуре набавке у складу са Законом о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 и 87/13).

Члан 3.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарство спољних послова Босне и Херцеговине

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 71/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

617

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi s tačkom 6. Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, koju je usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 71. sjednici održanoj 29.12.2008. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici održanoj 4. aprila 2014. godine, donijelo je

ОДЛУКУ

**О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ФОРМИРАЊУ НАДЗОРНОГ
ОРГАНА ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ДРЖАВНЕ
СТРАТЕГИЈЕ ЗА РАД НА ПРЕДМЕТИМА РАТНИХ
ЗЛОЧИНА**

Члан 1.

У Одлуци о формирању Надзорног органа за праћење спровођења Државне стратегије за рад на предметима ратних

злочина ("Службени гласник БиХ", број 9/14), у члану 2. став (1) тачка и) мијенја се и гласи:

"и) ДАЈАНА СТУПАР, Министарство финансија Републике Српске."

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 72/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Вјечеја министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi s tačkom 6. Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, koju je usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 71. sjednici održanoj 29.12.2008. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici održanoj 4. travnja 2014. godine, donijelo je

ОДЛУКУ

**О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ФОРМИРАЊУ НАДЗОРНОГ
ТИЈЕЛА ЗА ПРАЋЕЊЕ ПРОВЕДБЕ ДРЖАВНЕ
СТРАТЕГИЈЕ ЗА РАД НА ПРЕДМЕТИМА РАТНИХ
ЗЛОЧИНА**

Чланак 1.

У Одлуци о успостави Надзорног тијела за праћење проведбе Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина ("Службени гласник БиХ", број 9/14), у чланку 2. став (1) тачка и) мијенја се и гласи:

"и) ДАЈАНА СТУПАР, Министарство финансија Републике Српске."

Чланак 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 72/14
4. травња 2014. године
Сарајево

Предсједatelj
Вјечеја министара БиХ
Вјекослав Беванда, в. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi s tačkom 6. Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, koju je usvojio Savjet ministara Bosne i Hercegovine na 71. sjednici održanoj 29.12.2008. godine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici održanoj 4. aprila 2014. godine, donio je

ОДЛУКУ

**О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ФОРМИРАЊУ НАДЗОРНОГ
ОРГАНА ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ДРЖАВНЕ
СТРАТЕГИЈЕ ЗА РАД НА ПРЕДМЕТИМА РАТНИХ
ЗЛОЧИНА**

Члан 1.

У Одлуци о формирању Надзорног органа за праћење спровођења Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина ("Службени гласник БиХ", број 9/14), у члану 2. став (1) тачка и) мијенја се и гласи:

"и) ДАЈАНА СТУПАР, Министарство финансија Републике Српске."

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 72/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

618

Na основу člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi s članom 9. stav (7) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 104/13), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 89. sjednici, održanoj 4. aprila 2014. godine, donijelo je

ODLUKU

**O RASPOREDU BUDŽETSKIH SREDSTAVA ZA
RJEŠAVANJE PROBLEMA ROMA U OBLASTI
ZAPOŠLJAVANJA, STAMBENOG ZBRINJAVANJA I
ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ZA 2014. GODINU**

Члан 1.

(Predmet odluke)

- (1) U skladu sa okvirnim odnosima (Federacija Bosne i Hercegovine 62,66%, Republika Srpska 31,34% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 6%) utvrđenim Revidiranim Akcionim planom Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2013-2016 (u daljem tekstu: Akcioni plan), sredstva u iznosu od 2.800.000,00 KM osigurana tekućim grantom u okviru budžeta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine koja su namijenjena za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za 2014. godinu, raspoređuju se prema utvrđenoj namjeni na sljedeći način:

a) za stambeno zbrinjavanje Roma	2.000.000,00 KM
b) za zapošljavanje Roma	600.000,00 KM
c) za zdravstvenu zaštitu Roma	200.000,00 KM

- (2) Sredstva iz stava (1) ovog člana mogu se udruživati sa sredstvima iste namjene koja su osigurana od strane opština, gradova, kantona, entiteta, domaćih i stranih vladinih i nevladinih organizacija i institucija i drugih domaćih i stranih donatora, što se uređuje ugovorom o sufinansiranju između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i udružioaca sredstava.

Члан 2.

(Расподјела средстава за стамбено збринјаванје Рома)

- (1) Sredstva namijenjena za stambeno zbrinjavanje Roma u iznosu od 2.000.000,00 KM u 2014. godini, raspoređuju se na sljedeći način:

a) za stambeno zbrinjavanje Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine	1.253.200,00 KM
b) za stambeno zbrinjavanje Roma u Republici Srpskoj	626.800,00 KM
c) za stambeno zbrinjavanje Roma u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine	120.000,00 KM

- (2) Sredstva iz ove odluke namijenjena su:
- izgradnju individualnih kuća i stanova,
 - izgradnja socijalnih stanova i kuća,
 - poboljšanje uslova stanovanja (rekonstrukcija postojećih kuća i sanacija stanova),
 - izgradnja i unapređenje prateće komunalne infrastrukture u romskim naseljima,
 - djelimično sufinansiranje programa za legalizaciju bespravno izgrađenih stambenih objekata.

- (3) Utrošak svih raspoloživih sredstava realizuje se putem javnog poziva za prikupljanje projektnih prijedloga kojeg objavljuje Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.
- (4) Opšte kriterije za korištenje i sva ostala pitanja u vezi sa realizacijom raspoloživih sredstava, iz člana 1. ove odluke, posebnom odlukom uređuje ministar za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Akcionim planom.

Члан 3.

(Расподјела средстава за запошљавање Рома)

- (1) Sredstva namijenjena za zapošljavanje Roma u iznosu od 600.000,00 KM u 2014. godini, raspoređuju se na sljedeći način:

a) za zapošljavanje Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine	375.960,00 KM
b) za zapošljavanje Roma u Republici Srpskoj	188.040,00 KM
c) za zapošljavanje Roma u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine	36.000,00 KM

- (2) Sredstva su namijenjena za sufinansiranje zapošljavanja Roma kod poslodavca i za sufinansiranje samozapošljavanja Roma kao i provođenje drugih mjera utvrđenih u Akcionom planu, a realizuju se u saradnji sa zavodima za zapošljavanje entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: zavodi za zapošljavanje), na osnovu javnih poziva koje raspisuju zavodi za zapošljavanje u cilju osiguravanja ravnopravnog pristupa sredstvima za rješavanje problema Roma u zapošljavanju.

- (3) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će, u skladu sa ovom odlukom, zaključiti memorandume o razumijevanju sa zavodima za zapošljavanje kojim će se utvrditi način realizacije sredstava iz stava (1) ovog člana.

Члан 4.

(Критериј за расподјелу средстава за здравствену заштиту Рома)

- (1) Sredstva namijenjena za zdravstvenu zaštitu Roma u iznosu od 200.000,00 KM u 2014. godini, realizuju se u saradnji sa zavodima za zdravstvenu zaštitu entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: zavodi za zdravstvenu zaštitu) raspoređuju se na sljedeći način:

a) za zdravstvenu zaštitu Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine	125.320,00 KM
b) za zdravstvenu zaštitu Roma u Republici Srpskoj	62.680,00 KM
c) za zdravstvenu zaštitu Roma u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine	12.000,00 KM

- (2) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će, u skladu sa ovom odlukom, zaključiti memorandume o razumijevanju sa zavodima za zdravstvenu zaštitu kojim će se utvrditi način realizacije sredstava iz stava (1) ovog člana.

Члан 5.

(Извјештавање о намјенском утрошку средстава)

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će u skladu sa ovom odlukom obavezati korisnike tekućih grantova da su dužni, putem Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, dostaviti Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine izvještaj o namjenskom utrošku ovih sredstava u rokovima koji su propisani članom 22. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13).

Члан 6.

(Одговорност за реализацију одлуке)

Za realizaciju ove odluke zadužuju se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Član 7.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 73/14
4. aprila 2014. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi s člankom 9. stavak (7) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 104/13), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 89. sjednici, održanoj 4. travnja 2014. godine, donijelo je

**ODLUKU
O RASPOREDU PRORAČUNSKIH SREDSTAVA ZA
RJEŠAVANJE PROBLEMA ROMA U OBLASTI
UPOŠLJAVANJA, STAMBENOG ZBRINJAVANJA I
ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ZA 2014. GODINU**

Članak 1.

(Predmet odluke)

- (1) Sukladno okvirnim odnosima (Federacija Bosne i Hercegovine 62,66%, Republika Srpska 31,34% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 6%) utvrđenim Revidiranim Akcijskim planom Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima upošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2013-2016 (u daljem tekstu: Akcijski plan), sredstva u iznosu od 2.800.000,00 KM osigurana tekućim grantom u okviru proračuna Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine koja su namijenjena za rješavanje problema Roma u oblastima upošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za 2014. godinu, raspoređuju se prema utvrđenoj namjeni na sljedeći način:

a) za stambeno zbrinjavanje Roma	2.000.000,00 KM
b) za upošljavanje Roma	600.000,00 KM
c) za zdravstvenu zaštitu Roma	200.000,00 KM

- (2) Sredstva iz stavka (1) ovog članka mogu se udruživati sa sredstvima iste namjene koja su osigurana od strane općina, gradova, županija, entiteta, domaćih i stranih vladinih i nevladinih organizacija i institucija i drugih domaćih i stranih donatora, što se uređuje ugovorom o sufinanciranju između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i udružitelja sredstava.

Članak 2.

(Raspodjela sredstava za stambeno zbrinjavanje Roma)

- (1) Sredstva namijenjena za stambeno zbrinjavanje Roma u iznosu od 2.000.000,00 KM u 2014. godini, raspoređuju se na sljedeći način:

a) za stambeno zbrinjavanje Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine	1.253.200,00 KM
b) za stambeno zbrinjavanje Roma u Republici Srpskoj	626.800,00 KM
c) za stambeno zbrinjavanje Roma u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine	120.000,00 KM

- (2) Sredstva iz ove odluke namijenjena su:
- izgradnju individualnih kuća i stanova,
 - izgradnja socijalnih stanova i kuća,
 - poboljšanje uvjeta stanovanja (rekonstrukcija postojećih kuća i sanacija stanova),
 - izgradnja i unapređenje prateće komunalne infrastrukture u romskim naseljima,
 - djelomično sufinanciranje programa za legalizaciju bespravno izgrađenih stambenih objekata.

- (3) Utrošak svih raspoloživih sredstava realizira se putem javnog poziva za prikupljanje projektnih prijedloga kojeg objavljuje Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.
- (4) Opće kriterije za korištenje i sva ostala pitanja u vezi sa realiziranjem raspoloživih sredstava, iz članka 1. ove odluke, posebnom odlukom uređuje ministar za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Akcijskim planom.

Članak 3.

(Raspodjela sredstava za upošljavanje Roma)

- (1) Sredstva namijenjena za upošljavanje Roma u iznosu od 600.000,00 KM u 2014. godini, raspoređuju se na sljedeći način:

a) za upošljavanje Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine	375.960,00 KM
b) za upošljavanje Roma u Republici Srpskoj	188.040,00 KM
c) za upošljavanje Roma u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine	36.000,00 KM

- (2) Sredstva su namijenjena za sufinanciranje upošljavanja Roma kod poslodavca i za sufinanciranje samoupošljavanja Roma kao i provođenje drugih mjera utvrđenih u Akcijskom planu, a realiziraju se u suradnji sa zavodima za upošljavanje entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: zavodi za upošljavanje), na osnovu javnih poziva koje raspisuje zavodi za upošljavanje u cilju osiguravanja ravnopravnog pristupa sredstvima za rješavanje problema Roma u upošljavanju.
- (3) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će sukladno s ovom odlukom, zaključiti memorandume o razumijevanju sa zavodima za upošljavanje kojim će se utvrditi način realiziranja sredstava iz stavka (1) ovog članka.

Članak 4.

(Kriterij za raspodjelu sredstava za zdravstvenu zaštitu Roma)

- (1) Sredstva namijenjena za zdravstvenu zaštitu Roma u iznosu od 200.000,00 KM u 2014. godini, realiziraju se u suradnji sa zavodima za zdravstvenu zaštitu entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: zavodi za zdravstvenu zaštitu) raspoređuju se na sljedeći način:

a) za zdravstvenu zaštitu Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine	125.320,00 KM
b) za zdravstvenu zaštitu Roma u Republici Srpskoj	62.680,00 KM
c) za zdravstvenu zaštitu Roma u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine	12.000,00 KM

- (2) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će sukladno s ovom odlukom, zaključiti memorandume o razumijevanju sa zavodima za zdravstvenu zaštitu kojim će se utvrditi način realiziranja sredstava iz stavka (1) ovog članka.

Članak 5.

(Izvjješćivanje o namjenskom utrošku sredstava)

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će sukladno s ovom odlukom obavezati korisnike tekućih grantova da su dužni, putem Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, dostaviti Ministarstvu financija i trezora Bosne i Hercegovine izvješće o namjenskom utrošku ovih sredstava u rokovima koji su propisani člankom 22. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13).

Članak 6.

(Odgovornost za realiziranje odluke)

Za realiziranje ove odluke zadužuju se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 7.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 73/14
4. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези с чланом 9. став (7) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", број 104/13), Савјет министара Босне и Херцеговине на 89. сједници, одржаној 4. априла 2014. године, донио је

ОДЛУКУ
О РАСПОРЕДУ БУЏЕТСКИХ СРЕДСТАВА ЗА
РЈЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА РОМА У ОБЛАСТИ
ЗАПОШЉАВАЊА, СТАМБЕНОГ ЗБРИЊАВАЊА И
ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЗА 2014. ГОДИНУ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

- (1) У складу са оквирним односима (Федерација Босне и Херцеговине 62,66%, Република Српска 31,34% и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине 6%) утврђеним Ревидираним Акционим планом Босне и Херцеговине за рјешавање проблема Рома у областима запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите 2013-2016 (у даљем тексту: Акциони план), средства у износу од 2.800.000,00 КМ осигурана текућим грантом у оквиру буџета Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине која су намијењена за рјешавање проблема Рома у областима запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите за 2014. годину, распоређују се према утврђеној намјени на сљедећи начин:

а) за стамбено збрињавање Рома	2.000.000,00 КМ
б) за запошљавање Рома	600.000,00 КМ
ц) за здравствену заштиту Рома	200.000,00 КМ

- (2) Средства из става (1) овог члана могу се удруживати са средствима исте намјене која су обезбјеђена од стране општина, градова, кантона, ентитета, домаћих и страних владиних и невладиних организација и институција и других домаћих и страних донатора, што се уређује уговором о суфинансирању између Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и удружиоца средстава.

Члан 2.

(Расподјела средстава за стамбено збрињавање Рома)

- (1) Средства намијењена за стамбено збрињавање Рома у износу од 2.000.000,00 КМ у 2014. години, распоређују ће се на сљедећи начин:

а) за стамбено збрињавање Рома у Федерацији Босне и Херцеговине	1.253.200,00 КМ
б) за стамбено збрињавање Рома у Републици Српској	626.800,00 КМ
ц) за стамбено збрињавање Рома у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине	120.000,00 КМ

- (2) Средства из ове одлуке намијењена су:
- изградњу индивидуалних кућа и станова,
 - изградњу социјалних станова и кућа,
 - побољшање услова становања (реконструкција постојећих кућа и санација станова),
 - изградња и унапређење пратеће комуналне инфраструктуре у ромским насељима,

- е) дјелимично суфинансирање програма за легализацију бесправно изграђених стамбених објеката.

- (3) Утрошак свих расположивих средстава реализује се путем јавног позива за прикупљање пројектних приједлога којег објављује Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.

- (4) Опште критерије за кориштење и сва остала питања у вези са реализацијом расположивих средстава, из члана 1. ове одлуке, посебном одлуком уређује министар за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, а у складу са Акционим планом.

Члан 3.

(Расподјела средстава за запошљавање Рома)

- (1) Средства намијењена за запошљавање Рома у износу од 600.000,00 КМ у 2014. години, распоређују се на сљедећи начин:

а) за запошљавање Рома у Федерацији Босне и Херцеговине	375.960,00 КМ
б) за запошљавање Рома у Републици Српској	188.040,00 КМ
ц) за запошљавање Рома у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине	36.000,00 КМ

- (2) Средства су намијењена за суфинансирање запошљавања Рома код послодавца и за суфинансирање samozapošljavanja Рома као и провођење других мјера утврђених у Акционом плану, а реализују се у сарадњи са заводима за запошљавање ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: заводи за запошљавање), на основу јавних позива које расписују заводи за запошљавање у циљу обезбјеђена равноправног приступа средствима за рјешавање проблема Рома у запошљавању.

- (3) Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине ће, у складу са овом одлуком, закључити меморандуме о разумијевању са заводима за запошљавање којим ће се утврдити начин реализације средстава из става (1) овог члана.

Члан 4.

(Критериј за расподјелу средстава за здравствену заштиту Рома)

- (1) Средства намијењена за здравствену заштиту Рома у износу од 200.000,00 КМ у 2014. години, реализују се у сарадњи са заводима за здравствену заштиту ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: заводи за здравствену заштиту) распоређују се на сљедећи начин:

а) за здравствену заштиту Рома у Федерацији Босне и Херцеговине	125.320,00 КМ
б) за здравствену заштиту Рома у Републици Српској	62.680,00 КМ
ц) за здравствену заштиту Рома у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине	12.000,00 КМ

- (2) Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине ће, у складу са овом одлуком, закључити меморандуме о разумијевању са заводима за здравствену заштиту којим ће се утврдити начин реализације средстава из става (1) овог члана.

Члан 5.

(Извјештавање о намјенском утрошку средстава)

Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине ће у складу са овом одлуком обавезати кориснике текућих грантова да су дужни, путем Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, доставити Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај о намјенском утрошку ових средстава у роковима који су прописани чланом 22. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13).

Члан 6.

(Одговорност за реализацију одлуке)

За реализацију ове одлуке задужују се Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 7.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 73/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

619

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), и члана 3. став (2) Одлуке о именовану Националног координатора за рjeшавање проблема Рома у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 64/13), Вijeће министара Босне и Херцеговине, на 89. сједници одржаној 4. априла 2014. године, донijело је

**ODLUKU
O USVAJANJU PROGRAMA RADA I NAČINU
FINANSIRANJA PREDSEDAVANJA BOSNE I
HERCEGOVINE DEKADOM UKLJUČENJA ROMA
2005.-2015. U PERIODU OD 1. JULA 2014. DO
30. JUNA 2015.**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком усваја се Програм рада за председавање Босне и Херцеговине Декадом укључења Рома 2005.-2015. у периоду од 1. јула 2014. – 30. јуна 2015. (у даљем тексту: Програм) и утврђује начин финансирања председавања Декадом укључења Рома 2005. – 2015 у периоду од 01. јула 2014. – 30. јуна 2015. (у даљем тексту: Деклада), који је саставни дио ове Одлуке.

Члан 2.

(Обавезе Националног координатора за Роме)

У складу са усвојеним Програмом из члана 1. ове Одлуке, Национални координатор за рjeшавање проблема Рома у Босни и Херцеговини за период 2013. – 2015. године (у даљем тексту: Национални координатор за Роме) припрема и предлаже Вijeћу министара Босне и Херцеговине:

- a) Одлуку о именовану Стручног тима за подршку председавању Босне и Херцеговине Декадом.
- b) Припрема извјештај за председавање Босне и Херцеговине током 2014. године, најкасније до децембра 2014. године.
- c) Извјештај за председавање Босне и Херцеговине током 2015. године, најкасније до септембра 2015. године.
- d) Презентује активности Босне и Херцеговине Декадом на 27. и 28. састанку Међународног Управног комитета Декате.

Члан 3.

(Наћин финансирања председавања Декадом)

- (1) Активности председавања Декадом финансирају се из буџета Институција Босне и Херцеговине за 2014. и 2015. годину, који је утврђен у оквиру Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине (у даљем тексту: министарство).
- (2) Активности председавања Декадом могу се финансирати и на основу Споразума о сарадњи које склапа министарство

и домаће или међународне организације које су понудиле помоћ у имплементацији планираних активности председавања Декадом.

- (3) У складу са Програмом из члана 1. ове Одлуке, Национални координатор за Роме донijети ће Одлуке за 2014. и 2015. годину којима ће прецизирати распоред буџетских и донаторских средстава намijenjenih за provoђење активности председавања Декадом.
- (4) Национални координатор за Роме ће у извјештаје из члана 2. таћ. б) и с) укључити и Извјештај о утрошку буџетских и донаторских средстава намijenjenih за председавање Декадом.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 74/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Председавајући
Вijeћа министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

**PROGRAM RADA
ZA PREDSEDAVANJE BOSNE I HERCEGOVINE
DEKADOM UKLJUČENJA ROMA 2005.-2015. U
PERIODU OD 1. JULA 2014. DO 30. JUNA 2015.**

Увод

Деклада укључења Рома 2005.-2015. (у даљем тексту: Деклада) је политичка посвећеност влада земаља чланица у циљу борбе против сиромаштва, искључивања и дискриминације Рома у Европи.

Иницијатива за Декладу је покренута 2003. године од стране владиних и невладиних званићника, на регионалној конференцији на високом нивоу, под називом "Роми у проширеној Европи: изазови у будућности", која је одржана у Мађарској, у Будимпешти.

Након тога су премијери земаља, који су били у Будимпешти, потписали Декларацију о Деклади укључења Рома 2005-2015., а чин потписивања је обављен у Софији, у Бугарској, 2. фебруара 2005. године.

Потписивањем Декларације Деклада је постала међународна иницијатива и njen циљ је био да се позову све владе, владине и невладине организације, као и ромске заједнице да убрзано раде на процесу побољшања живота Рома, како би се учинио напредак на побољшању услова у којима живи ова заједница, с посебним освртом на четри приоритетна подрућја, а то су: запошљавање, стамбено збринјавање, образовање и здравствена заштита Рома.

Декладу су подржале и међународне организације и институције, које су активни партнери у напорима да се побољша живот Рома. То су: Свјетска банка, Европска комисија, Вijeће Европе, Развојна банка Вijeћа Европе, Контактна таћка за питања Рома и Санта Канцеларије за демократске институције и људска права при OSCE-у, Европска мрежа против расизма, Европска канцеларија за информисање Рома, Европски форум Рома и путника, Европски центар за права Рома и Фонд за образовање Рома, Фондација Отворено друштво, UNDP, UNHCR, UNICEF, Свјетска здравствена организација и др.

Девет земаља су биле оснивачи Декате: Бугарска, Хрватска, Република Чешка, Мађарска, Мекдонија, Румунија, Србија, Црна Гора и Словачка. Накнадно су се прикључиле: Албанија, Босна и Херцеговина и Шпанија, док су Словенија, САД, Турска и Молдравија одлучиле да учествују као посматрачи.

У циљу обезбјеђења адекватног рjeшавања проблема Рома, једне од најбројнијих националних мањина у Босни и Херцеговини, на приједлог Министарства за људска права и

izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara BiH je usvojio slijedeća dokumenta:

- 2005. godina – usvojena Strategija Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma
- 3. jula 2008. godine - usvojen je Akcioni plan za rješavanje problema Roma iz oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite, od strane Vijeća ministara BiH.
- 4. septembra potpisana Deklaracija o pristupanju BiH projektu Dekade uključenja Roma 2005.-2015. godine

Osnova za izradu pomenutih dokumenata sadržan je u okviru Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u BiH, koji je stupio na snagu 2003. godine.

U Bosni i Hercegovini posljednjih godina poboljšanje položaja romske manjine prije svega efikasnim provođenjem usvojenih dokumenata, što je i utvrđeno od strane svih zemalja učesnica Dekade.

Po osnovu ostvarenog napretka u poboljšanju položaja romske manjine u Bosni i Hercegovini zemlje članice podržale su i prihvatile da Bosna i Hercegovina predsjedava Dekadom u periodu od 1. jula 2014. godine do 30. juna 2015. godine.

Na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na 11. sjednici održanoj 20.6.2012. godine, donijelo zaključak kojim se prihvata da Bosna i Hercegovina preuzme ulogu predsjedavanja Dekadom uključenja Roma 2005-2015 od Republike Crne Gore 1. jula 2014. godine, a uloga predsjedavajućeg da završi 30. juna 2015.

Poslije 26. sastanka Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade u Crnoj Gori, krajem juna 2014. godine., Bosna i Hercegovina u skladu sa utvrđenim zaključcima preuzima ulogu predsjedavanja Dekadom uključenja Roma 2005.-2015. godina, od Crne Gore, 1. jula 2014. godine

1. Obaveze zemlje koja predsjedava Dekadom

Svaka zemlja koja predsjedava Dekadom, dužna je organizovati najmanje dva sastanka Međunarodnog Upravnog komiteta, koji upravlja Dekadom i koji je najviše koordinirajuće tijelo Dekade za donošenje odluka. Komitet se sastoji od svih vlada učesnica i svih međunarodnih partnerskih organizacija, kao i predstavnika nacionalnih romskih civilnih društava.

Upravni Komitet Dekade ima široke ovlasti: da revidira i diskutuje o Programu rada Dekade, raspravlja i odlučuje o prioritarnim aktivnostima, razmatra informacije vlada, usvaja godišnji izvještaj kojeg prezentira predsjedavajući, usvaja troškove, odobrava budžet, odobrava pristupanje drugih vlada procesu Dekade, itd. Sve odluke na sastancima Komiteta se donose konsenzusom. Komitet može davati izvještaje u ime Dekade samo ako su dvije trećine vlada prisutne na sastanku i ako se izvještaji ne odnose na vlade koje nisu prisutne.

Svaka vlada imenuje Nacionalnog koordinatora, koji predvodi nacionalnu delegaciju. Svaka vlada je obavezna da uplati kontribuciju za finansiranje aktivnosti Dekade, u iznosu od 20.000 EUR, što je 2013. učinila i Bosna i Hercegovina.

Na osnovu prezentiranih informacija Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine sačinilo je Program rada za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Dekadom koji se prije njegovog razmatranja od strane Upravnog komiteta Dekade Roma predlaže na usvajanje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

2. Predsjedavanje Bosne i Hercegovine

Polazeći od dosadašnje prakse predsjedavanja i suštine procesa predsjedavanja Dekadom Bosna i Hercegovina će od 1. jula 2014. godine preuzeti predsjedavanje od Crne Gore i

ujedno će to biti i posljednja godina *kada treba biti donesena konačna odluka od strane zemalja članica Dekade kako i na koji način će biti nastavljene aktivnosti započete u okviru Dekade uključenja Roma 2005-2015 u narednom periodu.*

U toku predsjedavanja, Bosna i Hercegovina ima obavezu kao i sve ranije zemlje da: razvije, predlaže i sprovodi plan rada predsjedavanja Dekadom uključenja Roma 2005-2015 koji se sastoji od sastanaka partnera Dekade u vezi relevantnih prioritarnih oblasti, koje Predsjedništvo saziva, organizuje, upravlja i rukovodi, predstavlja Dekadu inkluzije Roma 2005-2015 na međunarodnom nivou i obezbjeđuje vidljivost Dekade, obezbjeđuje redovan protok i razmjenu informacija, osigurava djelotvorno učešće i saradnju između partnera Dekade i drugih relevantnih aktera, kao i da podstiče i administrira aktivno članstvo i mogućnost proširenja inicijative Dekade.

Program rada za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Dekadom uključenja Roma 2005-2015 za period predsjedavanja Bosne i Hercegovine predložen je od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine *i treba biti usvojen na 26. sastanku Upravnog komiteta Dekade u Crnoj Gori.*

Plan je zasnovan na aktuelnim događajima na međunarodnom i na nivou Bosne i Hercegovine koji su prioritetni za Dekadu uključenja Roma 2005-2015, obuhvataju najznačajnija dešavanja u okviru Dekade među kojima su i aktivnosti vezane za nastavak ovog procesa. Program rada predsjedavanja realizovati će se u saradnji sa Fondacijom Sekretarijata Dekade uključenja Roma.

3. Prioriteti i ciljevi u toku predsjedavanja Dekadom Bosne i Hercegovine

Prioriteti koje Bosna i Hercegovina predlaže tokom predsjedanja Dekadom uključenja Roma zasnovani su prije svega na dosadašnjim iskustvima Bosne i Hercegovine stečenim tokom implementacije Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma iz oblasti: zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite i Revidirani plan o obrazovnim potrebama Roma u BiH.

Za uspješnu implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine, u saradnji sa lokalnim organima vlasti i romskim NVO, Ministarstvo je realizovalo i Program evidentiranja romskih potreba po pojedinim oblastima, što je omogućilo realnije sagledavanje socijalnih potreba romske populacije u BiH za sve tri oblasti Akcionog plana. Finansiranje aktivnosti utvrđenih Akcionim planom uglavnom je obezbijeđeno iz budžeta institucija Bosne Hercegovine i jednim dijelom iz budžeta vlada entiteta, kantona i općina te kroz partnerstvo sa romskim NVO i međunarodnim organizacijama i institucijama koje su materijalno podržale projekte, posebno u oblasti stambenog zbrinjavanja Roma.

Rezultati koje smo postigli u Bosni i Hercegovini su mjerljivi posebno u oblasti poboljšanja stambenih uslova, ali i u oblastima zapošljavanja, zdravstvene zaštite i obrazovanja.

Kao doprinos realnom planiranju pokrenute su aktivnosti na reviziji postojećih Akcionih planova za rješavanje problema Roma, koji je usvojen 11.12.2013. godine od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

U Bosni i Hercegovini se pored ovih aktivnosti realizuju i druge aktivnosti od strane vladinih institucija i kroz ciljne projekte koji su usmjereni na probleme Roma u bh društvu. Posebno su značajni programi koji se odnose na poboljšanje položaja romske djece u pogledu bolje zaštite od nasilja, prosjačenja i trgovine ljudima i drugi programi koji su usmjereni na smanjenje socijalne isključenosti sve djece među kojima i romske.

Pored ovih ciljanih područja značajno je naglasiti i programe usmjerene na poboljšanje položaja žena Romkinja

kroz programe Agencije za ravnopravnost spolova BiH i entitetskih Gender centara, romskih i ostalih organizacija koji se odnose na zaštitu od porodičnog nasilja i ekonomsko osnaživanje žena, oblast obrazovanja i aktivnosti usmjerene na poboljšanje seksualnog i reproduktivnog zdravlja žena.

Također je veoma važna tema antidiskriminacija i pitanja ljudskih prava Roma koja je od značaja za ostvarivanje njihovih građanskih prava i njihovu efikasniju socijalnu uključenost u sve tokove bh društva. Bosna i Hercegovina posljednjih godina nastoji da unaprijedi mehanizme za zaštitu od diskriminacije i uloži dodatne napore na jačanju kapaciteta nadležnih vlasti na lokalnom nivou, tamo gdje se rješavaju osnovne potrebe romskih porodica i gdje su problemi ove zajednice najfrekventniji i najvidljiviji.

Bosna i Hercegovina namjerava da potakne dijalog i razmjenu iskustva sa ostalim zemljama Dekade u cilju boljeg razvoja modaliteta, jačanja institucionalnih kapaciteta koji imaju za cilj poticati lokalne zajednice da se bolje i efikasnije uključe u procese uključivanja Roma i smanjenje njihove socijalne isključenosti i jačanje partnerstva sa nevladinim romskim ali i neromskim zajednicama koje podržavaju ove inkluzivne procese.

U pripremi koncepta predsjedavanja Bosne i Hercegovine kao prioriteta područja predlažu se sektori u kojima se suočavamo sa veoma mnogo izazova u vezi kojih namjeravamo podijeliti iskustva sa ostalim zemljama članicama Dekade te predložimo sljedeće prioritete:

3.1. Inkluzija u obrazovanju romske djece, omladine, obrazovanje odraslih i zapošljavanje Roma

Položaj Roma dodatno otežavaju predrasude, kako u školovanju, tako i prilikom zapošljavanja i rješavanja problema stanovanja. Pripadnici ove manjine i dalje se suočavaju s problemom u ostvarivanju i zaštiti svojih prava uslijed nedovoljne informiranosti ili nemogućnosti da ispune uslove potrebne za ostvarivanje osnovnih prava.

Inkluzivno obrazovanje je put ka prevazilaženju društvene isključenosti Roma iz procesa obrazovanja. Romi se i dalje susreću sa niskim stepenom dostupnosti kvalitetnog obrazovanja što za posledicu ima njihov nizak obrazovni nivo.

Siromaštvo i marginalizacija Romske zajednice i nedostupnost usluga za rani rast i razvoj djece, kao i diskriminacija i dalje pojačavaju ovaj problem. Nizak nivo obrazovanja kod Romske populacije je jedna od ključnih prepreka u procesu zapošljavanja kako u BiH tako i u drugim državama. Pored otklanjanja prepreka za redovno obrazovanje djece postoji potreba za programima prekvalifikacije i dokvalifikacije mladih Roma i odraslih osoba posebno žena a tako i muškaraca.

Obrazovanje i obuka imaju direktan uticaj na to šta ljudi mogu da postanu i da rade. Sistemi obrazovanja i obuke trebalo bi da budu instrument podsticaja socijalne mobilnosti i da pomognu da se prekine ciklus siromaštva i nejednakosti. Predškolsko obrazovanje vjerovatno je najpresudniji faktor za izlazak iz začaranog kruga međugeneracijskog siromaštva i ono je najisplativija investicija. Investiranje u visokokvalitetno obrazovanje i njegu u ranom djetinjstvu može poduprijeti siguran početak u životu za sve članove društva.

Zabrinjavajući trendovi prepoznati u broju mladih Roma koji niti su u sistemu obrazovanja niti zaposleni naglašavaju potrebu intenziviranja široke lepeze **politika namijenjenih mladima**¹. Potrebni su ciljani pristupi kako bi se uspostavila veza između obrazovanja i obuke na jednoj strani i tržišta rada

na drugoj, predlažući mjere za unapređenje zapošljivosti mladih.

Potrebna nam je agenda za nove vještine i radna mjesta kako bismo definisali načine zapošljavanja većeg broja ljudi sa fokusom na bolje funkcionisanje i manju segmentiranost tržišta rada, bolje obučenu radnu snagu, kvalitetnija radna mjesta i radne uslove i primjerene mjere prema romskim zajednicama u svrhu promovisanja i buđenja interesa poslodavaca ka otvaranju novih radnih mjesta za ove marginalizirane grupe, i povećanje potražnje za radnom snagom.

Aktivna inkluzija ljudi koji su najudaljeniji od tržišta rada treba da bude visoko na dnevnom redu zemalja članica Dekade. Traženje dobrih praksi koje su kombinacija dobro izrađenih programa podrške poslodavcima i pojedincima i predstavljaju inkluziju tržišta rada i adekvatnih socijalnih usluga. Onima koji su najudaljeniji od tržišta rada također je potrebna snažnija socijalna podrška koja im se pruža i onda kada se zaposle da bi se izbjegla situacija "vrćenja u krug" kada se oni nađu u zamci između nezaposlenosti i lošeg, nesigurnog zaposlenja.

Za Bosnu i Hercegovinu poseban izazov predstavlja ustanovljenje politika socijalnog uključivanja koje trebaju da budu usklađene sa djelotvornim **politikama borbe protiv diskriminacije**, s obzirom da se korijeni siromaštva i teškog života mnogih odražavaju i na stepen njihove isključenosti i diskriminacije. Romi kao društvena grupa i pojedinci vrlo često se nalaze u ograničenom pristupu mogućnostima i pravima koja su dostupna drugima. Borba protiv diskriminacije i poštovanje ljudskih prava ima veliki značaj jer propisi koji se odnose na borbu protiv diskriminacije moraju biti potpomognuti relevantnim javnim politikama i konkretnim mjerama.

Borba protiv specifičnih vidova diskriminacije i isključenosti osoba sa invaliditetom u romskim zajednicama su također veoma važne aktivnosti. Kreiranje politike jednako polova trebalo bi da otkloni *jaz u prihodima polova*, očigledan u većini starosnih grupa, a koji rezultira višim stopama siromaštva među kako zaposlenim tako i nezaposlenim ženskim dijelom populacije, što sve može da utiče na kreiranje boljih uslova zapošljivosti Roma u cjelini.

U Bosni i Hercegovini neophodno je pronaći efikasne mjere za rješavanje gore naznačenih problema, zbog toga je razmjena iskustava i modela jedan od načina koji će potaći naše odgovorne institucije da ustanove uspješnije modele, te je ujedno i jedan od ciljeva koji želimo postići organiziranjem međunarodne konferencije koja obuhvata predložene teme. Namjera nam je okupiti sve relevantne institucije i nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini i relevantne predstavnike iz zemalja članica Dekade sa ciljem razmjene iskustava o naučenim lekcijama i održivim modelima koji mogu pomoći da se vidljivo smanje ovi problemi u romskim zajednicama.

Međunarodna konferencija koju namjeravamo organizirati u Bosni i Hercegovini sadržava tri tematske cjeline: koje će se odnositi na prezentaciju iskustava i problema u oblastima:

1. *Antidiskriminacija-izazovi i problemi (akcentat je na statusnim pitanjima, ličnim dokumentima i migracijama);*
2. *Inkluzija u obrazovanju romske djece, omladine;*
3. *Obrazovanje odraslih i zapošljavanje Roma;*
4. *Žene i mladi u fokusu zapošljavanja.*

3.2. Integralni pristup socijalnom uključanju Roma kroz stambeno zbrinjavanje i zapošljavanje

U skladu sa preporukama UN Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava, Dekade, CAHROM-a, i drugih relevantnih tijela, obezbjeđenje adekvatnih stambenih uslova je jedan od prioriteta. Od 2008. godine do 2014. godine u BiH je

¹ Kako je dogovoreno u Evropskoj strategiji za mlade 2010-2018 COM(2009) 200.

postignut određeni progres u ovoj oblasti. Kako bi stambeno zbrinjavanje bilo održivo potrebno je obezbijediti integralni pristup drugim pravima (obrazovanju, zapošljavanju i zdravstvenoj zaštiti). Pored izgradnje stambenih jedinica, u skladu sa Međunarodnim standardima, nužno je provoditi aktivnosti na rješavanju problema legalizacije bespravno izgrađenih objekata, mapiranju potreba romskih domaćinstava i uspostavljanju sistema monitoringa i evaluacije programa koji se odnose na stambeno zbrinjavanje Roma.

U Bosni i Hercegovini nastojimo da definišemo dinamičan i održiv **okvir aktivnosti** usmjeren na obezbjeđivanje socijalne i teritorijalne kohezije Roma koja će osigurati da se ljudima koji se nalaze u položaju siromaštva i socijalne isključenosti omogućiti da žive dostojanstveno i budu aktivni dio društva.

Beskućništvo i isključenost iz stanovanja predstavlja jedan od najekstremnijih vidova siromaštva i deprivacije koji je karakterističan u većem broju slučajeva u romskoj zajednici. Narasle potrebe za socijalnim stanovanjem stavile su pred sisteme socijalne zaštite problem bez presedana - uz smanjena sredstva iz državnih budžeta. Uprkos početnim uspjesima značajan procenat Roma ima slab pristup mrežama socijalne zaštite. Sada se nalazimo u situaciji u Bosni i Hercegovini kada je potrebna veća efikasnost putem konsolidacije usluga i njihove bolje isporuke, uz mobilizaciju većeg broja aktera i instrumenata. Također je bitno da javne politike odgovore na dva ključna izazova: **prevenciju**, koja predstavlja najefikasniji i najodrživiji način borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti i **ranu intervenciju**, da bi se izbjeglo da ljudi koji zapadnu u siromaštvo ostanu zarobljeni u sve težim i problematičnijim socio-ekonomskim situacijama. Uspostava sistema inkluzivne reakcije podrazumijeva da se uz socijalno stanovanje uključe i druge potrebe kao što su zdravstvene mjere, mjere zapošljavanja i obrazovanja u kombinaciji sa pružanjem socijalnih usluga.

Za sisteme u Bosni i Hercegovini koji su nedovoljno razvijeni ovaj pristup je veoma veliki izazov te je razmjena iskustava sa drugim zemljama članicama Dekade posebno važna. Loše zdravstveno stanje – često posljedica loših životnih uslova – može značajno doprinijeti siromaštvu jer može smanjiti sposobnost za rad uslijed troškova liječenja i njege. Zbog toga prevencija bolesti i obezbeđenje pristupa efikasnoj i dostupnoj zdravstvenoj i socijalnoj njezi predstavljaju važne mjere u borbi protiv socijalne isključenosti.

Namjera nam je okupiti sve relevantne institucije i nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini i relevantne predstavnike iz zemalja članica Dekade sa ciljem razmjene iskustava o naučenim lekcijama i održivim modelima koji mogu pomoći da se razviju održivi modeli **za bolje socijalno uključivanje Roma kroz kombinaciju stambenog zbrinjavanja i zapošljavanja i drugih socijalnih mjera**.

Međunarodna konferencija koju namjeravamo organizirati u Bosni i Hercegovini sadrži četiri tematske cjeline koje će se odnositi na prezentaciju iskustava i problema:

1. *Integracija Roma u okviru programa socijalnog stanovanja,*
2. *Kako kombinirati stanovanje sa zapošljavanjem i dr. socijalnim uslugama,*
3. *Izazovi u evaluaciji i monitoringu programa,*
4. *Razvoj modeli za bolju uključenosti lokalnih zajednica i nevladinih organizacija*

3.3. Budućnost Dekade nakon 2015

Predsjedavanjem Republike Hrvatske i Crne Gore Dekadom inkluzije Roma 2005-2015 pokrenut je proces planiranja budućnosti Dekade i poslije 2015. godine.

Proces tranzicije je u toku. Pripremljena je Deklaracija kojom se predlaže pojednostavljenje i usklađivanje procesa Dekade sa EU okvirom i procesima koji uključuju kreiranje i implementaciju jedinstvenog izvještajnog okvira.

U toku predsjedavanja Bosne i Hercegovine uložiti ćemo dodatne napore da se okonča diskusija i postigne konačna odluka vezana za tranziciju Dekade prije svega sa ciljem da se uspostavi zajednički okvir- **Platforma** za nastavak procesa inkluzije Roma u zemljama koje su izvan EU tako i u zemljama koje su članice EU na zajedničkim principima vođeni prije svega ciljem da je zajedničko opredjeljenje zemalja da nastave sa implementacijom politika usmjerenih na bolje uključivanje Roma u sve razvojne procese u zemljama izvan EU i u zemljama EU.

4. Operativni plan aktivnosti Bosne i Hercegovine

4.1. VREMENSKI RASPORED SASTANAKA DEKADE ROMA U BIH

Br.	Aktivnost	Forma	Vrijeme održavanja
1.	27. sastanak Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	Sastanak (1,5 dan)	Septembar 2014. godine
2.	Inkluzija u obrazovanju romske djece, omladine, obrazovanje odraslih i zapošljavanje Roma	Konferencija (2,5 dana)	Druga polovina novembra 2014
3.	Integralni pristup socijalnom uključivanju Roma kroz stambeno zbrinjavanje i zapošljavanje	Konferencija (2,5 dana)	Druga polovina marta 2015
4.	28. sastanak Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	Sastanak (1,5 dan)	Druga polovina juna 2015. godine

4.2. Priprema i usvajanje potrebnih odluka i izvještaja

- a) Priprema i usvajanje Odluke o imenovanju Stručnog tima za podršku predsjedavanju BiH Dekadom inkluzije Roma 2005.-2015. - rok: januar 2014.;
Nosilac aktivnosti: Nacionalni koordinator za Rome
- b) Odluka o usvajanju programa i načina finansiranja predsjedavanja BiH Dekadom inkluzije Roma, rok: februar 2014.;
Nosilac aktivnosti: Nacionalni koordinator za Rome u saradnji sa Stručnim timom za podršku
- c) Izvještaj o predsjedavanju BiH za 2014. i 2015. godinu, rok: decembar 2014. godine i septembar 2015. godine, Nosilac aktivnosti: Nacionalni koordinator za Rome

5. Finansijski plan

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je analiziralo ukupne potrebe u svrhu realizacije programa rada predsjedavanja Dekadom i utvrdilo da je potrebno osigurati cca. 370.000 KM za slijedeće aktivnosti:

Okvirni budžet predsjedavanja BiH Dekadom uključivanja Roma

2014. godina

Aktivnost	Okvirni budžet
27. sjednica Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	40.000 KM
Prva Međunarodna konferencija	100.000 KM
Operativni troškovi, logistika	35.000 KM
Organizacija CAHROM sastanka	20.000 KM
UKUPNO:	195.000 KM

2015. godina

Aktivnost	Okvirni budžet
28. sjednica Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	40.000 KM
Druga Međunarodna konferencija	100.000 KM
Operativni troškovi, logistika	35.000 KM
UKUPNO:	175.000 KM

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), i članka 3. stavak (2) Odluke o imenovanju Nacionalnog koordinatora za rješavanje problema Roma u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 64/13), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici održanoj 4. travnja 2014. godine, donijelo je

ODLUKU
O USVAJANJU PROGRAMA RADA I NAČINU
FINANCIRANJA PREDSEDAVANJA BOSNE I
HERCEGOVINE DEKADOM UKLJUČENJA ROMA
2005.-2015. U RAZDOBLJU OD 1. SRPNJA 2014. DO
30. LIPNJA 2015.

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom usvaja se Program rada za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Dekadom uključenja Roma 2005.-2015. u razdoblju od 1. srpnja 2014. - 30. lipnja 2015. (u daljem tekstu: Program) i utvrđuje način financiranja predsjedavanja Dekadom uključenja Roma 2005. - 2015 u razdoblju od 01. srpnja 2014. - 30. lipnja 2015. (u daljem tekstu: Dekada), koji je sastavni dio ove Odluke.

Članak 2.

(Obveze Nacionalnog koordinatora za Rome)

Sukladno usvojenom Programu iz članka 1. ove Odluke, Nacionalni koordinator za rješavanje problema Roma u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2013. - 2015. godine (u daljem tekstu: Nacionalni koordinator za Rome) priprema i predlaže Vijeću ministara Bosne i Hercegovine:

- a) Odluku o imenovanju Stručnog tima za potporu predsjedavanju Bosne i Hercegovine Dekadom.
- b) Priprema izvješće za predsjedavanje Bosne i Hercegovine tokom 2014. godine, najkasnije do prosinca 2014. godine.
- c) Izvješće za predsjedavanje Bosne i Hercegovine tokom 2015. godine, najkasnije do rujna 2015. godine.
- d) Prezentira aktivnosti Bosne i Hercegovine Dekadom na 27. i 28. sastanku Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade.

Članak 3.

(Način financiranja predsjedavanja Dekadom)

- (1) Aktivnosti predsjedavanja Dekadom financiraju se iz proračuna Institucija Bosne i Hercegovine za 2014. i 2015. godinu, koji je utvrđen u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ministarstvo).
- (2) Aktivnosti predsjedavanja Dekadom mogu se financirati i na temelju Sporazuma o suradnji koje sklapa ministarstvo i domaće ili međunarodne organizacije koje su ponudile pomoć u implementiranju planiranih aktivnosti predsjedavanja Dekadom.
- (3) Sukladno Programu iz članka 1. ove Odluke, Nacionalni koordinator za Rome donijeti će Odluke za 2014. i 2015. godinu kojima će precizirati raspored proračunskih i donatorskih sredstava namijenjenih za provedbu aktivnosti predsjedavanja Dekadom.
- (4) Nacionalni koordinator za Rome će u izvješća iz članka 2. toč. b) i c) uključiti i Izvješće o utrošku proračunskih i donatorskih sredstava namijenjenih za predsjedavanje Dekadom.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 74/14
4. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

PROGRAM RADA
ZA PREDSEDAVANJE BOSNE I HERCEGOVINE
DEKADOM UKLJUČENJA ROMA 2005.-2015. U
RAZDOBLJU OD 1. SRPNJA 2014. DO 30. LIPNJA 2015.
Uvod

Dekada uključenja Roma 2005.-2015. (u daljem tekstu: Dekada) je politička posvećenost vlada zemalja članica u cilju borbe protiv siromaštva, isključivanja i diskriminacije Roma u Evropi.

Inicijativa za Dekadu je pokrenuta 2003. godine od strane vladinih i nevladinih zvaničnika, na regionalnoj konferenciji na visokom nivou, pod nazivom "Rom i proširenoj Evropi: izazovi u budućnosti", koja je održana u Mađarskoj, u Budimpešti.

Nakon toga su premijeri zemalja, koji su bili u Budimpešti, potpisali Deklaraciju o Dekadi uključenja Roma 2005-2015., a čin potpisivanja je obavljen u Sofiji, u Bugarskoj, 2. veljače 2005. godine.

Potpisivanjem Deklaracije Dekada je postala međunarodna inicijativa i njen cilj je bio da se pozovu sve vlade, vladine i nevladine organizacije, kao i romske zajednice da ubrzano rade na procesu poboljšanja života Roma, kako bi se učinio napredak na poboljšanju uvjeta u kojima živi ova zajednica, s posebnim osvrtnom na četiri prioriteta područja, a to su: upošljavanje, stambeno zbrinjavanje, obrazovanje i zdravstvena zaštita Roma.

Dekadu su podržale i međunarodne organizacije i institucije, koje su aktivni partneri u naporima da se poboljša život Roma. To su: Svjetska banka, Evropska komisija, Vijeće Evrope, Razvojna banka Vijeća Evrope, Kontaktna točka za pitanja Roma i Sinta Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava pri OSCE-u, Evropska mreža protiv rasizma, Evropska kancelarija za informiranje Roma, Evropski forum Roma i putnika, Evropski centar za prava Roma i Fond za obrazovanje Roma, Fondacija Otvoreno društvo, UNDP, UNHCR, UNICEF, Svjetska zdravstvena organizacija i dr.

Devet zemalja su bile osnivači Dekade: Bugarska, Hrvatska, Republika Češka, Mađarska, Makedonija, Rumunija, Srbija, Crna Gora i Slovačka. Naknadno su se priključile: Albanija, Bosna i Hercegovina i Španjolska, dok su Slovenija, SAD, Turska i Moldavija odlučile da učestvuju kao posmatrači.

U cilju obezbjeđenja adekvatnog rješavanja problema Roma, jedne od najbrojnijih nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara BiH je usvojilo slijedeća dokumenta:

- 2005. godina - usvojena Strategija Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma
- 3. srpnja 2008. godine- usvojen je Akcijski plan za rješavanje problema Roma iz oblasti upošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite, od strane Vijeća ministara BiH.
- 4. rujna potpisana Deklaracija o pristupanju BiH projektu Dekade uključenja Roma 2005.-2015. godine

Osnova za izradu spomenutih dokumenata sadržan je u okviru Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u BiH, koji je stupio na snagu 2003. godine

U Bosni i Hercegovini posljednjih godina poboljšanje položaja romske manjine prije svega efikasnim provođenjem usvojenih dokumenata, što je i utvrđeno od strane svih zemalja učesnica Dekade.

Po osnovu ostvarenog napretka u poboljšanju položaja romske manjine u Bosni i Hercegovini zemlje članice podržale su i prihvatile da Bosna i Hercegovina predsjedava Dekadom u periodu od 1. srpnja 2014. godine do 30. lipnja 2015. godine.

Na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na 11. sjednici održanoj 20.6.2012. godine, donijelo zaključak kojim se prihvata da Bosna i Hercegovina preuzme ulogu predsjedavanja Dekadom uključivanja Roma 2005-2015 od Republike Crne Gore 1. srpnja 2014. godine, a uloga predsjedavajućeg da završi 30. lipnja 2015.

Poslije 26. sastanka Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade u Crnoj Gori, krajem lipnja 2014. godine, Bosna i Hercegovina u skladu sa utvrđenim zaključcima preuzima ulogu predsjedavanja Dekadom uključivanja Roma 2005.-2015. godina, od Crne Gore, 1. srpnja 2014. godine

1. Obveze zemlje koja predsjedava Dekadom

Svaka zemlja koja predsjedava Dekadom, dužna je organizirati najmanje dva sastanka Međunarodnog Upravnog komiteta, koji upravlja Dekadom i koji je najviše koordinirajuće tijelo Dekade za donošenje odluka. Komitet se sastoji od svih vlada učesnica i svih međunarodnih partnerskih organizacija, kao i predstavnika nacionalnih romskih civilnih društava.

Upravni Komitet Dekade ima široke ovlasti: da revidira i diskutira o Programu rada Dekade, raspravlja i odlučuje o prioritetnim aktivnostima, razmatra informacije vlada, usvaja godišnja izvješća kojeg prezentira predsjedatelj, usvaja troškove, odobrava proračun, odobrava pristupanje drugih vlada procesu Dekade, itd. Sve odluke na sastancima Komiteta se donose konsenzusom. Komitet može davati izjave u ime Dekade samo ako su dvije trećine vlada prisutne na sastanku i ako se izjave ne odnose na vlade koje nisu prisutne.

Svaka vlada imenuje Nacionalnog koordinatora, koji predvodi nacionalnu delegaciju. Svaka vlada je obavezna da uplati kontribuciju za financiranje aktivnosti Dekade, u iznosu od 20.000 EUR, što je 2013. učinila i Bosna i Hercegovina.

Na osnovu prezentiranih informacija Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine sačinilo je Program rada za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Dekadom koji se prije njegovog razmatranja od strane Upravnog komiteta Dekade Roma predlaže na usvajanje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

2. Predsjedavanje Bosne i Hercegovine

Polazeći od dosadašnje prakse predsjedavanja i suštine procesa predsjedavanja Dekadom Bosna i Hercegovina će od 1. srpnja 2014. godine preuzeti predsjedavanje od Crne Gore i ujedno će to biti i posljednja godina ***kada treba biti donesena konačna odluka od strane zemalja članica Dekade kako i na koji način će biti nastavljene aktivnosti započete u okviru Dekade uključivanja Roma 2005-2015 u narednom razdoblju.***

Tokom predsjedavanja, Bosna i Hercegovina ima obvezu kao i sve ranije zemlje da: razvije, predlaže i sprovodi plan rada predsjedavanja Dekadom uključivanja Roma 2005-2015 koji se sastoji od sastanaka partnera Dekade u vezi relevantnih prioritetnih oblasti, koje Predsjedništvo saziva, organizira, upravlja i rukovodi, predstavlja Dekadu inkluzije Roma 2005-2015 na međunarodnoj razini i obezbjeđuje vidljivost Dekade,

obezbjeđuje redovan protok i razmjenu informacija, osigurava djelotvorno učešće i suradnju između partnera Dekade i drugih relevantnih aktera, kao i da podstiče i administrira aktivno članstvo i mogućnost proširenja inicijative Dekade.

Program rada za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Dekadom uključivanja Roma 2005-2015 za razdoblje predsjedavanja Bosne i Hercegovine predložen je od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine ***i treba biti usvojen na 26. sastanku Upravnog komiteta Dekade u Crnoj Gori.***

Plan je zasnovan na aktualnim događajima na međunarodnoj i na razini Bosne i Hercegovine koji su prioritetni za Dekadu uključivanja Roma 2005-2015, obuhvataju najznačajnija dešavanja u okviru Dekade među kojima su i aktivnosti vezane za nastavak ovog procesa. Program rada predsjedavanja realizirati će se u suradnji sa Fondacijom Tajništva Dekade uključivanja Roma.

3. Prioriteti i ciljevi tokom predsjedavanja Dekadom Bosne i Hercegovine

Prioriteti koje Bosna i Hercegovina predlaže tokom predsjedanja Dekadom uključivanja Roma zasnovani su prije svega na dosadašnjim iskustvima Bosne i Hercegovine stečenim tokom implementacije Akcijskog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma iz oblasti: upošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite i Revidirani plan o obrazovnim potrebama Roma u BiH.

Za uspješnu implementaciju Akcijskog plana Bosne i Hercegovine, u suradnji sa lokalnim organima vlasti i romskim NVO, Ministarstvo je realiziralo i Program evidentiranja romskih potreba po pojedinim oblastima, što je omogućilo realnije sagledavanje socijalnih potreba romske populacije u BiH za sve tri oblasti Akcijskog plana. Financiranje aktivnosti utvrđenih Akcionim planom uglavnom je obezbijeđeno iz proračuna institucija Bosne Hercegovine i jednim dijelom iz proračuna vlada entiteta, kantona i općina te kroz partnerstvo sa romskim NVO i međunarodnim organizacijama i institucijama koje su materijalno podržale projekte, posebno u oblasti stambenog zbrinjavanja Roma.

Rezultati koje smo postigli u Bosni i Hercegovini su mjerljivi posebno u oblasti poboljšanja stambenih uslova, ali i u oblastima upošljavanja, zdravstvene zaštite i obrazovanja.

Kao doprinos realnom planiranju pokrenute su aktivnosti na reviziji postojećih Akcijskih planova za rješavanje problema Roma, koji je usvojen 11.12.2013. godine od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

U Bosni i Hercegovini se pored ovih aktivnosti realiziraju i druge aktivnosti od strane vladinih institucija i kroz ciljane projekte koji su usmjereni na probleme Roma u bh društvu. Posebno su značajni programi koji se odnose na poboljšanje položaja romske djece u pogledu bolje zaštite od nasilja, prosjačenja i trgovanja ljudima i drugi programi koji su usmjereni na smanjenje socijalne isključenosti sve djece među kojima i romske.

Pored ovih ciljanih područja značajno je naglasiti i programe usmjerene na poboljšanje položaja žena Romkinja kroz programe Agencije za ravnopravnost spolova BiH i entitetskih Gender centara, romskih i ostalih organizacija koji se odnose na zaštitu od porodičnog nasilja i ekonomsko osnaživanje žena, oblast obrazovanja i aktivnosti usmjerene na poboljšanje seksualnog i reproduktivnog zdravlja žena.

Također je veoma važna tema antidiskriminacija i pitanja ljudskih prava Roma koja je od značaja za ostvarivanje njihovih građanskih prava i njihovu efikasniju socijalnu uključenost u sve tokove bh društva. Bosna i Hercegovina posljednjih godina nastoji da unaprijedi mehanizme za zaštitu od diskriminacije i uloži dodatne napore na jačanju kapaciteta nadležnih vlasti na

lokalnom nivou, tamo gdje se rješavaju osnovne potrebe romskih porodica i gdje su problemi ove zajednice najfrekventniji i najvidljiviji.

Bosna i Hercegovina namjerava da potakne dijalog i razmjenu iskustva sa ostalim zemljama Dekade u cilju boljeg razvoja modaliteta, jačanja institucionalnih kapaciteta koji imaju za cilj poticati lokalne zajednice da se bolje i efikasnije uključe u procese uključivanja Roma i smanjenje njihove socijalne isključenosti i jačanje partnerstva sa nevladinim romskim ali i neromskim zajednicama koje podržavaju ove inkluzivne procese.

U pripremi koncepta predsjedavanja Bosne i Hercegovine kao prioriteta područja predlažu se sektori u kojima se suočavamo sa veoma mnogo izazova u vezi kojih namjeravamo podijeliti iskustva sa ostalim zemljama članicama Dekade te predložimo sljedeće prioritete teme:

3.1. Inkluzija u obrazovanju romske djece, omladine, obrazovanje odraslih i upošljavanje Roma

Položaj Roma dodatno otežavaju predrasude, kako u školovanju, tako i prilikom upošljavanja i rješavanja problema stanovanja. Pripadnici ove manjine i dalje se suočavaju s problemom u ostvarivanju i zaštiti svojih prava uslijed nedovoljne informiranosti ili nemogućnosti da ispune uslove potrebne za ostvarivanje osnovnih prava.

Inkluzivno obrazovanje je put ka prevazilaženju društvene isključenosti Roma iz procesa obrazovanja. Romi se i dalje susreću sa niskim stupnjem dostupnosti kvalitetnog obrazovanja što za posledicu ima njihovu nisku obrazovnu razinu.

Siromaštvo i marginalizacija Romskih zajednica i nedostupnost usluga za rani rast i razvoj djece, kao i diskriminacija i dalje pojačavaju ovaj problem. Nizak nivo obrazovanja kod Romske populacije je jedna od ključnih prepreka u procesu zapošljavanja kako u BiH tako i u drugim državama. Pored otklanjanja prepreka za redovno obrazovanje djece postoji potreba za programima prekvalifikacije i dokvalifikacije mladih Roma i odraslih osoba posebno žena a tako i muškaraca.

Obrazovanje i obuka imaju direktan utjecaj na to što ljudi mogu da postanu i da rade. Sistemi obrazovanja i obuke trebalo bi da budu instrument podsticaja socijalne mobilnosti i da pomognu da se prekine ciklus siromaštva i nejednakosti. Predškolsko obrazovanje vjerovatno je najpresudniji faktor za izlazak iz začaranog kruga međugeneracijskog siromaštva i ono je najisplativija investicija. Investiranje u visokokvalitetno obrazovanje i njegu u ranom djetinjstvu može poduprijeti siguran početak u životu za sve članove društva.

Zabrinjavajući trendovi prepoznati u broju mladih Roma koji niti su u sistemu obrazovanja niti uposleni naglašavaju potrebu intenziviranja široke lepeze **politika namijenjenih mladima**¹. Potrebni su ciljani pristupi kako bi se uspostavila veza između obrazovanja i obuke na jednoj strani i tržišta rada na drugoj, predlažući mjere za unapređenje upošljivosti mladih.

Potrebna nam je agenda za nove vještine i radna mjesta kako bismo definirali načine upošljavanja većeg broja ljudi sa fokusom na bolje funkcioniranje i manju segmentiranost tržišta rada, bolje obučenu radnu snagu, kvalitetnija radna mjesta i radne uslove i primjerene mjere prema romskim zajednicama u svrhu promoviranja i buđenja interesa poslodavaca ka otvaranju novih radnih mjesta za ove marginizirane skupine, i povećanje potražnje za radnom snagom.

Aktivna inkluzija ljudi koji su najudaljeniji od tržišta rada treba da bude visoko na dnevnom redu zemalja članica Dekade. Traženje dobrih praksi koje su kombinacija dobro izrađenih programa podrške poslodavcima i pojedincima i predstavljaju inkluziju tržišta rada i adekvatnih socijalnih usluga. Onima koji su najudaljeniji od tržišta rada također je potrebna snažnija socijalna podrška koja im se pruža i onda kada se uposle da bi se izbjegla situacija "vrćenja u krug" kada se oni nađu u zamci između neuposlenosti i lošeg, nesigurnog uposlenja.

Za Bosnu i Hercegovinu poseban izazov predstavlja ustanovljenje politika socijalnog uključivanja koje trebaju da budu usklađene sa djelotvornim **politikama borbe protiv diskriminacije**, s obzirom da se korijeni siromaštva i teškog života mnogih odražavaju i na stupanj njihove isključenosti i diskriminacije. Romi kao društvena grupa i pojedinci vrlo često se nalaze u ograničenom pristupu mogućnostima i pravima koja su dostupna drugima. Borba protiv diskriminacije i poštovanje ljudskih prava ima veliki značaj jer propisi koji se odnose na borbu protiv diskriminacije moraju biti potpomoćni relevantnim javnim politikama i konkretnim mjerama.

Borba protiv specifičnih vidova diskriminacije i isključenosti osoba sa invaliditetom u romskim zajednicama su također veoma važne aktivnosti. Kreiranje politike jednakosti polova trebalo bi da otkloni *jaz u prihodima polova*, očigledan u većini starosnih grupa, a koji rezultira višim stopama siromaštva među kako zaposlenim tako i nezaposlenim ženskim dijelom populacije, što sve može da utiče na kreiranje boljih uvjeta upošljivosti Roma u cjelini.

U Bosni i Hercegovini neophodno je pronaći efikasne mjere za rješavanje gore naznačenih problema, zbog toga je razmjena iskustava i modela jedan od načina koji će potaći naše odgovorne institucije da ustanove uspješnije modele, te je ujedno i jedan od ciljeva koji želimo postići organiziranjem međunarodne konferencije koja obuhvata predložene teme. Namjera nam je okupiti sve relevantne institucije i nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini i relevantne predstavnike iz zemalja članica Dekade sa ciljem razmjene iskustava o naučenim lekcijama i održivim modelima koji mogu pomoći da se vidljivo smanje ovi problemi u romskim zajednicama.

Međunarodna konferencija koju namjeravamo organizirati u Bosni i Hercegovini sadržava tri tematske cjeline: koje će se odnositi na prezentaciju iskustava i problema u oblastima:

1. *Antidiskriminacija-izazovi i problemi (akcentat je na statusnim pitanjima, ličnim dokumentima i migracijama);*
2. *Inkluzija u obrazovanju romske djece, omladine;*
3. *Obrazovanje odraslih i upošljavanje Roma;*
4. *Žene i mladi u fokusu upošljavanja.*

3.2. Integralni pristup socijalnom uključanju Roma kroz stambeno zbrinjavanje i upošljavanje

U skladu sa preporukama UN Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava, Dekade, CAHROM-a, i drugih relevantnih tijela, obezbjeđenje adekvatnih stambenih uvjeta je jedan od prioriteta. Od 2008. godine do 2014. godine u BiH je postignut određeni progres u ovoj oblasti. Kako bi stambeno zbrinjavanje bilo održivo potrebno je obezbijediti integralni pristup drugim pravima (obrazovanju, upošljavanju i zdravstvenoj zaštiti). Pored izgradnje stambenih jedinica, u skladu sa Međunarodnim standardima, nužno je provoditi aktivnosti na rješavanju problema legalizacije bespravno izgrađenih objekata, mapiranju potreba romskih domaćinstava i uspostavljanju sistema monitoringa i evaluacije programa koji se odnose na stambeno zbrinjavanje Roma.

U Bosni i Hercegovini nastojimo da definiramo dinamičan i održiv **okvir aktivnosti** usmjeren na obezbjeđivanje socijalne

¹ Kako je dogovoreno u Evropskoj strategiji za mlade 2010-2018 COM(2009) 200.

i teritorijalne kohezije Roma koja će osigurati da se ljudima koji se nalaze u položaju siromaštva i socijalne isključenosti omogući da žive dostojanstveno i budu aktivni dio društva.

Beskućništvo i isključenost iz stanovanja predstavlja jedan od najekstremnijih vidova siromaštva i deprivacije koji je karakterističan u većem broju slučajeva u romskoj zajednici. Narasle potrebe za socijalnim stanovanjem stavile su pred sisteme socijalne zaštite problem bez presedana - uz smanjena sredstva iz državnih proračuna. Uprkos početnim uspjesima značajan procenat Roma ima slab pristup mrežama socijalne zaštite. Sada se nalazimo u situaciji u Bosni i Hercegovini kada je potrebna veća efikasnost putem konsolidacije usluga i njihove bolje isporuke, uz mobilizaciju većeg broja aktera i instrumenata. Također je bitno da javne politike odgovore na dva ključna izazova: **prevenciju**, koja predstavlja najefikasniji i najodrživiji način borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti i **ranu intervenciju**, da bi se izbjeglo da ljudi koji zapadnu u siromaštvo ostanu zarobljeni u sve težim i problematičnijim socio-ekonomskim situacijama. Uspostava sistema inkluzivne reakcije podrazumijeva da se uz socijalno stanovanje uključe i druge potrebe kao što su zdravstvene mjere, mjere upošljavanja i obrazovanja u kombinaciji sa pružanjem socijalnih usluga.

Za sisteme u Bosni i Hercegovini koji su nedovoljno razvijeni ovaj pristup je veoma veliki izazov te je razmjena iskustava sa drugim zemljama članicama Dekade posebno važna. Loše zdravstveno stanje – često posljedica loših životnih uslova - može značajno doprinijeti siromaštvu jer može smanjiti sposobnost za rad uslijed troškova liječenja i njege. Zbog toga prevencija bolesti i obezbeđenje pristupa efikasnoj i dostupnoj zdravstvenoj i socijalnoj njezi predstavljaju važne mjere u borbi protiv socijalne isključenosti.

Namjera nam je okupiti sve relevantne institucije i nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini i relevantne predstavnike iz zemalja članica Dekade sa ciljem razmjene iskustava o naučenim lekcijama i održivim modelima koji mogu pomoći da se razviju održivi modeli za **bolje socijalno uključanje Roma kroz kombinaciju stambenog zbrinjavanja i upošljavanja i drugih socijalnih mjera**.

Međunarodna konferencija koju namjeravamo organizirati u Bosni i Hercegovini sadrži četiri tematske cjeline koje će se odnositi na prezentiranje iskustava i problema:

1. *Integracija Roma u okviru programa socijalnog stanovanja,*
2. *Kako kombinirati stanovanje sa upošljavanjem i dr. socijalnim uslugama,*
3. *Izazovi u evaluaciji i monitoringu programa,*
4. *Razvoj modeli za bolju uključenosti lokalnih zajednica i nevladinih organizacija*

3.3. Budućnost Dekade nakon 2015

Predsjedavanjem Republike Hrvatske i Crne Gore Dekadom inkluzije Roma 2005-2015 pokrenut je proces planiranja budućnosti Dekade i poslije 2015. godine.

Proces tranzicije je u toku. Pripremljena je Deklaracija kojom se predlaže pojednostavljenje i usklađivanje procesa Dekade sa EU okvirom i procesima koji uključuju kreiranje i implementaciju jedinstvenog izvještajnog okvira.

U toku predsjedavanja Bosne i Hercegovine uložiti ćemo dodatne napore da se okonča diskusija i postigne konačna odluka vezana za tranziciju Dekade prije svega sa ciljem da se uspostavi zajednički okvir - **Platforma** za nastavak procesa inkluzije Roma u zemljama koje su izvan EU tako i u zemljama koje su članice EU na zajedničkim principima vođeni prije svega ciljem da je zajedničko opredjeljenje zemalja da nastave sa implementacijom politika usmjerenih na bolje uključivanje

Roma u sve razvojne procese u zemljama izvan EU i u zemljama EU.

4. Operativni plan aktivnosti Bosne i Hercegovine

4.1. VREMENSKI RASPORED SASTANAKA DEKADE ROMA U BiH

Br.	Aktivnost	Forma	Vrijeme održavanja
1.	27. sastanak Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	Sastanak (1,5 dan)	Rujan 2014. godine
2.	Inkluzija u obrazovanju romske djece, omladine, obrazovanje odraslih i upošljavanje Roma	Konferencija (2,5 dana)	Druga polovina studenog 2014
3.	Integralni pristup socijalnom uključanju Roma kroz stambeno zbrinjavanje i upošljavanje	Konferencija (2,5 dana)	Druga polovina ožujka 2015
4.	28. sastanak Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	Sastanak (1,5 dan)	Druga polovina lipnja 2015. godine

4.2. Priprema i usvajanje potrebnih odluka i izvješća

- a) Priprema i usvajanje Odluke o imenovanju Stručnog tima za potporu predsjedavanju BiH Dekadom inkluzije Roma 2005.-2015. - rok: sječan 2014.;
Nosilac aktivnosti: Nacionalni koordinator za Rome
- b) Odluka o usvajanju programa i načina financiranja predsjedavanja BiH Dekadom inkluzije Roma, rok: veljača 2014.;
Nosilac aktivnosti: Nacionalni koordinator za Rome u suradnji sa Stručnim timom za podršku
- c) Izvješće o predsjedavanju BiH za 2014. i 2015. godinu, rok: prosinac 2014. godine i rujan 2015. godine,
Nosilac aktivnosti: Nacionalni koordinator za Rome

5. Financijski plan

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je analiziralo ukupne potrebe u svrhu realiziranja programa rada predsjedavanja Dekadom i utvrdilo da je potrebno osigurati cca. 370.000 KM za slijedeće aktivnosti:

Okvirni proračun predsjedavanja BiH Dekadom uključanja Roma 2014. godina

Aktivnost	Okvirni proračun
27. sjednica Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	40.000 KM
Prva Međunarodna konferencija	100.000 KM
Operativni troškovi, logistika	35.000 KM
Organizacija CAHROM sastanka	20.000 KM
UKUPNO:	195.000 KM

2015. godina

Aktivnost	Okvirni proračun
28. sjednica Međunarodnog Upravnog komiteta Dekade	40.000 KM
Druga Međunarodna konferencija	100.000 KM
Operativni troškovi, logistika	35.000 KM
UKUPNO:	175.000 KM

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), i člana 3. stav (2) Odluke o imenovaњу Nacionalnog koordinatora za rješavanje problema Roma u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 64/13), Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici održanoj 4. aprila 2014. godine, donio je

**ОДЛУКУ
О УСВАЈАЊУ ПРОГРАМА РАДА И НАЧИНУ
ФИНАНСИРАЊА ПРЕДСЈЕДАВАЊА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ ДЕКАДОМ УКЉУЧЕЊА РОМА
2005.-2015. У ПЕРИОДУ ОД 1. ЈУЛА 2014. ДО
30. ЈУНА 2015.**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком усваја се Програм рада за председавање Босне и Херцеговине Декадом укључења Рома 2005.-2015. у периоду од 1. јула 2014. - 30. јуна 2015. (у даљем тексту: Програм) и утврђује начин финансирања председавања Декадом укључења Рома 2005. - 2015 у периоду од 01. јула 2014. - 30. јуна 2015. (у даљем тексту: Декада), који је саставни дио ове Одлуке.

Члан 2.

(Обавезе Националног координатора за Роме)

У складу са усвојеним Програмом из члана 1. ове Одлуке, Национални координатор за рјешавање проблема Рома у Босни и Херцеговини за период 2013. – 2015. године (у даљем тексту: Национални координатор за Роме) припрема и предлаже Савјету министара Босне и Херцеговине:

- а) Одлуку о именовању Стручног тима за подршку председавању Босне и Херцеговине Декадом.
- б) Припрема извјештај за председавање Босне и Херцеговине током 2014. године, најкасније до децембра 2014. године.
- ц) Извјештај за председавање Босне и Херцеговине током 2015. године, најкасније до септембра 2015. године.
- д) Презентује активности Босне и Херцеговине Декадом на 27. и 28. састанку Међународног Управног комитета Декаде.

Члан 3.

(Начин финансирања председавања Декадом)

- (1) Активности председавања Декадом финансирају се из буџета Институција Босне и Херцеговине за 2014. и 2015. годину, који је утврђен у оквиру Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине (у даљем тексту: министарство).
- (2) Активности председавања Декадом могу се финансирати и на основу Споразума о сарадњи које склапа министарство и домаће или међународне организације које су понудиле помоћ у имплементацији планираних активности председавања Декадом.
- (3) У складу са Програмом из члана 1. ове Одлуке, Национални координатор за Роме донијети ће Одлуке за 2014. и 2015. годину којима ће прецизирати распоред буџетских и донаторских средстава намијењених за провођење активности председавања Декадом.
- (4) Национални координатор за Роме ће у извјештаје из члана 2. тач. б) и ц) укључити и Извјештај о утрошку буџетских и донаторских средстава намијењених за председавање Декадом.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 74/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара
Вјекослав Беванда, с. р.

**ПРОГРАМ РАДА
ЗА ПРЕДСЈЕДАВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ДЕКАДОМ УКЉУЧЕЊА РОМА 2005.-2015. У
ПЕРИОДУ ОД 1. ЈУЛА 2014. ДО 30. ЈУНА 2015.**

Увод

Декада укључења Рома 2005.-2015. (у даљем тексту: Декада) је политичка посвећеност влада земаља чланица у циљу борбе против сиромаштва, искључивања и дискриминације Рома у Европи.

Иницијатива за Декаду је покренута 2003. године од стране владиних и невладиних званичника, на регионалној конференцији на високом нивоу, под називом "Роми у проширеној Европи: изазови у будућности", која је одржана у Мађарској, у Будимпешти.

Након тога су премијери земаља, који су били у Будимпешти, потписали Декларацију о Декади укључења Рома 2005-2015., а чин потписивања је обављен у Софији, у Бугарској, 2. фебруара 2005. године.

Потписивањем Декларације Декада је постала међународна иницијатива и њен циљ је био да се позове све владе, владине и невладине организације, као и ромске заједнице да убрзано раде на процесу побољшања живота Рома, како би се учинио напредак на побољшању услова у којима живи ова заједница, с посебним освртом на четири приоритетна подручја, а то су: запошљавање, стамбено збрињавање, образовање и здравствена заштита Рома.

Декаду су подржале и међународне организације и институције, које су активни партнери у напорима да се побољша живот Рома. То су: Свјетска банка, Европска комисија, Вијеће Европе, Развојна банка Вијећа Европе, Контактна тачка за питања Рома и Синта Канцеларије за демократске институције и људска права при ОСЦЕ-у, Европска мрежа против расизма, Европска канцеларија за информисање Рома, Европски форум Рома и путника, Европски центар за права Рома и Фонд за образовање Рома, Фондација Отворено друштво, УНДП, УНХЦР, УНИЦЕФ, Свјетска здравствена организација и др.

Девет земаља су биле оснивачи Декаде: Бугарска, Хрватска, Република Чешка, Мађарска, Македонија, Румунија, Србија, Црна Гора и Словачка. Накнадно су се прикључиле: Албанија, Босна и Херцеговина и Шпанија, док су Словенија, САД, Турска и Молдавија одлучиле да учествују као посматрачи.

У циљу обезбјеђења адекватног рјешавања проблема Рома, једне од најбројнијих националних мањина у Босни и Херцеговини, на приједлог Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Вијеће министара БиХ је усвојио слиједећа документа:

- 2005. година - усвојена Стратегија Босне и Херцеговине за рјешавање проблема Рома
- 3. јула 2008. године- усвојен је Акциони план за рјешавање проблема Рома из области запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите, од стране Вијећа министара БиХ.
- 4. септембра потписана Декларација о приступању БиХ пројекту Декаде укључења Рома 2005.-2015. године

Основа за израду поменутих докумената садржан је у оквиру Закона о заштити права припадника националних мањина у БиХ, који је ступио на снагу 2003. године.

У Босни и Херцеговини посљедњих година побољшан је положај ромске мањине прије свега ефикасним

провођењем усвојених докумената, што је и утврђено од стране свих земаља учесница Декаде.

По основу оствареног напретка у побољшању положаја ромске мањине у Босни и Херцеговини земље чланице подржале су и прихватиле да Босна и Херцеговина предједава Декадом у периоду од 1. јула 2014. године до 30. јуна 2015. године.

На приједлог Министарства за људска права и избјеглице БиХ Савјет министара Босне и Херцеговине је, на 11. сједници одржаној 20.6.2012. године, донио закључак којим се прихвата да Босна и Херцеговина преузме улогу предједавања Декадом укључења Рома 2005-2015 од Републике Црне Горе 1. јула 2014. године, а улога предједавајућег да заврши 30. јуна 2015.

Послије 26. састанка Међународног Управног комитета Декаде у Црној Гори, крајем јуна 2014. године, Босна и Херцеговина у складу са утврђеним закључцима преузима улогу предједавања Декадом укључења Рома 2005.-2015. година, од Црне Горе, 1. јула 2014. године

1. Обавезе земље која предједава Декадом

Свака земља која предједава Декадом, дужна је организовати најмање два састанка Међународног Управног комитета, који управља Декадом и који је највише координирајуће тијело Декаде за доношење одлука. Комитет се састоји од свих влада учесница и свих међународних партнерских организација, као и представника националних ромских цивилних друштва.

Управни Комитет Декаде има широке власти: да ревидира и дискутује о Програму рада Декаде, расправља и одлучује о приоритетним активностима, разматра информације влада, усваја годишњи извјештај којег презентује предједавајући, усваја трошкове, одобрава буџет, одобрава приступање других влада процесу Декаде, итд. Све одлуке на састанцима Комитета се доносе консензусом. Комитет може давати изјаве у име Декаде само ако су двије трећине влада присутне на састанку и ако се изјаве не односе на владе које нису присутне.

Свака влада именује Националног координатора, који предводи националну делегацију. Свака влада је обавезна да уплати контрибуцију за финансирање активности Декаде, у износу од 20.000 ЕУР, што је 2013. учинила и Босна и Херцеговина.

На основу презентованих информација Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине сачинило је Програм рада за предједавање Босне и Херцеговине Декадом који се прије његовог разматрања од стране Управног комитета Декаде Рома предлаже на усвајање Савјету министара Босне и Херцеговине.

2. Предједавање Босне и Херцеговине

Полазећи од досадашње праксе предједавања и суштине процеса предједавања Декадом Босна и Херцеговина ће од 1. јула 2014. године преузети предједавање од Црне Горе и уједно ће то бити и посљедња година **када треба бити донесена коначна одлука од стране земаља чланица Декаде како и на који начин ће бити настављене активности започете у оквиру Декаде укључења Рома 2005-2015 у наредном периоду.**

У току предједавања, Босна и Херцеговина има обавезу као и све раније земље да: развије, предлаже и спроводи план рада предједавања Декадом укључења Рома 2005-2015 који се састоји од састанака партнера Декаде у вези релевантних приоритетних области, које Предједништво сазива, организује, управља и руководи, представља Декаду инклузије Рома 2005-2015 на

међународном нивоу и обезбјеђује видљивост Декаде, обезбјеђује редован проток и размјену информација, осигурава дјелотворно учешће и сарадњу између партнера Декаде и других релевантних актера, као и да подстиче и администрује активно чланство и могућност проширења иницијативе Декаде.

Програм рада за предједавање Босне и Херцеговине Декадом укључења Рома 2005-2015 за период предједавања Босне и Херцеговине предложен је од стране Савјета министара Босне и Херцеговине **и треба бити усвојен на 26. састанку Управног комитета Декаде у Црној Гори.**

План је заснован на актуелним догађајима на међународном и на нивоу Босне и Херцеговине који су приоритетни за Декаду укључења Рома 2005-2015, обухватају најзначајнија дешавања у оквиру Декаде међу којима су и активности везане за наставак овог процеса. Програм рада предједавања реализовати ће се у сарадњи са Фондацијом Секретаријата Декаде укључења Рома.

3. Приоритети и циљеви у току предједавања Декадом Босне и Херцеговине

Приоритети које Босна и Херцеговина предлаже током предједања Декадом укључења Рома засновани су прије свега на досадашњим искуствима Босне и Херцеговине стеченим током имплементације Акционог плана Босне и Херцеговине за рјешавање проблема Рома из области: запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите и Ревидирани план о образовним потребама Рома у БиХ.

За успјешну имплементацију Акционог плана Босне и Херцеговине, у сарадњи са локалним органима власти и ромским НВО, Министарство је реализовало и Програм евидентирања ромских потреба по појединим областима, што је омогућило реалније сагледавање социјалних потреба ромске популације у БиХ за све три области Акционог плана. Финансирање активности утврђених Акционим планом углавном је обезбијеђено из буџета институција Босне Херцеговине и једним дијелом из буџета влада ентитета, кантона и опћина те кроз партнерство са ромским НВО и међународним организацијама и институцијама које су материјално подржале пројекте, посебно у области стамбеног збрињавања Рома.

Резултати које смо постигли у Босни и Херцеговини су мјерљиви посебно у области побољшања стамбених услова, али и у областима запошљавања, здравствене заштите и образовања.

Као допринос реалном планирању покренуте су активности на ревизији постојећих Акционих планова за рјешавање проблема Рома, који је усвојен 11.12.2013. године од стране Савјета министара Босне и Херцеговине.

У Босни и Херцеговини се поред ових активности реализују и друге активности од стране владиних институција и кроз циљане пројекте који су усмјерени на проблеме Рома у бх друштву. Посебно су значајни програми који се односе на побољшање положаја ромске дјече у погледу боље заштите од насиља, просјачења и трговине људима и други програми који су усмјерени на смањење социјалне искључености све дјече међу којима и ромске.

Поред ових циљаних подручја значајно је нагласити и програме усмјерене на побољшање положаја жена Ромкиња кроз програме Агенције за равноправност сполова БиХ и ентитетских Гендер центара, ромских и осталих организација који се односе на заштиту од породичног насиља и економско оснаживање жена, област

образовања и активности usmjerene na poboljšanje seksualnog i reproduktivnog zdravlja žena.

Također je veoma važna tema antidiskriminacija i питања људских права Рома која је од значаја за остваривање њихових грађанских права и њихову ефикаснију социјалну укљученост у све токове бх друштва. Босна и Херцеговина посљедњих година настоји да унаприједи механизме за заштиту од дискриминације и уложи додатне напоре на јачању капацитета надлежних власти на локалном нивоу, тамо гдје се рјешавају основне потребе ромских породица и гдје су проблеми ове заједнице најфреквентнији и највидљивији.

Босна и Херцеговина намјерава да потакне дијалог и размјену искуства са осталим земљама Декаде у циљу бољег развоја модалитета, јачања институционалних капацитета који имају за циљ потицати локалне заједнице да се боље и ефикасније укључе у процесе укључења Рома и смањење њихове социјалне искључености и јачање партнерства са невладиним ромским али и неромским заједницама које подржавају ове инклузивне процесе.

У припреми концепта предсједавања Босне и Херцеговине као приоритетна подручја предлажу се сектори у којима се суочавамо са веома много изазова у вези којих намјеравамо подијелити искуства са осталим земљама чланицама Декаде те предлажемо сљедеће приоритетне теме:

3.1. Инклузија у образовању ромске дјеце, омладине, образовање одраслих и запошљавање Рома

Положај Рома додатно отежавају предрасуде, како у школовању, тако и приликом запошљавања и рјешавања проблема становања. Припадници ове мањине и даље се суочавају с проблемом у остваривању и заштити својих права услјед недовољне информисаности или немогућности да испуне услове потребне за остваривање основних права.

Инклузивно образовање је пут ка превазилажењу друштвене искључености Рома из процеса образовања. Роми се и даље сусрећу са ниским степеном доступности квалитетног образовања што за посљедицу има њихов низак образовни ниво.

Сиромаштво и маргинализација Ромских заједница и недоступност услуга за рани раст и развој дјеце, као и дискриминација и даље појачавају овај проблем. Низак ниво образовања код Ромске популације је једна од кључних препрека у процесу запошљавања како у БиХ тако и у другим државама. Поред отклањања препрека за редовно образовање дјеце постоји потреба за програмима преквалификације и доквалификације младих Рома и одраслих особа посебно жена а тако и мушкараца.

Образовање и обука имају директан утицај на то шта људи могу да постану и да раде. Системи образовања и обуке требало би да буду инструмент подстицаја социјалне мобилности и да помогну да се прекине циклус сиромаштва и неједнакости. Предшколско образовање вјероватно је најпресуднији фактор за излазак из зачараног круга међугенерациског сиромаштва и оно је најисплативија инвестиција. Инвестирање у висококвалитетно образовање и његу у раном дјетињству може подупријети сигуран почетак у животу за све чланове друштва.

Забрињавајући трендови препознати у броју младих Рома који нити су у систему образовања нити запослени наглашавају потребу интензивирања широке лепезе **политика намијењених младима**¹. Потребни су циљани

приступи како би се успоставила веза између образовања и обуке на једној страни и тржишта рада на другој, предлажући мјере за унапређење запошљивости младих.

Потребна нам је агенда за нове вјештине и радна мјеста како бисмо дефинисали начине запошљавања већег броја људи са фокусом на боље функционисање и мању сегментираност тржишта рада, боље обучену радну снагу, квалитетнија радна мјеста и радне услове и примјерене мјере према ромским заједницама у сврху промовисања и буђења интереса послодаваца ка отварању нових радних мјеста за ове маргинилизоване групе, и повећање потражње за радном снагом.

Активна инклузија људи који су најудаљенији од тржишта рада треба да буде високо на дневном реду земаља чланица Декаде. Тражење добрих пракси које су комбинација добро израђених програма подршке послодавцима и појединцима и представљају инклузију тржишта рада и адекватних социјалних услуга. Онима који су најудаљенији од тржишта рада такођер је потребна снажнија социјална подршка која им се пружа и онда када се запосле да би се избјегла ситуација "врћења у круг" када се они нађу у замци између незапослености и лошег, несигурног запослења.

За Босну и Херцеговину посебан изазов представља установљење политика социјалног укључивања које требају да буду усклађене са дјелотворним **политикама борбе против дискриминације**, с обзиром да се корјени сиромаштва и тешког живота многих одражавају и на степен њихове искључености и дискриминације. Роми као друштвена група и појединци врло често се налазе у ограниченом приступу могућностима и правима која су доступна другима. Борба против дискриминације и поштовање људских права има велики значај јер прописи који се односе на борбу против дискриминације морају бити потпомогнути релевантним јавним политикама и конкретним мјерама.

Борба против специфичних видова дискриминације и искључености особа са инвалидитетом у ромским заједницама су такођер веома важне активности. Креирање политике једнакости полова требало би да отклони *јаз у приходима полова*, очигледан у већини старосних група, а који резултује вишим стопама сиромаштва међу како запосленим тако и незапосленим женским дијелом популације, што све може да утиче на креирање бољих услова запошљивости Рома у цјелини.

У Босни и Херцеговини неопходно је пронаћи ефикасне мјере за рјешавање горе наведених проблема, због тога је размјена искустава и модела један од начина који ће потаћи наше одговорне институције да установе успешније моделе, те је уједно и један од циљева који желимо постићи организирањем међународне конференције која обухвата предложене теме. Намјера нам је окупити све релевантне институције и невладине организације у Босни и Херцеговини и релевантне представнике из земаља чланица Декаде са циљем размјене искустава о наученим лекцијама и одрживим моделима који могу помоћи да се видљиво смање ови проблеми у ромским заједницама.

Међународна конференција коју намјеравамо организовати у Босни и Херцеговини садржава три тематске цјелине: које ће се односити на презентацију искустава и проблема у областима:

1. *Антидискриминација-изазови и проблеми (акцент је на статусним питањима, личним документима и миграцијама),*
2. *Инклузија у образовању ромске дјеце, омладине;*
3. *Образовање одраслих и запошљавање Рома;*

¹ Kako je dogovoreno u Evropskoj strategiji za mlade 2010-2018 COM(2009) 200.

4. Жене и млади у фокусу запошљавања.

3.2. Интегрални приступ социјалном укључењу Рома кроз стамбено збрињавање и запошљавање

У складу са препорукама УН Комитета за економска, социјална и културна права, Декаде, ЦАХРОМ-а, и других релевантних тијела, обезбјеђење адекватних стамбених услова је један од приоритета. Од 2008. године до 2014. године у БиХ је постигнут одређени прогрес у овој области. Како би стамбено збрињавање било одрживо потребно је обезбиједити интегрални приступ другим правима (образовању, запошљавању и здравственој заштити). Поред изградње стамбених јединица, у складу са Међународним стандардима, нужно је проводити активности на рјешавању проблема легализације бесправно изграђених објеката, мапирању потреба ромских домаћинстава и успостављању система мониторинга и евалуације програма који се односе на стамбено збрињавање Рома.

У Босни и Херцеговини настојимо да дефинишемо динамичан и одржив **оквир активности** усмјерен на обезбјеђивање социјалне и територијалне кохезије Рома која ће осигурати да се људима који се налазе у положају сиромаштва и социјалне искључености омогући да живе достојанствено и буду активни дио друштва.

Бескућништво и искљученост из становања представља један од најекстремнијих видова сиромаштва и депривације који је карактеристичан у већем броју случајева у ромској заједници. Нарасле потребе за социјалним становањем ставиле су пред системе социјалне заштите проблем без преседана - уз смањена средства из државних буџета. Упркос почетним успјесима значајан проценат Рома има слаб приступ мрежама социјалне заштите. Сада се налазимо у ситуацији у Босни и Херцеговини када је потребна већа ефикасност путем консолидације услуга и њихове боље испоруке, уз мобилизацију већег броја актера и инструмената. Такођер је битно да јавне политике одговоре на два кључна изазова: **превенцију**, која представља најефикаснији и најодрживији начин борбе против сиромаштва и социјалне искључености и **рану интервенцију**, да би се избјегло да људи који западну у сиромаштво остану заробљени у све тежим и проблематичнијим социо-економским ситуацијама. Успостава система инклузивне реакције подразумијева да се уз социјално становање укључе и друге потреба као што су здравствене мјере, мјере запошљавања и образовања у комбинацији са пружањем социјалних услуга.

За системе у Босни и Херцеговини који су недовољно развијени овај приступ је веома велики изазов те је размјена искустава са другим земљама чланицама Декаде посебно важна. Лоше здравствено стање – често последица лоших животних услова – може значајно допринијети сиромаштву јер може смањити способност за рад услјед трошкова лијечења и њега. Због тога превенција болести и обезбјеђење приступа ефикасној и доступној здравственој и социјалној њези представљају важне мјере у борби против социјалне искључености.

Намјера нам је окупити све релевантне институције и невладине организације у Босни и Херцеговини и релевантне представнике из земаља чланица Декаде са циљем размјене искустава о наученим лекцијама и одрживим моделима који могу помоћи да се развију одрживи модели **за боље социјално укључене Рома кроз комбинацију стамбеног збрињавања и запошљавања и других социјалних мјера**.

Међународна конференција коју намјеравамо организирати у Босни и Херцеговини садржи четири тематске цјелине које ће се односити на презентацију искустава и проблема:

1. *Интеграција Рома у оквиру програма социјалног становања,*
2. *Како комбинирати становање са запошљавањем и др. социјалним услугама,*
3. *Изазови у евалуацији и мониторингу програма,*
4. *Развој модели за бољу укључености локалних заједница и невладиних организација*

3.3. Будућност Декаде након 2015

Предсједавањем Републике Хрватске и Црне Горе Декадом инклузије Рома 2005-2015 покренут је процес планирања будућности Декаде и послје 2015. године.

Процес транзиције је у току. Припремљена је Декларација којом се предлаже поједностављење и усклађивање процеса Декаде са ЕУ оквиром и процесима који укључују креирање и имплементацију јединственог извјештајног оквира.

У току предсједавања Босне и Херцеговине уложити ћемо додатне напоре да се оконча дискусија и постигне коначна одлука везана за транзицију Декаде прије свега са циљем да се успостави заједнички оквир- **Платформа** за наставак процеса инклузије Рома у земљама које су изван ЕУ тако и у земљама које су чланице ЕУ на заједничким принципима вођени прије свега циљем да је заједничко одређење земаља да наставе са имплементацијом политика усмјерених на боље укључивање Рома у све развојне процесе у земљама изван ЕУ и у земљама ЕУ.

4. Оперативни план активности Босне и Херцеговине

4.1. ВРЕМЕНСКИ РАСПОРЕД САСТАНАКА ДЕКАДЕ РОМА У БиХ

Бр.	Активност	Форма	Вријеме одржавања
1	27. састанак Међународног Управног комитета Декаде	Састанак (1,5 дан)	Септембар 2014. године
2.	Инклузија у образовању ромске дјеце, омладине, образовање одраслих и запошљавање Рома	Конференција (2,5 дана)	Друга половина новембра 2014
3.	Интегрални приступ социјалном укључењу Рома кроз стамбено збрињавање и запошљавање	Конференција (2,5 дана)	Друга половина марта 2015
4.	28. састанак Међународног Управног комитета Декаде	Састанак (1,5 дан)	Друга половина јуна 2015. године

4.2. Припрема и усвајање потребних одлука и извјештаја

- а) Припрема и усвајање Одлуке о именовању Стручног тима за подршку предсједавању БиХ Декадом инклузије Рома 2005.-2015. – рок: јануар 2014.;
Носилац активности: Национални координатор за Роме
- б) Одлука о усвајању програма и начина финансирања предсједавања БиХ Декадом инклузије Рома, рок: фебруар 2014.;
Носилац активности: Национални координатор за Роме у сарадњи са Стручним тимом за подршку
- ц) Извјештај о предсједавању БиХ за 2014. и 2015. годину, рок: децембар 2014. године и септембар 2015. године,
Носилац активности: Национални координатор за Роме

Upostava efikasnog i otvorenog sistema obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini je u najboljem interesu svih njenih građana, koji će kroz vlastiti razvoj doprinijeti ostvarivanju razvojnih ciljeva zajednice kojoj pripadaju.

2. MEĐUNARODNI I EVROPSKI STANDARDI U OBLASTI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Politike evropskih zemalja u vezi s obrazovanjem odraslih se temelje na zajedničkim vrijednostima i principima definiranim u brojnim međunarodnim dokumentima i dokumentima Evropske unije (*Prilog 1: Ključni dokumenti*).

U skladu s ovim dokumentima, opredjeljujuće vrijednosne kategorije u kreiranju politika i organizaciji sistema obrazovanja odraslih u savremenim društvima su:

- a) obrazovanje ima za cilj omogućiti pun razvoj ljudske ličnosti i dostojanstva i osnovne preduvjete svakoj osobi da ima aktivnu i korisnu ulogu u slobodnom društvu;
- b) svako ima pravo na obrazovanje;
- c) svako ima pravo da slobodno učestvuje u kulturnom životu zajednice i da se koristi dostignućima nauke i njihovom primjenom;
- d) svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, kao i na zaštitu u slučaju nezaposlenosti;
- e) svako ima pravo na zaštitu od siromaštva i društvene isključenosti;
- f) pismenost i obrazovanje odraslih je sastavni dio prava na obrazovanje kao temeljnog ljudskog prava;
- g) odrasli imaju pravo na slobodu izbora odgovarajućeg obrazovanja shodno njihovim potrebama, sposobnostima i mogućnostima;
- h) odrasli imaju pravo na jednake prilike i uvjete za pristup, učešće i sticanje obrazovanja, bez obzira na godine života, spol, psiho-fizičke i druge lične osobine, porodični status, materijalno i zdravstveno stanje, mjesto življenja, rasnu, nacionalnu, etničku, kulturnu, socijalnu i vjersku pripadnost, seksualnu orijentaciju, te druge osnove;
- i) odrasli imaju pravo na obrazovanje kroz sve nivoe, vrste i vidove obrazovanja i učenja, kao i pravo na vrednovanje i priznavanje stečenih znanja, vještina i sposobnosti, bez obzira na način njihovog sticanja;
- j) odrasli imaju pravo na informiranje, savjetovanje i stručnu pomoć u cjeloživotnoj karijernoj orijentaciji;
- k) obrazovanje odraslih je dio sveobuhvatnih sistema obrazovanja, utemeljenih na konceptu cjeloživotnog učenja i, s tim u vezi, na racionalnom korištenju obrazovnih mogućnosti;
- l) obrazovanje odraslih je otvoren i fleksibilan sistem - otvoren prema zahtjevima i potrebama društva i različitih kategorija stanovništva, i fleksibilan u putevima učenja i napredovanja;
- m) obrazovanje odraslih je djelatnost međusektorske prirode, usmjerena na zadovoljenje interesa i potreba javnog i privatnog sektora, tržišta rada, civilnog društva i pojedinca;
- n) obrazovanje odraslih je zasnovano na širokom socijalnom partnerstvu i podijeljenoj odgovornosti svih društvenih aktera za razvoj obrazovanja odraslih;
- o) odrasli imaju odgovornost za vlastiti razvoj, kao i za razvoj zajednice kojoj pripadaju.

Bosna i Hercegovina je, kao potencijalna kandidatkinja za članstvo u Evropskoj uniji i kao potpisnica drugih međunarodnih dokumenata, obavezna uskladiti politike i zakonodavstva u području obrazovanja odraslih sa

dogovorenim principima i ciljevima, kao i osigurati njihovu punu i uspješnu implementaciju na području cijele zemlje.

Dosljedna implementacija dogovorenih principa u politike obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini doprinosi:

- a) uspostavi i razvoju koncepta cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini;
- b) usklađivanju obrazovnih i drugih sektorskih politika o obrazovanju odraslih s međunarodnim i evropskim politikama u ovom području obrazovanja i bržem uključivanju u evropski prostor cjeloživotnog učenja;
- c) osiguranju dosljednosti, praćenju i unapređenju kvaliteta obrazovanja odraslih, u skladu s utvrđenim obrazovnim standardima;
- d) uspostavi fleksibilnih sistema obrazovanja odraslih, koji adekvatno i efikasno odgovaraju na zahtjeve i potrebe tržišta rada, društvene zajednice i pojedinaca;
- e) boljoj povezanosti obrazovanja i privrede;
- f) razvoju kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini i uporedivosti stečenih znanja, vještina i sposobnosti, odnosno kvalifikacija na međunarodnom planu;
- g) podizanju svijesti o značaju obrazovanja odraslih;
- h) socijalnoj koheziji - kroz podršku društva ličnom razvoju pojedinaca koji na demokratski način ostvaruju zajedničke ciljeve, kroz smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, te postizanje pravičnosti i međugeneracijske solidarnosti;
- i) uključivanju svih relevantnih partnera u dijalog o politikama obrazovanja odraslih;
- j) većem i održivom finansiranju obrazovanja odraslih;
- k) uspješnijoj realizaciji strateških prioriteta iz EVROPA 2020 - Evropska strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast, koja je usvojena kao izlazna strategija iz ekonomske krize za sve zemlje članice Evropske unije, ali i za zemlje kandidate i potencijalne kandidate.

3. PRINCIPI I STANDARDI OBRAZOVANJA ODRASLIH U BOSNI I HERCEGOVINI

Osnovni principi i standardi obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini proističu iz univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te iz specifičnosti domaćeg ekonomskog, socijalnog i kulturnološkog konteksta.

Principi i standardi utvrđeni ovim dokumentom, utemeljeni na međunarodnim i evropskim principima i standardima obrazovanja odraslih, predstavljaju dogovoreni okvir u kome nadležne obrazovne i druge vlasti u Bosni i Hercegovini, postupajući u skladu sa svojim ustavnim ili zakonskim nadležnostima, razvijaju, implementiraju i koordiniraju politike i zakonodavstvo u vezi s obrazovanjem odraslih, prate, procjenjuju i razmatraju stanje u ovoj oblasti, te dogovaraju, predlažu i poduzimaju mjere za njegovo unapređenje.

3.1. DEFINICIJE KLJUČNIH POJMOVA

Pojmovi upotrebljeni u ovom dokumentu imaju sljedeće značenje:

1. **Cjeloživotno učenje** - sveukupna aktivnost učenja tokom života, a s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija unutar lične i građanske, te društvene perspektive i/ili perspektive zaposlenja; obuhvata učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno), pri čemu se učenje shvata kao kontinuirani proces u

- kojem su rezultati i motiviranost pojedinca u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenim u mladoj životnoj dobi; četiri su osnovna, međusobno povezana cilja koja se vezuju uz cjeloživotno učenje: lično zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo, društvena uključenost i zapošljivost;
2. **Cjeloživotna karijerna orijentacija** - karijerna orijentacija se u kontekstu cjeloživotnog učenja odnosi na niz aktivnosti koje omogućavaju da građani svih uzrasta i u bilo kom trenutku života identificiraju vlastite sposobnosti, kompetencije i interesovanja, da donesu odluke u pogledu svog obrazovanja, osposobljavanja i kvalifikacija i da upravljaju vlastitim životnim putevima u obrazovnom, radnom i drugim okruženjima, u kojima se njihovi kapaciteti i kompetencije razvijaju i/ili koriste;
 3. **Obrazovanje odraslih** - ne postoji konsenzus o jedinstvenoj definiciji obrazovanja odraslih u Evropi i svijetu; najčešće prihvaćena jeste UNESCO-va¹ definicija, koja obrazovanje odraslih opisuje kao cijeli skup procesa učenja, formalnih i ostalih, u kojem odrasle osobe (u skladu s definicijom odrasle osobe u društvima kojima pripadaju) razvijaju svoje sposobnosti, obogaćuju svoje znanje i unapređuju svoje tehničke ili profesionalne kvalifikacije ili ih preusmjeravaju da bi zadovoljile svoje potrebe ili potrebe svojih društava;
 4. **Odrasli** - osobe koje imaju više od 15 godina života a koje nisu završile osnovno obrazovanje, odnosno osobe starije od 18 godina života koje se obrazuju;
 5. **Polaznik** - osoba koja pohađa programe obrazovanja odraslih;
 6. **Formalno obrazovanje odraslih** - učenje usmjereno od strane nastavnika ili instruktora koje se stiče u obrazovnim ustanovama, a prema nastavnim planovima i programima odobrenim od nadležnih obrazovnih vlasti;
 7. **Neformalno obrazovanje odraslih** - organiziran proces učenja i obrazovanja usmjeren ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, vještina i sposobnosti prema posebnim programima koje izvode organizatori obrazovanja (redovne škole, centri za obuku, kompanije, agencije i slično);
 8. **Informalno učenje odraslih** - neplanirano učenje i sticanje znanja kroz svakodnevne aktivnosti;
 9. **Prethodno učenje** - znanje, vještine i kompetencije stečene kroz prethodno obrazovanje ili iskustvo; može biti bilo koje forme učenja, ali se najčešće odnosi na neformalno i informalno učenje;
 10. **Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje** - skup kompetencija određenog nivoa, koje su potrebne svakom pojedincu za lični razvoj, aktivan građanski život, društvenu integraciju i zapošljavanje; u smislu Evropskog referentnog okvira, ove kompetencije podrazumijevaju: komunikaciju na maternjem jeziku, komunikaciju na stranom jeziku, matematičku kompetenciju i osnovne kompetencije u prirodnim naukama i tehnologiji, digitalnu kompetenciju, kompetenciju učenja, društvene i građanske kompetencije, smisao za inicijativu i poduzetništvo, kulturološku senzibilizaciju i izražavanje;
 11. **Ishodi učenja** - izjava o tome šta učenik/student/osoba koja uči zna, razumije i može da obavlja na osnovu završenog procesa učenja, definiranih kroz znanje, vještine i kompetencije;
 12. **Znanje** - rezultat usvajanja informacija kroz proces učenja; znanje je skup činjenica, principa, teorija i praksi koje se odnose na područje rada ili izučavanja; u kontekstu Evropskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje znanje se opisuje kao teoretsko i/ili činjenično;
 13. **Vještine** - predstavljaju sposobnost primjene znanja i korištenja principa "znati kako" da se izvrši određeni zadatak i da se riješi problem; u kontekstu Evropskog kvalifikacijskog okvira, vještine se definiraju kao kognitivne (uključuju korištenje logičkog, intuitivnog i kreativnog razmišljanja), praktične (uključujući fizičku spretnost i korištenje metoda, materijala, sprava i instrumenata) i socijalne vještine (vještine komuniciranja i saradnje, emocionalna inteligencija i druge);
 14. **Kompetencije** - sposobnost primjene znanja, vještina i personalnih, socijalnih i metodoloških sposobnosti, na radnom mjestu ili tokom učenja, kao i u privatnom i profesionalnom razvoju; u kontekstu Evropskog kvalifikacijskog okvira kompetencije su opisane kao odgovornost i samostalnost;
 15. **Prekvalifikacija** - obrazovanje i osposobljavanje koje osobi koja je već prethodno stekla neko stručno zvanje odnosno zanimanje omogućava da stekne nove kompetencije za obavljanje novog zanimanja ili nove profesionalne djelatnosti;
 16. **Dokvalifikacija** - dodatno stručno obrazovanje prema posebno utvrđenim diferenciranim programima, radi sticanja višeg stepena kvalifikacije u okviru istog zanimanja;
 17. **Specijalizacija** - obrazovanje i osposobljavanje u okviru istog zanimanja radi sticanja posebnih znanja i radnih vještina;
 18. **Usavršavanje** - svaki oblik obrazovanja nakon završenog inicijalnog obrazovanja ili tokom radnog vijeka koje treba pomoći osobi da poboljša ili aktualizira svoja već stečena znanja i/ili komeptencije, da stekne nove kompetencije u pogledu profesionalnog napredovanja i da se lično i profesionalno usavršava;
 19. **Osposobljavanje** - obrazovanje i osposobljavanje za uključivanje u rad nakon završene osnovne škole, za obavljanje jednostavnih i manje složenih poslova određenog zanimanja;
 20. **Pismenost odraslih** - a) *osnovna pismenost* - sposobnost odraslih da komuniciraju na vlastitom jeziku i da s razumijevanjem čitaju i pišu kratke, jednostavne izjave o njihovom svakodnevnom životu; b) *funkcionalna pismenost* - sposobnost odraslih da razumiju i koriste medijske i druge informacije u svrhu planiranja i ostvarenja vlastitog razvoja, kao i sposobnost odraslih da se uključe u aktivnosti u kojima je pismenost, koja podrazumijeva i korištenje informacionih i komunikacionih tehnologija, potrebna za njihovo

¹ UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Belem Framework for Action - Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future, Confintea VI, 2009/Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku u kulturu - Okvir za djelovanje iz Belema - Korištenje modi i potencijala učenja i obrazovanja odraslih za održivu budućnost, Confintea VI, 2009

bolje svakodnevno funkcioniranje i učešće u životu zajednice.

3.2. PRINCIPI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Pored općeprihvaćenih međunarodnih i evropskih principa na kojima se temelje politike obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, osnovni principi u ovom dokumentu se odnose i na određenje značaja i statusa djelatnosti obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, njegovih ciljeva i osnovnih načela na kojima se zasniva.

3.2.1. Djelatnost obrazovanja odraslih

Obrazovanje odraslih je integralni dio sistema obrazovanja u Bosni u Hercegovini.

Obrazovanje odraslih u Bosni i Hercegovini je djelatnost od posebnog javnog interesa i kao takvo predstavlja visoki društveni prioritet.

3.2.2. Ciljevi obrazovanja odraslih

3.2.2.1. Opći ciljevi

Obrazovanjem odraslih se obezbjeđuje:

- povećanje vrijednosti ljudskog kapitala u zemlji, kroz poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture stanovništva u Bosni i Hercegovini;
- izgradnja društvenog ambijenta za održivi društveno-ekonomski razvoj bosansko-hercegovačkog društva, na svim nivoima organiziranja;
- postizanje veće zapošljivosti i povećanje profesionalne fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva i njegove veće mobilnosti na domaćem i evropskom tržištu rada;
- razvoj demokratije, interkulturalnosti i tolerancije;
- unaprjeđivanje kvaliteta života - ličnog, porodičnog, socijalnog i prirodnog okruženja;
- ostvarenje sveobuhvatnosti koncepta cjeloživotnog učenja, koji treba da doprinese bržem napredovanju Bosne i Hercegovine prema društvu koje uči a time i njenom uspješnom integriranju u evropski društveni i ekonomski prostor.

3.2.2.2. Specifični ciljevi

Specifični ciljevi obrazovanja odraslih su:

- podizanje osnovne i funkcionalne pismenosti odraslih;
- postizanje najmanje osnovnog obrazovanja;
- osposobljavanje za zapošljavanje odraslih lica koja nemaju završeno formalno obrazovanje;
- omogućavanje daljeg obrazovanja i obuke, odnosno mogućnosti dokvalifikacije, prekvalifikacije, specijalizacije i kontinuiranog stručnog usavršavanja tokom cijelog radnog vijeka;
- obrazovanje za aktivno građanstvo i održiv razvoj;
- obrazovanje i sticanje znanja i vještina u skladu sa ličnim sposobnostima, afinitetima i životnom dobi pojedinca;
- zadovoljenja specifičnih obrazovnih potreba pripadnika nacionalnih manjina i etničkih grupa;
- zadovoljenja specifičnih obrazovnih potreba posebnih i, naročito, marginaliziranih društvenih grupa;
- omogućavanje formalnog priznavanja i potvrđivanja rezultata prethodnog učenja odnosno stečenih znanja, vještina i sposobnosti, bez obzira na način njihovog sticanja.

3.2.3 Osnovna načela obrazovanja odraslih

Obrazovanje odraslih u Bosni i Hercegovini se temelji na načelima:

- cjeloživotnog učenja;
- uvažavanja različitosti potreba i mogućnosti, prethodnih znanja i iskustava, te s tim u vezi i specifičnosti obrazovanja i učenja odraslih;
- slobode izbora odgovarajućeg obrazovanja, kao i oblika, metoda i načina učenja;
- dostupnosti i raznovrsnosti obrazovne ponude;
- osiguranja odgovarajućeg kvaliteta obrazovanja, bez obzira na nacionalne, etničke, kulturne, socijalne, ekonomske, regionalne, lokalne i druge specifičnosti okruženja u kome se ono organizira i provodi;
- promoviranja jednakih vrijednosti ishoda učenja u formalnom i neformalnom obrazovanju, te u informalnom učenju;
- profesionalnosti i odgovornosti organizatora obrazovanja odraslih, te profesionalnosti i etičnosti andragošskog kadra;
- poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u procesu obrazovanju odraslih;
- informiranja, savjetovanja i vođenja u daljem obrazovanju i/ili karijernom napredovanju.

3.3. STANDARDI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Standardi obrazovanja odraslih definirani ovim dokumentom predstavljaju dogovorene norme za organizaciju sistema obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, čijom se dosljednom primjenom osigurava prepoznatljiv status organizatora obrazovanja odraslih i obrazovnog procesa, bez obzira na nacionalne, etničke, kulturne, ekonomske i druge specifičnosti okruženja u kome se obrazovanje provodi.

Dogovoreni standardi se odnose na: vidove i programe obrazovanja odraslih; status polaznika; status organizatora obrazovanja odraslih; uvjete za obavljanje djelatnosti; akreditaciju organizatora i programa; validaciju prethodnog učenja; obrazovne isprave; evidencije, dokumentaciju i baze podataka o obrazovanju odraslih; statistiku i istraživanje obrazovanja odraslih; socijalni dijalog, partnerstvo i saradnju u području obrazovanja odraslih; planiranje, finansiranje i nadgledanje politika obrazovanja odraslih.

3.3.1. VIDOVI OBRAZOVANJA I SPECIFIČNOSTI UČENJA ODRASLIH

3.3.1.1. Vidovi obrazovanja i učenja odraslih

Odrasli se dobrovoljno i po sopstvenom izboru uključuju u različite vidove obrazovanja, osposobljavanja i učenja.

Odrasli se obrazuju i uče kroz formalne, neformalne i informalne vidove obrazovanja i učenja.

Obrazovanje i učenje odraslih se ostvaruje putem nastave/predavanja, praktičnog rada, obuka, kurseva, seminara, radionica, tribina, savjetovanja i drugih načina učenja i podučavanja.

3.3.1.2. Specifičnosti učenja odraslih

Učenje odraslih je jedinstveno za svakog pojedinca. Svako uči na svoj način.

Sadržaji i organizacija svih oblika učenja i podučavanja odraslih, metodičko-didaktički pristup, nastavni materijali, mjesto održavanja nastave, oblici provjere znanja, vještina i sposobnosti, kao i drugi aspekti obrazovnog procesa, prilagođavaju se specifičnim potrebama odraslih, njihovoj dobi, prethodnom obrazovanju, znanju, sposobnostima i mogućnostima, u skladu s andragoškim principima.

3.3.2. PROGRAMI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Ponuda - broj i vrste programa obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: program) opredjeljeni su potrebama zajednice i pojedinaca, u kontekstu: tržišta rada i mogućnosti za zapošljavanje; specifičnih potreba regionalnog ili lokalnog okruženja u kojem se program izvodi; potreba poslodavaca za određenim profilom zanimanja; potreba poslodavaca i/ili zaposlenika za osposobljavanjem ili usavršavanjem zbog uvođenja novih tehnologija ili procesa rada; potreba odraslih da sticanjem novih i unapređenjem postojećih znanja, vještina i sposobnosti osiguraju sebi bolje prilike za zapošljavanje, održe zapošljivost ili pokrenu vlastite poduzetničke djelatnosti; potreba odraslih da steknu i unaprijede druga znanja i vještine u cilju vlastitog samoostvarenja i dr.

3.3.2.1. Vrste programa

Programi formalnog obrazovanja obuhvataju:

- programe za sticanje osnovnog obrazovanja;
- programe za sticanje srednjeg obrazovanja;
- programe dokvalifikacije;
- programe prekvalifikacije;
- programe usavršavanja, i
- programe osposobljavanja

Programima formalnog obrazovanja se obavezno utvrđuju:

- naziv programa;
- cilj(evi) programa;
- znanje, vještine i sposobnosti koje se stiču završetkom programa;
- Uvjeti za upis, napredovanje i završetak programa;
- nastavni predmeti ili nastavni sadržaji;
- ukupno trajanje programa i/ili trajanje programa po nastavnim predmetima ili sadržajima (izraženo u nastavnim satima);
- način/oblici izvođenja programa;
- kadrovski, didaktički, prostorni i drugi Uvjeti za izvođenje programa;
- način provjere ishoda učenja, i
- način evaluacije programa

Programi neformalnog obrazovanja obuhvataju raznovrsne programe usmjerene na sticanje i unapređenje općih i profesionalnih znanja, vještina i sposobnosti, koje odraslima jačaju prilike na tržištu rada, olakšavaju njihovu društvenu integraciju ili doprinose njihovom vlastitom razvoju i "samoostvarenju". Ovi programi, između ostalih, uključuju:

- programe sticanja ili unaprjeđenja ključnih kompetencija;
- programe sticanja dodatnih kompetencija u struci;
- programe zaštite životne i radne sredine;
- programe edukacije o zdravlju i podizanju kvaliteta života;
- programe obrazovanja za treću životnu dob;
- programe obrazovanja s ciljem zadovoljenja specifičnih obrazovnih i kulturnih potreba posebnih društvenih grupa;
- programe sticanja drugih znanja, vještina i sposobnosti.

3.3.2.2. Donošenje programa

Formalne - javno važeće programe obrazovanja odraslih donose ili odobravaju organi uprave nadležni za oblast obrazovanja ili, na prijedlog organa uprave nadležnog za obrazovanje, organi uprave nadležni za oblast za koju se program donosi.

U procesu izrade, donošenja ili odobravanja formalnih programa obrazovanja odraslih osigurava se učešće

predstavnik reprezentativnih i drugih relevantnih socijalnih partnera, privrednih komora, zavoda za zapošljavanje i organa uprave nadležnih za oblast za koju se program donosi.

Formalni programi obrazovanja odraslih se izvode u obrazovnim ustanovama u sistemu redovnog/formalnog obrazovanja, specijaliziranim ustanovama za obrazovanje odraslih i drugim registriranim ustanovama za ovu djelatnost.

Program neformalnog obrazovanja donosi organizator koji izvodi program.

3.3.2.3. Izvođenje programa

Programi formalnog obrazovanja odraslih se izvode kroz: redovnu, konsultativno-instruktivnu i dopisno-konsultativnu nastavu, praktični rad i druge primjerene načine.

Polaznici su obavezni prisustvovati redovnoj nastavi.

Za polaznike obrazovanja koji nisu u mogućnosti svakodnevno prisustvovati redovnoj nastavi, organizira se konsultativno-instruktivna nastava, koja u programima za sticanje osnovnog i srednjeg obrazovanja, odnosno prekvalifikacije i dokvalifikacije može biti zastupljena sa najviše 30% od ukupno predviđenog trajanja nastave. Konsultativno-instruktivna nastava se provodi putem grupnih i individualnih konsultacija.

Dopisno-konsultativna nastava se organizira za polaznike obrazovanja koji su se, zbog fizičke i prostorne udaljenosti, opredjelili za samostalno učenje i može se provoditi ako za to postoje organizacijski i tehnički Uvjeti, te osiguran odgovarajući nastavni materijal i mentorski rad s polaznikom.

Praktični rad se izvodi u punom fondu predviđenih sati, za sve polaznike obrazovanja. Praktični rad se može izvoditi u objektu organizatora programa ili kod poslodavca ili drugog organizatora programa, pri čemu se međusobni odnosi organizatora, poslodavca i polaznika reguliraju ugovorom.

3.3.3. PROVOĐENJE OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.3.3.1. Polaznici

Sticanje i prestanak statusa polaznika

Status polaznika stiče se upisom u odgovarajući program obrazovanja odraslih, na način i pod Uvjetima utvrđenim programom ili posebnim propisima nadležnih organa.

Upis u programe obrazovanja odraslih se vrši putem oglašavanja od strane organizatora obrazovanja.

Upis polaznika u formalne programe obrazovanja odraslih vrši se po osnovu javnog konkursa, koji pored opštih i posebnih uvjeta utvrđenih programom obrazovanja sadrži i:

- broj mjesta za upis;
- broj i naziv akta o odobravanju izvođenja programa obrazovanja;
- način izvođenja programa obrazovanja i forme nastave;
- trajanje programa obrazovanja i uvjete za njegovu završavanje;
- naziv i značaj javne isprave koja se izdaje po završetku programa obrazovanja;
- popis potrebne dokumentacije za upis.

Uvjete upisa u neformalne programe obrazovanja određuje organizator obrazovanja, a upis se vrši putem oglašavanja, ili na osnovu neposrednog dogovora/sporazuma između organizatora obrazovanja i zainteresiranih poslodavaca ili pojedinaca.

Prilikom upisa u formalni program obrazovanja odraslih, organizator je dužan zaključiti sa polaznikom ugovor o obrazovanju, kojim uređuju međusobna prava i obaveze tokom trajanja obrazovanja. Između ostalog, u ugovoru su obavezno sadržane odredbe o:

- a) nazivu, vremenu trajanja i načinu završetka programa, kao i vrsti isprave koja se polazniku izdaje po uspješno završenom programu;
- b) oblicima izvođenja obrazovnog procesa i mjestu njegovog izvođenja;
- c) visini školarine i opisu troškova obrazovanja koji su uključeni u školarinu;
- d) pravima i obavezama polaznika za vrijeme obrazovanja, kao i načinu prestanka statusa polaznika;
- e) pravima i obavezama organizatora u pogledu realizacije obrazovnog procesa, kao i u slučaju prestanka rada;
- f) Uvjetima raskida ugovora.

Status polaznika prestaje završetkom programa, ispisivanjem iz programa ili iz drugih razloga predviđenih ugovorom o obrazovanju ili važećim propisima.

Prava i obaveze polaznika obrazovanja

Polaznik ima pravo na kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje organizirano prema programu obrazovanja i u skladu s propisanim standardima.

Polaznik je dužan učestvovati u obrazovnom procesu na način utvrđen ugovorom o obrazovanju, te ispunjavati i druge obaveze iz ugovora, s ciljem uspješnog završavanja programa.

Radi učešća u programima obrazovanja odraslih, polaznik koji je u statusu zaposlene osobe može ostvariti pravo na odsustvo s posla, skraćeno radno vrijeme, preraspodjelu radnog vremena ili druge pogodnosti, u skladu s propisima o radu i aktom poslodavca.

U cilju ostvarivanja navedenih prava, zaposlenik je dužan dostaviti poslodavcu valjane dokaze o upisu, učešću i završetku programa.

3.3.3.2 Organizatori obrazovanja odraslih

Organizatori obrazovanja odraslih mogu biti ustanove, organizacije i drugi pravni subjekti, koji ispunjavaju uvjete za obavljanje ove djelatnosti propisane od strane nadležnih organa. Obrazovanje odraslih, kao svoju redovnu djelatnost ili kao djelatnost koja prati redovnu mogu provoditi:

- a) obrazovne ustanove u sistemu redovnog - formalnog obrazovanja;
- b) specijalizirane ustanove za obrazovanje odraslih - ustanove i centri za obrazovanje odraslih, narodni, radnički i otvoreni univerziteti, kao i univerziteti za treću životnu dob;
- c) centri i organizacije za stručno usavršavanje, učenje stranih jezika, informaciono- komunikacijske tehnologije, obuku i razvoj ljudskih resursa;
- d) auto-škole;
- e) zavodi i službe za zapošljavanje;
- f) javne agencije, javna preduzeća i privredna društva;
- g) privredne komore, poslodavci, preduzetnici i obrtnici i njihova udruženja, sindikalne organizacije, te fondacije i udruženja građana;
- h) ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom;
- i) ustanove za smještaj i brigu o licima s posebnim potrebama;
- j) penološke ustanove;
- k) centri za informiranje, savjetovanje i karijerno vođenje;
- l) kulturno-obrazovni centri;
- m) drugi subjekti koji ispunjavaju propisane uvjete.

Status javno priznatog organizatora obrazovanja odraslih stiče se pod Uvjetima i u postupku utvrđenom zakonom i/ili podzakonskim aktom.

Postupku za sticanje statusa javno priznatog organizatora obrazovanja odraslih podliježu i obrazovne ustanove u sistemu redovnog obrazovanja.

Po izdavanju akta o dobijanju statusa javno priznatog organizatora, te nakon početka rada odnosno implementacije odobrenih programa, organizator podliježe postupku akreditacije.

Državni organi i institucije koje provode programe obuka i stručnog usavršavanja u skladu s posebnim propisima, imaju status javno priznatih organizatora obrazovanja odraslih.

3.3.3.3 Uvjeti za obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih

Organizator obrazovanja može izvoditi program obrazovanja odraslih ako ima registriranu djelatnost obrazovanja i ako ispunjava standarde i normative u pogledu tehničkih, higijenskih, prostornih, kadrovskih, materijalnih i drugih uvjeta za izvođenje programa propisane od strane nadležnih organa u BiH.

U pogledu prostora za rad, ustanova koja izvodi formalne/javno važeće programe obrazovanja odraslih mora imati, u vlasništvu ili zakupu, najmanje:

- a) osigurani radni prostor po polazniku u učionici opće namjene od najmanje 2,5 m²;
- b) jednu učionicu opće namjene za grupnu nastavu;
- c) specijalizirane učionice za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada utvrđene programom obrazovanja za pojedine obrazovne sadržaje, veličine od najmanje 3 m² po polazniku;
- d) posebnu specijaliziranu učionicu, ako izvodi program obrazovanja odraslih koji obuhvata i osposobljavanje za rad na računarima, koja mora imati najmanje 3,5 m² površine po radnom mjestu (računaru);
- e) prostor za individualni rad s polaznicima;
- f) prostorije za osoblje (nastavno i administrativno-tehničko);
- g) prostoriju za arhivu;
- h) po jedan odvojeni sanitarni čvor za žene i muškarce;

U pogledu obavezne opreme, ustanova mora osigurati sljedeće:

- a) učionica opće namjene mora imati odgovarajuće učioničke radne stolove sa stolicom za svakog polaznika;
- b) specijalizirane učionice za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada moraju imati odgovarajući učionički namještaj, koji odgovara zahtjevima programa obrazovanja za pojedine nastavne sadržaje;
- c) specijalizirana učionica za nastavu iz računarstva u programu koji obuhvata i osposobljavanje za rad na računarima mora imati najmanje jedan umreženi računar po polazniku i jedan računar za nastavnika, s odgovarajućom i licenciranom programskom opremom u vlasništvu ustanove.

Učionica mora biti opremljena audiosredstvima i videosredstvima, nepokretnom ili prenosivom pločom, platnom ili zidom za projekciju i drugim nastavnim sredstvima i pomagalicama, u skladu s materijalnim Uvjetima utvrđenima u programu obrazovanja za pojedine predmete i obrazovne sadržaje.

Druge prostorne zahtjeve i zahtjeve opreme određuju obrazovni programi koje izvodi ustanova za obrazovanje odraslih.

3.3.3.4 Andragoški radnici

Andragoški radnici su lica koja izvode programe obrazovanja odraslih ili osiguravaju stručnu podršku i pomoć u njihovoj realizaciji:

- a) izvođači programa obrazovanja odraslih - nastavnici (učitelji, nastavnici, profesori), predavači, voditelji, treneri i instruktori praktične nastave;
- b) stručni saradnici i saradnici

Uvjeti u pogledu kvalifikacija i kompetencija andragoškog kadra propisuju se zakonom, podzakonskim aktom ili odgovarajućim programom obrazovanja.

U slučaju nedostatka kvalificiranog andragoškog kadra ili iz drugih opravdanih razloga, u procesu obrazovanja odraslih mogu biti angažirane i osobe koje su, uz posjedovanje ključnih stručnih kvalifikacija za izvođenje ili za podršku realizaciji obrazovnih programa, prethodno i/ili dodatno osposobljene za rad sa odraslima.

Andragoški radnici imaju pravo i obavezu stalnog stručnog usavršavanja. Nadležne vlasti osiguravaju sistemski rješenja i institucionalni okvir za njihovo andragoško-metodičko-didaktičko osposobljavanje i usavršavanje, kao i za profesionalno napredovanje.

3.3.4 AKREDITACIJA, VALIDACIJA I CERTIFICIRANJE

3.3.4.1 Akreditacija

U procesu akreditacije se procjenjuje kvalitet organizatora obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, kao i programa koje oni provode, te potvrđuje da isti zadovoljavaju unaprijed utvrđene kriterije i standarde za obavljanje djelatnosti i izvođenje određenog programa.

Proces akreditacije organizatora i programa obrazovanja odraslih vrši nezavisno akreditacijsko tijelo koje uspostavlja nadležna obrazovna vlast.

Akreditacija se odnosi na sve institucije/organizacije u području obrazovanja odraslih koje provode programe koji vode do sticanja kvalifikacija i kompetencija definiranih u kvalifikacijskom okviru u Bosni i Hercegovini.

Status akreditirane institucije/organizacije je vremenski ograničen ali se produžava kroz proces re-akreditacije.

Akreditirani programi se periodično evaluiraju i po potrebi inoviraju.

Sistem akreditacije se osigurava i provodi kroz odgovarajuće institucionalne strukture i definiranje standarda i kriterija za interno i eksterno osiguranje kvaliteta u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.

Uspostavljanje sistema osiguranja kvaliteta podrazumijeva: definirane jasne i mjerljive kriterije i standarde kvaliteta obrazovanja odraslih; uspostavu konzistentnih metoda vrednovanja koje povezuju interno i vanjsko vrednovanje; uspostavu mehanizama i procedura za unapređivanje kvaliteta; osiguranje široke dostupnosti rezultata vrednovanja.

Nadležne obrazovne vlasti i stručne institucije i tijela razvijaju standarde i kriterije za interno i eksterno vrednovanje kvaliteta organizatora obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, u oblastima:

- a) planova i programa rada organizatora obrazovanja odraslih;
- b) upravljanja i rukovođenja;
- c) programa obrazovanja;
- d) nastavnog procesa;
- e) obrazovnih postignuća polaznika;
- f) informiranja, savjetovanja i karijernog vođenja polaznika;
- g) ljudskih i drugih resursa;
- h) komunikacije s javnošću i informacija

Organizatori obrazovanja odraslih su odgovorni za razvijanje sistema internog vrednovanja kvaliteta. Samovrednovanje se provodi na osnovu utvrđenih kriterija i standarda kvaliteta za sve definirane oblasti vrednovanja, a na način i po procedurama propisanim od strane nadležnih obrazovnih vlasti.

Eksternim vrednovanjem kvaliteta se ocjenjuje kvalitet svih oblasti definiranih standardima kvaliteta, a provjeru ispunjenosti utvrđenih kriterija i standarda, kao i davanje preporuke za akreditaciju provodi nadležno akreditacijsko tijelo.

Interno i eksterno vrednovanje kvaliteta se provodi jednom u pet godina.

3.3.4.2 Validacija prethodnog učenja

Ishodi učenja - znanja, vještine i sposobnosti koje je pojedinac stekao kroz prethodno učenje - formalno i neformalno obrazovanje i učenje kroz životno i radno iskustvo (informalno učenje) mogu se provjeriti i potvrditi kroz postupak validacije prethodnog učenja.

Validacija je postupak u kome se od strane nadležne institucije/tijela provjeravaju i potvrđuju ishodi prethodnog učenja - znanja, vještine i sposobnosti, prema unaprijed utvrđenim kriterijama i standardima provjere.

Svako ima pravo pristupa validaciji ishoda učenja, bez obzira na način njihovog sticanja, a kompetencije akumulirane kroz neformalno i informalno obrazovanje/učenje trebaju biti tretirane jednako kao kompetencije stečene putem formalnog obrazovanja.

Stečene kompetencije se dokumentiraju na jasan i usporediv način, korištenjem postojećih i drugih instrumenata za praćenje i prepoznavanje ishoda učenja. Isprave i drugi dokumenti koji sadrže informacije i podatke o znanjima, vještinama i sposobnostima stečenim kroz različite oblike učenja sastavni su dio portfolija polaznika.

Informacije o mogućnostima validacije, kao i informacije i savjetovanje o procedurama osiguravaju se na način da budu dostupne svim zainteresiranim pojedincima i institucijama/organizacijama, a naročito ugroženim kategorijama građana kao posebno važnim ciljnim grupama u sistemu validacije.

Kriteriji i procedure validacije moraju biti odgovarajuće, pouzdane i transparentne, a metodologije i instrumenti validacije, kao i stručnost osoblja uključenog u proces validacije provjereni.

Nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini osiguravaju neophodne pretpostavke za uspostavu sistema validacije prethodnog učenja, kao integralnog dijela kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini. U tom smislu, nadležne obrazovne vlasti poduzimaju mjere i aktivnosti na:

- a) razvijanju odgovarajuće institucionalne strukture za provođenje postupka validacije i osiguranju kompetentnosti osoblja uključenog u proces validacije;
- b) utvrđivanju kriterija i procedura za validaciju, koji osiguravaju višestupnost/višefaznost procesa validacije, kroz identifikiranje ishoda učenja, njihovo dokumentiranje, formalnu procjenu, te potvrđivanje;
- c) definiranju sektora/područja rada u kojima je validacija neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja moguća;
- d) osiguravanju učešća drugih relevantnih partnera u procesu validacije

3.3.4.3 Certificiranje - Izdavanje isprava o obrazovanju

Certificiranjem - izdavanjem odgovarajućih isprava o obrazovanju se potvrđuje da su ishodi učenja - znanja, vještine i sposobnosti koje je pojedinac stekao kroz formalne, neformalne ili informalne vidove obrazovanja i učenja provjereni i potvrđeni od strane nadležne institucije/tijela, u skladu s utvrđenim kriterijima i standardima.

Nakon završetka formalnih programa obrazovanja odraslih: osnovnog i srednjeg obrazovanja ili njihovih pojedinih dijelova, te dokvalifikacije i prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja, polaznicima se izdaju javne isprave - svjedodžbe i diplome koje imaju istu važnost kao i isprave stečene tokom redovnog obrazovanja, ili javno važeća uvjerenja o završenim programima osposobljavanja i usavršavanja.

Nazivi, forma i sadržaji javnih isprava koje se stiču u sistemu obrazovanja odraslih uređuju se zakonima i/ili podzakonskim aktima.

Obrazovanje odraslih za obavljanje obrta i srodnih djelatnosti/zanatsko-preduzetničke djelatnosti, kao i izdavanje (naziv, sadržaj i forma) isprava koje se stiču polaganjem majstorskih ispita uređuju se propisima u oblasti obrazovanja odraslih i/ili propisima o obrtu/zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti.

Polaznicima programa neformalnog obrazovanja, nakon završetka programa i provjere znanja, vještina i sposobnosti, organizator obrazovanja o tome izdaje uvjerenje/potvrdu/dругu ispravu, koja nema status javne isprave. Ukoliko nakon završetka neformalnog programa nije bilo provjere znanja, vještina i sposobnosti, polaznicima se mogu izdati potvrde ili druge isprave koje nemaju status javnih isprava ali iz kojih je evidentno da su bili učesnici određenog programa neformalnog obrazovanja, kao i sticanje kojih znanja, vještina i sposobnosti je bilo predviđeno programom.

Sistem certificiranja u Bosni i Hercegovini omogućava odraslima da njihova znanja, vještine i sposobnosti koje su stečene neformalnim obrazovanjem ili informalnim učenjem, i koje su provjerene i potvrđene kroz proces validacije, budu priznate izdavanjem javne isprave o stečenim kompetencijama, odnosno stečenim kvalifikacijama.

Procedure, standardi i kriteriji za certificiranje neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja su transparentni i utemeljeni na standardima u formalnom sistemu obrazovanja, odnosno standardima kvalifikacija unutar kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini.

3.3.5 EVIDENCIJE I BAZE PODATAKA

3.3.5.1 Dokumentacija i evidencije o obrazovanju odraslih

Organizatori obrazovanja, nadležni organi i drugi relevantni subjekti vode dokumentaciju i evidenciju o obrazovanju odraslih.

Organizatori obrazovanja vode posebnu andragošku dokumentaciju i evidenciju koja, između ostalog, obavezno uključuje: matične knjige, dnevnike rada, programe obrazovanja, dokumente o upisu u program, ugovor o obrazovanju, evidencije o andragoškim radnicima, polaznicima, provjerama ishoda učenja, te izdatim javnim ispravama.

Organi uprave nadležni za obrazovanje obavezno vode evidencije organizatora obrazovanja odraslih, donesenih/odobrenih programa obrazovanja, polaznika obrazovanja odraslih, te andragoških radnika.

Bliže propise o sadržaju, oblicima te načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije i evidencije donose nadležne obrazovne vlasti.

Reprezentativna udruženja poslodavaca, privredne i obrtničke komore vode evidencije poslodavaca kod kojih se

može obavljati praktičan rad, te druge evidencije iz djelokruga njihovih aktivnosti u području obrazovanja odraslih.

3.3.5.2 Baze podataka

Propisane evidencije o obrazovanju odraslih se objedinjuju u odgovarajuće baze podataka na nivou organizatora obrazovanja, kao i na nivou nadležnih ministarstva obrazovanja i drugih relevantnih organa i institucija, na različitim nivoima vlasti.

Navedene baze podataka, kao i druge raspoložive baze podataka u oblasti rada, zapošljavanja i drugih relevantnih sektora služe isključivo u svrhu praćenja, analize i unaprjeđenja stanja obrazovanja odraslih, te planiranja njegovog razvoja.

U cilju ispunjavanja obaveza Bosne i Hercegovine u pogledu međunarodnog izvještavanja o stanju obrazovanja odraslih u zemlji, kao i u cilju dogovaranja i poduzimanja zajedničkih mjera i aktivnosti domaćih organa na unapređenju politika i praksi obrazovanja odraslih, odgovarajući podaci i informacije o stanju i u vezi s obrazovanjem odraslih se dostavljaju i objedinjuju na nivou Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, u skladu s dogovorenim sistemom koordinacije.

3.3.5.3 Statistika obrazovanja odraslih

Statističko praćenje obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini vrše nadležne statističke institucije, u skladu s važećim propisima.

Statističko praćenje obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini je zasnovano na odgovarajućoj međunarodnoj metodologiji i konceptu evropskog statističkog sistema informacija o obrazovanju, obuci i cjeloživotnom učenju, a provodi se u cilju:

- ustopave relevantne statistike formalnog obrazovanja odraslih;
- provođenja statističkih istraživanja (anketa) o obrazovanju odraslih;
- osiguranja relevantnih pokazatelja za planiranje razvoja obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini;
- osiguranja uporedivosti statističkih podataka, na međunarodnom i evropskom nivou.

3.3.5.4. Istraživanja obrazovanja odraslih

Kako bi se potakla i unaprijedila sistemska istraživanja o i u vezi s obrazovanjem i učenjem odraslih, nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini poduzimaju akcije i mjere za:

- poticanje institucionalne i profesionalne saradnje na planu istraživanja;
- uspostavljanje mreža istraživačkih, stručnih, drugih institucija i eksperata, te njihovo učešće u istraživačkim mrežama na regionalnom i međunarodnom planu;
- implementaciju zajedničkih razvojnih i naučno-istraživačkih projekata;
- veću finansijsku podršku istraživanjima;
- finansijsku podršku istraživačkim skupovima, izdavanju naučnih, stručnih i drugih publikacija o istraživanjima i najboljim praksama u području obrazovanja odraslih.

3.3.6 DIJALOG I SARADNJA AKTERA U PODRUČJU OBRAZOVANJA ODRASLIH

Obrazovanje odraslih je partnerska djelatnost i zajednička odgovornost različitih aktera unutar vladinog, poslovnog i nevladinog sektora.

Ključni akteri u socijalnom i civilnom dijalogu i odlukama o politikama obrazovanja odraslih su:

- ministarstva obrazovanja i drugi organi uprave nadležni za oblast obrazovanja;

- b) ministarstva i drugi organi uprave nadležni za oblast rada, zapošljavanja, socijalne politike, finansija i druge resore unutar vladinog sektora;
- c) socijalni partneri - privredne komore, reprezentativni socijalni partneri, preduzeća i profesionalna udruženja, jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva;
- d) organizatori obrazovanja odraslih;
- e) stručne, razvojne i naučno-istraživačke institucije u različitim društvenim sektorima;
- f) pojedinci

3.3.6.1 Međusektorsko partnerstvo i saradnja

Partnerstvo vladinog, poslovnog i nevladinog sektora u definiranju i provođenju politika obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini se temelji na principima:

- a) uključenosti predstavnika relevantnih sektora u proces pripremanja, predlaganja provođenja, nadgledanja i evaluacije politika obrazovanja odraslih;
- b) ravnopravnosti, međusobnog povjerenja i uvažavanja;
- c) aktivnog učešća, odgovornosti i solidarnosti partnera;
- d) zasnovanosti partnerstva na zajedničkim ciljevima i opredjeljenosti njihovom ostvarivanju;
- e) uspostavljenog partnerstva na svim nivoima organiziranja (od državnog do lokalnog);
- f) slobodnog pristupa informacijama i transparentnog postupanja.

Nadležne vlasti na svim nivoima osiguravaju zakonske i druge neophodne pretpostavke, u skladu s međunarodnim i standardima Evropske unije, za institucionaliziranje saradnje i održivost socijalnog i civilnog dijaloga s ključnim socijalnim partnerima.

Vladin sektor

Unutar vladinog sektora, sva ministarstva su uključena u razmatranje pitanja i konsultacije u vezi s politikama obrazovanja odraslih, a ključne nadležnosti i odgovornosti za strateško-operativna pitanja u području obrazovanja odraslih imaju: nadležna ministarstva obrazovanja, ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike, te ministarstva finansija.

Reprezentativni socijalni partneri

Partnerstvo i dijalog vladinog sektora sa reprezentativnim socijalnim partnerima - poslodavcima i sindikatima, te njihovim udruženjima se uspostavlja na svim nivoima društvenog organiziranja i u gotovo svim pitanjima organizacije, implementacije i unaprjeđenja obrazovanja odraslih, a naročito po pitanjima:

- a) zakonodavnog uređivanja ovog segmenta obrazovanja;
- b) strateškog planiranja i finansiranja;
- c) istraživanja tržišta rada;
- d) kreiranja i provođenja programa obrazovanja;
- e) akreditacije organizatora i programa obrazovanja;
- f) validacije prethodnog učenja.

Nevladin sektor

U proces kreiranja i provođenja politika obrazovanja odraslih su uključeni i predstavnici nevladinog sektora. Kao važni subjekti u promoviranju socijalne uključenosti, vrijednosti izvan institucionalnog obrazovanja i drugih usluga koje pružaju, te podrške lokalnim zajednicama u implementaciji dogovorenih politika obrazovanja odraslih, nevladine organizacije djeluju u bliskom partnerstvu s vladinim i poslovnim sektorom.

Organizacije nevladinog sektora poduzimaju aktivnosti na međusobnom umrežavanju i ekonomičnom korištenju svojih resursa, u cilju unaprjeđenja raznovrsnosti ponude, kvaliteta programa i njihove realizacije.

U skladu sa Sporazumom o saradnji između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini (potpisan 24.06.2007.), nadležne vlasti na svim nivoima poduzimaju mjere i aktivnosti za razvijanje odgovarajućeg pravnog okvira za rad nevladinog sektora i stvaranje drugih preduvjeta za njegovo sistemsko učešće u kreiranju, provođenju, nadgledanju i evaluaciji politika obrazovanja odraslih.

Jedinice lokalne samouprave

Nadležne vlasti osiguravaju zakonske i druge pretpostavke za jačanje odgovornosti jedinica lokalne samouprave u pogledu obrazovanja odraslih, a naročito u pogledu: analiziranja i praćenja stanja u području razvoja ljudskih resursa, zapošljavanja i obrazovanja i obuke odraslih; identifikiranja lokalnih potreba tržišta rada i obrazovanja odraslih, te definiranja obrazovnih prioriteta; kreiranja lokalnih politika, strategija i planova obrazovanja odraslih; finansiranja; predlaganja i kreiranja programa obrazovanja fokusiranih na specifične zahtjeve lokalnog okruženja i potrebe odraslih.

Na nivou lokalne zajednice, međusektorsko partnerstvo i socijalni dijalog po pitanjima obrazovanja odraslih ostvaruje se kroz formiranje i rad lokalnih savjeta.

3.3.6.2 Međuresorna saradnja

Međuresorna saradnja u vezi s politikama obrazovanja odraslih se uspostavlja i provodi u skladu s važećim propisima, naročito po pitanjima praćenja izvršavanja preuzetih međunarodnih obaveza, usaglašavanja sektorskih politika i zakonodavstava, nadgledanja i evaluacije efekata sektorskih strategija, te racionalnog planiranja, upravljanja i korištenja javnih sredstava namijenjenih aktivnostima u području obrazovanja odraslih.

3.3.6.3 Institucionalna saradnja

U okviru svoga djelokruga rada, svi organi, stručne i druge institucije, organizacije i tijela u obrazovnom i drugim vladinim sektorima uspostavljaju i održavaju međusobnu saradnju, kao i saradnju sa drugim partnerima unutar poslovnog i nevladinog sektora, te u skladu s tim planiraju i koordinirano implementiraju aktivnosti u vezi s politikama obrazovanja odraslih.

Institucionalna saradnja je usmjerena na razvoj i podizanje kvaliteta obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, a temelji se na principima: poštovanja ustavnih i zakonskih nadležnosti u oblasti obrazovanja odraslih; umrežavanja kroz uspostavljanje radnog partnerstva i integraciju znanja, sposobnosti i iskustava; otvorenosti i dostupnosti informacija i podataka; aktivnog učešća i dijeljenja odgovornosti svih učesnika u procesu.

Institucionalna mreža

Mrežu organa i stručnih institucija i tijela u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini čine:

- a) organi, stručne i druge institucije i tijela u oblasti obrazovanja koji su shodno važećim propisima odgovorni za politike, razvoj i praćenje standarda kvaliteta, stručnu podršku i unaprjeđenje obrazovanja odraslih;
- b) organi, stručne i druge institucije i tijela u oblasti rada i zapošljavanja i drugih relevantnih sektora čije politike, zadaci i aktivnosti blisko koreliraju s pitanjima obrazovanja odraslih;
- c) obrazovne ustanove i drugi organizatori obrazovanja odraslih, naučno-istraživačke institucije, centri za

razvoj, privredne komore i druge organizacije i asocijacije čije su aktivnosti povezane sa provođenjem, unapređenjem i razvojem obrazovanja odraslih;

- d) druge institucije, tijela, ustanove, organizacije i centri koje nadležne vlasti i drugi subjekti uspostavljaju u cilju praćenja, procjene, istraživanja i unaprjeđenja kvaliteta obrazovanja odraslih, kao i u cilju unaprjeđenja obrazovne ponude, informiranja, savjetovanja i karijernog usmjeravanja odraslih.

Kako bi se unaprijedile aktivnosti na uspostavi efikasnije i održive međuresorne i međuinstitucionalne saradnje, kao i dijalog sa svim relevantnim akterima o zajedničkim interesima i potrebama u području obrazovanja odraslih, unutar nadležnih ministarstava obrazovanja, rada i socijalne politike predviđaju se radna mjesta za praćenje i koordinaciju aktivnosti, saradnju i razmjenu informacija u području obrazovanja odraslih.

Stručne poslove i zadatke na praćenju i unapređenju obrazovanja odraslih vrše odgovarajuće stručne institucije, shodno zakonskim rješenjima i utvrđenim nadležnostima.¹

Prioritetna područja saradnje

Prioritetna područja saradnje između institucija na svim nivoima vlasti, kao i njihove saradnje s drugim socijalnim partnerima se odnose na:

- aktivnosti u vezi s predlaganjem i implementacijom obrazovnih standarda, te standarda zanimanja i kvalifikacija u Bosni i Hercegovini;
- uspostavu sistema akreditacije organizatora i programa obrazovanja odraslih;
- uspostavu sistema za validaciju prethodnog učenja;
- razvijanje sistema informiranja, savjetovanja i cjeloživotne karijerne orijentacije odraslih;
- unapređenje pismenosti odraslih kao kontinuuma za cjeloživotno učenje;
- popularizaciju cjeloživotnog učenja i unapređenje participacije odraslih u obrazovanju i učenju;
- prikupljanje i razmjenu podataka, te izvještavanje o stanju obrazovanja odraslih;
- provođenje sistemskih istraživanja u području obrazovanja odraslih;
- planiranje i implementaciju zajedničkih projekata, kao i jačanje kapaciteta za pripremu projektnih prijedloga i apliciranje za sredstva iz evropskih i međunarodnih fondova pomoći;
- učesće u regionalnim i evropskim mrežama za podršku razvoju obrazovanja odraslih;

3.3.7 PLANIRANJE I FINANSIRANJE OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.3.7.1. Planiranje

Strateški i drugi razvojni dokumenti

Strateško planiranje razvoja obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini temelji se na dijalogu svih socijalnih partnera i koordiniranom pristupu formuliranju razvojnih dokumenata i akcionih planova za njihovu implementaciju.

U skladu s utvrđenim zajedničkim strateškim i operativnim ciljevima i mjerama za razvoj obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, nadležni organi koordiniraju i razvijaju odgovarajuće sektorske strategije i akcione planove, uvažavajući specifične ekonomsko-socijalno-kulturne kontekste, potrebe tržišta rada i, s tim u vezi, naročito potrebe marginaliziranih društvenih grupa.

Planovi obrazovanja odraslih

Javni interes - prioritete obrazovne oblasti i aktivnosti obrazovanja odraslih, raspoređivanje programa na jedinice lokalne samouprave, programi obrazovanja i dinamika njihovog ostvarivanja, neophodna infrastrukturna podrška za izvođenje programa, izvori i obim finansiranja, kao i druga pitanja od značaja za izvođenje aktivnosti obrazovanja odraslih utvrđuju se planom obrazovanja odraslih.

Planove obrazovanja odraslih donose nadležni organi, shodno propisima u oblasti obrazovanja odraslih.

U procesu donošenja planova obrazovanja odraslih obavezno se provode konsultacije s reprezentativnim socijalnim partnerima i pribavlja mišljenje zavoda za zapošljavanje, privrednih komora i drugih relevantnih organa uprave, institucija i tijela.

Implementacija strateških dokumenata i akcionih planova

Nadležne obrazovne i druge vlasti u Bosni i Hercegovini kontinuirano prate, analiziraju i izvještavaju o efektima implementacije strateških dokumenata i akcionih planova u području obrazovanja odraslih.

3.3.7.2 Finansiranje

Finansiranje obrazovanja odraslih se vrši iz: javnih prihoda; sredstava poslodavaca; sredstava polaznika; sredstava fondova Evropske unije; donacija i drugih izvora.

U kontekstu uspostavljenog međusektorskog partnerstva i socijalnog dijaloga, svi akteri dijele zajedničku odgovornost za finansiranje i u tom smislu, u okviru svojih nadležnosti, predlažu i poduzimaju konkretne akcije i mjere na planu unaprjeđenja postojećih zakonodavstava i razvijanja adekvatnih strategija i modela za dugoročno i održivo finansiranje obrazovanja odraslih.

Ove akcije i mjere su naročito usmjerene na:

- jačanje odgovornosti vladinog sektora za finansiranje obrazovanja odraslih;
- kreiranje stimulativnih poreskih politika i uvođenje drugih poticajnih mjera za poslodavce i druge subjekte koji ulažu u obrazovanje odraslih;
- uspostavu namjenskih fondova u području obrazovanja odraslih;
- osiguranje adekvatne infrastrukturne potpore obrazovanju odraslih;
- osiguranje veće finansijske slobode za javne obrazovne ustanove - organizatore obrazovanja odraslih, u cilju jačanja njihove tržišne konkurentnosti;
- uspostavu adekvatne politike sufinansiranja organizatora neformalnog obrazovanja;
- osiguranje različitih oblika i mehanizama finansijske potpore pojedincima koji se uključuju u proces obrazovanja odraslih.

3.3.8 NADGLEDANJE POLITIKA OBRAZOVANJA ODRASLIH I NADZOR NAD RADOM ORGANIZATORA OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.3.8.1 Nadgledanje politika obrazovanja odraslih

U skladu sa prihvaćenim evropskim i drugim međunarodnim standardima i smjernicama u pogledu nadgledanja i izvještavanja o politikama obrazovanja odraslih, nadležne vlasti na svim nivoima se dogovaraju i međusobno saraduju na upostavi adekvatnih okvira i mehanizama za kontinuirani monitoring ključnih aspekata obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.

Kontinuirani monitoring politika obrazovanja odraslih se provodi naročito u pogledu:

¹ Postojeće stručne institucije odgovorne za pitanja obrazovanja odraslih navedene su u Prilogu 2 ovog dokumenta (avgust, 2013.)

- implementacije zakonodavstava o obrazovanju odraslih;
- implementacije strateških dokumenata i akcionih planova;
- investicija u području obrazovanja odraslih;
- kvaliteta programa i nastavnog procesa;
- uključivanja marginaliziranih društvenih grupa u programe obrazovanja odraslih.

3.3.8.2 Nadzor nad radom organizatora obrazovanja odraslih

Organi, njihova nadležnost kao i postupak provođenja inspeksijskog i stručnog nadzora nad radom organizatora obrazovanja odraslih uređuju se propisima Republike Srpske, kantona/županija u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Prilog 1

LISTA KLJUČNIH MEĐUNARODNIH I DOKUMENTA EVROPSKE UNIJE (EU) O POLITIKAMA OBRAZOVANJA ODRASLIH U KONTEKSTU CJELOŽIVOTNOG UČENJA

- UN Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948);
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966);
- Protokol uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1952);
- Evropska socijalna povelja (1961);
- Ugovor o Evropskoj uniji (1992);

- Povelja o osnovnim pravima Evropske unije (2000);
- UN Milenijska deklaracija (2000);
- Svjetska deklaracija obrazovanja za sve (1990);
- Hamburška deklaracija - Agenda za budućnost (1997);
- Bijela knjiga Evropske komisije: Poučavanje i učenje - prema društvu koje uči (1995);
- Memorandum o cjeloživotnom učenju (2000);
- Saopćenje Evropske komisije: Stvaranje jedinstvenog evropskog prostora cjeloživotnog učenja (2001);
- Kopenhaska deklaracija (2002);
- Zaključci Vijeća EU o prepoznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja (2004)
- Saopćenje Evropske komisije: Obrazovanje odraslih - Nikad nije kasno za učenje (2006);
- EQF - Evropski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje (2008);
- Saopćenje Evropske komisije: Nove vještine za nove poslove - Predviđanje i usklađivanje tržišta rada i potrebnih vještina (2008);
- ET 2020 - Strateški okvir za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju - Obrazovanje osposobljavanje 2020 (2009)
- EVROPA 2020 - Evropska strategija za pametan, održiv i inkluzivan razvoj (2010);
- Rezolucija Vijeća EU: Obnovljena agenda za obrazovanje odraslih (2011);
- Preporuke Vijeća EU za validaciju neformalnog i informalnog učenja (2012)

Prilog 2

LISTA KLJUČNIH POSTOJEĆIH STRUČNIH INSTITUCIJA NADLEŽNIH ZA PRAĆENJE OBRAZOVANJA ODRASLIH I UNAPREĐENJE KVALITETA

Red.broj	NAZIV STRUČNE INSTITUCIJE	NADLEŽNOST	PROPIS
1.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Agencija je nadležna za uspostavljanje standarda u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, i za druge stručne poslove u oblasti standarda znanja i ocjenjivanja kvaliteta koji su određeni posebnim zakonima i drugim propisima; Agencija prati standard i kvalitet obrazovanja i obuke u okviru srednjeg stručnog obrazovanja i obuke, uključujući obrazovanje i obuku odraslih, te provodi druge aktivnosti koje se tiču primjene standarda.	Zakon o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", br. 88/07) Okviri zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 63/08)
2.	Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine	Agencija je, između ostalog, nadležna za iniciranje neophodnih aktivnosti u službama zapošljavanja entiteta i Brčko distrikta kako bi se, u saradnji sa poslodavcima, sindikatima, obrazovnim institucijama i ostalim udruženjima, organizirali i implementirali programi profesionalnog usmjeravanja i obrazovanja s ciljem povećanja zapošljavanja.	Zakon o Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 21/03, 2009)
3.	Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske	Zavod je nadležan za vršenje stručnih, upravnih i drugih poslova u oblasti obrazovanja odraslih u Republici Srpskoj: analitičke i razvojne aktivnosti u području obrazovanja odraslih; provjera ispunjenosti uvjeta i kriterija za pružanje usluga obrazovanja odraslih kao i praćenje rada institucija-pružatelja usluga; predlaganje javno važećih obrazovnih programa za osposobljavanje, prekvalifikaciju, dodatno obrazovanje, obuku, usavršavanje zaposlenih i nezaposlenih osoba; odobravanje i praćenje programa obrazovanja odraslih; uspostavljanje i vođenje registara programa, učesnika i organizatora obrazovanja odraslih; organiziranje i provođenje obuka za nastavnike, saradnike i dr.	Zakon o republičkoj upravi ("Službeni glasnik RS" br. 118/08, 74/10 i 86/10); Zakon o obrazovanju odraslih ("Službeni glasnik RS", br. 59/09 i 1/12)
4.	Pedagoška institucija Odjela za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH	Pedagoška institucija je nadležna za vršenje stručno-pedagoškog nadzora i unapređenje odgojno- obrazovne djelatnosti u Distriktu (u okviru definiranih nadležnosti, izrađuje i programe obrazovanja odraslih)	Zakon o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 10/08, 25/08, 4/13)
5.	Republički pedagoški zavod Republike Srpske	Zavod obavlja stručne i druge stručne poslove koji se odnose na stručne i savjetodavne poslove u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju (između ostalog, praćenje i vrednovanje kvaliteta, pedagoški, savjetodavni, instruktivni, korektivni i	Zakon o republičkoj upravi ("Službeni glasnik RS" br. 118/08, 74/10 i 86/10)

		nadzorni rad u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama i domovima učenika; istraživački i analitički rad u funkciji unapređivanja vaspitno-obrazovne prakse...)	
6.	Kantonalni/županijski pedagoški zavodi/zavodi za školstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine	Svi pedagoški zavodi/zavodi za školstvo u kantonima/županijama u Federaciji BiH imaju veoma slične nadležnosti, koje se odnose na vođenje stručnih poslova u implementaciji, unapređenju i razvoju odgoja i obrazovanja, savjetodavno-instruktivni rad i vršenje stručno- pedagoškog nadzora nad radom obrazovnih ustanova u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Vršenje stručnih poslova na unapređenju odgojno- obrazovnog rada podrazumijeva i nadležnost zavoda za pitanja obrazovanja odraslih.	
6.1	Javna ustanova Pedagoški zavod Unsko-sanskog kantona		Odluka o osnivanju javne ustanove Pedagoški zavod Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK", br. 3/07)
6.2	Pedagoški zavod Zenica		Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine ZDK", br. 13/08,3/10 i 6/12)
6.3	Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona		Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona ("Službene novine TK", br. 17/00, 3/01, 12/03, 10/05 i 3/08)
6.4	Prosvjetno-pedagoški zavod Sarajevo		Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo "Službene novine KS", br. 7/08, 16/08, 2010)
6.5	Pedagoški zavod Goražde	Između ostalog, u vršenju poslova iz svoje nadležnosti Zavod prati tržište rada i programe prekvalifikacije i dokvalifikacije mladih i odraslih, te učestvuje u reformi obrazovnog sistema "u cilju hvatanja koraka sa modernim svijetom - ovladavanje informativnim tehnologijama, multijezičkim vještinama, eksperimentalnim naukama u svim raznolikostima koje pruža obrazovanje za cijeli život."	Zakono o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima Kantonalne uprave ("Službene novine BPK Goražde", br. 5/03, 8/04 i 6/10, 13/12)
6.6	Pedagoški zavod Mostar		Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine HNK", br. 4/98, 1/02, 4/07, 2013)
6.7	Zavod za školstvo Mostar		Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave ("Narodne novine HN"Ž, br. 4/98, 1/02 i 4/07, 2013)
7.	Zavodi i javne službe za zapošljavanje	Ove ustanove/službe su, između ostalog, nadležne za posredovanje između poslodavaca i nezaposlenih lica, te pružanje pomoći nezaposlenim licima da kroz različite programe obrazovanja i obuke prilagode svoje kvalifikacije i vještine zahtjevima tržišta rada.	Nadležnosti, organizacija i djelatnost ovih ustanova/službi su regulirani propisima Federacije BiH, Republike Srpske, BD BiH i kantona/županija u Federaciji BiH
7.1	Federalni zavod za zapošljavanje FBiH		
7.2	JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske		
7.3	Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH		
7.4	Javne službe za zapošljavanje, uspostavljene u svih deset kantona u Federaciji BiH		

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici, održanoj 4. travnja 2014. godine, donijelo je

**ODLUKU
O USVAJANJU PRINCIPA I STANDARDA U
PODRUČJU OBRAZOVANJA ODRASLIH U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

- (1) Ovom odlukom usvajaju se Principi i standardi u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Principi i standardi obrazovanja odraslih).
- (2) Principi i standardi obrazovanja odraslih su sastavni dio ove odluke.

Članak 2.

(Sadržaj i primjena Odluke)

- (1) Principi i standardi obrazovanja odraslih usvojeni ovom odlukom predstavljaju pravni temelj za djelovanje obrazovnih i drugih vlasti - odgovornih tijela, institucija, organizacija i pojedinaca na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, kao okvir u komu iniciraju, provode i koordiniraju svoje aktivnosti u području obrazovanja odraslih, sukladno utvrđenim nadležnostima.
- (2) Principima i standardima obrazovanja odraslih se utvrđuju zajednički principi i standardi na kojima se temelje, razvijaju, implementiraju i koordiniraju politike i zakonodavstvo u vezi s obrazovanjem odraslih u cijeloj Bosni i Hercegovini, prati, procjenjuje i razmatra stanje u ovom području, te dogovaraju, predlažu i poduzimaju mjere za njegovo unapređenje.
- (3) Osnovni principi i standardi definirani Principima i standardima obrazovanja odraslih slijede međunarodne i europske principe i standarde u području obrazovanja odraslih, i uvažavaju specifičnosti ekonomskog, socijalnog i kulturološkog konteksta u Bosni i Hercegovini.

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 75/14
4. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

**PRINCIPI I STANDARDI
U PODRUČJU OBRAZOVANJA ODRASLIH U
BOSNI I HERCEGOVINI
Siječanj 2014. godine**

1. UVOD

Napori učinjeni tijekom posljednjih godina u zaustavljanju porasta nezaposlenosti u Europi i svijetu nisu dali očekivane rezultate. Dugotrajna nezaposlenost nastavlja rasti, a raširenost socijalne isključenosti i siromaštva postala je glavni problem skoro svih društava. Trenutno se milijuni ljudi suočavaju s problemom nezaposlenosti ili sa opasnošću od gubitka posla, te s tim u vezi i s potrebom unapređenja postojećih i stjecanja novih znanja, vještina i sposobnosti koje će im osigurati veće šanse za zapošljivost, kao i kontinuiranu prilagodljivost zahtjevima tržišta rada. U uvjetima ekspanzije

novih tehnologija postojeća znanja brzo zastarjevaju te je potrebno njihovo stalno unapređenje kako bi se i pojedinci i društvo lakše i brže prilagodili zahtjevima koje tehnološki napredak nosi. Također, razvoj demokracije i društava utemeljenih na poštivanju ljudskih prava, jednakosti i pravdi podrazumijevaju odgovorno građanstvo - pojedince osposobljene za uspješno vršenje njihovih osnovnih životnih uloga (radnih, građanskih, obiteljskih, rekreativnih). Mnoge zemlje su odgovor na sve ove izazove prepoznale u ulaganju u ljudske resurse, a ključno sredstvo u konceptu cjeloživotnog obrazovanja i učenja, u komu je obrazovanje odraslih prepoznato kao bitna komponenta obrazovnog sustava i jednako važno koliko i obrazovanje djece i mladih. Široko razumijevanje značaja i potrebe kvalitetnog obrazovanja za sve građane učinilo je da obrazovanje postane jedno od prioritetnih pitanja svake države i društva, koje treba da doprinese gospodarskom, socijalnom i kulturnom razvoju, kao i osobnom razvoju pojedinca.

Suvremene strategije razvoja obrazovanja se danas ne orijentiraju samo na obrazovanje djece i mladih. Naprotiv, naročito u posljednje dvije decenije u fokus obrazovnih politika europskih zemalja sve više ulazi obrazovanje i učenje odraslih. Posmatrano u svjetlu brzih promjena koje se događaju u svim aspektima društva i u kojima se prepliću različiti interesi i zahtjevi javnog i privatnog sektora, tržišta rada, civilnog društva i pojedinca, sve su veća i izvjesnija očekivanja da će svaki pojedinac htjeti i morati stjecati i obnavljati svoja znanja tijekom cijelog života. Zato obrazovanje odraslih postaje najdinamičniji segment obrazovnih sustava u Europi i svijetu. Kako bi bilo u funkciji podizanja konkurentnosti gospodarstva, jačanja socijalne kohezije i potpore osobnom razvoju pojedinca, obrazovanje odraslih treba razvijati kao specifičnu, fleksibilnu i vrlo važnu komponentu sveukupnog obrazovnog sustava i učiniti ga dostupnim svima, kroz različite vidove obrazovanja i učenja (formalne, neformalne, informalne).

Shodno tome, smjernice razvoja obrazovanja odraslih se danas projiciraju i baziraju na koncepciji cjeloživotnog obrazovanja i učenja kao sredstvu za napredovanje ka konceptu "društva koje uči". Cilj je stvaranje fleksibilnog i demokratskog sustava obrazovanja koji će biti otvoren i prohodan za sve, bez obzira na životnu dob i kroz koji će se i odraslim osobama osigurati veće i različite mogućnosti za učenje i stjecanja znanja za sva područja života i rada.

Upostava učinkovitog i otvorenog sustava obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini je u najboljem interesu svih njenih građana, koji će kroz vlastiti razvoj doprinijeti ostvarivanju razvojnih ciljeva zajednice kojoj pripadaju.

**2. MEĐUNARODNI I EUROPSKI STANDARDI U
PODRUČJU OBRAZOVANJA ODRASLIH**

Politike europskih zemalja u vezi s obrazovanjem odraslih se temelje na zajedničkim vrijednostima i principima definiranim u brojnim međunarodnim dokumentima i dokumentima Europske unije (*Privitak 1: Ključni dokumenti*).

Sukladno ovim dokumentima, opredjeljujuće vrijednosne kategorije u kreiranju politika i organizaciji sustava obrazovanja odraslih u suvremenim društvima su:

- a) obrazovanje ima za cilj omogućiti pun razvoj ljudske osobnosti i dostojanstva i osnovne preduvjete svakoj osobi da ima aktivnu i korisnu ulogu u slobodnom društvu;
- b) svako ima pravo na obrazovanje;
- c) svako ima pravo da slobodno sudjeluje u kulturnom životu zajednice i da se koristi dostignućima znanosti i njihovom primjenom;

- d) svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, kao i na zaštitu u slučaju nezaposlenosti;
- e) svako ima pravo na zaštitu od siromaštva i društvene isključenosti;
- f) pismenost i obrazovanje odraslih je sastavni dio prava na obrazovanje kao temeljnog ljudskog prava;
- g) odrasli imaju pravo na slobodu izbora odgovarajućeg obrazovanja shodno njihovim potrebama, sposobnostima i mogućnostima;
- h) odrasli imaju pravo na jednake prilike i uvjete za pristup, učešće i stjecanje obrazovanja, bez obzira na godine života, spol, psiho-fizičke i druge osobne osobine, obiteljski status, materijalno i zdravstveno stanje, mjesto življenja, rasnu, nacionalnu, etničku, kulturnu, socijalnu i vjersku pripadnost, seksualnu orijentaciju, te druge osnove;
- i) odrasli imaju pravo na obrazovanje kroz sve razine, vrste i vidove obrazovanja i učenja, kao i pravo na vrednovanje i priznavanje stečenih znanja, vještina i sposobnosti, bez obzira na način njihovog stjecanja;
- j) odrasli imaju pravo na informiranje, savjetovanje i stručnu pomoć u cjeloživotnoj karijernoj orijentaciji;
- k) obrazovanje odraslih je dio sveobuhvatnih sustava obrazovanja, utemeljenih na konceptu cjeloživotnog učenja i, s tim u vezi, na racionalnom korištenju obrazovnih mogućnosti;
- l) obrazovanje odraslih je otvoren i fleksibilan sustav - otvoren prema zahtjevima i potrebama društva i različitim kategorija stanovništva, i fleksibilan u putevima učenja i napredovanja;
- m) obrazovanje odraslih je djelatnost međusektorskog gospodarstva, usmjerena na zadovoljenje interesa i potreba javnog i privatnog sektora, tržišta rada, civilnog društva i pojedinca;
- n) obrazovanje odraslih je utemeljeno na širokom socijalnom partnerstvu i podijeljenoj odgovornosti svih društvenih aktera za razvoj obrazovanja odraslih;
- o) odrasli imaju odgovornost za vlastiti razvoj, kao i za razvoj zajednice kojoj pripadaju.

Bosna i Hercegovina je, kao potencijalna kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji i kao potpisnica drugih međunarodnih dokumenata, obvezna uskladiti politike i zakonodavstva u području obrazovanja odraslih sa dogovorenim principima i ciljevima, kao i osigurati njihovu punu i uspješnu implementaciju na području cijele zemlje.

Dosljedna implementacija dogovorenih principa u politike obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini doprinosi:

- a) uspostavi i razvoju koncepta cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini;
- b) usklađivanju obrazovnih i drugih sektorskih politika o obrazovanju odraslih s međunarodnim i europskim politikama u ovom području obrazovanja i bržem uključivanju u europski prostor cjeloživotnog učenja;
- c) osiguranju dosljednosti, praćenju i unapređenju kvalitete obrazovanja odraslih, sukladno utvrđenim obrazovnim standardima;
- d) uspostavi fleksibilnih sustava obrazovanja odraslih, koji adekvatno i učinkovito odgovaraju na zahtjeve i potrebe tržišta rada, društvene zajednice i pojedinaca;
- e) boljoj povezanosti obrazovanja i gospodarstva;
- f) razvoju kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini i uporedivosti stečenih znanja, vještina i

sposobnosti, odnosno kvalifikacija na međunarodnom planu;

- g) podizanju svijesti o značaju obrazovanja odraslih;
- h) socijalnoj koheziji - kroz potporu društva osobnom razvoju pojedinaca koji na demokratski način ostvaruju zajedničke ciljeve, kroz smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, te postizanje pravičnosti i međugeneracijske solidarnosti;
- i) uključivanju svih relevantnih partnera u dijalog o politikama obrazovanja odraslih;
- j) većem i održivom financiranju obrazovanja odraslih;
- k) uspješnijoj realizaciji strateških prioriteta iz EUROPA 2020 - Europska strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast, koja je usvojena kao izlazna strategija iz ekonomske krize za sve zemlje članice Europske unije, ali i za zemlje kandidate i potencijalne kandidate.

3. PRINCIPI I STANDARDI OBRAZOVANJA ODRASLIH U BOSNI I HERCEGOVINI

Osnovni principi i standardi obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini proističu iz univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te iz specifičnosti domaćeg ekonomskog, socijalnog i kulturološkog konteksta.

Principi i standardi utvrđeni ovim dokumentom, utemeljeni na međunarodnim i europskim principima i standardima obrazovanja odraslih, predstavljaju dogovoreni okvir u kome nadležne obrazovne i druge vlasti u Bosni i Hercegovini, postupajući sukladno svojim ustavnim ili zakonskim nadležnostima, razvijaju, implementiraju i koordiniraju politike i zakonodavstvo u svezi s obrazovanjem odraslih, prate, procjenjuju i razmatraju stanje u ovom području, te dogovaraju, predlažu i poduzimaju mjere za njegovo unapređenje.

3.1. DEFINICIJE KLJUČNIH POJMOVA

Pojmovi upotrebljeni u ovom dokumentu imaju sljedeće značenje:

1. **Cjeloživotno učenje** - sveukupna aktivnost učenja tijekom života, a s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija unutar osobne i građanske, te društvene perspektive i/ili perspektive zaposlenja; obuhvata učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno), pri čemu se učenje shvata kao kontinuirani proces u kojem su rezultati i motiviranost pojedinca u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenim u mlađoj životnoj dobi; četiri su osnovna, međusobno povezana cilja koja se vezuju uz cjeloživotno učenje: osobno zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo, društvena uključenost i zapošljivost;
2. **Cjeloživotna karijerna orijentacija** - karijerna orijentacija se u kontekstu cjeloživotnog učenja odnosi na niz aktivnosti koje omogućavaju da građani svih uzrasta i u bilo kom trenutku života identificiraju vlastite sposobnosti, kompetencije i interesovanja, da donesu odluke u pogledu svog obrazovanja, osposobljavanja i kvalifikacija i da upravljaju vlastitim životnim putevima u obrazovnom, radnom i drugim okruženjima, u kojima se njihovi kapaciteti i kompetencije razvijaju i/ili koriste;
3. **Obrazovanje odraslih** - ne postoji konzenzus o jedinstvenoj definiciji obrazovanja odraslih u Europi

- i svijetu; najčešće prihvaćena jeste UNESCO-va ¹ definicija, koja obrazovanje odraslih opisuje kao cijeli skup procesa učenja, formalnih i ostalih, u kojem odrasle osobe (sukladno definiciji odrasle osobe u društvima kojima pripadaju) razvijaju svoje sposobnosti, obogaćuju svoje znanje i unapređuju svoje tehničke ili profesionalne kvalifikacije ili ih preusmjeravaju da bi zadovoljile svoje potrebe ili potrebe svojih društava;
4. **Odrasli** - osobe koje imaju više od 15 godina života, a koje nisu završile osnovno obrazovanje, odnosno osobe starije od 18 godina života koje se obrazuju;
 5. **Polaznik** - osoba koja pohađa programe obrazovanja odraslih;
 6. **Formalno obrazovanje odraslih** - učenje usmjereno od strane nastavnika ili instruktora koje se stiče u obrazovnim ustanovama, a prema nastavnim planovima i programima odobrenim od nadležnih obrazovnih vlasti;
 7. **Neformalno obrazovanje odraslih** - organiziran proces učenja i obrazovanja usmjeren ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, vještina i sposobnosti prema posebnim programima koje izvode organizatori obrazovanja (redovite škole, središta za obuku, kompanije, agencije i slično);
 8. **Informalno učenje odraslih** - neplanirano učenje i stjecanje znanja kroz svakodnevne aktivnosti;
 9. **Prethodno učenje** - znanje, vještine i kompetencije stečene kroz prethodno obrazovanje ili iskustvo; može biti bilo koje forme učenja, ali se najčešće odnosi na neformalno i informalno učenje;
 10. **Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje** - skup kompetencija određene razine, koje su potrebne svakom pojedincu za osobni razvoj, aktivan građanski život, društvenu integraciju i zapošljavanje; u smislu Europskog referentnog okvira, ove kompetencije podrazumijevaju: komunikaciju na maternem jeziku, komunikaciju na stranom jeziku, matematičku kompetenciju i osnovne kompetencije u prirodnim znanostima i tehnologiji, digitalnu kompetenciju, kompetenciju učenja, društvene i građanske kompetencije, smisao za inicijativu i poduzetništvo, kulturološku senzibilizaciju i izražavanje;
 11. **Ishodi učenja** - izjava o tome što učenik/student/osoba koja uči zna, razumije i može vršiti na temelju završenog procesa učenja, definiranih kroz znanje, vještine i kompetencije;
 12. **Znanje** - rezultat usvajanja informacija kroz proces učenja; znanje je skup činjenica, principa, teorija i praksi koje se odnose na područje rada ili izučavanja; u kontekstu Europskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje znanje se opisuje kao teoretsko i/ili činjenično;
 13. **Vještine** - predstavljaju sposobnost primjene znanja i korištenja principa "znati kako" da se izvrši određeni zadatak i da se riješi problem; u kontekstu Europskog kvalifikacijskog okvira, vještine se definiraju kao kognitivne (uključuju korištenje logičkog, intuitivnog i kreativnog razmišljanja), praktične (uključujući fizičku spretnost i korištenje metoda, materijala, sprava i instrumenata) i socijalne vještine (vještine komuniciranja i suradnje, emocionalna inteligencija i druge);
 14. **Kompetencije** - sposobnost primjene znanja, vještina i personalnih, socijalnih i metodoloških sposobnosti, na radnom mjestu ili tijekom učenja, kao i u privatnom i profesionalnom razvoju; u kontekstu Europskog kvalifikacijskog okvira kompetencije su opisane kao odgovornost i samostalnost;
 15. **Prekvalifikacija** - obrazovanje i osposobljavanje koje osobi koja je već prethodno stekla neko stručno zvanje odnosno zanimanje omogućava da stekne nove kompetencije za obavljanje novog zanimanja ili nove profesionalne djelatnosti;
 16. **Dokvalifikacija** - dodatno stručno obrazovanje prema posebno utvrđenim diferenciranim programima, radi stjecanja višeg stupnja kvalifikacije u okviru istog zanimanja;
 17. **Specijalizacija** - obrazovanje i osposobljavanje u okviru istog zanimanja radi stjecanja posebnih znanja i radnih vještina;
 18. **Usavršavanje** - svaki oblik obrazovanja nakon završenog inicijalnog obrazovanja ili tijekom radnog vijeka koje treba pomoći osobi da poboljša ili aktualizira svoja već stečena znanja i/ili kompetencije, da stekne nove kompetencije u pogledu profesionalnog napredovanja i da se osobno i profesionalno usavršava;
 19. **Osposobljavanje** - obrazovanje i osposobljavanje za uključivanje u rad nakon završene osnovne škole, za obavljanje jednostavnih i manje složenih poslova određenog zanimanja;
 20. **Pismenost odraslih** - a) *osnovna pismenost* - sposobnost odraslih da komuniciraju na vlastitom jeziku i da s razumijevanjem čitaju i pišu kratke, jednostavne izjave o njihovom svakodnevnom životu; b) *funkcionalna pismenost* - sposobnost odraslih da razumiju i koriste medijske i druge informacije u svrhu planiranja i ostvarenja vlastitog razvoja, kao i sposobnost odraslih da se uključe u aktivnosti u kojima je pismenost, koja podrazumijeva i korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija, potrebna za njihovo bolje svakodnevno funkcioniranje i sudjelovanje u životu zajednice.

3.2. PRINCIPI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Pored općeprihvaćenih međunarodnih i europskih principa na kojima se temelje politike obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, osnovni principi u ovom dokumentu se odnose i na određenje značaja i statusa djelatnosti obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, njegovih ciljeva i osnovnih načela na kojima se zasniva.

3.2.1. Djelatnost obrazovanja odraslih

Obrazovanje odraslih je integralni dio sustava obrazovanja u Bosni u Hercegovini.

Obrazovanje odraslih u Bosni i Hercegovini je djelatnost od posebnog javnog interesa i kao takvo predstavlja visoki društveni prioritet.

¹ UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Belem Framework for Action - Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future, Confintea VI, 2009/Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, znanost i kulturu - Okvir za djelovanje iz Belema - Korištenje modi i potencijala učenja i obrazovanja odraslih za održivu budućnost, Confintea VI, 2009

3.2.2 Ciljevi obrazovanja odraslih

3.2.2.1 Opći ciljevi

Obrazovanjem odraslih se osigurava:

- a) povećanje vrijednosti ljudskog kapitala u zemlji, kroz poboljšanje obrazovne i kvalifikacijske strukture stanovništva u Bosni i Hercegovini;
- b) izgradnja društvenog ambijenta za održivi društveno-ekonomski razvoj bosanskohercegovačkog društva, na svim razinama organiziranja;
- c) postizanje veće zapošljivosti i povećanje profesionalne fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva i njegove veće mobilnosti na domaćem i europskom tržištu rada;
- d) razvoj demokracije, interkulturalnosti i tolerancije;
- e) unapređivanje kvalitete života - osobnog, obiteljskog, socijalnog i prirodnog okruženja;
- f) ostvarenje sveobuhvatnosti koncepta cjeloživotnog učenja, koji treba da doprinese bržem napredovanju Bosne i Hercegovine prema društvu koje, uči a time i njenom uspješnom integriranju u europski društveni i ekonomski prostor.

3.2.2.2 Specifični ciljevi

Specifični ciljevi obrazovanja odraslih su:

- a) podizanje osnovne i funkcionalne pismenosti odraslih;
- b) postizanje najmanje osnovnog obrazovanja;
- c) osposobljavanje za zapošljavanje odraslih osoba koje nemaju završeno formalno obrazovanje;
- d) omogućavanje daljnjeg obrazovanja i obuke, odnosno mogućnosti dokvalificiranja, prekvalifikacije, specijalizacije i kontinuiranog stručnog usavršavanja tijekom cijelog radnog vijeka; obrazovanje za aktivno građanstvo i održiv razvoj;
- f) obrazovanje i stjecanje znanja i vještina sukladno osobnim sposobnostima, afinitetima i životnom dobi pojedinca;
- g) zadovoljenja specifičnih obrazovnih potreba pripadnika nacionalnih manjina i etničkih skupina;
- h) zadovoljenja specifičnih obrazovnih potreba posebnih i, naročito, marginaliziranih društvenih skupina;
- i) omogućavanje formalnog priznavanja i potvrđivanja rezultata prethodnog učenja odnosno stečenih znanja, vještina i sposobnosti, bez obzira na način njihovog stjecanja.

3.2.3 Osnovna načela obrazovanja odraslih

Obrazovanje odraslih u Bosni i Hercegovini se temelji na načelima:

- a) cjeloživotnog učenja;
- b) uvažavanja različitosti potreba i mogućnosti, prethodnih znanja i iskustava, te s tim u vezi i specifičnosti obrazovanja i učenja odraslih;
- c) slobode izbora odgovarajućeg obrazovanja, kao i oblika, metoda i načina učenja;
- d) dostupnosti i raznovrsnosti obrazovne ponude;
- e) osiguranja odgovarajuće kvalitete obrazovanja, bez obzira na nacionalne, etničke, kulturne, socijalne, ekonomske, regionalne, lokalne i druge specifičnosti okruženja u kome se ono organizira i provodi;
- f) promoviranja jednakih vrijednosti ishoda učenja u formalnom i neformalnom obrazovanju, te informalnom učenju;

- g) profesionalnosti i odgovornosti organizatora obrazovanja odraslih, te profesionalnosti i etičnosti andragošskog kadra;
- h) poštivanja osobnosti i dostojanstva svakog sudionika u procesu obrazovanju odraslih;
- i) informiranja, savjetovanja i vođenja u daljnjem obrazovanju i/ili karijernom napredovanju.

3.3. STANDARDI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Standardi obrazovanja odraslih definirani ovim dokumentom predstavljaju dogovorene norme za organizaciju sustava obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, čijom se dosljednom primjenom osigurava prepoznatljiv status organizatora obrazovanja odraslih i obrazovnog procesa, bez obzira na nacionalne, etničke, kulturne, ekonomske i druge specifičnosti okruženja u kome se obrazovanje provodi.

Dogovoreni standardi se odnose na: vidove i programe obrazovanja odraslih; status polaznika; status organizatora obrazovanja odraslih; uvjete za obavljanje djelatnosti; akreditaciju organizatora i programa; validaciju prethodnog učenja; obrazovne isprave; evidencije, dokumentaciju i baze podataka o obrazovanju odraslih; statistiku i istraživanje obrazovanja odraslih; socijalni dijalog, partnerstvo i suradnju u području obrazovanja odraslih; planiranje, financiranje i nadgledanje politika obrazovanja odraslih.

3.3.1 VIDOVI OBRAZOVANJA I SPECIFIČNOSTI UČENJA ODRASLIH

3.3.1.1. Vidovi obrazovanja i učenja odraslih

Odrasli se dobrovoljno i po sopstvenom izboru uključuju u različite vidove obrazovanja, osposobljavanja i učenja.

Odrasli se obrazuju i uče kroz formalne, neformalne i informalne vidove obrazovanja i učenja.

Obrazovanje i učenje odraslih se ostvaruje putem nastave/predavanja, praktičnog rada, obuka, tečajeva, seminara, radionica, tribina, savjetovanja i drugih načina učenja i podučavanja.

3.3.1.2 Specifičnosti učenja odraslih

Učenje odraslih je jedinstveno za svakog pojedinca. Svako uči na svoj način.

Sadržaji i organizacija svih oblika učenja i podučavanja odraslih, metodičko-didaktički pristup, nastavni materijali, mjesto održavanja nastave, oblici provjere znanja, vještina i sposobnosti, kao i drugi aspekti obrazovnog procesa, prilagođavaju se specifičnim potrebama odraslih, njihovoj dobi, prethodnom obrazovanju, znanju, sposobnostima i mogućnostima, sukladno andragoškim principima.

3.3.2 PROGRAMI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Ponuda - broj i vrste programa obrazovanja odraslih (u daljnjem tekstu: program) opredjeljeni su potrebama zajednice i pojedinaca, u kontekstu: tržišta rada i mogućnosti za zapošljavanje; specifičnih potreba regionalnog ili lokalnog okruženja u kojem se program izvodi; potreba poslodavaca za određenim profilom zanimanja; potreba poslodavaca i/ili zaposlenika za osposobljavanjem ili usavršavanjem zbog uvođenja novih tehnologija ili procesa rada; potreba odraslih da sticanjem novih i unapređenjem postojećih znanja, vještina i sposobnosti osiguraju sebi bolje prilike za zapošljavanje, održe zapošljivost ili pokrenu vlastite poduzetničke djelatnosti; potreba odraslih da steknu i unaprijede druga znanja i vještine s ciljem vlastitog samoostvarenja i dr.

3.3.2.1 Vrste programa

Programi formalnog obrazovanja obuhvataju:

- a) programe za stjecanje osnovnog obrazovanja;
- b) programe za stjecanje srednjeg obrazovanja;

- c) programe dokvalificiranja;
- d) programe prekvalificiranja;
- e) programe usavršavanja, i
- f) programe osposobljavanja

Programima formalnog obrazovanja se obvezno utvrđuju:

- a) naziv programa;
- b) cilj(evi) programa;
- c) znanje, vještine i sposobnosti koje se stiču završetkom programa;
- d) uvjeti za upis, napredovanje i završetak programa;
- e) nastavni predmeti ili nastavni sadržaji;
- f) ukupno trajanje programa i/ili trajanje programa po nastavnim predmetima ili sadržajima (izraženo u nastavnim satima);
- g) način/oblici izvođenja programa;
- h) kadrovski, didaktički, prostorni i drugi uvjeti za izvođenje programa;
- i) način provjere ishoda učenja, i
- j) način evaluacije programa

Programi neformalnog obrazovanja obuhvataju raznovrsne programe usmjerene na stjecanje i unapređenje općih i profesionalnih znanja, vještina i sposobnosti, koje odraslima jačaju prilike na tržištu rada, olakšavaju njihovu društvenu integraciju ili doprinose njihovom vlastitom razvoju i "samoostvarenju". Ovi programi, između ostalih, uključuju:

- a) programe stjecanja ili unapređenja ključnih kompetencija;
- b) programe stjecanja dodatnih kompetencija u struci;
- c) programe zaštite životne i radne sredine;
- d) programe edukacije o zdravlju i podizanju kvalitete života;
- e) programe obrazovanja za treću životnu dob;
- f) programe obrazovanja s ciljem zadovoljenja specifičnih obrazovnih i kulturnih potreba posebnih društvenih skupina;
- g) programe stjecanja drugih znanja, vještina i sposobnosti.

3.3.2.2 Donošenje programa

Formalne - javno važeće programe obrazovanja odraslih donose ili odobravaju tijela uprave nadležna za područje obrazovanja ili, na prijedlog tijela uprave nadležnog za obrazovanje, tijela uprave nadležna za područje za koje se program donosi.

U procesu izrade, donošenja ili odobranja formalnih programa obrazovanja odraslih osigurava se sudjelovanje zastupnika reprezentativnih i drugih relevantnih socijalnih partnera, gospodarskih komora, zavoda za zapošljavanje i tijela uprave nadležna za područje za koju se program donosi.

Formalni programi obrazovanja odraslih se izvode u obrazovnim ustanovama u sustavu redovitog/formalnog obrazovanja, specijaliziranim ustanovama za obrazovanje odraslih i drugim registriranim ustanovama za ovu djelatnost.

Programe neformalnog obrazovanja donosi organizator koji izvodi program.

3.3.2.3 Izvođenje programa

Programi formalnog obrazovanja odraslih se izvode kroz: redovitu, konzultativno-instruktivnu i dopisno-konzultativnu nastavu, praktični rad i druge primjerene načine.

Polaznici su obvezni nazočiti redovitoj nastavi.

Za polaznike obrazovanja koji nisu u mogućnosti svakodnevno nazočiti redovitoj nastavi, organizira se konzultativno-instruktivna nastava, koja u programima za stjecanje osnovnog i srednjeg obrazovanja, odnosno prekvalificiranje i dokvalificiranje može biti zastupljena sa najviše 30% od ukupno predviđenog trajanja nastave.

Konzultativno-instruktivna nastava se provodi putem grupnih i individualnih konsultacija.

Dopisno-konzultativna nastava se organizira za polaznike obrazovanja koji su se, zbog fizičke i prostorne udaljenosti, opredjelili za samostalno učenje i može se provoditi ako za to postoje organizacijski i tehnički uvjeti, te osiguran odgovarajući nastavni materijal i mentorski rad s polaznikom.

Praktični rad se izvodi u punom fondu predviđenih sati, za sve polaznike obrazovanja. Praktični rad se može izvoditi u objektu organizatora programa ili kod poslodavca ili drugog organizatora programa, pri čemu se međusobni odnosi organizatora, poslodavca i polaznika reguliraju ugovorom.

3.3.3 PROVOĐENJE OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.3.3.1 Polaznici

Stjecanje i prestanak statusa polaznika

Status polaznika stiče se upisom u odgovarajući program obrazovanja odraslih, na način i pod uvjetima utvrđenim programom ili posebnim propisima nadležnih tijela.

Upis u programe obrazovanja odraslih se vrši putem oglašavanja od strane organizatora obrazovanja.

Upis polaznika u formalne programe obrazovanja odraslih vrši se po temelju javnog natječaja, koji pored općih i posebnih uvjeta utvrđenih programom obrazovanja sadrži i:

- a) broj mjesta za upis;
- b) broj i naziv akta o odobranju izvođenja programa obrazovanja;
- c) način izvođenja programa obrazovanja i forme nastave;
- d) trajanje programa obrazovanja i uvjete za njegovo završavanje;
- e) naziv i značaj javne isprave koja se izdaje po završetku programa obrazovanja;
- f) popis potrebne dokumentacije za upis.

Uvjete upisa u neformalne programe obrazovanja određuje organizator obrazovanja, a upis se vrši putem oglašavanja, ili na temelju neposrednog dogovora/sporazuma između organizatora obrazovanja i zainteresiranih poslodavaca ili pojedinaca.

Prilikom upisa u formalni program obrazovanja odraslih, organizator je dužan zaključiti sa polaznikom ugovor o obrazovanju, kojim uređuju međusobna prava i obveze tijekom trajanja obrazovanja. Između ostalog, u ugovoru su obvezno sadržane odredbe o:

- a) nazivu, vremenu trajanja i načinu završetka programa, kao i vrsti isprave koja se polazniku izdaje po uspješno završenom programu;
- b) oblicima izvođenja obrazovnog procesa i mjestu njegovog izvođenja;
- c) visini školarine i opisu troškova obrazovanja koji su uključeni u školarinu;
- d) pravima i obvezama polaznika za vrijeme obrazovanja, kao i načinu prestanka statusa polaznika;
- e) pravima i obvezama organizatora u pogledu realizacije obrazovnog procesa, kao i u slučaju prestanka rada;
- f) uvjetima raskida ugovora.

Status polaznika prestaje završetkom programa, ispisivanjem iz programa ili iz drugih razloga predviđenih ugovorom o obrazovanju ili važećim propisima.

Prava i obveze polaznika obrazovanja

Polaznik ima pravo na kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje organizirano prema programu obrazovanja i sukladno propisanim standardima.

Polaznik je dužan sudjelovati u obrazovnom procesu na način utvrđen ugovorom o obrazovanju, te ispunjavati i druge obveze iz ugovora, s ciljem uspješnog završavanja programa.

Radi sudjelovanja u programima obrazovanja odraslih, polaznik koji je u statusu zaposlene osobe može ostvariti pravo na odsustvo s posla, skraćeno radno vrijeme, preraspodjelu radnog vremena ili druge pogodnosti, sukladno propisima o radu i aktom poslodavca.

S ciljem ostvarivanja navedenih prava, zaposlenik je dužan dostaviti poslodavcu valjane dokaze o upisu, sudjelovanju i završetku programa.

3.3.3.2 Organizatori obrazovanja odraslih

Organizatori obrazovanja odraslih mogu biti ustanove, organizacije i drugi pravni subjekti, koji ispunjavaju uvjete za obavljanje ove djelatnosti propisane od strane nadležnih tijela.

Obrazovanje odraslih, kao svoju redovitu djelatnost ili kao djelatnost koja prati redovitu mogu provoditi:

- a) obrazovne ustanove u sustavu redovitog - formalnog obrazovanja;
- b) specijalizirane ustanove za obrazovanje odraslih - ustanove i središta za obrazovanje odraslih, narodni, radnička i otvorena sveučilišta, kao i sveučilišta za treću životnu dob;
- c) središta i organizacije za stručno usavršavanje, učenje stranih jezika, informaciono- komunikacijske tehnologije, obuku i razvoj ljudskih resursa;
- d) auto-škole;
- e) zavodi i službe za zapošljavanje;
- f) javne agencije, javna poduzeća i gospodarska društva;
- g) gospodarske komore, poslodavci, poduzetnici i obrtnici i njihove udruge, sindikalne organizacije, te fondacije i udruge građana;
- h) ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom;
- i) ustanove za smještaj i brigu o osobama s posebnim potrebama;
- j) penološke ustanove;
- k) središta za informiranje, savjetovanje i karijerno vođenje;
- l) kulturno-obrazovna središta;
- m) drugi subjekti koji ispunjavaju propisane uvjete.

Status javno priznatog organizatora obrazovanja odraslih stiče se pod uvjetima i u postupku utvrđenom zakonom i/ili podzakonskim aktom.

Postupku za stjecanje statusa javno priznatog organizatora obrazovanja odraslih podliježe i obrazovne ustanove u sustavu redovitog obrazovanja.

Po izdavanju akta o dobijanju statusa javno priznatog organizatora, te nakon početka rada odnosno implementacije odobrenih programa, organizator podliježe postupku akreditacije.

Državna tijela i institucije koje provode programe obuka i stručnog usavršavanja sukladno posebnim propisima, imaju status javno priznatih organizatora obrazovanja odraslih.

3.3.3.3 Uvjeti za obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih

Organizator obrazovanja može izvoditi program obrazovanja odraslih ako ima registriranu djelatnost obrazovanja i ako ispunjava standarde i normative u pogledu tehničkih, higijenskih, prostornih, kadrovskih, materijalnih i drugih uvjeta za izvođenje programa propisane od strane nadležnih tijela u BiH.

U pogledu prostora za rad, ustanova koja izvodi formalne/javno važeće programe obrazovanja odraslih mora imati, u vlasništvu ili zakupu, najmanje:

- a) osigurani radni prostor po polazniku u učionici opće namjene od najmanje 2,5 m²;
- b) jednu učionicu opće namjene za grupnu nastavu;
- c) specijalizirane učionice za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada utvrđene programom

obrazovanja za pojedine obrazovne sadržaje, veličine od najmanje 3 m² po polazniku;

- d) posebnu specijaliziranu učionicu, ako izvodi program obrazovanja odraslih koji obuhvata i osposobljavanje za rad na računarima, koja mora imati najmanje 3,5 m² površine po radnom mjestu (računaru);
 - e) prostor za individualni rad s polaznicima;
 - f) prostorije za osoblje (nastavno i administrativno-tehničko);
 - g) prostoriju za arhivu;
 - h) po jedan odvojeni sanitarni čvor za žene i muškarce;
- U pogledu obvezne opreme, ustanova mora osigurati sljedeće:
- a) učionica opće namjene mora imati odgovarajuće učioničke radne stolove sa stolicom za svakog polaznika;
 - b) specijalizirane učionice za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada moraju imati odgovarajući učionički namještaj, koji odgovara zahtjevima programa obrazovanja za pojedine nastavne sadržaje;
 - c) specijalizirana učionica za nastavu iz računarstva u programu koji obuhvata i osposobljavanje za rad na računarima mora imati najmanje jedan umreženi računar po polazniku i jedan računar za nastavnika, s odgovarajućom i licenciranom programskom opremom u vlasništvu ustanove.

Učionica mora biti opremljena audiosredstvima i videosredstvima, nepokretnom ili prenosivom pločom, platnom ili zidom za projekciju i drugim nastavnim sredstvima i pomagalicama, sukladno materijalnim uvjetima utvrđenima u programu obrazovanja za pojedine predmete i obrazovne sadržaje.

Druge prostorne zahtjeve i zahtjeve opreme određuju obrazovni programi koje izvodi ustanova za obrazovanje odraslih.

3.3.3.4 Andragoški radnici

Andragoški radnici su osobe koje izvode programe obrazovanja odraslih ili osiguravaju stručnu potporu i pomoć u njihovoj realizaciji:

- a) izvođači programa obrazovanja odraslih - nastavnici (učitelji, nastavnici, profesori), predavači, voditelji, treneri i instruktori praktične nastave;
- b) stručni suradnici i suradnici

Uvjeti u pogledu kvalifikacija i kompetencija andragoškog kadra propisuju se zakonom, podzakonskim aktom ili odgovarajućim programom obrazovanja.

U slučaju nedostatka kvalificiranog andragoškog kadra ili iz drugih opravdanih razloga, u procesu obrazovanja odraslih mogu biti angažirane i osobe koje su, uz posjedovanje ključnih stručnih kvalifikacija za izvođenje ili za potporu realizaciji obrazovnih programa, prethodno i/ili dodano osposobljene za rad sa odraslima.

Andragoški radnici imaju pravo i obvezu stalnog stručnog usavršavanja. Nadležne vlasti osiguravaju sustavna rješenja i institucionalni okvir za njihovo andragoško-metodičko-didaktičko osposobljavanje i usavršavanje, kao i za profesionalno napredovanje.

3.3.4 AKREDITACIJA, VALIDACIJA I CERTIFICIRANJE

3.3.4.1 Akreditacija

U procesu akreditacije se procjenjuje kvaliteta organizatora obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, kao i programa koje oni provode, te potvrđuje da isti zadovoljavaju unaprijed utvrđene kriterije i standarde za obavljanje djelatnosti i izvođenje određenog programa.

Proces akreditacije organizatora i programa obrazovanja odraslih vrši neovisno akreditacijsko tijelo koje uspostavlja nadležna obrazovna vlast.

Akreditacija se odnosi na sve institucije/organizacije u području obrazovanja odraslih koje provode programe koji vode do stjecanja kvalifikacija i kompetencija definiranih u kvalifikacijskom okviru u Bosni i Hercegovini.

Status akreditirane institucije/organizacije je vremenski ograničen ali se produžava kroz proces re-akreditacije.

Akreditirani programi se periodično evaluiraju i po potrebi inoviraju.

Sustav akreditacije se osigurava i provodi kroz odgovarajuće institucijske strukture i definiranje standarda i kriterija za interno i eksterno osiguranje kvalitete u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.

Uspostava sustava osiguranja kvaliteta podrazumijeva: definirane jasne i mjerljive kriterije i standarde kvalitete obrazovanja odraslih; uspostavu konzistentnih metoda vrednovanja koje povezuju interno i vanjsko vrednovanje; uspostavu mehanizama i procedura za unapređivanje kvalitete; osiguranje široke dostupnosti rezultata vrednovanja.

Nadležne obrazovne vlasti i stručne institucije i tijela razvijaju standarde i kriterije za interno i eksterno vrednovanje kvaliteta organizatora obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, u područjima:

- a) planova i programa rada organizatora obrazovanja odraslih;
- b) upravljanja i rukovođenja;
- c) programa obrazovanja;
- d) nastavnog procesa;
- e) obrazovnih postignuća polaznika;
- f) informiranja, savjetovanja i karijernog vođenja polaznika;
- g) ljudskih i drugih resursa;
- h) komunikacije s javnošću i informacija

Organizatori obrazovanja odraslih su odgovorni za razvijanje sustava internog vrednovanja kvalitete. Samovrednovanje se provodi na temelju utvrđenih kriterija i standarda kvalitete za sva definirana područja vrednovanja, a na način i po procedurama propisanim od strane nadležnih obrazovnih vlasti.

Eksternim vrednovanjem kvalitete se ocjenjuje kvaliteta svih područja definiranih standardima kvalitete, a provjeru ispunjenosti utvrđenih kriterija i standarda, kao i davanje preporuke za akreditaciju provodi nadležno akreditacijsko tijelo.

Interno i eksterno vrednovanje kvalitete se provodi jednom u pet godina.

3.3.4.2 Validacija prethodnog učenja

Ishodi učenja - znanja, vještine i sposobnosti koje je pojedinac stekao kroz prethodno učenje - formalno i neformalno obrazovanje i učenje kroz životno i radno iskustvo (informalno učenje) mogu se provjeriti i potvrditi kroz postupak validacije prethodnog učenja.

Validacija je postupak u kome se od strane nadležne institucije/tijela provjeravaju i potvrđuju ishodi prethodnog učenja - znanja, vještine i sposobnosti, prema unaprijed utvrđenim kriterijima i standardima provjere.

Svako ima pravo pristupa validaciji ishoda učenja, bez obzira na način njihovog stjecanja, a kompetencije akumulirane kroz neformalno i informalno obrazovanje/učenje trebaju biti tretirane jednako kao kompetencije stečene putem formalnog obrazovanja.

Stečene kompetencije se dokumentiraju na jasan i usporediv način, korištenjem postojećih i drugih instrumenata

za praćenje i prepoznavanje ishoda učenja. Isprave i drugi dokumenti koji sadrže informacije i podatke o znanjima, vještinama i sposobnostima stečenim kroz različite oblike učenja sastavni su dio portfolija polaznika.

Informacije o mogućnostima validacije, kao i informacije i savjetovanje o procedurama osiguravaju se na način da budu dostupne svim zainteresiranim pojedincima i institucijama/organizacijama, a naročito ugroženim kategorijama građana kao posebice važnim ciljnim skupinama u sustavu validacije.

Kriteriji i procedure validacije moraju biti odgovarajuće, pouzdane i transparentne, a metodologije instrumenti validacije, kao i stručnost osoblja uključenog u proces validacije provjereni.

Nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini osiguravaju neophodne pretpostavke za uspostavu sustava validacije prethodnog učenja, kao integralnog dijela kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini. U tom smislu, nadležne obrazovne vlasti poduzimaju mjere i aktivnosti na:

- a) razvijanju odgovarajuće institucijske strukture za provođenje postupka validacije i osiguranju kompetentnosti osoblja uključenog u proces validacije;
- b) utvrđivanju kriterija i procedura za validaciju, koji osiguravaju višestupnost/višefaznost procesa validacije, kroz identifikiranje ishoda učenja, njihovo dokumentiranje, formalnu procjenu, te potvrđivanje;
- c) definiranju sektora/područja rada u kojima je validacija neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja moguća;
- d) osiguravanju sudjelovanja drugih relevantnih partnera u procesu validacije

3.3.4.3 Certificiranje - Izdavanje isprava o obrazovanju

Certificiranjem - izdavanjem odgovarajućih isprava o obrazovanju se potvrđuje da su ishodi učenja - znanja, vještine i sposobnosti koje je pojedinac stekao kroz formalne, neformalne ili informalne vidove obrazovanja i učenja provjereni i potvrđeni od strane nadležne institucije/tijela, sukladno utvrđenim kriterijima i standardima.

Nakon završetka formalnih programa obrazovanja odraslih: osnovnog i srednjeg obrazovanja ili njihovih pojedinih dijelova, te dokvalificiranje i prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja, polaznicima se izdaju javne isprave - svjedodžbe i diplome koje imaju istu važnost kao i isprave stečene tijekom redovitog obrazovanja, ili javno važeća uvjerenja o završenim programima osposobljavanja i usavršavanja.

Nazivi, forma i sadržaji javnih isprava koje se stiču u sustavu obrazovanja odraslih uređuju se zakonima i/ili podzakonskim aktima.

Obrazovanje odraslih za obavljanje obrta i srodnih djelatnosti/obrtno-poduzetničke djelatnosti, kao i izdavanje (naziv, sadržaj i forma) isprava koje se stječu polaganjem majstorskih ispita uređuju se propisima u području obrazovanja odraslih i/ili propisima o obrtu/obrtno- poduzetničkoj djelatnosti.

Polaznicima programa neformalnog obrazovanja, nakon završetka programa i provjere znanja, vještina i sposobnosti, organizator obrazovanja o tomu izdaje uvjerenje/potvrdu/dругu ispravu, koja nema status javne isprave. Ukoliko nakon završetka neformalnog programa nije bilo provjere znanja, vještina i sposobnosti, polaznicima se mogu izdati potvrde ili druge isprave koje nemaju status javnih isprava ali iz kojih je evidentno da su bili sudionici određenog programa

neformalnog obrazovanja, kao i stjecanje kojih znanja, vještina i sposobnosti je bilo predviđeno programom.

Sustav certificiranja u Bosni i Hercegovini omogućava odraslima da njihova znanja, vještine i sposobnosti koje su stečene neformalnim obrazovanjem ili informalnim učenjem, i koje su provjerene i potvrđene kroz proces validacije, budu priznate izdavanjem javne isprave o stečenim kompetencijama, odnosno stečenim kvalifikacijama.

Procedure, standardi i kriteriji za certificiranje neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja su transparentni i utemeljeni na standardima u formalnom sustavu obrazovanja, odnosno standardima kvalifikacija unutar kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini.

3.3.5 EVIDENCIJE I BAZE PODATAKA

3.3.5.1 Dokumentacija i evidencije o obrazovanju odraslih

Organizatori obrazovanja, nadležna tijela i drugi relevantni subjekti vode dokumentaciju i evidenciju o obrazovanju odraslih.

Organizatori obrazovanja vode posebnu andragošku dokumentaciju i evidenciju koja, između ostalog, obvezno uključuje: matične knjige, dnevnik rada, programe obrazovanja, dokumente o upisu u program, ugovor o obrazovanju, evidencije o andragoškim radnicima, polaznicima, provjerama ishoda učenja, te izdatim javnim ispravama.

Tijela uprave nadležna za obrazovanje obvezno vode evidencije organizatora obrazovanja odraslih, donesenih/odobrenih programa obrazovanja, polaznika obrazovanja odraslih, te andragoških radnika.

Blíže propise o sadržaju, oblicima te načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije i evidencije donose nadležne obrazovne vlasti.

Reprezentativne udruge poslodavaca, gospodarske i obrtničke komore vode evidencije poslodavaca kod kojih se može obavljati praktičan rad, te druge evidencije iz djelokruga njihovih aktivnosti u području obrazovanja odraslih.

3.3.5.2 Baze podataka

Propisane evidencije o obrazovanju odraslih se objedinjuju u odgovarajuće baze podataka na razini organizatora obrazovanja, kao i na razini nadležnih ministarstva obrazovanja i drugih relevantnih tijela i institucija, na različitim razinama vlasti.

Navedene baze podataka, kao i druge raspoložive baze podataka u području rada, zapošljavanja i drugih relevantnih sektora služe isključivo u svrhu praćenja, analize i unapređenja stanja obrazovanja odraslih, te planiranja njegovog razvoja.

S ciljem ispunjavanja obveza Bosne i Hercegovine u pogledu međunarodnog izvještavanja o stanju obrazovanja odraslih u zemlji, kao i s ciljem dogovaranja i poduzimanja zajedničkih mjera i aktivnosti domaćih tijela na unapređenju politika i praksi obrazovanja odraslih, odgovarajući podaci i informacije o stanju i u svezi s obrazovanjem odraslih se dostavljaju i objedinjuju na razini Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, sukladno dogovorenom sustavu koordinacije.

3.3.5.3 Statistika obrazovanja odraslih

Statističko praćenje obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini vrše nadležne statističke institucije, sukladno važećim propisima.

Statističko praćenje obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini je utemeljeno na odgovarajućoj međunarodnoj metodologiji i konceptu europskog statističkog sustava informacija o obrazovanju, obuci i cjeloživotnom učenju, a provodi se s ciljem:

- a) uspostave relevantne statistike formalnog obrazovanja odraslih;
- b) provođenja statističkih istraživanja (anketa) o obrazovanju odraslih;
- c) osiguranja relevantnih pokazatelja za planiranje razvoja obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini;
- d) osiguranja uporedivosti statističkih podataka, na međunarodnoj i europskoj razini.

3.3.5.4 Istraživanja obrazovanja odraslih

Kako bi se potakla i unaprijedila sustavna istraživanja o i u svezi s obrazovanjem i učenjem odraslih, nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini poduzimaju akcije i mjere za:

- a) poticanje institucijske i profesionalne suradnje na planu istraživanja;
- b) uspostavu mreža istraživačkih, stručnih, drugih institucija i eksperata, te njihovo sudjelovanje u istraživačkim mrežama na regionalnom i međunarodnom planu;
- c) implementaciju zajedničkih razvojnih i znanstveno-istraživačkih projekata;
- d) veću financijsku potporu istraživanjima;
- e) financijsku potporu istraživačkim skupovima, izdavanju znanstvenih, stručnih i drugih publikacija o istraživanjima i najboljim praksama u području obrazovanja odraslih.

3.3.6 DIJALOG I SURADNJA AKTERA U PODRUČJU OBRAZOVANJA ODRASLIH

Obrazovanje odraslih je partnerska djelatnost i zajednička odgovornost različitih aktera unutar vladinog, poslovnog i nevladinog sektora.

Ključni akteri u socijalnom i civilnom dijalogu i odlukama o politikama obrazovanja odraslih su:

- a) ministarstva obrazovanja i druga tijela uprave nadležni za područje obrazovanja;
- b) ministarstva i druga tijela uprave nadležna za područje rada, zapošljavanja, socijalne politike, financija i druge resore unutar vladinog sektora;
- c) socijalni partneri - gospodarske komore, reprezentativni socijalni partneri, poduzeća i profesionalne udruge, jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva;
- d) organizatori obrazovanja odraslih;
- e) stručne, razvojne i znanstveno-istraživačke institucije u različitim društvenim sektorima;
- f) pojedinci

3.3.6.1 Međusektorsko partnerstvo i suradnja

Partnerstvo vladinog, poslovnog i nevladinog sektora u definiranju i provođenju politika obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini se temelji na principima:

- a) uključenosti zastupnika relevantnih sektora u proces pripremanja, predlaganja provođenja, nadgledanja i evaluacije politika obrazovanja odraslih;
- b) ravnopravnosti, međusobnog povjerenja i uvažavanja;
- c) aktivnog sudjelovanja, odgovornosti i solidarnosti partnera;
- d) zasnovanosti partnerstva na zajedničkim ciljevima i opredjeljenosti njihovom ostvarivanju;
- e) uspostavljenog partnerstva na svim razinama organiziranja (od državnog do lokalnog);
- f) slobodnog pristupa informacijama i transparentnog postupanja.

Nadležne vlasti na svim razinama osiguravaju zakonske i druge neophodne pretpostavke, sukladno međunarodnim i

standardima Europske unije, za institucionaliziranje suradnje i održivost socijalnog i civilnog dijaloga s ključnim socijalnim partnerima.

Vladin sektor

Unutar vladinog sektora, sva ministarstva su uključena u razmatranje pitanja i konzultacije u svezi s politikama obrazovanja odraslih, a ključne nadležnosti i odgovornosti za strateško-operativna pitanja u području obrazovanja odraslih imaju: nadležna ministarstva obrazovanja, ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike, te ministarstva financija.

Reprezentativni socijalni partneri

Partnerstvo i dijalog vladinog sektora sa reprezentativnim socijalnim partnerima - poslodavcima i sindikatima, te njihovim udrugama se uspostavlja na svim razinama društvenog organiziranja i u gotovo svim pitanjima organizacije, implementacije i unapređenja obrazovanja odraslih, a naročito po pitanjima:

- a) zakonodavnog uređivanja ovog segmenta obrazovanja;
- b) strateškog planiranja i financiranja;
- c) istraživanja tržišta rada;
- d) kreiranja i provođenja programa obrazovanja;
- e) akreditacije organizatora i programa obrazovanja;
- f) validacije prethodnog učenja.

Nevladin sektor

U proces kreiranja i provođenja politika obrazovanja odraslih su uključeni i zastupnici nevladinog sektora. Kao važni subjekti u promoviranju socijalne uključenosti, vrijednosti izvan institucionalnog obrazovanja i drugih usluga koje pružaju, te potpore lokalnim zajednicama u implementaciji dogovorenih politika obrazovanja odraslih, nevladine organizacije djeluju u bliskom partnerstvu s vladinim i poslovnim sektorom.

Organizacije nevladinog sektora poduzimaju aktivnosti na međusobnom umrežavanju i ekonomičnom korištenju svojih resursa, s ciljem unapređenja raznovrsnosti ponude, kvalitete programa i njihove realizacije.

Sukladno Sporazumu o suradnji između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini (potpisan 24.6.2007.), nadležne vlasti na svim razinama poduzimaju mjere i aktivnosti za razvijanje odgovarajućeg pravnog okvira za rad nevladinog sektora i stvaranje drugih preduvjeta za njegovo sustavno sudjelovanje u kreiranju, provođenju, nadgledanju i evaluaciji politika obrazovanja odraslih.

Jedinice lokalne samouprave

Nadležne vlasti osiguravaju zakonske i druge pretpostavke za jačanje odgovornosti jedinica lokalne samouprave u pogledu obrazovanja odraslih, a naročito u pogledu: analiziranja i praćenja stanja u području razvoja ljudskih resursa, zapošljavanja i obrazovanja i obuke odraslih; identificiranja lokalnih potreba tržišta rada i obrazovanja odraslih, te definiranja obrazovnih prioriteta; kreiranja lokalnih politika, strategija i planova obrazovanja odraslih; financiranja; predlaganja i kreiranja programa obrazovanja fokusiranih na specifične zahtjeve lokalnog okruženja i potrebe odraslih.

Na razini lokalne zajednice, međusektorsko partnerstvo i socijalni dijalog po pitanjima obrazovanja odraslih ostvaruje se kroz formiranje i rad lokalnih vijeća.

3.3.6.2 Međuresorna suradnja

Međuresorna suradnja u vezi s politikama obrazovanja odraslih se uspostavlja i provodi sukladno važećim propisima, naročito po pitanjima praćenja izvršavanja poduzetih

međunarodnih obveza, usaglašavanja sektorskih politika i zakonodavstava, nadgledanja i evaluacije efekata sektorskih strategija, te racionalnog planiranja, upravljanja i korištenja javnih sredstava namijenjenih aktivnostima u području obrazovanja odraslih.

3.3.6.3 Institucijska suradnja

U okviru svoga djelokruga rada, sva tijela, stručne i druge institucije, organizacije i tijela u obrazovnom i drugim vladinim sektorima uspostavljaju i održavaju međusobnu suradnju, kao i suradnju sa drugim partnerima unutar poslovnog i nevladinog sektora, te sukladno tom planiraju i koordinirano implementiraju aktivnosti u svezi s politikama obrazovanja odraslih.

Institucionalna suradnja je usmjerena na razvoj i podizanje kvalitete obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, a temelji se na principima: poštivanja ustavnih i zakonskih nadležnosti u području obrazovanja odraslih; umrežavanja kroz uspostavu radnog partnerstva i integraciju znanja, sposobnosti i iskustava; otvorenosti i dostupnosti informacija i podataka; aktivnog sudjelovanja i dijeljenja odgovornosti svih sudionika u procesu.

Institucijska mreža

Mrežu tijela i stručnih institucija i tijela u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini čine:

- a) tijela, stručne i druge institucije i tijela u području obrazovanja koja su shodno važećim propisima odgovorni za politike, razvoj i praćenje standarda kvalitete, stručnu potporu i unapređenje obrazovanja odraslih;
- b) tijela, stručne i druge institucije i tijela u području rada i zapošljavanja i drugih relevantnih sektora čije politike, zadaci i aktivnosti blisko koreliraju s pitanjima obrazovanja odraslih;
- c) obrazovne ustanove i drugi organizatori obrazovanja odraslih, znanstveno-istraživačke institucije, središta za razvoj, gospodarske komore i druge organizacije i asocijacije čije su aktivnosti povezane sa provođenjem, unapređenjem i razvojem obrazovanja odraslih;
- d) druge institucije, tijela, ustanove, organizacije i središta koja nadležne vlasti i drugi subjekti uspostavljaju s ciljem praćenja, procjene, istraživanja i unapređenja kvalitete obrazovanja odraslih, kao i s ciljem unapređenja obrazovne ponude, informiranja, savjetovanja i karijernog usmjeravanja odraslih.

Kako bi se unaprijedile aktivnosti na uspostavi efikasnije i održive međuresorne i međuinstitucijske suradnje, kao i dijalog sa svim relevantnim akterima o zajedničkim interesima i potrebama u području obrazovanja odraslih, unutar nadležnih ministarstava obrazovanja, rada i socijalne politike predviđaju se radna mjesta za praćenje i koordinaciju aktivnosti, suradnju i razmjenu informacija u području obrazovanja odraslih.

Stručne poslove i zadatke na praćenju i unapređenju obrazovanja odraslih vrše odgovarajuće stručne institucije, shodno zakonskim rješenjima i utvrđenim nadležnostima.¹

Prioritetna područja suradnje

Prioritetna područja suradnje između institucija na svim razinama vlasti, kao i njihove suradnje s drugim socijalnim partnerima se odnose na:

¹ Postojeće stručne institucije odgovorne za pitanja obrazovanja odraslih navedene su u Pravitku 2 ovog dokumenta (kolovoz, 2013.)

- a) aktivnosti u svezi s predlaganjem i implementacijom obrazovnih standarda, te standarda zanimanja i kvalifikacija u Bosni i Hercegovini;
 - b) uspostavu sustava akreditacije organizatora i programa obrazovanja odraslih;
 - c) uspostavu sustava za validaciju prethodnog učenja;
 - d) razvijanje sustava informiranja, savjetovanja i cjeloživotne karijerne orijentacije odraslih;
 - e) unapređenje pismenosti odraslih kao kontinuuma za cjeloživotno učenje;
 - f) popularizaciju cjeloživotnog učenja i unapređenje participacije odraslih u obrazovanju i učenju;
 - g) prikupljanje i razmjenu podataka, te izvještavanje o stanju obrazovanja odraslih;
 - h) provođenje sustavskih istraživanja u području obrazovanja odraslih;
 - i) planiranje i implementaciju zajedničkih projekata, kao i jačanje kapaciteta za pripremu projektnih prijedloga i apliciranje za sredstva iz europskih i međunarodnih fondova pomoći;
 - j) sudjelovanje u regionalnim i europskim mrežama za potporu razvoju obrazovanja odraslih;
- postojećih zakonodavstava i razvijanja adekvatnih strategija i modela za dugoročno i održivo financiranje obrazovanja odraslih.
- Ove akcije i mjere su naročito usmjerene na:
- a) jačanje odgovornosti vladinog sektora za financiranje obrazovanja odraslih;
 - b) kreiranje stimulativnih poreskih politika i uvođenje drugih poticajnih mjera za poslodavce i druge subjekte koji ulažu u obrazovanje odraslih;
 - c) uspostavu namjenskih fondova u području obrazovanja odraslih;
 - d) osiguranje adekvatne infrastrukturne potpore obrazovanju odraslih;
 - e) osiguranje veće financijske slobode za javne obrazovne ustanove - organizatore obrazovanja odraslih, s ciljem jačanja njihove tržišne konkurentnosti;
 - f) uspostavu adekvatne politike sufinansiranja organizatora neformalnog obrazovanja;
 - g) osiguranje različitih oblika i mehanizama financijske potpore pojedincima koji se uključuju u proces obrazovanja odraslih.

3.3.7 PLANIRANJE I FINANCIRANJE OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.3.7.1 Planiranje

Strateški i drugi razvojni dokumenti

Strateško planiranje razvoja obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini temelji se na dijalogu svih socijalnih partnera i koordiniranom pristupu formuliranju razvojnih dokumenata i akcijskih planova za njihovu implementaciju.

Sukladno utvrđenim zajedničkim strateškim i operativnim ciljevima i mjerama za razvoj obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, nadležna tijela koordiniraju i razvijaju odgovarajuće sektorske strategije i akcijske planove, uvažavajući specifične ekonomsko-socijalno-kulturne kontekste, potrebe tržišta rada i, s tim u svezi, naročito potrebe marginaliziranih društvenih skupina.

Planovi obrazovanja odraslih

Javni interes - prioriteta obrazovna područja i aktivnosti obrazovanja odraslih, raspoređivanje programa na jedinice lokalne samouprave, programi obrazovanja i dinamika njihovog ostvarivanja, neophodna infrastrukturna potpora za izvođenje programa, izvori i obim financiranja, kao i druga pitanja od značaja za izvođenje aktivnosti obrazovanja odraslih utvrđuju se planom obrazovanja odraslih.

Planove obrazovanja odraslih donose nadležna tijela, shodno propisima u području obrazovanja odraslih.

U procesu donošenja planova obrazovanja odraslih obvezno se provode konzultacije s reprezentativnim socijalnim partnerima i pribavlja mišljenje zavoda za zapošljavanje, gospodarskih komora i drugih relevantnih tijela uprave, institucija i tijela.

Implementacija strateških dokumenata i akcijski planova

Nadležne obrazovne i druge vlasti u Bosni i Hercegovini kontinuirano prate, analiziraju i izvještavaju o efektima implementacije strateških dokumenata i akcijskih planova u području obrazovanja odraslih.

3.3.7.2 Financiranje

Financiranje obrazovanja odraslih se vrši iz: javnih prihoda; sredstava poslodavaca; sredstava polaznika; sredstava fondova Europske unije; donacija i drugih izvora.

U kontekstu uspostavljenog međusektorskog partnerstva i socijalnog dijaloga, svi akteri dijele zajedničku odgovornost za financiranje i u tom smislu, u okviru svojih nadležnosti, predlažu i poduzimaju konkretne akcije i mjere na planu unapređenja

3.3.8 NADGLEĐANJE POLITIKA OBRAZOVANJA ODRASLIH I NADZOR NAD RADOM ORGANIZATORA OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.3.8.1 Nadgledanje politika obrazovanja odraslih

Sukladno prihvaćenim europskim i drugim međunarodnim standardima i smjericama u pogledu nadgledanja i izvještavanja o politikama obrazovanja odraslih, nadležne vlasti na svim razinama se dogovaraju i međusobno surađuju na upostavi adekvatnih okvira i mehanizama za kontinuirani monitoring ključnih aspekata obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.

Kontinuirani monitoring politika obrazovanja odraslih se provodi naročito u pogledu:

- a) implementacije zakonodavstava o obrazovanju odraslih;
- b) implementacije strateških dokumenata i akcijskih planova;
- c) investicija u području obrazovanja odraslih;
- d) kvalitete programa i nastavnog procesa;
- e) uključivanja marginaliziranih društvenih skupina u programe obrazovanja odraslih.

3.3.8.2 Nadzor nad radom organizatora obrazovanja odraslih

Tijela, njihova nadležnost kao i postupak provođenja inspekcijskog i stručnog nadzora nad radom organizatora obrazovanja odraslih uređuju se propisima Republike Srpske, kantona/županija u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Privitak 1

LISTA

KLJUČNIH MEĐUNARODNIH I DOKUMENTA EUROPSKE UNIJE (EU) O POLITIKAMA OBRAZOVANJA ODRASLIH U KONTEKSTU CJELOŽIVOTNOG UČENJA

1. UN Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948);
2. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966);
3. Protokol uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1952);
4. Europska socijalna povelja (1961);
5. Ugovor o Europskoj uniji (1992);
6. Povelja o osnovnim pravima Europske unije (2000);
7. UN Milenijska deklaracija (2000);
8. Svjetska deklaracija obrazovanja za sve (1990);
9. Hamburška deklaracija - Agenda za budućnost (1997);

10. Bijela knjiga Europske komisije: Poučavanje i učenje - prema društvu koje uči (1995);
11. Memorandum o cjeloživotnom učenju (2000);
12. Priopćenje Europske komisije: Stvaranje jedinstvenog europskog prostora cjeloživotnog učenja (2001);
13. Kopenhaška deklaracija (2002);
14. Zaključci Vijeća EU o prepoznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja (2004)
15. Priopćenje Europske komisije: Obrazovanje odraslih - Nikad nije kasno za učenje (2006);
16. EQF - Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje (2008);
17. Priopćenje Europske komisije: Nove vještine za nove poslove - Predviđanje i usklađivanje tržišta rada i potrebnih vještina (2008);
18. ET 2020 - Strateški okvir za europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju - Obrazovanje i osposobljavanje 2020 (2009)
19. EUROPA 2020 - Europska strategija za pametan, održiv i inkluzivan razvoj (2010);
20. Rezolucija Vijeća EU: Obnovljena agenda za obrazovanje odraslih (2011);
21. Preporuke Vijeća EU za validaciju neformalnog i informalnog učenja (2012)

Privitak 2

LISTA

KLJUČNIH POSTOJEĆIH STRUČNIH INSTITUCIJA NADLEŽNIH ZA PRAĆENJE OBRAZOVANJA ODRASLIH I UNAPREĐENJE KVALITETA

Red.broj	NAZIV STRUČNE INSTITUCIJE	NADLEŽNOST	PROPIS
1.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Agencija je nadležna za uspostavljanje standarda u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, i za druge stručne poslove u oblasti standarda znanja i ocjenjivanja kvaliteta koji su određeni posebnim zakonima i drugim propisima; Agencija prati standard i kvalitet obrazovanja i obuke u okviru srednjeg stručnog obrazovanja i obuke, uključujući obrazovanje i obuku odraslih, te provodi druge aktivnosti koje se tiču primjene standarda.	Zakon o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", br. 88/07) Okvirni zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 63/08)
2.	Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine	Agencija je, između ostalog, nadležna za iniciranje neophodnih aktivnosti u službama zapošljavanja entiteta i Brčko distrikta kako bi se, u saradnji sa poslodavcima, sindikatima, obrazovnim institucijama i ostalim udruženjima, organizirali i implementirali programi profesionalnog usmjeravanja i obrazovanja s ciljem povećanja zapošljavanja.	Zakon o Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 21/03, 2009)
3.	Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske	Zavod je nadležan za vršenje stručnih, upravnih i drugih poslova u oblasti obrazovanja odraslih u Republici Srpskoj; analitičke i razvojne aktivnosti u području obrazovanja odraslih; provjera ispunjenosti uvjeta i kriterija za pružanje usluga obrazovanja odraslih kao i praćenje rada institucija- pružatelja usluga; predlaganje javno važećih obrazovnih programa za osposobljavanje, prekvalifikaciju, dodatno obrazovanje, obuku, usavršavanje zaposlenih i nezaposlenih osoba; odobravanje i praćenje programa obrazovanja odraslih; uspostavljanje i vođenje registara programa, učesnika i organizatora obrazovanja odraslih; organiziranje i provođenje obuka za nastavnike, saradnike i dr.	Zakon o republickoj upravi ("Službeni glasnik RS" br. 118/08, 74/10 i 86/10); Zakon o obrazovanju odraslih ("Službeni glasnik RS", br. 59/09 i 1/12)
4.	Pedagoška institucija Odjela za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH	Pedagoška institucija je nadležna za vršenje stručno- pedagoškog nadzora i unapređenje odgojno- obrazovne djelatnosti u Distriktu (u okviru definiranih nadležnosti, izrađuje i programe obrazovanja odraslih)	Zakon o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 10/08, 25/08, 4/13)
5.	Republički pedagoški zavod Republike Srpske	Zavod obavlja stručne i druge stručne poslove koji se odnose na stručne i savjetodavne poslove u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju (između ostalog, praćenje i vrednovanje kvaliteta, pedagoški, savjetodavni, instruktivni, korektivni i nadzorni rad u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama i domovima učenika; istraživački i analitički rad u funkciji unapređivanja vaspitno-obrazovne prakse...)	Zakon o republickoj upravi ("Službeni glasnik RS" br. 118/08, 74/10 i 86/10)
6.	Kantonalni/županijski pedagoški zavodi/zavodi za školstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine	Svi pedagoški zavodi/zavodi za školstvo u kantonima/županijama u Federaciji BiH imaju veoma slične nadležnosti, koje se odnose na vođenje stručnih poslova u implementaciji, unapređenju i razvoju odgoja i obrazovanja, savjetodavno-instruktivni rad i vršenje stručno-pedagoškog nadzora nad radom obrazovnih ustanova u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Vršenje stručnih poslova na unapređenju odgojno- obrazovnog rada podrazumijeva i nadležnost zavoda za pitanja obrazovanja odraslih.	
6.1	Javna ustanova Pedagoški zavod Unsko-sanskog kantona		Odluka o osnivanju javne ustanove Pedagoški zavod Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik USK", br. 3/07)
6.2	Pedagoški zavod Zenica		Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine ZDK", br. 13/08, 3/10 i 6/12)
6.3	Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona		Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona ("Službene novine TK, br. 17/00, 3/01, 12/03, 10/05 i 3/08)
6.4	Prosvjetno-pedagoški zavod Sarajevo		Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo

6.5	Pedagoški zavod Goražde	Između ostalog, u vršenju poslova iz svoje nadležnosti Zavod prati tržište rada i programe prekvalifikacije i dokvalifikacije mladih i odraslih, te učestvuje u reformi obrazovnog sistema "u cilju hvatanja koraka sa modernim svijetom - ovladavanje informativnim tehnologijama, multijezičkim vještinama, eksperimentalnim naukama u svim raznolikostima koje pruža obrazovanje za cijeli život."	"Službene novine KS", br. 7/08, 16/08, 2010) Zakono o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima Kantonalne uprave ("Službene novine BPK Goražde", br. 5/03, 8/04 i 6/10, 13/12)
6.6	Pedagoški zavod Mostar		Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine HNK", br. 4/98, 1/02, 4/07, 2013)
6.7	Zavod za školstvo Mostar		Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave ("Narodne novine HN"Ž, br. 4/98, 1/02 i 4/07, 2013)
7.	Zavodi i javne službe za zapošljavanje	Ove ustanove/službe su, između ostalog, nadležne za posredovanje između poslodavaca i nezaposlenih lica, te pružanje pomoći nezaposlenim licima da kroz različite programe obrazovanja i obuke prilagode svoje kvalifikacije i vještine zahtjevima tržišta rada.	Nadležnosti, organizacija i djelatnost ovih ustanova/službi su regulirani propisima Federacije BiH, Republike Srpske, BD BiH i kantona/županija u Federaciji BiH
7.1	Federalni zavod za zapošljavanje FBiH		
7.2	JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske		
7.3	Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH		
7.4	Javne službe za zapošljavanje, uspostavljene u svih deset kantona u Federaciji BiH		

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 89. sjednici održanoj 4. aprila 2014. godine, donio je

ОДЛУКУ
О УСВАЈАЊУ ПРИНЦИПА И СТАНДАРДА У
ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У БОСНИ И
ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

- (1) Овом одлуком усвајају се Принципи и стандарди у области образовања одраслих у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Принципи и стандарди образовања одраслих).
- (2) Принципи и стандарди образовања одраслих су саставни дио ове одлуке.

Члан 2.

(Садржај и примјена Одлуке)

- (1) Принципи и стандарди образовања одраслих усвојени овом одлуком представљају правну основу за дјеловање образовних и других власти - одговорних органа, институција, организација и појединаца на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, као оквир у коме иницирају, проводе и координишу своје активности у области образовања одраслих, у складу са утврђеним надлежностима.
- (2) Принципима и стандардима образовања одраслих се утврђују заједнички принципи и стандарди на којима се заснивају, развијају, имплементују и координишу политике и законодавство у вези с образовањем одраслих у цијелој Босни и Херцеговини, прати, процјењује и разматра стање у овој области, те договарају, предлажу и предузимају мјере за његово унапређење.
- (3) Основни принципи и стандарди дефинисани Принципима и стандардима образовања одраслих слиједи међународне и европске принципе и стандарде у области образовања одраслих, и

уважавају специфичности економског, социјалног и културолошког контекста у Босни и Херцеговини.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 75/14
4. априла 2014. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

ПРИНЦИПИ И СТАНДАРДИ
У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У
БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
Јануар 2014. године

1. УВОД

Напори учињени током последњих година у заустављању пораста незапослености у Европи и свијету нису дали очекиване резултате. Дуготрајна незапосленост наставља расти, а раширеност социјалне искључености и сиромаштва постала је главни проблем скоро свих друштава. Тренутно се милиони људи суочавају с проблемом незапослености или са опасношћу од губитка посла, те с тим у вези и с потребом унапређења постојећих и стицања нових знања, вјештина и способности које ће им обезбиједити веће шансе за запошљивост, као и континуирану прилагодљивост заhtјевима тржишта рада. У условима експанзије нових технологија постојећа знања брзо застарјевају те је потребно њихово стално унапређење како би се и појединци и друштва заснованих на поштовању људских права, једнакости и правди подразумијевају одговорно грађанство - појединце оспособљене за успјешно вршење њихових основних животних улога (радних, грађанских, породичних, рекреативних...). Многе земље су одговор на све ове изазове препознале у улагању у људске ресурсе, а кључно средство у концепту цијеложивотног образовања и учења, у коме је образовање одраслих препознато као битна компонента образовног система и једнако важно колико и образовање дјеце и младих. Широко разумијевање значаја и потребе квалитетног образовања за све грађане учинило је да образовање постане једно од приоритетних питања сваке

државе и друштва, које треба да допринесе привредном, социјалном и културном развоју, као и личном развоју појединца. Савремене стратегије развоја образовања се данас не оријентишу само на образовање дјеце и младих. Напротив, нарочито у посљедње двије деценије у фокус образовних политика европских земаља све више улази образовање и учење одраслих. Посматрано у свјетлу брзих промјена које се догађају у свим аспектима друштва и у којима се преплићу различити интереси и захтјеви јавног и приватног сектора, тржишта рада, цивилног друштва и појединца, све су већа и извјеснија очекивања да ће сваки појединац хтјети и морати стицати и обнављати своја знања током цијелог живота. Зато образовање одраслих постаје најдинамичнији сегмент образовних система у Европи и свијету. Како би било у функцији подизања конкурентности привреде, јачања социјалне кохезије и подршке личном развоју појединца, образовање одраслих треба развијати као специфичну, флексибилну и врло важну компоненту свеукупног образовног система и учинити га доступним свима, кроз различите видове образовања и учења (формалне, неформалне, информалне).

Сходно томе, правци развоја образовања одраслих се данас пројектују и базирају на концепцији цијеложивотног образовања и учења као средству за напредовање као концепту "друштва које учи". Циљ је стварање флексибилног и демократског система образовања који ће бити отворен и проходан за све, без обзира на животну доб и кроз који ће се и одраслим особама обезбиједити веће и различите могућности за учење и стицање знања за сва подручја живота и рада.

Успостављање ефикасног и отвореног система образовања одраслих у Босни и Херцеговини је у најбољем интересу свих њених грађана, који ће кроз властити развој допринијети остваривању развојних циљева заједнице којој припадају.

2. МЕЂУНАРОДНИ И ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Политике европских земаља у вези с образовањем одраслих се темеље на заједничким вриједностима и принципима дефинисаним у бројним међународним документима и документима Европске уније (*Прилог 1: Кључни документи*).

У складу с овим документима, одређујуће вриједносне категорије у креирању политика и организацији система образовања одраслих у савременим друштвима су:

- а) образовање има за циљ да омогући пун развој људске личности и достојанства и основне предуслове свакој особи да има активну и корисну улогу у слободном друштву;
- б) свако има право на образовање;
- ц) свако има право да слободно учествује у културном животу заједнице и да се користи достигнућима науке и њиховом примјеном;
- д) свако има право на рад, на слободан избор запослења, као и на заштиту у случају незапослености;
- е) свако има право на заштиту од сиромаштва и друштвене искључености;
- ф) писменост и образовање одраслих је саставни дио права на образовање као основног људског права;
- г) одрасли имају право на слободу избора одговарајућег образовања сходно њиховим потребама, способностима и могућностима;

- х) одрасли имају право на једнаке прилике и услове за приступ, учешће и стицање образовања, без обзира на године живота, пол, психо-физичке и друге личне особине, породични статус, материјално и здравствено стање, мјесто живљења, расну, националну, етничку, културну, социјалну и вјерску припадност, сексуалну оријентацију, те друге основе;
- и) одрасли имају право на образовање кроз све нивое, врсте и видове образовања и учења, као и право на вредновање и признавање стечених знања, вјештина и способности, без обзира на начин њиховог стицања;
- ј) одрасли имају право на информисање, савјетовање и стручну помоћ у цијеложивотној каријерној оријентацији;
- к) образовање одраслих је дио свеобухватних система образовања, заснованих на концепту цијеложивотног учења и, с тим у вези, на рационалном коришћењу образовних могућности;
- л) образовање одраслих је отворен и флексибилан систем - отворен према захтјевима и потребама друштва и различитих категорија становништва, и флексибилан у путевима учења и напредовања;
- м) образовање одраслих је дјелатност међусекторске природе, усмјерена на задовољење интереса и потреба јавног и приватног сектора, тржишта рада, цивилног друштва и појединца;
- н) образовање одраслих је засновано на широком социјалном партнерству и подијељеној одговорности свих друштвених актера за развој образовања одраслих;
- о) одрасли имају одговорност за властити развој, као и за развој заједнице којој припадају.

Босна и Херцеговина је, као потенцијална кандидаткиња за чланство у Европској унији и као потписница других међународних докумената, обавезна ускладити политике и законодавства у подручју образовања одраслих са договореним принципима и циљевима, као и обезбиједити њихову пуну и успјешну имплементацију на подручју цијеле земље. Дослиједна имплементација договорених принципа у политике образовања одраслих у Босни и Херцеговини допринио:

- а) успостављању и развоју концепта цијеложивотног учења у Босни и Херцеговини;
- б) усклађивању образовних и других секторских политика о образовању одраслих с међународним и европским политикама у овом подручју образовања и бржем укључивању у европски простор цијеложивотног учења;
- ц) обезбјеђивању дослиједности, праћењу и унапређењу квалитета образовања одраслих, у складу с утврђеним образовним стандардима;
- д) успостављању флексибилних система образовања одраслих, који адекватно и ефикасно одговарају на захтјеве и потребе тржишта рада, друштвене заједнице и појединаца;
- е) бољој повезаности образовања и привреде;
- ф) развоју квалификационог оквира у Босни и Херцеговини и упоредивости стечених знања, вјештина и способности, односно квалификација на међународном плану;
- г) подизању свијести о значају образовања одраслих;
- х) социјалној кохезији - кроз подршку друштва личном развоју појединца који на демократски начин остварују заједничке циљеве, кроз смањење

сиромаштва и социјалне искључености, те постизање правичности и међугенерациске солидарности; и) укључивању свих релевантних партнера у дијалог о политикама образовања одраслих;

- ј) већем и одрживом финансирању образовања одраслих;
- к) успјешнијој реализацији стратешких приоритета из ЕВРОПА 2020 - Европска стратегија за паметан, одржив и инклузиван раст, која је усвојена као излазна стратегија из економске кризе за све земље чланице Европске уније, али и за земље кандидате и потенцијалне кандидате.

3. ПРИНЦИПИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Основни принципи и стандарди образовања одраслих у Босни и Херцеговини проистичу из универзалних вриједности демократског друштва, те из специфичности домаћег економског, социјалног и културолошког контекста.

Принципи и стандарди утврђени овим документом, засновани на међународним и европским принципима и стандардима образовања одраслих, представљају договорени оквир у коме надлежне образовне и друге власти у Босни и Херцеговини, поступајући у складу са својим уставним или законским надлежностима, развијају, имплементују и координишу политике и законодавство у вези с образовањем одраслих, прате, процијенују и разматрају стање у овој области, те договарају, предлажу и предузимају мјере за његово унапређење.

3.1. ДЕФИНИЦИЈЕ КЉУЧНИХ ПОЈМОВА

Појмови употребљени у овом документу имају следеће значење:

1. **Цјеложивотно учење** - свеукупна активност учења током живота, а с циљем унапређења знања, вјештина и компетенција унутар личне и грађанске, те друштвене перспективе и/или перспективе запослења; обухвата учење у свим животним периодима (од ране младости до старости) и у свим облицима у којима се остварује (формално, неформално и информално), при чему се учење схвата као континуирани процес у којем су резултати и мотивисаност појединца у одређеном животном периоду условљени знањем, навикама и искуствима учења стеченим у млађој животној доби; четири су основна, међусобно повезана циља која се везују уз цјеложивотно учење: лично задовољство и развој појединца, активно грађанство, друштвена укљученост и запошљивост;
2. **Цјеложивотна каријерна оријентација** - каријерна оријентација се у контексту цјеложивотног учења односи на низ активности које омогућавају да грађани свих узраста и у било ком тренутку живота идентификују властите способности, компетенције и интересовања, да донесу одлуке и погледу свог образовања, оспособљавања и квалификација и да управљају властитим животним путевима у образовном, радном и другим окружењима, у којима се њихови капацитети и компетенције развијају и/или користе;
3. **Образовање одраслих** - не постоји консензус о јединственој дефиницији образовања одраслих у Европи и свијету; најчешће прихваћена јесте

УНЕСКО-ва¹ дефиниција, која образовање одраслих описује као цијели скуп процеса учења, формалних и осталих, у којем одрасле особе (у складу с дефиницијом одрасле особе у друштвима којима припадају) развијају своје способности, обогћају своје знање и унапређују своје техничке или професионалне квалификације или их преусмјеравају да би задовољиле своје потребе или потребе својих друштава;

4. **Одрасли** - особе које имају више од 15 година живота а које нису завршиле основно образовање, односно особе старије од 18 година живота које се образују;
5. **Полазник** - особа која похађа програме образовања одраслих;
6. **Формално образовање одраслих** - учење усмјерено од стране наставника или инструктора које се стиче у образовним установама, а према наставним плановима и програмима одобреним од надлежних образовних власти;
7. **Неформално образовање одраслих** - организован процес учења и образовања усмјерен ка усавршавању, специјализацији и допуњавању знања, вјештина и способности према посебним програмима које изводе организатори образовања (редовне школе, центри за обуку, компаније, агенције и слично);
8. **Информално учење одраслих** - непланирано учење и стицање знања кроз свакодневне активности;
9. **Претходно учење** - знање, вјештине и компетенције стечене кроз претходно образовање или искуство; може бити било које форме учења, али се најчешће односи на неформално и информално учење;
10. **Кључне компетенције за цјеложивотно учење** - скуп компетенција одређеног нивоа, које су потребне сваком појединцу за лични развој, активан грађански живот, друштвену интеграцију и запошљавање; у смислу Европског референтног оквира, ове компетенције подразумијевају: комуникацију на матерњем језику, комуникацију на страном језику, математичку компетенцију и основне компетенције у природним наукама и технологији, дигиталну компетенцију, компетенцију учења, друштвене и грађанске компетенције, смисао за иницијативу и подузетништво, културолошку сензибилизацију и изражавање;
11. **Исходи учења** - изјава о томе шта ученик/студент/особа која учи зна, разумије и може да обавља на основу завршеног процеса учења, дефинисаних кроз знање, вјештине и компетенције;
12. **Знање** - резултат усвајања информација кроз процес учења; знање је скуп чињеница, принципа, теорија и пракси које се односе на подручје рада или изучавања; у контексту Европског квалификационог оквира за цјеложивотно учење знање се описује као теоретско и/или чињенично;

¹ UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Belém Framework for Action - Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future, Confintea VI, 2009/Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу - Оквир за дјеловање из Белема - кориштење моћи и потенцијала учења и образовања одраслих за одрживу будућност, Confintea VI, 2009

13. **Вјештине** - представљају способност примјене знања и коришћења принципа "знати како" да се изврши одређени задатак и да се ријеши проблем; у контексту Европског квалификационог оквира, вјештине се дефинишу као когнитивне (укључују коришћење логичког, интуитивног и креативног размишљања), практичне (укључујући физичку спретност и коришћење метода, материјала, справа и инструмената) и социјалне вјештине (вјештине комуницирања и сарадње, емоционална интелигенција и друге);
14. **Компетенције** - способност примјене знања, вјештина и персоналних, социјалних и методолошких способности, на радном мјесту или током учења, као и у приватном и професионалном развоју; у контексту Европског квалификационог оквира компетенције су описане као одговорност и самосталност;
15. **Преквалификација** - образовање и оспособљавање које особи која је већ претходно стекла неко стручно звање односно занимање омогућава да стекне нове компетенције за обављање новог занимања или нове професионалне дјелатности;
16. **Доквалификација** - додатно стручно образовање према посебно утврђеним диференцираним програмима, ради стицања вишег степена квалификације у оквиру истог занимања;
17. **Специјализација** - образовање и оспособљавање у оквиру истог занимања ради стицања посебних знања и радних вјештина;
18. **Усавршавање** - сваки облик образовања након завршеног иницијалног образовања или током радног вијека које треба помоћи особи да побољша или актуелизује своја већ стечена знања и/или компетенције, да стекне нове компетенције у погледу професионалног напредовања и да се лично и професионално усавршава;
19. **Оспособљавање** - образовање и оспособљавање за укључивање у рад након завршене основне школе, за обављање једноставних и мање сложених послова одређеног занимања;
20. **Писменост одраслих** - **а) основна писменост** - способност одраслих да комуницирају на властитом језику и да с разумијевањем читају и пишу кратке, једноставне изјаве о њиховом свакодневном животу; **б) функционална писменост** - способност одраслих да разумију и користе медијске и друге информације у сврху планирања и остварења властитог развоја, као и способност одраслих да се укључе у активности у којима је писменост, која подразумева и коришћење информационих и комуникационих технологија, потребна за њихово боље свакодневно функционисање и учешће у животу заједнице.

3.2. ПРИНЦИПИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Поред општеприхваћених међународних и европских принципа на којима се заснивају политике образовања одраслих у Босни и Херцеговини, основни принципи у овом документу се односе и на одређење значаја и статуса дјелатности образовања одраслих у Босни и Херцеговини, његових циљева и основних начела на којима се заснива.

3.2.1 Дјелатност образовања одраслих

Образовање одраслих је интегрални дио система образовања у Босни у Херцеговини.

Образовање одраслих у Босни и Херцеговини је дјелатност од посебног јавног интереса и као такво представља високи друштвени приоритет.

3.2.2 Циљеви образовања одраслих

3.2.2.1 Општи циљеви

Образовањем одраслих се обезбјеђује:

- а) повећање вриједности људског капитала у земљи, кроз побољшање образовне и квалификационе структуре становништа у Босни и Херцеговини;
- б) изградња друштвеног амбијента за одрживи друштвено-економски развој босанско-херцеговачког друштва, на свим нивоима организовања;
- ц) постизање веће запошљивости и повећање професионалне флексибилности радно активног становништва и његове веће мобилности на домаћем и европском тржишту рада;
- д) развој демократије, интеркултуралности и толеранције;
- е) унапређивање квалитета живота - личног, породичног, социјалног и природног окружења;
- ф) остварење свеобухватности концепта цјеложивотног учења, који треба да допринесе бржем напредовању Босне и Херцеговине према друштву које учи а тиме и њеном успјешном интегрисању у европски друштвени и економски простор.

3.2.2.2 Специфични циљеви

Специфични циљеви образовања одраслих су:

- а) подизање основне и функционалне писмености одраслих;
- б) постизање најмање основног образовања;
- ц) оспособљавање за запошљавање одраслих лица која немају завршено формално образовање;
- д) омогућавање даљег образовања и обуке, односно могућности доквалификације, преквалификације, специјализације и континуираног стручног усавршавања током цијелог радног вијека;
- е) образовање за активно грађанство и одржив развој;
- ф) образовање и стицање знања и вјештина у складу са личним способностима, афинитетима и животном доби појединца;
- г) задовољења специфичних образовних потреба припадника националних мањина и етничких група;
- х) задовољења специфичних образовних потреба посебних и, нарочито, маргинализованих друштвених група;
- и) омогућавање формалног признавања и потврђивања резултата претходног учења односно стечених знања, вјештина и способности, без обзира на начин њиховог стицања.

3.2.3 Основна начела образовања одраслих

Образовање одраслих у Босни и Херцеговини се заснива на начелима:

- а) цјеложивотног учења;
- б) уважавања различитости потреба и могућности, претходних знања и искустава, те с тим у вези и специфичности образовања и учења одраслих;
- ц) слободе избора одговарајућег образовања, као и облика, метода и начина учења;
- д) доступности и разноврсности образовне понуде;
- е) обезбјеђивање одговарајућег квалитета образовања, без обзира на националне, етничке, културне, социјалне, економске, регионалне,

- локалне и друге специфичности окружења у коме се оно организује и проводи;
- ф) промовисања једнаких вриједност исхода учења у формалном и неформалном образовању, те информалном учењу;
 - г) професионалности и одговорности организатора образовања одраслих, те професионалности и етичности андрагошког кадра;
 - х) поштовања личности и достојанства сваког учесника у процесу образовању одраслих;
 - и) информисања, савјетовања и вођења у даљем образовању и/или каријерном напредовању.

3.3. СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Стандарди образовања одраслих дефинисани овим документом представљају договорене норме за организацију система образовања одраслих у Босни и Херцеговини, чијом се дослиједном примјеном обезбјеђује препознатљив статус организатора образовања одраслих и образовног процеса, без обзира на националне, етничке, културне, економске и друге специфичности окружења у коме се образовање проводи.

Договорени стандарди се односе на: видове и програме образовања одраслих; статус полазника; статус организатора образовања одраслих; услове за обављање дјелатности; акредитацију организатора и програма; валидацију претходног учења; образовне исправе; евиденције, документацију и базе података о образовању одраслих; статистику и истраживање образовања одраслих; социјални дијалог, партнерство и сарадњу у подручју образовања одраслих; планирање, финансирање и надгледање политика образовања одраслих.

3.3.1 ВИДОВИ ОБРАЗОВАЊА И СПЕЦИФИЧНОСТИ УЧЕЊА ОДРАСЛИХ

3.3.1.1 Видови образовања и учења одраслих

Одрасли се добровољно и по сопственом избору укључују у различите видове образовања, оспособљавања и учења.

Одрасли се образују и уче кроз формалне, неформалне и информалне видове образовања и учења.

Образовање и учење одраслих се остварује путем наставе/предавања, практичног рада, обука, курсева, семинара, радионица, трибина, савјетовања и других начина учења и подучавања.

3.3.1.2 Специфичности учења одраслих

Учење одраслих је јединствено за сваког појединца. Свако учи на свој начин.

Садржаји и организација свих облика учења и подучавања одраслих, методичко-дидактички приступ, наставни материјали, мјесто одржавања наставе, облици провјере знања, вјештина и способности, као и други аспекти образовног процеса, прилагођавају се специфичним потребама одраслих, њиховој доби, претходном образовању, знању, способностима и могућностима, у складу с андрагошким принципима.

3.3.2 ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Понуда - број и врсте програма образовања одраслих (у даљем тексту: програм) одређени су потребама заједнице и појединаца, у контексту: тржишта рада и могућности за запошљавање; специфичних потреба регионалног или локалног окружења у којем се програм изводи; потреба послодавца за одређеним профилом занимања; потреба послодавца и/или запосленика за оспособљавањем или усавршавањем због увођења нових технологија или процеса рада; потреба одраслих да

стицањем нових и унапређењем постојећих знања, вјештина и способности обезбиједи себи боље прилике за запошљавање, одрже запошљивост или покрену властите предузетничке дјелатности; потреба одраслих да стекну и унаприједи друга знања и вјештине у циљу властитог самоостварења и др.

3.3.2.1 Врсте програма

Програми формалног образовања обухватају:

- а) програме за стицање основног образовања;
- б) програме за стицање средњег образовања; ц) програме доквалификације;
- д) програме преквалификације;
- е) програме усавршавања, и ф) програме оспособљавања

Програмима формалног образовања се обавезно утврђују:

- а) назив програма;
- б) циљ(еви) програма;
- ц) знање, вјештине и способности које се стичу завршетком програма;
- д) услови за упис, напредовање и завршетак програма;
- е) наставни предмети или наставни садржаји;
- ф) укупно трајање програма и/или трајање програма по наставним предметима или садржајима (изражено у наставним часовима);
- г) начин/облици извођења програма;
- х) кадровски, дидактички, просторни и други услови за извођење програма;
- и) начин провјере исхода учења, и
- ј) начин евалуације програма

Програми неформалног образовања обухватају разноврсне програме усмјерене на стицање и унапређење општих и професионалних знања, вјештина и способности, које одраслима јачају прилике на тржишту рада, олакшавају њихову друштвену интеграцију или доприносе њиховом властитом развоју и "самоостварењу". Ови програми, између осталих, укључују:

- а) програме стицања или унапређења кључних компетенција;
- б) програме стицања додатних компетенција у струци;
- ц) програме заштите животне и радне средине;
- д) програме едукације о здрављу и подизању квалитета живота;
- е) програме образовања за трећу животну доб;
- ф) програме образовања с циљем задовољења специфичних образовних и културних потреба посебних друштвених група;
- г) програме стицања других знања, вјештина и способности.

3.3.2.2 Доношење програма

Формалне - јавно важеће програме образовања одраслих доносе или одобравају органи управе надлежни за област образовања или, на приједлог органа управе надлежног за образовање, органи управе надлежни за област за коју се програм доноси.

У процесу израде, доношења или одобравања формалних програма образовања одраслих осигурава се учешће представника репрезентативних и других релевантних социјалних партнера, привредних комора, завода за запошљавање и органа управе надлежних за област за коју се програм доноси.

Формални програми образовања одраслих се изводе у образовним установама у систему редовног/формалног

образовања, специјализованим установама за образовање одраслих и другим регистрованим установама за ову дјелатност.

Програме неформалног образовања доноси организатор који изводи програм.

3.3.2.3 Извођење програма

Програми формалног образовања одраслих се изводе кроз: редовну, консултативно-инструктивну и дописно-консултативну наставу, практични рад и друге примјерене начине.

Полазници су обавезни присуствовати редовној настави.

За полазнике образовања који нису у могућности свакодневно присуствовати редовној настави, организује се консултативно-инструктивна настава, која у програмима за стицање основног и средњег образовања, односно преквалификације и доквалификације може бити заступљена са највише 30% од укупно предвиђеног трајања наставе. Консултативно-инструктивна настава се проводи путем групних и индивидуалних консултација.

Дописно-консултативна настава се организује за полазнике образовања који су се, због физичке и просторне удаљености, одредили за самостално учење и може се водити ако за то постоје организациони и технички услови, те обезбјеђен одговарајући наставни материјал и менторски рад с полазником.

Практични рад се изводи у пуном фонду предвиђених часова, за све полазнике образовања. Практични рад се може изводити у објекту организатора програма или код послодавца или другог организатора програма, при чему се међусобни односи организатора, послодавца и полазника регулишу уговором.

3.3.3 ПРОВОЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

3.3.3.1 Полазници

Стицање и престанак статуса полазника

Статус полазника стиче се уписом у одговарајући програм образовања одраслих, на начин и под условима утврђеним програмом или посебним прописима надлежних органа.

Упис у програме образовања одраслих се врши путем оглашавања од стране организатора образовања.

Упис полазника у формалне програме образовања одраслих врши се по основу јавног конкурса, који поред општих и посебних услова утврђених програмом образовања садржи и:

- а) број мјеста за упис;
- б) број и назив акта о одобравању извођења програма образовања;
- ц) начин извођења програма образовања и форме наставе;
- д) трајање програма образовања и услове за његово завршавање;
- е) назив и значај јавне исправе која се издаје по завршетку програма образовања;
- ф) попис потребне документације за упис.

Услове уписа у неформалне програме образовања одређује организатор образовања, а упис се врши путем оглашавања, или на основу непосредног договора/споразума између организатора образовања и заинтересованих послодавца или појединаца.

Приликом уписа у формални програм образовања одраслих, организатор је дужан закључити са полазником уговор о образовању, којим уређују међусобна права и обавезе током трајања образовања. Између осталог, у уговору су обавезно садржане одредбе о:

- а) називу, времену трајања и начину завршетка програма, као и врсти исправе која се полазнику издаје по успјешно завршеном програму;
- б) облицима извођења образовног процеса и мјесту његовог извођења;
- ц) висини школарине и опису трошкова образовања који су укључени у школарину;
- д) правима и обавезама полазника за вријеме образовања, као и начину престанка статуса полазника;
- е) правима и обавезама организатора у погледу реализације образовног процеса, као и у случају престанка рада;
- ф) условима раскида уговора.

Статус полазника престаје завршетком програма, исписивањем из програма или из других разлога предвиђених уговором о образовању или важећим прописима.

Права и обавезе полазника образовања

Полазник има право на квалитетно образовање и оспособљавање организовано према програму образовања и у складу с прописаним стандардима.

Полазник је дужан учествовати у образовном процесу на начин утврђен уговором о образовању, те испуњавати и друге обавезе из уговора, с циљем успјешног завршавања програма.

Ради учешћа у програмима образовања одраслих, полазник који је у статусу запослене особе може остварити право на одсуство с посла, скраћено радно вријеме, прерасподјелу радног времена или друге погодности, у складу с прописима о раду и актом послодавца.

С циљем остваривања наведених права, запосленик је дужан доставити послодавцу ваљане доказе о упису, учешћу и завршетку програма.

3.3.3.2 Организатори образовања одраслих

Организатори образовања одраслих могу бити установе, организације и други правни субјекти, који испуњавају услове за обављање ове дјелатности прописане од стране надлежних органа.

Образовање одраслих, као своју редовну дјелатност или као дјелатност која прати редовну могу водити:

- а) образовне установе у систему редовног - формалног образовања;
- б) специјализоване установе за образовање одраслих - установе и центри за образовање одраслих, народни, раднички и отворени универзитети, као и универзитети за трећу животну доб;
- ц) центри и организације за стручно усавршавање, учење страних језика, информационо-комуникационе технологије, обуку и развој људских ресурса;
- д) ауто-школе;
- е) заводи и службе за запошљавање;
- ф) јавне агенције, јавна предузећа и привредна друштва;
- г) привредне коморе, послодавци, предузетници и обртници и њихова удружења, синдикалне организације, те фондације и удружења грађана;
- х) установе за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом;
- и) станове за смјештај и бригу о лицима с посебним потребама;
- ј) пенолошке установе;
- к) центри за информисање, савјетовање и каријерно вођење;

- л) културно-образовни центри;
- м) други субјекти који испуњавају прописане услове.

Статус јавно признатог организатора образовања одраслих стиче се под условима и у поступку утврђеном законом и/или подзаконским актом.

Поступку за стицање статуса јавно признатог организатора образовања одраслих подлијежу и образовне установе у систему редовног образовања.

По издавању акта о добијању статуса јавно признатог организатора, те након почетка рада односно имплементације одобрених програма, организатор подлијеже поступку акредитације.

Државни органи и институције које проводе програме обука и стручног усавршавања у складу с посебним прописима, имају статус јавно признатих организатора образовања одраслих.

3.3.3.3 Услови за обављање делатности образовања одраслих

Организатор образовања може изводити програм образовања одраслих ако има регистровану дјелатност образовања и ако испуњава стандарде и нормативе у погледу техничких, хигијенских, просторних, кадровских, материјалних и других услова за извођење програма прописане од стране надлежних органа у БиХ.

У погледу простора за рад, установа која изводи формалне/јавно важеће програме образовања одраслих мора имати, у власништву или закупу, најмање:

- а) обезбјеђен радни простор по полазнику у учионици опште намјене од најмање 2,5 м²;
- б) једну учионицу опште намјене за групну наставу;
- ц) специјализоване учионице за посебне облике, методе и садржаје наставног рада утврђене програмом образовања за поједине образовне садржаје, величине од најмање 3 м² по полазнику;
- д) посебну специјализовану учионицу, ако изводи програм образовања одраслих који обухвата и оспособљавање за рад на рачунарима, која мора имати најмање 3,5 м² површине по радном мјесту (рачунару);
- е) простор за индивидуални рад с полазницима;
- ф) просторије за особље (наставно и административно-техничко);
- г) просторију за архиву;
- х) по један одвојени санитарни чвор за жене и мушкарце;

У погледу обавезне опреме, установа мора обезбиједити следеће:

- а) учионица опште намјене мора имати одговарајуће учионичке радне столове са столицом за сваког полазника;
- б) специјализоване учионице за посебне облике, методе и садржаје наставног рада морају имати одговарајући учионички намјештај, који одговара захтјевима програма образовања за поједине наставне садржаје;
- ц) специјализована учионица за наставу из рачунарства у програму који обухвата и оспособљавање за рад на рачунарима мора имати најмање један умрежени рачунар по полазнику и један рачунар за наставника, с одговарајућом и лиценцираном програмском опремом у власништву установе.

Учионица мора бити опремљена аудиосредствима и видеосредствима, непокретном или преносивом плочом, платном или зидом за пројекцију и другим наставним средствима и помагалима, у складу с материјалним условима утврђенима у програму образовања за поједине предмете и образовне садржаје.

Друге просторне захтјеве и захтјеве опреме одређују образовни програми које изводи установа за образовање одраслих.

3.3.3.4 Андрагошки радници

Андрагошки радници су лица која изводе програме образовања одраслих или обезбјеђују стручну подршку и помоћ у њиховој реализацији:

- а) извођачи програма образовања одраслих - наставници (учитељи, наставници, професори), предавачи, водитељи, тренери и инструктори практичне наставе;
- б) стручни сарадници и сарадници

Услови у погледу квалификација и компетенција андрагошког кадра прописују се законом, подзаконским актом или одговарајућим програмом образовања.

У случају недостатка квалификованог андрагошког кадра или из других оправданих разлога, у процесу образовања одраслих могу бити ангажиране и особе које су, уз посједовање кључних стручних квалификација за извођење или за подршку реализацији образовних програма, претходно и/или додатно оспособљене за рад са одраслима.

Андрагошки радници имају право и обавезу сталног стручног усавршавања. Надлежне власти осигуравају системска рјешења и институционални оквир за њихово андрагошко-методичко-дидактичко оспособљавање и усавршавање, као и за професионално напредовање.

3.3.4 АКРЕДИТАЦИЈА, ВАЛИДАЦИЈА И ЦЕРТИФИЦИРАЊЕ

3.3.4.1 Акредитација

У процесу акредитације се процјењује квалитет организатора образовања одраслих у Босни и Херцеговини, као и програма које они проводе, те потврђује да исти задовољавају унапријед утврђене критеријуме и стандарде за обављање дјелатности и извођење одређеног програма.

Процес акредитације организатора и програма образовања одраслих врши независно акредитационо тијело које успоставља надлежна образовна власт.

Акредитација се односи на све институције/организације у подручју образовања одраслих које проводе програме који воде до стицања квалификација и компетенција дефинисаних у квалификационом оквиру у Босни и Херцеговини.

Статус акредитоване институције/организације је временски ограничен али се продужава кроз процес ре-акредитације.

Акредитовани програми се периодично евалуирају и по потреби иновирају.

Систем акредитације се обезбјеђује и проводи кроз одговарајуће институционалне структуре и дефинисањем стандарда и критеријума за интерно и екстерно обезбјеђивање квалитета у подручју образовања одраслих у Босни и Херцеговини.

Успостављање система обезбјеђивања квалитета подразумева: дефинисане јасне и мјерљиве критеријуме и стандарде квалитета образовања одраслих; успоставу конзистентних метода вредновања које повезују интерно и спољно вредновање; успоставу механизма и процедура за

унапређивање квалитета; обезбјеђивање широке доступности резултата вредновања.

Надлежне образовне власти и стручне институције и тијела развијају стандарде и критеријуме за интерно и екстерно вредновање квалитета организатора образовања одраслих у Босни и Херцеговини, у областима:

- а) планова и програма рада организатора образовања одраслих;
- б) управљања и руковођења;
- ц) програма образовања;
- д) наставног процеса;
- е) образовних постигнућа полазника;
- ф) информисања, савјетовања и каријерног вођења полазника;
- г) људских и других ресурса;
- х) комуникације с јавношћу и информација

Организатори образовања одраслих су одговорни за развијање система интерног вредновања квалитета. Самовредновање се проводи на основу утврђених критеријума и стандарда квалитета за све дефинисане области вредновања, а на начин и по процедурама прописаним од стране надлежних образовних власти.

Екстерним вредновањем квалитета се оцјењује квалитет свих области дефинисаних стандардима квалитета, а провјеру испуњености утврђених критеријума и стандарда, као и давање препоруке за акредитацију проводи надлежно акредитационо тијело.

Интерно и екстерно вредновање квалитета се проводи једном у пет година.

3.3.4.2 Валидација претходног учења

Исходи учења - знања, вјештине и способности које је појединац стекао кроз претходно учење - формално и неформално образовање и учење кроз животну и радно искуство (информално учење) могу се провјерити и потврдити кроз поступак валидације претходног учења.

Валидација је поступак у коме се од стране надлежне институције/тијела провјеравају и потврђују исходи претходног учења - знања, вјештине и способности, према унапријед утврђеним критеријумима и стандардима провјере.

Свако има право приступа валидацији исхода учења, без обзира на начин њиховог стицања, а компетенције акумулиране кроз неформално и информално образовање/учење требају бити третиране једнако као компетенције стечене путем формалног образовања. Стечене компетенције се документују на јасан и успоредив начин, кориштењем постојећих и других инструмената за праћење и препознавање исхода учења. Исправе и други документи који садрже информације и податке о знањима, вјештинама и способностима стеченим кроз различите облике учења саставни су дио портфолија полазника.

Информације о могућностима валидације, као и информације и савјетовање о процедурама осигуравају се на начин да буду доступне свим заинтересованим појединцима и институцијама/организацијама, а нарочито угроженим категоријама грађана као посебно важним циљним групама у систему валидације.

Критеријуми и процедуре валидације морају бити одговарајуће, поуздане и транспарентне, а методологије и инструменти валидације, као и стручност особља укљученог у процес валидације провјерени.

Надлежне образовне власти у Босни и Херцеговини обезбјеђују неопходне претпоставке за успоставу система валидације претходног учења, као интегралног дијела квалификационог оквира у Босни и Херцеговини. У том

смислу, надлежне образовне власти предузимају мјере и активности на:

- а) развијању одговарајуће институционалне структуре за провођење поступка валидације и обезбјеђивању компетентности особља укљученог у процес валидације;
- б) утврђивању критеријума и процедура за валидацију, који обезбјеђују вишеступност/вишефазност процеса валидације, кроз идентификовање исхода учења, њихово документовање, формалну процјену, те потврђивање;
- ц) дефинисању сектора/подручја рада у којима је валидација неформалног и информалног образовања/учења могућа;
- д) обезбјеђивању учешћа других релевантних партнера у процесу валидације

3.3.4.3 Цертификовање - Издавање исправа о образовању

Цертификовањем - издавањем одговарајућих исправа о образовању се потврђује да су исходи учења - знања, вјештине и способности које је појединац стекао кроз формалне, неформалне или информалне видове образовања и учења провјерени и потврђени од стране надлежне институције/тијела, у складу с утврђеним критеријумима и стандардима.

Након завршетка формалних програма образовања одраслих: основног и средњег образовања или њихових појединих дијелова, те доквалификације и преквалификације, оспособљавања и усавршавања, полазницима се издају јавне исправе - свједочанства и дипломе које имају исту важност као и исправе стечене током редовног образовања, или јавно важећа увјерења о завршеним програмима оспособљавања и усавршавања.

Називи, форма и садржаји јавних исправа које се стичу у систему образовања одраслих уређују се законима и/или подзаконским актима.

Образовање одраслих за обављање заната и сродних дјелатности/занатско-предузетничке дјелатности, као и издавање (назив, садржај и форма) исправа које се стичу полагањем мајсторских испита уређују се прописима у области образовања одраслих и/или прописима о занату/занатско-предузетничкој дјелатности.

Полазницима програма неформалног образовања, након завршетка програма и провјере знања, вјештина и способности, организатор образовања о томе издаје увјерење/потврду/другу исправу, која нема статус јавне исправе. Уколико након завршетка неформалног програма није било провјере знања, вјештина и способности, полазницима се могу издати потврде или друге исправе које немају статус јавних исправа али из којих је евидентно да су били учесници одређеног програма неформалног образовања, као и стицање којих знања, вјештина и способности је било предвиђено програмом.

Систем цертификовање у Босни и Херцеговини омогућава одраслима да њихова знања, вјештине и способности које су стечене неформалним образовањем или информалним учењем, и које су провјерене и потврђене кроз процес валидације, буду признате издавањем јавне исправе о стеченим компетенцијама, односно стеченим квалификацијама. Процедуре, стандарди и критеријуме за цертификовање неформалног и информалног образовања/учења су транспарентни и засновани на стандардима у формалном систему образовања, односно стандардима квалификација унутар квалификационог оквира у Босни и Херцеговини.

3.3.5 ЕВИДЕНЦИЈЕ И БАЗЕ ПОДАТАКА

3.3.5.1 Документација и евиденције о образовању одраслих

Организатори образовања, надлежни органи и други релевантни субјекти воде документацију и евиденцију о образовању одраслих.

Организатори образовања воде посебну андрагошку документацију и евиденцију која, између осталог, обавезно укључује: матичне књиге, дневнике рада, програме образовања, документе о упису у програм, уговор о образовању, евиденције о андрагошким радницима, полазницима, провјерама исхода учења, те издатим јавним исправама.

Органи управе надлежни за образовање обавезно воде евиденције организатора образовања одраслих, донесених/одобрених програма образовања, полазника образовања одраслих, те андрагошких радника.

Ближе прописе о садржају, облицима те начину вођења и чувања андрагошке документације и евиденције доносе надлежне образовне власти.

Репрезентативна удружења послодаваца, привредне и занатске коморе воде евиденције послодаваца код којих се може обављати практичан рад, те друге евиденције из дјелокруга њихових активности у подручју образовања одраслих.

3.3.5.2 Базе података

Прописане евиденције о образовању одраслих се обједињују у одговарајуће базе података на нивоу организатора образовања, као и на нивоу надлежних министарства образовања и других релевантних органа и институција, на различитим нивоима власти.

Наведене базе података, као и друге расположиве базе података у области рада, запошљавања и других релевантних сектора служе искључиво у сврху праћења, анализе и унапређења стања образовања одраслих, те планирања његовог развоја.

С циљем испуњавања обавеза Босне и Херцеговине у погледу међународног извјештавања о стању образовања одраслих у земљи, као и с циљем договарања и подузимања заједничких мјера и активности домаћих органа на унапређењу политика и пракси образовања одраслих, одговарајући подаци и информације о стању и у вези с образовањем одраслих се достављају и обједињују на нивоу Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, у складу с договореним системом координације.

3.3.5.3 Статистика образовања одраслих

Статистичко праћење образовања одраслих у Босни и Херцеговини врше надлежне статистичке институције, у складу с важећим прописима.

Статистичко праћење образовања одраслих у Босни и Херцеговини је засновано на одговарајућој међународној методологији и концепту европског статистичког система информација о образовању, обуци и цјеложивотном учењу, а проводи се с циљем:

- а) успоставе релевантне статистике формалног образовања одраслих;
- б) провођења статистичких истраживања (анкета) о образовању одраслих;
- ц) обезбјеђивање релевантних показатеља за планирање развоја образовања одраслих у Босни и Херцеговини;
- д) обезбјеђивање упоредивости статистичких података, на међународном и европском нивоу.

3.3.5.4 Истраживања образовања одраслих

Како би се потакла и унаприједила системска истраживања о и у вези с образовањем и учењем одраслих, надлежне власти у Босни и Херцеговини предузимају акције и мјере за:

- а) потицање институционалне и професионалне сарадње на плану истраживања;
- б) успостављање мрежа истраживачких, стручних, других институција и експерата, те њихово учешће у истраживачким мрежама на регионалном и међународном плану;
- ц) имплементацију заједничких развојних и научно-истраживачких пројеката;
- д) већу финансијску подршку истраживањима;
- е) финансијску подршку истраживачким скуповима, издавању научних, стручних и других публикација о истраживањима и најбољим праксама у подручју образовања одраслих.

3.3.6 ДИЈАЛОГ И САРАДЊА АКТЕРА У ПОДРУЧЈУ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Образовање одраслих је партнерска дјелатност и заједничка одговорност различитих актера унутар владиног, пословног и невладиног сектора.

Кључни актери у социјалном и цивилном дијалогу и одлукама о политикама образовања одраслих су:

- а) министарства образовања и други органи управе надлежни за област образовања;
- б) министарства и други органи управе надлежни за област рада, запошљавања, социјалне политике, финансија и друге ресурсе унутар владиног сектора;
- ц) социјални партнери - привредне коморе, репрезентативни социјални партнери, предузећа и професионална удружења, јединице локалне самоуправе, организације цивилног друштва;
- д) организатори образовања одраслих;
- е) стручне, развојне и научно-истраживачке институције у различитим друштвеним секторима;
- ф) појединци

3.3.6.1 Међусекторско партнерство и сарадња

Партнерство владиног, пословног и невладиног сектора у дефинисању и провођењу политика образовања одраслих у Босни и Херцеговини се заснива на принципима:

- а) укључености представника релевантних сектора у процес припремања, предлагања провођења, надгледања и евалуације политика образовања одраслих;
- б) равноправности, међусобног повјерења и уважавања;
- ц) активног учешћа, одговорности и солидарности партнера;
- д) заснованости партнерства на заједничким циљевима и одређености њиховом остваривању;
- е) успостављеног партнерства на свим нивоима организовања (од државног до локалног);
- ф) слободног приступа информацијама и транспарентног поступања.

Надлежне власти на свим нивоима обезбјеђују законске и друге неопходне претпоставке, у складу с међународним и стандардима Европске уније, за

институционализовање сарадње и одрживост социјалног и цивилног дијалога с кључним социјалним партнерима.

Владин сектор

Унутар владиног сектора, сва министарства су укључена у разматрање питања и консултације у вези с политикама образовања одраслих, а кључне надлежности и одговорности за стратешко-оперативна питања у подручју образовања одраслих имају: надлежна министарства образовања, министарства рада, запошљавања и социјалне политике, те министарства финансија.

Репрезентативни социјални партнери

Партнерство и дијалог владиног сектора са репрезентативним социјалним партнерима - послодавцима и синдикатима, те њиховим удружењима се успоставља на свим нивоима друштвеног организовања и у готово свим питањима организације, имплементације и унапређења образовања одраслих, а нарочито по питањима:

- а) законодавног уређивања овог сегмента образовања;
- б) стратешког планирања и финансирања;
- ц) истраживања тржишта рада;
- д) креирања и провођења програма образовања;
- е) акредитације организатора и програма образовања;
- ф) валидације претходног учења.

Невладин сектор

У процес креирања и провођења политика образовања одраслих су укључени и представници невладиног сектора. Као важни субјекти у промовисању социјалне укључености, вриједности изван институционалног образовања и других услуга које пружају, те подршке локалним заједницама у имплементацији договорених политика образовања одраслих, невладине организације дјелују у блиском партнерству с владиним и пословним сектором.

Организације невладиног сектора предузимају активности на међусобном умрежавању и економичном коришћењу својих ресурса, с циљем унапређења разноврсности понуде квалитета програма и њихове реализације.

У складу са Споразумом о сарадњи између Савјета министара Босне и Херцеговине и невладиног сектора у Босни и Херцеговини (потписан 24.06.2007.), надлежне власти на свим нивоима предузимају мјере и активности за развијање одговарајућег правног оквира за рад невладиног сектора и стварање других предуслова за његово системско учешће у креирању, провођењу, надгледању и евалуацији политика образовања одраслих.

Јединице локалне самоуправе

Надлежне власти обезбјеђују законске и друге претпоставке за јачање одговорности јединица локалне самоуправе у погледу образовања одраслих, а нарочито у погледу: анализирања и праћења стања у подручју развоја људских ресурса, запошљавања и образовања и обуке одраслих; идентификовања локалних потреба тржишта рада и образовања одраслих, те дефинисања образовних приоритета; креирања локалних политика, стратегија и планова образовања одраслих; финансирања; предлагања и креирања програма образовања фокусираних на специфичне захтјеве локалног окружења и потребе одраслих.

На нивоу локалне заједнице, међусекторско партнерство и социјални дијалог по питањима образовања

одраслих остварује се кроз формирање и рад локалних савјета.

3.3.6.2 Међуресорна сарадња

Међуресорна сарадња у вези с политикама образовања одраслих се успоставља и проводи у складу с важећим прописима, нарочито по питањима праћења извршавања преузетих међународних обавеза, усаглашавања секторских политика и законодавстава, надгледања и евалуације ефеката секторских стратегија, те рационалног планирања, управљања и кориштења јавних средстава намијењених активностима у подручју образовања одраслих.

3.3.6.3 Институционална сарадња

У оквиру свога дјелокруга рада, сви органи, стручне и друге институције, организације и тијела у образовном и другим владиним секторима успостављају и одржавају међусобну сарадњу, као и сарадњу са другим партнерима унутар пословног и невладиног сектора, те у складу с тим планирају и координисано имплементују активности у вези с политикама образовања одраслих.

Институционална сарадња је усмјерена на развој и подизање квалитета образовања одраслих у Босни и Херцеговини, а заснива се на принципима: поштовања уставних и законских надлежности у области образовања одраслих; умрежавања кроз успостављање радног партнерства и интеграцију знања, способности и искустава; отворености и доступности информација и података; активног учешћа и дијелења одговорности свих учесника у процесу.

Институционална мрежа

Мрежу органа и стручних институција и тијела у подручју образовања одраслих у Босни и Херцеговини чине:

- а) органи, стручне и друге институције и тијела у области образовања који су сходно важећим прописима одговорни за политике, развој и праћење стандарда квалитета, стручну подршку и унапређење образовања одраслих;
- б) органи, стручне и друге институције и тијела у области рада и запошљавања и других релевантних сектора чије политике, задаци и активности блиско корелирају с питањима образовања одраслих;
- ц) образовне установе и други организатори образовања одраслих, научно- истраживачке институције, центри за развој, привредне коморе и друге организације и асоцијације чије су активности повезане са провођењем, унапређењем и развојем образовања одраслих;
- д) друге институције, тијела, установе, организације и центри које надлежне власти и други субјекти успостављају с циљем праћења, процјене, истраживања и унапређења квалитета образовања одраслих, као и с циљем унапређења образовне понуде, информисања, савјетовања и каријерног усмјеравања одраслих.

Како би се унаприједиле активности на успостави ефикасније и одрживе међуресорне и међуинституционалне сарадње, као и дијалог са свим релевантним актерима о заједничким интересима и потребама у подручју образовања одраслих, унутар надлежних министарстава образовања, рада и социјалне политике предвиђају се радна мјеста за праћење и координацију активности, сарадњу и размјену информација у подручју образовања одраслих.

Стручне послове и задатаке на праћењу и унапређењу образовања одраслих врше одговарајуће стручне институције, сходно законским рјешењима и утврђеним надлежностима.¹

Приоритетна подручја сарадње

Приоритетна подручја сарадње између институција на свим нивоима власти, као и њихове сарадње с другим социјалним партнерима се односе на:

- а) активности у вези с предлагањем и имплементацијом образовних стандарда, те стандарда занимања и квалификација у Босни и Херцеговини;
- б) успоставу система акредитације организатора и програма образовања одраслих;
- ц) успоставу система за валидацију претходног учења;
- д) развијање система информисања, савјетовања и цјеложивотне каријерне оријентације одраслих;
- е) унапређење писмености одраслих као континуума за цјеложивотно учење;
- ф) популаризацију цјеложивотног учења и унапређење партиципације одраслих у образовању и учењу;
- г) прикупљање и размјену података, те извјештавање о стању образовања одраслих;
- х) провођење системских истраживања у подручју образовања одраслих;
- и) планирање и имплементацију заједничких пројеката, као и јачање капацитета за припрему пројектних приједлога и аплицирање за средства из европских и међународних фондова помоћи;
- ј) учешће у регионалним и европским мрежама за подршку развоју образовања одраслих;

3.3.7 ПЛАНИРАЊЕ И ФИНАНСИРАЊЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

3.3.7.1 Планирање

Стратешки и други развојни документи

Стратешко планирање развоја образовања одраслих у Босни и Херцеговини заснива се на дијалогу свих социјалних партнера и координисаном приступу формулисању развојних докумената и акционих планова за њихову имплементацију.

У складу с утврђеним заједничким стратешким и оперативним циљевима и мјерама за развој образовања одраслих у Босни и Херцеговини, надлежни органи координишу и развијају одговарајуће секторске стратегије и акционе планове, уважавајући специфичне економско-социјално-културне контексте, потребе тржишта рада и, с тим у вези, нарочито потребе маргинализованих друштвених група.

Планови образовања одраслих

Јавни интерес - приоритетне образовне области и активности образовања одраслих, распоређивање програма на јединице локалне самоуправе, програми образовања и динамика њиховог остваривања, неопходна инфраструктурна подршка за извођење програма, извори и обим финансирања, као и друга питања од значаја за извођење активности образовања одраслих утврђују се планом образовања одраслих.

Планове образовања одраслих доносе надлежни органи, сходно прописима у области образовања одраслих.

У процесу доношења планова образовања одраслих обавезно се проводе консултације с репрезентативним социјалним партнерима и прибавља мишљење завода за запошљавање, привредних комора и других релевантних органа управе, институција и тијела.

Имплементација стратешких докумената и акционих планова

Надлежне образовне и друге власти у Босни и Херцеговини континуирано прате, анализирају и извјештавају о ефектима имплементације стратешких докумената и акционих планова у подручју образовања одраслих.

3.3.7.2. Финансирање

Финансирање образовања одраслих се врши из: јавних прихода; средстава послодавца; средстава полазника; средстава фондова Европске уније; донација и других извора.

У контексту успостављеног међусекторског партнерства и социјалног дијалога, сви актери дијеле заједничку одговорност за финансирање и у том смислу, у оквиру својих надлежности, предлажу и предузимају конкретне акције и мјере на плану унапређења постојећих законодавстава и развијања адекватних стратегија и модела за дугорочно и одрживо финансирање образовања одраслих.

Ове акције и мјере су нарочито усмјерене на:

- а) јачање одговорности владиног сектора за финансирање образовања одраслих;
- б) креирање стимулативних пореских политика и увођење других потицајних мјера за послодавце и друге субјекте који улажу у образовање одраслих;
- ц) успоставу намјенских фондова у подручју образовања одраслих;
- д) осигурање адекватне инфраструктурне потпоре образовању одраслих;
- е) обезбјеђивање веће финансијске слободе за јавне образовне установе - организаторе образовања одраслих, с циљем јачања њихове тржишне конкурентности;
- ф) успоставу адекватне политике суфинансирања организатора неформалног образовања;
- г) осигурање различитих облика и механизма финансијске потпоре појединцима који се укључују у процес образовања одраслих.

3.3.8 НАДГЛЕДАЊЕ ПОЛИТИКА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И НАДЗОР НАД РАДОМ ОРГАНИЗАТОРА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

3.3.8.1 Надгледање политика образовања одраслих

У складу са прихваћеним европским и другим међународним стандардима и смјерницама у погледу надгледања и извјештавања о политикама образовања одраслих, надлежне власти на свим нивоима се договарају и међусобно сарађују на упостави адекватних оквира и механизма за континуирани мониторинг кључних аспеката образовања одраслих у Босни и Херцеговини.

Континуирани мониторинг политика образовања одраслих се проводи нарочито у погледу:

- а) имплементације законодавстава о образовању одраслих;
- б) имплементације стратешких докумената и акционих планова;
- ц) инвестиција у подручју образовања одраслих;
- д) квалитет програма и наставног процеса;

¹ Постојеће стручне институције одговорне за питања образовања одраслих наведене су у Прилогу 2 овог документа (август 2013.)

- e) укључивања маргинализованих друштвених група у програме образовања одраслих.

3.3.8.2 Надзор над радом организатора образовања одраслих

Органи, њихова надлежност као и поступак провођења инспекцијског и стручног надзора над радом организатора образовања одраслих уређују се прописима Републике Српске, кантона/жупанија у Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Прилог 1

ЛИСТА КЉУЧНИХ МЕЂУНАРОДНИХ И ДОКУМЕНТА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ (ЕУ) О ПОЛИТИКАМА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У КОНТЕКСТУ ЦЈЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА

1. УН општа декларација о људским правима (1948);
2. Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966);
3. Протокол уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (1952);
4. Европска социјална повеља (1961);
5. Уговор о Европској унији (1992);
6. Повеља о основним правима Европске уније (2000);
7. УН Миленијска декларација (2000);
8. Свјетска декларација образовања за све (1990);
9. Хамбуршка декларација - Агенда за будућност (1997);
10. Бијела књига Европске комисије: Поучавање и учење - према друштву које учи (1995);
11. Меморандум о цјеложивотном учењу (2000);
12. Саопштење Европске комисије: Стварање јединственог европског простора цјеложивотног учења (2001);
13. Копенхашка декларација (2002);
14. Закључци Савјета ЕУ о препознавању и вредновању неформалног и информалног учења (2004)
15. Саопштење Европске комисије: образовање одраслих - Никад није касно за учење (2006);
16. EQF - Европски квалификацијски оквир за цјеложивотно учење (2008);
17. Саопштење Европске комисије: Нове вјештине за нове послове - Предвиђање и усклађивање тржишта рада и потребних вјештина (2008);
18. ЕТ 2020 - Стратешки оквир за европску сарадњу у образовању и оспособљавању - образовање и оспособљавање 2020 (2009)
19. ЕВРОПА 2020 - Европска стратегија за паметан, одржив и инклузиван развој (2010);
20. Резолуција Савјета ЕУ: Обновљена агенда за образовање одраслих (2011);
21. Препоруке Савјету ЕУ за валидацију неформалног и информалног учења (2012)

Прилог 2

ЛИСТА КЉУЧНИХ ПОСТОЈЕЋИХ СТРУЧНИХ ИНСТИТУЦИЈА НАДЛЕЖНИХ ЗА ПРАЋЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА

Ред.број	НАЗИВ СТРУЧНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	НАДЛЕЖНОСТ	ПРОПИС
1.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање	Агенција је надлежна за успостављање стандарда у предшколском, основном и средњем образовању, и за друге стручне послове у области стандарда знања и оцењивања квалитета који су одређени посебним законима и другим прописима; Агенција прати стандард и квалитет образовања и обуке у оквиру средњег стручног образовања и обуке, укључујући образовање и обуку одраслих, те проводи друге активности које се тичу примјене стандарда.	Закон о Агенцији за предшколско, основно и средње образовање ("Службени гласник БиХ", бр. 88/07) Оквирни закон о средњем стручном образовању и обуци у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 63/08)
2.	Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине	Агенција је, између осталог, надлежна за иницирање неопходних активности у службама запошљавања ентитета и Брчко дистрикта како би се, у сарадњи са послодавцима, синдикатима, образовним институцијама и осталим удружењима, организовали и имплементирали програми професионалног усмјеравања и образовања с циљем повећања запошљавања...	Закон о Агенцији за рад и запошљавање Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 21/03, 2009)
3.	Завод за образовање одраслих Републике Српске	Завод је надлежан за вршење стручних, управних и других послова у области образовања одраслих у Републици Српској: аналитичке и развојне активности у подручју образовања одраслих; провјера испуњености услова и критеријума за пружање услуга образовања одраслих као и праћење рада институција- пружаоца услуга; предлагање јавно важећих образовних програма за оспособљавање, преквалификавање, додатно образовање, обуку, усавршавање запослених и незапослених особа; одобравање и праћење програма образовања одраслих; успостављање и вођење регистара програма, учесника и организатора образовања одраслих; организовање и провођење обука за наставнике, сараднике и др	Закон о републичкој управи ("Службени гласник РС", бр. 118/08, 74/10 и 86/10) Закон о образовању одраслих ("Службени гласник РС", бр. 59/09 и 1/12)
4.	Педагошка институција Одељења за образовање Владе Брчко дистрикта БиХ	Педагошка институција је надлежна за вршење стручно-педагошког надзора и унапређење васпитно-образовне дјелатности у Дистрикту (у оквиру дефинисаних надлежности, израђује и програме образовања одраслих)	Закон о образовању у основним и средњим школама у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине ("Службени гласник Брчко дистрикта БиХ", бр. 10/08, 25/08, 4/13)
5.	Републички педагошки завод Републике Српске	Завод обавља стручне и друге стручне послове који се односе на стручне и савјетодавне послове у праћењу, унапређивању и развоју васпитања и образовања у предшколском, основном и средњем образовању...(између осталог, праћење и вредновање квалитета, педагошки, савјетодавни, инструктивни, корективни и надзорни рад у предшколским установама, основним и средњим школама и	Закон о републичкој управи ("Службени гласник РС" бр. 118/08, 74/10 и 86/10)

		домовима ученика; истраживачки и аналитички рад у функцији унапређивања васпитно-образовне праксе...	
6.	Кантонални/жупанијски педагошки заводи/заводи за школство у Федерацији Босне и Херцеговине	Сви педагошки заводи/заводи за школство у кантонима/жупанијама у Федерацији БиХ имају веома сличне надлежности, које се односе на вођење стручних послова у имплементацији, унапређењу и развоју одгоја и образовања, савјетодавно-инструктивни рад и вршење стручно-педагошког надзора над радом образовних установа у области предшколског, основног и средњег образовања. Вршење стручних послова на унапређењу одгојно-образовног рада подразумевају и надлежност завода за питања образовања одраслих.	
6.1	Јавна установа Педагошки завод Унско-санског кантона		Одлука о оснивању јавне установе Педагошки завод Унско-санског кантона ("Службени гласник УСК", бр. 3/07)
6.2	Педагошки завод Зеница		Закон о кантоналним министарствима и другим тијелима кантоналне управе ("Службене новине ЗДК, бр. 13/08, 3/10 и 6/12)
6.3	Педагошки завод Тузланског кантона		Закон о министарствима и другим органима управе Тузланског кантона ("Службене новине ТК, бр. 17/00, 3/01, 12/03, 10/05 и 3/08)
6.4	Просвјетно-педагошки завод Сарајево		Закон о организацији и дјелокругу органа управе и управних организација Кантона Сарајево "Службене новине КС", бр. 7/08, 6/08, 2010))
6.5	Педагошки завод Горажде	Између осталог, у вршењу послова из своје надлежности Завод прати тржиште рада и програме преквалификације и доквалификације младих и одраслих, те учествује у реформи образовног система "у циљу хватања корака са модерним свијетом - овладавање информативним технологијама, мултијезичким вјештинама, експерименталним наукама у свим разноликостима које пружа образовање за цијели живот.."	Законом о кантоналним министарствима и другим тијелима Кантоналне управе ("Службене новине БПК Горажде", бр. 5/03, 8/04 и 6/10, 13/12)
6.6	Педагошки завод Мостар		Закон о кантоналним министарствима и другим тијелима кантоналне управе (Службене новине ХНК", бр. 4/98, 1/02, 4/07, 2013)
6.7	Завод за школство Мостар		Закон о жупанијским министарствима и другим тијелима жупанијске управе ("Народне новине ХНЖ, бр. 4/98, 1/02 и 4/07, 2013)
7.	Заводи и јавне службе за запошљавање	Ове установе/службе су, између осталог, надлежне за посредовање између послодаваца и незапослених лица, те пружање помоћи незапосленим лицима да кроз различите програме образовања и обуке прилагоде своје квалификације и вјештине захтјевима тржишта рада.	Надлежности, организација и дјелатност ових установа/ служби су регулисани прописима Федерације БиХ, Републике Српске, БД БиХ и кантона/жупанија у Федерацији БиХ
7.1	Федерални завод за запошљавање ФБиХ		
7.2	ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске		
7.3	Завод за запошљавање Брчко дистрикта БиХ		
7.4	Јавне службе за запошљавање, успостављене у свих десет кантона у Федерацији БиХ		

621

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 14. stav (2) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 104/13) i Odluke o prenosu ovlaštenja predsjedavajućem i zamjenicima predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za interventno korištenje budžetske rezerve ("Službeni glasnik BiH", broj 12/14), zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donio je

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE**

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu, u

iznosu od 500,00 KM Šut Elmira iz Zenice, u svrhu jednokratne finansijske pomoći za odlazak na svjetsko takmičenje u oblasti energetike, inženjeringa, informatike i zaštite okoline "INEPO 2014" u Istanbul.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove Odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na tekući račun Šut Elmira.

Član 3.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-7098/14
28. aprila 2014. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zlatko Lagumdžija**, s. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 14. став (2) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", број 104/13) и Одлуке о пријеносу овласти предсједателју и замјеницима предсједателја Вјећа министара Босне и Херцеговине за интервентно кориштење прорачунске причуве ("Службени гласник БиХ", број 12/14), замјеник предсједателја Вјећа министара Босне и Херцеговине донио је

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRORAČUNSKЕ PRIČUVE**

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће прорачунске причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину, у износу од 500,00 КМ Шут Елмиру из Зенице, у сврху једнократне финансијске потпоре за одлазак на свјетско натјецанје на подручју енергетике, инжињеринга, информацијске технологије и заштите околиша "ИНЕРО 2014" у Истанбулу.

Чланак 2.

(Мјеродавност за реализирање)

За реализирање ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине суkladно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на текући рачун Шут Елмира.

Чланак 3.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-7098/14
28. травња 2014. године
Сарајево

Замјеник предсједателја
Вјећа министара БиХ
Др. **Zlatko Lagumdžija**, в. г.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 14. став (2) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", број 104/13) и Одлуке о преносу овлаштења предсједavajuћем и замјеницима предсједavajuћег Савјета министара Босне и Херцеговине за интервентно кориштење буџетске резерве ("Службени гласник БиХ", број 12/14), замјеник предсједavajuћег Савјета министара Босне и Херцеговине донио је

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE BUĐЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину, у износу од 500,00 КМ Шут Елмиру из Зенице, у сврху једнократне финансијске помоћи за одлазак на свјетско такмичење у области енергетике, инжињеринга, информатике и заштите околине "ИНЕРО 2014" у Истанбулу.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на текући рачун Шут Елмира.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-7098/14
28. априла 2014. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuћег
Савјета министара БиХ
Др **Zlatko Lagumdžija**, с. р.

622

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12 и 87/12 и 32/13), члана 14. став (2) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", број 104/13) и Одлуке о преносу овлаштења предсједavajuћем и замјеницима предсједavajuћег Вјећа министара Босне и Херцеговине за интервентно кориштење буџетске резерве ("Службени гласник БиХ", број 12/14), замјеник предсједavajuћег Вјећа министара Босне и Херцеговине донио је

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE BUĐЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину, у износу од 1.000,00 КМ Ghadban Ameru и Begović Mirzi из Сарајева, у сврху једнократне финансијске помоћи за одлазак на међународну смотру пројеката из области заштите околине "INESPO" у Амстердам.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на текући рачун Ghadban Amera.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-12259/14
28. априла 2014. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuћег
Вјећа министара БиХ
Др. **Zlatko Lagumdžija**, с. р.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12 и 87/12 и 32/13), члана 14. став (2) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", број 104/13) и Одлуке о пријеносу овласти предсједателју и замјеницима предсједателја Вјећа министара Босне и Херцеговине за интервентно кориштење прорачунске причуве ("Службени гласник БиХ", број 12/14), замјеник предсједателја Вјећа министара Босне и Херцеговине донио је

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu, u iznosu od 1.000,00 KM Ghadban Ameru i Begović Mirzi iz Sarajeva, u svrhu jednokratne finansijske potpore za odlazak na međunarodnu smotru projekata iz područja zaštite okoliša "INESPO" u Amsterdam.

Članak 2.

(Mjerodavnost za realiziranje)

Za realiziranje ove Odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na tekući račun Ghadban Amera.

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-12259/14
28. travnja 2014. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedatelja
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zlatko Lagumdžija**, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12 и 87/12 и 32/13), члана 14. став (2) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", број 104/13) и Одлуке о преносу овлаштења председавајућем и замјеницима председавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине за интервентно кориштење буџетске резерве ("Службени гласник БиХ", број 12/14), замјеник председавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине донио је

**ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину, у износу од 1.000,00 КМ Гхадбан Амеру и Беговић Мирзи из Сарајева, у сврху једнократне финансијске помоћи за одлазак на међународну смотру пројеката из области заштите околине "INESPO" у Амстердам.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на текући рачун Гхадбан Амера.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-12259/14
28. априла 2014. године
Сарајево

Замјеник председавајућег
Савјета министара БиХ
Др **Златко Лагумџија**, с. р.

**MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I
PROMETA BOSNE I HERCEGOVINE**

623

Na osnovu člana 5. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", br. 1/02 i 14/03), ministar komunikacija i prometa donosi

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
UVJETIMA I POSTUPKU IZDAVANJA LICENCI I
KVALIFIKACIJSKIH KARTICA VOZAČA ZA
OBAVLJANJE MEĐUNARODNOG CESTOVNOG
PRIJEVOZA**

Član 1.

U Pravilniku o uvjetima i postupku izdavanja licenci i kvalifikacijskih kartica vozača za obavljanje međunarodnog cestovnog prijevoza ("Službeni glasnik BiH", br. 81/11, 105/12, 32/13, 76/13 i 18/14), u članu 43. u stavu (2) riječi: "01.05.2014. godine" zamjenjuju se riječima: "najkasnije do 31.12.2014. godine".

Član 2.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu prvog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-05-02-2-1181/14
25. aprila 2014. godine
Sarajevo

Ministar
Damir Hadžić, s. r.

Na temelju članka 5. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", br. 1/02 i 14/03), ministar komunikacija i prometa donosi

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
UVJETIMA I POSTUPKU IZDAVANJA LICENCIJA I
KVALIFIKACIJSKIH KARTICA VOZAČA ZA
OBAVLJANJE MEĐUNARODNOG CESTOVNOG
PRIJEVOZA**

Članak 1.

U Pravilniku o uvjetima i postupku izdavanja licencija i kvalifikacijskih kartica vozača za obavljanje međunarodnog cestovnog prijevoza ("Službeni glasnik BiH", br. 81/11, 105/12, 32/13, 76/13 i 18/14), u članku 43. u stavku (2) riječi: "01.05.2014. godine" zamjenjuju se riječima: "najkasnije do 31.12.2014. godine".

Članak 2.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu prvog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-05-02-2-1181/14
25. travnja 2014. godine
Sarajevo

Ministar
Damir Hadžić, v. r.

Na osnovu člana 5. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom drumskom prevozu ("Službeni glasnik BiH", br.1/02 i 14/03), ministar komunikacija i transporta donosi

**ПРАВИЛНИК
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О
УСЛОВИМА И ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ЛИЦЕНЦИ И
КВАЛИФИКАЦИОНИХ КАРТИЦА ВОЗАЧА ЗА
ОБАВЉАЊЕ МЕЂУНАРОДНОГ ДРУМСКОГ
ПРЕВОЗА**

Члан 1.

У Правилнику о условима и поступку издавања лиценци и квалификационих картица возача за обављање међународног друмског превоза ("Службени гласник БиХ", бр. 81/11, 105/12, 32/13, 76/13 и 18/14), у члану 43. у ставу (2) ријечи: "01.05.2014. године" замјењују се ријечима: "најкасније до 31.12.2014. године".

Члан 2.

Овај Правилник ступа на снагу првог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-05-02-2-1181/14

25. априла 2014. године

Сарајево

Министар

Дамир Хаџић, с. р.

**КОМИСИЈА ЗА ОЧУВАЊЕ NACIONALNIH
SPOMENIKA BOSNE I HERCEGOVINE**

624

Комисија за очување националних споменика, на основи члана V став 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Bosni i Hercegovini, члана 39. став 1. и члана 40.а. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), на сједници одржаној од 1. до 3. априла 2014. године донијела је

ODLUKU

**O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
PROGLAŠENJU HISTORIJSKOG SPOMENIKA
"MRAMORJE" - GRUPA OD 39 STEČAKA U DONJIM
ČEVLJANOVIĆIMA, OPĆINA ILIJAŠ, NACIONALNIM
SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

У Одлуци о проглашењу историјског споменика "Мраморје" - група од 39 стећака у Донјим Чевљановићима, опћина Илијаš, националним спомеником Bosne i Hercegovine ("Службени гласник БиХ", број 53/08) у таčki I ставу 1. ријечи: "Историјски споменик 'Мраморје' - група од 39 стећака у Донјим Чевљановићима" замјењују се ријечима: "Средњовјековни надгробници - стећици у склопу заштићеног пејсажа Бијамбаре".

Став 2. мијенја се и гласи: "Национални споменик чини група од 39 стећака, премјештених са локалитета Мраморје из Донјих Чевљановића на локалитет Долови у заштићеном пејсажу Бијамбаре, опћина Илијаš".

У ставу 3. ријечи: "к.č. 427/1, посједовни лист број 14, з.к. извадак број 81" мијенјашу се и гласе: "дио к.č. 1622 (нови премјер), к.о. Бијамбаре, што одговара к.č. 770/77 (стари премјер), посједовни лист број 14, зк улошак број 1094".

II.

У таčki III, ставу 1, аlineја 3. мијенја се и гласи: "допуштено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и стручно мишљење надлежне службе заштите".

Иза аlineје 3. додашу се нове ал. 4, 5. и 6, које гласе:

- радови на уређењу локалитета и радови на санирању оштећења допуштени су искључиво уз претходно израђен план санације, реставрације и конзервације, и одобрења надлежног министарства и надзора надлежне службе заштите;
- извршити корекције на терцијарној скиси и урадити је по узору на примарну скису;

- извршити правилно позиционирање украшених стећака и стећака у форми сандука, према примарној скиси.

Иза аlineје 4. која постаје аlineја 7. додашу се нове аlineје 8. и 9, које гласе:

- није допуштено чишћење стећака од лишља и маховине, као ни уклањање патине;
- изузетно од претходне аlineје, допуштено је чишћење стећака и нишана у случају да је оно неопходно за истраживање епиграфских или декоративних елемената стећака и нишана, уз претходно израђен елаборат и одобрење надлежног министарства. Елаборат треба бити заснован на биолошким, хемијским, физичким и другим анализима за које конзерватор утврди да су неопходне, те садржавати одговарајуће конзерваторске мјере и процјену утјецая начина чишћења на камен.

У аlineји 5. која постаје аlineја 10. иза ријечи "осигурана" додаше се ријеч "физичка".

Став 2. се брише.

III.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у слједећем саставу: Зейнеп Ахунбај, Мартин Черри, Амра Хаџимухамедовић, Дубравко Ловреновић и Лјилјана Шево.

Број 05.2-2.5-58/14-2

1. априла 2014. године

Сарајево

Председavajuћа Комисије

Лјилјана Шево, с. р.

Повјеренство за очување националних споменика, на основу чланка V ставак 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Bosni i Hercegovini, чланка 39. ставак 1. и чланка 40.а. Пословника о раду Повјеренства за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), на сједници одржаној од 1. до 3. травња 2014. године, донијело је

ODLUKU

**O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
PROGLAŠENJU POVIJESNOG SPOMENIKA
"MRAMORJE" - GRUPA OD 39 STEČAKA U DONJIM
ČEVLJANOVIĆIMA, OPĆINA ILIJAŠ, NACIONALNIM
SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

У Одлуци о проглашењу повјесног споменика "Мраморје" - група од 39 стећака у Донјим Чевљановићима, опћина Илијаš, националним спомеником Bosne i Hercegovine ("Службени гласник БиХ" број 53/08) у таčki I ставку 1. ријечи: "Повјесни споменик 'Мраморје' - група од 39 стећака у Донјим Чевљановићима" замјењују се ријечима: "Средњовјековни надгробници - стећици у склопу заштићеног пејсажа Бијамбаре".

Став 2. мијенја се и гласи: "Национални споменик чини група од 39 стећака, премјештених са локалитета Мраморје из Донјих Чевљановића на локалитет Долови у заштићеном пејсажу Бијамбаре, опћина Илијаš".

У ставку 3. ријечи: "к.č. 427/1, посједовни лист број 14, з.к. извадак број 81" мијенјашу се и гласе: "дио к.č. 1622 (нови премјер), к.о. Бијамбаре, што одговара к.č. 770/77 (стари премјер), посједовни лист број 14, зк улошак број 1094".

II.

У таčki III, ставку 1., аlineја 3. мијенја се и гласи: "допуштено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и струковно мишљење надлежне службе заштите".

Иза аlineје 3. додашу се нове ал. 4., 5. и 6., које гласе:

- radovi na uređenju lokaliteta i radovi na saniranju oštećenja dopušteni su isključivo uz prethodno izrađen plan sanacije, restauracije i konzervacije, i odobrenja nadležnog ministarstva i nadzora nadležne službe zaštite;
- izvršiti ispravak na tercijarnoj skici i uraditi je po uzoru na primarnu skicu;
- izvršiti pravilno pozicioniranje ukrašenih stećaka i stećaka u formi sanduka, prema primarnoj skici.

Iza alineje 4. koja postaje alineja 7. dodaju se nove alineje 8. i 9., koje glase:

- nije dopušteno čišćenje stećaka od lišaja i mahovine, kao ni uklanjanje patine;
- izuzetno od prethodne alineje, dopušteno je čišćenje stećaka i nišana u slučaju da je ono neophodno za istragu epigrafskih ili dekorativnih elemenata stećaka i nišana, uz prethodno izrađen elaborat i odobrenje nadležnog ministarstva. Elaborat treba biti utemeljen na biološkim, kemijskim, fizičkim i drugim analizama za koje konzervator utvrdi da su neophodne, te sadržavati odgovarajuće konzervatorske mjere i procjenu utjecaja načina čišćenja na kamen.

U alineji 5. koja postaje alineja 10. iza riječi "osigurana" dodaje se riječ "fizička".

Stavak 2. se briše.

III.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Broj 05.2-2.5-58/14-2

1. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjedateljica Povjerenstva
Ljiljana Ševo, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на темељу члана V став 4 Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39. став 1 и члана 40.а. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), на сједници одржаној од 1. до 3. априла 2014. године, донијела је

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О ПРОГЛАШЕЊУ ИСТОРИЈСКОГ СПОМЕНИКА "МРАМОРЈЕ" – ГРУПА ОД 39 СТЕЋАКА У ДОЊИМ ЧЕВЉАНОВИЋИМА, ОПШТИНА ИЛИЈАШ, НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I

У Одлуци о проглашењу историјског споменика "Мраморје" - група од 39 стећака у Доњим Чевљановићима, општина Илијаш, националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" број 53/08) у тачки I става 1 ријечи: "Историјски споменик 'Мраморје - група од 39 стећака у Доњим Чевљановићима" замјењују се ријечима: "Средњовјековни надгробници - стећици у склопу заштићеног пејсажа Бијамбаре".

Став 2 мијења се и гласи: "Национални споменик чини група од 39 стећака, премјештених са локалитета Мраморје из Доњих Чевљановића на локалитет Долови у заштићеном пејсажу Бијамбаре, општина Илијаш".

У ставу 3 ријечи: "к.ч. 427/1, посједовни лист број 14, з.к. извадак број 81" мијењају се и гласе: "дио к.ч. 1622 (нови премјер), к.о. Бијамбаре, што одговара к.ч. 770/77 (стари премјер), посједовни лист број 14, зк уложак број 1094".

II

У тачки III, става 1, алинеја 3 мијења се и гласи: "допуштено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и стручно мишљење надлежне службе заштите".

Иза алинеје 3 додају се нове ал. 4, 5 и 6, које гласе:

- радови на уређењу локалитета и радови на санирању оштећења допуштени су искључиво уз претходно израђен план санације, рестаурације и конзервације, и одобрења надлежног министарства и надзора надлежне службе заштите;
- извршити корекције на терцијарној скици и урадити је по узору на примарну скицу;
- извршити правилно позиционисање украшених стећака и стећака у форми сандука, према примарној скици.

Иза алинеје 4 која постаје алинеја 7 додају се нове алинеје 8 и 9, које гласе:

- није допуштено чишћење стећака од лишјаја и маховине, као ни уклањање патине;
- изузетно од претходне алинеје, допуштено је чишћење стећака и нишана у случају да је оно неопходно за истраживање епиграфских или декоративних елемената стећака и нишана, уз претходно израђен елаборат и одобрење надлежног министарства. Елаборат треба да буде заснован на биолошким, хемијским, физичким и другим анализама за које конзерватор утврди да су неопходне, те да садржавају одговарајуће конзерваторске мјере и процјену утицаја начина чишћења на камен.

У алинеји 5 која постаје алинеја 10 иза ријечи "обезбјеђена" додаје се ријеч "физичка".

Став 2 се брише.

III

Ова одлука ступа на снагу narednog дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у слџедећем саставу: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Хадимухамедовић, Дубравко Ловреновић и Љиљана Шево.

Број 05.2-2.5-58/14-2

1. априла 2014. године
Сарајево

Предједавајућа Комисије
Љиљана Шево, с. р.

625

Комисија за очување националних споменика, на основи члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 39. став 1. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, на сједници одржаној од 25. до 29. априла 2013. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Културни пејзаж на Плавој води у Травнику проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: национални споменик).

Национални споменик чине меzarје на Дервенти са турбетом травничког муфтије Mehmed efendije и његове супруге Ajiša hanume и објекат Lutvine (Rudolfove) kahve.

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru koji obuhvata k.č. 533 (novi premjer), što odgovara dijelu k.č. 6/281, 6/141 i 6/145 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 1333, k.č. 538 (novi premjer), što odgovara k.č. 6/142 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 1028, k.č. 539 (novi premjer), što odgovara dijelu k.č. 6/281, 6/141 i 6/145 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 1333 i k.č. 543 (novi premjer), što odgovara k.č. 595/1 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 666, k.o. Travnik, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, za prostor definiran u tački I stav 3. ove odluke utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- Dopušteni su isključivo konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi koji će osigurati održivu upotrebu objekta, radovi na redovnom održavanju, uključujući i one radove čiji je cilj prezentacija nacionalnog spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i uz stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine;
- Dopušten je ukop u mezarje na Derventi s tim da prilikom novog ukopa kao i uređenja mezarja ne dođe do oštećenja ili trajnog uništenja starih nišana i da novi ukop bude na udaljenosti od minimalno 5 metara od starih nišana;
- Nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli ugroziti nacionalni spomenik, odnosno izgradnja novih objekata u zoni nacionalnog spomenika, nadogradnja i proširivanje na postojećim objektima, kao ni postavljanje privremenih objekata ili stalnih struktura čija svrha nije isključivo zaštita i prezentacija nacionalnog spomenika;
- U cilju očuvanja ambijentalnih vrijednosti nacionalnog spomenika, Općina Travnik dužna je da u okviru Regulacionog plana Kulturno-historijske zone utvrditi mjere za ublažavanja negativnog utjecaja ugostiteljskog objekta "Plava voda" na kulturni pejzaž Plave vode.

S ciljem **hitne zaštite** nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere:

- Identifikacija starih nišana u mezarju na Derventi i njihova konzervacija;
- Dislocirane nišane je potrebno vratiti na njihovo izvorno mjesto ili, ako to nije moguće, nakon konzervacije ih prezentirati u okviru mezarja;
- Izrada detaljnog snimka postojećeg stanja i projekta konzervacije turbeta travničkog muftije Muhamed efendije i njegove supruge Ajiše hanume;

- Konzervacija nišana u turbetu i konzervacija i rekonstrukcija slikane dekoracije.

IV

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski akti u dijelu u kojem su suprotni odredbama ove odluke.

V

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalne, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI

Ova odluka će se dostaviti Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine i općinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provođenja mjera utvrđenih u tač. II - V ove odluke, te nadležnom opštinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (www.kons.gov.ba).

VIII

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Broj 07.2-2.3-53/13-17

26. aprila 2013. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Komisije
Dubravko Lovrenović, s. r.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 39. stavak 1. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 25. do 29. travnja 2013. godine, donijelo je

ODLUKU

I.

Kulturni pejzaž na Plavoj vodi u Travniku proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čine mezarje na Derventi sa turbetom travničkog muftije Mehmed efendije i njegove supruge Ajiša hanume i objekt Lutvine (Rudolfove) kahve.

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru koji obuhvata k.č. 533 (novi premjer), što odgovara dijelu k.č. 6/281, 6/141 i 6/145 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 1333, k.č. 538 (novi premjer), što odgovara k.č. 6/142 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 1028, k.č. 539 (novi premjer), što odgovara dijelu k.č. 6/281, 6/141 i 6/145 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 1333 i k.č. 543 (novi premjer), što odgovara k.č. 595/1 (stari premjer), posjedovni list broj 1670, z.k. uložak broj 666, k.o. Travnik, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljenoga prema Aneksu 8. Općega

okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, znanstvene, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnoga spomenika.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacijske ploče sa temeljnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III.

U cilju trajne zaštite nacionalnoga spomenika, za prostor definiran u točki I. stavak 3. ove odluke utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- Dopušteni su isključivo konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi koji će osigurati održivu uporabu objekta, radovi na redovitom održavanju, uključujući i one radove čiji je cilj prezentacija nacionalnoga spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i uz stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine;
- Dopušten je ukop u mezarje na Derventi s tim da prigodom novog ukopa kao i uređenja mezarja ne dođe do oštećenja ili trajnog uništenja starih nišana i da novi ukop bude na udaljenosti od minimalno 5 metara od starih nišana;
- Nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli ugroziti nacionalni spomenik, odnosno izgradnja novih objekata u zoni nacionalnoga spomenika, nadogradnja i proširivanje na postojećim objektima, kao ni postavljanje privremenih objekata ili stalnih struktura čija svrha nije isključivo zaštita i prezentacija nacionalnoga spomenika;
- U cilju očuvanja ambijentalnih vrijednosti nacionalnoga spomenika, Općina Travnik dužna je da u okviru Regulacionog plana Kulturno-povijesne zone utvrditi mjere za ublažavanja negativnog utjecaja ugostiteljskog objekta "Plava voda" na kulturni pejzaž Plave vode.

U cilju **žurne zaštite** nacionalnoga spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere:

- Identifikacija starih nišana u mezarju na Derventi i njihova konzervacija;
- Dislocirane nišane je potrebno vratiti na njihovo izvorno mjesto ili, ako to nije moguće, nakon konzervacije ih prezentirati u okviru mezarja;
- Izrada detaljnog snimka postojećeg stanja i projekta konzervacije turbeta travničkog muftije Muhamed efendije i njegove supruge Ajiše hanume;
- Konzervacija nišana u turbetu i konzervacija i rekonstrukcija slikane dekoracije.

IV.

Stavljaju se izvan snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski spisi u dijelu u kojemu su protivni odredbama ove odluke.

V.

Svatko, a posebice nadležna tijela Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalne, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih postupaka koji mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI.

Ova odluka će se dostaviti Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine i općinskom tijelu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, u svrhu provedbe mjera utvrđenih u toč. II. – V. ove odluke, te nadležnom općinskom sudu u svrhu upisa u zemljišne knjige.

VII.

Sastavni je dio ove odluke obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web stranici Povjerenstva (www.kons.gov.ba).

VIII.

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

IX.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Ovu je odluku Povjerenstvo donijelo u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Broj 07.2-2.3-53/13-17

26. travnja 2013. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Dubravko Lovrenović, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 39. став 1. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, на сједници одржаној од 25. до 29. априла 2013. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Културни пејзаж на Плавој води у Травнику проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљем тексту: национални споменик).

Национални споменик чине мезарје на Дервенти са турбетом травничког муфтије Мехмед ефендије и његове супруге Ајиша хануме и објекат Лутвине (Рудолфове) кахве. Национални споменик се налази на простору који обухвата к.ч. 533 (нови премјер), што одговара дијелу к.ч. 6/281, 6/141 и 6/145 (стари премјер), посједовни лист број 1670, з.к. уложак број 1333, к.ч. 538 (нови премјер), што одговара к.ч. 6/142 (стари премјер), посједовни лист број 1670, з.к. уложак број 1028, к.ч. 539 (нови премјер), што одговара дијелу к.ч. 6/281, 6/141 и 6/145 (стари премјер), посједовни лист број 1670, з.к. уложак број 1333 и к.ч. 543 (нови премјер), што одговара к.ч. 595/1 (стари премјер), посједовни лист број 1670, з.к. уложак број 666, к.о. Травник, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина.

На национални споменик се примјењују мјере заштите утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављене према Анексу 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/02, 27/02, 6/04 и 51/07).

II

Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Влада Федерације) дужна је да обезбједи правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за

заштиту, конзервацију и презентацију националног споменика.

Комисија за очување националних споменика (у даљем тексту: Комисија) утврдиће техничке услове и обезбиједити финансијска средства за израду и постављање информационе табле са основним подацима о споменику и одлуци о проглашењу добра националним спомеником.

III

Ради трајне заштите националног споменика, за простор дефинисан у тачки I став 3. ове одлуке утврђују се сљедеће мјере заштите:

- Дозвољени су искључиво конзерваторско-рестаураторски радови, радови који ће да обезбиједје одрживу употребу објекта, радови на редовном одржавању, укључујући и оне радове чији је циљ презентација националног споменика, уз одобрење федералног министарства надлежног за просторно уређење и уз стручни надзор надлежне службе заштите наслеђа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине;
- Дозвољен је укоп у мезарје на Дервенти с тим да приликом новог укопа као и уређења мезарја не дође до оштећења или трајног уништења старих нишана и да нови укоп буде на удаљености од минимално 5 метара од старих нишана;
- Није дозвољено извођење радова који би могли да угрозе национални споменик, односно изградња нових објеката у зони националног споменика, надоградња и проширивање на постојећим објектима, као ни постављање привремених објеката или сталних структура чија сврха није искључиво заштита и презентација националног споменика;
- Ради очувања амбијенталних вриједности националног споменика, Општина Травник дужна је да у оквиру Регулационог плана Културно-историјске зоне утврдити мјере за ублажавања негативног утицаја угоститељског објекта "Плава вода" на културни пејзаж Плаве воде.

Ради **хитне заштите** националног споменика, утврђују се сљедеће мјере:

- Идентификација старих нишана у мезарју на Дервенти и њихова конзервација;
- Дислоциране нишане је потребно вратити на њихово изворно мјесто или, ако то није могуће, након конзервације их презентовати у оквиру мезарја;
- Израда детаљног снимка постојећег стања и пројекта конзервације турбета травничког муфтије Мухамед ефендије и његове супруге Ајише хануме;
- Конзервација нишана у турбету и конзервација и реконструкција сликане декорације.

IV

Стављају се ван снаге сви спроведбени и развојни просторно-плански акти у дијелу у којем су супротни одредбама ове одлуке.

V

Свако, а посебно надлежни органи Федерације Босне и Херцеговине, кантоналне, градске и општинске службе суздржаће се од предузимања било каквих радњи које могу да оштете национални споменик или доведу у питање његову заштиту.

VI

Ова одлука ће се доставити Влади Федерације, федералном министарству надлежном за просторно уређење, надлежној служби заштите наслеђа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине и општинском органу управе надлежном за послове урбанизма и катастра, ради спровођења мјера утврђених у тач. II - V ове одлуке, те надлежном општинском суду ради уписа у земљишне књиге.

VII

Саставни дио ове одлуке је образложење са пратећом документацијом које је доступно на увид заинтересованим лицима у просторијама и на веб страници Комисије (www.kons.gov.ba).

VIII

Према члану V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

IX

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: Зејнеп Ахунбај, Мартин Чергу, Амра Хаџимухамедовић, Дубравко Ловреновић и Љиљана Шево.

Број 07.2-2.3-53/13-17

26. априла 2013. године
Сарајево

Председавајући Комисије
Дубравко Ловреновић, с. р.

DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK

626

На основу чл. 4.2, 4.7. и 7. Закона о пријеносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11), члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05) и члана 16. Правилника о лиценцама ("Службени гласник БиХ", број 87/12), Државна регулаторна комисија за електричну енергију, на сједници одржаној 29. априла 2014. године, донијела је

ODLUKU

O IZDAVANJU PRIVREMENE LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Izdaje se privremena licenca društvu "KTG Zenica" d.o.o. Zenica za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz tačke 1. ove odluke izdaje se za period od 1. maja 2014. godine do 30. aprila 2016. godine.
3. Sastavni dio Odluke je privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom koja sadrži Uvjete za korištenje privremene licence.
4. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Образложење

"KTG" d.o.o. Zenica (у даљем тексту: подносилац захтјева) власник је привремене лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом, уписане у Регистар лиценци код ове Комисије под регистрацијским бројем: 05-28-12-33-20/12 од 16. априла 2012. године, чије трајање истеће 30. априла 2014. године.

Shodno pravu da koristi mogućnost obnove licence i ispunjavajući obavezu iz člana 54. Pravilnika o licencama

("Službeni glasnik BiH", broj 87/12) da najkasnije 120 dana prije isteka važnosti posjedujuće licence, izrazi svoju namjeru da djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom nastavi i dalje obavljati, vlasnik licence je podnio zahtjev za izdavanje nove licence koji je zaprimljen pod brojem: 05-28-12-425/13 od 31. decembra 2013. godine. O podnijetom zahtjevu odlučuje se u skladu sa internim pravilima i propisima DERK-a i shodno članu 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini.

Zahtjev je podniet blagovremeno, na propisanim obrascima, sa dokazom o prethodno izvršenoj uplati naknade za rješavanje zahtjeva i relevantnim dokumentima koji su, podnijeti uz zahtjev ili naknadno, na traženje DERK-a, omogućili DERK-u da razumije, razmatra i odlučuje o podnijetom zahtjevu, o čemu je obavijestio podnosioca zahtjeva svojim aktom broj: 05-28-12-425-6/13 od 26. februara 2014. godine.

Po pregledu i provjeri svih formalnih elemenata zahtjeva, DERK je najprije 1. marta 2014. godine objavio u dnevnim novinama i na svojoj internet stranici kratku obavijest za javnost, sumirajući zahtjev za licencu i odredio rok do 16. marta 2014. godine za dostavljanje komentara javnosti na podnijeti zahtjev za izdavanje licence.

DERK je konstatirao da nisu dostavljani komentari javnosti u vezi podnijetog zahtjeva za dodjelu privremene licence, niti je na javni poziv DERK-a bilo koje lice kandidiralo svoj interes da učestvuje u postupku u svojstvu umješaka.

Podnosilac zahtjeva nesporno ispunjava sve kriterije, uvjete i standarde propisane zakonom i pravilima i propisima DERK-a da obavlja međunarodnu trgovinu električnom energijom i da mu se omogućiti nastavljnje obavljanja ove djelatnosti. Međutim, DERK je posebno uzeo u obzir činjenicu da je prethodna privremena licenca, izdata na period od dvije godine, na traženje korisnika licence, suspendirana u dva navrata, u ukupnom trajanju dužem od jedne godine, što je, shodno članu 5. stav (4) Pravilnika o licencama, ocijenjeno kao potpuno opravdan razlog za ponovno izdavanje privremene licence.

Nadzor svih aspekata usklađenosti dosadašnjeg djelovanja podnosioca zahtjeva sa uvjetima i kriterijima za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom, a posebno ocjena činjenice da je prethodno izdata privremena licenca bila suspendirana, dali su osnova DERK-u da pristupi obnovi, ali privremene licence, odnosno pripremi Nacrta uvjeta za korištenje privremene licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine koja bi ponovo važila dvije godine.

Ovaj dokument je od 3. aprila 2014. godine učinjen dostupnim podnosiocu zahtjeva, kao i svim drugim zainteresiranim članovima javnosti, a omogućena im je prilika da iznesu svoje komentare i na općoj raspravi obavljenoj 10. aprila 2014. godine u sjedištu DERK-a u Tuzli, uz prethodnu objavu odgovarajuće obavijesti u dnevnim novinama i objavu dokumenata na internet stranici DERK-a.

Na održanoj općoj raspravi izostali su bilo čiji komentari koji su mogli utjecati da neki od uvjeta za korištenje licence budu uređeni na drugačiji način.

Imajući u vidu navedeno, pripremljen je prijedlog da se zatražena licenca izda, koji je dostavljen podnosiocu zahtjeva aktom DERK-a broj: 05-28-12-425-22/13 od 14. aprila 2014. godine.

Kako ni u ostavljenom roku podnosilac zahtjeva nije iznio komentare na prijedlog odluke, bilo je osnovano zaključiti da se prijedlog DERK-a smatra sačinjenim u skladu sa Zakonom o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini i podzakonskim propisima koji reguliraju predmetnu materiju.

Na osnovu svega naprijed izloženog, te respektirajući i dokaz da je podnosilac zahtjeva prethodno ishodio dozvolu

Regulatorne komisije za energiju u Federaciji BiH za obavljanje djelatnosti trgovine i snabdijevanja električnom energijom drugog reda na teritoriji Bosne i Hercegovine, registracijski broj: 06-03-1085/81/13 od 23. decembra 2013. godine, DERK je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

U skladu sa članom 9.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini, protiv ove odluke može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave ove odluke.

Broj 05-28-12-425-24/13
29. aprila 2014. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Mirsad Salkić, s. r.

Na temelju čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 16. Pravilnika o licencama ("Službeni glasnik BiH", broj 87/12), Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 29. travnja 2014. godine, donijela je

ODLUKU

O IZDAVANJU PRIVREMENE LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Izdaje se privremena licenca društvu "KTG Zenica" d.o.o. Zenica za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz točke 1. ove odluke izdaje se za razdoblje od 1. svibnja 2014. godine do 30. travnja 2016. godine.
3. Sastavni dio Odluke je privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom koja sadrži Uvjete za korištenje privremene licence.
4. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Obrazloženje

"KTG" d.o.o. Zenica (u daljem tekstu: podnositelj zahtjeva) vlasnik je privremene licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom, upisane u Registar licenci kod ove Komisije pod registracijskim brojem: 05-28-12-33-20/12 od 16. travnja 2012. godine, čije trajanje ističe 30. travnja 2014. godine.

Shodno pravu da koristi mogućnost obnove licence i ispunjavajući obavezu iz članka 54. Pravilnika o licencama ("Službeni glasnik BiH", broj 87/12) da najkasnije 120 dana prije isteka važnosti posjedujuće licence, izrazi svoju namjeru da djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom nastavi i dalje obavljati, vlasnik licence je podnio zahtjev za izdavanje nove licence koji je zaprimljen pod brojem: 05-28-12-425/13 od 31. prosinca 2013. godine. O podnijetom zahtjevu odlučuje se u skladu sa internim pravilima i propisima DERK-a i shodno članu 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini.

Zahtjev je podniet pravodobno, na propisanim obrascima, sa dokazom o prethodno izvršenoj uplati naknade za rješavanje zahtjeva i relevantnim dokumentima koji su, podnijeti uz zahtjev ili naknadno, na traženje DERK-a, omogućili DERK-u da razumije, razmatra i odlučuje o podnijetom zahtjevu, o čemu je obavijestio podnositelja zahtjeva svojim aktom broj: 05-28-12-425-6/13 od 26. veljače 2014. godine.

Po pregledu i provjeri svih formalnih elemenata zahtjeva, DERK je najprije 1. ožujka 2014. godine objavio u dnevnim novinama i na svojoj internet stranici kratku obavijest za javnost, sumirajući zahtjev za licencu i odredio rok do 16. ožujka 2014. godine za dostavljanje komentara javnosti na podnijeti zahtjev za izdavanje licence.

DERK je konstatirao da nisu dostavljani komentari javnosti u vezi podnijetog zahtjeva za dodjelu privremene licence, niti je na javni poziv DERK-a bilo koje lice kandidiralo svoj interes da sudjeluje u postupku u svojstvu umješaka.

Podnositelj zahtjeva nesporno ispunjava sve kriterije, uvjete i standarde propisane zakonom i pravilima i propisima DERK-a da obavlja međunarodnu trgovinu električnom energijom i da mu se omogućiti nastavljanje obavljanja ove djelatnosti. Međutim, DERK je posebno uzeo u obzir činjenicu da je prethodna privremena licenca, izdata na razdoblje od dvije godine, na traženje vlasnika licence, suspendirana u dva navrata, u ukupnom trajanju duljem od jedne godine, što je, shodno članku 5. stavak (4) Pravilnika o licencama, ocijenjeno kao potpuno opravdan razlog za ponovno izdavanje privremene licence.

Nadzor svih aspekata usuglašenosti dosadašnjeg djelovanja podnositelja zahtjeva sa uvjetima i kriterijima za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom, a posebno ocjena činjenice da je prethodno izdata privremena licenca bila suspendirana, dali su osnova DERK-u da pristupi obnovi, ali privremene licence, odnosno pripremi Nacrta uvjeta za korištenje privremene licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine koja bi ponovno važila dvije godine.

Ovaj dokument je od 3. travnja 2014. godine učinjen dostupnim podnositelju zahtjeva, kao i svim drugim zainteresiranim članovima javnosti, a omogućena im je prilika da iznesu svoje komentare i na općoj raspravi obavljenoj 10. travnja 2014. godine u sjedištu DERK-a u Tuzli, uz prethodnu objavu odgovarajuće obavijesti u dnevnim novinama i objavu dokumenata na internet stranici DERK-a.

Na održanoj općoj raspravi izostali su bilo čiji komentari koji su mogli utjecati da neki od uvjeta za korištenje licence budu uređeni na drugačiji način.

Imajući u vidu navedeno, pripremljen je prijedlog da se zatražena licenca izda, koji je dostavljen podnositelju zahtjeva aktom DERK-a broj: 05-28-12-425-22/13 od 14. travnja 2014. godine.

Kako ni u ostavljenom roku podnositelj zahtjeva nije iznio komentare na prijedlog odluke, bilo je osnovano zaključiti da se prijedlog DERK-a smatra sačinjenim u skladu sa Zakonom o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini i podzakonskim propisima koji reguliraju predmetnu materiju.

Na temelju svega naprijed izloženog, te respektirajući i dokaz da je podnositelj zahtjeva prethodno ishodio dozvolu Regulatorne komisije za energiju u Federaciji BiH za obavljanje djelatnosti trgovine i opskrbe električnom energijom drugog reda na teritoriji Bosne i Hercegovine, registracijski broj: 06-03-1085/81/13 od 23. prosinca 2013. godine, DERK je odlučio kao u izreci ove odluke.

U skladu sa člankom 9.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini, protiv ove odluke može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave ove odluke.

Broj 05-28-12-425-24/13
29. travnja 2014. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Mirsad Salkić, v. r.

Na osnovu čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), člana 36. Poslovnika o radu Džavne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i člana 16. Pravilnika o licencama ("Službeni glasnik BiH", broj 87/12), Džavna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 29. aprila 2014. godine, donijela je

ОДЛУКУ

О ИЗДАВАЊУ ПРИВРЕМЕНЕ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ДЈЕЛАТНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

1. Издаје се привремена лиценца друштву "KTG Zenica" д.о.о. Зеница за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом.
2. Лиценца из тачке 1. ове одлуке издаје се за период од 1. маја 2014. године до 30. априла 2016. године.
3. Саставни дио Одлуке је привремена лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом која садржи Улове за коришћење привремене лиценце.
4. Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ" и службеним гласилима ентитета.

Образложење

"KTG" д.о.о. Зеница (у даљем тексту: подносилац захтјева) власник је привремене лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом, уписан у Регистар лиценци код ове Комисије под регистарским бројем: 05-28-12-33-20/12 од 16. априла 2014. године, чије трајање истиче 30. априла 2012. године.

Сходно праву да користи могућност обнове лиценце и испуњавајући обавезу из члана 54. Правилника о лиценцама ("Службени гласник БиХ", број 87/12) да најкасније 120 дана прије истека важности посједује лиценце, изрази своју наmjеру да дјелатност међународне трговине електричном енергијом настави и даље обављати, власник лиценце је поднио захтјев за издавање нове лиценце који је запримљен под бројем: 05-28-12-425/13 од 31. децембра 2013. године. О поднијетом захтјеву одлучује се у складу са интерним правилима и прописима ДЕРК-а и сходно члану 7. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини.

Захтјев је поднијет благовремено, на прописаним обрасцима, са доказом о претходно извршеној уплати накнаде за рјешавање захтјева и релевантним документима који су, поднијети уз захтјев или накнадно, на тражење ДЕРК-а, омогућили ДЕРК-у да разумије, разматра и одлучује о поднијетом захтјеву, о чему је обавијестио подносиоца захтјева својим актом број: 05-28-12-425-6/13 од 26. фебруара 2014. године.

По прегледу и провјери свих формалних елемената захтјева, ДЕРК је најприје 1. марта 2014. године објавио у дневним новинама и на својој интернет страници кратку обавјештење за јавност, сумирајући захтјев за лиценцу и одредио рок до 16. марта 2014. године за достављање коментара јавности на поднијети захтјев за издавање лиценце.

ДЕРК је констатовао да нису достављани коментари јавности у вези поднијетог захтјева за додјелу привремене лиценце, нити је на јавни позив ДЕРК-а било које лице

кандидовало свој интерес да учествује у поступку у својству умјешача.

Подносилац захтјева неспорно испуњава све критеријуме, услове и стандарде прописане законом и правилима и прописима ДЕРК-а да обавља међународну трговину електричном енергијом и да му се омогући настављање обављања ове дјелатности. Међутим, ДЕРК је посебно узео у обзир чињеницу да је претходна привремена лиценца, издата на период од двије године, на тражење корисника лиценце, суспендована у два наврата, у укупном трајању дужем од једне године, што је, сходно члану 5. став (4) Правилника о лиценцама, оцијенено као потпуно оправдан разлог за поново издавање привремене лиценце.

Надзор свих аспеката усклађености досадашњег дјеловања подносиоца захтјева са условима и критеријумима за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом, а посебно оцјена чињенице да је претходно издата привремена лиценца била суспендована, дали су основа ДЕРК-у да приступи обнови, али привремене лиценце, односно припреми Нацрта услова за коришћење привремене лиценце за обављање дјелатности међународне трговине која би поново важила двије године.

Овај докуменат је од 3. априла 2014. године учињен доступним подносиоцу захтјева, као и свим другим заинтересованим члановима јавности, а омогућена им је прилика да изнесу своје коментаре и на општој расправи обављеној 10. априла 2014. године у сједишту ДЕРК-а у Тузли, уз претходну објаву одговарајућег обавјештења у дневним новинама и објаву докумената на интернет страници ДЕРК-а.

На одржаној општој расправи изостали су било чији коментари који су могли утицати да неки од услова за коришћење лиценце буду уређени на другачији начин.

Имајући у виду наведено, припремљен је приједлог да се затражена лиценца изда, који је достављен подносиоцу захтјева актом ДЕРК-а број: 05-28-12-425-22/13 од 14. априла 2014. године.

Како ни у остављеном року подносилац захтјева није изнио коментаре на приједлог одлуке, било је основано закључити да се приједлог ДЕРК-а сматра сачињеним у складу са Законом о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини и подзаконским прописима који регулишу предметну материју.

На основу свега напријед изложеног, те респектујући и доказ да је подносилац захтјева претходно исходио дозволу Регулаторне комисије за енергију у Федерацији БиХ за обављање дјелатности трговине и снабдијевања електричном енергијом другог реда на територију Босне и Херцеговине, регистарски број: 06-03-1085/81/13 од 23. децембра 2013. године, ДЕРК је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

У складу са чланом 9.2 Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини, против ове одлуке може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објаве ове одлуке.

Број 05-28-12-425-24/13

29. априла 2014. године
Тузла

Председавајући Комисије
Мирсад Салкић, с. р.

КОНКУРЕНЦИЈСКО ВИЈЕЋЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

627

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у веzi с чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у поступку покренутом по Захтјеву за pokretanje поступка поднесеном од стране привредног субјекта "Centrotrans-Eurolines" d.d. Сарајево, улица Курта Шорка 14., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина заступан по Извршном директору Заједничких функција дипл.еcc. Едину Лончарићу против Опћине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина и привредног субјекта "Vildan tours" d.o.o. Сарајево, улица Донји Хотонј 18., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина којег заступа директор Вилдана Шилјак, ради utvrđivanja постојања забрањених конкуренијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, запримљеном под бројем: 02-26-3-024-II/13 дана 24. септембра 2013. године Конкуренијско вјеће, на 87. (осамдесетседмој) сједници одржаној 17. септембра 2014. године, је donijelo

РЈЕШЕЊЕ

1. Odbija se Захтјев привредног субјекта "Centrotrans-Eurolines" d.d. Сарајево, улица Курта Шорка 14., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина, поднесен против Опћине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина и привредног субјекта "Vildan tours" d.o.o. Сарајево, улица Донји Хотонј 18., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина, ради utvrđivanja постојања забрањених конкуренијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Odbija se захтјев привредног субјекта "Centrotrans-Eurolines" d.d. Сарајево, улица Курта Шорка 14., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина за накнадом трошкова поступка као неоснован.
3. Ово Рјешење је коначно и бит ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће је дана 24. септембра 2013. године, под бројем 02-26-3-024-II/13 запримilo Захтјев за преиспитивање директног споразума закљученог између Опћине Вогошћа и превозника Vildan tours d.o.o., поднесен од стране привредног субјекта "Centrotrans-Eurolines" d.d. Сарајево, заступан по Извршном директору Заједничких функција дипл.еcc. Едину Лончарићу (у даљем тексту: Подносилац захтјева или CENTROTRANS), против Опћине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа (у даљем тексту: Опћина Вогошћа или Противна страна) и привредног субјекта "Vildan tours" d.o.o. Сарајево, улица Донји Хотонј 18., 71 000 Сарајево, којег заступа директор Вилдана Шилјак, (у даљем тексту: VILDAN TOURS или Противна страна), ради utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja или narušavanja тржишне конкуренције односно utvrđivanja забрањених конкуренијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), (у даљем тексту: Закон).

Запримљени Захтјев није био комплетан, те је Подносиоцу захтјева дана 2. октобра 2013. године upućен Захтјев бр: 02-26-3-024-1-II/13 за допуну истог и upлату административне таксе, те Захтјев бр: 02-26-3-024-3-II/13 од 17. октобра 2013. године.

Подносилац захтјева је dopunio Захтјев дана 14. октобра 2013. године поднеском број:02-26-3-024-2-II/13 и dokazом о upлати административне таксе, поднеском бр: 02-26-3-024-4-II/13

od 30. oktobra 2013. godine i podneskom br: 02-26-3-024-5-II/13 od 20. novembra 2013. godine.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na osnovu člana 28. stav (3) Zakona dana 5. decembra 2013. godine izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, broj: 05-26-3-024-6-II/13.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekt "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, Kurta Schorka14, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Općina Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina i privredni subjekt "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotonj 18., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

1.1. Privredni subjekt CENTROTRANS

Privredni subjekt "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, Kurta Schorka 14, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, je registrovan u Općinskom sudu Sarajevo pod matičnim brojem: 65-01-0339-11 (stari broj: 1-1675) sa upisanim kapitalom od 8.512.210,00 KM, i sa 29,54% vlasničkih udjela privrednog subjekta Sejari d.o.o. Sarajevo, 16,0958% vlasničkih udjela fizičkog lica Safudina Čengića (Sarajevo) i 9,2317% vlasničkih udjela fizičkog lica Muhameda Šaćiragića (Sarajevo).

Pretežne registrovane djelatnosti privrednog subjekta CENTROTRANS su pružanje usluga u međunarodnom, međugradskom, gradskom i prigradskom prevozu putnika.

1.2. Općina Vogošća

Općina Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina je tijelo lokalne samouprave, a u skladu sa članom 2. stav (1) tačka b) na istu se primjenjuje Zakon.

1.3. Privredni subjekt VILDAN TOURS

Društvo za unutarnji i međunarodni transport putnika i robe "Vildan Tours" d.o.o. Sarajevo, ulica sa sjedištem u Vogošći, Donji Hotonj 18., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina je registrovan u Općinskom sudu u Sarajevu, pod brojem: 65-01-0292-12 (stari broj 1-15963), sa upisanim osnovnim kapitalom od 28.400,00 KM, i kao jedinim osnivačem fizičkim licem Bašović Salčo ((.)*¹, Sarajevo).

Pretežne registrovane djelatnosti privrednog subjekta VILDAN TOURS su pružanje usluga u međunarodnom i unutrašnjem prevozu putnika.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu člana 26. Zakona.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnosilac zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navodi sljedeće:

- Općina Vogošća putem Službe za opću upravu i društvene djelatnosti objavila je Poziv za dostavu ponuda u otvorenom postupku za pružanje usluga prevoza učenika osnovnih škola sa područja Općine Vogošća broj: 1060-1-2-1/13 od 13. maja 2013. godine.
- CENTROTRANS se prijavio na navedeni poziv. Obzirom da je u tekstu poziva utvrđeno niz postupanja suprotnih Zakonu o javnim nabavkama i

koja direktno ugrožavaju prava na načelo slobode pristupa tržištu i zabrani neloyalne konkurencije, CENTROTRANS je podnio prigovor na tendersku dokumentaciju broj: 1/6522/13 od 4. juna 2013. godine.

- Dana 11. juna 2013. godine Ugovorni organ (Općine Vogošća) je svojim aktom odbio Prigovor kao neosnovan. Na navedeni akt od 11. juna 2013. godine CENTROTRANS je uložio u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Žalbu Uredu za razmatranje žalbi broj: 1/7101/13 od 14. juna 2013. godine.
- Ured za razmatranje žalbi je svojim Rješenjem broj: UP2-01-07.1-1002-9/13 od 17. jula 2013. godine usvojio Žalbu, te poništio odluku po prigovoru od 11. juna 2013. godine, te predmet vratio na ponovni postupak.
- Općina Vogošća je shodno naloženom u Rješenju Ureda za razmatranje žalbi donijela novo Rješenje broj: 02-14-708/13 od 5. avgusta 2013. godine, te odbila Prigovor CENTROTRANS-a kao neosnovan.
- Na citirano Rješenje CENTROTRANS je uložio žalbu broj: 1/9489/13 od 7. avgusta 2013. godine, a postupak je okončan donošenjem rješenja Ureda za razmatranje žalbi broj: UP2-01-07.1-1360-9/13 od 25. septembra 2013. godine, kojim je žalba usvojena i poništene su: Odluke po prigovoru broj: 02-14-708/13 od 5. avgusta 2013 i broj: 02-14-708/13 od 13. avgusta 2013. godine, tenderska dokumentacija i Obavijest o nabavci oglašene u Službenom glasniku broj 36/13;
- Općina Vogošća je suprotno Zakonu o javnim nabavkama BiH pristupila potpisivanju direktnog sporazuma, iako za takav stav nije imala zakonskog osnova. Naime, Ugovorni organ je pristupio potpisivanju direktnog sporazuma sa drugim ponuđačem iako postupak pred URŽ nije pravomoćno okončan. Također, navodi da je prevoz učenika u prethodnoj godini obavljao CENTROTRANS, te da je iz tih razloga Ugovorni organ (Općina Vogošća) bio dužan pristupiti potpisivanju aneksa Ugovora sa prevoznikom koji je prevoz obavljao u protekloj školskoj godini. Navedeno je obrazložio navodima da je praksa Ugovornog organa da u slučajevima kada postupak dodjele ugovora nije okončan, da Ugovorno tijelo pristupi potpisivanju Aneksa ugovora sa ponuđačem koji je prevoz učenika obavljao u prethodnoj školskoj godini, a sve do okončanja postupka izbora novog ponuđača za tekuću školsku godinu.
- Općina Vogošća pored činjenice da je pristupila potpisivanju direktnog sporazuma sa prevoznikom VILDAN TOURS također je propisala i uslove tenderskom dokumentacijom kojima su narušena načela i uočene nepravilnosti. Podnosilac zahtjeva navodi dijelove iz tenderske dokumentacije za koje smatra da nisu u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i to:
 - a) Općina – jamstvo za ponudu- Ne, 5.7.1. "Izjava ponuđača, da će ukoliko bude odabran osigurati bankovnu garanciju za dobro izvođenje posla na iznos od 10%...". Podnosilac zahtjeva smatra kako nije jasno zbog čega se traži Izjava umjesto Bankovne garancije koja bi potvrdila ozbiljnost ponuđača da je, pored organizacijskih i tehničkih sposobnosti spreman i finansijski jamčiti kvalitet svoje ponude;

¹(.)*- podaci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji.

- b) Dokazi koji se zahtjevaju, "6.1. c. Da njihovo ekonomsko i finansijsko stanje jamči uspješno realizovanje ugovora; 6.4. a. Ukupan promet u zadnje 2 (dvije) godine, ne smije biti manji ispod 200.000 KM; 6.5. a. Izjavu o ukupnom prometu dobavljača u segmentu poslovanja koji je predmet ugovora, za posljednje 2 (dvije) finansijske godine za koje se raspolaže podacima;" Podnosilac zahtjeva smatra kako nadležni općinski organ nije naveo na koji će način utvrditi "ekonomsko i finansijsko stanje koje garantuje uspješno realizovanje ugovora". Ovakva kvalifikacija daje mogućnost da Komisija subjektivno procjenjuje sposobnost ponuđača. Također, od ponuđača se traži izjava da je u dvije godine ostvario promet od 200.000 KM, a predmet ovog ugovora za dvije naredne godine iznosi cca 300.000 KM. Znači li ovo da je navedeni ukupni promet, koji je u naredne dvije godine 33% niži od budućeg ugovora, garancija da će ponuđač uspješno realizovati navedeni ugovor. Također, nije jasno na osnovu čega i kako je utvrđen minimalni promet od 200.000 KM, osim ako neko nije imao informaciju o prometu budućeg ponuđača.
- c) "6.6. c. Da pružalac usluga ima u vlasništvu ili ugovoru o leasing-u za najamanje 4 motorna vozila minibus turističke klase, ne stariji od 5 (pet) godina, 2 motorna vozila od 17-20 sjedišta za relacije Orahov brijeg – Hotonj i Orahov brijeg – Kobilja glava i dva motorna vozila kapaciteta od 24 od 30 sjedišta sa klima uređajem, uz uslove udobnosti i higijene koja se smatra nužnom u odnosu na prevozno sredstvo." Podnosilac zahtjeva smatra kako su postavljeni uvjeti diskutabilni, tražiti četiri (4) minibusa turističke izvedbe za prevoz učenika, koji nemaju mogućnost prijema putnika za stajanje, ukazuje na to da su kriteriji postavljeni prema mogućnostima određenog ponuđača. Također, Podnosilac zahtjeva želi naglasiti da je CENTROTRANS uredno vršio prevoz učenika Općine Vogošća u školskoj 2012./2013. sa potpuno novima prigradskim autobusima ISUZU kapaciteta 24 sjedenja + 12 stajanja. Za godinu dana koliko smo vršili prevoz učenika, niti jednu primjedbu na redovnost, kvalitet ili ljubaznost voznog osoblja nismo dobili niti od učenika, niti od roditelja, te od nastavnika i direktora škola. Neshvatljiv je zahtjev općinskog organa da, za obavljanje prevoza učenika, ponuđač ima dva motorna vozila od 17-20 mjesta. Na navedenim relacijama, prosječan broj učenika koji se prevezio tokom prethodne školske godine iznosio je 25-30 učenika. Postavlja se nekoliko pitanja: kako izvršiti prevoz učenika sa traženim kapacitetima? Zašto se traže minibusi sa znatno manjim kapacitetom, još turističke klase, od realnih potreba za prevoz? Po postavljenim uvjetima CENTROTRANS, ako posjeduje potpuno nove autobuse (minibuse), ne može konkurisati jer su kapaciteti ovih autobusa iznad 20 mjesta. Da se radi o tendencioznoj i smišljenoj diskvalifikaciji CENTROTRANS, govori i podatak da je ovaj kapacitet obrazložen neuslovnom trasom (granje i slično) što se nikako ne definiše kapacitetom, nego gabaritima. Da nije ovako tendenciozno napravljen Javni poziv, mi smo se mogli prilagoditi ovoj odredbi jednostavnim vađenjem sjedišta iz svojih autobusa. Ali, na relacijama Hotonj - Orahov Brijeg, i Orahov brijeg - Kobilja Glava, veći broj polazaka prometuje sa oko trideset učenika, tako da je i fizički nemoguće prevesti učenike u minibusu turističke izvedbe od 17-20 sjedišta. Mogli bi prihvatiti opciju po kojoj se od ponuđača zahtjevaju prevozni kapaciteti sa minimalno 20 ili... sjedišta sa mogućnošću primanja putnika koji mogu stajati (kao i u gradsko-prigradskom prevozu), a ovako ispada da ponuđač koji ima prevozno sredstvo kapaciteta 21 sjedište ne može konkurisati za ponudeni prevoz.
- d) "f) uspješno iskustvo u realizaciji usluga prevoza učenika pruženih u posljednje dvije godine, sa ukupnim vrijednosnim i iskustvo u ulozi prevoznika u posljednje dvije godine, kao dokaz najmanje 2 potvrde." Podnosilac zahtjeva smatra, te postavlja pitanja kako Komisija može utvrditi vjerodostojnost potvrda o uspješnom iskustvu u realizaciji prevoznih usluga. Koje je mjerilo ili je dovoljno priložiti dvije potvrde od neke institucije ili firme da sam uspješno obavio posao...koji?
- e) "e) potvrda od Porezne uprave kojom se dokazuje da pružalac usluga ima stalno uposlene ili na određeno vrijeme (ugovor o djelu)....". Podnosilac zahtjeva smatra kako pravilnikom o licenci nije definisana mogućnost da osobe koje imaju ugovor o djelu, kao i osobe koje su uposlene na određeno vrijeme mogu biti tretirani kao uposlenici koji osiguravaju prevozniku ispunjavanje uslova da za svako registrovano vozilo imaju jednog stalno uposlenog vozača. Na osnovu navedenog svaki prevoznik mora imati jednog stalno uposlenog na svako registrovano vozilo-autobus. Također, je nejasno na koji način se može zamijeniti vozač ukoliko dođe do iznenadne bolesti ili isključenja istog iz prometa zbog eventualnog kršenja zakona iz oblasti prometa. Normalno je da za četiri linije prevoznik ima minimum 5 vozila i 5 vozača i da svakog trenutka može dati zamjensko vozilo ili zamjenskog vozača. Očigledno je da je na i ovom uvjetu "crtan" određeni prevoznik koji nema dovoljan broj uposlenih, nema dovoljan broj vozila, ali ima "volju" i "ljude" da dobije navedeni posao.
- da se iz naprijed navedenog može zaključiti da je kriterijima definisanim Pozivom za dostavu ponuda Komisiji, koja je imenovana od strane ovlaštenog općinskog organa, ostavljen prostor za manipulaciju i kršenje pravila fer tržišnog poslovanja, a sve u cilju uskraćivanja dobijanja ugovora CENTROTRANS kao ponuđača i stavljanja istog u neravnopravan položaj spram drugih ponuđača koji su uzeli učešće u tenderskoj proceduri. Ovakav način rada smatra nedopustivim i daje mu za pravo da sumnja u transparentnost i pristranost u radu ovlaštenog organa.
- da se iz navedenog jasno može zaključiti da je Općina Vogošća dvojako prekršila odredbe Zakona o konkurenciji i to na način da je sa drugim prevozni-

kom potpisala direktni sporazum iako je postupak po žalbi pred URŽ-om i način što je objavila "poziv" sa propisanim uslovima koji su suprotni načelu slobode i pristupa tržištu i zabrani nelojalne konkurencije.

U dopuni Zahtjeva dostavljenoj dana 20. novembra 2013. godine, podnosilac Zahtjeva traži od Konkurencijskog vijeća da nastavi postupak, obzirom da Općina Vogošća i VILDAN TOURS, i dalje zaključuju direktne sporazume o prevozu učenika mimo tenderske procedure, čime i dalje krše Zakon. Također, upoznali su Konkurencijsko vijeće da je Općina Vogošća ponovno raspisala tender za prevoz učenika, te da nova tenderska dokumentacija sadrži i dalje brojne nepravilnosti i stavke kojima favorizuje jedan privredni subjekt.

Na osnovu navedenog, Podnosilac zahtjeva se opredjeljuje da traži poništenje sporazuma prema članu 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji: "ograničavanje i kontrola proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja", te traži od Konkurencijskog vijeća da preispita predmetni slučaj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provedbe postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, na 74. sjednici održanoj dana 5. decembra 2013. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po Zahtjevu podnesenom od strane privrednog subjekta "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, ulica Kurta Schorka 14., 71 000 Sarajevo, zastupan po Izvršnom direktoru Zajedničkih funkcija dipl.ecc. Edinu Lončariću protiv Općine Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća i privrednog subjekta "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotonj 18., 71 000 Sarajevo, broj: 02-26-3-024-8-II/13 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće, u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnim stranama u postupku, Općini Vogošća, aktom br: 02-26-3-024-13-II/13, a "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, aktom broj: 02-26-3-024-14-II/13 dana 6. decembra 2013. godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnosiocu zahtjeva, aktom broj: 02-26-3-024-12-II/13 dana 6. decembra 2013. godine.

Općina Vogošća je u odobrenom roku dostavila odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu člana 33. stav (3) Zakona, podneskom broj: 02-26-3-024-16-II/13 dana 23. decembra 2013. godine, u kojem osporava Zahtjev, te smatra da isti treba odbaciti ili odbiti kao neosnovan, te u bitnom navodi slijedeće:

- Ugovorni organ je obavezan izvršiti procjenu vrijednosti nabavke za robe, radove i usluge, na osnovu provjere stanja na tržištu. Nabavku ugovorno tijelo može podijeliti na više LOT-ova ukoliko svi njegovi dijelovi čine isti postupak nabavke. Znači sve dok dijeljenje ugovora ne utiče na odabir postupka javne nabavke dijeljenje je dozvoljeno. Bez obzira na to kolika je vrijednost nabavke, ugovorno tijelo može koristiti sve postupke predviđene Poglavljem 2. što znači: Otvoreni postupak, ograničeni postupak s pretkvalifikacijom, pregovarački postupak s objavom obavijesti o nabavki, i direktni sporazum kao posebni postupak javne nabavke iz Poglavlja 3.
- Po direktnom sporazumu se prikuplja informacija o cijeni od jednog dobavljača i prihvaća se cijena ako je povoljna za ugovorni organ. Ugovorni organ je izvršio odabir dobavljača na osnovu provjere stanja na tržištu, prema trenutnim mogućnostima kojima raspolaže ugovorni organ, i na ovaj način izbora ponuđača nije isključio konkurenciju kao što navodi

CENTROTRANS. Ugovorni organ je donio Pravilnik o primjeni postupka direktnog sporazuma broj: 02-05-1923/09 od 26. juna 2009. godine i Pravilnik o postupku direktnog sporazuma broj: 02-02-1858/13 od 9. septembra 2013. godine. Postupak direktnog sporazuma se primjenjuje na nabavku roba, usluga i radova čija je vrijednost procijenjena od strane ugovornog organa na iznos jednak ili manji od 6.000,00 KM.

- Općinski načelnik objavio je Javni poziv broj: 1060-1-2-1-1/13 dana 13. maja 2013. godine i isti je objavljen u ("Službenom glasniku BiH" broj 36/13) za prikupljanje ponuda za nabavku usluga za prevoz učenika na području Općine Vogošća u školskoj 2013./2014. godini.
 - Na Javni poziv su se javila dva ponuđača i to: CENTROTRANS i VILDAN TOURS. Ponuda od 14. juna 2013. godine od CENTROTRANS-a, za dnevni prevoz učenika sa uračunatim PDV-om iznosila je 984,00 KM, a ponuda VILDAN TOURS-a od 17. juna 2013. godine sa uračunatim PDV-om iznosila je 780,00 KM.
 - Na osnovu provjere stanja na tržištu, prema trenutnim mogućnostima kojima raspolaže ugovorni organ je, na osnovu direktnog sporazuma zaključio ugovor sa jednim dobavljačem, sa VILDAN TOURS. Ponuda CENTROTRANS-a je bila ekonomski nepovoljna i sa istim nije bilo moguće zaključiti ugovor.
 - U toku 2012./2013. godine na osnovu Pregovaračkog postupka Općina Vogošća je imala zaključen ugovor sa CENTROTRANSOM. CENTROTRANS je sa Općinom Vogošća imao zaključene ugovore o prevozu učenika Direktnim sporazumom u periodu od 1. novembra 2012. do 31. decembra 2012. godine, i u periodu od 1. januara 2013. godine do 30. juna 2013. godine.
 - Pošto je Ured za razmatranje žalbi poništio Javni poziv broj 1060-1-2-1-1/13 od 13. maja 2013. godine, Ugovorni organ Općina Vogošća je zbog hitnosti morao riješiti prevoz učenika OŠ sa područja Općine Vogošća. Ugovorni organ je izvršio odabir ponuđača koji ispunjava sve uslove od člana 22-26 Zakona o javnim nabavkama BiH i sa najpovoljnijom cijenom na osnovu provjere stanja na tržištu, prema trenutnim mogućnostima s kojima raspolaže Općina Vogošća i izvršio odabir ponuđača u postupku javne nabavke.
 - U izboru nije bila isključena konkurencija kako navodi direktor CENTROTRANS-a, njegove cijene u ponudi su bile neprihvatljive i štetne za ugovorni organ, ponuđač ne posjeduje ekskluzivno pravo na dodjelu ugovora.
 - Na osnovu svega navedenog, može se zaključiti da nisu postojala zabranjena konkurencijska djelovanja u skladu sa članom 4. stav (1) Zakona o konkurenciji, te su neosnovani navodi direktora CENTROTRANS-a, te predlaže da se odbije njihov zahtjev kao neosnovan.
- Dana 25. decembra 2013. godine, VILDAN TOURS je dostavio odgovor na Zaključak o pokretanju postupka broj: 02-26-3-024-17-II/13, u kojem u kratkim crtama navodi slijedeće:
- Kao privredni subjekt koji obavlja usluge prevoza putnika prijavljuje se na sve Javne pozive koji za predmet imaju usluge prevoza putnika, a za koje ispunjavamo zahtijevane uslove učešća. I u konkretnom slučaju nabavke usluga prevoza učenika

- Općine Vogošća prijavili smo svoje učešće kao i za svaki poziv koji je objavio ovaj ugovorni organ vezan za usluge prevoza putnika.
- Sva korespondencija se obavlja isključivo pisanim putem i u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH.
 - U dopisima koji su upućeni od strane CENTROTRANS-a nejasno je koji dio optužbi se odnosi na firmu VILDAN TOURS, te moli da se dostavi konkretni prigovor, optužbe i dokazi koji mu se stavljaju na teret. U kojem dijelu konkretne nabavke je firma VILDAN TOURS učinila propust, na koji način i kojim postupcima smo ugrozili firmu CENTROTRANS osim što smo se prijavili na javni poziv koji je javno dostupan svima pa i nama kao i bilo kojem registrovanom subjektu koji ispunjava uslove.
 - Razloge postupanja ugovornog tijela kao i uslove pod kojima su obavili konkretnu nabavku zatražite kod ugovornog organa.
 - U dijelu dokumenta u kojem podnosilac žalbe navodi kako je ugovorni organ pristupio potpisivanju direktnog sporazuma sa drugim ponuđačem, a ne sa njima kao prethodnim dobavljačem usluga, naglašava da je kao ponuđač koji je zadovoljio sve kriterije postavljene javnim pozivom ponudio cijenu koja je bila znatno povoljnija te je vjerovatno i to razlog zbog kojeg je ugovorni organ donio takvu odluku kod nabavke čiji je kriterij bio najniža cijena tehnički zadovoljavajuće ponude. Također, shodno stavu Ureda za razmatranje žalbi kao i komentaru Zakona o javnim nabavkama, prethodno iskustvo sa dobavljačem ni u kojem slučaju ne može biti kriterij za odabir dobavljača. "Dosadašnja saradnja" samo pokazuje da je taj dobavljač ranije vršio isporuke ugovornom organu i on ne može biti kriterij za vrednovanje ponuda.
 - U dijelu dokumenta u kojem podnosilac žalbe navodi kako su tehnički uslovi za učešće "diskutabilni" i "postavljani prema mogućnostima ponuđača", naglašavamo kako tehnički kriteriji koje je postavio ugovorni organ ocrtavaju stvarnu sliku potreba koje je objavio ugovorni organ, te je smanjenje kapaciteta u odnosu na ranije tražene samo rezultat prilagođavanja kapaciteta stvarnim potrebama za prevoz kao i prilagođavanje gabarita vozila (dimenzijama i ukupnom opterećenju) stvarnim potrebama na terenu. Upravo podnosilac žalbe, je jedna od vodećih kompanija sa najvećim brojem vozničkih jedinica na području Bosne i Hercegovine sa raznovrsnim kapacitetima vozila, te nije jasno iz kojih razloga ulaže prigovore i žalbe osim da bi oslanjajući se na "dosadašnju saradnju" sa ugovornim organima nastojao produžiti ugovore koji više nisu na snazi, ali su imali znatno veće ugovorne vrijednosti.
 - Stavom 3. člana 22. Zakona o javnim nabavkama BiH utvrđeno je da minimum kvalifikacijskih uslova koje je ugovorni organ odredio za kandidate i ponuđače i broj dokumenata koji su potrebni za njihovo dokazivanje obavezno treba da budu srazmjerni predmetu ugovora i usklađeni s njim.
 - Smatramo da sugestije podnosioca žalbe za postavljanjem većih kriterija koji su nesrazmjerni predmetu ugovora predstavljaju povećanje ukupne cijene koštanja kao i ograničenje za manje kompanije

sa manjim brojem vozničkih jedinica i manjim brojem uposlenih.

- VILDAN TOURS je ugovornom organu dostavio dokaze o stalno uposlenom voznom osoblju shodno traženim uslovima iz javnog poziva.
- Još jednom Vas molimo da nas izvijestite u kojem dijelu konkretne nabavke smo učinili propuste, na koji način i kojim postupcima smo ugrozili kompaniju CENTROTRANS.

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno tržište usluga predmetnoga postupka je tržište pružanja usluga prevoza učenika.

Relevantno geografsko tržište predmetnoga postupka je područje Općine Vogošća.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište predmetnog postupka je utvrđeno kao tržište pružanja usluga prevoza učenika u Općini Vogošća.

5. Usmena rasprava

U daljem toku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, za dan 19. februar 2014. godine (pozivi dostavljeni Podnosiocu zahtjeva aktom broj: 02-26-3-024-23-II/13 16. januara 2014. godine, Općini Vogošća aktom broj: 02-26-3-024-22-II/13 dana 6. januara 2014. godine i VILDAN TOURS aktom broj: 02-26-3-024-24 -II/13 dana 18. januara 2014. godine)

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća, ispred Podnosioca zahtjeva prisustvovali su Ibrahim Kerla, izvršni direktor i Azra Šebajraktarević, pravnik, (punomoć broj 1/2056/14 od 19. februara 2014. godine), ispred Općine Vogošća, Sulejman Zuko, općinski pravobranitelj, a ispred VILDAN TOURS, Salčo Bašović (punomoć broj 02-2014 od 19. februara 2014. godine).

Podnosilac zahtjeva, i ostale strane u postupku su ostale pri dosadašnjim iskazima, kao i dale dodatna pojašnjenja i odgovore na nejasnoće koje su se pojavile tokom postupka (Zapisnik broj: 02-26-3-024-28-II/13 od dana 19. februara 2014. godine).

Na osnovu naloga voditelja postupka, Podnosilac postupka je dana 26. februara 2014. godine pod brojem: 02-26-3-024-29-II/13 dostavio podatke tražene na usmenoj raspravi, kao i zahtjev za nadoknadu troškova postupka.

6. Prikupljanje podataka od trećih lica

U toku postupka radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica, u smislu člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela/institucija koje nisu stranke u postupku.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je zatražilo mišljenje, aktom broj: 02-26-3-024-25-II/13 od dana 30. januara 2014. godine od Agencije za javne nabavke BiH na okolnosti činjeničnog stanja na kojem Podnosilac zahtjeva bazira svoj Zahtjev.

Agencija za javne nabavke BiH je podneskom zaprimljenim pod brojem: 05-26-3-024-26-II/13 dana 17. februara 2014. godine dostavila Mišljenje broj: 04-02-1-259-1/14 od 11.02.2014. godine, u kojem u bitnom navodi da Zakon o javnim nabavkama ne poznaje termin "aneks ugovora", te da je opće pravilo u javnim nabavkama da se ugovor ne može proširiti, obnoviti ili produžiti kako u odnosu na period tako i za količinu robe. Za svaku nabavku, pa i za nabavku dodatnih roba ili usluga potrebno je provesti odgovarajući postupak i u skladu s time zaključiti novi ugovor. U izuzetnim slučajevima ugovorni organ može nabaviti dodatne robe/usluge koje su u uskoj vezi sa važećim ugovorom ali pod kumulativno propisanim uslovima.

U pogledu pokretanja postupka javne nabavke prije okončanja ranije pokretnog postupka za isti predmet nabavke, Agencija za javne nabavke BiH navodi da takvo postupanje nije predviđeno Zakonom o javnim nabavkama, te da isto može imati za posljedicu niz komplikacija, između ostalog zaključenje dva ugovora za isti predmet. Međutim, ako zaštita javnog interesa nalaže drugačije postupanje ugovornog organa, Agencija za javne nabavke BiH ističe da ugovorni organ ima proaktivnu ulogu, samostalno provodi postupak i snosi odgovornost provedenog postupka, odnosno donesenih odluka u skladu sa zakonskim aktima.

7. Utvrđeno činjenično stanje

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, kao i podataka i dokumentacije relevantnih institucija, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- Da je Općina Vogošća, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, objavila Javni poziv za dostavu ponuda za pružanje usluga prevoza učenika Osnovnih škola sa područja Općine Vogošća, putem Otvorenog postupka broj: 1060-1-2-1-1/13 od 13. maja 2013. godine, oglašeni u "Službenom glasniku BiH" br. 36/13.
- Da je u postupku dodjele ugovora najpovoljnijem ponuđaču, putem ovog Javnog poziva (objavljenog u "Službenom glasniku BiH" br. 36/13), doneseno Rješenje broj: UP-01-07.1-1360-9/13 dana 25. septembra 2013. godine od strane Ureda za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine, kojim je isti postupak poništen na način da je poništena tenderska dokumentacija i Obavijest o nabavci.
- Da po ovom postupku javne nabavke nije zaključen ni jedan ugovor o prevozu učenika;
- Da je prije objave Javnog poziva iz maja 2013. godine, u prethodnim školskim godinama, prevoz učenika na području općine Vogošća obavljao Podnosilac zahtjeva, i to na osnovu više ugovora sklopljenih u postupcima javne nabavke putem "konkurentskog poziva", "direktnog sporazuma" i "pregovaračkog postupka bez objave oglasa".
- Da je općina Vogošća potpisala sa ponuđačem VILDAN TOURS za priod od 1. -30. septembra 2013. godine Direktni sporazum o prevozu učenika Osnovnih škola sa područja Ugorsko – Vogošća na relaciji do i od JU OŠ "Zahid Baručija" Vogošća, Direktni sporazum o prevozu učenika Osnovnih škola sa područja Orahov Brijeg - Hotonj na relaciji do i od

JU OŠ "Izet Šabić" Vogošća, Direktni sporazum o prevozu učenika Osnovnih škola sa područja Krivoglavci - Vogošća na relaciji do i od JU OŠ "Mirsad Prnjavorac" Vogošća, Direktni sporazum o prevozu učenika Osnovnih škola sa područja Orahov Brijeg – Kobilja Glava na relaciji do i od JU OŠ "Zajko Delić" Vogošća, kao i da su naknadno iste vrste sporazuma sa istim prevoznikom potpisane i za mjesec oktobar i novembar.

- Da je Općina Vogošća dana 28. oktobra 2013. godine u "Službenom glasniku BiH" br. 83/13, objavila novi Javni poziv za dostavu ponuda za pružanje usluga prevoza učenika Osnovnih škola sa područja Općine Vogošća, putem Otvorenog postupka broj: 1060-1-2-1-7/13 od 28. oktobra 2013. godine.
- U postupku dodjele ugovora najpovoljnijem ponuđaču, putem ovog Javnog poziva, Općinski načelnik je donio Odluku o dodjeli ugovora broj: 02-14-2076/13 od 25. decembra 2013. godine. Postupak dodjele ugovora po ovom Javnom pozivu (objavljenom u "Službenom glasniku BiH" br. 83/13) je još u toku obzirom da je CENTROTRANS, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama uložio Prigovor na Odluku broj: 02-14-2076/13, LOT 1 i LOT 2 dana 30. decembra 2013. godine, a zatim i Žalbu na Zaključak Općine Vogošća broj: 02-14-2076/13 od 3. januara 2014. godine, a na istu Žalbu, Ured za razmatranje žalbi BiH još nije donio svoju Odluku.

8. Ocjena dokaza

Članom 4. stav (1) Zakona je propisano da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata, koji navedenim aktivnostima /aktima direktno ili indirektno učestvuju ili utiču na tržište, a koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu. Član 2. stav (1) tačka b) Zakona u privredne subjekte uključuje i organe državne uprave i lokalne samouprave.

Na osnovu uvida i analize svih činjenica i dokaza iznesenih u ovom postupku, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Općina Vogošća, kao ni VILDAN TOURS, svojim postupanjem nisu zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona u smislu ograničavanja i kontrole proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

Naime, kako bi se utvrdilo kršenje Zakona o konkurenciji tj. postojanje zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, potrebno je utvrditi da postupanje privrednog subjekta ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu.

Konkurencijsko vijeće nije moglo utvrditi da je objava "Javnog poziva" u maju 2013. godine od strane Općine Vogošća za cilj imala sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, obzirom da su ranije nabavke za istu uslugu provedene u postupcima koji su manje transparentni ("konkurentski poziv", "direktni sporazum" i "pregovarački postupak bez objave oglasa"). Obzirom na ovakvu praksu, samo raspisivanje "javnog poziva" od strane općine Vogošća upućuje Konkurencijsko vijeće na drugačiji zaključak – da je javni poziv objavljen dana 13. maja 2013. godine broj: 1060-1-2-1/13 raspisan u cilju transparentnosti, te je kao takav javno dostupan svim zainteresovanim ponuđačima koji ispunjavaju uslove za dostavu ponuda, a u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH.

Također, u vezi s posljedicom istog postupanja, nije se moglo utvrditi niti da je posljedica sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, iz razloga što je isti postupak od strane Ureda za razmatranje žalbi poništen, te nije prouzrokovao nikakve pravne posljedice. Naime, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da po Javnom pozivu iz maja 2013. godine nije zaključen nikakav ugovor, pa je samim time izostala posljedica ovog postupka.

Obzirom da je Javni poziv iz maja 2013. godine poništen i da po istom nije zaključen nikakav ugovor o javnoj nabavci, Konkurencijsko vijeće se iz razloga svrsishodnosti nije upuštalo u analizu uslova raspisanih u javnom pozivu za koje je Podnosilac zahtjeva tvrdio da su "suprotni načelu slobode pristupa tržištu i zabrani neloyalne konkurencije".

U pogledu navoda Podnosioca zahtjeva da je Općina Vogošća prekršila odredbe Zakona i time što je sa drugim prevoznikom potpisala direktni sporazum iako je postupak po žalbi pred Uredom za razmatranje žalbi BiH bio u toku, te da je bila obavezna potpisati aneks ugovora sa ranijim prevoznikom, Konkurencijsko vijeće je pribavilo Mišljenje Agencije za javne nabavke BiH broj: 04-02-1-259-1/14 od 11. februara 2014. godine.

Obzirom da je postupak Javne nabavke, na osnovu Javnog poziva iz maja 2013. godine nije bio okončan do početka školske 2013./2014. godine, Općina Vogošća je bila prinuđena osigurati prevoz učenika osnovnih škola. S tim u vezi, navodi Podnosioca zahtjeva kako je Općina Vogošća bila obavezna zaključiti aneks ugovora o prevozu učenika sa ponuđačem s kojim je prethodno imala zaključen ugovor nisu osnovani. Agencija za javne nabavke u svom u Mišljenju navodi: "Što se tiče zahtjeva dobavljača po pitanju "anexa" ugovora, ističemo da je opće pravilo u javnim nabavkama da se ugovor ne može proširiti, obnoviti ili produžiti, kako u vezi s količinom robe tako i u odnosu na period isporuke, u odnosu na ono što je određeno u tenderskoj dokumentaciji i u zaključenom ugovoru.... Također, ističemo da Zakon ne poznaje termin anex ugovora pa, u skladu s tim, nije moguće zaključiti anex osnovnog ugovora."

U pogledu pokretanja postupka javne nabavke prije okončanja ranije pokrenutog postupka za isti predmet nabavke Agencija za javne nabavke BiH u svom Mišljenju navodi da takvo postupanje nije predviđeno Zakonom o javnim nabavkama BiH, te da isto može imati za posljedicu niz komplikacija, između ostalog zaključenje dva ugovora za isti predmet. Međutim, ako zaštita javnog interesa nalaže drugačije postupanje ugovornog organa, Agencija za javne nabavke BiH ističe da ugovorni organ ima proaktivnu ulogu, samostalno provodi postupak i snosi odgovornost provednog postupka, odnosno donesenih odluka u skladu sa zakonskim aktima.

Obzirom da je Općina Vogošća zaključivala direktne ugovore sa ponuđačem VILDAN TOURS čija je ponuda cjenovno bila najpovoljnija u javnom pozivu iz maja 2013. godine, i to na periode od po mjesec dana, a sve iz razloga da bi obezbjedila uslugu prevoza učenika, koja predstavlja javni interes, jer postupci po javnim pozivima za istu uslugu raspisani u maju a potom i u oktobru od strane Općina Vogošća nisu bili okončani, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ovako zaključeni sporazumi između Općine Vogošća i VILDAN TOURS o prevozu učenika nemaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu u smislu člana 4. stav (1) tačka b) tj. ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

Obzirom da je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da samo potpisivanje direktnog sporazuma nije naštetilo tržišnoj konkurenciji, već da su isti potpisani kako bi se zaštitio javni interes, tako je odbilo i navode podnosioca da je VILDAN

TOURS učestvovao u kršenju Zakona potpisivanjem ugovora putem Direktnog sporazuma.

Konkurencijsko vijeće smatra da je suštinsko ispitivanje valjanosti provedbe postupka javne nabavke i kontrola zakonitosti istih, Zakonom o javnim nabavkama BiH prvenstveno dodijeljena Agenciji za javne nabavke BiH i Uredu za razmatranje žalbi BiH, pa stoga smatra da bi došlo do sukoba nadležnosti ukoliko bi se ulazilo u ispitivanje zakonitosti postupaka javne nabavke kako to sugeriše u svom zahtjevu Podnosilac zahtjeva. Konkurencijsko vijeće se tokom postupka ograničilo na eventualno narušavanje tržišne konkurencije, a na osnovu odredbi Zakona i nadležnosti Konkurencijskog vijeća propisanih u članu 25. Zakona.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

9. Troškovi postupka

CENTROTRANS je dana 26. februara 2014. godine dostavio Zahtjev za naknadu troškova postupka u iznosu od 1.000 KM, što odgovara iznosu od visine uplaćene administrativne takse za provedbu ovog postupka.

Ostale strane u postupku nisu podnijele zahtjev za naknadu troškova postupka.

Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04 i 88/07 i 93/09), i to član 105. stav (2) Zakona o upravnom postupku kada u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj strani nadoknaditi opravdane troškove koji su toj strani nastali učešćem u postupku.

Prema članu 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Kako Centrotrans, kao jedini podnosilac zahtjeva za nadoknadu troškova postupka nije uspio u postupku, nisu mu odobreni ni traženi troškovi.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

10. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj 02-26-3-024-30-II/13

17. aprila 2014. godine

Sarajevo

Predsjednik

Gordan Raspuđić, s. r.

Na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (2), a u svezi s člankom 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka podnesenom od strane gospodarskog subjekta "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, ulica Kurta Schorka 14., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina zastupan po Izvršnom direktoru Zajedničkih funkcija dipl.ecc. Edinu Lončariću protiv Općine Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina i gospodarskog subjekta "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotanj 18., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina kojeg zastupa direktor Vildana Šiljak, radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, zaprimljenog pod brojem: 02-26-3-024-II/13 dana 24. rujna 2013.

godine, Konkurencijsko vijeće na 87. (osamdesetsedmoj) sjednici održanoj 17. travnja 2014. godine je donijelo

RJEŠENJE

- Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekta "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, ulica Kurta Schorka 14., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, podnesen protiv Općine Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina i gospodarskog subjekta "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotonj 18., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
- Odbija se zahtjev gospodarskog subjekta "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, ulica Kurta Schorka 14., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina za naknadom troškova postupka kao neosnovan.
- Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 24. rujna 2013. godine, pod brojem 02-26-3-024-II/13 zaprimilo Zahtjev za preispitivanje direktnog sporazuma zaključenog između Općine Vogošća i prijevoznika Vildan tours d.o.o., podnesen od strane gospodarskog subjekta "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, zastupan po Izvršnom direktoru Zajedničkih funkcija dipl. ecc. Edinu Lončariću (u daljnjem tekstu: Podnositelj zahtjeva ili CENTROTRANS), protiv Općine Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća (u daljnjem tekstu: Općina Vogošća ili Protivna strana) i gospodarskog subjekta "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotonj 18., 71 000 Sarajevo, kojeg zastupa direktor Vildana Šiljak, (u daljnjem tekstu: VILDAN TOURS ili Protivna strana), radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije odnosno utvrđivanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), (u daljnjem tekstu: Zakon).

Zaprimljeni Zahtjev nije bio kompletan, te je Podnositelju zahtjeva dana 2. listopada 2013. godine upućen Zahtjev br: 02-26-3-024-1-II/13 za dopunu istog i uplatu administrativne pristojbe, te Zahtjev br: 02-26-3-024-3-II/13 od 17. listopada 2013. godine.

Podnositelj zahtjeva je dopunio Zahtjev dana 14. listopada 2013. godine podneskom broj: 02-26-3-024-2-II/13 i dokazom o uplati administrativne pristojbe, podneskom br: 02-26-3-024-4-II/13 od 30. listopada 2013. godine i podneskom br: 02-26-3-024-5-II/13 od 20. studenog 2013. godine.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na temelju članka 28. stavak (3) Zakona dana 5. prosinca 2013. godine izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, broj: 05-26-3-024-6-II/13.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekt "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, Kurta Schorka 14, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Općina Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina i gospodarski subjekt "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotonj 18., 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

1.1. Gospodarski subjekt CENTROTRANS

Gospodarski subjekt "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, Kurta Schorka 14, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, je registriran u Općinskom sudu Sarajevo pod matičnim brojem: 65-01-0339-11 (stari broj: 1-1675) sa upisanim kapitalom od 8.512.210,00 KM, i sa 29,54% vlasničkih udjela gospodarskog subjekta Sejari d.o.o. Sarajevo, 16,0958% vlasničkih udjela

fizičke osobe Safudina Čengića (Sarajevo) i 9,2317% vlasničkih udjela fizičke osobe Muhameda Šaćiragića (Sarajevo).

Pretežite registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta CENTROTRANS su pružanje usluga u međunarodnom, međugradskom, gradskom i prigradskom prijevozu putnika.

1.2. Općina Vogošća

Općina Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina je tijelo lokalne samouprave, a sukladno članku 2. stavak (1) točka b) na istu se primjenjuje Zakon.

1.3. Gospodarski subjekt VILDAN TOURS

Društvo za unutarnji i međunarodni transport putnika i robe "Vildan Tours" d.o.o. Sarajevo, ulica sa sjedištem u Vogošći, Donji Hotonj 18., 71 320 Vogošća, Bosna i Hercegovina je registriran u Općinskom sudu u Sarajevu, pod brojem: 65-01-0292-12 (stari broj 1-15963), sa upisanim temeljnim kapitalom od 28.400,00 KM, i kao jedinim osnivačem fizičkom osobom Bašović Salčo (..)**¹, Sarajevo).

Pretežite registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta VILDAN TOURS su pružanje usluga u međunarodnom i unutarnjem prijevozu putnika.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu članka 26. Zakona.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelji zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode slijedeće:

- Općina Vogošća putem Službe za opću upravu i društvene djelatnosti objavila je Poziv za dostavu ponuda u otvorenom postupku za pružanje usluga prijevoza učenika osnovnih škola sa područja Općine Vogošća broj: 1060-1-2-1/13 od 13. svibnja 2013. godine.
- CENTROTRANS se prijavio na navedeni poziv. Obzirom da je u tekstu poziva utvrđeno niz postupanja suprotnih Zakonu o javnim nabavama i koja izravno ugrožavaju prava na načelo slobode pristupa tržištu i zabrani neobjavljene konkurencije, CENTROTRANS je podnio prigovor na tendersku dokumentaciju broj: 1/6522/13 od 4. lipnja 2013. godine.
- Dana 11. lipnja 2013. godine Ugovorno tijelo (Općina Vogošća) je svojim aktom odbilo Prigovor kao neutemeljen. Na navedeni akt od 11. lipnja 2013. godine CENTROTRANS je uložio sukladno Zakonu o javnim nabavama, Žalbu Uredu za razmatranje žalbi broj: 1/7101/13 od 14. lipnja 2013. godine.
- Ured za razmatranje žalbi je svojim Rješenjem broj: UP2-01-07.1-1002-9/13 od 17. srpnja 2013. godine usvojio Žalbu, te poništio odluku po prigovoru od 11. lipnja 2013. godine, te predmet vratio na ponovni postupak.
- Općina Vogošća je shodno naloženom u Rješenju Ureda za razmatranje žalbi donijela novo Rješenje broj: 02-14-708/13 od 5. kolovoza 2013. godine, te odbila Prigovor CENTROTRANS-a kao neutemeljen.
- Na citirano Rješenje CENTROTRANS je uložio žalbu broj: 1/9489/13 od 7. kolovoza 2013. godine, a

¹ (..)**: podaci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu članka 38. Zakona o konkurenciji.

postupak je okončan donošenjem rješenja Ureda za razmatranje žalbi broj: UP2-01-07.1-1360-9/13 od 25. rujna 2013. godine, kojim je žalba usvojena i poništene su: Odluke po prigovoru broj: 02-14-708/13 od 5. kolovoza 2013. i broj: 02-14-708/13 od 13. kolovoza 2013. godine, tenderska dokumentacija i Obavijest o nabavi oglašene u Službenom glasniku broj 36/13;

- Općina Vogošća je suprotno Zakonu o javnim nabavama BiH pristupila potpisivanju izravnog sporazuma, i ako za takav stav nije imala zakonskog temelja. Naime, Ugovorno tijelo je pristupilo potpisivanju izravnog sporazuma sa drugim ponuditeljem iako postupak pred URŽ nije pravomoćno okončan. Također, navodi da je prijevoz učenika u prethodnoj godini obavljao CENTROTRANS, te da je iz tih razloga Ugovorno tijelo (Općina Vogošća) bila je dužna pristupiti potpisivanju aneksa Ugovora sa prijevoznikom koji je prijevoz obavljao u protekloj školskoj godini. Navedeno je obrazložio navodima da je praksa Ugovornog tijela da u slučajevima kada postupak dodjele ugovora nije okončan, da Ugovorno tijelo pristupi potpisivanju Aneksa ugovora sa ponuditeljem koji je prijevoz učenika obavljao u prethodnoj školskoj godini, a sve do okončanja postupka izbora novog ponuditelja za tekuću školsku godinu.
- Općina Vogošća pored činjenice da je pristupila potpisivanju izravnog sporazuma sa prijevoznikom VILDAN TOURS također je napisala i uvjete tenderskom dokumentacijom kojima su narušena načela i uočene nepravilnosti. Podnositelj zahtjeva navodi dijelove iz tenderske dokumentacije za koje smatra da nisu sukladna Zakonu o javnim nabavama i to:
 - a) Opcija - jamstvo za ponudu - Ne, 5.7.1. "Izjava ponuditelja, da će ukoliko bude odabran osigurati bankovno jamstvo za dobro izvršenje posla na iznos od 10%...". Podnositelj zahtjeva smatra kako nije jasno zbog čega se traži Izjava umjesto Bankovnog jamstva koje bi potvrdilo ozbiljnost ponuditelja da je, pored organizacijskih i tehničkih sposobnosti spreman i finansijski jamčiti kvalitetu svoje ponude;
 - b) Dokazi koji se zahtjevaju, "6.1. c. Da njihovo ekonomsko i finansijsko stanje jamči uspješno realiziranje ugovora; 6.4. a. Ukupan promet u zadnje 2 (dvije) godine, ne smije biti manji ispod 200.000 KM; 6.5. a. Izjavu o ukupnom prometu dobavljača u segmentu poslovanja koji je predmet ugovora, za posljednje 2 (dvije) finansijske godine za koje se raspolaze podacima;" Podnositelj zahtjeva smatra kako nadležno općinsko tijelo nije navelo na koji će način utvrditi "ekonomsko i finansijsko stanje koje jamči uspješno realiziranje ugovora". Ovakva kvalifikacija daje mogućnost da Komisija subjektivno procjenjuje sposobnost ponuditelja. Također, od ponuditelja se traži izjava da je u dvije godine ostvario promet od 200.000 KM, a predmet ovog ugovora za dvije naredne godine iznosi cca 300.000 KM. Znači li ovo da je navedeni ukupni promet, koji je u naredne dvije godine 33% niži od budućeg ugovora, jamstvo da će ponuditelj uspješno realizirati navedeni ugovor. Također, nije jasno

na temelju čega i kako je utvrđen minimalni promet od 200.000 KM, osim ako netko nije imao informaciju o prometu budućeg ponuditelja.

- c) "6.6. c. Da pružatelj usluga ima u vlasništvu ili ugovoru o leasing-u za najamanje 4 motorna vozila minibus turističke klase, se stariji od 5 (pet) godina, 2 motorna vozila od 17-20 sjedišta za relacije Orahov brijeg – Hotonj i Orahov brijeg – Kobilja glava i dva motorna vozila kapaciteta od 24 od 30 sjedišta sa klima uređajem, uz uvjete udobnosti i higijene koja se smatra nužnom u odnosu na prijevozno sredstvo." Podnositelj zahtjeva smatra kako su postavljeni uvjeti diskutabilni, tražiti četiri (4) minibus turističke izvedbe za prijevoz učenika, koji nemaju mogućnost prijama putnika za stajanje, ukazuje na to da su kriteriji postavljeni prema mogućnostima određenog ponuditelja. Također, Podnositelj zahtjeva želi naglasiti da je CENTROTRANS uredno vršio prijevoz učenika Općine Vogošća u školskoj 2012/2013 sa potpuno novima prigradskim autobusima ISUZU kapaciteta 24 sjedenja + 12 stajanja. Za godinu dana koliko smo vršili prijevoz učenika, niti jednu primjedbu na redovitost, kvalitetu ili ljubaznost voznog osoblja nismo dobili niti od učenika, niti od roditelja, te od nastavnika i ravnatelja škola. Neshvatljiv je zahtjev općinskog tijela da, za obavljanje prijevoza učenika, ponuditelj ima dva motorna vozila od 17-20 mjesta. Na navedenim relacijama, prosječan broj učenika koji se prevozio tijekom prethodne školske godine iznosio je 25-30 učenika. Postavlja se nekoliko pitanja: kako izvršiti prijevoz učenika sa traženim kapacitetima? Zašto se traže minibusi sa znatno manjim kapacitetom, još turističke klase, od realnih potreba za prijevoz? Po postavljenim uvjetima CENTROTRANS, ako posjeduje potpuno nove autobuse (minibuse), ne može konkurirati jer su kapaciteti ovih autobusa iznad 20 mjesta. Da se radi o tendencioznoj i smišljenoj diskvalifikaciji CENTROTRANS, govori i podatak da je ovaj kapacitet obrazložen neuvjetnom trasom (granje i slično) što se nikako ne definira kapacitetom, nego gabaritima. Da nije ovako tendenciozno napravljen Javni poziv, mi smo se mogli prilagoditi ovoj odredbi jednostavnim vadenjem sjedišta iz svojih autobusa. Ali, na relacijama Hotonj - Orahov Brijeg, i Orahov brijeg - Kobilja Glava, veći broj polazaka prometuje sa oko trideset učenika, tako da je i fizički nemoguće prevesti učenike u minibusu turističke izvedbe od 17-20 sjedišta. Mogli bi prihvatiti opciju po kojoj se od ponuditelja zahtjevaju prijevozni kapaciteti sa minimalno 20 ili... sjedišta sa mogućnošću primanja putnika koji mogu stajati (kao i u gradsko-prigradskom prijevozu), a ovako ispada da ponuditelj koji ima prijevozno sredstvo kapaciteta 21 sjedište ne može konkurirati za ponudeni prijevoz.
- d) "f) uspješno iskustvo u realizaciji usluga prijevoza učenika pruženih u posljednje dvije godine, sa ukupnim vrijednosnim i iskustvo u

uloži prijevoznika u posljednje dvije godine, kao dokaz najmanje 2 potvrde."Podnositelj zahtjeva smatra, te postavlja pitanja kako Povjerenstvo može utvrditi vjerodostojnost potvrda o uspješnom iskustvu u realizaciji prijevoznih usluga. Koje je mjerilo ili je dovoljno priložiti dvije potvrde od neke institucije ili firme da sam uspješno obavio posao...koji?

- e) "e) potvrda od Porezne uprave kojom se dokazuje da pružatelj usluga ima stalno uposlene ili na određeno vrijeme (ugovor o djelu)....". Podnositelj zahtjeva smatra kako pravilnikom o licenci nije definirana mogućnost da osobe koje imaju ugovor o djelu, kao i osobe koje su uposlene na određeno vrijeme mogu biti tretirani kao uposlenici koji osiguravaju prijevozniku ispunjavanje uvjeta da za svako registrirano vozilo imaju jednog stalno uposlenog vozača. Na temelju navedenog svaki prijevoznik mora imati jednog stalno uposlenog na svako registrirano vozilo-autobus. Također, je nejasno na koji način se može zamijeniti vozač ukoliko dođe do iznenadne bolesti ili isključenja istog iz prometa zbog eventualnog kršenja zakona iz oblasti prometa. Normalno je da za četiri linije prijevoznik ima minimum 5 vozila i 5 vozača i da svakog trenutka može dati zamjensko vozilo ili zamjenskog vozača. Očigledno je da je na i ovom uvjetu "crtan" određeni prijevoznik koji nema dovoljan broj uposlenih, nema dovoljan broj vozila, ali ima "volju" i "ljude" da dobije navedeni posao.

- da se iz naprijed navedenog može zaključiti da je kriterijima definiranim Pozivom za dostavu ponuda Povjerenstvu, koje je imenovano od strane ovlaštenog općinskog tijela, ostavljen prostor za manipulaciju i kršenje pravila fer tržišnog poslovanja, a sve u cilju uskraćivanja dobijanja ugovora CENTROTRANS kao ponuditelju i stavljanja istog u neravnotežan položaj spram drugih ponuditelja koji su uzeli sudjelovanje u tenderskoj proceduri. Ovakav način rada smatra nedopustivim i daje mu za pravo da sumnja u transparentnost i pristranost u radu ovlaštenog tijela.
- da se iz navedenog jasno može zaključiti da je Općina Vogošća dvojakom prekršila odredbe Zakona o konkurenciji i to na način da je sa drugim prijevoznikom potpisala izravni sporazum iako je postupak po žalbi pred URŽ-om i način što je objavila "poziv" sa propisanim uvjetima koji su suprotni načelu slobode i pristupa tržištu i zabrani neobjavljene konkurencije.

U dopuni Zahtjeva dostavljenog dana 20. studenog 2013. godine, podnositelj Zahtjeva traži od Konkurencijskog vijeća da nastavi postupak, obzirom da Općina Vogošća i VILDAN TOURS, i dalje zaključuju izravne sporazume o prijevozu učenika mimo tenderske procedure, čime i dalje krše Zakon. Također, upoznali su Konkurencijsko vijeće da je Općina Vogošća ponovno raspisala tender za prijevoz učenika, te da nova tenderska dokumentacija sadrži i dalje brojne nepravilnosti i stavke kojima favorizira jedan gospodarski subjekt.

Na temelju navedenog, Podnositelj zahtjeva se opredjeljuje da traži poništenje sporazuma prema članku 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji: "ograničavanje i kontrola proizvodnje, tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja", te traži od Konkurencijskog vijeća da preispita predmetni slučaj.

Sljedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provedbe postupka, te je sukladno članku 32. stavak (2) Zakona, na 74. sjednici održanoj dana 5. prosinca 2013. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka po Zahtjevu podnesenom od strane gospodarskog subjekta "Centrotrans-Eurolines" d.d. Sarajevo, ulica Kurta Schorka 14., 71 000 Sarajevo, zastupan po Izvršnom direktoru Zajedničkih funkcija dipl.ecc. Edinu Lončariću protiv Općine Vogošća, ulica Jošanička 80., 71 320 Vogošća i gospodarskog subjekta "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, ulica Donji Hotonj 18., 71 000 Sarajevo, broj: 02-26-3-024-8-II/13 (u daljnjem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće, sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnim stranama u postupku, Općini Vogošća, aktom br: 02-26-3-024-13-II/13, a "Vildan tours" d.o.o. Sarajevo, aktom broj: 02-26-3-024-14-II/13 dana 6. prosinca 2013. godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnositelju zahtjeva, aktom broj: 02-26-3-024-12-II/13 dana 6. prosinca 2013. godine.

Općina Vogošća je u odobrenom roku dostavila odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu članka 33. stavak (3) Zakona, podneskom broj: 02-26-3-024-16-II/13 dana 23. prosinca 2013. godine, u kojem osporava Zahtjev, te smatra da isti treba odbaciti ili odbiti kao neutemeljen, te u bitnom navodi sljedeće:

- Ugovorno tijelo je obvezno izvršiti procjenu vrijednosti nabave za robe, radove i usluge, na temelju provjere stanja na tržištu. Nabavu ugovorno tijelo može podijeliti na više LOT-ova ukoliko svi njegovi dijelovi čine isti postupka nabave. Znači sve dok dijeljenje ugovora ne utječe na odabir postupka javne nabave dijeljenje je dozvoljeno. Bez obzira na to kolika je vrijednost nabave, ugovorno tijelo može koristiti sve postupke predviđene Poglavljem 2. što znači: Otvoreni postupak, ograničeni postupak s pretkvalifikacijom, pregovarački postupak s objavom obavijesti o nabavi, i izravni sporazum kao posebni postupak javne nabave iz Poglavlja 3.
- Po izravnom sporazumu se prikuplja informacija o cijeni od jednog dobavljača i prihvaća se cijena ako je povoljna za ugovorno tijelo. Ugovorno tijelo je izvršilo odabir dobavljača na temelju provjere stanja na tržištu, prema trenutanim mogućnostima kojima raspolaže ugovorno tijelo, i na ovaj način izbora ponuditelja nije isključio konkurenciju kao što navodi CENTROTRANS. Ugovorno tijelo je donijelo Pravilnik o primjeni postupka izravnog sporazuma broj: 02-05-1923/09 od 26. lipnja 2009. godine i Pravilnik o postupku izravnog sporazuma broj: 02-02-1858/13 od 9. rujna 2013. godine. Postupak izravnog sporazuma se primjenjuje na nabavu roba, usluga i radova čija je vrijednost procijenjena od strane ugovornog tijela na iznos jednak ili manji od 6.000,00 KM.
- Općinski načelnik objavio je Javni poziv broj: 1060-1-2-1-1/13 dana 13. svibnja 2013. godine i isti je objavljen u ("Službenom glasniku BiH" broj 36/13) za prikupljanje ponuda za nabavu usluga za prijevoz učenika na području Općine Vogošća u školskoj 2013./2014. godini.
- Na Javni poziv su se javila dva ponuditelja i to: CENTROTRANS i VILDAN TOURS. Ponuda od 14. lipnja 2013. godine od CENTROTRANS, za dnevni

- prijevoz učenika sa uračunatim PDV-om iznosila je 984,00 KM, a ponuda VILDAN TOURS-a od 17. lipnja 2013. godine sa uračunatim PDV-om iznosila je 780,00 KM.
- Na temelju provjere stanja na tržištu, prema trenutačnim mogućnostima kojima raspolaže ugovorno tijelo je, na temelju izravnog sporazuma zaključilo ugovor sa jednim dobavljačem, sa VILDAN TOURS. Ponuda CENTROTRANS-a je bila ekonomski nepovoljna i sa istim nije bilo moguće zaključiti ugovor.
- U tijeku 2012./2013. godine na temelju Pregovaračkog postupka Općina Vogošća je imala zaključen ugovor sa CENTROTRANSOM. CENTROTRANS je sa Općinom Vogošća imao zaključene ugovore o prijevozu učenika Izravnim sporazumom u razdoblju od 1. studenog 2012. do 31. prosinca 2012. godine, i u razdoblju od 1. siječnja 2013. godine do 30. lipnja 2013. godine.
- Pošto je Ured za razmatranje žalbi poništio Javni poziv broj 1060-1-2-1-1/13 od 13. svibnja 2013. godine, Ugovorno tijelo Općina Vogošća je zbog žurnosti moralo riješiti prijevoz učenika OŠ sa područja Općine Vogošća. Ugovorno tijelo je izvršilo odabir ponuditelja koji ispunjava sve uvjete od članka 22-26 Zakona o javnim nabavama BiH i sa najpovoljnijom cijenom na temelju provjere stanja na tržištu, prema trenutačnim mogućnostima s kojima raspolaže Općina Vogošća i izvršilo odabir ponuditelja u postupku javne nabave.
- U izboru nije bila isključena konkurencija kako navodi direktor CENTROTRANS-a, njegove cijene u ponudi su bile neprihvatljive i štetne za ugovorno tijelo, ponuditelj ne posjeduje ekskluzivno pravo na dodjelu ugovora.
- Na temelju svega navedenog, može se zaključiti da nisu postojala zabranjena konkurencijska djelovanja sukladno članku 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji, te su neutemeljeni navodi direktora CENTROTRANS-a, te predlaže da se odbije njihov zahtjev kao neutemeljen.

Dana 25. prosinca 2013. godine, VILDAN TOURS je dostavio odgovor na Zaključak o pokretanju postupka broj: 02-26-3-024-17-II/13, u kojem u kratkim crtama navodi sljedeće:

- Kao gospodarski subjekt koji obavlja usluge prijevoza putnika prijavljuje se na sve Javne pozive koji za predmet imaju usluge prijevoza putnika, a za koje ispunjavamo zahtijevane uvjete sudjelovanja. I u konkretnom slučaju nabave usluga prijevoza učenika Općine Vogošća prijavili smo svoje sudjelovanje kao i za svaki poziv koji je objavilo ovo ugovorno tijelo vezan za usluge prijevoza putnika.
- Sva korespondencija se obavlja isključivo pisanim putem i sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH.
- U dopisima koji su upućeni od strane CENTROTRANS-a nejasno je koji dio optužbi se odnosi na tvrtku VILDAN TOURS, te moli da se dostavi konkretni prigovor, optužbe i dokazi koji mu se stavljaju na teret. U kojem dijelu konkretne nabave je tvrtka VILDAN TOURS učinila propust, na koji način i kojim postupcima smo ugrozili tvrtku CENTROTRANS osim što smo se prijavili na javni poziv koji je javno dostupan svima pa i nama kao i bilo kojem registriranom subjektu koji ispunjava uvjete.

- Razloge postupanja ugovornog tijela kao i uvjete pod kojima su obavili konkretnu nabavu zatražite kod ugovornog tijela.
- U dijelu dokumenta u kojem podnositelj žalbe navodi kako je ugovorno tijelo pristupilo potpisivanju izravnog sporazuma sa drugim ponuditeljem, a ne sa njima kao prethodnim dobavljačem usluga, naglašava da je kao ponuditelj koji je zadovoljio sve kriterije postavljene javnim pozivom ponudio cijenu koja je bila znatno povoljnija te je vjerojatno i to razlog zbog kojeg je ugovorno tijelo donijelo takvu odluku kod nabave čiji je kriterij bio najniža cijena tehnički zadovoljavajuće ponude. Također, shodno stavu Ureda za razmatranje žalbi i kao i komentaru Zakona o javnim nabavama, prethodno iskustvo sa dobavljačem ni u kojem slučaju ne može biti kriterij za odabir dobavljača. "Dosadašnja suradnja" samo pokazuje da je taj dobavljač ranije vršio isporuke ugovornom tijelu i on ne može biti kriterij za vrednovanje ponuda.
- U dijelu dokumenta u kojem podnositelj žalbe navodi kako su tehnički uvjeti za sudjelovanje "diskutabilni" i "postavljani prema mogućnostima ponuditelja", naglašavamo kao tehnički kriteriji koje je postavilo ugovorno tijelo ocrtavaju stvarnu sliku potreba koje je objavilo ugovorno tijelo, te je smanjenje kapaciteta u odnosu na ranije tražene samo rezultat prilagodavanja kapaciteta stvarnim potrebama za prijevoz kao i prilagodavanje gabarita vozila (dimenzijama i ukupnom opterećenju) stvarnim potrebama na terenu. Upravo žalitelj, je jedna od vodećih kompanija sa najvećim brojem vozničkih jedinica na području Bosne i Hercegovine sa raznovrsnim kapacitetima vozila, te nije jasno iz kojih razloga ulaže prigovore i žalbe osim da bi oslanjajući se na "dosadašnju suradnju" sa ugovornim tijelima nastojao produžiti ugovore koji više nisu na snazi, ali su imali znatno veće ugovorne vrijednosti.
- Stavkom 3. članka 22. Zakona o javnim nabavama BiH utvrđeno je da minimum kvalifikacijskih uvjeta koje je ugovorno tijelo odredilo za kandidate i ponuditelje i broj dokumenata koji su potrebni za njihovo dokazivanje obvezno treba da budu srazmjerni predmetu ugovora i usklađeni s njim.
- Smatramo da sugestije podnosioca žalbe za postavljanjem većih kriterija koji su nesrazmjerni predmetu ugovora predstavljaju povećanje ukupne cijene koštanja kao i ograničenje za manje kompanije sa manjim brojem vozničkih jedinica i manjim brojem uposlenih.
- VILDAN TOURS je ugovornom tijelu dostavio dokaze o stalno uposlenom voznom osoblju shodno traženim uvjetima iz javnog poziva.
- Još jednom Vas molimo da nas izvijestite u kojem dijelu konkretne nabave smo učinili propuste, na koji način i kojim postupcima smo ugrozili kompaniju CENTROTRANS.

4. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili

usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvaća cjelokupnu ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište usluga predmetnoga postupka je tržište pružanja usluga prijevoza učenika.

Mjerodavno zemljopisno tržište predmetnoga postupka je područje Općine Vogošća.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište predmetnog postupka je utvrđeno kao tržište pružanja usluga prijevoza učenika u Općini Vogošća.

5. Usmena rasprava

U daljem tijeku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, sukladno članku 39. Zakona, za dan 19. veljače 2014. godine (poziv dostavljeni Podnositelju zahtjeva aktom broj: 02-26-3-024-23-II/13 16. siječnja 2014. godine, Općini Vogošća aktom broj: 02-26-3-024-22-II/13 dana 6. siječnja 2014. godine i VILDAN TOURS aktom broj: 02-26-3-024-24 -II/13 dana 18. siječnja 2014. godine)

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća, ispred Podnositelja zahtjeva nazočili su Ibrahim Kerla, izvršni direktor i Azra Šehbajraktarević, pravnik, (punomoć broj 1/2056/14 od 19. veljače 2014. godine), ispred Općine Vogošća, Sulejman Zuko, općinski pravobranitelj, a ispred VILDAN TOURS, Salčo Bašović (punomoć broj 02-2014 od 19. veljače 2014. godine).

Podnositelj zahtjeva, i ostale strane u postupku su ostale pri dosadašnjim iskazima, kao i dale dodatna pojašnjenja i odgovore na nejasnoće koje su se pojavile tijekom postupka (Zapisnik broj: 02-26-3-024-28-II/13 od dana 19. veljače 2014. godine).

Na temelju naloga voditelja postupka, Podnositelj postupka je dana 26. veljače 2014. godine pod brojem: 02-26-3-024-29-II/13 dostavio podatke tražene na usmenoj raspravi, kao i zahtjev za nadoknadu troškova postupka.

6. Prikupljanje podataka od trećih osoba

U tijeku postupka radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela/institucija koje nisu stranke u postupku.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je zatražilo mišljenje, aktom broj: 02-26-3-024-25-II/13 od dana 30. siječnja 2014. godine od Agencije za javne nabave BiH na okolnosti činjeničnog stanja na kojem Podnositelj zahtjeva bazira svoj Zahtjev.

Agencija za javne nabave BiH je podneskom zaprimljenim pod brojem: 05-26-3-024-26-II/13 dana 17. veljače 2014. godine dostavila Mišljenje broj: 04-02-1-259-1/14 od 11.02.2014. godine, u kojem u bitnom navodi da Zakon o javnim nabavama ne poznaje termin "aneks ugovora", te da je opće pravilo u javnim nabavama da se ugovor ne može proširiti, obnoviti ili produljiti kako u odnosu na razdoblje tako i za količinu robe. Za svaku nabavu, pa i za nabavu dodatnih roba ili usluga potrebno je provesti odgovarajući postupak i sukladno tome zaključiti novi ugovor. U izuzetnim slučajevima ugovorno tijelo može nabaviti dodatne robe/usluge koje su u uskoj vezi sa važećim ugovorom ali pod kumulativno propisanim uvjetima.

U pogledu pokretanja postupka javne nabave prije okončanja ranije pokretnog postupka za isti predmet nabave,

Agencija za javne nabave BiH navodi da takvo postupanje nije predviđeno Zakonom o javnim nabavama, te da isto može imati za posljedicu niz komplikacija, između ostalog zaključenje dva ugovora za isti predmet. Međutim, ako zaštita javnog interesa nalaže drugačije postupanje ugovornog tijela, Agencija za javne nabave BiH ističe da ugovorno tijelo ima proaktivnu ulogu, samostalno provodi postupak i snosi odgovornost provedenog postupka, odnosno donesenih odluka sukladno zakonskim aktima.

7. Utvrđeno činjenično stanje

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, kao i podataka i dokumentacije mjerodavnih institucija, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- Da je Općina Vogošća, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, objavila Javni poziv za dostavu ponuda za pružanje usluga prijevoza učenika Osnovnih škola sa područja Općine Vogošća, putem Otvorenog postupka broj: 1060-1-2-1-1/13 od 13. svibnja 2013. godine, oglašeni u "Službenom glasniku BiH" br. 36/13.
- Da je u postupku dodjele ugovora najpovoljnijem ponuditelju, putem ovog Javnog poziva (objavljenog u "Službenom glasniku BiH" br. 36/13), doneseno Rješenje broj: UP-01-07.1-1360-9/13 dana 25. rujna 2013. godine od strane Ureda za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine, kojim je isti postupak poništen na način da je poništena tenderska dokumentacija i Obavijest o nabavi.
- Da po ovom postupku javne nabave nije zaključen ni jedan ugovor o prijevozu učenika;
- Da je prije objave Javnog poziva iz svibnja 2013. godine, u prethodnim školskim godinama, prijevoz učenika na području općine Vogošća obavljao Podnositelj zahtjeva, i to na temelju više ugovora sklopljenih u postupcima javne nabave putem "konkurentskog poziva", "izravnog sporazuma" i "pregovaračkog postupka bez objave oglasa".
- Da je općina Vogošća potpisala sa ponuditeljem VILDAN TOURS za razdoblje od 1. -30. rujna 2013. godine Izravni sporazum o prijevozu učenika Osnovnih škola sa područja Ugorsko - Vogošća na relaciji do i od JU OŠ "Zahid Baručija" Vogošća, Izravni sporazum o prijevozu učenika Osnovnih škola sa područja Orahov Brijeg - Hotonj na relaciji do i od JU OŠ "Izet Šabić" Vogošća, Izravni sporazum o prijevozu učenika Osnovnih škola sa područja Krivoglavci - Vogošća na relaciji do i od JU OŠ "Mirsad Prnjavorac" Vogošća, Izravni sporazum o prijevozu učenika Osnovnih škola sa područja Orahov Brijeg - Kobilja Glava na relaciji do i od JU OŠ "Zajko Delić" Vogošća, kao i da su naknadno iste vrste sporazuma sa istim prijevoznikom potpisane i za mjesec listopad i studeni.
- Da je Općina Vogošća dana 28. listopada 2013. godine u "Službenom glasniku BiH" br. 83/13, objavila novi Javni poziv za dostavu ponuda za pružanje usluga prijevoza učenika Osnovnih škola sa područja Općine Vogošća, putem Otvorenog postupka broj: 1060-1-2-1-7/13 od 28. listopada 2013. godine.
- U postupku dodjele ugovora najpovoljnijem ponuditelju, putem ovog Javnog poziva, Općinski načelnik je donio Odluku o dodjeli ugovora broj: 02-14-2076/13 od 25. prosinca 2013. godine. Postupak

podjele ugovora po ovom Javnom pozivu (objavljenom u "Službenom glasniku BiH" br. 83/13) je još u tijeku obzirom da je CENTROTRANS, sukladno Zakonu o javnim nabavama uložio Prigovor na Odluku broj: 02-14-2076/13, LOT 1 i LOT 2 dana 30. prosinca 2013. godine, a zatim i Žalbu na Zaključak Općine Vogošća broj: 02-14-2076/13 od 3. siječnja 2014. godine, a na istu Žalbu, Ured za razmatranje žalbi BiH još nije donio svoju Odluku.

8. Ocjena dokaza

Člankom 4. stavak (1) Zakona je propisano da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata, koji navedenim aktivnostima /aktima izravno ili neizravno sudjeluju ili utječu na tržište, a koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu. Članak 2. stavak (1) točka b) Zakona u gospodarske subjekte uključuje i organe državne uprave i lokalne samouprave.

Na temelju uvida i analize svih činjenica i dokaza iznesenih u ovom postupku, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Općina Vogošća, kao ni VILDAN TOURS, svojim postupanjem nisu zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona u smislu ograničavanja i kontrole proizvodnje, tržišta, tehničkog razvika ili ulaganja.

Naime, kako bi se utvrdilo kršenje Zakona o konkurenciji tj. postojanje zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, potrebno je utvrditi da postupanje gospodarskog subjekta ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu.

Konkurencijsko vijeće nije moglo utvrditi da je objava "Javnog poziva" u svibnju 2013. godine od strane Općine Vogošća za cilj imala sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, obzirom da su ranije nabave za istu uslugu provedene u postupcima koji su manje transparentni ("konkurentski poziv", "izravni sporazum" i "pregovarački postupak bez objave oglasa"). Obzirom na ovakvu praksu, samo raspisivanje "javnog poziva" od strane općine Vogošća upućuje Konkurencijsko vijeće na drugačiji zaključak – da je javni poziv objavljen dana 13. svibnja 2013. godine broj: 1060-1-2-1/13 raspisan u cilju transparentnosti, te je kao takav javno dostupan svim zainteresiranim ponuditeljima koji ispunjavaju uvjete za dostavu ponuda, a sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH.

Također, u svezi s posljedicom istog postupanja, nije se moglo utvrditi niti da je posljedica sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, iz razloga što je isti postupak od strane Ureda za razmatranje žalbi poništen, te nije prouzročio nikakve pravne posljedice. Naime, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da po Javnom pozivu iz svibnja 2013. godine nije zaključen nikakav ugovor, pa je samim time izostala posljedica ovog postupka.

Obzirom da je Javni poziv iz svibnja 2013. godine poništen i da po istom nije zaključen nikakav ugovor o javnoj nabavi, Konkurencijsko vijeće se iz razloga svrsishodnosti nije upuštalo u analizu uvjeta raspisanih u javnom pozivu za koje je Podnositelj zahtjeva tvrdio da su "suprotni načelu slobode pristupa tržištu i zabrani nelojalne konkurencije".

U pogledu navoda Podnositelja zahtjeva da je Općina Vogošća prekršila odredbe Zakona i time što je sa drugim prijevoznikom potpisala izravni sporazum iako je postupak po žalbi pred Uredom za razmatranje žalbi BiH bio u tijeku, te da je bila obvezna potpisati aneks ugovora sa ranijim prijevoznikom, Konkurencijsko vijeće je pribavilo Mišljenje Agencije za javne nabave BiH broj: 04-02-1-259-1/14 od 11. veljače 2014. godine.

Obzirom da je postupak Javne nabave, na temelju Javnog poziva iz svibnja 2013. godine nije bio okončan do početka školske 2013./2014. godine, Općina Vogošća je bila prinudena osigurati prijevoz učenika osnovnih škola. S tim u svezi, navodi Podnositelja zahtjeva kako je Općina Vogošća bila obvezna zaključiti aneks ugovora o prijevozu učenika sa ponuditeljem s kojim je prethodno imao zaključen ugovor nisu utemeljeni. Agencija za javne nabave u svom u Mišljenju navodi: "Što se tiče zahtjeva dobavljača po pitanju "anexa" ugovora, ističemo da je opće pravilo u javnim nabavama da se ugovor ne može proširiti, obnoviti ili produljiti, kako u svezi s količinom robe tako i u odnosu na razdoblje isporuke, u odnosu na ono što je određeno u tenderskoj dokumentaciji i u zaključenom ugovoru.... Također, ističemo da Zakon ne poznaje termin anex ugovora pa, u skladu s tim, nije moguće zaključiti anex osnovnog ugovora."

U pogledu pokretanja postupka javne nabave prije okončanja ranije pokrenutog postupka za isti predmet nabave Agencija za javne nabave BiH u svom Mišljenju navodi da takvo postupanje nije predviđeno Zakonom o javnim nabavama BiH, te da isto može imati za posljedicu niz komplikacija, između ostalog zaključenje dva ugovora za isti predmet. Međutim, ako zaštita javnog interesa nalaže drugačije postupanje ugovornog tijela, Agencija za javne nabave BiH ističe da ugovorno tijelo ima proaktivnu ulogu, samostalno provodi postupak i snosi odgovornost provednog postupka, odnosno donesenih odluka sukladno zakonskim aktima.

Obzirom da je Općina Vogošća zaključivala izravne ugovore sa ponuditeljem VILDAN TOURS čija je ponuda cjenovno bila najpovoljnija u javnom pozivu iz svibnja 2013. godine, i to na periode od po mjesec dana, a sve iz razloga da bi obezbjedila uslugu prijevoza učenika, koja predstavlja javni interes, jer postupci po javnim pozivima za istu uslugu raspisani u svibnju, a potom i u listopadu od strane Općine Vogošća nisu bili okončani, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ovako zaključeni sporazumi između Općine Vogošća i VILDAN TOURS o prijevozu učenika nemaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu u smislu članka 4. stavak (1) točka b) tj. ograničavanja i kontrole proizvodnje, tržišta, tehničkog razvika ili ulaganja.

Obzirom da je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da samo potpisivanje izravnog sporazuma nije naštetilo tržišnoj konkurenciji, već da su isti potpisani kako bi se zaštitio javni interes, tako je odbilo i navode podnositelja da je VILDAN TOURS sudjelovao u kršenju Zakona potpisivanjem ugovora putem Izravnog sporazuma.

Konkurencijsko vijeće smatra da je suštinsko ispitivanje valjanosti provedbe postupka javne nabave i kontrola zakonitosti istih, Zakonom o javnim nabavama BiH prvenstveno dodijeljena Agenciji za javne nabave BiH i Uredu za razmatranje žalbi BiH, pa stoga smatra da bi došlo do sukoba nadležnosti ukoliko bi se ulazilo u ispitivanje zakonitosti postupaka javne nabave kako to sugerira u svom zahtjevu Podnositelj zahtjeva. Konkurencijsko vijeće se tijekom postupka ograničilo na eventualno narušavanje tržišne konkurencije, a na temelju odredbi Zakona i nadležnosti Konkurencijskog vijeća propisanih u članku 25. Zakona.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovoga Rješenja.

9. Troškovi postupka

CENTROTRANS je dana 26. veljače 2014. godine dostavio Zahtjev za naknadu troškova postupka u iznosu od 1.000 KM, što odgovara iznosu od visine uplaćene administrativne pristojbe za provedbu ovog postupka.

Ostale strane u postupku nisu podnijele zahtjev za naknadu troškova postupka.

Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04 i 88/07 i 93/09), i to članak 105. stavak (2) Zakona o upravnom postupku kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali sudjelovanjem u postupku.

Prema članku 105. stavak (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Kako Centrottrans, kao jedini podnositelj zahtjeva za nadoknadu troškova postupka nije uspio u postupku, nisu mu odobreni ni traženi troškovi.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovoga Rješenja.

10. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj 02-26-3-024-30-II/13

17. travnja 2014. godine

Sarajevo

Predsjednik

Gordan Raspudić, v. r.

Na osnovu člana 25. stav (1) tачка e), člana 42. stav (2), a u vezi s članom 4. stav (1) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka podnesenom od strane privrednog subjekta "Centrottrans-Eurolinес" д.д. Сарајево, улица Курта Сцхорка 14., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина заступан по Извршном директору Заједничких функција дипл.ецц. Едину Лончарићу против Општине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина и привредног субјекта "Вилдан тоурс" д.о.о. Сарајево, улица Доњи Хотоњ 18., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина којеј заступа директор Вилдана Шиљак, ради утврђивања постојања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, запримљеном под бројем: 02-26-3-024-III/13 дана 24. септембра 2013. године Конкуренцијски савјет, на 87. (осамдесетседмој) сједници одржаној 17. септембра 2014. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

- Одбија се Захтјев привредног субјекта "Центротранс-Еуролинес" д.д. Сарајево, улица Курта Сцхорка 14., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина, поднесен против Општине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина и привредног субјекта "Вилдан тоурс" д.о.о. Сарајево, улица Доњи Хотоњ 18., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина, ради утврђивања постојања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, као неоснован.
- Одбија се захтјев привредног субјекта "Центротранс-Еуролинес" д.д. Сарајево, улица Курта Сцхорка 14., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина за накнадом трошкова поступка као неоснован.
- Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет је дана 24. септембра 2013. године, под бројем 02-26-3-024-II/13 запримио Захтјев за преиспитивање директног споразума закљученог између Општине Вогошћа и превозника Вилдан тоурс д.о.о., поднесен од стране привредног субјекта "Центротранс-Еуролинес" д.д. Сарајево, заступан по Извршном директору Заједничких функција дипл.ецц. Едину Лончарићу (у даљем тексту: Подносилац захтјева или ЦЕНТРОТРАНС), против Општине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа (у даљем тексту: Општина Вогошћа или Противна страна) и привредног субјекта "Вилдан тоурс" д.о.о. Сарајево, улица Доњи Хотоњ 18., 71 000 Сарајево, којеј заступа директор Вилдана Шиљак, (у даљем тексту: ВИЛДАН ТОУРС или Противна страна), ради утврђивања спрјечавања, ограничавања или нарушавања тржишне конкуренције односно утврђивања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), (у даљем тексту: Закон).

Запримљени Захтјев није био комплетан, те је Подносиоцу захтјева дана 2. октобра 2013. године упућен Захтјев бр: 02-26-3-024-1-II/13 за допуну истог и уплату административне таксе, те Захтјев бр: 02-26-3-024-3-II/13 од 17. октобра 2013. године.

Подносилац захтјева је допунио Захтјев дана 14. октобра 2013. године поднеском број:02-26-3-024-2-II/13 и доказом о уплати административне таксе, поднеском бр: 02-26-3-024-4-II/13 од 30. октобра 2013. године и поднеском бр: 02-26-3-024-5-II/13 од 20. новембра 2013. године.

Комплетирањем предметног Захтјева, Конкуренцијски савјет је на основу члана 28. став (3) Закона дана 5. децембра 2013. године издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, број: 05-26-3-024-6-II/13.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекат "Центротранс-Еуролинес" д.д. Сарајево, Курта Сцхорка14, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, Општина Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина и привредни субјекат "Вилдан тоурс" д.о.о. Сарајево, улица Доњи Хотоњ 18., 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина.

1.1. Привредни субјекат ЦЕНТРОТРАНС

Привредни субјекат "Центротранс-Еуролинес" д.д. Сарајево, Курта Сцхорка 14, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, је регистрован у Општинском суду Сарајево под матичним бројем: 65-01-0339-11 (стари број: 1-1675) са уписаним капиталом од 8.512.210,00 КМ, и са 29,54% власничких учешћа привредног субјекта Сејари д.о.о. Сарајево, 16,0958% власничких учешћа физичког лица Сафудина Ченгића (Сарајево) и 9,2317% власничких учешћа физичког лица Мухамеда Шачирагића (Сарајево).

Претежне регистроване дјелатности привредног субјекта ЦЕНТРОТРАНС су пружање услуга у међународном, међуградском, градском и приградском превозу путника.

1.2. Општина Вогошћа

Општина Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина је тијело локалне самоуправе, а у складу са чланом 2. став (1) тачка б) на исту се примјењује Закон.

1.3. Привредни субјекат ВИЛДАН ТОУРС

Друштво за унутарњи и међународни транспорт путника и робе "Вилдан Тоурс" д.о.о. Сарајево, улица са

сједиштем у Вогошћи, Доњи Хотовић 18., 71 320 Вогошћа, Босна и Херцеговина је регистрован у Општинском суду у Сарајеву, под бројем: 65-01-0292-12 (стари број 1-15963), са уписаним основним капиталом од 28.400,00 КМ, и као јединим оснивачем физичким лицем Башовић Салчо ((..)**¹, Сарајево).

Претежне регистроване дјелатности привредног субјекта ВИЛДАН ТООРС су пружање услуга у међународном и унутрашњем превозу путника.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурентски савјет је у току поступка примјенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07 и 93/09), у смислу члана 26. Закона.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносилац захтјева, описује чињенично стање и околности које су разлог за подношење Захтјева те укратко наводи сљедеће:

- Општина Вогошћа путем Службе за општу управу и друштвене дјелатности објавила је Позив за доставу понуда у отвореном поступку за пружање услуга превоза ученика основних школа са подручја Општине Вогошћа број: 1060-1-2-1/13 од 13. маја 2013. године.
- ЦЕНТРОТРАНС се пријавио на наведени позив. Обзиром да је у тексту позива утврђено низ поступања супротних Закону о јавним набавкама и која директно угрожавају права на начело слободе приступа тржишту и забрани нелојалне конкуренције, ЦЕНТРОТРАНС је поднио приговор на тендерску документацију број: 1/6522/13 од 4. јуна 2013. године.
- Дана 11. јуна 2013. године Уговорни орган (Општине Вогошћа) је својим актом одбио Приговор као неоснован. На наведени акт од 11. јуна 2013. године ЦЕНТРОТРАНС је уложио у складу са Законом о јавним набавкама, Жалбу Уреду за разматрање жалби број: 1/7101/13 од 14. јуна 2013. године.
- Уред за разматрање жалби је својим Рјешењем број: УП2-01-07.1-1002-9/13 од 17. јула 2013. године усвојио Жалбу, те поништио одлуку по приговору од 11. јуна 2013. године, те предмет вратио на поновни поступак.
- Општина Вогошћа је сходно наложеном у Рјешењу Уреда за разматрање жалби донијела ново Рјешење број: 02-14-708/13 од 5. августа 2013. године, те одбила Приговор ЦЕНТРОТРАНС-а као неоснован.
- На цитирано Рјешење ЦЕНТРОТРАНС је уложио жалбу број: 1/9489/13 од 7. августа 2013. године, а поступак је окончан доношењем рјешења Уреда за разматрање жалби број: УП2-01-07.1-1360-9/13 од 25. септембра 2013. године, којим је жалба усвојена и поништена су: Одлуке по приговору број: 02-14-708/13 од 5. августа 2013. и број: 02-14-708/13 од 13. августа 2013. године, тендерска документација и Обавјештење о набавци оглашени у Службеном гласнику број 36/13;
- Општина Вогошћа је супротно Закону о јавним набавкама БиХ приступила потписивању

директног споразума, и ако за такав став није имала законског основа. Наиме, Уговорни орган је приступио потписивању директног споразума са другим понуђачем иако поступак пред УРЖ није правољно окончан. Такође, наводи да је превоз ученика у претходној години обављао ЦЕНТРОТРАНС, те да је из тих разлога Уговорни орган (Општина Вогошћа) био дужан приступити потписивању анекса Уговора са превозником који је превоз обављао у претходној школској години. Наведено је образложио наводима да је пракса Уговорног органа да у случајевима када поступак дојеле уговора није окончан, да Уговорни орган приступи потписивању Анекса уговора са понуђачем који је превоз ученика обављао у претходној школској години, а све до окончања поступка избора новог понуђача за текућу школску годину.

- Општина Вогошћа поред чињенице да је приступила потписивању директног споразума са превозником ВИЛДАН ТООРС такође је прописала и услове тендерском документацијом којима су нарушена начела и уочене неправилности. Подносилац захтјева наводи дијелове из тендерске документације за које сматра да нису у складу са Законом о јавним набавкама и то:

- a) Опција – гаранција за понуду- Не, 5.7.1. "Изјава понуђача, да ће уколико буде одабран осигурати банковну гаранцију за добро извршење посла на износ од 10%...". Подносилац захтјева сматра како није јасно због чега се тражи Изјава умјесто Банковне гаранције која би потврдила озбиљност понуђача да је, поред организацијских и техничких способности спреман и финансијски гарантовати квалитет своје понуде;
- b) Докази који се захтјевају, "6.1. ц. Да њихово економско и финансијско стање гарантује успјешно реализовање уговора; 6.4. а. Укупан промет у задње 2 (двје) године, не смије бити мањи испод 200.000 КМ; 6.5. а. Изјаву о укупном промету добављача у сегменту пословања који је предмет уговора, за посљедње 2 (двје) финансијске године за које се располаже подацима;" Подносилац захтјева сматра како надлежни општински орган није навео на који ће начин утврдити "економско и финансијско стање које гарантује успјешно реализовање уговора". Оваква квалификација даје могућност да Комисија субјективно процјењује способност понуђача. Такође, од понуђача се тражи изјава да је у двје године остварио промет од 200.000 КМ, а предмет овог уговора за двје наредне године износи цца 300.000 КМ. Значи ли ово да је наведени укупни промет, који је у наредне двје године 33% нижи од будућег уговора, гаранција да ће понуђач успјешно реализовати наведени уговор. Такође, није јасно на основу чега и како је утврђен минимални промет од 200.000 КМ, осим ако неко није имао информацију о промету будућег понуђача.

¹ (..)**- Подаци представљају пословну тајну у смислу члана 38. Закона о конкуренцији.

- c) "6.6. ц. Да пружалац услуга има у власништву или уговору о лeасинг-у за најмање 4 моторна возила минибус туристичке класе, не старији од 5 (пет) година, 2 моторна возила од 17-20 сједишта за релације Орахов бријег – Хотоњ и Орахов бријег – Кобиља глава и два моторна возила капацитета од 24 од 30 сједишта са клима уређајем, уз услове удобности и хигијене која се сматра нужном у односу на превозно средство."Подносилац захтјева сматра како су постављени увјети дискутабилни, тражити четири (4) минибуса туристичке изведбе за превоз ученика, који немају могућност пријема путника за стајање, указује на то да су критерији постављени према могућностима одређеног понуђача. Такође, Подносилац захтјева жели нагласити да је ЦЕНТРОТРАНС уредно вршио превоз ученика Општине Вогошћа у школској 2012/2013 са потпуно новима приградским аутобусима ИСУЗУ капацитета 24 сједења + 12 стајања. За годину дана колико смо вршили превоз ученика, нити једну примједбу на редовност, квалитет или љубазност возног особља нисмо добили нити од ученика, нити од родитеља, те од наставника и директора школа. Несхватљив је захтјев општинског органа да, за обављање превоза ученика, понуђач има два моторна возила од 17-20 мјеста. На наведеним релацијама, просјечан број ученика који се превозио током претходне школске године износио је 25-30 ученика. Поставља се неколико питања: како извршити превоз ученика са траженим капацитетима? Зашто се траже минибуси са знатно мањим капацитетом, још туристичке класе, од реалних потреба за превозом? По постављеним увјетима ЦЕНТРОТРАНС, ако посједује потпуно нове аутобусе (минибусе), не може конкурисати јер су капацитети ових аутобуса изнад 20 мјеста. Да се ради о тенденциозној и смишљеној дисквалификацији ЦЕНТРОТРАНСА, говори и податак да је овај капацитет образложен безусловном трасом (грање и слично) што се никако не дефинише капацитетом, него габаритима. Да није овако тенденциозно направљен Јавни позив, ми смо се могли прилагодити овој одредеби једноставним вађењем сједишта из својих аутобуса. Али, на релацијама Хотоњ - Орахов Бријег, и Орахов бријег - Кобиља Глава, већи број полазака прометује са око тридесет ученика, тако да је и физички немогуће превести ученике у минибусу туристичке изведбе од 17-20 сједишта. Могли би прихватити опцију по којој се од понуђача захтјевају превозни капацитети са минимално 20 или... сједишта са могућношћу примања путника који могу стајати (као и у градско-приградском превозу), а овако испада да понуђач који има превозно средство капацитета 21 сједиште не може конкурисати за понуђени превоз.
- d) "ф) успешно искуство у реализацији услуга превоза ученика пружених у последње двије године, са укупним вриједносним и искуством у улози превозника у последње двије године, као доказ најмање 2 потврде."Подносилац захтјева сматра, те поставља питања како Комисија може утврдити вјеродостојност потврда о успешном искуству у реализацији превозних услуга. Које је мјерило или је довољно приложити двије потврде од неке институције или фирме да сам успешно обавио посао...који?
- e) "е) потврда од Порезне управе којом се доказује да пружалац услуга има стално упослене или на одређено вријеме (уговор о дјелу)....". Подносилац захтјева сматра како правилником о лиценци није дефинисана могућност да особе које имају уговор о дјелу, као и особе које су упослене на одређено вријеме могу бити третиране као упосленици који осигуравају превознику испуњавање услова да за свако регистровано возило имају једног стално упосленог возача. На основу наведеног сваки превозник мора имати једног стално упосленог на свако регистровано возило-аутобус. Такође, је нејасно на који начин се може замијенити возач уколико дође до изненадне болести или искључења истог из промета због евентуалног кршења закона из области промета. Нормално је да за четири линије превозник има минимум 5 возила и 5 возача и да сваког тренутка може дати замјенско возило или замјенског возача. Очигледно је да је на и овом услову "цртан" одређени превозник који нема довољан број упослених, нема довољан број возила, али има "вољу" и "људе" да добије наведени посао.
- да се из напријед наведеног може закључити да је критеријумима дефинисаним Позивом за доставу понуда Комисији, која је именована од стране овлашћеног општинског органа, остављен простор за манипулацију и кршење правила фер тржишног пословања, а све у циљу ускраћивања добијања уговора ЦЕНТРОТРАНС као понуђача и стављања истог у неравноправан положај спрам других понуђача који су узели учешће у тендерској процедури. Овакав начин рада сматра недопустивим и даје му за право да сумња у транспарентност и пристраност у раду овлашћеног органа.
 - да се из наведеног јасно може закључити да је Општина Вогошћа двојачко прекршила одредбе Закона о конкуренцији и то на начин да је са другим превозником потписала директни споразум иако је поступак по жалби пред УРЖ-ом и начин што је објавила "позив" са прописаним условима који су супротни начелу слободе и приступа тржишту и забрани нелојалне конкуренције.
- У допуни Захтјева достављеној дана 20. новембра 2013. године, подносилац Захтјева тражи од Конкуренцијског савјета да настави поступак, обзиром да Општина Вогошћа и ВИЛДАН ТООУРС, и даље закључују директне споразуме о превозу ученика мимо тендерске процедуре, чиме и даље

крше Закон. Такође, упознали су Конкурenciјски савјет да је Општина Вогошћа поновно расписала тендер за превоз ученика, те да нова тендерска документација садржи и даље бројне неправилности и ставке којима фаворизује један привредни субјекат.

На основу наведеног, Подносилац захтјева се одређује да тражи поништење споразума према члану 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији: "ограничавање и контрола производње, тржишта, техничког развоја или улагања", те тражи од Конкурenciјског савјета да преиспита предметни случај.

Слиједом наведеног, Конкурenciјски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без provedбе поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 74. сједници одржаној дана 5. децембра 2013. године, донио Закључак о покретању поступка по Захтјеву поднесеном од стране привредног субјекта "Центротранс-Еуролинес" д.д. Сарајево, улица Курта Сцхорка 14., 71 000 Сарајево, заступан по Извршном директору Заједничких функција дипл.еџ. Едину Лончарићу против Општине Вогошћа, улица Јошаничка 80., 71 320 Вогошћа и привредног субјекта "Вилдан тоурс" д.о.о. Сарајево, улица Доњи Хотоњ 18., 71 000 Сарајево, број: 02-26-3-024-8-III/13 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања постојања забрањених конкурenciјских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији.

Конкурenciјски савјет, у складу са чланом 33. став (1) Закона, је доставио Захтјев и Закључак на одговор противним странама у поступку, Општини Вогошћа, актом бр: 02-26-3-024-13-III/13, а "Вилдан тоурс" д.о.о. Сарајево, актом број: 02-26-3-024-14-III/13 дана 6. децембра 2013. године.

Конкурenciјски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број: 02-26-3-024-12-III/13 дана 6. децембра 2013. године.

Општина Вогошћа је у одобреном року доставила одговор на Захтјев и Закључак Конкурenciјском савјету, у смислу члана 33. став (3) Закона, поднеском број: 02-26-3-024-16-III/13 дана 23. децембра 2013. године, у којем оспорава Захтјев, те сматра да исти треба одбацити или одбити као неоснован, те у битном наводи следеће:

- Уговорни орган је обвезан извршити процјену вриједности набавке за робе, радове и услуге, на основу провјере стања на тржишту. Набавку уговорни орган може подијелити на више ЛОТ-ова уколико сви његови дијелови чине исти поступак набавке. Значи све док дијелење уговора не утиче на одабир поступка јавне набавке дијелење је дозвољено. Без обзира на то колика је вриједност набавке, уговорно тијело може користити све поступке предвиђене Поглављем 2. што значи: Отворени поступак, ограничени поступак с претквалификацијом, преговарачки поступак с објавом обавјештења о набавки, и директни споразум као посебни поступак јавне набавке из Поглавља 3.
- По директном споразуму се прикупља информација о цијени од једног добављача и прихваћа се цијена ако је повољна за уговорни орган. Уговорни орган је извршио одабир добављача на основу провјере стања на тржишту, према тренутачним могућностима којима располаже уговорни орган, и на овај начин избора понуђача није искључио конкуренцију као што наводи ЦЕНТРОТРАНС. Уговорни орган је донио

Правилник о примјени поступка директног споразума број: 02-05-1923/09 од 26. јуна 2009. године и Правилник о поступку директног споразума број: 02-02-1858/13 од 9. септембра 2013. године. Поступак директног споразума се примјењује на набавку роба, услуга и радова чија је вриједност процијењена од стране уговорног органа на износ једнак или мањи од 6.000,00 КМ.

- Општински начелник објавио је Јавни позив број: 1060-1-2-1-1/13 дана 13. маја 2013. године и исти је објављен у ("Службеном гласнику БиХ" број 36/13) за прикупљање понуда за набавку услуга за превоз ученика на подручју Општине Вогошћа у школској 2013./2014. години.
 - На Јавни позив су се јавила два понуђача и то: ЦЕНТРОТРАНС и ВИЛДАН ТОУРС. Понуда од 14. јуна 2013. године од ЦЕНТРОТРАНСА, за дневни превоз ученика са урачунатим ПДВ-ом износила је 984,00 КМ, а понуда ВИЛДАН ТОУРС-а од 17. јуна 2013. године са урачунатим ПДВ-ом износила је 780,00 КМ.
 - На основу провјере стања на тржишту, према тренутачним могућностима којима располаже уговорни орган је, на основу директног споразума закључио уговор са једним добављачем, са ВИЛДАН ТОУРС. Понуда ЦЕНТРОТРАНС-а је била економски неповољна и са истим није било могуће закључити уговор.
 - У току 2012./2013. године на основу Преговарачког поступка Општина Вогошћа је имала закључен уговор са ЦЕНТРОТРАНСОМ. ЦЕНТРОТРАНС је са Општином Вогошћа имао закључене уговоре о превозу ученика Директним споразумом у периоду од 1. новембра 2012. до 31. децембра 2012. године, и у периоду од 1. јануара 2013. године до 30. јуна 2013. године.
 - Пошто је Уред за разматрање жалби поништио Јавни позив број 1060-1-2-1-1/13 од 13. маја 2013. године, Уговорни орган Општина Вогошћа је због хитности морао ријешити превоз ученика ОШ са подручја Општине Вогошћа. Уговорни орган је извршио одабир понуђача који испуњава све услове од члана 22-26 Закона о јавним набавкама БиХ и са најповољнијом цијеном на основу провјере стања на тржишту, према тренутачним могућностима с којима располаже Општина Вогошћа и извршио одабир понуђача у поступку јавне набавке.
 - У избору није била искључена конкуренција како наводи директор ЦЕНТРОТРАНСА, његове цијене у понуди су биле неприхватљиве и штетне за уговорни орган, понуђач не посједује ексклузивно право на додјелу уговора.
 - На основу свега наведеног, може се закључити да нису постојала забрањена конкурenciјска дјеловања у складу са чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији, те су неосновани наводи директора ЦЕНТРОТРАНСА, те предлаже да се одбије њихов захтјев као неоснован.
- Дана 25. децембра 2013. године, ВИЛДАН ТОУРС је доставио одговор на Закључак о покретању поступка број: 02-26-3-024-17-III/13, у којем у кратким цртама наводи следеће:
- Као привредни субјекат који обавља услуге превоза путника пријављује се на све Јавне позиве

- koji za предмет имају услуге превоза путника, а за које испуњавамо захтијеване услове учешћа. И у конкретном случају набавке услуга превоза ученика Општине Вогошћа пријавили смо своје учешће као и за сваки позив који је објавио овај уговорни орган везан за услуге превоза путника.
- Сва кореспонденција се обавља искључиво писаним путем и у складу са Законом о јавним набавкама БиХ.
 - У дописима који су упућени од стране ЦЕНТРОТРАНС-а нејасно је који дио оптужби се односи на фирму ВИЛДАН ТООУРС, те моли да се достави конкретни приговор, оптужбе и докази који му се стављају на терет. У којем дијелу конкретне набавке је фирма ВИЛДАН ТООУРС учинила пропуст, на који начин и којим поступцима смо угрозили фирму ЦЕНТРОТРАНС осим што смо се пријавили на јавни позив који је јавно доступан свима па и нама као и било којем регистрованом субјекту који испуњава услове.
 - Разлоге поступања уговорног тијела као и услове под којима су обавили конкретну набавку затражите код уговорног органа.
 - У дијелу документа у којем подносилац жалбе наводи како је уговорни орган приступио потписивању директног споразума са другим понуђачем, а не са њима као претходним добављачем услуга, наглашава да је као понуђач који је задовољио све критерије постављене јавним позивом понудио цијену која је била знатно повољнија те је вјероватно и то разлог због којег је уговорни орган донио такву одлуку код набавке чији је критериј био најнижа цијена технички задовољавајуће понуде. Такође, сходно ставу Уреда за разматрање жалби као и коментару Закона о јавним набавкама, претходно искуство са добављачем ни у којем случају не може бити критериј за одабир добављача. "Досадашња сарадња" само показује да је тај добављач раније вршио испоруке уговорном органу и он не може бити критериј за вредновање понуда.
 - У дијелу документа у којем подносилац жалбе наводи како су технички услови за учешће "дискутабилни" и "постављани према могућностима понуђача", наглашавамо како технички критерији које је поставио уговорни орган оцртавају стварну слику потреба које је објавио уговорни орган, те је смањење капацитета у односу на раније тражене само резултат прилагођавања капацитета стварним потребама за превоз као и прилагођавање габарита возила (димензијама и укупном оптерећењу) стварним потребама на терену. Управо подносилац жалбе, је једна од водећих компанија са највећим бројем возних јединица на подручју Босне и Херцеговине са разноврсним капацитетима возила, те није јасно из којих разлога улаже приговоре и жалбе осим да би ослањајући се на "досадашњу сарадњу" са уговорним органима настојао продужити уговоре који више нису на снази, али су имали знатно веће уговорне вриједности.
 - Ставом 3. члана 22. Закона о јавним набавкама БиХ утврђено је да минимум квалификацијских услова које је уговорни орган одредио за кандидате и понуђаче и број докумената који су потребни за

њихово доказивање обавезно треба да буду сразмјерни предмету уговора и усклађени с њим.

- Сматрамо да сугестије подносиоца жалбе за постављањем већих критерија који су несразмјерни предмету уговора представљају повећање укупне цијене коштања као и ограничење за мање компаније са мањим бројем возних јединица и мањим бројем упослених.
- ВИЛДАН ТООУРС је уговорном органу доставио доказе о стално упосленом возном особљу сходно траженим условима из јавног позива.
- Још једном Вас молимо да нас извјестите у којем дијелу конкретне набавке смо учинили пропусте, на који начин и којим поступцима смо угрозили компанију ЦЕНТРОТРАНС.

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјенивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухваћа цјелокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште услуга предметног поступка је тржиште пружања услуга превоза ученика.

Релевантно географско тржиште предметнога поступка је подручје Општине Вогошћа.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште предметног поступка је утврђено као тржиште пружања услуга превоза ученика у Општини Вогошћа.

5. Усмена расправа

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, Конкуренијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, за дан 19. фебруар 2014. године (позиви достављени Подносиоцу захтјева актом број: 02-26-3-024-23-П/13 16. јануара 2014. године, Општини Вогошћа актом број: 02-26-3-024-22-П/13 дана 6. јануара 2014. године и ВИЛДАН ТООУРС актом број: 02-26-3-024-24 -П/13 дана 18. јануара 2014. године)

На усменој расправи одржаној у просторијама Конкуренијског савјета, испред Подносиоца захтјева присуствовали су Ибрахим Керла, извршни директор и Азра Шехбајрактаревић, правник, (пуномоћ број 1/2056/14 од 19. фебруара 2014. године), испред Општине Вогошћа, Сулејман Зуго, општински правобранитељ, а испред ВИЛДАН ТООУРС, Салћо Башовић (пуномоћ број 02-2014 од 19. фебруара 2014. године).

Подносилац захтјева, и остале стране у поступку су остале при досадашњим исказима, као и дале додатна појашњења и одговоре на нејасноће које су се појавиле током поступка (Записник број: 02-26-3-024-28-П/13 од дана 19. фебруара 2014. године).

На основу налога водитеља поступка, Подносилац поступка је дана 26. фебруара 2014. године под бројем: 02-26-3-024-29-И/13 доставио податке тражене на усменој расправи, као и захтјев за надокнаду трошкова поступка.

6. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, Конкурентијски савјет је прикупио податке и документацију и од других тијела/институција које нису странке у поступку.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је затражио мишљење, актом број: 02-26-3-024-25-И/13 од дана 30. јануара 2014. године од Агенције за јавне набаве БиХ на околности чињеничног стања на којем Подносилац захтјева базира свој Захтјев.

Агенција за јавне набавке БиХ је поднеском заprimљеним под бројем: 05-26-3-024-26-И/13 дана 17. фебруара 2014. године доставила Мишљење број: 04-02-1-259-1/14 од 11.02.2014. године, у којем у битном наводи да Закон о јавним набавкама не познаје термин "анекс уговора", те да је опште правило у јавним набавкама да се уговор не може проширити, обновити или продужити како у односу на период тако и за количину робе. За сваку набавку, па и за набавку додатних роба или услуга потребно је провести одговарајући поступак и у складу с тиме закључити нови уговор. У изузетним случајевима уговорни орган може набавити додатне робе/услуге које су у уској вези са важећим уговором али под кумулативно прописаним условима.

У погледу покретања поступка јавне набавке прије окончања раније покретног поступка за исти предмет набаве, Агенција за јавне набавке БиХ наводи да такво поступање није предвиђено Законом о јавним набавкама, те да исто може имати за посљедицу низ компликација, између осталог закључење два уговора за исти предмет. Међутим, ако заштита јавног интереса налаже другачије поступање уговорног органа, Агенција за јавне набавке БиХ истиче да уговорни орган има проактивну улогу, самостално проводи поступак и сноси одговорност проведеног поступка, односно донесених одлука у складу са законским актима.

7. Утврђено чињенично стање

Након сагледавања релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, чињеница изнијетих на усменој расправи, као и података и документације релевантних институција, Конкурентијски савјет је утврдио следеће:

- Да је Општина Вогошћа, Служба за општу управу и друштвене дјелатности, објавила Јавни позив за доставу понуда за пружање услуга превоза ученика Основних школа са подручја Општине Вогошћа, путем Отвореног поступка број: 1060-1-2-1-1/13 од 13. маја 2013. године, оглашени у "Службеном гласнику БиХ", бр. 36/13.
- Да је у поступку додјеле уговора најповољнијем понуђачу, путем овог Јавног позива (објављеног у "Службеном гласнику БиХ", бр. 36/13), донесено Рјешење број: УП-01-07.1-1360-9/13 дана 25. септембра 2013. године од стране Уреда за разматрање жалби Босне и Херцеговине, којим је исти поступак поништен на начин да је поништена тендерска документација и Обавјештење о набавци.
- Да по овом поступку јавне набавке није закључен ни један уговор о превозу ученика;

- Да је прије објаве Јавног позива из маја 2013. године, у претходним школским годинама, превоз ученика на подручју општине Вогошћа обављао Подносилац захтјева, и то на основу више уговора склопљених у поступцима јавне набавке путем "конкурентског позива", "директног споразума" и "преговарачког поступка без објаве огласа".
- Да је општина Вогошћа потписала са понуђачем ВИЛДАН ТОУРС за период од 1. -30. септембра 2013. године Директни споразум о превозу ученика Основних школа са подручја Угорско - Вогошћа на релацији до и од ЈУ ОШ "Захид Баручија" Вогошћа, Директни споразум о превозу ученика Основних школа са подручја Орахов Бријег - Хотон на релацији до и од ЈУ ОШ "Изет Шабић" Вогошћа, Директни споразум о превозу ученика Основних школа са подручја Кривоглавци - Вогошћа на релацији до и од ЈУ ОШ "Мирсад Прњаворац" Вогошћа, Директни споразум о превозу ученика Основних школа са подручја Орахов Бријег – Кобиља Глава на релацији до и од ЈУ ОШ "Зајко Делић" Вогошћа, као и да су накнадно исте врсте споразума са истим превозником потписане и за мјесец октобар и новембар.
- Да је Општина Вогошћа дана 28. октобра 2013. године у "Службеном гласнику БиХ", бр. 83/13, објавила нови Јавни позив за доставу понуда за пружање услуга превоза ученика Основних школа са подручја Општине Вогошћа, путем Отвореног поступка број: 1060-1-2-1-7/13 од 28. октобра 2013. године.
- У поступку додјеле уговора најповољнијем понуђачу, путем овог Јавног позива, Општински начелник је донио Одлуку о додјели уговора број: 02-14-2076/13 од 25. децембра 2013. године. Поступак додјеле уговора по овом Јавном позиву (објављеном у "Службеном гласнику БиХ", бр. 83/13) је још у току обзиром да је ЦЕНТРОТРАНС, у складу са Законом о јавним набавкама уложио Приговор на Одлуку број: 02-14-2076/13, ЛОТ 1 и ЛОТ 2 дана 30. децембра 2013. године, а затим и Жалбу на Закључак Општине Вогошћа број: 02-14-2076/13 од 3. јануара 2014. године, а на исту Жалбу, Уред за разматрање жалби БиХ још није донио своју Одлуку.

8. Оцјена доказа

Чланом 4. став (1) Закона је прописано да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који наведеним активностима/актима директно или индиректно учествују или утичу на тржиште, а који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту. Члан 2. став (1) тачка б) Закона у привредне субјекте укључује и органе државне управе и локалне самоуправе.

На основу увида и анализе свих чињеница и доказа изнесених у овом поступку, како појединачно, тако и у њиховој међусобној вези Конкурентијски савјет је утврдио да Општина Вогошћа, као ни ВИЛДАН ТОУРС, својим поступањем нису закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) Закона у смислу ограничавања и контроле производње, тржишта, техничког развоја или улагања.

Наиме, како би се утврдило кршење Закона о конкуренцији тј. постојање забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона, потребно је утврдити да поступање привредног субјекта има за циљ и последицу спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту.

Конкурenciјски савјет није могао утврдити да је објава "Јавног позива" у мају 2013. године од стране Општине Вогошћа за циљ имала спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту, обзиром да су раније набавке за исту услугу провођене у поступцима који су мање транспарентни ("конкурентски позив", "директни споразум" и "преговарачки поступак без објаве огласа"). Обзиром на овакву праксу, само расписивање "јавног позива" од стране општине Вогошћа упућује Конкурenciјски савјет на другачији закључак - да је јавни позив објављен дана 13. маја 2013. године број: 1060-1-2-1/13 расписан у циљу транспарентности, те је као такав јавно доступан свим заинтересованим понуђачима који испуњавају услове за доставу понуда, а у складу са Законом о јавним набавкама БиХ.

Такође, у вези с последицом истог поступања, није се могло утврдити нити да је последица спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту, из разлога што је исти поступак од стране Уреда за разматрање жалби поништен, те није проузроковао никакве правне последице. Наиме, Конкурenciјски савјет је утврдио да по Јавном позиву из маја 2013. године није закључен никакав уговор, па је самим тиме изостала последица овог поступка.

Обзиром да је Јавни позив из маја 2013. године поништен и да по истом није закључен никакав уговор о јавној набавци, Конкурenciјски савјет се из разлога сврсисходности није упуштао у анализу услова расписаних у јавном позиву за које је Подносилац захтјева тврдио да су "супротни начелу слободе приступа тржишту и забрани нелојалне конкуренције".

У погледу навода Подносиоца захтјева да је Општина Вогошћа прекршила одредбе Закона и тиме што је са другим превозником потписала директни споразум иако је поступак по жалби пред Уредом за разматрање жалби БиХ био у току, те да је била обавезна потписати анекс уговора са ранијим превозником, Конкурenciјски савјет је прибавио Мишљење Агенције за јавне набавке БиХ број: 04-02-1-259-1/14 од 11. фебруара 2014. године.

Обзиром да поступак Јавне набавке, на основу Јавног позива из маја 2013. године није био окончан до почетка школске 2013./2014. године, Општина Вогошћа је била принуђена осигурати превоз ученика основних школа. С тим у вези, наводи Подносиоца захтјева како је Општина Вогошћа била обавезна закључити анекс уговора о превозу ученика са понуђачем с којим је претходно имала закључен уговор нису основани. Агенција за јавне набавке са свом у Мишљењу наводи: "Што се тиче захтјева добављача по питању "анекса" уговора, истичемо да је опште правило у јавним набавкама да се уговор не може проширити, обновити или продужити, како у вези с количином робе тако и у односу на период испоруке, у односу на оно што је одређено у тендерској документацији и у закљученом уговору.... Такође, истичемо да Закон не познаје термин анекс уговора па, у складу с тим, није могуће закључити анекс основног уговора."

У погледу покретања поступка јавне набавке прије окончања раније покренутог поступка за исти предмет набавке Агенција за јавне набавке БиХ у свом Мишљењу наводи да такво поступање није предвиђено Законом о јавним набавкама БиХ, те да исто може имати за последицу

низ компликација, између осталог закључење два уговора за исти предмет. Међутим, ако заштита јавног интереса налаже другачије поступање уговорног органа, Агенција за јавне набавке БиХ истиче да уговорни орган има проактивну улогу, самостално проводи поступак и сноси одговорност проведеног поступка, односно донесених одлука у складу са законским актима.

Обзиром да је Општина Вогошћа закључивала директне уговоре са понуђачем ВИЛДАН ТООРС чија је понуда цјеновно била најповољнија у јавном позиву из маја 2013. године, и то на периоде од по мјесец дана, а све из разлога да би обезбједила услугу превоза ученика, која представља јавни интерес, јер поступци по јавним позивима за исту услугу расписани у мају а потом и у октобру од стране Општине Вогошћа нису били окончани, Конкурenciјски савјет је утврдио да овако закључени споразуми између Општине Вогошћа и ВИЛДАН ТООРС о превозу ученика немају за циљ и последицу спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту у смислу члана 4. став (1) тачка б) тј. ограничавања и контроле производње, тржишта, техничког развоја или улагања.

Обзиром да је Конкурenciјски савјет утврдио да само потписивање директног споразума није наштетило тржишној конкуренцији, већ да су исти потписани како би се заштитио јавни интерес, тако је одбио и наводе подносиоца да је ВИЛДАН ТООРС учествовао у кршењу Закона потписивањем уговора путем Директног споразума.

Конкурenciјски савјет сматра да је суштинско испитивање ваљаности provedбе поступка јавне набавке и контрола законитости истих, Законом о јавним набавкама БиХ првенствено додијељена Агенцији за јавне набавке БиХ и Уреду за разматрање жалби БиХ, па стога сматра да би дошло до сукоба надлежности уколико би се улазило у испитивање законитости поступака јавне набавке како то сугерише у свом захтјеву Подносилац захтјева. Конкурenciјски савјет се током поступка ограничио на евентуално нарушавање тржишне конкуренције, а на основу одредби Закона и надлежности Конкурenciјског савјета прописаних у члану 25. Закона.

Имајући у виду наведено, Конкурenciјски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

9. Трошкови поступка

ЦЕНТРОТРАНС је дана 26. фебруара 2014. године доставио Захтјев за накнаду трошкова поступка у износу од 1.000 КМ, што одговара износу од висине уплаћене административне таксе за provedбу овог поступка.

Остале стране у поступку нису поднијеле захтјев за накнаду трошкова поступка.

Конкурenciјски савјет је узео у обзир одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04 и 88/07 и 93/09), и то члан 105. став (2) Закона о управном поступку када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су тој странци настали учешћем у поступку.

Према члану 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Како Центротранс, као једини подносилац захтјева за надокнаду трошкова поступка није успио у поступку, нису му одобрени ни тражени трошкови.

На основу горе наведеног, Конкурenciјски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

10. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број 02-26-3-024-30-II/13

17. априла 2014. године

Сарајево

Предсједник

Гордан Распудић, с. р.

628

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka a) i člana 48. stav (1) tačka a), a u vezi s članom 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), te člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo, koga zastupa advokat Edin H. Hrnjić, 1. ulica bb, 72230 Žepče, protiv Federalnog ministarstva zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na 87. (osamdesetsedmoj) sjednici održanoj dana 17.4.2014. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- 1) Utvrđuje se da Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, odredbama člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom ("Službene novine Federacije BiH", broj 20/08), sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenih pregleda lica koja podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja na području Federacije Bosne i Hercegovine, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
- 2) Odredbe člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, iz tačke (1) dispozitiva ovoga Rješenja su ništavne (ex lege), u smislu člana 4. stav (2) Zakona o konkurenciji.
- 3) Nalaže se Federalnom ministarstvu zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, da odmah, a najkasnije u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema ovoga Rješenja, uskladi odredbe Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, na način da se izbrišu ili izmjene odredbe člana 10, u smislu da nema uslova da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu, te u ostavljenom vremenskom roku dostavi Konkurencijskom vijeću dokaze o izvršenoj obavezi.
- 4) Utvrđuje se da Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, odredbama člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/12), sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na području Federacije Bosne i Hercegovine, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
- 5) Izriče se novčana kazna Federalnom ministarstvu zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, u visini od 29.000,00 KM

(dvadesetdevethiljada konvertibilnih maraka), zbog zaključenja zabranjenog sporazuma iz tačke (1) dispozitiva ovoga Rješenja i kršenja odredbi člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, shodno članu 48. stav 1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužna platiti u roku od 8 dana od prijema ovog Rješenja.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u navedenom roku, ista će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

- 6) Odbija se zahtjev privrednog subjekta PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, kao neosnovan.
- 7) Obavezuje se Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, da privrednom subjektu PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo, nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.540,00 KM (hiljadupetstočetrest konvertibilnih maraka), u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
- 8) Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 22.4.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-II/13 zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev), podnesen od strane privrednog subjekta PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: "E-STYLE" ili Podnosilac zahtjeva), koga zastupa advokat Edin H. Hrnjić, 1. ulica bb, 72230 Žepče, protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Kantona Sarajevo, Vlade Srednjobosanskog kantona, Vlade Unsko-sanskog kantona, Grada Mostara i Općine Tuzla, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji (u daljem tekstu: Zakon).

Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju, Konkurencijsko vijeće je shodno članu 28. stav (1) Zakona, a radi preciziranja Zahtjeva, u smislu identifikacije zabranjenog sporazuma i stranke protiv koje se postupak pokreće, te potpunijeg sagledavanja činjeničnog stanja, zatražilo dopunu Zahtjeva, u smislu člana 31. stav (1) Zakona, aktima broj: 04-26-3-007-1-II/13 od dana 13.5.2013. godine i broj: 04-26-3-007-3-II/13 od dana 28.5.2013. godine.

Podnosilac zahtjeva je podnescima zaprimljenim dana 20.5.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-2-II/13 i dana 6.6.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-4-II/13, dostavio traženu dopunu Zahtjeva.

Navedenom dopunom Podnosilac zahtjeva je precizirao da traži pokretanje postupka protiv Federalnog ministarstva zdravstva, zbog utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, a vezano za odredbe člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbe člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

Konkurencijsko vijeće je u smislu člana 28. stav (3) Zakona, dana 8.7.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-5-II/13, Podnosiocu zahtjeva izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su Privatna zdravstvena ustanova - Mikrobiološko parazitološki laboratorij sa specijalističkom ordinacijom medicine rada - "E-STYLE", Dobojska 16A, 71000 Sarajevo i Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Privredni subjekt "E-STYLE" je registrovan kod Općinskog suda u Sarajevu (matični broj: 1-25346) sa osnovnom djelatnošću - pružanje specijalističko-konsultativnih usluga iz oblasti medicine rada i mikrobiološko-parazitološke usluge. Sjedište privrednog subjekta "E-STYLE" je Dobojska 16A, 71000 Sarajevo, a lica ovlaštena za zastupanje u pravnom prometu u zemlji su Krivokuća Mile, Dobojska 16, 71000 Sarajevo i Šaćirović Ešrefa, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo. Privredni subjekt "E-STYLE" posjeduje i Rješenje Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine o ispunjenosti propisanih uslova u pogledu prostora, medicinskog kadra i medicinsko-tehničke opreme.

Ministarstvo je organ uprave koji je donio Pravilnik o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti i Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji sadrže sporne odredbe, a na koji se u skladu s članom 2. stav (1) tačka b) Zakona primjenjuju odredbe istog, kada svojim djelovanjem posredno ili neposredno učestvuju ili utiče na tržište Bosne i Hercegovine.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) i Zakona o upravnom postupku, u smislu člana 26. Zakona.

Pored navedenih propisa Konkurencijsko vijeće se koristilo odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10), Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10), Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

Radi utvrđivanja stvarnog činjeničnog stanja, kao i radi poređenja sa drugim propisima, korištene su i odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine FBiH", broj 29/97), koji nije na snazi.

3. Relevantno tržište

U skladu sa članom 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta (u daljem tekstu: Odluke), relevantno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda i/ili usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno tržište usluga predmetnog postupka je tržište zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima, kao i zdravstvenih pregleda lica koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja (sanitarni pregledi).

Relevantno geografsko tržište predmetnog postupka je područje Federacije Bosne i Hercegovine, budući da se Pravilnici čije su odredbe predmet postupka primjenjuju samo na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u predmetnom postupku, relevantno tržište predstavlja tržište zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima, kao i zdravstvenih

pregleda lica koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja (sanitarni pregledi zaposlenih) u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prema procjeni Podnosioca zahtjeva broj preventivnih zdravstveno-sanitarnih pregleda obavljenih u periodu 1.7.2012. godine do 31.12.2012. godine, kao i podataka o obavljenim preventivnim zdravstveno-sanitarnim pregledima drugih zdravstvenih ustanova, konkurenti koji učestvuju na relevantnom tržištu su:

- privredni subjekt "Poliklinika MIMO MEDICAL" Sarajevo sa 13,53% tržišnog udjela,
- privredni subjekt "E-STYLE" sa 10,30% tržišnog udjela,
- privredni subjekt "Poliklinika SA NA SA" Sarajevo sa 6,34% tržišnog udjela i
- ostali (javnozdravstvene ustanove i ostale privatne zdravstvene ustanove) sa 69,83% tržišnog udjela.

4. Postupak po zahtjevu za pokretanje postupka

Podnosilac zahtjeva je naveo slijedeće činjenice kao razloge za podnošenje Zahtjeva:

- Da pruža usluge preventivnih zdravstveno-sanitarnih pregleda zaposlenih na području Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđene zakonskim i podzakonskim propisima koji nalažu da se isti obavljaju svakih šest mjeseci za utvrđene kategorije zaposlenih.
- Da je Rješenjem Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine u obrazloženju istog navedeno da će privredni subjekt "E-STYLE" obavljati svoju djelatnost shodno odredbama člana 23, 24, te člana 40. i 131. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/97).

Članom 23. predmetnog Zakona utvrđena je specifična zdravstvena zaštita radnika, gdje se pod tačkom 6. navodi "preventivno sanitarne preglede radnika koji se obavezno provode radi zaštite okoline...", a članom 24. istog zakona se propisuje da specifičnu zdravstvenu zaštitu radnici ostvaruju na temelju ugovora između poslodavca i doma zdravlja, odnosno druge zdravstvene ustanove koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada ili ugovorom sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

- Da Pravilnik o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti ne navodi sanitarne preglede kao javnozdravstvenu djelatnost koja ne može biti predmetom privatne prakse.
- Da analizirajući Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine i Pravilnik o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, možemo zaključiti da Podnosilac zahtjeva u obavljanju sanitarnih pregleda zaposlenih obavlja tu djelatnost u skladu sa rješenjem o registraciji i Rješenjem Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine, kako prije stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, tako i nakon stupanja na snagu navedenog zakona i pravilnika.
- Da nastojanje da se sanitarni pregledi obavljaju, samo u javnozdravstvenim ustanovama, je nastojanje preuzimanja kontrole na relevantnom tržištu, sprječavanje bilo kakve konkurencije, te diktiranje cijena.

Nema stručno medicinskih razloga da privatne zdravstvene ustanove ne obavljaju sanitarne preglede, koji su daleko

jednostavniji od niza operativnih zahvata koji se već obavljaju u privatnim zdravstvenim ustanovama.

- Da odredbe člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom propisuju da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu.

Na taj način uvodi se dodatni kriterij za obavljanje sanitarnih pregleda, a koji je u suprotnosti sa odredbama člana 37. stav 1, a u vezi člana 15. stav 1. tačka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

- Da odredbe člana 37. Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisuju da se specifična zdravstvena zaštita zaposlenika (sanitarni pregledi) obavlja u zdravstvenoj ustanovi koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada ili ugovor sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

Na taj način se odredbama člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom osporava obavljanje zakonom dopuštene djelatnosti privatnim zdravstvenim ustanovama.

- Da odredbe člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti propisuju da zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, ne može biti predmet privatne djelatnosti, što je takođe u suprotnosti sa navedenim odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji dozvoljava obavljanje ove djelatnosti i u privatnoj praksi.

- Da je Konkurencijsko vijeće u oblasti zdravstva i farmacije svojim odlukama u više slučajeva utvrdilo kršenje Zakona o konkurenciji, a radi se o situacijama koje činjenično i pravno imaju dosta zajedničkog sa onom koja je predmet Zahtjeva i iz tih razloga posebno se ukazuje na slijedeće odluke: broj: 01-01-26-001-69-II/07 od 20.7.2007. godine, broj: 01-04-26-038-27-II/07 od 12.6.2008. godine, broj: 02-26-2-06-56-II/11 od 28.2.2012. godine i broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 4.10.2012. godine.

Podnosilac zahtjeva smatra da se odredbama člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, ograničava tržišna konkurencija, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) Zakona, te traži da se u postupku pred Konkurencijskim vijećem utvrdi ništavost navedenih odredbi i da se Ministarstvo obaveže da te odredbe uskladi sa odredbama člana 37. i člana 15. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, narušavaju tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu, na štetu privatnih zdravstvenih ustanova, a u korist javnozdravstvenih ustanova.

Na osnovu dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, dana 1.8.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-7-II/13, donijelo Zaključak o pokretanju postupka (u daljem tekstu: Zaključak).

U skladu sa članom 33. Zakona, Konkurencijsko vijeće je Zahtjev i Zaključak aktom broj: 04-26-3-007-11-II/13 od 1.8.2013. godine, dostavilo Ministarstvu na odgovor.

Ministarstvo je podneskom zaprimljenim dana 12.8.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-13-II/13, tražilo od Konkurencijskog vijeća produženje roka za dostavu odgovora na Zahtjev i Zaključak, što je Konkurencijsko vijeće i odobrilo aktom broj: 04-26-3-007-14-II/13 od 13.8.2013. godine, nakon čega je Ministarstvo Konkurencijskom vijeću dostavilo traženi odgovor, podneskom zaprimljenim dana 26.8.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-15-II/13.

Ministarstvo u svom odgovoru u cijelosti osporava navode Podnosioca zahtjeva i osporava pravnu osnovanost prijedloga da se utvrdi postojanje zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačke b) Zakona u odredbi člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbi člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, te predlaže da se Zahtjev odbije kao neosnovan.

U vezi sa navodima Podnosioca zahtjeva, Ministarstvo u bitnom navodi slijedeće:

- Da postoji pravna zapreka da Podnosilac zahtjeva obavlja djelatnost sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti, u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede, u skladu sa zakonom, što proizilazi iz odredaba člana 36, a u vezi sa članom 15. stav 2. tačka 4. i članom 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Naime, odredbama člana 36. stav 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisano je da specifična zdravstvena zaštita radnika obuhvata poduzimanje mjera iz člana 15, osim mjera predviđenih u stavu 2. tačka 4. i 6. istog člana ovog zakona.

Ovo se odnosi na mjere provođenja specifične zdravstvene zaštite, koje poslodavac mora da organizuje i osigurava iz svojih sredstava, radi zdravstvene zaštite zaposlenih koja obuhvata i sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede u skladu sa zakonom.

- Da su za odlučivanje u predmetnom postupku relevantne odredbe člana 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koje glase:

"Javnozdravstvene djelatnosti socijalne medicine, epidemiologije i higijene koje su od interesa za Federaciju odnosno kanton, hitna medicinska pomoć; djelatnost heterologne transplantacije organa i tkiva i autologe transplantacije koštane srži; prikupljanje, testiranje, prerađa i distribucija krvi i krvnih sastojaka, vještačka oplodnja, ako nije u pitanju darivanje sjemena od supruga; patologija izuzev patohistološke djelatnosti; sudska medicina i mrtvozornička djelatnost, ne mogu biti predmetom privatne djelatnosti.

Obim i vrsta javnozdravstvene djelatnosti iz stava 1. ovog člana, a koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, bliže će biti određeni pravilnikom federalnog ministra."

- Da se javnozdravstvena djelatnost obavlja kroz organizaciju higijensko-epidemioloških službi i zavoda za javno zdravstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine, kako je to navedeno u članu 45. stav 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti je djelatnost obavljanja sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede, u skladu sa zakonom, precizirao kao djelatnost koju obavljaju domovi zdravlja, kao i zavodi za javno zdravstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine i to:

- domovi zdravlja u skladu sa članom 84. stav 5. Zakona o zdravstvenoj zaštiti,
- zavodi za javno zdravstvo kantona u skladu sa članom 119. stav 3. alineja 8. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, i
- Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa članom 116. stav 1. alineja 9.
- Da iz navedenih zakonskih odredbi nedvojbeno proizilazi da sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede, u skladu sa zakonom, mogu obavljati samo javnozdravstvene ustanove, odnosno da privatne zdravstvene ustanove ne mogu obavljati pojedine djelatnosti među kojima je izričito navedeno da ne mogu obavljati djelatnost epidemiologije od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine, odnosno kantone.

Obzirom da sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede mogu obavljati samo zdravstvene ustanove koje imaju epidemiološku službu, a da je epidemiologija, kao djelatnost od posebnog interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine i kantone, javnozdravstvena djelatnost koju ne mogu obavljati privatne zdravstvene ustanove, to Podnosilac zahtjeva kao privatnozdravstvena ustanova, po sili Zakona o zdravstvenoj zaštiti, ne može obavljati predmetnu djelatnost.

- Da zabrana privatnim zdravstvenim ustanovama da obavljaju djelatnost sanitarnih pregleda iz člana 15. stav. 2. tačka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, proizilazi direktno iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti, što znači da se odredbama pravilnika ne mogu uređivati prava i obaveze na način koji je suprotan zakonu, te bi se eventualnim izmjenama odredaba člana 15. stav 2. tačka 4, člana 36. stav 1, kao i člana 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti mogla ukinuti zabrana da privatne ustanove registrovane za specifičnu zdravstvenu zaštitu obavljaju djelatnost sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede, u skladu sa zakonom, a što je u isključivoj nadležnosti Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.
- Da postoje ubjedljivi razlozi zbog kojih je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti propisano navedeno ograničenje obavljanja epidemiološke djelatnosti, što uključuje i sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obavezne zdravstvene preglede, u skladu sa zakonom.

Zakonodavac se za ovakvo zakonsko rješenje prvenstveno opredijelio zbog pogoršane epidemiološke situacije u Federaciji Bosne i Hercegovine, u uslovima kada je obavljanje sanitarnih pregleda zaposlenih lica i stanovništva bilo dijelom specifične zdravstvene zaštite, odnosno kada je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, bilo dozvoljeno da je mogu obavljati i zdravstvene ustanove za specifičnu zdravstvenu zaštitu, odnosno specijalista medicine rada u privatnoj praksi.

- Da su prilikom obavljanja zdravstveno-inspekcijskog i sanitarnog nadzora obavljenog u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđene nepravilnosti u radu ustanova registrovanih za specifičnu zdravstvenu zaštitu, što je sve uticalo na širenje zaraznih bolesti, koje su imale i

epidemijski karakter. Kao dokaz za ovo priložen je spisak registrovanih epidemija hranom na području Federacije Bosne i Hercegovine za period 2005.-2012. godina.

- Da je iz navedenog vidljivo da je bio opravdan zahtjev zakonodavca da novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, kojim je stavljen van snage Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, a time i pravna rješenja koja su omogućavala provođenje sanitarnih pregleda zaposlenih i stanovništva od strane privatnih zdravstvenih ustanova, sada predvidi kao javnozdravstvena djelatnost.

Iz navedenog proizilazi da saglasno članu 36., a u vezi sa članom 15. stav 2. tačka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, predmetni sanitarni pregledi više nisu dio specifične zdravstvene zaštite radnika, pa prema tome ni dio djelatnosti specijalista medicine rada u privatnoj praksi, te je s tim u vezi više ne mogu obavljati zdravstvene ustanove specifične zdravstvene zaštite, a niti specijalisti medicine rada u privatnoj praksi.

- Da su pravna rješenja u članu 36., a u vezi sa članom 15. stav 2. tačka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, bazirana na dosadašnjim iskustvima u praksi zdravstvenog sektora, javnozdravstvenim potrebama, listi najčešćih zaraznih bolesti koje se pojavljuju kod stanovništva u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i njihovim uzrocima, a što je publikovano u izvještajima o zdravstvenom stanju stanovništva Federacije Bosne i Hercegovine, koje izrađuje Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine za svaku godinu, a usvaja Parlament Federacije Bosne i Hercegovine.

Neophodnost ograničenja propisanih Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, potvrđuje i regulatorna praksa zemalja koje su kao članice Evropske unije bile obavezne svoje propise uskladiti sa odgovarajućom regulativom Evropske unije, pri čemu se misli na Republiku Sloveniju (član 8. Pravilnika o zdravstvenih zahtevah za osebe, ki pri delu v proizvodnji in prometu z živili prihajajo v stik z živili, "Uradi list RS", št. 82/2003 od 21.08.2003. godine) i Republiku Hrvatsku (član 28. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, "Narodne novine Republike Hrvatske", br.79/07, 113/08 i 43/09).

- Da je nakon donošenja Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, koje datira od 11.2.2005. godine, donijet Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, koji je stupio na snagu 26.5.2005. godine, nakon čega je donijet Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, kojim je u članu 12. regulisano da danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje važnost propisa o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom.

Posebno se navodi da je stupanjem na snagu novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, bitno drugačije uređen sadržaj specifične zdravstvene zaštite, tj. iz sadržaja specifične zdravstvene zaštite isključeno je obavljanje sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva, u smislu člana 36., a u vezi sa članom 15. stav 2. tačka 4. navedenog zakona.

- Da su postojeće zdravstvene ustanove u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa i Podnosilac zahtjeva, bile dužne uskladiti svoju organizaciju i poslovanje sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, u smislu člana 237. stav 1. istog zakona, i to najkasnije u roku 24 mjeseca od dana njegovog stupanja na snagu.

Podnosilac zahtjeva posjeduje Rješenje Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo iz 2005. godine, a koje je

donijeto na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine i koji je stavljen van snage Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, iz čega proizilazi zaključak da Podnosilac zahtjeva nije uskladio svoju djelatnost sa novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, te stoga i nezakonito obavlja djelatnost pružanja sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti.

- Da se tržište zdravstvenih usluga u ovoj oblasti u Federaciji Bosne i Hercegovine ne formira po zakonima liberalnog tržišta, nego je njegovo formiranje u nadležnosti državnih institucija, a to je Parlament Bosne i Hercegovine.

Uvođenje elemenata liberalnog tržišta u pružanje zdravstvenih usluga moglo imati nesagledive posljedice na život i zdravlje stanovništva, naročito kada je u pitanju zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, koje kada se pojave, ne poznaju ni granice entiteta, ni granice država.

- Da se ne vidi nikakva povezanost ranijih rješenja Konkurencijskog vijeća u oblasti zdravstva i farmacije sa predmetnim Zahtjevom.

Ministarstvo u svom odgovoru, na kraju predlaže da Konkurencijsko vijeće nakon provedenog postupka, donese rješenje kojim će prijedlog Podnosioca zahtjeva biti odbijen kao neosnovan i predlaže da se Podnosilac zahtjeva obaveže da Ministarstvu nadoknadi troškove postupka.

Podnosioci zahtjeva, su dana 20.9.2013. godine aktom broj: 04-26-3-007-19-II/13 dostavili izjašnjenje na odgovor Ministarstva, u kome se u bitnom navodi slijedeće:

- Da odgovor Ministarstva na Zahtjev i Zaključak ne sadrži obrazloženje kojim bi bio osporen Zahtjev da se utvrdi ništavost člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbe člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.
- Da su osnovni razlozi za stav koji Ministarstvo ima u predmetnom postupku materijalne prirode i smatra da je cijena sanitarnog pregleda u javnozdravstvenim ustanovama gotovo dva puta veće od one koju za iste usluge naplaćuju privatne zdravstvene ustanove, a visina sredstava koje sanitarnim pregledima realizuju javnozdravstvene ustanove može objasniti razloge i motive za pokušaj da se na ovom polju eliminiše konkurencija.
- Da u odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine Ministarstvo nije uspjelo u nakani da se zabrani obavljanje sanitarnih pregleda privatnim zdravstvenim ustanovama, pa se pribjeglo metodama donošenja nezakonitih pravilnika, nametanjem neutemeljenih mišljenja, izdavanjem obavezujućih upustava, a u ovom slučaju i raznim vidovima pritiska na obveznike sanitarnih pregleda.

Podnosilac zahtjeva navedenu situaciju smatra sličnom sa situacijama prisutnim u distribuciji lijekova, a koje su bile predmet razmatranja Konkurencijskog vijeća i odluka navedenih u Zahtjevu.

- Da Podnosilac zahtjeva ispunjava uslove za obavljanje sanitarnih pregleda i o tome posjeduje rješenje o ispunjavanju uslova, te odobrenje nadležnog ministarstva, koje ničim nije osporeno i dovedeno u pitanje i da je njegova promjena moguća samo u upravnom postupku, a nikako na osnovu nečijeg mišljenja.
- Da su neosnovani navodi Ministarstva da Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine na drugačiji način

tretira specifičnu zdravstvenu zaštitu, jer je članom 23. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, između ostalog propisano da specifičnu zdravstvenu zaštitu radnika predstavljaju i preventivno sanitarni pregledi, a članom 24. istog zakona je propisano da "specifičnu zdravstvenu zaštitu radnici ostvaruju na temelju ugovora između poslodavca i doma zdravlja, odnosno druge zdravstvene ustanove koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada, ili ugovorom sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

Podnosilac zahtjeva iz navedenog izvodi zaključak da ne postoje promjene u zakonskim rješenjima, koje bi imale za posledicu zabranu obavljanja sanitarnih pregleda u privatnim zdravstvenim ustanovama.

- Da Pravilnik o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti mora biti usklađen sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a prije svega odredbama člana 37. stav 1, koje dozvoljavaju privatnoj praksi obavljanje sanitarnih pregleda.

U prilog ovoj tezi idu i odredbe člana 119. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kojima se definiše nadležnost zavoda za javno zdravstvo kantona i javnozdravstvena djelatnost koju zavod obavlja, gdje su u stavu 2. istog člana utvrđeni i taksativno nabrojani poslovi koje zavod obavlja obligatorno, a stavom 3. istog člana se utvrđuju fakultativni poslovi, odnosno poslovi koje zavod može obavljati, gdje se između ostalog, kao jedan od tih poslova navode i sanitarni pregledi.

Ovo potvrđuje namjeru zakonodavca da obavljanje sanitarnih pregleda obavljaju i privatne zdravstvene ustanove, a navedenim članom i stavom se otvara mogućnost da sanitarne preglede obavljaju i javnozdravstvene ustanove.

- Da su navedeni podaci i tvrdnje Ministarstva koji se odnose na registrovane epidemije trovanja hranom na području Federacije Bosne i Hercegovine za period 2005.-2012. godine, suvišni jer nemaju veze sa predmetom ispitivanja postojanja zabranjenog sporazuma i narušavanja konkurencije, te da su isti paušalni.
- Da Ministarstvo nigdje ne navodi eksplicitne zakonske odredbe kojima se sprječava ili zabranjuje obavljanje sanitarnih pregleda u privatnoj praksi, nego da se radi o tumačenju i mišljenju Ministarstva, koje je pravno i činjenično neosnovano.

Podnosilac zahtjeva je uz svoj podnesak, kao prilog istom dostavio i dva mišljenja, data od strane dr Mileta Krivokuće i mr sci. dr Spomenke Janjić, a vezano za sanitarne preglede zaposlenih, koji na stručan način objašnjavaju pojam i cilj sanitarnih pregleda.

Konkurencijsko vijeće je od strane Podnosioca zahtjeva, dana 23.9.2013. godine pod brojem 04-26-3-007-20-II/13, zaprimilo akt u kome se u bitnom navodi slijedeće:

- Da je prilikom podnošenja Zahtjeva naglašeno da obavlja registrovanu djelatnost na osnovu pravosnažnog Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine, čija valjanost ni na koji način nije dovedena u pitanje.
- Da je u Zahtjevu navedeno da se u obavljanju registrovane djelatnosti kontinuirano susreće sa djelovanjem federalnih, kantonalnih, gradskih i općinskih organa, koji posredno ili neposredno onemogućavaju Podnosiocu zahtjeva obavljanje sanitarnih pregleda.

Ovo se čini na način da se kroz inspeksijske preglede, istupima u sredstvima javnog informisanja i na svaki drugi način

obveznicima sanitarnih pregleda nalaže da zdravstvene preglede obavljaju u javnozdravstvenim ustanovama, uz prijetnju sankcijama ako tako ne postupe.

Ove aktivnosti su dobile na intenzitetu nakon podnošenja Zahtjeva pred Konkurencijskim vijećem i kao posljedicu imaju direktnu štetu na Podnosioca zahtjeva, čime je ugrožen opsanak i funkcionisanje istog.

Podnosilac zahtjeva shodno navedenim razlozima, a u skladu sa odredbama člana 40. Zakona, traži da Konkurencijsko vijeće donese rješenje o privremenoj mjeri, na osnovu preliminarno utvrđene povrede, jer navedene radnje federalnih, kantonalnih, gradskih i općinskih organa ograničavaju i narušavaju tržišnu konkurenciju i čine direktan štetan uticaj na podnosioca zahtjeva.

Podnosilac zahtjeva smatra da privremena mjera treba da bude usmjerena prema svim organima i tijelima koja su svojim dosadašnjim mjerama i radnjama prouzrokovala direktan štetan uticaj na Podnosioca zahtjeva, pa navodi slijedeće organe:

- 1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, za Ministarstvo zdravstva i Federalnu upravu za inspekcijske poslove, Alipašina 41, 71000 Sarajevo,
- 2) Vlada Kantona Sarajevo, za Ministarstvo zdravstva i Kantonalnu upravu za inspekcijske poslove, Džemaludina Čauševića 1, 71000 Sarajevo,
- 3) Vlada Srednjobosanskog kantona, za Ministarstvo zdravstva i socijalne politike i Sanitarnu inspekciju, Stanična 43, 72270 Travnik,
- 4) Vlada Unsko-sanskog kantona, za Kantonalnu upravu za inspekcijske poslove Bihac, Alije Đerzeleza 2, 77000 Bihac,
- 5) Grad Mostar, Gradsko vijeće, za Odjel za gospodarstvo, komunalne i inspekcijske poslove, Rade Bitange 13a, 88000 Mostar,
- 6) Općina Tuzla, Općinski načelnik, za Službu za inspekcijske poslove, ZAVNOBiH-a 11, 75000 Tuzla i
- 7) Općina Maglaj, Služba za boračko invalidsku i socijalnu zaštitu, opštu upravu i društvene djelatnosti, Sanitarno-komunalno-vodoprivredni inspektor, Viteška 4, 74250 Maglaj.

U prilogu podneska dostavljene su kopije više rješenja i akata navedenih organa, koja su prema riječima Podnosioca zahtjeva, imala za posljedicu odustajanje obveznika sanitarnog pregleda od korištenja njegovih usluga.

Konkurencijsko vijeće je dana 7.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-24-II/13, zaprimilo podnesak Ministarstva, kojim se daje izjašnjenje na prijedlog Podnosioca zahtjeva da se donese rješenje o privremenoj mjeri, u kome u bitnom navodi slijedeće:

- Da Podnosilac zahtjeva predlaže da se privremenom mjerom obuhvati sedam različitih organa od općina preko kantona do Federacije Bosne i Hercegovine, iako šest od tih organa uopće ne učestvuju u predmetnom postupku.
- Da se privremenom mjerom traži da Konkurencijsko vijeće zabrani nadležnim organima primjenjivanje odredaba člana 15. stav 2. tačka 4, člana 36, kao i člana 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, tako što će nadležnim organima biti zabranjeno upućivanje obveznika da sanitarne preglede obavljaju u javnozdravstvenim ustanovama, koje su prema navedenim zakonskim odredbama jedine nadležne za obavljanje takvih pregleda.
- Da bi primjena privremene mjere mogla imati nesagledive štetne posljedice, jer bi se van snage stavio zakonom utvrđeni sistem higijensko-epidemiološke zaštite, uslijed čega bi moglo doći do pojave epidemija, zaraznih bolesti,

masovnih trovanja hranom i drugih izuzetno štetnih posljedica po zdravlje stanovništva.

- Da Podnosilac zahtjeva paušalno navodi da trpi štetu, iako nije na konkretan način opredijelio ni vrstu, ni obim, ni visinu eventualne štete.

Da Podnosiocu zahtjeva za pobijanje akata organa, za koje traži da se primjeni privremena mjera, stoje na raspolaganju sva pravna sredstva za pobijanje takvih akata u upravnom postupku i u upravnim sporovima, uključujući i mjere kojima se odlaže izvršenje spornih akata, ili određuju druge mjere osiguranja u skladu sa Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 53/03, 73/05 i 19/06), koji se subsidijarno primjenjuje u upravnim sporovima.

Ministarstvo u navedenom podnesku, na kraju predlaže da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će se kao neosnovan odbiti zahtjev za određivanje privremene mjere koju traži Podnosilac zahtjeva.

Konkurencijsko vijeće je dana 7.10.2013. godine pod brojem 04-26-3-007-25-II/13, zaprimilo još jedan podnesak Ministarstva, kojim se daje odgovor na izjašnjenje Podnosioca zahtjeva na odgovor Ministarstva, zaprimljen dana 20.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-19-II/13, u kome Ministarstvo ponavlja svoje stajalište i pravne argumente koje je navodilo u ranije dostavljenim podnescima, i navodi slijedeće:

- Da je donošenju Zakona o zdravstvenoj zaštiti prethodila jednogodišnja rasprava, na osnovu zaključaka oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, a koju je kao ovlašteno radno tijelo, provodio Odbor za zdravstvo Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i koja je organizovana u svim kantonima.

Nakon provedene jednogodišnje rasprave Odbor za zdravstvo Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine podnio je izvještaj o provedenoj jednogodišnjoj raspravi o Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, koji su prihvatila oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, a nakon toga je i usvojen Zakon o zdravstvenoj zaštiti u tekstu objavljenom u ("Službenim novinama Federacije BiH", broj 46/10) i to bez ijednog amandmana.

Iz izloženog slijedi da su sva pravna rješenja Zakona o zdravstvenoj zaštiti, pa i pravna rješenja koja se odnose na specifičnu pravnu zaštitu, kao i javnozdravstvenu djelatnost, rezultat provedene usmene rasprave u kojoj su učestvovali ne samo učesnici iz sektora zdravstva, nego i šira društvena zajednica.

- Da ne samo statistički podaci o epidemijama, nego i brojna iskustva iz prakse ukazuju na razloge zbog kojih je obavljanje sanitarnih pregleda i izdavanje sanitarnih knjižica zakonom izuzeto iz nadležnosti privatnih zdravstvenih ustanova.

Ukazuje se da postoje i odluke nadležnih sudova, koji su zauzeli stanovište da obavljanje zdravstvenih pregleda lica pod zdravstvenim nadzorom, spada isključivo pod nadležnost zdravstvenih ustanova koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu, pa je privatnoj zdravstvenoj ustanovi koja je učestvovala u predmetnom postupku potvrđena zabrana obavljanja iste djelatnosti (Presuda Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 06 0 U 002974 10 U od 17.11.2011. godine).

- Da su u prilogu podneska dostavljeni i akti pojedinih kantonalnih ministarstava zdravstva i inspekcijских organa iz kojih jasno proizilazi da Podnosilac zahtjeva u obavljanju svoje djelatnosti postupka suprotno relevantnim zakonskim odredbama, što upućuje na zaključak da Podnosilac zahtjeva u predmetnom postupku pokušava ishoditi odluku kojom će prikriti svoje nezakonito djelovanje.

5. Usmena rasprava

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 39. stav (1) Zakona, zakazalo usmenu raspravu za dan 2.10.2013. godine.

Usmena rasprava zakazana za 2.10.2013. godine, odgođena je za 9.10.2013. godine, a razlog odgode je bio ostavljanje dovoljno vremena Ministarstvu da se pripremi za raspravu, shodno članu 143. stav (2) Zakona o upravnom postupku, vezano za podneske koje je Podnosilac zahtjeva dostavio Konkurencijskom vijeću nakon zakazivanja usmene rasprave (podnesku zaprimljenom dana 20.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-19-II/13, koji je izjašnjenje na odgovor Ministarstva na Zahtjev i Zaključak i podnesku zaprimljenom dana 23.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-20-II/13, kojim se od Konkurencijskog vijeća traži donošenje privremene mjere).

Konkurencijsko vijeće je dana 2.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-23-II/13 zaprimilo podnesak Ministarstva, kojim je dostavljena punomoć za zastupanje u predmetnom postupku, uključujući i usmenu raspravu.

Usmena rasprava održana je dana 9.10.2013. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo zastupnika Podnosioca zahtjeva i Ministarstva.

Podnosioca zahtjeva zastupali su: Ešrefa Šaćirović kao v.d. izvršnog direktora i punomoćnik advokat Edin H. Hrnjić.

Ministarstvo su zastupali punomoćnici: sekretar Ministarstva Snježana Bondaruk, pomoćnik Ministra za javno zdravstvo Aida Pilav i advokat Džemil Sabrihafizović.

Zastupnici Podnosioca zahtjeva izjasnili su se da u cijelosti ostaju kod podnesenog Zahtjeva, dopune Zahtjeva, izjašnjenja na odgovor Ministarstva i podnesenog zahtjeva za donošenje privremene mjere, i u bitnom izjavili slijedeće:

- Da smatraju da Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, svojim pravnim rješenjima obezbjeđuju ravnopravnost javnih i privatnih zdravstvenih ustanova, kad su u pitanju sanitarni pregledi, a da su odredbe Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti u suprotnosti sa odredbama zakona na osnovu kojih su doneseni jer direktno ili indirektno onemogućavaju privatne zdravstvene ustanove u obavljanju sanitarnih pregleda.

Zbog toga što Podnosilac zahtjeva trpi direktnu štetu u obavljanju svoje djelatnosti, podnesen je i Zahtjev za određivanje privremene mjere.

- Da Podnosiocu zahtjeva nije zabranjeno obavljanje sanitarnih pregleda, ali da se putem inspekcijских organa, federalnih, kantonalnih i općinskih, prilikom vršenja inspekcijškog nadzora obveznicima sanitarnih pregleda nalaže da to rade isključivo u javnozdravstvenim ustanovama, te ako se ne postupi po njihovom nalogu podnose prekršajne naloge i izriču novčane kazne, te je radi ovakvog odnosa veliki broj korisnika usluga Podnosioca zahtjeva, odustao od njegovih usluga u strahu od sankcija.

O navedenom nema konkretnog stava sudova, jer je Podnosilac zahtjeva tek podnio određeni broj tužbi, kojima su pokrenuti upravni sporovi.

- Da Podnosilac zahtjeva radi na osnovu Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine, koje nije osporeno, ni dovedeno u pitanje, niti je bilo koja inspekcija zabranila obavljanje predmetne djelatnosti.

Također se navodi da novi pravilnik o uslovima za obavljanje djelatnosti još nije stupio na snagu.

- Da privredni subjekt "E-STYLE" i dalje obavlja djelatnost sanitarnih pregleda, ali u smanjenom obimu zbog prijetnji i pritisaka od strane inspekcijских organa.
- Da Ministarstvo daje sebi za pravo na autentično tumačenje i mogućnost kreiranja pravilnika i da ne osporava odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti, ali osporava odredbe predmetnih pravilnika, koje nisu u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, a imaju za direktnu posljedicu eliminisanje konkurencije, koju imaju zdravstveno sanitarni pregledi kao profitabilna jedinica zdravstvenih zavoda.
- Da je nesporno da higijensko-epidemiološka služba pripada javnom zdravstvu i da je članom 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, umjesto razrade i propisivanja načina obavljanja pregleda lica pod zdravstvenim nadzorom, kako to propisuje član 39. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, učinjeno zatvaranje tržišta za sve ostale osim javnih ustanova.

Na ovaj način je eliminisana mogućnost da privredni subjekt "E-STYLE" i druge privatne zdravstvene ustanove obavljaju sanitarne preglede, koji po svojoj suštini spadaju u aktivnosti mikrobioloških laboratorija.

- Da je odredbama Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti praktično rečeno da sanitarni pregledi pripadaju oblasti epidemiologije i da iz tih razloga ne mogu biti predmetom privatno zdravstvenih djelatnosti.

Zastupnici Ministarstva izjasnili su se da ostaju u cijelosti kod svojih navoda datih u svom odgovoru na Zahtjev i Zaključak, navoda istaknutih u podnesku koji je označen kao odgovor na izjašnjenje Podnosioca zahtjeva na odgovor Ministarstva, kao i svih navoda datih u izjašnjenju na prijedlog za donošenje privremene mjere, i u bitnom izjavili slijedeće:

- Da je djelatnost sanitarnih pregleda izričito utvrđena odredbama člana 36. stav 1, člana 15. stav 2. tačka 4. i člana 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i ne proizilazi iz pravilnika, te bi se samo eventualnim izmjenama Zakona o zdravstvenoj zaštiti moglo omogućiti da privatne zdravstvene ustanove obavljaju djelatnost sanitarnih pregleda.

Radi se o zakonskim rješenjima koja se bitno razlikuju u odnosu na ranija zakonska rješenja, a uspostavljena su u interesu zaštite javnog zdravlja, vodeći računa o podacima koji se odnose na pojavu zaraznih bolesti, kao i o praksi velikog broja modernih zemalja, uključujući zemlje neposrednog okruženja, koje su ovaj vid zdravstvene djelatnosti i zdravstvene zaštite svojim propisima povjerili isključivo javnim zdravstvenim ustanovama.

- Da je uz odgovor na Zahtjev i Zaključak dostavljen jedan broj akata iz kojih se vidi da nadležna kantonalna ministarstva, nadležne inspekcije i pojedini sudovi u postupcima koji su pred njima vođeni, imaju isto stanovište i smatraju da je ograničenje da se privatne zdravstvene ustanove bave ovim segmentom djelatnosti uspostavljeno Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, pa se u aktima koje donose i pozivaju na relevantne odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

S tim u vezi su u spis uložena dva akta, Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj: U 003692 09 U od 28.5.2013.

godine i Rješenje Federalne uprave za inspekcijske poslove broj: UP-II-05-37-8-00107/13 od 2.8.2013. godine.

- Da su Podnosiocu zahtjeva u predmetnom slučaju na raspolaganju sva pravna sredstva koja mu stavlja na raspolaganje Zakon o upravnom postupku, a kojima može pobijati rješenja i druge akte koji donose upravni organi u vezi sa primjenom Zakona o zdravstvenoj zaštiti i da u tim postupcima ima pravo i na sudsku zaštitu i na apelacijsku zaštitu kod ustavnog suda.

Mišljenje Ministarstva je da Konkurencijsko vijeće ne može, i nikada nije pretendovalo na to, van snage stavljati zakonske odredbe.

- Da navodi Podnosioca zahtjeva da ima rješenje na osnovu kojeg može obavljati djelatnost, čine osnovanim prigovor da prava koja proizilaze iz tog rješenja treba da štiti u postupcima koja mu stoje na raspolaganju, upravnim postupcima i upravnim sporovima.

S tim u vezi Ministarstvo je uložilo i akt Ministarstva zdravstva kantona Sarajevo broj: 10-37-5503-11/13 od 8.4.2013. godine, u kojem ministarstvo koje je izdalo predmetno rješenje smatra da to rješenje ne uključuje ovlaštenje za obavljanje zdravstvenih pregleda lica pod zdravstvenim nadzorom, koji se po zakonu moraju verifikovati sanitarnom knjižicom kao dokaz da je pregled obavljen.

- Da se Podnosilac zahtjeva, u obavljanju svoje djelatnosti poziva na rješenje za rad, koje je doneseno po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, čije su odredbe prestale važiti, a da su Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i podzakonskim aktima utvrđeni rokovi, kojima se nakon stupanja na snagu svi subjekti na koje se zakon odnosi moraju uskladiti sa odredbama zakona, a ti su rokovi istekli 11.8.2012. godine.
- Da je Podnosilac zahtjeva bio dužan da od dana stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a to je 10.8.2010. godine, u roku od 24 mjeseca uskladi svoje rješenje za obavljanje djelatnosti, koje je izdato od strane Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo.
- Da je članom 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji je donesen na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti iz 2005. godine, propisano da preglede obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu, a prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, takvu službu ne mogu imati privatne zdravstvene ustanove.
- Da je izraz sanitarni pregledi kolokvijalan i da ga doktori zovu zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim licima.

Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, iz kojeg je proizašao Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, opisuje šta je to zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim licima.

- Da odredbe pravilnika ne mogu ići mimo zakona i da Ministarstvo odredbama pravilnika samo razrađuje materiju zakona, te da Podnosilac zahtjeva može tražiti autentično tumačenje Zakona o zaštiti zdravlja od Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Na kraju usmene rasprave, a u skladu sa članom 105. stav 4. Zakona o upravnom postupku, zastupnici Ministarstva su se izjasnili da se odriču troškova postupka, dok su se zastupnici Podnosioca zahtjeva izjasnili da će troškovnik postupka

naknadno dostaviti (dostavljen dana 14.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-28-II/13).

Prilog zapisniku sa usmene rasprave čine tri dokumenta koja su u tekstu navedena i koje je Ministarstvo uložilo na usmenoj raspravi, a koji su zaprimljeni pod brojem: 04-26-3-007-26-II/13 od dana 9.10.2013. godine.

6. Postupak nakon usmene rasprave

S obzirom da postoje velike razlike u stavovima stranaka u postupku vezano za to ko može obavljati djelatnost na relevantnom tržištu, te da se radi o veoma specifičnom postupku, koji je od interesa za zaštitu zdravlja stanovništva Federacije Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće je radi objektivnijeg i kvalitetnijeg utvrđivanja činjeničnog stanja nastavilo sa prikupljanjem podataka.

Nakon usmene rasprave Konkurencijsko vijeće je zatražilo od strana u postupku, relevantnih institucija i privrednih subjekata, koji djeluju na relevantnom tržištu ili koji imaju određene veze sa tim tržištem, i prikupilo dodatnu dokumentaciju, informacije i mišljenja:

- Dana 22.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-29-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo dopis privrednog subjekta Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, koji se nije direktno odnosio na postupak, ali je imao veze sa predmetom postupka, a radilo se o žalbi na rad glavnog sanitarno-farmaceutskog inspektora Federacije Bosne i Hercegovine, vezano za njegove postupke u ometanju obavljanja sanitarnih usluga navedene poliklinike.
- Dana 26.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-30-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, kojim se traži mišljenje o članu 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, a vezano za organizaciju higijensko-epidemiološke službe u zdravstvenim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine dostavio je traženo mišljenje dopisom zaprimljenim dana 5.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-34-II/13.
- Dana 26.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-31-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt privrednom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, kojim se traži mišljenje o postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem između privrednog subjekta PZU "E-STYLE" i Ministarstva, kao i dostavu podataka vezanih za njihovo obavljanje sanitarnih pregleda, te rješenja na osnovu kojeg obavljaju tu djelatnost. Privredni subjekt Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo dostavio je traženo mišljenje i podatke dopisom zaprimljenim dana 2.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-33-II/13.
- Dana 26.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-32-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt privrednom subjektu Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, kojim se traži mišljenje o postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem između privrednog subjekta PZU "E-STYLE" i Ministarstva, kao i dostavu podataka vezanih za njihovo obavljanje sanitarnih pregleda, te rješenja na osnovu kojeg obavljaju tu djelatnost. Konkurencijsko vijeće na ovaj akt nije dobilo odgovor.
- Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-35-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine,

- kojim traži pojašnjenja oko organizacije higijensko epidemioloških službi, pojašnjenja oko propisa sa kojima je usklađen član 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, kao i dostavu cjenovnika sanitarnih pregleda javnozdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine, od 1997. godine pa do danas. Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine dostavio je traženo mišljenje dopisom zaprimljenim dana 17.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-46-II/13. (Cijena sanitarnog pregleda Zavoda za javno zdravstvo FBiH iznosi 48 KM).
- Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-36-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traži dostava podataka u skladu sa navodima Ministarstva o pojavi epidemija trovanja hranom u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2005.-2012. godina, a koja se pripisuje radu privatnih zdravstvenih ustanova, te da se dostave dokazi o nepravilnostima uočenim u njihovom radu, a vezano za njihovu nemogućnost organizovanja higijensko epidemiološke službe. Ministarstvo je dopisom zaprimljenim dana 11.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-41-II/13 tražilo od Konkurencijskog vijeća produženje roka za dostavu traženih podataka, a Konkurencijsko vijeće je aktom broj: 04-26-3-007-43-II/13 od 12.12.2013. godine to odobrilo. Ministarstvo je tražene podatke dostavilo dopisima zaprimljenim dana 27.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-48-II/13 i dana 7.01.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-49-II/13.
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-37-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt privrednom subjektu Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, kojim se traži dostava cjenovnika za usluge obavljanja sanitarnih pregleda, u periodu od registracije pa do danas. Privredni subjekt Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, dostavila je tražene podatke (izvode iz cjenovnika) dopisom zaprimljenim dana 11.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-42-II/13 (prema cjenovniku iz 2006. godine sanitarni pregled je iznosio 20 KM, za više od 50 uposlenika 18 KM, za više od 100 uposlenika 15 KM, a prema cjenovniku iz 2010 godine sanitarni pregled je iznosio 30 KM, za više od 50 uposlenika 25KM, za više od 100 uposlenika 20 KM).
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-38-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt privrednom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, kojim se traži dostava cjenovnika za usluge obavljanja sanitarnih pregleda, u periodu od registracije pa do danas. Privredni subjekt Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, dostavila je tražene podatke (cjenovnike) dopisom zaprimljenim dana 10.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-40-II/13 (prema cjenovniku iz 2001. godine sanitarni pregled je iznosio 25 KM, a prema cjenovnicima iz 2005.godine i 2008. godine sanitarni pregled u Kantonu Sarajevo iznosio je 25 KM, a van Kantona Sarajevo 30 KM).
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-39-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt privrednom subjektu PZU "E-STYLE", kojim se traži dostava cjenovnika za usluge obavljanja sanitarnih pregleda, u periodu od registracije pa do danas. Privredni subjekt PZU "E-STYLE", dostavio je tražene podatke (cjenovnik) dopisom zaprimljenim dana 16.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-44-II/13 (prema cjenovniku iz 2005. godine cijena sanitarnih pregleda je bila u rasponu od 18 KM do 20 KM).
 - Dana 17.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-45-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Federalnoj upravi za inspeksijske poslove, kojim se traži dostava podataka o tome da li su njeni inspeksijski organi zabranjivali obavljanje djelatnosti sanitarnih pregleda privatnim zdravstvenim ustanovama i to u periodu od stupanja na snagu Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom pa do danas. Federalna uprava za inspeksijske poslove dostavila je tražene podatke dopisom zaprimljenim dana 24.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-47-II/13, kojim se navodi da isti na području Federacije Bosne i Hercegovine u navedenom periodu nisu vršili zabranjivanje obavljanja djelatnosti sanitarnih pregleda privatnim zdravstvenim ustanovama koje su to obavljale, nego su samo preventivno djelovali upoznavajući ih sa novom zakonskom regulativom, te upoznavajući subjekte nadzora da slijedeće sanitarne preglede treba da obave u javnozdravstvenim ustanovama, kako bi isti bili validni, s tim da su uvažavali do tada obavljene zdravstvene preglede u privatnim ustanovama do isteka njihovog važenja.
- Obzirom da se radi o osjetljivom tržištu, Konkurencijsko vijeće je nakon prikupljanja dodatnih podataka vezanih za predmetni postupak, utvrdilo da se u roku predviđenom u članu 41. stav (1) tačka a) Zakona ne mogu pribaviti i analizirati svi podaci relevantni za donošenje konačnog rješenja. Shodno navedenom, Konkurencijsko vijeće je dana 22.1.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-50-II/13, donijelo Zaključak kojim se produžava rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca, u skladu sa članom 41. stav (2) Zakona. Navedeni Zaključak dostavljen je Podnosiocu zahtjeva aktom broj: 04-26-3-007-51-II/13 od dana 22.01.2014. godine, kao i Ministarstvu aktom broj: 04-26-3-007-52-II/13 od dana 22.1.2014. godine.
- 7. Postupak nakon donošenja Zaključka o produženju roka za donošenje konačnog rješenja**
- Nakon donošenja Zaključka o produženju roka za donošenje konačnog rješenja, Konkurencijsko vijeće je nastavilo sa daljim prikupljanjem podataka i vršenjem analiza istih. Ovdje se navode svi akti koje je Konkurencijsko vijeće poslalo, kao i podnesci i dopisi koji su zaprimljeni od strane Konkurencijskog vijeća u navedenom periodu:
- Dana 27.1.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-53-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo podnesak koji je uputio Podnosilac zahtjeva i kojim se traži uvid u spis predmeta i kopiranje dijelova istog. Konkurencijsko vijeće je aktom broj: 04-26-3-007-54-II/13 od dana 27.1.2014. godine odobrilo da se izvrši uvid u spis, koji je i izvršen dana 29.1.2014. godine, o čemu je istog dana od strane Konkurencijskog vijeća sačinjena potvrda broj: 04-26-3-007-55-II/13.
 - Dana 3.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-56-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo podnesak koji je uputio Podnosilac zahtjeva, a kojim se isti samoinicijativno izjašnjava na dijelove spisa predmeta koje je preuzeo 29.1.2014. godine i kojim dostavlja novi troškovnik za predmetni postupak. Navedeno izjašnjenje sadržavalo je komentare Podnosioca zahtjeva na akte za koje je izvršen uvid u spis, ali u

- njemu nisu iznešene nove činjenice i dokazi koji bi bili bitni za postupak. Konkurencijsko vijeće je predmetno izjašnjenje dostavilo Ministarstvu aktom broj: 04-26-3-007-58-II/13 od dana 4.2.2014. godine.
- Dana 4.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-57-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt privrednom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, kojim se traži dostava rješenja Ministarstva zdravlja Kantona Sarajevo broj:10-37-345/09 od 28.1.2009. godine, kojim je odbijen njihov zahtjev za izdavanje odobrenja za rad higijensko-epidemiološke službe. Privredni subjekt Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, dostavila je traženo rješenje dopisom zaprimljenim dana 12.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-60-II/13. Kao razlog odbijanja istog u obrazloženju se, između ostalog navodi, da je na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, donesen Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba koje su na osnovu člana 30. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, stavljene pod zdravstveni nadzor. U članu 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom utvrđeno je da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu. Obzirom da se radi o poslovima iz domena javno-zdravstvene djelatnosti ovo Ministarstvo je zatražilo mišljenje, odnosno stav u vezi pomenutog zahtjeva od Federalnog ministarstva zdravstva i Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. Shodno tumačenju Federalnog ministarstva zdravstva broj: 06-37-11181/08 od dana 12.12.2008. godine, zavodi za javno zdravstvo (federalni i kantonalni) su javne zdravstvene ustanove koje obavljaju javno-zdravstvenu djelatnost koja obuhvata provođenje mjera iz oblasti epidemiologije, karantenskih i drugih zaraznih bolesti, masovnih nezaraznih bolesti, provođenje mjera za osiguranje zdravstveno ispravne vode, namjernica, zraka, imunizaciju, sanitaciju, zdravstvenu statistiku i zdravstveno prosvjeđivanje. Shodno odredbama člana 40. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, utvrđeno je između ostalog, da djelatnost zavoda za javno zdravstvo ne može biti predmet privatne djelatnosti. Također, shodno mišljenju JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo broj: 01-01-159/09 od dana 27.1.2009. godine, higijensko-epidemiološka djelatnost koja se odnosi na poslove socijalne medicine, epidemiologije, higijene i poslove zdravstveno ekološke djelatnosti su od interesa za državu i javnu sigurnost, i ne može biti predmet privatne zdravstvene djelatnosti.
 - Dana 11.02.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-59-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traže podaci o budžetu Ministarstva za 2007. i 2011. godinu, kao i pojašnjenje člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, vezano za organizaciju higijensko-epidemiološke službe, u odnosu na Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine. Ministarstvo je tražene podatke dostavilo dopisom zaprimljenim dana 18.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-62-II/13.
 - Dana 17.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-61-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Podnosiocu zahtjeva, kojim se traži da isti, vezano za ranije navode, dostavi podatke o propisima koji uređuju da higijensku-epidemiološku službu ne mogu obavljati privatne zdravstvene ustanove u Federaciji Bosne i Hercegovine. Podnosilac zahtjeva dostavio je tražene podatke dopisom zaprimljenim dana 24.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-63-II/13, kojim navodi da pojam higijensko-epidemiološke službe u smislu člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, nije jedinstveno i sveobuhvatno definisan, pa se može različito tumačiti.
 - Dana 25.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-64-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traži da Ministarstvo da svoje mišljenje i komentare na članove 31-34 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a vezano za ograničenja oko organizacije higijensko-epidemiološke službe u okviru privatne zdravstvene djelatnosti na nivou Federacije Bosne i Hercegovine. Ministarstvo je traženo mišljenje i komentare dostavilo dopisom zaprimljenim dana 4.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-65-II/13, u kojem se navodi da nijednom odredbom Zakona o zdravstvenoj zaštiti nije propisana mogućnost organizovanja higijensko-epidemiološke službe u okviru privatnih zdravstvenih ustanova i navodi odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, koje propisuju da je higijensko-epidemiološka služba dio javnozdravstvene djelatnosti.
 - Dana 5.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-66-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Podnosiocu zahtjeva, kojim se dostavljaju pismena iz spisa predmeta koja su poslana ili zaprimljena od strane Konkurencijskog vijeća poslije uvida u spis izvršenog dana 29.1.2014. godine.
 - Dana 5.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-67-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se dostavljaju sva pismena koja su poslana ili zaprimljena od strane Konkurencijskog vijeća nakon usmene rasprave, a ista im nisu ranije dostavljena.
 - Dana 10.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-68-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo podnesak koji je uputio Podnosilac zahtjeva, a kojim se isti samoinicijativno izjašnjava na dijelove spisa predmeta koji su mu dostavljeni aktom broj: 04-26-3-007-66-II/13 od dana 5.3.2014. godine. Navedeno izjašnjenje nije sadržavalo nove činjenice i dokaze koji bi bili bitni za postupak.
 - Dana 11.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-69-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traži autentično tumačenje člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, a vezano za organizaciju higijensko-epidemiološke službe, odnosno nametanja uslova koji privatne zdravstvene ustanove ne mogu ispuniti da bi obavljale sanitarne preglede u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ministarstvo je traženo mišljenje dostavilo dopisom zaprimljenim dana 18.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-70-II/13, u kojem se navodi da su sanitarni

pregledi isključivo predmet Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, kao posebna mjera zaštite od zaraznih bolesti, a ne samo kao specifična zaštita radnika, te da je član 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom usklađen sa čl. 40. i 131. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, koji je tada bio na snazi i kojima se određuje šta ne može biti predmetom privatne djelatnosti, a čija su pravna rješenja identična sa članovima 51. i 178. sadašnjeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji u članu 51. stav 2. daje pravni osnov da se pravilnikom Federalnog ministarstva zdravstva bliže odredi obim i vrsta javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

- Dana 5.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-66-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Podnosiocu zahtjeva, kojim se dostavljaju pismena koje je Konkurencijsko vijeće poslalo Ministrastvu broj: 04-26-3-007-69-II/13 od dana 11.3.2014. godine i odgovor Ministarstva broj: 04-26-3-007-70-II/13 od dana 18.3.2014. godine.

8. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i drugih relevantnih podataka, Konkurencijsko vijeće je shodno Zahtjevu, utvrdilo slijedeće:

- Da je privredni subjekt "E-STYLE" registrovan sa osnovnom djelatnošću - pružanje specijalističko-konsultativnih usluga iz oblasti medicine rada i mikrobiološko parazitološke usluge.
- Da je privredni subjekt "E-STYLE" na osnovu Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Kantona Sarajevo, o ispunjenosti propisanih uslova u pogledu prostora, medicinskog kadra i medicinsko-tehničke opreme mogao da obavlja sanitarne preglede sve do donošenja Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti.
- Da je federalni ministar zdravstava na osnovu člana 39. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05) (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti) donio Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, kojim se propisuje način obavljanja zdravstvenih pregleda osoba koje su na osnovu člana 30. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, stavljene pod zdravstveni nadzor, i isti nije dostavljen Konkurencijskom vijeću na mišljenje, u smislu člana 25. stav (2) Zakona.
- Da je članom 2. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, između ostalog propisano da je "zdravstvena ustanova" ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva, što znači da Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, na osnovu kojeg je donesen Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, daje mogućnost obavljanja higijensko-epidemiološke službe svim privrednim subjektima bez obzira na oblik vlasništva, pa samim tim i privatnim zdravstvenim ustanovama
- Da je članom 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim

nadzorom propisano da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu.

- Da je članom 12. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom propisano da datumom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važnost propisa o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine do dana njegovog stupanja na snagu.
- Da je obavljanje djelatnosti zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima u Federaciji Bosne i Hercegovine, od donošenja Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, pa do donošenja Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom iz 2008. godine, bilo dozvoljeno i privrednim subjektima koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost.
- Da je članom 40. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, između ostalog, bilo propisano da djelatnost javnog zdravstva ne može biti predmet privatne djelatnosti, a da je članom 80. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine između ostalog bilo propisano da javno-zdravstvena djelatnost obuhvata provođenje mjera iz oblasti epidemiologije, karantenskih i drugih zaraznih bolesti, masovnih nezaraznih bolesti, provođenje mjera osiguranja zdravstveno ispravne vode, namirnica i zraka, imunizaciju, sanitaciju, zdravstvenu statistiku i zdravstveno prosvjećivanje.
- Da je članom 131. stavom (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, bilo propisano da socijalno-medicinske, epidemiološke, higijenske, zdravstveno-ekološke djelatnosti (javnozdravstvena djelatnost) ne može obavljati privatna praksa.
- Da privredni subjekti koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost mogu obavljati djelatnost zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na tržištu Federacije Bosne i Hercegovine, što nesporno potvrđuje i činjenica, da su tu djelatnost već obavljali, i to duži vremenski period od oko 11 godina, sa napomenom, što potvrđuje i podnesak Federalne uprave za inspeksijske poslove zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 24.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-47-II/13, kojim se potvrđuje da "privatnim zdravstvenim ustanovama nije bilo zabranjivano obavljanje djelatnosti zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima ni u periodu poslije donošenja Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom", i da su "sanitarni pregledi obavljeni od strane privatnih zdravstvenih ustanova u tom periodu smatrani validnim sve do isteka roka njihovog važenja", ali su ih upozoravali da sljedeće sanitarne preglede obavljaju u javnim zdravstvenim ustanovama, kako bi imali validne preglede.
- Da je federalni ministar zdravstva na osnovu člana 51. stav 2, a u vezi sa članom 236. stav 1. alineja 9. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10) donio Pravilnik o obimu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, koji nije dostavio

- Konkurencijskom vijeću na mišljenje, u smislu člana 25. stav (2) Zakona.
- Odredbama člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti propisano je, da djelatnost epidemiologije koja ne može biti predmet privatne djelatnosti između ostalog čini zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.
 - Konkurencijsko vijeće smatra navode Ministarstva, da privredni subjekti koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost nisu sanitarne preglede obavljali na propisan način (izdavanje sanitarnih knjižica bez stvarno obavljenog sanitarnog pregleda, obavljanje sanitarnih pregleda van mjesta registracije, neispunjavanje određenih uslova u pogledu prostora, opreme i kadra), neosnovanim i da isti nisu mogli biti razlog za donošenje spornih odredbi člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, jer su se takve nepravilnosti mogle otklanjati na druge načine (inspekcijskim kontrolama, sankcionisanjem, zabranom obavljanja djelatnosti i sl.).
 - Konkurencijsko vijeće smatra da Ministarstvo nije dokazalo svoje navode kojima se obrazlaže donošenje spornih odredbi člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, a koji se odnose na povezanost registrovanih epidemija hranom na području Federacije Bosne i Hercegovine za period 2005-2012. godine, sa sanitarnim pregledima koje su obavili privredni subjekti koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost (kako je to navedeno u odgovoru Ministarstva na Zahtjev i Zaključak), odnosno kao razlog za donošenje spornih odredbi člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, odnosno isključivanja privatnih zdravstvenih ustanova iz ove djelatnosti.

Na osnovu navedenog Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Ministarstvo, odredbom člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenih pregleda lica koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja na području Federacije Bosne i Hercegovine, na način da je odredbom člana 10. navedenog Pravilnika propisalo uslov da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organizovanu higijensko-epidemiološku službu, koju po sili Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, privatne zdravstvene ustanove nisu mogle da organizuju, obzirom da je članom 131. stavom (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, bilo propisano da socijalno-medicinske, epidemiološke, higijenske, zdravstveno-ekološke djelatnosti (javno-zdravstvena djelatnost) ne može obavljati privatna praksa, i time ograničilo tržište u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, isključivanjem privatnih zdravstvenih ustanova sa navedenog relevantnog tržišta, iako je Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, na osnovu kojeg je i donesen navedeni Pravilnik, članom 2, između ostalog propisano da je "zdravstvena ustanova" ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva, dao mogućnost obavljanja higijensko-epidemiološke službe svim

privrednim subjektima bez obzira na oblik vlasništva, pa samim tim i privatnim zdravstvenim ustanovama. Kao dokaz za navedeno, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i navode iz rješenja Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo broj: 10-37-345/09 od 28.01.2009. godine, kojim je odbijen zahtjev za izdavanje odobrenja za rad higijensko-epidemiološke službe privrednom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo (akt zaprimljen u Konkurencijskom vijeću dana 12.02.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-60-II/13), kao i navode iz mišljenja Ministarstva koje je isto dostavilo Konkurencijskom vijeću dana 18.03.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-70-II/13.

Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Ministarstvo odredbama člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na području Federacije Bosne i Hercegovine, na način da se navedenom odredbom Pravilnika precizira da djelatnost epidemiologije koja ne može biti predmet privatne djelatnosti, između ostalog čini zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, čime je ograničilo tržište, isključivanjem privatnih zdravstvenih ustanova sa relevantnog tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona.

Navodi Ministarstva, da je navedeni Pravilnik o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti donesen u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti su u konkretnom postupku irelevantni, jer je Konkurencijsko vijeće, u skladu sa Zakonom, nadležno da ocjenjuje da li se pojedinim aktom, odnosno u konkretnom slučaju Pravilnikom krši Zakon, a ne da ocjenjuje, da li je Pravilnik donesen u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Naime, u konkretnom slučaju, podnosilac zahtjeva je od Konkurencijskog vijeća tražio da provede postupak ocjenjivanja predmetnog Pravilnika, a ne Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Tokom provođenja postupka Konkurencijsko vijeće se također upoznao i sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i zaključilo da isti sadrži niz odredbi kojima se potencijalno ograničava konkurencija. Međutim, nadležno Ministarstvo prije predlaganja nacrtu Zakona o zdravstvenoj zaštiti, isti nije dostavilo na mišljenje Konkurencijskom vijeću čime bi bila izbjegnuta sva eventualna kršenja Zakona. Nadležno Ministarstvo je također propustilo da Pravilnik o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti prije usvajanja dostavi na mišljenje Konkurencijskom vijeću, iako član 25. Zakona propisuje, da Konkurencijsko vijeće daje mišljenja o usklađenosti sa Zakonom o konkurenciji na nacrtu i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje mogu imati uticaja na tržišnu konkurenciju, a koje su predlagajući dužni dostaviti. Evidentno je da nadležno Ministarstvo to nije uradilo u navedenom slučaju.

Međutim, iako je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da se odredbama Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti krše odredbe Zakona, te da je isti donesen na osnovu i u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona nisu usklađene.

Kako Konkurencijsko vijeće nema nadležnost da ocjenjuje međusobnu usklađenost zakona, već samo da daje mišljenje na nacrtu istih, odlučilo je kao u tački (4) dispozitiva ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je također utvrdilo da organizovanu higijensko epidemiološku službu mogu imati samo javnozdravstvene ustanove, a ne i privatne zdravstvene

ustanove, što je tumačenje Ministarstva, koje je jedino ovlašteno da daje tumačenje Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom. Naime, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u Federaciji Bosne i Hercegovine ne postoje odredbe propisa koje decidno propisuju da privatne zdravstvene ustanove ne mogu imati organizovanu higijensko-epidemiološku službu, ali da se u skladu sa navedenim tumačenjem Ministarstva to može posredno izvesti iz odredbi čl. 40. i 131. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, odnosno odredbi čl. 51. i 178. sadašnjeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji u čl. 51. stav 2. daje pravni osnov da se pravilnikom Federalnog ministarstva zdravstva bliže odredi obim i vrsta javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Ministarstvo odredbama člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, sprječavalo, ograničavalo i narušavalo tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na području Federacije Bosne i Hercegovine, isključenjem privatnih zdravstvenih ustanova sa relevantnog tržišta, i time nanijelo direktnu štetu krajnjim korisnicima usluge, odnosno krajnjim potrošačima, obzirom da su cijene sanitarnih pregleda bile dosta niže (što je predstavljalo veću korist za krajnjeg potrošača), kada su se sanitarni pregledi mogli obavljati i u privatnim i u javnozdravstvenim ustanovama, odnosno prije stupanja na snagu navedenih pravilnika.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 1) (4) dispozitiva ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je nakon donošenja Zaključka, zaprimilo podnesak zaprimljen dana 23.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-20-II/13, kojim Podnosilac zahtjeva u skladu sa odredbama člana 40. Zakona, traži da Konkurencijsko vijeće donese rješenje o privremenoj mjeri, na osnovu preliminarno utvrđene povrede, radi obustavljanja svakog postupanja federalnih, kantonalnih, gradskih i općinskih organa kojim se obveznici sanitarnih pregleda upućuju na obavljanje sanitarnih pregleda u javnozdravstvene ustanove, a do okončanja postupka postupka po Zaključku.

Analizirajući navode i ponudene dokaze Podnosioca zahtjeva, a vezano za traženu privremenu mjeru, imajući u vidu odredbe člana 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na osnovu istih nije u moglo utvrditi preliminarnu povredu u smislu člana 40. stav (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno uticati na pojedine privredne subjekte, pa samim tim nije moglo pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 6) dispozitiva ovog Rješenja.

Odluka koju je Konkurencijsko vijeće donijelo vezano za odredbe člana 7. stav 1. alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti i člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, zasnovana je prevashodno na odredbama Zakona, a drugi propisi korišteni su samo radi utvrđivanja činjeničnog stanja.

Naime, obje strane u postupku pokušavale su da dokažu zakonitost ili nezakonitost, spornih odredbi pravilnika sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, što nije bilo predmet postupka, i o čemu Konkurencijsko vijeće nije odlučivalo, zbog nenadležnosti.

9. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama člana 4. Zakona.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Ministarstvo prekršilo odredbe člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, Konkurencijsko vijeće je u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona, izreklo Ministarstvu novčanu kaznu u iznosu od 29.000,00 KM (dvadesetdevet hiljada konvertibilnih maraka) što predstavlja 0,07845% od ukupnog budžeta Ministarstva za 2007. godinu, koji je iznosio 36.966.426,00 KM (tridesetšest milionadevetstošezdesetšest hiljadačetiristotindevadeset etšet konvertibilnih maraka) ("Službene novine Federacije BiH", broj 25/07).

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje zbog kršenja Zakona, već da upozori Ministarstvo na obavezu poštivanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu člana 47. Zakona, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5) dispozitiva ovog Rješenja.

10. Troškovi postupka

Članom 105. stav 1. Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav 2. istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Ministarstvo se na usmenoj raspravi izjasnilo da se odriče troškova postupka, dok je Podnosilac zahtjeva svoj troškovnik dostavio podneskom zaprimljenim dana 14.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-28-II/13, u kojem je naveden iznos troškova od 6.283,00 KM i podneskom zaprimljenim dana 3.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-56-II/13, u kojem je navedeni iznos troškova dopunjen i ukupno iznosi 7.670,00 KM.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni troškovnik nije sačinjen u skladu sa stvarnim troškovima postupka, niti je u skladu sa propisom koji reguliše visinu advokatskih troškova zastupanja, jer su u troškovniku pored advokatskih troškova zastupanja navedeni i troškovi za dvije administrativne takse, jedna na Zahtjev, a druga na odluku.

Podnosilac zahtjeva je u predmetnom postupku uplatio administrativnu taksu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, u skladu s članom 2. Tarifni broj 106. stav (1) tačka f) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06 i 18/11), dok administrativna taksa na odluku, vezano za utvrđivanje zabranjenog sporazuma na osnovu člana 4. stav (2), kao takva nije propisana.

Pored toga, advokatski troškovi zastupanja Podnosioca zahtjeva nisu utvrđeni u skladu sa članom 18. Tarife o nagradama

i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 22/04 i 24/04), koji propisuje visinu advokatskih troškova u upravnom postupku.

Podneske, koje je Podnosilac zahtjeva naveo u svom troškovniku, a koji su samoinicijativno podneseni i podneske kojim je vršena dopuna Zahtjeva, a koji predstavljaju sastavni dio Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće nije prihvatilo kao opravdane troškove postupka.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Podnosilac zahtjeva ima pravo na troškove za administrativnu taksu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, a u skladu sa navedenim članom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine i troškove za sačinjavanje Zahtjeva u iznosu od 240,00 KM, te troškove zastupanja na usmenoj raspravi u iznosu od 300,00 KM, što ukupno iznosi 1.540,00 KM

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu Ministarstva, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 7) dispozitiva ovog Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj 04-26-3-007-72-II/13

17. aprila 2014. godine

Sarajevo

Predsjednik

Gordan Raspuđić, s. r.

Na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka a) i članka 48. stavak (1) točka a), a u svezi s člankom 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), te članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo, koga zastupa odvjetnik Edin H. Hrnjić, 1.ulica bb, 72230 Žepče, protiv Federalnog ministarstva zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na 87. (osamdesetsedmoj) sjednici održanoj dana 17.4.2014. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- 1) Utvrđuje se da Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, odredbama članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom ("Službene novine FBiH", broj 20/08), sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenih pregleda osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tijekom zaposlenja na području Federacije Bosne i Hercegovine, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- 2) Odredbe članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, iz točke (1) izreke ovoga Rješenja su ništavne (ex lege), u smislu članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji.
- 3) Nalaže se Federalnom ministarstvu zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, da odmah, a najkasnije u roku od 30 (trideset) dana od dana primitka ovoga Rješenja, uskladi odredbe Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, na način da se izbrišu ili izmjene odredbe članka 10, u smislu da nema

uvjeta da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tijekom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu, te u ostavljenom vremenskom roku dostavi Konkurencijskom vijeću dokaze o izvršenoj obvezi.

- 4) Utvrđuje se da Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, odredbama članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/12), sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na području Federacije Bosne i Hercegovine, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- 5) Izriče se novčana kazna Federalnom ministarstvu zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, u visini od 29.000,00 KM (dvadesetdevetstisuća konvertibilnih maraka), zbog zaključenja zabranjenog sporazuma iz točke (1) izreke ovoga Rješenja i kršenja odredbi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, shodno članku 48. stavak 1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužna platiti u roku od 8 dana od primitka ovog Rješenja. U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u navedenom roku, ista će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
- 6) Odbija se zahtjev gospodarskog subjekta PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, kao neutemeljen.
- 7) Obvezuje se Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo, da gospodarskom subjektu PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo, nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.540,00 KM (tisućpetstočetdeset konvertibilnih maraka), u roku od 8 (osam) dana od dana primitka ovog Rješenja.
- 8) Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 22.4.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-II/13 zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev), podnesen od strane gospodarskog subjekta PZU "E-STYLE" Sarajevo, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "E-STYLE" ili Podnositelj zahtjeva), koga zastupa odvjetnik Edin H. Hrnjić, 1.ulica bb, 72230 Žepče, protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Županije Sarajevo, Vlade Srednjobosanske županije, Vlade Unsko-sanske županije, Grada Mostara i Općine Tuzla, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji (u daljnjem tekstu: Zakon).

Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju, Konkurencijsko vijeće je shodno članku 28. stavak (1) Zakona, a radi preciziranja Zahtjeva, u smislu identifikacije zabranjenog sporazuma i stranke protiv koje se postupak pokreće, te potpunijeg sagledavanja činjeničnog stanja, zatražilo dopunu Zahtjeva, u smislu članka 31. stavak (1) Zakona, aktima broj: 04-26-3-007-1-II/13 od dana 13.5.2013. godine i broj: 04-26-3-007-3-II/13 od dana 28.5.2013. godine.

Podnositelj zahtjeva je podnescima zaprimljenim dana 20.5.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-2-II/13 i dana

6.6.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-4-II/13, dostavio traženu dopunu Zahtjeva.

Navedenom dopunom Podnositelj zahtjeva je precizirao da traži pokretanje postupka protiv Federalnog ministarstva zdravstva, zbog utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, a vezano za odredbe članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbe članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

Konkurencijsko vijeće je u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, dana 8.7.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-5-II/13, Podnositelju zahtjeva izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su Privatna zdravstvena ustanova - Mikrobiološko parazitološki laboratorij sa specijalističkom ordinacijom medicine rada - "E-STYLE", Dobojska 16A, 71000 Sarajevo i Federalno ministarstvo zdravstva, Titova 9, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Gospodarski subjekt "E-STYLE" je registriran kod Općinskog suda u Sarajevu (matični broj: 1-25346) sa osnovnom djelatnošću - pružanje specijalističko-konzultativnih usluga iz oblasti medicine rada i mikrobiološko parazitološke usluge. Sjedište gospodarskog subjekta "E-STYLE" je Dobojska 16A, 71000 Sarajevo, a lica ovlaštena za zastupanje u pravnom prometu u zemlji su Krivokuća Mile, Dobojska 16, 71000 Sarajevo i Šaćirović Ešrefa, Dobojska 16A, 71000 Sarajevo. Gospodarski subjekt "E-STYLE" posjeduje i Rješenje Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine o ispunjenosti propisanih uvjeta u pogledu prostora, medicinskog kadra i medicinsko-tehničke opreme.

Ministarstvo je organ uprave koji je donio Pravilnik o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti i Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji sadrže sporne odredbe, a na koji se u skladu s člankom 2. stavak (1) točka b) Zakona primjenjuju odredbe istog, kada svojim djelovanjem posredno ili neposredno sudjeluje ili utječe na tržište Bosne i Hercegovine.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) i Zakona o upravnom postupku, u smislu članka 26. Zakona.

Pored navedenih propisa Konkurencijsko vijeće se koristilo odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10), Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10), Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

Radi utvrđivanja stvarnog činjeničnog stanja, kao i radi poređenja sa drugim propisima, korištene su i odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/97), koji nije na snazi.

3. Mjerodavno tržište

Sukladno članku 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta (u daljnjem tekstu: Odluke), mjerodavno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda i/ili usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište usluga predmetnog postupka je tržište zdravstvenog nadzora nad zaposlenim osobama, kao i zdravstvenih pregleda osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tijekom zaposlenja (sanitarni pregledi).

Mjerodavno zemljopisno tržište predmetnog postupka je područje Federacije Bosne i Hercegovine, budući da se Pravilnici čije su odredbe predmet postupka primjenjuju samo na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u predmetnom postupku, mjerodavno tržište predstavlja tržište zdravstvenog nadzora nad zaposlenim osobama, kao i zdravstvenih pregleda osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tijekom zaposlenja (sanitarni pregledi zaposlenih) u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prema procjeni Podnositelja zahtjeva broj preventivnih zdravstveno-sanitarnih pregleda obavljenih u razdoblju 1.7.2012. godine do 31.12.2012. godine, kao i podataka o obavljenim preventivnim zdravstveno-sanitarnim pregledima drugih zdravstvenih ustanova, konkurenti koji sudjeluju na mjerodavnom tržištu su:

- gospodarski subjekt "Poliklinika MIMO MEDICAL" Sarajevo sa 13,53% tržišnog udjela,
- gospodarski subjekt "E-STYLE" sa 10,30% tržišnog udjela,
- gospodarski subjekt "Poliklinika SA NA SA" Sarajevo sa 6,34% tržišnog udjela i
- ostali (javnozdravstvene ustanove i ostale privatne zdravstvene ustanove) sa 69,83% tržišnog udjela.

4. Postupak po zahtjevu za pokretanje postupka

Podnositelj zahtjeva je naveo slijedeće činjenice kao razloge za podnošenje Zahtjeva:

- Da pruža usluge preventivnih zdravstveno-sanitarnih pregleda zaposlenih na području Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđene zakonskim i podzakonskim propisima koji nalažu da se isti obavljaju svakih šest mjeseci za utvrđene kategorije zaposlenih.
- Da je Rješenjem Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine u obrazloženju istog navedeno da će gospodarski subjekt "E-STYLE" obavljati svoju djelatnost shodno odredbama članka 23, 24, te članka 40. i 131. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/97).

Člankom 23. predmetnog Zakona utvrđena je specifična zdravstvena zaštita radnika, gdje se pod točkom 6. navodi "preventivno sanitarne preglede radnika koji se obvezno provode radi zaštite okoline...", a člankom 24. istog zakona se propisuje da specifičnu zdravstvenu zaštitu radnici ostvaruju na temelju ugovora između poslodavca i doma zdravlja, odnosno druge zdravstvene ustanove koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada ili ugovorom sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

- Da Pravilnik o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti ne navodi sanitarne preglede kao javnozdravstvenu djelatnost koja ne može biti predmetom privatne prakse.
- Da analizirajući Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine i Pravilnik o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, možemo zaključiti da Podnositelj zahtjeva u obavljanju sanitarnih pregleda zaposlenih obavlja tu djelatnost u skladu sa rješenjem o registraciji i Rješenjem Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine, kako prije stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, tako i nakon stupanja na snagu navedenog zakona i pravilnika.
- Da nastojanje da se sanitarni pregledi obavljaju, samo u javnozdravstvenim ustanovama, je nastojanje preuzimanja kontrole na mjerodavnom tržištu, sprječavanje bilo kakve konkurencije, te diktiranje cijena.

Nema stručno medicinskih razloga da privatne zdravstvene ustanove ne obavljaju sanitarne preglede, koji su daleko jednostavniji od niza operativnih zahvata koji se već obavljaju u privatnim zdravstvenim ustanovama.

- Da odredbe članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom propisuju da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tijekom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu.

Na taj način uvodi se dodatni kriterij za obavljanje sanitarnih pregleda, a koji je u suprotnosti sa odredbama članka 37. stavak 1, a u svezi članka 15. stavak 1. točka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

- Da odredbe članka 37. Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisuju da se specifična zdravstvena zaštita zaposlenika (sanitarni pregledi) obavlja u zdravstvenoj ustanovi koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada ili ugovor sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

Na taj način se odredbama članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom osporava obavljanje zakonom dopuštene djelatnosti privatnim zdravstvenim ustanovama.

- Da odredbe članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti propisuju da zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama, sukladno odredbama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, ne može biti predmet privatne djelatnosti, što je također u suprotnosti sa navedenim odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji dozvoljava obavljanje ove djelatnosti i u privatnoj praksi.
- Da je Konkurencijsko vijeće u oblasti zdravstva i farmacije svojim odlukama u više slučajeva utvrdilo kršenje Zakona o konkurenciji, a radi se o situacijama koje činjenično i pravno imaju dosta zajedničkog sa onom koja je predmet Zahtjeva i iz tih razloga posebno se ukazuje na slijedeće odluke: broj: 01-01-26-001-69-II/07 od 20.7.2007. godine, broj: 01-04-26-038-27-II/07 od 12.6.2008. godine, broj: 02-26-2-06-

56-II/11 od 28.2.2012. godine i broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 4.10.2012. godine.

Podnositelj zahtjeva smatra da se odredbama članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, ograničava tržišna konkurencija, u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona, te traži da se u postupku pred Konkurencijskim vijećem utvrdi ništavost navedenih odredbi i da se Ministarstvo obveže da te odredbe uskladi sa odredbama članka 37. i članka 15. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, narušavaju tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu, na štetu privatnih zdravstvenih ustanova, a u korist javnozdravstvenih ustanova.

Na temelju dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu s člankom 32. stavak (2) Zakona, dana 1.8.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-7-II/13, donijelo Zaključak o pokretanju postupka (u daljnjem tekstu: Zaključak).

U skladu s člankom 33. Zakona, Konkurencijsko vijeće je Zahtjev i Zaključak aktom broj: 04-26-3-007-11-II/13 od 1.8.2013. godine, dostavilo Ministarstvu na odgovor.

Ministarstvo je podneskom zaprimljenim dana 12.8.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-13-II/13, tražilo od Konkurencijskog vijeća produljenje roka za dostavu odgovora na Zahtjev i Zaključak, što je Konkurencijsko vijeće i odobrilo aktom broj: 04-26-3-007-14-II/13 od 13.8.2013. godine, nakon čega je Ministarstvo Konkurencijskom vijeću dostavilo traženi odgovor, podneskom zaprimljenim dana 26.8.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-15-II/13.

Ministarstvo u svom odgovoru u cijelosti osporava navode Podnositelja zahtjeva i osporava pravnu utemeljenost prijedloga da se utvrdi postojanje zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točke b) Zakona u odredbi članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbi članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, te predlaže da se Zahtjev odbije kao neutemeljen.

U svezi s navodima Podnositelja zahtjeva, Ministarstvo u bitnom navodi slijedeće:

- Da postoji pravna zapreka da Podnositelj zahtjeva obavlja djelatnost sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti, sukladno propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede, sukladno zakonu, što proizilazi iz odredaba članka 36, a u svezi s člankom 15. stavak 2. točka 4. i člankom 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Naime, odredbama članka 36. stavak 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisano je da specifična zdravstvena zaštita radnika obuhvata poduzimanje mjera iz članka 15, osim mjera predviđenih u stavku 2. točka 4. i 6. istog članka ovog zakona.

Ovo se odnosi na mjere provođenja specifične zdravstvene zaštite, koje poslodavac mora da organizira i osigurava iz svojih sredstava, radi zdravstvene zaštite zaposlenih koja obuhvata i sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti sukladno propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede sukladno zakonu.

- Da su za odlučivanje u predmetnom postupku mjerodavne odredbe članka 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koje glase:

"Javnozdravstvene djelatnosti socijalne medicine, epidemiologije i higijene koje su od interesa za Federaciju odnosno županiju, hitna medicinska pomoć; djelatnost heterologne transplantacije organa i tkiva i autologne transplantacije koštane srži; prikupljanje, testiranje, prerada i distribucija krvi i krvnih sastojaka, vještačka oplodnja, ako nije u pitanju darivanje sjemena od supruge; patologija izuzev patohistološke djelatnosti; sudska medicina i mrtvozornička djelatnost, ne mogu biti predmetom privatne djelatnosti.

Opseg i vrsta javnozdravstvene djelatnosti iz stavka 1. ovog članka, a koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, bliže će biti određeni pravilnikom federalnog ministra."

- Da se javnozdravstvena djelatnost obavlja kroz organizaciju higijensko-epidemioloških službi i zavoda za javno zdravstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine, kako je to navedeno u članku 45. stavak 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti je djelatnost obavljanja sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede, sukladno zakonu, precizirao kao djelatnost koju obavljaju domovi zdravlja, kao i zavodi za javno zdravstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine i to:

- domovi zdravlja sukladno članku 84. stavak 5. Zakona o zdravstvenoj zaštiti,
- zavodi za javno zdravstvo županija sukladno članku 119. stavak 3. alineja 8. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, i
- Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine sukladno članku 116. stavak 1. alineja 9.
- Da iz navedenih zakonskih odredbi nedvojbeno proizilazi da sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede, sukladno zakonu, mogu obavljati samo javnozdravstvene ustanove, odnosno da privatne zdravstvene ustanove ne mogu obavljati pojedine djelatnosti među kojima je izričito navedeno da ne mogu obavljati djelatnost epidemiologije od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine, odnosno županije.

Obzirom da sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti sukladno propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede mogu obavljati samo zdravstvene ustanove koje imaju epidemiološku službu, a da je epidemiologija, kao djelatnost od posebnog interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine i županije, javnozdravstvena djelatnost koju ne mogu obavljati privatne zdravstvene ustanove, to Podnositelj zahtjeva kao privatnozdravstvena ustanova, po sili Zakona o zdravstvenoj zaštiti, ne može obavljati predmetnu djelatnost.

- Da zabrana privatnim zdravstvenim ustanovama da obavljaju djelatnost sanitarnih pregleda iz članka 15. stavak 2. točka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, proizilazi izravno iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti, što znači da se odredbama pravilnika ne mogu uređivati prava i obveze na način koji je suprotan zakonu, te bi se eventualnim izmjenama odredaba članka 15. stavak 2. točka 4, članka 36. stavak 1, kao i članka 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti mogla ukinuti zabrana da privatne ustanove registrirane za specifičnu zdravstvenu zaštitu obavljaju djelatnost sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva

od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede, sukladno zakonu, a što je u isključivoj nadležnosti Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

- Da postoje ubjedljivi razlozi zbog kojih je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti propisano navedeno ograničenje obavljanja epidemiološke djelatnosti, što uključuje i sanitarne preglede radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti, zaštite potrošača, odnosno korisnika i druge obvezne zdravstvene preglede, sukladno zakonu.

Zakonodavac se za ovakvo zakonsko rješenje prvenstveno opredjelio zbog pogoršane epidemiološke situacije u Federaciji Bosne i Hercegovine, u uvjetima kada je obavljanje sanitarnih pregleda zaposlenih lica i stanovništva bilo dijelom specifične zdravstvene zaštite, odnosno kada je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, bilo dozvoljeno da je mogu obavljati i zdravstvene ustanove za specifičnu zdravstvenu zaštitu, odnosno specijalista medicine rada u privatnoj praksi.

- Da su prilikom obavljanja zdravstveno-inspekcijskog i sanitarnog nadzora obavljenog u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđene nepravilnosti u radu ustanova registriranih za specifičnu zdravstvenu zaštitu, što je sve utjecalo na širenje zaraznih bolesti, koje su imale i epidemijski karakter. Kao dokaz za ovo priložen je spisak registriranih epidemija hranom na području Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2005.-2012. godina.
- Da je iz navedenog vidljivo da je bio opravdan zahtjev zakonodavca da novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, kojim je stavljen van snage Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, a time i pravna rješenja koja su omogućavala provođenje sanitarnih pregleda zaposlenih i stanovništva od strane privatnih zdravstvenih ustanova, sada predvidi kao javnozdravstvena djelatnost.

Iz navedenog proizilazi da saglasno članku 36., a u svezi s člankom 15. stavak 2. točka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, predmetni sanitarni pregledi više nisu dio specifične zdravstvene zaštite radnika, pa prema tome ni dio djelatnosti specijalista medicine rada u privatnoj praksi, te je s tim u svezi više ne mogu obavljati zdravstvene ustanove specifične zdravstvene zaštite, a niti specijalisti medicine rada u privatnoj praksi.

- Da su pravna rješenja u članku 36., a u svezi s člankom 15. stavak 2. točka 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, bazirana na dosadašnjim iskustvima u praksi zdravstvenog sektora, javnozdravstvenim potrebama, listi najčešćih zaraznih bolesti koje se pojavljuju kod stanovništva u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i njihovim uzrocima, a što je publikovano u izvješćima o zdravstvenom stanju stanovništva Federacije Bosne i Hercegovine, koje izrađuje Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine za svaku godinu, a usvaja Parlament Federacije Bosne i Hercegovine.

Neophodnost ograničenja propisanih Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, potvrđuje i regulatorna praksa zemalja koje su kao članice Europske unije bile obvezne svoje propise uskladiti sa odgovarajućom regulativom Europske unije, pri čemu se misli na Republiku Sloveniju (članak 8. Pravilnika o zdravstvenih zahtevah za osebe, ki pri delu v proizvodnji in prometu z živili prihajajo v stik z živili, "Uradi list RS", št. 82/2003 od 21.08.2003. godine) i Republiku Hrvatsku (članak 28. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, "Narodne novine Republike Hrvatske", br.79/07, 113/08 i 43/09).

- Da je nakon donošenja Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, koje datira od 11.2.2005. godine, donijet Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, koji je stupio na snagu 26.5.2005. godine, nakon čega je donijet Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, kojim je u članku 12. regulirano da danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje važnost propisa o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom.

Posebno se navodi da je stupanjem na snagu novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, bitno drugačije uređen sadržaj specifične zdravstvene zaštite, tj. iz sadržaja specifične zdravstvene zaštite isključeno je obavljanje sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva, u smislu članka 36., a u svezi s člankom 15. stavak 2. točka 4. navedenog zakona.

- Da su postojeće zdravstvene ustanove u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa i Podnositelj zahtjeva, bile dužne uskladiti svoju organizaciju i poslovanje sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, u smislu članka 237. stavak 1. istog zakona, i to najkasnije u roku 24 mjeseca od dana njegovog stupanja na snagu.

Podnositelj zahtjeva posjeduje Rješenje Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo iz 2005. godine, a koje je donijeto na temelju Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine i koji je stavljen van snage Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, iz čega proizilazi zaključak da Podnositelj zahtjeva nije uskladio svoju djelatnost sa novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, te stoga i nezakonito obavlja djelatnost pružanja sanitarnih pregleda radi zaštite zaposlenih i ostalog stanovništva od zaraznih bolesti.

- Da se tržište zdravstvenih usluga u ovoj oblasti u Federaciji Bosne i Hercegovine ne formira po zakonima liberalnog tržišta, nego je njegovo formiranje u nadležnosti državnih institucija, a to je Parlament Bosne i Hercegovine.

Uvođenje elemenata liberalnog tržišta u pružanje zdravstvenih usluga moglo imati nesagledive posljedice na život i zdravlje stanovništva, naročito kada je u pitanju zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, koje kada se pojave, ne poznaju ni granice entiteta, ni granice država.

- Da se ne vidi nikakva povezanost ranijih rješenja Konkurencijskog vijeća u oblasti zdravstva i farmacije sa predmetnim Zahtjevom.

Ministarstvo u svom odgovoru, na kraju predlaže da Konkurencijsko vijeće nakon provedenog postupka, donese rješenje kojim će prijedlog Podnosioca zahtjeva biti odbijen kao neutemeljen i predlaže da se Podnositelj zahtjeva obveže da Ministarstvu nadoknadi troškove postupka.

Podnositelji zahtjeva, su dana 20.9.2013. godine aktom broj: 04-26-3-007-19-II/13 dostavili izjašnjenje na odgovor Ministarstva, u kome se u bitnom navodi slijedeće:

- Da odgovor Ministarstva na Zahtjev i Zaključak ne sadrži obrazloženje kojim bi bio osporen Zahtjev da se utvrdi ništavost članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbe članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.
- Da su temeljni razlozi za stav koji Ministarstvo ima u predmetnom postupku materijalne prirode i smatra da je cijena sanitarnog pregleda u javnozdravstvenim ustanovama gotovo dva puta veća od one koju za iste usluge naplaćuju privatne zdravstvene ustanove, a

visina sredstava koje sanitarnim pregledima realizuju javnozdravstvene ustanove može objasniti razloge i motive za pokušaj da se na ovom polju eliminiira konkurencija.

- Da u odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine Ministarstvo nije uspjelo u nakani da se zabrani obavljanje sanitarnih pregleda privatnim zdravstvenim ustanovama, pa se pribjeglo metodama donošenja nezakonitih pravilnika, nametanjem neutemeljenih mišljenja, izdavanjem obvezujućih upustava, a u ovom slučaju i raznim vidovima pritisaka na obveznike sanitarnih pregleda.

Podnositelj zahtjeva navedenu situaciju smatra sličnom sa situacijama prisutnim u distribuciji lijekova, a koje su bile predmet razmatranja Konkurencijskog vijeća i odluka navedenih u Zahtjevu.

- Da Podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete za obavljanje sanitarnih pregleda i o tome posjeduje rješenje o ispunjavanju uvjeta, te odobrenje nadležnog ministarstva, koje ničim nije osporeno i dovedeno u pitanje i da je njegova promjena moguća samo u upravnom postupku, a nikako na temelju nečijeg mišljenja.

- Da su neutemeljeni navodi Ministarstva da Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine na drugačiji način tretira specifičnu zdravstvenu zaštitu, jer je člankom 23. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, između ostalog propisano da specifičnu zdravstvenu zaštitu radnika predstavljaju i preventivno sanitarni pregledi, a člankom 24. istog zakona je propisano da "specifičnu zdravstvenu zaštitu radnici ostvaruju na temelju ugovora između poslodavca i doma zdravlja, odnosno druge zdravstvene ustanove koja u svom sastavu ima djelatnost medicine rada, ili ugovorom sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

Podnositelj zahtjeva iz navedenog izvodi zaključak da ne postoje promjene u zakonskim rješenjima, koje bi imale za posljedicu zabranu obavljanja sanitarnih pregleda u privatnim zdravstvenim ustanovama.

- Da Pravilnik o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti mora biti usklađen sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a prije svega odredbama članka 37. stavak 1, koje dozvoljavaju privatnoj praksi obavljanje sanitarnih pregleda.

U prilog ovoj tezi idu i odredbe članka 119. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kojima se definira nadležnost zavoda za javno zdravstvo županija i javnozdravstvena djelatnost koju zavod obavlja, gdje su u stavku 2. istog članka utvrđeni i taksativno nabrojani poslovi koje zavod obavlja obligatorno, a stavkom 3. istog članka se utvrđuju fakultativni poslovi, odnosno poslovi koje zavod može obavljati, gdje se između ostalog, kao jedan od tih poslova navode i sanitarni pregledi.

Ovo potvrđuje namjeru zakonodavca da obavljanje sanitarnih pregleda obavljaju i privatne zdravstvene ustanove, a navedenim člankom i stavkom se otvara mogućnost da sanitarne preglede obavljaju i javnozdravstvene ustanove.

- Da su navedeni podaci i tvrdnje Ministarstva koji se odnose na registrirane epidemije trovanja hranom na području Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2005.-2012. godine, suvišni jer nemaju veze sa predmetom ispitivanja postojanja zabranjenog sporazuma i narušavanja konkurencije, te da su isti paušalni.

- Da Ministarstvo nigdje ne navodi eksplicitne zakonske odredbe kojima se sprječava ili zabranjuje

obavljanje sanitarnih pregleda u privatnoj praksi, nego da se radi o tumačenju i mišljenju Ministarstva, koje je pravno i činjenično neutemeljeno.

Podnositelj zahtjeva je uz svoj podnesak, kao prilog istom dostavio i dva mišljenja, data od strane dr Mileta Krivokuće i mr sci. dr Spomenke Janjić, a vezano za sanitarne preglede zaposlenih, koji na stručan način objašnjavaju pojam i cilj sanitarnih pregleda.

Konkurencijsko vijeće je od strane Podnositelja zahtjeva, dana 23.9.2013. godine pod brojem 04-26-3-007-20-II/13, zaprimilo akt u kome se u bitnom navodi slijedeće:

- Da je prilikom podnošenja Zahtjeva naglašeno da obavlja registriranu djelatnost na temelju pravosnažnog Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine, čija valjanost ni na koji način nije dovedena u pitanje.
- Da je u Zahtjevu navedeno da se u obavljanju registrirane djelatnosti kontinuirano susreće sa djelovanjem federalnih, županijskih, gradskih i općinskih organa, koji posredno ili neposredno onemogućavaju Podnositelju zahtjeva obavljanje sanitarnih pregleda.

Ovo se čini na način da se kroz inspeksijske preglede, istupima u sredstvima javnog informiranja i na svaki drugi način obveznicima sanitarnih pregleda nalaže da zdravstvene preglede obavljaju u javnozdravstvenim ustanovama, uz prijetnju sankcijama ako tako ne postupe.

Ove aktivnosti su dobile na intenzitetu nakon podnošenja Zahtjeva pred Konkurencijskim vijećem i kao posljedicu imaju izravnu štetu na Podnositelja zahtjeva, čime je ugrožen opstanak i funkcioniranje istog.

Podnositelj zahtjeva shodno navedenim razlozima, a sukladno odredbama članka 40. Zakona, traži da Konkurencijsko vijeće donese rješenje o privremenoj mjeri, na temelju preliminarno utvrđene povrede, jer navedene radnje federalnih, županijskih, gradskih i općinskih organa ograničavaju i narušavaju tržišnu konkurenciju i čine izravan štetan uticaj na podnositelja zahtjeva.

Podnositelj zahtjeva smatra da privremena mjera treba da bude usmjerena prema svim organima i tijelima koja su svojim dosadašnjim mjerama i radnjama prouzrokovala izravan štetan uticaj na Podnositelja zahtjeva, pa navodi slijedeće organe:

- 1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, za Ministarstvo zdravstva i Federalnu upravu za inspeksijske poslove, Alipašina 41, 71000 Sarajevo,
- 2) Vlada Županije Sarajevo, za Ministarstvo zdravstva i Županijsku upravu za inspeksijske poslove, Džemaludina Čauševića 1, 71000 Sarajevo,
- 3) Vlada Srednjobosanske županije, za Ministarstvo zdravstva i socijalne politike i Sanitarnu inspekciju, Stanična 43, 72270 Travnik,
- 4) Vlada Unsko-sanske županije, za Županijsku upravu za inspeksijske poslove Bihać, Alije Đerzeleza 2, 77000 Bihać,
- 5) Grad Mostar, Gradsko vijeće, za Odjel za gospodarstvo, komunalne i inspeksijske poslove, Rade Bitange 13a, 88000 Mostar,
- 6) Općina Tuzla, Općinski načelnik, za Službu za inspeksijske poslove, ZAVNOBiH-a 11, 75000 Tuzla i
- 7) Općina Maglaj, Služba za boračko invalidsku i socijalnu zaštitu, opću upravu i društvene djelatnosti, Sanitarno-komunalno-vodoprivredni inspektor, Viteška 4, 74250 Maglaj.

U prilogu podneska dostavljene su kopije više rješenja i akata navedenih organa, koja su prema riječima Podnositelja zahtjeva, imala za posledicu odustajanje obveznika sanitarnog pregleda od korištenja njegovih usluga.

Konkurencijsko vijeće je dana 7.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-24-II/13, zaprimilo podnesak Ministarstva, kojim se daje izjašnjenje na prijedlog Podnositelja zahtjeva da se donese rješenje o privremenoj mjeri, u kome u bitnom navodi slijedeće:

- Da Podnositelj zahtjeva predlaže da se privremenom mjerom obuhvati sedam različitih organa od općina preko županija do Federacije Bosne i Hercegovine, iako šest od tih organa uopće ne sudjeluje u predmetnom postupku.
- Da se privremenom mjerom traži da Konkurencijsko vijeće zabrani nadležnim organima primjenjivanje odredaba članka 15. stavak 2. točka 4, članka 36, kao i članka 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, tako što će nadležnim organima biti zabranjeno upućivanje obveznika da sanitarne preglede obavljaju u javnozdravstvenim ustanovama, koje su prema navedenim zakonskim odredbama jedine nadležne za obavljanje takvih pregleda.
- Da bi primjena privremene mjere mogla imati nesagledive štetne posljedice, jer bi se van snage stavio zakonom utvrđeni sistem higijensko-epidemiološke zaštite, uslijed čega bi moglo doći do pojave epidemija, zaraznih bolesti, masovnih trovanja hranom i drugih izuzetno štetnih posljedica po zdravlje stanovništva.
- Da Podnositelj zahtjeva paušalno navodi da trpi štetu, iako nije na konkretan način opredijelio ni vrstu, ni opseg, ni visinu eventualne štete.

Da Podnositelju zahtjeva za pobijanje akata organa, za koje traži da se primjeni privremena mjera, stoje na raspolaganju sva pravna sredstva za pobijanje takvih akata u upravnom postupku i u upravnim sporovima, uključujući i mjere kojima se odlaže izvršenje spornih akata, ili određuju druge mjere osiguranja u skladu sa Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 53/03, 73/05 i 19/06), koji se subsidiarno primjenjuje u upravnim sporovima.

Ministarstvo u navedenom podnesku, na kraju predlaže da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će se kao nutemeljen odbiti zahtjev za određivanje privremene mjere koju traži Podnositelj zahtjeva.

Konkurencijsko vijeće je dana 7.10.2013. godine pod brojem 04-26-3-007-25-II/13, zaprimilo još jedan podnesak Ministarstva, kojim se daje odgovor na izjašnjenje Podnositelja zahtjeva na odgovor Ministarstva, zaprimljen dana 20.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-19-II/13, u kome Ministarstvo ponavlja svoje stajalište i pravne argumente koje je navodilo u ranije dostavljenim podnescima, i navodi slijedeće:

- Da je donošenju Zakona o zdravstvenoj zaštiti prethodila jednogodišnja rasprava, na temelju zaključaka oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, a koju je kao ovlašteno radno tijelo, provodio Odbor za zdravstvo Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i koja je organizirana u svim županijama.

Nakon provedene jednogodišnje rasprave Odbor za zdravstvo Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine podnio je izvješće o provedenoj jednogodišnjoj raspravi o Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, koji su prihvatila oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, a nakon toga je i usvojen Zakon o zdravstvenoj zaštiti u tekstu objavljenom u

("Službenim novinama Federacije BiH", broj 46/10) i to bez ijednog amandmana.

Iz izloženog slijedi da su sva pravna rješenja Zakona o zdravstvenoj zaštiti, pa i pravna rješenja koja se odnose na specifičnu pravnu zaštitu, kao i javnozdravstvenu djelatnost, rezultat provedene usmene rasprave u kojoj su sudjelovali ne samo sudionici iz sektora zdravstva, nego i šira društvena zajednica.

- Da ne samo statistički podaci o epidemijama, nego i brojna iskustva iz prakse ukazuju na razloge zbog kojih je obavljanje sanitarnih pregleda i izdavanje sanitarnih knjižica zakonom izuzeto iz nadležnosti privatnih zdravstvenih ustanova.

Ukazuje se da postoje i odluke nadležnih sudova, koji su zauzeli stanovište da obavljanje zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, spada isključivo pod nadležnost zdravstvenih ustanova koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu, pa je privatnoj zdravstvenoj ustanovi koja je sudjelovala u predmetnom postupku potvrđena zabrana obavljanja iste djelatnosti (Presuda Županijskog suda u Novom Travniku broj: 06 0 U 002974 10 U od 17.11.2011. godine).

- Da su u prilogu podneska dostavljeni i akti pojedinih županijskih ministarstava zdravstva i inspeksijskih organa iz kojih jasno proizilazi da Podnositelj zahtjeva u obavljanju svoje djelatnosti postupno suprotno mjerodavnim zakonskim odredbama, što upućuje na zaključak da Podnositelj zahtjeva u predmetnom postupku pokušava ishoditi odluku kojom će prikriti svoje nezakonito djelovanje.

5. Usmena rasprava

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 39. stavak (1) Zakona, zakazalo usmenu raspravu za dan 2.10.2013. godine.

Usmena rasprava zakazana za 2.10.2013. godine, odgođena je za 9.10.2013. godine, a razlog odgode je bio ostavljanje dovoljno vremena Ministarstvu da se pripremi za raspravu, shodno članku 143. stavak (2) Zakona o upravnom postupku, vezano za podneske koje je Podnositelj zahtjeva dostavio Konkurencijskom vijeću nakon zakazivanja usmene rasprave (podnesku zaprimljenom dana 20.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-19-II/13, koji je izjašnjenje na odgovor Ministarstva na Zahtjev i Zaključak i podnesku zaprimljenom dana 23.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-20-II/13, kojim se od Konkurencijskog vijeća traži donošenje privremene mjere).

Konkurencijsko vijeće je dana 2.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-23-II/13 zaprimilo podnesak Ministarstva, kojim je dostavljena punomoć za zastupanje u predmetnom postupku, uključujući i usmenu raspravu.

Usmena rasprava održana je dana 9.10.2013. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo zastupnika Podnositelja zahtjeva i Ministarstva.

Podnositelja zahtjeva zastupali su: Ešrefa Šaćirović kao v.d. izvršnog direktora i punomoćnik odvjetnik Edin H. Hrnjić.

Ministarstvo su zastupali punomoćnici: sekretar Ministarstva Snježana Bondaruk, pomoćnik Ministra za javno zdravstvo Aida Pilav i odvjetnik Džemil Sabrihafizović.

Zastupnici Podnositelja zahtjeva izjasnili su se da u cijelosti ostaju kod podnesenog Zahtjeva, dopune Zahtjeva, izjašnjenja na odgovor Ministarstva i podnesenog zahtjeva za donošenje privremene mjere, i u bitnom izjavili slijedeće:

- Da smatraju da Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, svojim pravnim rješenjima obezbjeđuju ravnopravnost javnih i privatnih zdravstvenih ustanova, kad su u pitanju

sanitarni pregledi, a da su odredbe Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti u suprotnosti sa odredbama zakona na temelju kojih su doneseni jer izravno ili neizravno onemogućavaju privatne zdravstvene ustanove u obavljanju sanitarnih pregleda.

Zbog toga što Podnositelj zahtjeva trpi direktnu štetu u obavljanju svoje djelatnosti, podnesen je i Zahtjev za određivanje privremene mjere.

- Da Podnositelju zahtjeva nije zabranjeno obavljanje sanitarnih pregleda, ali da se putem inspeksijskih organa, federalnih, županijskih i općinskih, prilikom vršenja inspeksijskog nadzora obveznicima sanitarnih pregleda nalaže da to rade isključivo u javnozdravstvenim ustanovama, te ako se ne postupi po njihovom nalogu podnose prekršajne nagode i izriču novčane kazne, te je radi ovakvog odnosa veliki broj korisnika usluga Podnositelja zahtjeva, odustao od njegovih usluga u strahu od sankcija.

O navedenom nema konkretnog stava sudova, jer je Podnositelj zahtjeva tek podnio određeni broj tužbi, kojima su pokrenuti upravni sporovi.

- Da Podnositelj zahtjeva radi na temelju Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, broj: 10-37-3516-1/04 od dana 11.2.2005. godine, koje nije osporeno, ni dovedeno u pitanje, niti je bilo koja inspekcija zabranila obavljanje predmetne djelatnosti.

Također se navodi da novi pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti još nije stupio na snagu.

- Da gospodarski subjekt "E-STYLE" i dalje obavlja djelatnost sanitarnih pregleda, ali u smanjenom obimu zbog prijetnji i pritisaka od strane inspeksijskih organa.
- Da Ministarstvo daje sebi za pravo na autentično tumačenje i mogućnost kreiranja pravilnika i da ne osporava odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti, ali osporava odredbe predmetnih pravilnika, koje nisu u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, a imaju za izravnu posljedicu eliminiranje konkurencije, koju imaju zdravstveno sanitarni pregledi kao profitabilna jedinica zdravstvenih zavoda.
- Da je nesporno da higijensko-epidemiološka služba pripada javnom zdravstvu i da je člankom 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, umjesto razrade i propisivanja načina obavljanja pregleda lica pod zdravstvenim nadzorom, kako to propisuje članak 39. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, učinjeno zatvaranje tržišta za sve ostale osim javnih ustanova.

Na ovaj način je eliminirana mogućnost da gospodarski subjekt "E-STYLE" i druge privatne zdravstvene ustanove obavljaju sanitarne preglede, koji po svojoj suštini spadaju u aktivnosti mikrobioloških laboratorija.

- Da je odredbama Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti praktično rečeno da sanitarni pregledi pripadaju oblasti epidemiologije i da iz tih razloga ne mogu biti predmetom privatno zdravstvenih djelatnosti.

Zastupnici Ministarstva izjasnili su se da ostaju u cijelosti kod svojih navoda datih u svom odgovoru na Zahtjev i Zaključak, navoda istaknutih u podnesku koji je označen kao odgovor na

izjašnjenje Podnosioca zahtjeva na odgovor Ministarstva, kao i svih navoda datih u izjašnjenju na prijedlog za donošenje privremene mjere, i u bitnom izjavili slijedeće:

- Da je djelatnost sanitarnih pregleda izričito utvrđena odredbama članka 36. stavak 1, članka 15. stavak 2. točka 4. i članka 51. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i ne proizilazi iz pravilnika, te bi se samo eventualnim izmjenama Zakona o zdravstvenoj zaštiti moglo omogućiti da privatne zdravstvene ustanove obavljaju djelatnost sanitarnih pregleda.

Radi se o zakonskim rješenjima koja se bitno razlikuju u odnosu na ranija zakonska rješenja, a uspostavljena su u interesu zaštite javnog zdravlja, vodeći računa o podacima koji se odnose na pojavu zaraznih bolesti, kao i o praksi velikog broja modernih zemalja, uključujući zemlje neposrednog okruženja, koje su ovaj vid zdravstvene djelatnosti i zdravstvene zaštite svojim propisima povjerili isključivo javnim zdravstvenim ustanovama.

- Da je uz odgovor na Zahtjev i Zaključak dostavljen jedan broj akata iz kojih se vidi da nadležna županijska ministarstva, nadležne inspekcije i pojedini sudovi u postupcima koji su pred njima vođeni, imaju isto stanovište i smatraju da je ograničenje da se privatne zdravstvene ustanove bave ovim segmentom djelatnosti uspostavljeno Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, pa se u aktima koje donose i pozivaju na mjerodavne odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

S tim u svezi su u spis uložena dva akta, Presuda Županijskog suda u Sarajevu broj: U 003692 09 U od 28.5.2013. godine i Rješenje Federalne uprave za inspeksijske poslove broj: UP-II-05-37-8-00107/13 od 2.8.2013. godine.

- Da su Podnosiocu zahtjeva u predmetnom slučaju na raspolaganju sva pravna sredstva koja mu stavlja na raspolaganje Zakon o upravnom postupku, a kojima može pobijati rješenja i druge akte koji donose upravni organi u svezi s primjenom Zakona o zdravstvenoj zaštiti i da u tim postupcima ima pravo i na sudsku zaštitu i na apelacijsku zaštitu kod ustavnog suda.

Mišljenje Ministarstva je da Konkurencijsko vijeće ne može, i nikada nije pretendiralo na to, van snage stavljati zakonske odredbe.

- Da navodi Podnosioca zahtjeva da ima rješenje na temelju kojeg može obavljati djelatnost, čine utemeljenim prigovor da prava koja proizilaze iz tog rješenja treba da štiti u postupcima koja mu stoje na raspolaganju, upravnim postupcima i upravnim sporovima.

S tim u svezi Ministarstvo je uložilo i akt Ministarstva zdravstva Županije Sarajevo broj: 10-37-5503-11/13 od 8.4.2013. godine, u kojem ministarstvo koje je izdalo predmetno rješenje smatra da to rješenje ne uključuje ovlaštenje za obavljanje zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji se po zakonu moraju verifikovati sanitarnom knjižicom kao dokaz da je pregled obavljen.

- Da se Podnositelj zahtjeva, u obavljanju svoje djelatnosti poziva na rješenje za rad, koje je doneseno po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, čije su odredbe prestale važiti, a da su Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i podzakonskim aktima utvrđeni rokovi, kojima se nakon stupanja na snagu svi subjekti na koje se zakon odnosi moraju uskladiti sa odredbama zakona, a ti su rokovi istekli 11.8.2012. godine.
- Da je Podnositelj zahtjeva bio dužan da od dana stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a to je 10.8.2010. godine, u roku od 24 mjeseca uskladi

svoje rješenje za obavljanje djelatnosti, koje je izdato od strane Ministarstva zdravstva Županije Sarajevo.

- Da je člankom 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji je donesen na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti iz 2005. godine, propisano da preglede obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu, a prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti iz 2010. godine, takvu službu ne mogu imati privatne zdravstvene ustanove.
- Da je izraz sanitarni pregledi kolokvijalan i da ga doktori zovu zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama.

Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, iz kojeg je proizašao Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, opisuje šta je to zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama.

- Da odredbe pravilnika ne mogu ići mimo zakona i da Ministarstvo odredbama pravilnika samo razrađuje materiju zakona, te da Podnositelj zahtjeva može tražiti autentično tumačenje Zakona o zaštiti zdravlja od Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Na kraju usmene rasprave, a sukladno članku 105. stavak 4. Zakona o upravnom postupku, zastupnici Ministarstva su se izjasnili da se odriču troškova postupka, dok su se zastupnici Podnosioca zahtjeva izjasnili da će troškovnik postupka naknadno dostaviti (dostavljen dana 14.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-28-II/13).

Prilog zapisniku sa usmene rasprave čine tri dokumenta koja su u tekstu navedena i koje je Ministarstvo uložilo na usmenoj rapravi, a koji su zaprimljeni pod brojem: 04-26-3-007-26-II/13 od dana 9.10.2013. godine.

6. Postupak nakon usmene rasprave

S obzirom da postoje velike razlike u stavovima stranaka u postupku vezano za to tko može obavljati djelatnost namjerodavnog tržištu, te da se radi o veoma specifičnom postupku, koji je od interesa za zaštitu zdravlja stanovništva Federacije Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće je radi objektivnijeg i kvalitetnijeg utvrđivanja činjeničnog stanja nastavilo sa prikupljanjem podataka.

Nakon usmene rasprave Konkurencijsko vijeće je zatražilo od strana u postupku, mjerodavnih institucija i gospodarskih subjekata, koji djeluju na mjerodavnom tržištu ili koji imaju određene veze sa tim tržištem, i prikupilo dodatnu dokumentaciju, informacije i mišljenja:

- Dana 22.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-29-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo dopis gospodarskog subjekta Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, koji se nije izravno odnosio na postupak, ali je imao veze sa predmetom postupka, a radilo se o žalbi na rad glavnog sanitarno-farmaceutskog inspektora Federacije Bosne i Hercegovine, vezano za njegove postupke u ometanju obavljanja sanitarnih usluga navedene poliklinike.
- Dana 26.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-30-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, kojim se traži mišljenje o članku 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, a vezano za organizaciju higijensko-epidemiološke službe u zdravstvenim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine dostavio je traženo mišljenje dopisom zaprimljenim

- dana 5.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-34-II/13.
- Dana 26.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-31-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt gospodarskom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, kojim se traži mišljenje o postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem između gospodarskog subjekta PZU "E-STYLE" i Ministarstva, kao i dostavu podataka vezanih za njihovo obavljanje sanitarnih pregleda, te rješenja na temelju kojeg obavljaju tu djelatnost. Gospodarski subjekt Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo dostavio je traženo mišljenje i podatke dopisom zaprimljenim dana 2.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-33-II/13.
 - Dana 26.11.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-32-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt gospodarskom subjektu Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, kojim se traži mišljenje o postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem između gospodarskog subjekta PZU "E-STYLE" i Ministarstva, kao i dostavu podataka vezanih za njihovo obavljanje sanitarnih pregleda, te rješenja na temelju kojeg obavljaju tu djelatnost. Konkurencijsko vijeće na ovaj akt nije dobilo odgovor.
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-35-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, kojim traži pojašnjenja oko organizacije higijensko epidemioloških službi, pojašnjenja oko propisa sa kojima je uskladen članak 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, kao i dostavu cjenovnika sanitarnih pregleda javnozdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine, od 1997. godine pa do danas. Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine dostavio je traženo mišljenje dopisom zaprimljenim dana 17.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-46-II/13. (Cijena sanitarnog pregleda Zavoda za javno zdravstvo FBiH iznosi 48 KM).
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-36-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traži dostava podataka sukladno navodima Ministarstva o pojavi epidemija trovanja hranom u Federaciji Bosne i Hercegovine za razdoblje 2005.-2012. godina, a koja se pripisuje radu privatnih zdravstvenih ustanova, te da se dostave dokazi o nepravilnostima uočenim u njihovom radu, a vezano za njihovu nemogućnost organizovanja higijensko epidemiološke službe. Ministarstvo je dopisom zaprimljenim dana 11.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-41-II/13 tražilo od Konkurencijskog vijeća produljenje roka za dostavu traženih podataka, a Konkurencijsko vijeće je aktom broj: 04-26-3-007-43-II/13 od 12.12.2013. godine to odobrilo. Ministarstvo je tražene podatke dostavilo dopisima zaprimljenim dana 27.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-48-II/13 i dana 7.01.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-49-II/13.
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-37-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt gospodarskom subjektu Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, kojim se traži dostava cjenovnika za usluge obavljanja sanitarnih pregleda, u razdoblju od registracije pa do danas. Gospodarski subjekt Poliklinika "SaNaSa" Sarajevo, dostavila je tražene podatke (izvode iz cjenovnika) dopisom zaprimljenim dana 11.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-42-II/13 (prema cjenovniku iz 2006. godine sanitarni pregled je iznosio 20 KM, za više od 50 uposlenika 18 KM, za više od 100 uposlenika 15 KM, a prema cjenovniku iz 2010. godine sanitarni pregled je iznosio 30 KM, za više od 50 uposlenika 25 KM, za više od 100 uposlenika 20 KM).
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-38-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt gospodarskom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, kojim se traži dostava cjenovnika za usluge obavljanja sanitarnih pregleda, u razdoblju od registracije pa do danas. Gospodarski subjekt Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, dostavila je tražene podatke (cjenovnike) dopisom zaprimljenim dana 10.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-40-II/13 (prema cjenovniku iz 2001. godine sanitarni pregled je iznosio 25 KM, a prema cjenovnicima iz 2005. godine i 2008. godine sanitarni pregled u Županiji Sarajevo iznosio je 25 KM, a van Županije Sarajevo 30 KM).
 - Dana 6.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-39-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt gospodarskom subjektu PZU "E-STYLE", kojim se traži dostava cjenovnika za usluge obavljanja sanitarnih pregleda, u razdoblju od registracije pa do danas. Gospodarski subjekt PZU "E-STYLE", dostavio je tražene podatke (cjenovnik) dopisom zaprimljenim dana 16.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-44-II/13 (prema cjenovniku iz 2005. godine cijena sanitarnih pregleda je bila u rasponu od 18 KM do 20 KM).
 - Dana 17.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-45-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Federalnoj upravi za inspeksijske poslove, kojim se traži dostava podataka o tome da li su njeni inspeksijski organi zabranjivali obavljanje djelatnosti sanitarnih pregleda privatnim zdravstvenim ustanovama i to u razdoblju od stupanja na snagu Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom pa do danas. Federalna uprava za inspeksijske poslove dostavila je tražene podatke dopisom zaprimljenim dana 24.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-47-II/13, kojim se navodi da isti na području Federacije Bosne i Hercegovine u navedenom razdoblju nisu vršili zabranjivanje obavljanja djelatnosti sanitarnih pregleda privatnim zdravstvenim ustanovama koje su to obavljale, nego su samo preventivno djelovali upoznavajući ih sa novom zakonskom regulativom, te upoznavajući subjekte nadzora da sljedeće sanitarne preglede treba da obave u javnozdravstvenim ustanovama, kako bi isti bili validni, s tim da su uvažavali do tada obavljene zdravstvene preglede u privatnim ustanovama do isteka njihovog važenja.
- Obzirom da se radi o osjetljivom tržištu, Konkurencijsko vijeće je nakon prikupljanja dodatnih podataka vezanih za predmetni postupak, utvrdilo da se u roku predviđenom u članku 41. stavak (1) točka a) Zakona ne mogu pribaviti i analizirati svi podaci mjerodavni za donošenje konačnog rješenja. Shodno navedenom, Konkurencijsko vijeće je dana 22.1.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-50-II/13, donijelo Zaključak kojim se produžava rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca, sukladno članku 41. stavak (2) Zakona. Navedeni Zaključak dostavljen je Podnosiocima zahtjeva aktom broj: 04-26-

3-007-51-II/13 od dana 22.01.2014. godine, kao i Ministarstvu aktom broj: 04-26-3-007-52-II/13 od dana 22.1.2014. godine.

7. Postupak nakon donošenja Zaključka o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja

Nakon donošenja Zaključka o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja, Konkurencijsko vijeće je nastavilo sa daljnjim prikupljanjem podataka i vršenjem analiza istih. Ovdje se navode svi akti koje je Konkurencijsko vijeće poslalo, kao i podnesci i dopisi koji su zaprimljeni od strane Konkurencijskog vijeća u navedenom razdoblju:

- Dana 27.1.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-53-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo podnesak koji je uputio Podnositelj zahtjeva i kojim se traži uvid u spis predmeta i kopiranje dijelova istog. Konkurencijsko vijeće je aktom broj: 04-26-3-007-54-II/13 od dana 27.1.2014. godine odobrilo da se izvrši uvid u spis, koji je i izvršen dana 29.1.2014. godine, o čemu je istog dana od strane Konkurencijskog vijeća sačinjena potvrda broj: 04-26-3-007-55-II/13.
- Dana 3.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-56-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo podnesak koji je uputio Podnositelj zahtjeva, a kojim se isti samoinicijativno izjašnjava na dijelove spisa predmeta koje je preuzeo 29.1.2014. godine i kojim dostavlja novi troškovnik za predmetni postupak. Navedeno izjašnjenje sadržavalo je komentare Podnosioca zahtjeva na akte za koje je izvršen uvid u spis, ali u njemu nisu iznešene nove činjenice i dokazi koji bi bili bitni za postupak. Konkurencijsko vijeće je predmetno izjašnjenje dostavilo Ministarstvu aktom broj: 04-26-3-007-58-II/13 od dana 4.2.2014. godine.
- Dana 4.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-57-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt gospodarskom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, kojim se traži dostava rješenja Ministarstva zdravlja Kantona Sarajevo broj:10-37-345/09 od 28.1.2009. godine, kojim je odbijen njihov zahtjev za izdavanje odobrenja za rad higijensko-epidemiološke službe. Gospodarski subjekt Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo, dostavila je traženo rješenje dopisom zaprimljenim dana 12.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-60-II/13. Kao razlog odbijanja istog u obrazloženju se, između ostalog navodi, da je na temelju Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, donesen Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba koje su na temelju članka 30. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, stavljene pod zdravstveni nadzor. U članku 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom utvrđeno je da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu. Obzirom da se radi o poslovima iz domena javno-zdravstvene djelatnosti ovo Ministarstvo je zatražilo mišljenje, odnosno stav u svezi pomenutog zahtjeva od Federalnog ministarstva zdravstva i Zavoda za javno zdravstvo Županije Sarajevo. Shodno tumačenju Federalnog ministarstva zdravstva broj: 06-37-11181/08 od dana 12.12.2008. godine, zavodi za javno zdravstvo (federalni i županijski) su javne zdravstvene ustanove koje obavljaju javno-zdravstvenu djelatnost koja obuhvata provođenje

mjera iz oblasti epidemiologije, karantenskih i drugih zaraznih bolesti, masovnih nezaraznih bolesti, provođenje mjera za osiguranje zdravstveno ispravne vode, namjernica, zraka, imunizaciju, sanitaciju, zdravstvenu statistiku i zdravstveno prosvječivanje. Shodno odredbama članka 40. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, utvrđeno je između ostalog, da djelatnost zavoda za javno zdravstvo ne može biti predmet privatne djelatnosti. Također, shodno mišljenju JU Zavod za javno zdravstvo Županije Sarajevo broj: 01-01-159/09 od dana 27.1.2009. godine, higijensko-epidemiološka djelatnost koja se odnosi na poslove socijalne medicine, epidemiologije, higijene i poslove zdravstveno ekološke djelatnosti su od interesa za državu i javnu sigurnost, i ne može biti predmet privatne zdravstvene djelatnosti.

- Dana 11.02.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-59-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traže podaci o budžetu Ministarstva za 2007. i 2011. godinu, kao i pojašnjenje članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, vezano za organizaciju higijensko-epidemiološke službe, u odnosu na Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine. Ministarstvo je tražene podatke dostavilo dopisom zaprimljenim dana 18.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-62-II/13.
- Dana 17.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-61-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Podnositelju zahtjeva, kojim se traži da isti, vezano za ranije navode, dostavi podatke o propisima koji uređuju da higijensku-epidemiološku službu ne mogu obavljati privatne zdravstvene ustanove u Federaciji Bosne i Hercegovine. Podnositelj zahtjeva dostavio je tražene podatke dopisom zaprimljenim dana 24.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-63-II/13, kojim navodi da pojam higijensko-epidemiološke službe u smislu članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, nije jedinstveno i sveobuhvatno definiran, pa se može različito tumačiti.
- Dana 25.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-64-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traži da Ministarstvo da svoje mišljenje i komentare na članke 31-34 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a vezano za ograničenja oko organizacije higijensko-epidemiološke službe u okviru privatne zdravstvene djelatnosti na razini Federacije Bosne i Hercegovine. Ministarstvo je traženo mišljenje i komentare dostavilo dopisom zaprimljenim dana 4.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-65-II/13, u kojem se navodi da nijednom odredbom Zakona o zdravstvenoj zaštiti nije propisana mogućnost organiziranja higijensko-epidemiološke službe u okviru privatnih zdravstvenih ustanova i navodi odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, koje propisuju da je higijensko-epidemiološka služba dio javnozdravstvene djelatnosti.
- Dana 5.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-66-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Podnositelju zahtjeva, kojim se dostavljaju pismena iz spisa predmeta koja su poslana ili zaprimljena od

- strane Konkurencijskog vijeća poslije uvida u spis izvršenog dana 29.1.2014. godine.
- Dana 5.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-67-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se dostavljaju sva pismena koja su poslana ili zaprimljena od strane Konkurencijskog vijeća nakon usmene rasprave, a ista im nisu ranije dostavljena.
 - Dana 10.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-68-II/13, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo podnesak koji je uputio Podnositelj zahtjeva, a kojim se isti samoinicijativno izjašnjava na dijelove spisa predmeta koji su mu dostavljeni aktom broj: 04-26-3-007-66-II/13 od dana 5.3.2014. godine. Navedeno izjašnjenje nije sadržavalo nove činjenice i dokaze koji bi bili bitni za postupak.
 - Dana 11.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-69-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Ministarstvu, kojim se traži autentično tumačenje članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, a vezano za organizaciju higijensko-epidemiološke službe, odnosno nametanja uvjeta koji privatne zdravstvene ustanove ne mogu ispuniti da bi obavljale sanitarne preglede u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ministarstvo je traženo mišljenje dostavilo dopisom zaprimljenim dana 18.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-70-II/13, u kojem se navodi da su sanitarni preglede isključivo predmet Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, kao posebna mjera zaštite od zaraznih bolesti, a ne samo kao specifična zaštita radnika, te da je članak 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom usklađen sa čl. 40. i 131. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, koji je tada bio na snazi i kojima se određuje šta ne može biti predmetom privatne djelatnosti, a čija su pravna rješenja identična sa člancima 51. i 178. sadašnjeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji u članku 51. stavak 2. daje pravni temelj da se pravilnikom Federalnog ministarstva zdravstva bliže odredi opseg i vrsta javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.
 - Dana 5.3.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-66-II/13, Konkurencijsko vijeće je poslalo akt Podnositelju zahtjeva, kojim se dostavljaju pismena koje je Konkurencijsko vijeće poslalo Ministarstvu broj: 04-26-3-007-69-II/13 od dana 11.3.2014. godine i odgovor Ministarstva broj: 04-26-3-007-70-II/13 od dana 18.3.2014. godine.

8. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i drugih mjerodavnih podataka, Konkurencijsko vijeće je shodno Zahtjevu, utvrdilo slijedeće:

- Da je gospodarski subjekt "E-STYLE" registriran sa temeljnom djelatnošću - pružanje specijalističko-konzultativnih usluga iz oblasti medicine rada i mikrobiološko-parazitološke usluge.
- Da je gospodarski subjekt "E-STYLE" na temelju Rješenja Ministarstva zdravstva Vlade Županije Sarajevo, o ispunjenosti propisanih uvjeta u pogledu prostora, medicinskog kadra i medicinsko-tehničke opreme mogao da obavlja sanitarne preglede sve do donošenja Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti.
- Da je federalni ministar zdravstava na temelju članka 39. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05) (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti) donio Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, kojim se propisuje način obavljanja zdravstvenih pregleda osoba koje su na temelju članka 30. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, stavljene pod zdravstveni nadzor, i isti nije dostavljen Konkurencijskom vijeću na mišljenje, u smislu članka 25. stavak (2) Zakona.
- Da je člankom 2. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, između ostalog propisano da je "zdravstvena ustanova" ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva, što znači da Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, na temelju kojeg je donesen Pravilnik o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, daje mogućnost obavljanja higijensko-epidemiološke službe svim gospodarskim subjektima bez obzira na oblik vlasništva, pa samim tim i privatnim zdravstvenim ustanovama
- Da je člankom 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom propisano da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tijekom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu.
- Da je člankom 12. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom propisano da datumom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važnost propisa o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, koji su se primjenjivali na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine do dana njegovog stupanja na snagu.
- Da je obavljanje djelatnosti zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima u Federaciji Bosne i Hercegovine, od donošenja Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, pa do donošenja Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom iz 2008. godine, bilo dozvoljeno i gospodarskim subjektima koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost.
- Da je člankom 40. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, između ostalog, bilo propisano da djelatnost javnog zdravstva ne može biti predmet privatne djelatnosti, a da je člankom 80. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine između ostalog bilo propisano da javno-zdravstvena djelatnost obuhvata provođenje mjera iz oblasti epidemiologije, karantenskih i drugih zaraznih bolesti, masovnih nezaraznih bolesti, provođenje mjera osiguranja zdravstveno ispravne vode, namirnica i zraka, imunizaciju, sanitaciju, zdravstvenu statistiku i zdravstveno prosvječavanje.
- Da je člankom 131. stavkom (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, bilo propisano da socijalno-medicinske, epidemiološke, higijenske,

- zdravstveno-ekološke djelatnosti (javnozdravstvena djelatnost) ne može obavljati privatna praksa.
- Da gospodarski subjekti koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost mogu obavljati djelatnost zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na tržištu Federacije Bosne i Hercegovine, što nesporno potvrđuje i činjenica, da su tu djelatnost već obavljali, i to duže vremensko razdoblje od oko 11 godina, sa napomenom, što potvrđuje i podnesak Federalne uprave za inspeksijske poslove zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 24.12.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-47-II/13, kojim se potvrđuje da "privatnim zdravstvenim ustanovama nije bilo zabranjivano obavljanje djelatnosti zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima ni u razdoblju poslije donošenja Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom", i da su "sanitarni pregledi obavljani od strane privatnih zdravstvenih ustanova u tom razdoblju smatrani validnim sve do isteka roka njihovog važenja", ali su ih upozoravali da slijedeće sanitarne preglede obavljaju u javnim zdravstvenim ustanovama, kako bi imali validne preglede.
 - Da je federalni ministar zdravstva na temelju članka 51. stavak 2, a u svezi s člankom 236. stavak 1. alineja 9. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10) donio Pravilnik o obimu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, koji nije dostavio Konkurencijskom vijeću na mišljenje, u smislu članka 25. stavak (2) Zakona.
 - Odredbama članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti propisano je, da djelatnost epidemiologije koja ne može biti predmet privatne djelatnosti između ostalog čini zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.
 - Konkurencijsko vijeće smatra navode Ministarstva, da gospodarski subjekti koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost nisu sanitarne preglede obavljali na propisan način (izdavanje sanitarnih knjižica bez stvarno obavljenog sanitarnog pregleda, obavljanje sanitarnih pregleda van mjesta registracije, neispunjavanje određenih uvjeta u pogledu prostora, opreme i kadra), neutemeljenim i da isti nisu mogli biti razlog za donošenje spornih odredbi članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, jer su se takve nepravilnosti mogle otklanjati na druge načine (inspeksijskim kontrolama, sankcioniranjem, zabranom obavljanja djelatnosti i sl.).
 - Konkurencijsko vijeće smatra da Ministarstvo nije dokazalo svoje navode kojima se obrazlaže donošenje spornih odredbi članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, a koji se odnose na povezanost registriranih epidemija hranom na području Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2005-2012. godine, sa sanitarnim pregledima koje su obavili gospodarski subjekti koji obavljaju privatnu zdravstvenu djelatnost (kako je to navedeno u odgovoru Ministarstva na Zahtjev i Zaključak), odnosno kao razlog za donošenje spornih odredbi članka 7. stavak 1. alineja

5. Pravilnika o opsegu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, odnosno isključivanja privatnih zdravstvenih ustanova iz ove djelatnosti.

Na temelju navedenog Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Ministarstvo, odredbom članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenih pregleda osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa - zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja na području Federacije Bosne i Hercegovine, na način da je odredbom članka 10. navedenog Pravilnika propisalo uvjet da zdravstvene preglede osoba koje podliježu zdravstvenom nadzoru prije zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaključenja ugovora o radu i tokom zaposlenja, obavljaju zdravstvene ustanove koje imaju organiziranu higijensko-epidemiološku službu, koju po sili Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, privatne zdravstvene ustanove nisu mogle da organiziraju, obzirom da je člankom 131. stavkom (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, bilo propisano da socijalno-medicinske, epidemiološke, higijenske, zdravstveno-ekološke djelatnosti (javno-zdravstvena djelatnost) ne može obavljati privatna praksa, i time ograničilo tržište u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, isključivanjem privatnih zdravstvenih ustanova sa navedenog mjerodavnog tržišta, iako je Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, na temelju kojeg je i donesen navedeni Pravilnik, člankom 2, između ostalog propisano da je "zdravstvena ustanova" ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva, dao mogućnost obavljanja higijensko-epidemiološke službe svim gospodarskim subjektima bez obzira na oblik vlasništva, pa samim tim i privatnim zdravstvenim ustanovama. Kao dokaz za navedeno, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i navode iz rješenja Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo broj: 10-37-345/09 od 28.01.2009. godine, kojim je odbijen zahtjev za izdavanje odobrenja za rad higijensko-epidemiološke službe gospodarskom subjektu Poliklinika "MIMO MEDICAL" Sarajevo (akt zaprimljen u Konkurencijskom vijeću dana 12.02.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-60-II/13), kao i navode iz mišljenja Ministarstva koje je isto dostavilo Konkurencijskom vijeću dana 18.03.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-70-II/13.

Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Ministarstvo odredbama članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na području Federacije Bosne i Hercegovine, na način da se navedenom odredbom Pravilnika precizira da djelatnost epidemiologije koja ne može biti predmet privatne djelatnosti, između ostalog čini zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenim i drugim osobama u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, čime je ograničilo tržište, isključivanjem privatnih zdravstvenih ustanova sa mjerodavnog tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona.

Navodi Ministarstva, da je navedeni Pravilnik o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti donesen u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti su u konkretnom postupku irelevantni, jer je Konkurencijsko vijeće, u skladu sa Zakonom, nadležno da ocjenjuje da li se pojedinim aktom, odnosno u konkretnom slučaju Pravilnikom krši Zakon, a ne da ocjenjuje, da li je Pravilnik donesen u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Naime, u konkretnom slučaju, podnositelj zahtjeva je od Konkurencijskog vijeća tražio da provede postupak ocjenjivanja

predmetnog Pravilnika, a ne Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Tijekom provođenja postupka Konkurencijsko vijeće se također upoznao i sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i zaključilo da isti sadrži niz odredbi kojima se potencijalno ograničava konkurencija. Međutim, nadležno Ministarstvo prije predlaganja nacrta Zakona o zdravstvenoj zaštiti, isti nije dostavilo na mišljenje Konkurencijskom vijeću čime bi bila izbjegnuta sva eventualna kršenja Zakona. Nadležno Ministarstvo je također propustilo da Pravilnik o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti prije usvajanja dostavi na mišljenje Konkurencijskom vijeću, iako članak 25. Zakona propisuje, da Konkurencijsko vijeće daje mišljenja o usklađenosti sa Zakonom o konkurenciji na nacrt i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje mogu imati utjecaja na tržišnu konkurenciju, a koje su predlagači dužni dostaviti. Evidentno je da nadležno Ministarstvo to nije uradilo u navedenom slučaju.

Međutim, iako je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da se odredbama Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti krše odredbe Zakona, te da je isti donesen na temelju i u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona nisu usklađene.

Kako Konkurencijsko vijeće nema nadležnost da ocjenjuje međusobnu usklađenost zakona, već samo da daje mišljenje na nacrt istih, odlučilo je kao u točki (4) izreke ovoga Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je također utvrdilo da organiziranu higijensko epidemiološku službu mogu imati samo javnozdravstvene ustanove, a ne i privatne zdravstvene ustanove, što je tumačenje Ministarstva, koje je jedino ovlašteno da daje tumačenje Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom. Naime, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u Federaciji Bosne i Hercegovine ne postoje odredbe propisa koje decido propisuju da privatne zdravstvene ustanove ne mogu imati organiziranu higijensko-epidemiološku službu, ali da se u skladu sa navedenim tumačenjem Ministarstva to može posredno izvesti iz odredbi čl. 40. i 131. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1997. godine, odnosno odredbi čl. 51. i 178. sadašnjeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji u čl. 51. stav 2. daje pravni temelj da se pravilnikom Federalnog ministarstva zdravstva bliže odredi opseg i vrsta javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Ministarstvo odredbama članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, sprječavalo, ograničavalo i narušavalo tržišnu konkurenciju na tržištu zdravstvenog nadzora nad zaposlenim licima na području Federacije Bosne i Hercegovine, isključenjem privatnih zdravstvenih ustanova sa mjerodavnog tržišta, i time nanijelo izravnu štetu krajnjim korisnicima usluge, odnosno krajnjim potrošačima, obzirom da su cijene sanitarnih pregleda bile dosta niže (što je predstavljalo veću korist za krajnjeg potrošača), kada su se sanitarni pregledi mogli obavljati i u privatnim i u javnozdravstvenim ustanovama, odnosno prije stupanja na snagu navedenih pravilnika.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama (1) (4) izreke ovoga Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je nakon donošenja Zaključka, zaprimilo podnesak zaprimljen dana 23.9.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-20-II/13, kojim Podnositelj zahtjeva u skladu sa odredbama članka 40. Zakona, traži da Konkurencijsko vijeće donese rješenje o privremenoj mjeri, na osnovu

preliminarno utvrđene povrede, radi obustavljanja svakog postupanja federalnih, županijskih, gradskih i općinskih organa kojim se obveznici sanitarnih pregleda upućuju na obavljanje sanitarnih pregleda u javnozdravstvene ustanove, a do okončanja postupka postupka po Zaključku.

Analizirajući navode i ponuđene dokaze Podnositelja zahtjeva, a vezano za traženu privremenu mjeru, imajuću u vidu odredbe članka 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na temelju istih nije u moglo utvrditi preliminarnu povredu u smislu članka 40. stavak (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine gospodarske subjekte, pa samim tim nije moglo pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 6) izreke ovoga Rješenja.

Odluka koju je Konkurencijsko vijeće donijelo vezano za odredbe članka 7. stavak 1. alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javnozdravstvene djelatnosti koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti i članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenog pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom, zasnovana je prevashodno na odredbama Zakona, a drugi propisi korišteni su samo radi utvrđivanja činjeničnog stanja.

Naime, obje strane u postupku pokušavale su da dokažu zakonitost ili nezakonitost, spornih odredbi pravilnika sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, što nije bilo predmet postupka, i o čemu Konkurencijsko vijeće nije odlučivalo, zbog nenadležnosti.

9. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama članka 4. Zakona.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Ministarstvo prekršilo odredbe članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, Konkurencijsko vijeće je u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona, izreklo Ministarstvu novčanu kaznu u iznosu od 29.000,00 KM (dvadesetdevetstisuća konvertibilnih maraka) što predstavlja 0,07845% od ukupnog budžeta Ministarstva za 2007. godinu, koji je iznosio 36.966.426,00 KM (tridesetšestmilijuna-devetstošezdesetstisućacetiristotindevadesetšest konvertibilnih maraka) ("Službene novine Federacije BiH", broj 25/07).

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te duljinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje zbog kršenja Zakona, već da upozori Ministarstvo na obvezu poštivanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu članka 47. Zakona, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 5) izreke ovoga Rješenja.

10. Troškovi postupka

Člankom 105. stavak 1. Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak 2. istog Zakona je propisano da kada u

postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Ministarstvo se na usmenoj raspravi izjasnilo da se odriče troškova postupka, dok je Podnositelj zahtjeva svoj troškovnik dostavio podneskom zaprimljenim dana 14.10.2013. godine pod brojem: 04-26-3-007-28-II/13, u kojem je naveden iznos troškova od 6.283,00 KM i podneskom zaprimljenim dana 3.2.2014. godine pod brojem: 04-26-3-007-56-II/13, u kojem je navedeni iznos troškova dopunjen i ukupno iznosi 7.670,00 KM.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni troškovnik nije sačinjen u skladu sa stvarnim troškovima postupka, niti je u skladu sa propisom koji regulira visinu odvjetničkih troškova zastupanja, jer su u troškovniku pored odvjetničkih troškova zastupanja navedeni i troškovi za dvije administrativne pristojbe, jedna na Zahtjev, a druga na odluku.

Podnositelj zahtjeva je u predmetnom postupku uplatio administrativnu pristojbu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, u skladu sa člankom 2. Tarifni broj 106. stavak (1) točka f) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06 i 18/11), dok administrativna pristojba na odluku, vezano za utvrđivanje zabranjenog sporazuma na temelju članka 4. stavak (2), kao takva nije propisana.

Pored toga, odvjetnički troškovi zastupanja Podnositelja zahtjeva nisu utvrđeni u skladu sa člankom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 22/04 i 24/04), koji propisuje visinu odvjetničkih troškova u upravnom postupku.

Podneske, koje je Podnositelj zahtjeva naveo u svom troškovniku, a koji su samoinicijativno podneseni i podneske kojim je vršena dopuna Zahtjeva, a koji predstavljaju sastavni dio Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće nije prihvatilo kao opravdane troškove postupka.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Podnositelj zahtjeva ima pravo na troškove za administrativnu pristojbu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, a u skladu sa navedenim člankom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine i troškove za sačinjavanje Zahtjeva u iznosu od 240,00 KM, te troškove zastupanja na usmenoj raspravi u iznosu od 300,00 KM, što ukupno iznosi 1.540,00 KM

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu Ministarstva, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 7) izreke ovoga Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj 04-26-3-007-72-II/13

17. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjednik
Gordan Raspuđić, v. r.

Na osnovu člana 25. stav (1) tачка e), člana 42. stav (1) tачка a) i člana 48. stav (1) tачка a), a u vezi s чланом 4. stav (1) tачка б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), те члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта ПЗУ "Е-STYLE" Сарајево, Добојска 16А, 71000 Сарајево, кога заступа адвокат Един Х. Хрњић, 1.улица бб, 72230 Жепче,

против Федералног министарства здравства, Титова 9, 71000 Сарајево, ради утврђивања постојања забрањеног споразума, Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине на 87. (осамдесетседмој) сједници одржаној дана 17.4.2014. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

- 1) Утврђује се да Федерално министарство здравства, Титова 9, 71000 Сарајево, одредбама члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором ("Службене новине ФБиХ", број 20/08), спрјечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту здравствених прегледа лица која подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа - закључења уговора о раду и током запослења на подручју Федерације Босне и Херцеговине, ограничавањем и контролом тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.
- 2) Одредбе члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, из тачке (1) диспозитива овога Рјешења су ништавне (*ex lege*), у смислу члана 4. став (2) Закона о конкуренцији.
- 3) Налаже се Федералном министарству здравства, Титова 9, 71000 Сарајево, да одмах, а најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема овога Рјешења, усклади одредбе Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, на начин да се избришу или измјене одредбе члана 10, у смислу да нема услова да здравствене прегледе особа које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа - закључења уговора о раду и током запослења, обављају здравствене установе које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу, те у остављеном временском року достави Конкуренијском савјету доказе о извршеној обавези.
- 4) Утврђује се да Федерално министарство здравства, Титова 9, 71000 Сарајево, одредбама члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности ("Службене новине Федерације БиХ", број 69/12), спрјечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту здравственог надзора над запосленим лицима на подручју Федерације Босне и Херцеговине, ограничавањем и контролом тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.
- 5) Изриче се новчана казна Федералном министарству здравства, Титова 9, 71000 Сарајево, у висини од 29.000,00 KM (двадесетдеветхиљада конвертибилних марака), због закључења забрањеног споразума из тачке (1) диспозитива овога Рјешења и кршења одредби члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, сходно члану 48. став 1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужна платити у року од 8 дана од пријема овог Рјешења.
У случају да се изречена новчана казна не уплати у наведеном року, иста ће се наплатити принудним путем, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.
- 6) Одбија се захтјев привредног субјекта ПЗУ "Е-STYLE" Сарајево, Добојска 16А, 71000 Сарајево за доношење рјешења о привременој мјери, као неоснован.

- 7) Обавезује се Федерално министарство здравства, Титова 9, 71000 Сарајево, да привредном субјекту ПЗУ "E-STYLE" Сарајево, Добојска 16А, 71000 Сарајево, надокнади трошкове поступка у износу од 1.540,00 КМ (хиљадупетстотетрдесет конвертибилних марака), у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- 8) Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијски савјет) је дана 22.4.2013. године под бројем: 04-26-3-007-П/13 запримио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев), поднесен од стране привредног субјекта ПЗУ "E-STYLE" Сарајево, Добојска 16А, 71000 Сарајево (у даљем тексту: "E-STYLE" или Подносилац захтјева), кога заступа адвокат Един Х. Хрњић, 1.улица бб, 72230 Жепче, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Владе Кантона Сарајево, Владе Средњобосанског кантона, Владе Унско-санског кантона, Града Мостара и Општине Тузла, ради утврђивања постојања забрањеног споразума, из члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон).

Након увида у достављену документацију, Конкуренијски савјет је сходно члану 28. став (1) Закона, а ради прецизирања Захтјева, у смислу идентификације забрањеног споразума и странке против које се поступак покреће, те потпунијег сагледавања чињеничног стања, затражио допуну Захтјева, у смислу члана 31. став (1) Закона, актима број: 04-26-3-007-1-П/13 од дана 13.5.2013. године и број: 04-26-3-007-3-П/13 од дана 28.5.2013. године.

Подносилац захтјева је поднесцима запримљеним дана 20.5.2013. године под бројем: 04-26-3-007-2-П/13 и дана 6.6.2013. године под бројем: 04-26-3-007-4-П/13, доставио тражену допуну Захтјева.

Наведеном допуном Подносилац захтјева је прецизирао да тражи покретање поступка против Федералног министарства здравства, због утврђивања постојања забрањеног споразума, из члана 4. став (1) тачка б) Закона, а везано за одредбе члана 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором и одредбе члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности.

Конкуренијски савјет је у смислу члана 28. став (3) Закона, дана 8.7.2013. године под бројем: 04-26-3-007-5-П/13, Подносиоцу захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су Приватна здравствена установа - Микробиолошко паразитолошки лабораториј са специјалистичком ординацијом медицине рада - "E-STYLE", Добојска 16А, 71000 Сарајево и Федерално министарство здравства, Титова 9, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Министарство).

Привредни субјекат "E-STYLE" је регистрован код Општинског суда у Сарајеву (матични број: 1-25346) са основном дјелатношћу - пружање специјалистичко-консултативних услуга из области медицине рада и микробиолошко паразитолошке услуге. Сједиште привредног субјекта "E-STYLE" је Добојска 16А, 71000 Сарајево, а лица овлашћена за заступање у правном промету у земљи су Кривокућа Миле, Добојска 16, 71000 Сарајево и Шаћировић Ешрефа, Добојска 16А, 71000 Сарајево. Привредни субјекат "E-STYLE" посједује и Рјешење

Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, број: 10-37-3516-1/04 од дана 11.2.2005. године о испуњености прописаних услова у погледу простора, медицинског кадра и медицинско-техничке опреме.

Министарство је орган управе који је донио Правилник о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности и Правилник о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, који садрже спорне одредбе, а на који се у складу с чланом 2. став (1) тачка б) Закона примјењују одредбе истог, када својим дјеловањем посредно или непосредно учествује или утиче на тржиште Босне и Херцеговине.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренијски савјет је у току поступка примјенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10) и Закона о управном поступку, у смислу члана 26. Закона.

Поред наведених прописа Конкуренијски савјет се користио одредбама Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", број 46/10), Закона о заштити становништва од заразних болести ("Службене новине Федерације БиХ", број 46/10), Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором и Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности.

Ради утврђивања стварног чињеничног стања, као и ради поређења са другим прописима, кориштене су и одредбе Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/97), који није на снази.

3. Релевантно тржиште

У складу са чланом 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта тржишта (у даљем тексту: Одлуке), релевантно тржиште се одређује као тржиште одређених производа који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјенивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантног производа и/или услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште услуга предметног поступка је тржиште здравственог надзора над запосленим лицима, као и здравствених прегледа лица које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа - закључења уговора о раду и током запослења (санитарни прегледи).

Релевантно географско тржиште предметног поступка је подручје Федерације Босне и Херцеговине, будући да се Правилници чије су одредбе предмет поступка примјењују само на подручју Федерације Босне и Херцеговине.

Слиједом наведеног, Конкуренијски савјет је утврдио да у предметном поступку, релевантно тржиште представља тржиште здравственог надзора над запосленим лицима, као и здравствених прегледа лица које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа - закључења уговора о раду и током запослења (санитарни прегледи запослених) у Федерацији Босне и Херцеговине.

Према процјени Подносиоца захтјева број превентивних здравствено-санитарних прегледа обављених у периоду 1.7.2012. године до 31.12.2012. године, као и података о обављеним превентивним здравствено-санитарним прегледима других здравствених установа, конкуренти који учествују на релевантном тржишту су:

- привредни субјекат "Поликлиника MIMO MEDICAL" Сарајево са 13,53% тржишног учешћа,
- привредни субјекат "E-STYLE" са 10,30% тржишног учешћа,
- привредни субјекат "Поликлиника SA NA SA" Сарајево са 6,34% тржишног учешћа и
- остали (јавноздравствене установе и остале приватне здравствене установе) са 69,83% тржишног учешћа.

4. Поступак по захтјеву за покретање поступка

Подносилац захтјева је навео следеће чињенице као разлоге за подношење Захтјева:

- Да пружа услуге превентивних здравствено-санитарних прегледа запослених на подручју Федерације Босне и Херцеговине, утврђене законским и подзаконским прописима који налажу да се исти обављају сваких шест мјесеци за утврђене категорије запослених.
- Да је Рјешењем Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, број: 10-37-3516-1/04 од дана 11.2.2005. године у образложењу истог наведено да ће привредни субјекат "E-STYLE" обављати своју дјелатност сходно одредбама члана 23, 24, те члана 40. и 131. Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/97).

Чланом 23. предметног Закона утврђена је специфична здравствена заштита радника, гдје се под тачком 6. наводи "превентивно санитарне прегледе радника који се обавезно проводе ради заштите околине...", а чланом 24. истог закона се прописује да специфичну здравствену заштиту радници остварују на темељу уговора између послодавца и дома здравља, односно друге здравствене установе која у свом саставу има дјелатност медицине рада или уговором са специјалистом медицине рада у приватној пракси.

- Да Правилник о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности не наводи санитарне прегледе као јавноздравствену дјелатност која не може бити предметом приватне праксе.
- Да анализирајући Закон о здравственој заштити из 1997. године и Правилник о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, можемо закључити да Подносилац захтјева у обављању санитарних прегледа запослених обавља ту дјелатност у складу са рјешењем о регистрацији и Рјешењем Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, број: 10-37-3516-1/04 од дана 11.2.2005. године, како прије ступања на снагу Закона о здравственој заштити из 2010. године, тако и након ступања на снагу наведеног закона и правилника.
- Да настојање да се санитарни прегледи обављају, само у јавноздравственим установама, је настојање преузимања контроле на релевантном тржишту, спречавање било какве конкуренције, те диктирање цијена.

- Нема стручно медицинских разлога да приватне здравствене установе не обављају санитарне прегледе, који су далеко једноставнији од низа оперативних захвата који се већ обављају у приватним здравственим установама.
- Да одредбе члана 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором прописују да здравствене прегледе особа које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа, односно закључења уговора о раду и током запослења, обављају здравствене установе које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу.
- На тај начин уводи се додатни критеријум за обављање санитарних прегледа, а који је у супротности са одредбама члана 37. став 1, а у вези члана 15. став 1. тачка 4. Закона о здравственој заштити.
- Да одредбе члана 37. Закона о здравственој заштити прописују да се специфична здравствена заштита запосленика (санитарни прегледи) обавља у здравственој установи која у свом саставу има дјелатност медицине рада или уговор са специјалистом медицине рада у приватној пракси.
- На тај начин се одредбама члана 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором оспорава обављање законом допуштене дјелатности приватним здравственим установама.
- Да одредбе члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности прописују да здравствени надзор над клицоношама, запосленим и другим особама, у складу са одредбама Закона о заштити становништва од заразних болести, не може бити предмет приватне дјелатности, што је такође у супротности са наведеним одредбама Закона о здравственој заштити, који дозвољава обављање ове дјелатности и у приватној пракси.
- Да је Конкурентијски савјет у области здравства и фармације својим одлукама у више случајева утврдио кршење Закона о конкуренцији, а ради се о ситуацијама које чињенично и правно имају доста заједничког са оном која је предмет Захтјева и из тих разлога посебно се указује на следеће одлуке: број: 01-01-26-001-69-И/07 од 20.7.2007. године, број: 01-04-26-038-27-И/07 од 12.6.2008. године, број: 02-26-2-06-56-И/11 од 28.2.2012. године и број: 04-26-3-027-38-И/11 од 4.10.2012. године.

Подносилац захтјева сматра да се одредбама члана 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором и члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, ограничава тржишна конкуренција, у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона, те тражи да се у поступку пред Конкурентијским савјетом утврди ништавост наведених одредби и да се Министарство обавезе да те одредбе усклади са одредбама члана 37. и члана 15. Закона о здравственој заштити, нарушавају тржишну конкуренцију на релевантном тржишту, на штету приватних здравствених установа, а у корист јавноздравствених установа.

На основу документације достављене уз Захтјев, Конкурентијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које

Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, дана 1.8.2013. године под бројем: 04-26-3-007-7-П/13, донио Закључак о покретању поступка (у даљем тексту: Закључак).

У складу са чланом 33. Закона, Конкурентијски савјет је Захтјев и Закључак актом број: 04-26-3-007-11-П/13 од 1.8.2013. године, доставио Министарству на одговор.

Министарство је поднеском запримљеним дана 12.8.2013. године под бројем: 04-26-3-007-13-П/13, тражило од Конкурентијског савјета продужење рока за доставу одговора на Захтјев и Закључак, што је Конкурентијски савјет и одобрио актом број: 04-26-3-007-14-П/13 од 13.8.2013. године, након чега је Министарство Конкурентијском савјету доставило тражени одговор, поднеском запримљеним дана 26.8.2013. године под бројем: 04-26-3-007-15-П/13.

Министарство у свом одговору у цијелости оспорава наводе Подносиоца захтјева и оспорава правну основаност приједлога да се утврди постојање забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачке б) Закона у одредби члана 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором и одредби члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, те предлаже да се Захтјев одбије као неоснован.

У вези са наводима Подносиоца захтјева, Министарство у битном наводи сљедеће:

- Да постоји правна запрека да Подносилац захтјева обавља дјелатност санитарних прегледа ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести, у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе, у складу са законом, што произилази из одредаба члана 36, а у вези са чланом 15. став 2. тачка 4. и чланом 51. Закона о здравственој заштити.

Наиме, одредбама члана 36. став 1. Закона о здравственој заштити прописано је да специфична здравствена заштита радника обухвата подузимање мјера из члана 15, осим мјера предвиђених у ставу 2. тачка 4. и 6. истог члана овог закона.

Ово се односи на мјере провођења специфичне здравствене заштите, које послодавац мора да организује и осигурава из својих средстава, ради здравствене заштите запослених која обухвата и санитарне прегледе ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе у складу са законом.

- Да су за одлучивање у предметном поступку релевантне одредбе члана 51. Закона о здравственој заштити, које гласе:

"Јавноздравствене дјелатности социјалне медицине, епидемиологије и хигијене које су од интереса за Федерацију односно кантон, хитна медицинска помоћ; дјелатност хетерологне трансплантације органа и ткива и аутологне трансплантације коштане сржи; прикупљање, тестирање, прерада и дистрибуција крви и крвних састојака, вјештачка оплодња, ако није у питању даривање сјемена од супруга; патологија изузев патохистолошке дјелатности; судска медицина и мртвозорничка дјелатност, не могу бити предметом приватне дјелатности.

Обим и врста јавноздравствене дјелатности из става 1. овог члана, а која не може бити предметом приватне

дјелатности, ближе ће бити одређени правилником федералног министра."

- Да се јавноздравствена дјелатност обавља кроз организацију хигијенско-епидемиолошких служби и завода за јавно здравство у Федерацији Босне и Херцеговине, како је то наведено у члану 45. став 2. Закона о здравственој заштити.

Закон о здравственој заштити је дјелатност обављања санитарних прегледа ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе, у складу са законом, прецизирао као дјелатност коју обављају домови здравља, као и заводи за јавно здравство у Федерацији Босне и Херцеговине и то:

- домови здравља у складу са чланом 84. став 5. Закона о здравственој заштити,
- заводи за јавно здравство кантона у складу са чланом 119. став 3. алинеја 8. Закона о здравственој заштити, и
- Завод за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине у складу са чланом 116. став 1. алинеја 9.
- Да из наведених законских одредби недвојбено произилази да санитарне прегледе ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе, у складу са законом, могу обављати само јавноздравствене установе, односно да приватне здравствене установе не могу обављати поједине дјелатности међу којима је изричито наведено да не могу обављати дјелатност епидемиологије од интереса за Федерацију Босне и Херцеговине, односно кантоне.

Обзиром да санитарне прегледе ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе могу обављати само здравствене установе које имају епидемиолошку службу, а да је епидемиологија, као дјелатност од посебног интереса за Федерацију Босне и Херцеговине и кантоне, јавноздравствена дјелатност коју не могу обављати приватне здравствене установе, то Подносилац захтјева као приватноздравствена установа, по сили Закона о здравственој заштити, не може обављати предметну дјелатност.

- Да забрана приватним здравственим установама да обављају дјелатност санитарних прегледа из члана 15. став 2. тачка 4. Закона о здравственој заштити, произилази директно из Закона о здравственој заштити, што значи да се одредбама правилника не могу уређивати права и обавезе на начин који је супротан закону, те би се евентуалним измјенама одредаба члана 15. став 2. тачка 4, члана 36. став 1, као и члана 51. Закона о здравственој заштити могла укинути забрана да приватне установе регистроване за специфичну здравствену заштиту обављају дјелатност санитарних прегледа ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе, у складу са

- законом, а што је у искључивој надлежности Парламента Федерације Босне и Херцеговине.
- Да постоје убједљиви разлози због којих је Законом о здравственој заштити прописано наведено ограничење обављања епидемиолошке дјелатности, што укључује и санитарне прегледе ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести, заштите потрошача, односно корисника и друге обавезне здравствене прегледе, у складу са законом.
 - Законодавац се за овакво законско рјешење првенствено одређио због погоршане епидемиолошке ситуације у Федерацији Босне и Херцеговине, у условима када је обављање санитарних прегледа запослених лица и становништва било дијелом специфичне здравствене заштите, односно када је Законом о здравственој заштити из 1997. године, било дозвољено да је могу обављати и здравствене установе за специфичну здравствену заштиту, односно специјалиста медицине рада у приватној пракси.
 - Да су приликом обављања здравствено-инспекцијског и санитарног надзора обављеног у Федерацији Босне и Херцеговине утврђене неправилности у раду установа регистрованих за специфичну здравствену заштиту, што је све утицало на ширење заразних болести, које су имале и епидемијски карактер. Као доказ за ово приложен је списак регистрованих епидемија храном на подручју Федерације Босне и Херцеговине за период 2005.-2012. година.
 - Да је из наведеног видљиво да је био оправдан захтјев законодавца да новим Законом о здравственој заштити из 2010. године, којим је стављен ван снаге Закон о здравственој заштити из 1997. године, а тиме и правна рјешења која су омогућавала провођење санитарних прегледа запослених и становништва од стране приватних здравствених установа, сада предвиди као јавноздравствена дјелатност.

Из наведеног произлази да сагласно члану 36., а у вези са чланом 15. став 2. тачка 4. Закона о здравственој заштити, предметни санитарни прегледи више нису дио специфичне здравствене заштите радника, па према томе ни дио дјелатности специјалиста медицине рада у приватној пракси, те је с тим у вези више не могу обављати здравствене установе специфичне здравствене заштите, а нити специјалисти медицине рада у приватној пракси.

- Да су правна рјешења у члану 36., а у вези са чланом 15. став 2. тачка 4. Закона о здравственој заштити, базирана на досадашњим искуствима у пракси здравственог сектора, јавноздравственим потребама, листи најчешћих заразних болести које се појављују код становништва у Федерацији Босне и Херцеговине, као и њиховим узроцима, а што је публикувано у извјештајима о здравственом стању становништва Федерације Босне и Херцеговине, које израђује Завод за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине за сваку годину, а усваја Парламент Федерације Босне и Херцеговине.

Неопходност ограничења прописаних Законом о здравственој заштити, потврђује и регулаторна пракса земаља које су као чланице Европске уније биле обавезне своје прописе ускладити са одговарајућом регулативом Европске уније, при чему се мисли на Републику Словенију

(члан 8. Правилника о здравствених захтевах за особе, ки при делу в производњи ин промету з живили прихајајо в стик з живили, "Уради лист РС", шт. 82/2003 од 21.08.2003. године) и Републику Хрватску (члан 28. Закона о заштити пучанства од заразних болести, "Народне новине Републике Хрватске", бр.79/07, 113/08 и 43/09).

- Да је након доношења Рјешења Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, које датира од 11.2.2005. године, донијет Закон о заштити становништва од заразних болести, који је ступио на снагу 26.5.2005. године, након чега је донијет Правилник о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором, којим је у члану 12. регулисано да даном ступања на снагу овог правилника престаје важност прописа о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором.

Посебно се наводи да је ступањем на снагу новог Закона о здравственој заштити из 2010. године, битно другачије уређен садржај специфичне здравствене заштите, тј. из садржаја специфичне здравствене заштите искључено је обављање санитарних прегледа ради заштите запослених и осталог становништва, у смислу члана 36., а у вези са чланом 15. став 2. тачка 4. наведеног закона.

- Да су постојеће здравствене установе у Федерацији Босне и Херцеговине, па и Подносилац захтјева, биле дужне ускладити своју организацију и пословање са одредбама Закона о здравственој заштити, у смислу члана 237. став 1. истог закона, и то најкасније у року 24 мјесеца од дана његовог ступања на снагу.

Подносилац захтјева посједује Рјешење Министарства здравства Владе Кантона Сарајево из 2005. године, а које је донијето на основу Закона о здравственој заштити из 1997. године и који је стављен ван снаге Законом о здравственој заштити из 2010. године, из чега произилази закључак да Подносилац захтјева није ускладио своју дјелатност са новим Законом о здравственој заштити из 2010. године, те стога и незаконито обавља дјелатност пружања санитарних прегледа ради заштите запослених и осталог становништва од заразних болести.

- Да се тржиште здравствених услуга у овој области у Федерацији Босне и Херцеговине не формира по законима либералног тржишта, него је његово формирање у надлежности државних институција, а то је Парламент Босне и Херцеговине.
- Увођење елемената либералног тржишта у пружање здравствених услуга могло имати несагледиве посљедице на живот и здравље становништва, нарочито када је у питању заштита становништва од заразних болести, које када се појаве, не познају ни границе ентитета, ни границе држава.
- Да се не види никаква повезаност ранијих рјешења Конкуренцијског савјета у области здравства и фармације са предметним Захтјевом.

Министарство у свом одговору, на крају предлаже да Конкуренцијски савјет након проведеног поступка, донесе рјешење којим ће приједлог Подносиоца захтјева бити одбијен као неоснован и предлаже да се Подносилац захтјева обавезе да Министарству надокнади трошкове поступка.

Подносиоци захтјева, су дана 20.9.2013. године актом број: 04-26-3-007-19-П/13 доставили изјашњење на одговор Министарства, у коме се у битном наводи сљедеће:

- Да одговор Министарства на Захтјев и Закључак не садржи образложење којим би био оспорен

Захтјев да се утврди ништавост члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором и одредбе члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности.

- Да су основни разлози за став који Министарство има у предметном поступку материјалне природе и сматра да је цијена санитарног прегледа у јавноздравственим установама готово два пута веће од оне коју за исте услуге наплаћују приватне здравствене установе, а висина средстава које санитарним прегледима реализују јавноздравствене установе може објаснити разлоге и мотиве за покушај да се на овом пољу елиминира конкуренција.
- Да у одредбама Закона о здравственој заштити из 2010. године Министарство није успјело у намери да се забрани обављање санитарних прегледа приватним здравственим установама, па се прибијегло методама доношења незаконитих правилника, наметањем неутемељених мишљења, издавањем обавезујућих упустава, а у овом случају и разним видовима притисака на обвезнике санитарних прегледа.

Подносилац захтјева наведену ситуацију сматра сличном са ситуацијама присутним у дистрибуцији лијекова, а које су биле предмет разматрања Конкуренијског савјета и одлука наведених у Захтјеву.

- Да Подносилац захтјева испуњава услове за обављање санитарних прегледа и о томе посједује рјешење о испуњавању услова, те одобрење надлежног министарства, које ничим није оспорено и доведено у питање и да је његова промјена могућа само у управном поступку, а никако на основу нечијег мишљења.
- Да су неосновани наводи Министарства да Закон о здравственој заштити из 2010. године на другачији начин третира специфичну здравствену заштиту, јер је чланом 23. Закона о здравственој заштити из 1997. године, између осталог прописано да специфичну здравствену заштиту радника представљају и превентивно санитарни прегледи, а чланом 24. истог закона је прописано да "специфичну здравствену заштиту радници остварују на темељу уговора између послодавца и дома здравља, односно друге здравствене установе која у свом саставу има дјелатност медицине рада, или уговором са специјалистом медицине рада у приватној пракси.

Подносилац захтјева из наведеног изводи закључак да не постоје промјене у законским рјешењима, које би имале за посљедицу забрану обављања санитарних прегледа у приватним здравственим установама.

- Да Правилник о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности мора бити усклађен са одредбама Закона о здравственој заштити, а прије свега одредбама члана 37. став 1, које дозвољавају приватној пракси обављање санитарних прегледа.

У прилог овој тези иду и одредбе члана 119. Закона о здравственој заштити, којима се дефинише надлежност завода за јавно здравство кантона и јавноздравствена дјелатност коју завод обавља, гдје су у ставу 2. истог члана утврђени и таксативно набројани послови које завод обавља облигаторно, а ставом 3. истог члана се утврђују

факултативни послови, односно послови које завод може обављати, гдје се између осталог, као један од тих послова наводе и санитарни прегледи.

Ово потврђује намјеру законодавца да обављање санитарних прегледа обављају и приватне здравствене установе, а наведеним чланом и ставом се отвара могућност да санитарне прегледе обављају и јавноздравствене установе.

- Да су наведени подаци и тврдње Министарства који се односе на регистроване епидемије тровања храном на подручју Федерације Босне и Херцеговине за период 2005.-2012. године, сувишни јер немају везе са предметом испитивања постојања забрањеног споразума и нарушавања конкуренције, те да су исти паушални.
- Да Министарство нигдје не наводи експлицитне законске одредбе којима се спрјечава или забрањује обављање санитарних прегледа у приватној пракси, него да се ради о тумачењу и мишљењу Министарства, које је правно и чињенично неосновано.

Подносилац захтјева је уз свој поднесак, као прилог истом доставио и два мишљења, дата од стране др Милета Кривокуће и мр сци. др Споменке Јањић, а везано за санитарне прегледе запослених, који на стручан начин објашњавају појам и циљ санитарних прегледа.

Конкуренијски савјет је од стране Подносиоца захтјева, дана 23.9.2013. године под бројем 04-26-3-007-20-III/13, запримио акт у коме се у битном наводи следеће:

- Да је приликом подношења Захтјева наглашено да обавља регистровану дјелатност на основу правоснажног Рјешења Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, број: 10-37-3516-1/04 од дана 11.2.2005. године, чија ваљаност ни на који начин није доведена у питање.
- Да је у Захтјеву наведено да се у обављању регистроване дјелатности континуирано сусреће са дјеловањем федералних, кантоналних, градских и општинских органа, који посредно или непосредно онемогућавају Подносиоцу захтјева обављање санитарних прегледа.

Ово се чини на начин да се кроз инспекцијске прегледе, иступима у средствима јавног информисања и на сваки други начин обвезницима санитарних прегледа налаже да здравствене прегледе обављају у јавноздравственим установама, уз пријетњу санкцијама ако тако не поступе.

Ове активности су добиле на интензитету након подношења Захтјева пред Конкуренијским савјетом и као посљедицу имају директну штету на Подносиоца захтјева, чиме је угрожен опсанак и функционисање истог.

Подносилац захтјева сходно наведеним разлозима, а у складу са одредбама члана 40. Закона, тражи да Конкуренијски савјет донесе рјешење о привременој мјери, на основу прелиминарно утврђене повреде, јер наведене радње федералних, кантоналних, градских и општинских органа ограничавају и нарушавају тржишну конкуренцију и чине директан штетан утицај на подносиоца захтјева.

Подносилац захтјева сматра да привремена мјера треба да буде усмјерена према свим органима и тијелима која су својим досадашњим мјерама и радњама проузроковала директан штетан утицај на Подносиоца захтјева, па наводи следеће органе:

- 1) Влада Федерације Босне и Херцеговине, за Министарство здравства и Федералну управу за инспекцијске послове, Алипашина 41, 71000 Сарајево,

- 2) Влада Кантона Сарајево, за Министарство здравства и Кантоналну управу за инспекцијске послове, Цемалудина Чаушевића 1, 71000 Сарајево,
- 3) Влада Средњобосанског кантона, за Министарство здравства и социјалне политике и Санитарну инспекцију, Станична 43, 72270 Травник,
- 4) Влада Унско-санског кантона, за Кантоналну управу за инспекцијске послове Бихаћ, Алије Ђерзелеза 2, 77000 Бихаћ,
- 5) Град Мостар, Градско вијеће, за Одјел за gospodarство, комуналне и инспекцијске послове, Раде Битанге 13а, 88000 Мостар,
- 6) Општина Тузла, Општински начелник, за Службу за инспекцијске послове, ЗАВНОБиХ-а 11, 75000 Тузла и
- 7) Општина Маглај, Служба за борачко инвалидску и социјалну заштиту, општу управу и друштвене дјелатности, Санитарно-комунално-водопривредни инспектор, Витешка 4, 74250 Маглај.

У прилогу поднеска достављене су копије више рјешења и аката наведених органа, која су према ријечима Подносиоца захтјева, имала за посљедицу одустајање обвезника санитарног прегледа од кориштења његових услуга.

Конкурнцијски савјет је дана 7.10.2013. године под бројем: 04-26-3-007-24-И/13, запримио поднесак Министарства, којим се даје изјашњење на приједлог Подносиоца захтјева да се донесе рјешење о привременој мјери, у коме у битном наводи сљедеће:

- Да Подносилац захтјева предлаже да се привременом мјером обухвати седам различитих органа од општина преко кантона до Федерације Босне и Херцеговине, иако шест од тих органа уопште не учествује у предметном поступку.
- Да се привременом мјером тражи да Конкурнцијски савјет забрани надлежним органима примјењивање одредаба члана 15. став 2. тачка 4, члана 36, као и члана 51. Закона о здравственој заштити, тако што ће надлежним органима бити забрањено упућивање обвезника да санитарне прегледе обављају у јавноздравственим установама, које су према наведеним законским одредбама једине надлежне за обављање таквих прегледа.
- Да би примјена привремене мјере могла имати несагледиве штетне посљедице, јер би се ван снаге ставио законом утврђени систем хигијенско-епидемиолошке заштите, услјед чега би могло доћи до појаве епидемија, заразних болести, масовних тровања храном и других изузетно штетних посљедица по здравље становништва.
- Да Подносилац захтјева паушално наводи да трпи штету, иако није на конкретан начин определијели ни врсту, ни обим, ни висину евентуалне штете.

Да Подносиоцу захтјева за побијање аката органа, за које тражи да се примјени привремена мјера, стоје на располагању сва правна средства за побијање таквих аката у управном поступку и у управним споровима, укључујући и мјере којима се одлаже извршење спорних аката, или одређују друге мјере осигурања у складу са Законом о парничном поступку ("Службене новине ФБиХ", број 53/03, 73/05 и 19/06), који се субсидијарно примјењује у управним споровима.

Министарство у наведеном поднеску, на крају предлаже да Конкурнцијски савјет донесе рјешење којим ће се као неоснован одбити захтјев за одређивање привремене мјере коју тражи Подносилац захтјева.

Конкурнцијски савјет је дана 7.10.2013. године под бројем 04-26-3-007-25-И/13, запримио још један поднесак Министарства, којим се даје одговор на изјашњење Подносиоца захтјева на одговор Министарства, запримљен дана 20.9.2013. године под бројем: 04-26-3-007-19-И/13, у коме Министарство понавља своје стајалиште и правне аргументе које је наводило у раније достављеним поднесцима, и наводи сљедеће:

- Да је доношењу Закона о здравственој заштити претходила једногодишња расправа, на основу закључака оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, а коју је као овлаштено радно тијело, проводио Одбор за здравство Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине и која је организована у свим кантонима.

Након проведене једногодишње расправе Одбор за здравство Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине поднио је извјештај о проведеној једногодишњој расправи о Закону о здравственој заштити, који су прихватила оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, а након тога је и усвојен Закон о здравственој заштити у тексту објављеном у ("Службеним новинама Федерације БиХ", број 46/10) и то без иједног амандмана.

Из изложеног сlijеди да су сва правна рјешења Закона о здравственој заштити, па и правна рјешења која се односе на специфичну правну заштиту, као и јавноздравствену дјелатност, резултат проведене усмене расправе у којој су учествовали не само учесници из сектора здравства, него и шира друштвена заједница.

- Да не само статистички подаци о епидемијама, него и бројна искуства из праксе указују на разлоге због којих је обављање санитарних прегледа и издавање санитарних књижица законом изузето из надлежности приватних здравствених установа.

Указује се да постоје и одлуке надлежних судова, који су заузели становиште да обављање здравствених прегледа лица под здравственим надзором, спада искључиво под надлежност здравствених установа које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу, па је приватној здравственој установи која је учествовала у предметном поступку потврђена забрана обављања исте дјелатности (Пресуда Кантоналног суда у Новом Травнику број: 06 0 U 002974 10 U од 17.11.2011. године).

- Да су у прилогу поднеска достављени и акти појединих кантоналних министарстава здравства и инспекцијских органа из којих јасно произилази да Подносилац захтјева у обављању своје дјелатности поступа супротно релевантним законским одредбама, што упућује на закључак да Подносилац захтјева у предметном поступку покушава исходити одлуку којом ће прикрити своје незаконито дјеловање.

5. Усмена расправа

Обзиром да се у предметном поступку ради о странкама са супротним интересима, Конкурнцијски савјет је у складу са чланом 39. став (1) Закона, заказао усмену расправу за дан 2.10.2013. године.

Усмена расправа заказана за 2.10.2013. године, одгођена је за 9.10.2013. године, а разлог одгоде је био

остављање довољно времена Министарству да се припреми за raspravu, сходно члану 143. став (2) Закона о управном поступку, везано за поднеске које је Подносилац захтјева доставио Конкурентијском савјету након заказивања усмене расправе (поднеску запримљеном дана 20.9.2013. године под бројем: 04-26-3-007-19-II/13, који је изјашњење на одговор Министарства на Захтјев и Закључак и поднеску запримљеном дана 23.9.2013. године под бројем: 04-26-3-007-20-II/13, којим се од Конкурентијског савјета тражи доношење привремене мјере).

Конкурентијски савјет је дана 2.10.2013. године под бројем: 04-26-3-007-23-II/13 запримио поднесак Министарства, којим је достављена пуномоћ за заступање у предметном поступку, укључујући и усмену расправу.

Усмена расправа одржана је дана 9.10.2013. године у просторијама Конкурентијског савјета уз присуство заступника Подносиоца захтјева и Министарства.

Подносиоца захтјева заступали су: Ешрефа Шаџировић као в.д. извршног директора и пуномоћник адвокат Един Х. Хрњић.

Министарство су заступали пуномоћници: секретар Министарства Сњежана Бондарук, помоћник Министра за јавно здравство Аида Пилав и адвокат Џемил Сабрихафизовић.

Заступници Подносиоца захтјева изјаснили су се да у цијелости остају код поднесеног Захтјева, допуне Захтјева, изјашњења на одговор Министарства и поднесеног захтјева за доношење привремене мјере, и у битном изјавили сљедеће:

- Да сматрају да Закон о здравственој заштити и Закон о заштити становништва од заразних болести, својим правним рјешењима обезбјеђују равноправност јавних и приватних здравствених установа, кад су у питању санитарни прегледи, а да су одредбе Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором и Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности у супротности са одредбама закона на основу којих су донесени јер директно или индиректно онемогућавају приватне здравствене установе у обављању санитарних прегледа.

Због тога што Подносилац захтјева трпи директну штету у обављању своје дјелатности, поднесен је и Захтјев за одређивање привремене мјере.

- Да Подносиоцу захтјева није забрањено обављање санитарних прегледа, али да се путем инспекцијских органа, федералних, кантоналних и општинских, приликом вршења инспекцијског надзора обвезницима санитарних прегледа налаже да то раде искључиво у јавноздравственим установама, те ако се не поступи по њиховом налогу подносе прекршајне налоге и изричу новчане казне, те је ради оваквог односа велики број корисника услуга Подносиоца захтјева, одустао од његових услуга у страху од санкција.

О наведеном нема конкретних става судова, јер је Подносилац захтјева тек поднио одређени број тужби, којима су покренути управни спорови.

- Да Подносилац захтјева ради на основу Рјешења Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, број: 10-37-3516-1/04 од дана 11.2.2005. године, које није оспорено, ни доведено у питање, нити је било која инспекција забранила обављање предметне дјелатности.

Такође се наводи да нови правилник о условима за обављање дјелатности још није ступио на снагу.

- Да привредни субјекат "E-STYLE" и даље обавља дјелатност санитарних прегледа, али у смањеном обиму због пријетњи и притисака од стране инспекцијских органа.
- Да Министарство даје себи за право на аутентично тумачење и могућност креирања правилника и да не оспорава одредбе Закона о здравственој заштити, али оспорава одредбе предметних правилника, које нису у складу са Законом о здравственој заштити, а имају за директну последицу елиминисање конкуренције, коју имају здравствено санитарни прегледи као профитабилна јединица здравствених завода.
- Да је неспорно да хигијенско-епидемиолошка служба припада јавном здравству и да је чланом 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, умјесто разраде и прописивања начина обављања прегледа лица под здравственим надзором, како то прописује члан 39. Закона о заштити становништва од заразних болести, учињено затварање тржишта за све остале осим јавних установа.

На овај начин је елиминисана могућност да привредни субјекат "E-STYLE" и друге приватне здравствене установе обављају санитарне прегледе, који по својој суштини спадају у активности микробиолошких лабораторија.

- Да је одредбама Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности практично речено да санитарни прегледи припадају области епидемиологије и да из тих разлога не могу бити предметом приватно здравствених дјелатности.

Заступници Министарства изјаснили су се да остају у цијелости код својих навода датих у свом одговору на Захтјев и Закључак, навода истакнутих у поднеску који је означен као одговор на изјашњење Подносиоца захтјева на одговор Министарства, као и свих навода датих у изјашњењу на приједлог за доношење привремене мјере, и у битном изјавили сљедеће:

- Да је дјелатност санитарних прегледа изричито утврђена одредбама члана 36. став 1, члана 15. став 2. тачка 4. и члана 51. Закона о здравственој заштити и не произилази из правилника, те би се само евентуалним измјенама Закона о здравственој заштити могло омогућити да приватне здравствене установе обављају дјелатност санитарних прегледа.

Ради се о законским рјешењима која се битно разликују у односу на ранија законска рјешења, а успостављена су у интересу заштите јавног здравља, водећи рачуна о подацима који се односе на појаву заразних болести, као и о пракси великог броја модерних земаља, укључујући земље непосредног окружења, које су овај вид здравствене дјелатности и здравствене заштите својим прописима повјерили искључиво јавним здравственим установама.

- Да је уз одговор на Захтјев и Закључак достављен један број аката из којих се види да надлежна кантонална министарства, надлежне инспекције и поједини судови у поступцима који су пред њима вођени, имају исто становиште и сматрају да је ограничење да се приватне здравствене установе баве овим сегментом дјелатности успостављено Законом о здравственој заштити, па се у актима

које доносе и позивају на релевантне одредбе Закона о здравственој заштити.

С тим у вези су у спис уложена два акта, Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број: U 003692 09 U од 28.5.2013. године и Рјешење Федералне управе за инспекцијске послове број: UP-II-05-37-8-00107/13 од 2.8.2013. године.

- Да су Подносиоцу захтјева у предметном случају на располагању сва правна средства која му ставља на располагање Закон о управном поступку, а којима може побијати рјешења и друге акте који доносе управни органи у вези са примјеном Закона о здравственој заштити и да у тим поступцима има право и на судску заштиту и на апелацијску заштиту код уставног суда.

Мишљење Министарства је да Конкурентијски савјет не може, и никада није претендовао на то, ван снаге стављати законске одредбе.

- Да наводи Подносиоца захтјева да има рјешење на основу којег може обављати дјелатност, чине основаним приговор да права која произилазе из тог рјешења треба да штити у поступцима која му стоје на располагању, управним поступцима и управним споровима.

С тим у вези Министарство је уложило и акт Министарства здравства кантона Сарајево број: 10-37-5503-11/13 од 8.4.2013. године, у којем министарство које је издало предметно рјешење сматра да то рјешење не укључује овлашћење за обављање здравствених прегледа лица под здравственим надзором, који се по закону морају верификовати санитарном књижицом као доказ да је преглед обављен.

- Да се Подносилац захтјева, у обављању своје дјелатност позива на рјешење за рад, које је донесено по Закону о здравственој заштити из 1997. године, чије су одредбе престале важити, а да су Законом о здравственој заштити и подзаконским актима утврђени рокови, којима се након ступања на снагу сви субјекти на које се закон односи морају ускладити са одредбама закона, а ти су рокови истекли 11.8.2012. године.
- Да је Подносилац захтјева био дужан да од дана ступања на снагу Закона о здравственој заштити, а то је 10.8.2010. године, у року од 24 мјесеца усклади своје рјешење за обављање дјелатности, које је издато од стране Министарства здравства Кантона Сарајево.
- Да је чланом 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором, који је донесен на основу Закона о заштити становништва од заразних болести из 2005. године, прописано да прегледе обављају здравствене установе које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу, а према Закону о здравственој заштити из 2010. године, такву службу не могу имати приватне здравствене установе.
- Да је израз санитарни прегледи колоквијалан и да га доктори зову здравствени надзор над клицоношама, запосленим и другим лицима.

Закон о заштити становништва од заразних болести, из којег је произашао Правилник о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором, описује шта је то здравствени надзор над клицоношама, запосленим и другим лицима.

- Да одредбе правилника не могу ићи мимо закона и да Министарство одредбама правилника само разрађује материју закона, те да Подносилац захтјева може тражити аутентично тумачење Закона о заштити здравља од Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

На крају усмене расправе, а у складу са чланом 105. став 4. Закона о управном поступку, заступници Министарства су се изјаснили да се одричу трошкова поступка, док су се заступници Подносиоца захтјева изјаснили да ће трошковник поступка накнадно доставити (достављен дана 14.10.2013. године под бројем: 04-26-3-007-28-II/13).

Прилог записнику са усмене расправе чине три документа која су у тексту наведена и које је Министарство уложило на усменој раправи, а који су запримљени под бројем: 04-26-3-007-26-II/13 од дана 9.10.2013. године.

6. Поступак након усмене расправе

С обзиром да постоје велике разлике у ставовима странака у поступку везано за то ко може обављати дјелатност на релевантном тржишту, те да се ради о веома специфичном поступку, који је од интереса за заштиту здравља становништва Федерације Босне и Херцеговине, Конкурентијски савјет је ради објективнијег и квалитетнијег утврђивања чињеничног стања наставио са прикупљањем података.

Након усмене расправе Конкурентијски савјет је затражио од страна у поступку, релевантних институција и привредних субјеката, који дјелују на релевантном тржишту или који имају одређене везе са тим тржиштем, и прикупило додатну документацију, информације и мишљења:

- Дана 22.11.2013. године под бројем: 04-26-3-007-29-II/13, Конкурентијски савјет је запримио допис привредног субјекта Поликлиника "SaNaSa" Сарајево, који се није директно односио на поступак, али је имао везе са предметом поступка, а радило се о жалби на рад главног санитарно-фармацеутског инспектора Федерације Босне и Херцеговине, везано за његове поступке у ометању обављања санитарних услуга наведене поликлинике.
- Дана 26.11.2013. године под бројем: 04-26-3-007-30-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Заводу за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине, којим се тражи мишљење о члану 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, а везано за организацију хигијенско-епидемиолошке службе у здравственим установама у Федерацији Босне и Херцеговине. Завод за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине доставио је тражено мишљење дописом запримљеним дана 5.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-34-II/13.
- Дана 26.11.2013. године под бројем: 04-26-3-007-31-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт привредном субјекту Поликлиника "MIMO MEDICAL" Сарајево, којим се тражи мишљење о поступку који се води пред Конкурентијским савјетом између привредног субјекта ПЗУ "E-STYLE" и Министарства, као и доставу података везаних за њихово обављање санитарних прегледа, те рјешења на основу којег обављају ту дјелатност. Привредни субјекат Поликлиника "MIMO MEDICAL" Сарајево доставио је тражено

- мишљење и податке дописом запримљеним дана 2.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-33-II/13.
- Дана 26.11.2013. године под бројем: 04-26-3-007-32-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт привредном субјекту Поликлиника "SaNaSa" Сарајево, којим се тражи мишљење о поступку који се води пред Конкурентијским савјетом између привредног субјекта ПЗУ "E-STYLE" и Министарства, као и доставу података везаних за њихово обављање санитарних прегледа, те рјешења на основу којег обављају ту дјелатност. Конкурентијски савјет на овај акт није добио одговор.
 - Дана 6.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-35-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Заводу за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине, којим тражи појашњења око организације хигијенско епидемиолошких служби, појашњења око прописа са којима је усклађен члан 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, као и доставу цијеновника санитарних прегледа јавноздравствених установа у Федерацији Босне и Херцеговине, од 1997. године па до данас. Завод за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине доставио је тражено мишљење дописом запримљеним дана 17.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-46-II/13. (Цијена санитарног прегледа Завода за јавно здравство ФБиХ износи 48 КМ).
 - Дана 6.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-36-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Министарству, којим се тражи достава података у складу са наводима Министарства о појави епидемија тровања храном у Федерацији Босне и Херцеговине за период 2005.-2012. година, а која се приписује раду приватних здравствених установа, те да се доставе докази о неправилностима уоченим у њиховом раду, а везано за њихову немогућност организовања хигијенско епидемиолошке службе. Министарство је дописом запримљеним дана 11.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-41-II/13 тражило од Конкурентијског савјета продужење рока за доставу тражених података, а Конкурентијски савјет је актом број: 04-26-3-007-43-II/13 од 12.12.2013. године то одобрио. Министарство је тражене податке доставило дописима запримљеним дана 27.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-48-II/13 и дана 7.01.2014. године под бројем: 04-26-3-007-49-II/13.
 - Дана 6.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-37-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт привредном субјекту Поликлиника "SaNaSa" Сарајево, којим се тражи достава цијеновника за услуге обављања санитарних прегледа, у периоду од регистрације па до данас. Привредни субјекат Поликлиника "SaNaSa" Сарајево, доставила је тражене податке (изводе из цијеновника) дописом запримљеним дана 11.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-42-II/13 (према цијеновнику из 2006. године санитарни преглед је износио 20 КМ, за више од 50 уполсника 18 КМ, за више од 100 уполсника 15 КМ, а према цијеновнику из 2010 године санитарни преглед је износио 30 КМ, за више од 50 уполсника 25КМ, за више од 100 уполсника 20 КМ).
 - Дана 6.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-38-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт привредном субјекту Поликлиника "MIMO MEDICAL" Сарајево, којим се тражи достава цијеновника за услуге обављања санитарних прегледа, у периоду од регистрације па до данас. Привредни субјекат Поликлиника "MIMO MEDICAL" Сарајево, доставила је тражене податке (цијеновнике) дописом запримљеним дана 10.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-40-II/13 (према цијеновнику из 2001. године санитарни преглед је износио 25 КМ, а према цијеновницима из 2005.године и 2008. године санитарни преглед у Кантону Сарајево износио је 25 КМ, а ван Кантона Сарајево 30 КМ).
 - Дана 6.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-39-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт привредном субјекту ПЗУ "E-STYLE", којим се тражи достава цијеновника за услуге обављања санитарних прегледа, у периоду од регистрације па до данас. Привредни субјекат ПЗУ "E-STYLE", доставио је тражене податке (цијеновник) дописом запримљеним дана 16.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-44-II/13 (према цијеновнику из 2005. године цијена санитарних прегледа је била у распону од 18 КМ до 20 КМ).
 - Дана 17.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-45-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Федералној управи за инспекцијске послове, којим се тражи достава података о томе да ли су њени инспекцијски органи забрањивали обављање дјелатности санитарних прегледа приватним здравственим установама и то у периоду од ступања на снагу Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором па до данас. Федерална управа за инспекцијске послове доставила је тражене податке дописом запримљеним дана 24.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-47-II/13, којим се наводи да исти на подручју Федерације Босне и Херцеговине у наведеном периоду нису вршили забрањивање обављања дјелатности санитарних прегледа приватним здравственим установама које су то обављале, него су само превентивно дјеловали упознавајући их са новом законском регулативом, те упознавајући субјекте надзора да слједеће санитарне прегледе треба да обаве у јавноздравственим установама, како би исти били валидни, с тим да су уважавали до тада обављене здравствене прегледе у приватним установама до истека њиховог важења.
- Обзиром да се ради о осјетљивом тржишту, Конкурентијски савјет је након прикупљања додатних података везаних за предметни поступак, утврдио да се у року предвиђеном у члану 41. став (1) тачка а) Закона не могу прибавити и анализирати сви подаци релевантни за доношење коначног рјешења. Сходно наведеном, Конкурентијски савјет је дана 22.1.2014. године под бројем: 04-26-3-007-50-II/13, донио Закључак којим се продужава рок за доношење коначног рјешења за додатна три мјесеца, у складу са чланом 41. став (2) Закона. Наведени Закључак достављен је Подносиоцу захтјева актом број: 04-26-3-007-51-II/13 од дана 22.01.2014. године, као и Министарству актом број: 04-26-3-007-52-II/13 од дана 22.1.2014. године.

7. Поступак након доношења Закључка о продужењу рока за доношење коначног рјешења

Након доношења Закључка о продужењу рока за доношење коначног рјешења, Конкурентијски савјет је наставио са даљим прикупљањем података и вршењем анализа истих. Овдје се наводе сви акти које је Конкурентијски савјет послао, као и поднесци и дописи који су запримљени од стране Конкурентијског савјета у наведеном периоду:

- Дана 27.1.2014. године под бројем: 04-26-3-007-53-II/13, Конкурентијски савјет је запримио поднесак који је упутио Подносилац захтјева и којим се тражи увид у спис предмета и копирање дијелова истог. Конкурентијски савјет је актом број: 04-26-3-007-54-II/13 од дана 27.1.2014. године одобрио да се изврши увид у спис, који је и извршен дана 29.1.2014. године, о чему је истог дана од стране Конкурентијског савјета сачињена потрвда број: 04-26-3-007-55-II/13.
- Дана 3.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-56-II/13, Конкурентијски савјет је запримио поднесак који је упутио Подносилац захтјева, а којим се исти самоиницијативно изјашњава на дијелове списа предмета које је преузео 29.1.2014. године и којим доставља нови трошковник за предметни поступак. Наведено изјашњење садржавало је коментаре Подносиоца захтјева на акте за које је извршен увид у спис, али у њему нису изнешене нове чињенице и докази који би били битни за поступак. Конкурентијски савјет је предметно изјашњење доставио Министарству актом број: 04-26-3-007-58-II/13 од дана 4.2.2014. године.
- Дана 4.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-57-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт привредном субјекту Поликлиника "МИМО MEDICAL" Сарајево, којим се тражи достава рјешења Министарства здравља Кантона Сарајево број:10-37-345/09 од 28.1.2009. године, којим је одбијен њихов захтјев за издавање одобрења за рад хигијенско-епидемиолошке службе. Привредни субјекат Поликлиника "МИМО MEDICAL" Сарајево, доставила је тражено рјешење дописом запримљеним дана 12.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-60-II/13. Као разлог одбијања истог у образложењу се, између осталог наводи, да је на основу Закона о заштити становништва од заразних болести, донесен Правилник о начину обављања здравственог прегледа особа које су на основу члана 30. Закона о заштити становништва од заразних болести, стављене под здравствени надзор. У члану 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором утврђено је да здравствене прегледе особа које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа, односно закључења уговора о раду и током запослења, обављају здравствене установе које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу. Обзиром да се ради о пословима из домена јавно-здравствене дјелатности ово Министарство је затражило мишљење, односно став у вези поменутог захтјева од Федералног министарства здравства и Завода за јавно здравство Кантона Сарајево. Сходно тумачењу Федералног министарства здравства број: 06-37-11181/08 од дана 12.12.2008. године,

заводи за јавно здравство (федерални и кантонални) су јавне здравствене установе које обављају јавно-здравствену дјелатност која обухвата провођење мјера из области епидемиологије, карантенских и других заразних болести, масовних незаразних болести, провођење мјера за осигурање здравствено исправне воде, намјерница, зрака, имунизацију, санитацију, здравствену статистику и здравствено просвјешћивање. Сходно одредбама члана 40. Закона о здравственој заштити из 1997. године, утврђено је између осталог, да дјелатност завода за јавно здравство не може бити предмет приватне дјелатности. Такође, сходно мишљењу ЈУ Завод за јавно здравство Кантона Сарајево број: 01-01-159/09 од дана 27.1.2009. године, хигијенско-епидемиолошка дјелатност која се односи на послове социјалне медицине, епидемиологије, хигијене и послове здравствено еколошке дјелатности су од интереса за државу и јавну сигурност, и не може бити предмет приватне здравствене дјелатности.

- Дана 11.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-59-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Министарству, којим се траже подаци о буџету Министарства за 2007. и 2011. годину, као и појашњење члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, везано за организацију хигијенско-епидемиолошке службе, у односу на Закон о здравственој заштити из 1997. године. Министарство је тражене податке доставило дописом запримљеним дана 18.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-62-II/13.
- Дана 17.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-61-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Подносиоцу захтјева, којим се тражи да исти, везано за раније наводе, достави податке о прописима који уређују да хигијенско-епидемиолошку службу не могу обављати приватне здравствене установе у Федерацији Босне и Херцеговине. Подносилац захтјева доставио је тражене податке дописом запримљеним дана 24.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-63-II/13, којим наводи да појам хигијенско-епидемиолошке службе у смислу члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, није јединствено и свеобухватно дефинисан, па се може различито тумачити.
- Дана 25.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-64-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Министарству, којим се тражи да Министарство да своје мишљење и коментаре на чланове 31-34 Закона о здравственој заштити, а везано за ограничења око организације хигијенско-епидемиолошке службе у оквиру приватне здравствене дјелатности на нивоу Федерације Босне и Херцеговине. Министарство је тражено мишљење и коментаре доставило дописом запримљеним дана 4.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-65-II/13, у којем се наводи да ниједном одредбом Закона о здравственој заштити није прописана могућност организовања хигијенско-епидемиолошке службе у оквиру приватних здравствених установа и наводи

одредбе Закона о здравственој заштити и Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, које прописују да је хигијенско-епидемиолошка служба дио јавноздравствене дјелатности.

- Дана 5.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-66-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Подносиоцу захтјева, којим се достављају писмена из списка предмета која су послана или запримљена од стране Конкурентијског савјета послје увида у спис извршеног дана 29.1.2014. године.
- Дана 5.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-67-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Министарству, којим се достављају сва писмена која су послана или запримљена од стране Конкурентијског савјета након усмене расправе, а иста им нису раније достављена.
- Дана 10.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-68-II/13, Конкурентијски савјет је запримио поднесак који је упутио Подносилац захтјева, а којим се исти самоиницијативно изјашњава на дијелове списка предмета који су му достављени актом број: 04-26-3-007-66-II/13 од дана 5.3.2014. године. Наведено изјашњење није садржавало нове чињенице и доказе који би били битни за поступак.
- Дана 11.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-69-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Министарству, којим се тражи аутентично тумачење члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, а везано за организацију хигијенско-епидемиолошке службе, односно намегања услова који приватне здравствене установе не могу испунити да би обављале санитарне прегледе у Федерацији Босне и Херцеговине. Министарство је тражено мишљење доставило дописом запримљеним дана 18.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-70-II/13, у којем се наводи да су санитарни прегледи искључиво предмет Закона о заштити становништва од заразних болести, као посебна мјера заштите од заразних болести, а не само као специфична заштита радника, те да је члан 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором усклађен са чл. 40. и 131. Закона о здравственој заштити из 1997. године, који је тада био на снази и којима се одређује шта не може бити предметом приватне дјелатности, а чија су правна рјешења идентична са члановима 51. и 178. садашњег Закона о здравственој заштити, који у члану 51. став 2. даје правни основ да се правилником Федералног министарства здравства ближе одреди обим и врста јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности.
- Дана 5.3.2014. године под бројем: 04-26-3-007-66-II/13, Конкурентијски савјет је послао акт Подносиоцу захтјева, којим се достављају писмена које је Конкурентијски савјет послао Министарству број: 04-26-3-007-69-II/13 од дана 11.3.2014. године и одговор Министарства број: 04-26-3-007-70-II/13 од дана 18.3.2014. године.

8. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, као и других релевантних података, Конкурентијски савјет је сходно Захтјеву, утврдио сљедеће:

- Да је привредни субјекат "E-STYLE" регистрован са основном дјелатношћу - пружање специјалистичко-консултативних услуга из области медицине рада и микробиолошко паразитолошке услуге.
- Да је привредни субјекат "E-STYLE" на основу Рјешења Министарства здравства Владе Кантона Сарајево, о испуњености прописаних услова у погледу простора, медицинског кадра и медицинско-техничке опреме могао да обавља санитарне прегледе све до доношења Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором и Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности.
- Да је федерални министар здравства на основу члана 39. Закона о заштити становништва од заразних болести ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/05) (у даљем тексту: Закон о заштити становништва од заразних болести) донио Правилник о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, којим се прописује начин обављања здравствених прегледа особа које су на основу члана 30. Закона о заштити становништва од заразних болести, стављене под здравствени надзор, и исти није достављен Конкурентијском савјету на мишљење, у смислу члана 25. став (2) Закона.
- Да је чланом 2. Закона о заштити становништва од заразних болести, између осталог прописано да је "здравствена установа" установа образована у складу са прописима о здравственој заштити у свим облицима власништва, што значи да Закон о заштити становништва од заразних болести, на основу којег је донесен Правилник о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, даје могућност обављања хигијенско-епидемиолошке службе свим привредним субјектима без обзира на облик власништва, па самим тим и приватним здравственим установама
- Да је чланом 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором прописано да здравствене прегледе особа које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа, односно закључења уговора о раду и током запослења, обављају здравствене установе које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу.
- Да је чланом 12. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором прописано да датумом ступања на снагу овог Правилника престаје важност прописа о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором, који су се примјењивали на територији Федерације Босне и Херцеговине до дана његовог ступања на снагу.
- Да је обављање дјелатности здравственог надзора над запосленим лицима у Федерацији Босне и Херцеговине, од доношења Закона о здравственој заштити из 1997. године, па до доношења

- Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором из 2008. године, било дозвољено и привредним субјектима који обављају приватну здравствену дјелатност.
- Да је чланом 40. Закона о здравственој заштити из 1997. године, између осталог, било прописано да дјелатност јавног здравства не може бити предмет приватне дјелатности, а да је чланом 80. Закона о здравственој заштити из 1997. године између осталог било прописано да јавно-здравствена дјелатност обухвата провођење мјера из области епидемиологије, карантенских и других заразних болести, масовних незаразних болести, провођење мјера осигурања здравствено исправне воде, намирница и зрака, имунизацију, санитацију, здравствену статистику и здравствено просвјешћавање.
 - Да је чланом 131. ставом (4) Закона о здравственој заштити из 1997. године, било прописано да социјално-медицинске, епидемиолошке, хигијенске, здравствено-еколошке дјелатности (јавноздравствена дјелатност) не може обављати приватна пракса.
 - Да привредни субјекти који обављају приватну здравствену дјелатност могу обављати дјелатност здравственог надзора над запосленим лицима на тржишту Федерације Босне и Херцеговине, што неспорно потврђује и чињеница, да су ту дјелатност већ обављали, и то дужи временски период од око 11 година, са напоменом, што потврђује и поднесак Федералне управе за инспекцијске послове запримљен од стране Конкуренијског савјета дана 24.12.2013. године под бројем: 04-26-3-007-47-II/13, којим се потврђује да *"приватним здравственим установама није било забрањивано обављање дјелатности здравственог надзора над запосленим лицима ни у периоду послје доношења Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором"*, и да су *"санитарни прегледи обављени од стране приватних здравствених установа у том периоду сматрани валидним све до истека рока њиховог важења"*, али су их упозоравали да слједеће санитарне прегледе обављају у јавним здравственим установама, како би имали валидне прегледе.
 - Да је федерални министар здравства на основу члана 51. став 2, а у вези са чланом 236. став 1. алинеја 9. Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", број 46/10) донио Правилник о обиму и врсти јавно-здравствене дјелатности, који није доставио Конкуренијском савјету на мишљење, у смислу члана 25. став (2) Закона.
 - Одредбама члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности прописано је, да дјелатност епидемиологије која не може бити предметом приватне дјелатности између осталог чини здравствени надзор над клицоношама, запосленим и другим особама у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести.
 - Конкуренијски савјет сматра наводе Министарства, да привредни субјекти који обављају приватну здравствену дјелатност нису санитарне прегледе обављали на прописан начин (издавање санитарних књижица без стварно обављеног санитарног прегледа, обављање санитарних прегледа ван мјеста регистрације, неиспуњавање одређених услова у погледу простора, опреме и кадра), неоснованим и да исти нису могли бити разлог за доношење спорних одредби члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавно-здравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, јер су се такве неправилности могле отклањати на друге начине (инспекцијским контролама, санкционисањем, забраном обављања дјелатности и сл.).
 - Конкуренијски савјет сматра да Министарство није доказало своје наводе којима се образлаже доношење спорних одредби члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавно-здравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, а који се односе на повезаност регистрованих епидемија храном на подручју Федерације Босне и Херцеговине за период 2005-2012. године, са санитарним прегледима које су обавили привредни субјекти који обављају приватну здравствену дјелатност (како је то наведено у одговору Министарства на Захтјев и Закључак), односно као разлог за доношење спорних одредби члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавно-здравствене дјелатности, односно искључивања приватних здравствених установа из ове дјелатности.
- На основу наведеног Конкуренијски савјет је утврдио да Министарство, одредбом члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором спрјечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту здравствених прегледа лица које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа - закључења уговора о раду и током запослења на подручју Федерације Босне и Херцеговине, на начин да је одредбом члана 10. наведеног Правилника прописало услов да здравствене прегледе особа које подлијежу здравственом надзору прије заснивања радног односа, односно закључења уговора о раду и током запослења, обављају здравствене установе које имају организовану хигијенско-епидемиолошку службу, коју по сили Закона о здравственој заштити из 1997. године, приватне здравствене установе нису могле да организују, обзиром да је чланом 131. ставом (4) Закона о здравственој заштити из 1997. године, било прописано да социјално-медицинске, епидемиолошке, хигијенске, здравствено-еколошке дјелатности (јавно-здравствена дјелатност) не може обављати приватна пракса, и тиме ограничило тржиште у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона, искључивањем приватних здравствених установа са наведеног релевантног тржишта, иако је Закон о заштити становништва од заразних болести, на основу којег је и донесен наведени Правилник, чланом 2, између осталог прописано да је "здравствена установа" установа образована у складу са прописима о здравственој заштити у свим облицима власништва, дао могућност обављања хигијенско-епидемиолошке службе свим привредним субјектима без обзира на облик власништва, па самим тим и приватним здравственим установама. Као доказ за наведено,

Конкурентијски савјет је узео у обзир и наводе из рјешења Министарства здравства Кантона Сарајево број: 10-37-345/09 од 28.01.2009. године, којим је одбијен захтјев за издавање одобрења за рад хигијенско-епидемиолошке службе привредном субјекту Поликлиника "MIMO MEDICAL" Сарајево (акт запримљен у Конкурентијском савјету дана 12.02.2014. године под бројем: 04-26-3-007-60-II/13), као и наводе из мишљења Министарства које је исто доставило Конкурентијском савјету дана 18.03.2014. године под бројем: 04-26-3-007-70-II/13.

Такође, Конкурентијски савјет је утврдио да Министарство одредбама члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности спречава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту здравственог надзора над запосленим лицима на подручју Федерације Босне и Херцеговине, на начин да се наведеном одредбом Правилника прецизира да дјелатност епидемиологије која не може бити предмет приватне дјелатности, између осталог чини здравствени надзор над клицоношама, запосленим и другим особама у складу са прописима о заштити становништва од заразних болести, чиме је ограничило тржиште, искључивањем приватних здравствених установа са релевантног тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона.

Наводи Министарства, да је наведени Правилник о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности донесен у складу са Законом о здравственој заштити су у конкретном поступку ирелевантни, јер је Конкурентијски савјет, у складу са Законом, надлежан да оцјењује да ли се појединим актом, односно у конкретном случају Правилником крши Закон, а не да оцјењује, да ли је Правилник донесен у складу са Законом о здравственој заштити. Наиме, у конкретном случају, подносилац захтјева је од Конкурентијског савјета тражио да проведе поступак оцјењивања предметног Правилника, а не Закона о здравственој заштити. Током провођења поступка Конкурентијски савјет се такође упознао и са одредбама Закона о здравственој заштити и закључио да исти садржи низ одредби којима се потенцијално ограничава конкуренција. Међутим, надлежно Министарство прије предлагања нацрта Закона о здравственој заштити, исти није доставило на мишљење Конкурентијском савјету чиме би била избјегнута сва евентуална кршења Закона. Надлежно Министарство је такође пропустило да Правилник о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности прије усвајања достави на мишљење Конкурентијском савјету, иако члан 25. Закона прописује, да Конкурентијски савјет даје мишљења о усклађености са Законом о конкуренцији на нацрте и приједлоге закона и других прописа из области које могу имати утицаја на тржишну конкуренцију, а које су предлагачи дужни доставити. Евидентно је да надлежно Министарство то није урадило у наведеном случају.

Међутим, иако је Конкурентијски савјет утврдио да се одредбама Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности крше одредбе Закона, те да је исти донесен на основу и у складу са Законом о здравственој заштити, Конкурентијски савјет је утврдио да одредбе Закона о здравственој заштити и Закона нису усклађене.

Како Конкурентијски савјет нема надлежност да оцјењује међусобну усклађеност закона, већ само да даје

мишљење на нацрте истих, *одлучио је као у тачки (4) диспозитива овог Рјешења.*

Конкурентијски савјет је такође утврдио да организовано хигијенско-епидемиолошку службу могу имати само јавноздравствене установе, а не и приватне здравствене установе, што је тумачење Министарства, које је једино овлаштено да даје тумачење Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором. Наиме, Конкурентијски савјет је утврдио да у Федерацији Босне и Херцеговине не постоје одредбе прописа које децидно прописују да приватне здравствене установе не могу имати организовано хигијенско-епидемиолошку службу, али да се у складу са наведеним тумачењем Министарства то може посредно извести из одредби чл. 40. и 131. Закона о здравственој заштити из 1997. године, односно одредби чл. 51. и 178. садашњег Закона о здравственој заштити, који у чл. 51. став 2. даје правни основ да се правилником Федералног министарства здравства ближе одреди обим и врста јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности.

Конкурентијски савјет је утврдио да је Министарство одредбама члана 10. Правилника о начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором и члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности, спречавало, ограничавало и нарушавало тржишну конкуренцију на тржишту здравственог надзора над запосленим лицима на подручју Федерације Босне и Херцеговине, искључивањем приватних здравствених установа са релевантног тржишта, и тиме нанијело директну штету крајњим корисницима услуге, односно крајњим потрошачима, обзиром да су цијене санитарних прегледа биле доста ниже (што је представљало већу корист за крајњег потрошача), када су се санитарни прегледи могли обављати и у приватним и у јавноздравственим установама, односно прије ступања на снагу наведених правилника.

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачкама (1) (4) диспозитива овог Рјешења.

Конкурентијски савјет је након доношења Закључка, запримио поднесак запримљен дана 23.9.2013. године под бројем: 04-26-3-007-20-II/13, којим Подносилац захтјева у складу са одредбама члана 40. Закона, тражи да Конкурентијски савјет донесе рјешење о привременој мјери, на основу прелиминарно утврђене повреде, ради обустављања сваког поступања федералних, кантонских, градских и општинских органа којим се обвезници санитарних прегледа упућују на обављање санитарних прегледа у јавноздравствене установе, а до окончања поступка поступка по Закључку.

Анализирајући наводе и понуђене доказе Подносиоца захтјева, а везано за тражену привремену мјеру, имајући у виду одредбе члана 36. Закона према којим је терет доказивања на странци која је поднијела захтјев за покретање поступка, Конкурентијски савјет на основу истих није у могао утврдити прелиминарну повреду у смислу члана 40. став (1) Закона која би могла краткорочно штетно утицати на поједине привредне субјекте, па самим тим није могао правремено одредити привремену мјеру.

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки б) диспозитива овог Рјешења.

Одлука коју је Конкурентијски савјет донио везано за одредбе члана 7. став 1. алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавноздравствене дјелатности која не може бити предметом приватне дјелатности и члана 10. Правилника о

начину обављања здравственог прегледа особа под здравственим надзором, заснована је превасходно на одредбама Закона, а други прописи кориштени су само ради утврђивања чињеничног стања.

Наиме, обје стране у поступку покушавале су да докажу законитост или незаконитост, спорних одредби правилника са Законом о здравственој заштити и Законом о заштити становништва од заразних болести, што није било предмет поступка, и о чему Конкурентијски савјет није одлучивао, због ненадлежности.

9. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона, новчаном казном у износу највише до 10% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казниће се привредни субјекат, ако закључи забрањени споразум на начин прописан одредбама члана 4. Закона.

Полазећи од неспорно утврђене чињенице да је Министарство прекршило одредбе члана 4. став (1) тачка б) Закона, Конкурентијски савјет је у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона, изрекао Министарству новчану казну у износу од 29.000,00 КМ (двадесетдеветхиљада конвертибилних марака) што представља 0,07845% од укупног буџета Министарства за 2007. годину, који је износио 36.966.426,00 КМ (тридесетшестмилионадеветстошездесетшестхиљадачетиристотинедвадесетшест конвертибилних марака) ("Службене новине Федерације БиХ", број 25/07).

Конкурентијски савјет је приликом одређивања висине новчане казне узео у обзир намјеру те дужину трајања повреде Закона, као и последице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона.

С обзиром на висину изречене новчане казне, Конкурентијски савјет није имао првенствено за циљ кажњавање због кршења Закона, већ да упозори Министарство на обавезу поштивања правила тржишне конкуренције утврђених одредбама Закона.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити присилним путем, у смислу члана 47. Закона, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наведено Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 5) диспозитива овог Рјешења.

10. Трошкови поступка

Чланом 105. став 1. Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став 2. истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку.

Министарство се на усменој расправи изјаснило да се одриче трошкова поступка, док је Подносилац захтјева свој трошковник доставио поднеском запримљеним дана 14.10.2013. године под бројем: 04-26-3-007-28-II/13, у којем је наведен износ трошкова од 6.283,00 КМ и поднеском запримљеним дана 3.2.2014. године под бројем: 04-26-3-007-56-II/13, у којем је наведени износ трошкова допуњен и укупно износи 7.670,00 КМ.

Конкурентијски савјет је утврдио да предметни трошковник није сачињен у складу са стварним трошковима поступка, нити је у складу са прописом који регулише висину адвокатских трошкова заступања, јер су у

трошковнику поред адвокатских трошкова заступања наведени и трошкови за двије административне таксе, једна на Захтјев, а друга на одлуку.

Подносилац захтјева је у предметном поступку уплатио административну таксу на Захтјев у износу од 1.000,00 КМ, у складу с чланом 2. Тарифни број 106. став (1) тачка ф) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06 и 18/11), док административна такса на одлуку, везано за утврђивање забрањеног споразума на основу члана 4. став (2), као таква није прописана.

Поред тога, адвокатски трошкови заступања Подносиоца захтјева нису утврђени у складу са чланом 18. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине ФБиХ", број 22/04 и 24/04), који прописује висину адвокатских трошкова у управном поступку.

Поднеске, које је Подносилац захтјева навео у свом трошковнику, а који су самоиницијативно поднесени и поднеске којим је вршена допуна Захтјева, а који представљају саставни дио Захтјева, Конкурентијски савјет није прихватио као оправдане трошкове поступка.

Конкурентијски савјет је утврдио да Подносилац захтјева има право на трошкове за административну таксу на Захтјев у износу од 1.000,00 КМ, а у складу са наведеним чланом 18. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине и трошкове за сачињавање Захтјева у износу од 240,00 КМ, те трошкове заступања на усменој расправи у износу од 300,00 КМ, што укупно износи 1.540,00 КМ

Имајући у виду све наведено, као и чињеницу да је поступак окончан на штету Министарства, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 7) диспозитива овог Рјешења.

11. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба. Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број 04-26-3-007-72-II/13

17. априла 2014. године
Сарајево

Предсједник
Гордан Распудић, с. р.

AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU BOSNE I HERCEGOVINE

629

На основу члана 29. став (4) Одлуке о начину полагања јавног и стручног испита ("Службени гласник БиХ", бр. 96/07, 43/10 и 103/12), а у вези са чланом 28. став (5) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 12/02, 19/02, 35/03, 4/04; 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10 и 40/12), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

PREGLAD POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO JAVNIM OGLASIMA ZA APRIL 2014. GODINE

I.

1. Jasminka Joldić, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za administrativno- dokumentacione poslove i obuku u Sektoru za informisanje, međunarodnu saradnju, protokol i obuku, Sekretarijat Centralne izborne komisije BiH, počev od 10.04.2014. godine.

2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XVII.

1. Mijat Radović, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za održavanje sistemskog i aplikativnog softvera u Grupi za informacione tehnologije, RC Mostar, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XVIII.

1. Zdenko Raič, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za korisničku podršku carinskog i poreskog podsistema u Grupi za informacione tehnologije, RC Mostar, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XIX.

1. Muris Koprić, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za održavanje sistemskog i aplikativnog softvera u Grupi za informacione tehnologije, RC Tuzla, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XX.

1. Edin Naimkadić, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za održavanje sistemskog i aplikativnog softvera u Grupi za informacione tehnologije, RC Tuzla, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXI.

1. Enver Mešić, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za održavanje sistemskog i aplikativnog softvera u Grupi za informacione tehnologije, RC Tuzla, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXII.

1. Juso Fazlić, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za korisničku podršku carinskog i poreskog podsistema u Grupi za informacione tehnologije, RC Tuzla, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-77-6/14

06. maja 2014. godine

Sarajevo

Direktor

Neven Akšamija, s. r.

Na temelju članka 29. stavak (4) Odluke o načinu polaganja javnog i stručnog ispita ("Službeni glasnik BiH", br. 96/07, 43/10 i 103/12), a u svezi s člankom 28. stavak (5) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/02, 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10 i 40/12), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

**PREGLED
POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO
JAVNIM NATJEČAJIMA ZA TRAVANJ 2014. GODINE**

I.

1. Jasminka Joldić, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za administrativno- dokumentacione poslove i obuku u Sektoru za informiranje, međunarodnu suradnju, protokol i obuku, Tajništvo Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, počev od 10.04.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

II.

1. Hafiza Zametica, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za standardizaciju iz područja rada ISO/CEN u Odjeljenju za standardizaciju iz područja rada ISO/CEN Sektora za standarde, Institut za standardizaciju BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

III.

1. Amra Šabeta, postavlja se na radno mjesto I tajnik u Odsjeku za Evropsku uniju Sektora za multilateralne odnose, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B6 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog predstavništva.

IV.

1. Bojana Bašić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za razvoj aplikativnog softvera u Odsjeku za razvoj informacijskog sustava Sektora za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

V.

1. Marinko Zgonjanin, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog softvera-administrator sustava i administrator baze u Grupi za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera i statistiku, Odsjek za održavanje, komunikacije i eksternu potporu, Sektor za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

VI.

1. Željko Raspudić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje aplikativnog softvera u Grupi za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera i statistiku, Odsjek za održavanje, komunikacije i eksternu potporu, Sektor za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

VII.

1. Saša Vrhovac, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za izvješća i statistiku u Grupi za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera i statistiku, Odsjek za održavanje, komunikacije i eksternu potporu, Sektor za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 10.04.2015. godine.

2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

VIII.

1. Boris Pavlović, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za komunikacije i mrežni softver u Grupi za komunikacije, internet, sigurnost i eksternu potporu, Odsjek za održavanje, komunikacije i eksternu potporu Sektora za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

IX.

1. Stojan Babić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za eksternu potporu i održavanje informatičke opreme u Grupi za komunikacije, internet, sigurnost i eksternu potporu, Odsjek za održavanje, komunikacije i eksternu potporu, Sektor za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

X.

1. Miro Blagojević, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za internet usluge u Grupi za komunikacije, internet, sigurnost i eksternu potporu, Odsjek za održavanje, komunikacije i eksternu potporu, Sektor za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XI.

1. Igor Šarenac, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za korisničku potporu carinskog podsustava u Odsjeku za internu potporu Sektora za informacijske tehnologije, Središnji ured Banja, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2015. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XII.

1. Maja Vrhovac, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Banja Luka, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XIII.

1. Neda Đurica, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Sarajevo, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XIV.

1. Denisa Haverić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Sarajevo, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XV.

1. Saša Kostadinović, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Mostar, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XVI.

1. Zoran Barbarić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Mostar, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XVII.

1. Mijat Radović, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Mostar, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XVIII.

1. Zdenko Raič, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za korisničku potporu carinskog i poreskog podsustava u Grupi za informacijske tehnologije, RC Mostar, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XIX.

1. Muris Koprić, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Tuzla, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XX.

1. Edin Naimkadić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Tuzla, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXI.

1. Enver Mešić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za održavanje sustavnog i aplikativnog softvera u Grupi za informacijske tehnologije, RC Tuzla, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXII.

1. Juso Fazlić, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za korisničku potporu carinskog i poreskog podsustava u Grupi za informacijske tehnologije, RC Tuzla, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 01.05.2014. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-77-6/14
06. svibnja 2014. godine
Sarajevo

Direktor
Neven Akšamija, v. r.

На основу члана 29. став (4) Одлуке о начину полагања јавног и стручног испита ("Службени гласник БиХ", бр. 96/07, 43/10 и 103/12), а у вези са чланом 28. став (5) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 12/02, 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10 и 40/12), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

**ПРЕГЛЕД
ПОСТАВЉЕНИХ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ПО
ЈАВНИМ ОГЛАСИМА ЗА АПРИЛ 2014. ГОДИНЕ**

I

1. Јасминка Јолдић, поставља се на радно мјесто шеф Одсјека за административно-документацијске послове и обуку у Сектору за информисање, међународну сарадњу, протокол и обуку, Секретаријат Централне изборне комисије БиХ, почев од 10.04.2014. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

II

1. Хафиза Заметица, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за стандардизацију из подручја рада ISO/CEN у Одјељењу за стандардизацију из подручја рада ISO/CEN Сектора за стандарде, Институт за стандардизацију БиХ, почев од 01.05.2014. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

III

1. Амра Шабета, поставља се на радно мјесто I секретар у Одсјеку за Европску унију Сектора за мултилатералне односе, Министарство спољних послова БиХ, почев од 01.05.2014. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б6 платног разреда државних службеника дипломатско-конзуларног представништва.

IV

1. Бојана Башић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за развој апликативног софтвера у Одсјеку за развој информационог система Сектора за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

V

1. Маринко Згоњанин, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског софтвера-администратор система и администратор базе у Групи за одржавање системског и апликативног софтвера и статистику, Одсјек за одржавање, комуникације и екстерну подршку, Сектор за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VI

1. Жељко Распудић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање апликативног софтвера у Групи за одржавање системског и апликативног софтвера и статистику, Одсјек за одржавање, комуникације и екстерну подршку, Сектор за информационе

технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VII

1. Саша Врховац, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за извјештаје и статистику у Групи за одржавање системског и апликативног софтвера и статистику, Одсјек за одржавање, комуникације и екстерну подршку, Сектор за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VIII

1. Борис Павловић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за комуникације и мрежни софтвер у Групи за комуникације, интернет, безбједност и екстерну подршку, Одсјек за одржавање, комуникације и екстерну подршку Сектора за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

IX

1. Стојан Бабић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за екстерну подршку и одржавање информатичке опреме у Групи за комуникације, интернет, безбједност и екстерну подршку, Одсјек за одржавање, комуникације и екстерну подршку, Сектор за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

X

1. Миро Благојевић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за интернет услуге у Групи за комуникације, интернет, безбједност и екстерну подршку, Одсјек за одржавање, комуникације и екстерну подршку, Сектор за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XI

1. Игор Шаренац, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за корисничку подршку царинског подсистема у Одсјеку за интерну подршку Сектора за информационе технологије, Средишњи уред Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XII

1. Маја Врховац, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Бања Лука, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XIII

1. Неда Ђурица, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Сарајево, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XIV

1. Дениса Хаверић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Сарајево, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XV

1. Саша Костадиновић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Мостар, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XVI

1. Зоран Барбарић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Мостар, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XVII

1. Мијат Радовић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Мостар, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XVIII

1. Зденко Раич, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за корисничку подршку царинског и пореског подсистема у Групи за информационе технологије, РЦ Мостар, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XIX

1. Мурис Копрић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Тузла, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XX

1. Един Наимкадић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Тузла, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XXI

1. Енвер Мешић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за одржавање системског и апликативног софтвера у Групи за информационе технологије, РЦ Тузла, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XXII

1. Јусо Фазлић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за корисничку подршку царинског и пореског подсистема у Групи за информационе технологије, РЦ Тузла, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 01.05.2014. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-77-6/14

06. маја 2014. године

Сарајево

Директор

Невен Акшамџија, с. р.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

630

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 5957/10**, rješavajući apelaciju **ZIF "Big Investiciona grupa" d.d. Sarajevo**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija

na sjednici održanoj 12. marta 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **ZIF "Big Investiciona grupa" d.d. Sarajevo**, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. septembra 2010. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. ZIF "Big Investiciona grupa" d.d. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, koju zastupa Amila Eterović, advokatica iz Sarajeva, podnijela je 28. decembra 2010. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. septembra 2010. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, kao i od tuženog "Litvastana" d.o.o. Banovići, zatraženo je 27. septembra 2013. godine da dostave odgovor na apelaciju. Također, i od Općinskog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Općinski sud) i Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem

tekstu: Kantonalni sud) je 7. novembra 2013. godine zatraženo da dostave odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 14. oktobra 2013. godine, a tuženi 16. oktobra 2013. godine. Zatim, Općinski sud je odgovor na apelaciju dostavio 15. novembra 2013. godine, a Kantonalni sud 13. novembra 2013. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantovom punomoćniku 17. decembra 2013. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumentata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj Ps. 1905/04 od 10. januara 2007. godine, donesenoj po tužbi apelanta i "ABDS - Društvo za upravljanje fondovima" d.d. Sarajevo kao drugotuzitelja protiv "Litvastana" d.o.o. Banovići (u daljnjem tekstu: tuženi) zbog duga, utvrđeno je da je apelant istupio iz članstva tuženog. Stavom II navedene presude obavezan je tuženi da otkupi ulog koji apelant ima kod tuženog u iznosu od 67.311,91 KM, kao i da nadoknadi troškove postupka u iznosu od 4.500,00 KM sve u roku od 60 dana od dana prijema pismenog otpavka presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

7. U obrazloženju presude je navedeno da je apelant 25. oktobra 2004. godine podnio tužbu protiv tuženog u kojoj je naveo da je učestvovao u privatizaciji tuženog čime je postao vlasnik 10,628605% tuženog, s ulogom 67.311,91 KM. U tužbi je dalje navedeno da je Skupština tuženog, između ostalog, odbila prijedlog individualnog ulagača E. M. da tuženi promijeni oblik iz Javnog stambenog preduzeća (u daljnjem tekstu: JSP) u Društvo s ograničenom odgovornošću (u daljnjem tekstu: DOO), kojem se suprotstavio apelant. Iz tih razloga je apelant, kako navodi u tužbi, bio prinuđen da zatraži ostvarenje svojih prava na osnovu čl. 61, 340. i 342. Zakona o privrednim društvima FBiH ("Službene novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02, 67/02 i 29/03), odnosno ostvarenje prava na istupanje iz društva i otkupa njegovog uloga po tržišnoj vrijednosti.

8. Općinski sud je zaključio da je investicioni fond dioničko društvo čija je isključiva djelatnost prikupljanje finansijskih sredstava i investiranje u prenosive vrijednosne papire, kao i svako drugo investiranje s ciljem sticanja dobiti, te da je apelant na osnovu javne ponude dionica postao vlasnik udjela od 10,62860%, odnosno uloga od 67.311,91 KM. Imajući u vidu Zakon o privatizaciji preduzeća ("Službene novine FBiH" br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00, 61/01, 27/02, 33/02, 38/04 i 44/04), Općinski sud je naveo da taj zakon propisuje da je društvo koje je privatizirano javnom ponudom dionica obavezno da se prilikom prve registracije nakon dobijanja rješenja o privatizaciji registira u dioničko društvo, što tuženi nije izvršio. Dakle, kako je naveo Općinski sud, apelant nije stekao dionice tuženog koji je privatiziran koje bi mogle kotirati na berzi ili kojima bi se trgovalo na javnim tržištima vrijednosnih papira, a što je i jedna od osnovnih djelatnosti apelanta kao investicionog fonda. Dalje, na osnovu čl. 340. i 342. Zakona o privrednim društvima FBiH kao i člana 17. Statuta tuženog predviđena je mogućnost člana društva da istupi iz društva, a s obzirom da su se ispunili razlozi koji se svode na nezakonito postupanje članova društva i to promjenom oblika tuženog društva u društvo s ograničenom odgovornošću, apelant je spriječen da ispunjava svoje obaveze, kao što je trgovina vrijednosnim papirima. U skladu s tim, Općinski sud je utvrdio da je osnovan apelantov zahtjev za istupanje iz društva s obzirom da su se stekli uvjeti predviđeni članom 340. stav 2. Zakona o privrednim društvima FBiH. Također, kako je utvrdio Općinski sud, svaki član društva s ograničenom odgovornošću koji istupi iz društva ima pravo da

mu se nadoknadi tržišna vrijednost njegovog udjela na dan prestanka članstva. U skladu s tim, a na osnovu nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka ekonomske struke, Općinski sud je utvrdio da prema poslovnim knjigama i finansijskim izvještajima tuženog vrijednost apelantovog osnivačkog udjela iznosi 67.312,00 KM ili 10,63 % s 31. decembrom 2005. godine. Apelantove navode da je iz godišnjih finansijskih izvještaja utvrđeno da tuženi nije evidentirao niti je imao osnova da evidentira promjene na vrijednosti udjela, odnosno svog upisanog dijela, sud nije prihvatio. Stoga, nalaz i mišljenje vještaka Općinski sud je u cijelosti prihvatio zbog toga što ga je sačinilo stručno lice za navedenu oblast koje je u svom radu koristilo parametre za koje sud smatra da su adekvatni u konkretnom slučaju, zbog čega je sud i odlučio kao u izreci presude i u cijelosti usvojio apelantov tužbeni zahtjev.

9. Presudom Kantonalnog suda broj 003 O Pž-07-000 046 od 2. decembra 2009. godine žalba tuženog je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena. Kantonalni sud je zaključio da tuženi u žalbi neosnovano prigovara prvostepenom sudu da je povrijedio odredbu člana 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku FBiH (u daljnjem dijelu: ZPP FBiH), utvrdivši da iz sadržaja spisa proizlazi da je pobijanom odlukom odlučeno u granicama zahtjeva iz tužbe. Dalje, po mišljenju Kantonalnog suda, tuženi neosnovano prigovara prvostepenom sudu da je preuranjeno donio odluku kojom se usvaja apelantov tužbeni zahtjev, iako navodno nisu ispunjeni uvjeti za donošenje ovakve odluke propisani odredbama člana 340. Zakona o privrednim društvima FBiH. Dalje je navedeno da iz sadržaja spisa i pobijane odluke proizlazi da je prvostepeni sud utvrdio činjenice od kojih zavisi pravilna primjena čl. 340. i 342. Zakona o privrednim društvima FBiH, a nakon toga je usvojio tužiteljev tužbeni zahtjev. Naime, na osnovu izvedenih dokaza, prvostepeni sud je utvrdio i pored protivljenja apelantovog punomoćnika koji je zatražio zaštitu manjinskih dioničara, a u skladu s članom 61. Zakona o privrednim društvima FBiH, da je promjenom oblika tuženog u d.o.o. apelant spriječen da ispunjava svoje obaveze, a to je trgovina vrijednosnim papirima, zbog čega je ispunjen uvjet za njegovo istupanje iz formiranog društva propisan odredbom člana 340. stav 2. citiranog Zakona. Nakon toga, po mišljenju Kantonalnog suda, prvostepeni sud je pravilno primijenio član 342. stav 2. Zakona o privrednim društvima FBiH prema kojem svaki član društva koji istupi iz društva ima pravo da mu se nadoknadi tržišna vrijednost njegovog udjela na dan prestanka članstva. Navedeno je da je tržišnu vrijednost apelantovog udjela prvostepeni sud utvrdio na osnovu stručno i objektivno urađenog nalaza vještaka ekonomske struke. Vještak je u svom nalazu utvrdio da prema poslovnim knjigama i finansijskim izvještajima tuženog vrijednost apelantovog osnivačkog udjela iznosi 67.312,00 KM ili 10,63% s 31. decembrom 2005. godine, a iz godišnjeg finansijskog izvještaja je utvrdio da tuženi nije evidentirao, niti je imao osnova da evidentira promjene na vrijednost udjela odnosno svog upisanog kapitala. Kako je zaključio Kantonalni sud, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je zaključio da je prigovor tuženog da je apelantova tužba neblagovremena neosnovan zbog toga što apelant nije podnio zahtjev da društvo otkupi njegove dionice u roku od osam dana od dana održavanja Skupštine Društva na kojoj je odlučeno o promjeni oblika društva u d.o.o. (shodno članu 255. Zakona o privrednim društvima), već se radi o tužbi člana Društva radi istupanja, koja se podnosi neovisno o tome da li su Statutom utvrđeni uvjeti, postupak i posljedice istupanja i da li je prethodno zahtjev za istupanje podnesen Društvu. Dalje je navedeno da je neosnovan navod žalbe da je apelant morao prije podnošenja tužbe tražiti poništenje upisa tuženog u sudski registar, jer takva obaveza člana društva koji istupa iz društva ne proizlazi iz odredbi člana 340. do 342. citiranog Zakona o

privrednim društvima FBiH. Također je ocijenjen neosnovanim žalbeni navod da u pobijanoj odluci mora biti naveden dan prestanka članstva, jer se u tom pogledu radi o tužbi za utvrđenje, kojom se traži od suda istupanje iz društva, pa dan donošenja presude predstavlja dan istupanja iz društva. Kantonalni sud navodi da tuženi osnovano ističe da su u tužbi navedena dva tužitelja, i to apelant i "ABDS Društvo za upravljanje fondovima", ali ovaj žalbeni prigovor nije od uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane odluke. Naime, iz sadržaja spisa se vidi da je u petitu tužbe navedeno da se traži utvrđivanje da je apelant istupio iz članstva tuženog i da se nalaže tuženom da upravo ovom društvu nadoknadi na ime uloga iznos od 67.311,91 KM, a presuda se odnosi na apelanta, a ne i na "ABDS Društvo za upravljanje fondovima". Iz navedenih razloga Kantonalni sud je na osnovu člana 226. ZPP FBiH žalbu tuženog odbio kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrdio.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. septembra 2010. godine revizija tuženog je uvažena, obje nižestepene presude preinačene tako da je odbijen kao neosnovan tužbeni zahtjev za utvrđenje da je apelant istupio iz članstva Društva tuženog i da se naloži tuženom da otkupi ulog koji apelantovo Društvo ima u Društvu tuženog u iznosu od 67.311,91 KM, uz naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 4.500,00 KM.

11. Obrazlažući razloge za ovakvu odluku, Vrhovni sud je naveo da je prema odredbi člana 340. stav 1. Zakona o privrednim društvima FBiH, a koji se odnosi na istupanje i isključenje člana iz društva, propisano da se ugovorom ili statutom utvrđuju uvjeti, postupak i posljedice istupanja iz društva, a stavom 2. tog člana (na kojem nižestepeni sudovi temelje svoju odluku), propisano je da član društva ima pravo tužbom kod suda tražiti istupanje iz društva ako su mu ostali članovi ili organi društva prouzrokovali štetu, ili je spriječen da ispunjava svoje obaveze, ili mu društvo nameće nesrazmjerne obaveze. Dalje je navedeno da su nižestepeni sudovi donijeli odluke polazeći od shvatanja da apelant ima pravo na tužbu radi istupanja neovisno o tome da li su statutom utvrđeni uvjeti, postupak i posljedice istupanja i da li je prethodno zahtjev za istupanje podnio tuženom, kao i da li je donesena i kakva je odluka organa društva.

12. Po mišljenju Vrhovnog suda, u slučaju kakav je ovaj, kada se apelant kao član društva koristi pravom na sudsku zaštitu na temelju člana 340. stav 2. Zakona o privrednim društvima FBiH, on to može učiniti samo kada za to postoje opravdani razlozi, a to su: da su mu ostali članovi ili organi društva prouzrokovali štetu ili je spriječen da ispunjava svoje obaveze, ili da mu društvo nameće nesrazmjerne obaveze, a to sud cijeni u svakom konkretnom slučaju. Apelantova tvrdnja (kao razlog istupanja) da je i pored njegovog protivljenja na održanoj skupštini usvojen prijedlog tuženog da se registruje kao d.o.o., da je zbog toga spriječen da ispunjava svoje obaveze - trgovinu vrijednosnim papirima, po ocjeni Vrhovnog suda, je irelevantna i ne predstavlja opravdan razlog koji bi mu davao pravo na istupanje sa stanovišta primjene člana 340. stav 2. Zakona o privrednim društvima FBiH. Po ocjeni Vrhovnog suda, apelant nije dokazao (nakon što se tuženi registrovao kao d.o.o.), da je preduzimao bilo šta u pogledu ostvarivanja svojih članskih prava i obaveza u društvu, što bi potvrđivalo da je bio spriječen u ostvarivanju tih prava i obaveza ili da mu je društvo nametnulo nesrazmjerne obaveze, i da je društvo poslovalo na način kojim je njemu pričinjena šteta, pa je taj apelantov zahtjev odbijen kao neosnovan. Vrhovni sud je zaključio da apelantovo članstvo u društvu tuženog nije moglo prestati s obzirom da nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti koje propisuje član 342. stav 2. Zakona o privrednim društvima FBiH. Naime, da bi članu koji istupa iz društva članstvo zaista i prestalo, potrebno je da mu u smislu te

zakonske norme društvo isplati i naknadu tržišne vrijednosti udjela na dan prestanka članstva.

13. U tom pravcu, po mišljenju Vrhovnog suda, tuženi osnovano prigovara pogrešnoj primjeni materijalnog prava navodeći da su nižestepeni sudovi neosnovano obavezali tuženog da otkupi udio apelanta kao prvotuzitelja u iznosu od 67.311,91 KM. Vrhovni sud navodi da cijena dionice ne predstavlja njenu nominalnu (knjigovodstvenu vrijednost), već da se njena tržišna vrijednost može utvrditi odnosom ponude i potražnje na berzi, tako da tržišna vrijednost dionica raste bez obzira na nominalnu (knjigovodstvenu) vrijednost i obrnuto, pa ako je slab interes za kupovinu dionica bez obzira na njenu knjigovodstvenu vrijednost njena tržišna vrijednost će stagnirati i padati. Vrhovni sud navodi da se prema tome, imajući u vidu utvrđene činjenice da apelantove dionice nisu bile predmet kupovine i prodaje na tržištu vrijednosnih papira, suprotno shvatanju nižestepeni sudova nije moglo čak ni pretpostaviti po kojoj cijeni bi se na tržištu vršila njihova kupoprodaja. Iz tih razloga sudski vještak je i naveo da nije ni mogao odrediti njihovu tržišnu već samo knjigovodstvenu vrijednost. S obzirom da apelant drugim pravno relevantnim činjenicama nije dokazao tržišnu vrijednost udjela, to sa stanovišta člana 342. Zakona o privrednim društvima FBiH nije bilo uvjeta da se obaveže tuženi na isplatu nominalne (knjigovodstvene) vrijednost udjela u iznosu od 67.311,91 KM. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je zaključio da je apelantov tužbeni zahtjev neosnovan.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelant smatra da mu je osporenom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

15. Apelant smatra da su povrede njegovih ustavnih prava nastale zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, apelant smatra da je sud proizvoljno primijenio materijalno pravo kada je zaključio da preduzeća koja su privatizirana "javnom ponudom dionica" ne moraju nakon provedene privatizacije registrovati novo društvo u mješovitom vlasništvu koje je nastalo nakon kupovine dionica kao "dioničko društvo", već da dioničari novonastalog društva sami odlučuju o obliku organiziranja privatiziranog društva. Po apelantovom mišljenju, novo društvo nastalo u postupku privatizacije nema pravni kontinuitet s državnim preduzećem iz kojega je nastalo, jer u njegovu imovinu ulaze samo one stvari i prava koja su navedena u aktivnom privatizacijskom podbilansu. Sve ostalo ostaje u državnom vlasništvu, odnosno ono što nije izričito u aktivnom bilansu i sve stvari iz neutralnog bilansa neprivatizirane, a obaveze "bivšeg" preduzeća pobrojane u pasivnom podbilansu preuzima država odnosno nadležna Agencija za privatizaciju. Apelant smatra da postupak javnog upisa dionica u postupku privatizacije predstavlja samo dio postupka sukcesivnog osnivanja novog dioničkog društva u mješovitoj svojini u skladu s odredbama Zakona o privrednim društvima FBiH. Apelant zaključuje da je Vrhovni sud morao primijeniti Zakon o privatizaciji preduzeća i druge citirane propise da bi pravilno primijenio materijalno pravo, a ne samo odredbe Zakona o privrednim društvima FBiH, koje je također previše usko tumačeno. Apelant smatra da je pogrešno obrazloženje Vrhovnog suda da su nižestepeni sudovi nepravilno primijenili materijalno pravo jer Zakon o privatizaciji preduzeća ne sadrži niti jednu odredbu koja direktno obavezuje novoprivatizirana društva da u prvoj registraciji svoj statusni oblik registruju kao "dioničarsko društvo".

16. Apelant zaključuje da on jednostavno nije mogao, a nije niti smio, sredstva koja su upisana u njegov kapital, trošiti na kupovanje udjela u društvu s ograničenom odgovornošću kojima se ne trguje niti na jednom javnom uređenom tržištu u FBiH iz jednostavnog razloga što takvo "tržište udjela" nije niti do danas uspostavljeno u FBiH.

b) Odgovor na apelaciju

17. U vezi s navodima apelacije, Vrhovni sud smatra da pri donošenju pobijane odluke nije povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje i imovinu, niti je primjena prava bila proizvoljna.

18. Kantonalni sud također navodi da nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije, kao i njegovo pravo imovinu iz člana 1. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju.

19. Općinski sud navodi da osporenim presudom nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje i na imovinu.

20. Tuženi također navodi da nisu povrijeđena apelantova prava na pravično suđenje i imovinu, pa predlaže da se apelacija kao neosnovana odbije.

V. Relevantni propisi

21. U **Zakonu o privrednim društvima FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02, 67/02 i 29/03) relevantne odredbe glase:

Član 340.

Istupanje i isključenje člana

Ugovorom ili statutom utvrđuju se uvjeti, postupak i posljedice istupanja iz društva.

Član društva ima pravo tužbom kod suda tražiti istupanje iz društva, ako su mu ostali članovi ili organi društva prouzrokovali štetu ili je spriječen da ispunjava svoje obaveze, ili mu društvo nameće nesrazmjerne obaveze.

Član 342.

Istupanjem i isključenjem iz članstva u društvu prestaju prava koja iz tog članstva proizlaze.

Član koji je istupio i član koji je isključen ima pravo na nadoknadu tržišne vrijednosti udjela na dan prestanka članstva. (...)

VI. Dopustivost

22. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

24. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. septembra 2010. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 29. oktobra 2010. godine, a apelacija je podnesena 28. decembra 2010. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda,

Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant osporava navedenu presudu, tvrdeći da mu je tom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

27. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

28. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

29. Ustavni sud primjećuje da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na pitanje obaveze tuženog da otkupi ulog koji apelant ima kod tuženog, dakle na predmet građansko-pravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu. Stoga, Ustavni sud mora ispitati je li taj postupak bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

30. Suština apelantovih navoda u pogledu prava na pravično suđenje odnosi se na navodno pogrešnu primjenu materijalnog prava iz čl. 340. i 342. Zakona o privrednim društvima FBiH o opravdanosti razloga odnosno postojanju uvjeta za istupanje apelanta iz društva tuženog i ostvarenje prava koja iz toga prema navedenim zakonskim odredbama slijede. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

31. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno primijenio relevantne pozitivno-pravne propise (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su ih primijenili nadležni sudovi. U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanje koja apelant problematizira, ispitati da li su osporene odluke redovnih sudova zasnovane na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava.

32. Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud preinačio odluke nižestepenih sudova cijeneći da su ti sudovi nepravilno

primijenili čl. 340. i 342. Zakona o privrednim društvima FBiH kad su zaključili da apelant ispunjava uvjete za istupanje iz članstva tuženog, jer su mu ostali članovi tuženog navodno prouzrokovali štetu, odnosno spriječili da ispunjava svoje obaveze, odnosno nametnuli mu nesrazmjerne obaveze. U tom kontekstu Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud dao razloge zašto je neosnovan stav nižestepenih sudova da se nakon izvršene privatizacije javnom prodajom dionica kod prve registracije društva moraju registrovati kao dioničko društvo, a Ustavni sud u datom obrazloženju ne nalazi nikakvu proizvoljnost. Ustavni sud dalje zapaža da je Vrhovni sud, pozivajući se na Zakon o privrednim društvima FBiH, obrazložio da se apelant može koristiti pravom na sudsku zaštitu samo kada za to postoje opravdani razlozi, a to su: da su mu ostali članovi ili organi društva prouzrokovali štetu, ili je spriječen da ispunjava svoje obaveze, ili da mu društvo nameće nesrazmjerne obaveze. I konačno, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud istakao da u toku postupka nije utvrđeno da je apelant bio spriječen u ostvarivanju svojih prava i obaveza ili da mu je društvo nametnulo nesrazmjerne obaveze, te da je društvo poslovalo na način kojim je njemu pričinjena šteta.

33. Ustavni sud, kao prvo, smatra da materijalno pravo nije proizvoljno primijenjeno u ocjeni svih sudova da apelant ima pravo na tužbu radi istupanja iz društva tuženog neovisno o tome da li su statutom utvrđeni uvjeti, postupak i posljedice istupanja i je li prethodno tuženom podnio zahtjev za istupanje, kao i je li donesena i kakva je odluka organa društva. Međutim, pokretanje tužbe prema Zakonu o privrednim društvima FBiH, u slučaju kakav je ovaj, kada se apelant koristi pravom na sudsku zaštitu i tužbom kod suda traži istupanje temeljem člana 340. stav 2. Zakona o privrednim društvima FBiH, apelant može preduzeti samo kada za to postoje zakonom predviđeni razlozi. Nema proizvoljne primjene prava u zaključku Vrhovnog suda da, suprotno nižestepenim sudskim odlukama, nisu postojali opravdani razlozi za apelantovo istupanje iz društva tuženog, a to su: da su mu ostali članovi ili organi društva prouzrokovali štetu ili je spriječen da ispunjava svoje obaveze, ili da mu društvo nameće nesrazmjerne obaveze, a to sud cijeni u svakom konkretnom slučaju. Apelant nije, dakle, dokazao da je poduzimao bilo što u pogledu ostvarivanja svojih članskih prava i obaveza u društvu, što bi potvrđivalo da je bio spriječen u ostvarivanju tih prava i obaveza, ili da mu je društvo nametnulo nesrazmjerne obaveze, i da je društvo poslovalo na način kojim je njemu pričinjena šteta. Zbog nedokazanosti opravdanih razloga za istupanje, taj zahtjev je Vrhovni sud odbio kao neosnovan, u čemu Ustavni sud ne vidi nikakvu arbitrnost u primjeni propisa. S obzirom na navedeno, te imajući u vidu sadržaj relevantnih odredbi čl. 340. i 342. Zakona o privrednim društvima FBiH na kojim je utemeljena osporena odluka, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u zaključku Vrhovnog suda da je apelantov tužbeni zahtjev neosnovan. Također, po ocjeni Ustavnog suda, nema proizvoljne primjene prava iz člana 342. Zakona o privrednim društvima FBiH jer nije bilo uvjeta da se tuženi obaveže na isplatu nominalne vrijednosti udjela apelantovih dionica u društvu tuženog. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud, suprotno navodima apelacije, u obrazloženju osporene odluke dao dovoljno jasne, detaljne i precizne razloge za svoje odlučivanje, te primjećuje da se ne može zaključiti da je primjena relevantnih propisa u bilo kom dijelu proizvoljna ili neprihvatljiva sama po sebi, kao i da takvo obrazloženje iz osporene odluke Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Dakle, kako je konačna odluka u ovom predmetu presuda Vrhovnog suda kojom je ovaj spor, između ostalog, riješen primjenom Zakona o privrednim društvima FBiH, uzimajući u obzir činjenice spora koje su utvrdili nižestepeni redovni sudovi, to Ustavni sud apelacione navode o pogrešnoj primjeni materijalnog prava smatra u cijelosti neosnovanim.

34. Ustavni sud zaključuje da u osporenim odlukama nema ništa što bi ukazivalo na proizvoljnost kod primjene materijalnog prava, te da osporena odluka sadrži obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da u odnosu na ove apelantove navode nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Pravo na imovinu

35. Apelant, također, smatra da mu je osporavanom odlukom povrijeđeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S obzirom na to da se u suštini apelantovi navodi o kršenju prava na imovinu zasnivaju na navodima o proizvoljnoj primjeni materijalno-pravnih propisa, što je Ustavni sud već apsolvirao u prethodnim tačkama ove odluke u vezi s članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, također, neosnovani.

VIII. Zaključak

36. Ne postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u smislu proizvoljnosti u primjeni prava u slučaju kada Vrhovni sud na utvrđene činjenice primijeni pozitivne zakonske propise, a za šta je dao jasna, detaljna i logična obrazloženja.

37. Također, nema povrede niti prava na imovinu zaštićenog odredbom člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u slučaju kada se navodi koji se odnose na povredu prava na imovinu zasnivaju na navodima koji se odnose na proizvoljnu primjenu prava s obzirom na već zaključeno u odnosu na pravo na pravično suđenje.

38. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 5957/10**, rješavajući apelaciju **ZIF "Big Investicijska grupa" d.d. Sarajevo**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac

na sjednici održanoj 12. ožujka 2014. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **ZIF "Big Investicijska grupa" d.d. Sarajevo**, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. rujna 2010. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. ZIF "Big Investicijska grupa" d.d. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, koju zastupa Amila Eterović, odvjetnica iz Sarajeva, podnijela je 28. prosinca 2010. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. rujna 2010. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, kao i od tuženoga "Litvastana" d.o.o. Banovići, zatraženo je 27. rujna 2013. godine da dostave odgovor na apelaciju. Također, i od Općinskog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Općinski sud) i Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) je 7. studenoga 2013. godine zatraženo da dostave odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 14. listopada 2013. godine, a tuženi 16. listopada 2013. godine. Potom, Općinski sud je odgovor na apelaciju dostavio 15. studenoga 2013. godine, a Kantonalni sud 13. studenoga 2013. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantovome punomoćniku 17. prosinca 2013. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj Ps. 1905/04 od 10. siječnja 2007. godine, donesenoj po tužbi apelanta i "ABDS - Društvo za upravljanje fondovima" d.d. Sarajevo kao drugotuzitelja protiv "Litvastana" d.o.o. Banovići (u daljnjem tekstu: tuženi) zbog duga, utvrđeno je da je apelant istupio iz članstva tuženoga. Stavkom II navedene presude obavezan je tuženi otkupiti ulog koji apelant ima kod tuženoga u iznosu od 67.311,91 KM, kao i naknaditi troškove postupka u iznosu od 4.500,00 KM sve u roku od 60 dana od dana prijema pismenog otpavka presude pod prijetnjom prinudne ovrhe.

7. U obrazloženju presude je navedeno kako je apelant 25. listopada 2004. godine podnio tužbu protiv tuženoga u kojoj je naveo da je sudjelovao u privatizaciji tuženoga čime je postao vlasnikom 10,628605% tuženoga, s ulogom 67.311,91 KM. U tužbi je dalje navedeno kako je Skupština tuženoga, između ostaloga, odbila prijedlog individualnog ulagača E. M. da tuženi promijeni oblik iz Javnog stambenog poduzeća (u daljnjem tekstu: JSP) u Društvo s ograničenom odgovornošću (u daljnjem tekstu: DOO), kojemu se suprotstavio apelant. Iz tih je razloga apelant, kako navodi u tužbi, bio prinuđen zatražiti ostvarenje svojih prava na temelju čl. 61, 340. i 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH ("Službene novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02, 67/02 i 29/03), odnosno ostvarenje prava na istupanje iz društva i otkupa njegovoga uloga po tržišnoj vrijednosti.

8. Općinski sud je zaključio kako je investicijski fond dioničko društvo čija je isključiva djelatnost prikupljanje financijskih sredstava i investiranje u prenosive vrijednosne papire, kao i svako drugo investiranje s ciljem stjecanja dobiti, te kako je apelant na temelju javne ponude dionica postao vlasnikom udjela od 10,62860%, odnosno uloga od 67.311,91 KM. Imajući u vidu Zakon o privatizaciji poduzeća ("Službene novine FBiH" br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00, 61/01, 27/02, 33/02, 38/04 i 44/04), Općinski sud je naveo kako taj zakon propisuje da je društvo koje je privatizirano javnom ponudom

dionica obvezno prilikom prve registracije nakon dobijanja rješenja o privatizaciji registrirati se u dioničko društvo, što tuženi nije izvršio. Dakle, kako je naveo Općinski sud, apelant nije stekao dionice tuženoga koji je privatiziran koje bi mogle kotirati na burzi ili kojima bi se trgovalo na javnim tržištima vrijednosnih papira, a što je i jedna od temeljnih djelatnosti apelanta kao investicijskoga fonda. Dalje, na temelju čl. 340. i 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH, kao i članka 17. Statuta tuženoga, predviđena je mogućnost člana društva da istupi iz društva, a s obzirom da su se ispunili razlozi koji se svode na nezakonito postupanje članova društva i to promjenom oblika tuženoga društva u društvo s ograničenom odgovornošću, apelant je spriječen ispunjavati svoje obveze, kao što je trgovina vrijednosnim papirima. Sukladno tomu, Općinski sud je utvrdio kako je utemeljen apelantov zahtjev za istupanjem iz društva s obzirom da su se stekli uvjeti predviđeni člankom 340. stavak 2. Zakona o gospodarskim društvima FBiH. Također, kako je utvrdio Općinski sud, svaki član društva s ograničenom odgovornošću koji istupi iz društva ima pravo da mu se nadoknadi tržišna vrijednost njegovoga udjela na dan prestanka članstva. Sukladno tomu, a na temelju nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka ekonomske struke, Općinski sud je utvrdio kako prema poslovnim knjigama i financijskim izvješćima tuženoga vrijednost apelantovoga osnivačkog udjela iznosi 67.312,00 KM ili 10,63 % s 31. prosincem 2005. godine. Apelantove navode kako je iz godišnjih financijskih izvješća utvrđeno da tuženi nije evidentirao niti je imao osnova evidentirati promjene na vrijednosti udjela, odnosno svojega upisanog dijela, sud nije prihvatio. Stoga je nalaz i mišljenje vještaka Općinski sud u cijelosti prihvatio zbog toga što ga je sačinila stručna osoba za navedenu oblast koja je u svojem radu koristila parametre za koje sud smatra kako su adekvatni u konkretnom slučaju, zbog čega je sud i odlučio kao u izreci presude i u cijelosti usvojio apelantov tužbeni zahtjev.

9. Presudom Kantonalnog suda broj 003 0 Pž-07-000 046 od 2. prosinca 2009. godine priziv tuženoga je odbijen kao neutemeljen i prvostupajnska presuda potvrđena. Kantonalni sud je zaključio kako tuženi u prizivu neutemeljeno prigovara prvostupajnskome sudu da je povrijedio odredbu članka 2. stavak 1. Zakona o pamičnom postupku FBiH (u daljnjem dijelu: ZPP FBiH), utvrdivši da iz sadržaja spisa proizlazi kako je pobijanom odlukom odlučeno u granicama zahtjeva iz tužbe. Dalje, po mišljenju Kantonalnog suda, tuženi neutemeljeno prigovara prvostupajnskome sudu što je preuranjeno donio odluku kojom se usvaja apelantov tužbeni zahtjev, iako navodno nisu ispunjeni uvjeti za donošenje ovakve odluke propisani odredbama članka 340. Zakona o gospodarskim društvima FBiH. Dalje je navedeno da iz sadržaja spisa i pobijane odluke proizlazi kako je prvostupajnski sud utvrdio činjenice o kojima ovisi pravilna primjena čl. 340. i 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH, a nakon toga je usvojio tužiteljev tužbeni zahtjev. Naime, na temelju izvedenih dokaza, prvostupajnski sud je utvrdio i pored protivljenja apelantovoga punomoćnika koji je zatražio zaštitu manjinskih dioničara, a sukladno članku 61. Zakona o gospodarskim društvima FBiH, da je promjenom oblika tuženoga u d.o.o. apelant spriječen u ispunjavanju svoje obveze, a to je trgovina vrijednosnim papirima, zbog čega je ispunjen uvjet za njegovo istupanje iz formiranoga društva propisan odredbom članka 340. stavak 2. citiranoga Zakona. Nakon toga, po mišljenju Kantonalnog suda, prvostupajnski sud je pravilno primijenio članak 342. stavak 2. Zakona o gospodarskim društvima FBiH prema kojemu svaki član društva koji istupi iz društva ima pravo da mu se nadoknadi tržišna vrijednost njegovoga udjela na dan prestanka članstva. Navedeno je kako je tržišnu vrijednost apelantovoga udjela prvostupajnski sud utvrdio na temelju stručno i objektivno urađenoga nalaza vještaka

ekonomske struke. Vještak je u svojemu nalazu utvrdio kako prema poslovnim knjigama i financijskim izvješćima tuženoga vrijednost apelantovoga osnivačkog udjela iznosi 67.312,00 KM ili 10,63% s 31. prosincem 2005. godine, a iz godišnjega financijskog izvješća je utvrdio kako tuženi nije evidentirao, niti je imao osnova evidentirati promjene na vrijednost udjela odnosno svojega upisanog kapitala. Kako je zaključio Kantonalni sud, prvostupanjski sud je pravilno postupio kada je zaključio da je prigovor tuženoga da je apelantova tužba nepravodobna neutemeljen zbog toga što apelant nije podnio zahtjev da društvo otkupi njegove dionice u roku od osam dana od dana održavanja Skupštine Društva na kojoj je odlučeno o promjeni oblika društva u d.o.o. (sukladno članku 255. Zakona o gospodarskim društvima), već se radi o tužbi člana Društva radi istupanja, koja se podnosi neovisno o tome jesu li Statutom utvrđeni uvjeti, postupak i posljedice istupanja i je li prethodno zahtjev za istupanje podnesen Društvu. Dalje je navedeno kako je neutemeljen navod priziva da je apelant morao prije podnošenja tužbe tražiti poništenje upisa tuženoga u sudski registar, jer takva obveza člana društva koji istupa iz društva ne proizlazi iz odredbi članka 340. do 342. citiranog Zakona o gospodarskim društvima FBiH. Također je ocijenjen neutemeljenim prizivni navod da u pobijanoj odluci mora biti naveden dan prestanka članstva, jer se u tom pogledu radi o tužbi za utvrđenje, kojom se traži od suda istupanje iz društva, pa dan donošenja presude predstavlja dan istupanja iz društva. Kantonalni sud navodi da tuženi utemeljeno ističe da su u tužbi navedena dva tužitelja, i to apelant i "ABDS Društvo za upravljanje fondovima", ali ovaj prizivni prigovor nije od utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane odluke. Naime, iz sadržaja spisa se vidi kako je u petitu tužbe navedeno da se traži utvrđivanje da je apelant istupio iz članstva tuženoga i da se tuženome nalaže upravo ovome društvu nadoknaditi na ime uloga iznos od 67.311,91 KM, a presuda se odnosi na apelanta, a ne i na "ABDS Društvo za upravljanje fondovima". Iz navedenih razloga Kantonalni sud je na temelju članka 226. ZPP FBiH priziv tuženoga odbio kao neutemeljen i prvostupanjsku presudu potvrdio.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. rujna 2010. godine revizija tuženoga je uvažena, obje nižestupanjske presude preinačene tako da je odbijen kao neutemeljen tužbeni zahtjev za utvrđenje da je apelant istupio iz članstva Društva tuženoga i da se tuženome naloži otkupiti ulog koji apelantovo Društvo ima u Društvu tuženoga u iznosu od 67.311,91 KM, uz naknadu troškova parničnoga postupka u iznosu od 4.500,00 KM.

11. Obrazlažući razloge za ovakvu odluku, Vrhovni sud je naveo da je prema odredbi članka 340. stavak 1. Zakona o gospodarskim društvima FBiH, a koji se odnosi na istupanje i isključenje člana iz društva, propisano da se ugovorom ili statutom utvrđuju uvjeti, postupak i posljedice istupanja iz društva, a stavkom 2. toga članka (na kojemu nižestupanjski sudovi temelje svoju odluku), je propisano da član društva ima pravo tužbom kod suda tražiti istupanje iz društva ako su mu ostali članovi ili organi društva prouzročili štetu, ili je spriječen ispunjavati svoje obveze, ili mu društvo nameće nesrazmjerne obveze. Dalje je navedeno kako su nižestupanjski sudovi donijeli odluke polazeći od shvaćanja da apelant ima pravo na tužbu radi istupanja neovisno o tome jesu li statutom utvrđeni uvjeti, postupak i posljedice istupanja i je li prethodno zahtjev za istupanje podnio tuženome, kao i je li donesena i kakva je odluka organa društva.

12. Po mišljenju Vrhovnog suda, u slučaju kakav je ovaj, kada se apelant kao član društva koristi pravom na sudsku zaštitu na temelju članka 340. stavak 2. Zakona o gospodarskim društvima FBiH, on to može učiniti samo kada za to postoje opravdani razlozi, a to su: da su mu ostali članovi ili organi

društva prouzročili štetu ili je spriječen ispunjavati svoje obveze, ili mu društvo nameće nesrazmjerne obveze, a to sud cijeni u svakom konkretnom slučaju. Apelantova tvrdnja (kao razlog istupanja) kako je i pored njegovoga protivljenja na održanoj skupštini usvojen prijedlog tuženoga da se registrira kao d.o.o., da je zbog toga spriječen ispunjavati svoje obveze - trgovinu vrijednosnim papirima, po ocjeni Vrhovnog suda, je irelevantna i ne predstavlja opravdan razlog koji bi mu davao pravo na istupanje sa stajališta primjene članka 340. stavak 2. Zakona o gospodarskim društvima FBiH. Po ocjeni Vrhovnog suda, apelant nije dokazao (nakon što se tuženi registrirao kao d.o.o.), da je poduzimao bilo što glede ostvarivanja svojih članskih prava i obveza u društvu, što bi potvrđivalo kako je bio spriječen u ostvarivanju tih prava i obveza ili kako mu je društvo nametnulo nesrazmjerne obveze, i da je društvo poslovalo na način kojim je njemu pričinjena šteta, pa je taj apelantov zahtjev odbijen kao neutemeljen. Vrhovni sud je zaključio da apelantovo članstvo u društvu tuženoga nije moglo prestati s obzirom da nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti koje propisuje članak 342. stavak 2. Zakona o gospodarskim društvima FBiH. Naime, kako bi članu koji istupa iz društva članstvo doista i prestalo, potrebno je da mu u smislu te zakonske norme društvo isplati i naknadu tržišne vrijednosti udjela na dan prestanka članstva.

13. U tome pravcu, po mišljenju Vrhovnog suda, tuženi utemeljeno prigovara pogrešnoj primjeni materijalnog prava navodeći kako su nižestupanjski sudovi neutemeljeno obvezali tuženoga na otkup udjela apelanta kao prvotuzitelja u iznosu od 67.311,91 KM. Vrhovni sud navodi kako cijena dionice ne predstavlja njenu nominalnu (knjigovodstvenu vrijednost), već se njena tržišna vrijednost može utvrditi odnosom ponude i potražnje na burzi, tako da tržišna vrijednost dionica raste bez obzira na nominalnu (knjigovodstvenu) vrijednost i obrnuto, pa ako je slab interes za kupnju dionica bez obzira na njenu knjigovodstvenu vrijednost njena tržišna vrijednost će stagnirati i padati. Vrhovni sud navodi kako se prema tome, imajući u vidu utvrđene činjenice da apelantove dionice nisu bile predmetom kupnje i prodaje na tržištu vrijednosnih papira, oprečno shvaćanju nižestupanjskih sudova nije moglo čak ni pretpostaviti po kojoj cijeni bi se na tržištu vršila njihova kupoprodaja. Iz tih je razloga sudski vještak i naveo kako nije ni mogao odrediti njihovu tržišnu već samo knjigovodstvenu vrijednost. S obzirom da apelant drugim pravno relevantnim činjenicama nije dokazao tržišnu vrijednost udjela, to sa stajališta članka 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH nije bilo uvjeta za obvezivanjem tuženoga na isplatu nominalne (knjigovodstvene) vrijednost udjela u iznosu od 67.311,91 KM. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je zaključio kako je apelantov tužbeni zahtjev neutemeljen.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelant smatra kako mu je osporenom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

15. Apelant smatra kako su povrede njegovih ustavnih prava nastale zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, apelant smatra kako je sud proizvoljno primijenio materijalno pravo kada je zaključio da poduzeća koja su privatizirana "javnom ponudom dionica" ne moraju nakon provedene privatizacije registrirati novo društvo u mješovitome vlasništvu koje je nastalo nakon kupnje dionica kao "dioničko društvo", već da dioničari novonastaloga društva sami odlučuju o obliku

organiziranja privatiziranoga društva. Po apelantovome mišljenju, novo društvo nastalo u postupku privatizacije nema pravni kontinuitet s državnim poduzećem iz kojega je nastalo, jer u njegovu imovinu ulaze samo one stvari i prava koja su navedena u aktivnoj privatizacijskoj podbilanci. Sve ostalo ostaje u državnome vlasništvu, odnosno ono što nije izričito u aktivnoj bilanci i sve stvari iz neutralne bilance neprivatizirane, a obveze "bivšeg" poduzeća pobrojane u pasivnoj podbilanci preuzima država odnosno nadležna Agencija za privatizaciju. Apelant smatra kako postupak javnog upisa dionica u postupku privatizacije predstavlja samo dio postupka sukcesivnog osnivanja novog dioničkog društva u mješovitom vlasništvu sukladno odredbama Zakona o gospodarskim društvima FBiH. Apelant zaključuje kako je Vrhovni sud morao primijeniti Zakon o privatizaciji poduzeća i druge citirane propise da bi pravilno primijenio materijalno pravo, a ne samo odredbe Zakona o gospodarskim društvima FBiH, koje je također previše usko tumačeno. Apelant smatra kako je pogrešno obrazloženje Vrhovnog suda da su nižestupanjski sudovi nepravilno primijenili materijalno pravo jer Zakon o privatizaciji poduzeća ne sadrži niti jednu odredbu koja izravno obvezuje novoprivatizirana društva da u prvoj registraciji svoj statusni oblik registriraju kao "dioničarsko društvo".

16. Apelant zaključuje kako on jednostavno nije mogao, a nije niti smio, sredstva koja su upisana u njegov kapital trošiti na kupnju udjela u društvo s ograničenom odgovornošću kojima se ne trguje niti na jednom javnom uređenom tržištu u FBiH iz jednostavnog razloga što takvo "tržište udjela" nije niti do danas uspostavljeno u FBiH.

b) Odgovor na apelaciju

17. U svezi s navodima apelacije, Vrhovni sud smatra kako pri donošenju pobijane odluke nije povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje i imovinu, niti je primjena prava bila proizvoljna.

18. Kantonalni sud također navodi kako nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije, kao i njegovo pravo imovinu iz članka 1. Protokola 1 uz Europsku konvenciju.

19. Općinski sud navodi kako osporenim presudom nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje i na imovinu.

20. Tuženi također navodi kako nisu povrijeđena apelantova prava na pravično suđenje i imovinu, pa predlaže da se apelacija kao neutemeljena odbije.

V. Relevantni propisi

21. U **Zakonu o gospodarskim društvima FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02, 67/02 i 29/03) relevantne odredbe glase:

Članak 340.

Ugovorom ili statutom utvrđuju se uvjeti, postupak i posljedice istupanja iz društva.

Član društva ima pravo tužbom kod suda tražiti istupanje iz društva, ako su mu ostali članovi ili organi društva prouzrokovali štetu ili je spriječen da ispunjava svoje obveze, ili mu društvo nameće nesrazmjerne obaveze.

Članak 342.

Istupanjem i isključenjem iz članstva u društvu prestaju prava koja iz tog članstva proizlaze.

Član koji je istupio i član koji je isključen ima pravo na naknadu tržišne vrijednosti udjela na dan prestanka članstva.

(...)

VI. Dopustivost

22. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su

sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

23. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

24. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 070-0-Rev-10-000777 od 23. rujna 2010. godine, protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelant je primio 29. listopada 2010. godine, a apelacija je podnesena 28. prosinca 2010. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očividno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio kako apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant osporava navedenu presudu, tvrdeći kako mu je tom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

27. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:
Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

28. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

29. Ustavni sud primjećuje kako se postupak u konkretnom slučaju odnosi na pitanje obveze tuženoga da otkupi ulog koji apelant ima kod tuženoga, dakle na predmet građansko-pravne prirode, pa je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u ovome predmetu. Stoga, Ustavni sud mora ispitati je li taj postupak bio pravičan onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

30. Suština apelantovih navoda glede prava na pravično suđenje se odnosi na navodno pogrešnu primjenu materijalnog prava iz čl. 340. i 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH o opravdanosti razloga odnosno postojanju uvjeta za istupanje apelanta iz društva tuženoga i ostvarenje prava koja iz toga prema navedenim zakonskim odredbama slijede. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje kako prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda zadaća ovih sudova nije preispitivati zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije mjerodavan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadaća redovitih sudova ocijeniti

činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

31. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stavu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenome postupku redoviti sud proizvoljno primijenio relevantne pozitivno-pravne propise (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su ih primijenili nadležni sudovi. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao kako očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant problematizira, ispitati jesu li osporene odluke redovitih sudova utemeljene na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava.

32. Ustavni sud opaža kako je Vrhovni sud preinačio odluke nižestupajnskih sudova cijeneći da su ti sudovi nepravilno primijenili čl. 340. i 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH kada su zaključili da apelant ispunjava uvjete za istupanje iz članstva tuženoga, jer su mu ostali članovi tuženog navodno prouzročili štetu, odnosno spriječili da ispunjava svoje obveze, odnosno nametnuli mu nesrazmjerne obveze. U tome kontekstu Ustavni sud opaža kako je Vrhovni sud dao razloge zašto je neutemeljen stav nižestupajnskih sudova da se nakon izvršene privatizacije javnom prodajom dionica kod prve registracije društva moraju registrirati kao dioničko društvo, a Ustavni sud u datom obrazloženju ne nalazi nikakvu proizvoljnost. Ustavni sud dalje opaža kako je Vrhovni sud, pozivajući se na Zakon o gospodarskim društvima FBiH, obrazložio da apelant može se koristiti pravom na sudsku zaštitu samo kada za to postoje opravdani razlozi, a to su: da su mu ostali članovi ili organi društva prouzročili štetu, ili je spriječen ispunjavati svoje obveze, ili mu društvo nameće nesrazmjerne obveze. I konačno, Ustavni sud opaža kako je Vrhovni sud istaknuo da tijekom postupka nije utvrđeno da je apelant bio spriječen u ostvarivanju svojih prava i obveza ili da mu je društvo nametnulo nesrazmjerne obveze, te da je društvo poslovalo na način kojim je njemu pričinjena šteta.

33. Ustavni sud, kao prvo, smatra da materijalno pravo nije proizvoljno primijenjeno u ocjeni svih sudova da apelant ima pravo na tužbu radi istupanja iz društva tuženog neovisno o tome jesu li statutom utvrđeni uvjeti, postupak i posljedice istupanja i je li prethodno tuženom podnio zahtjev za istupanje, kao i je li donesena i kakva je odluka organa društva. Međutim, pokretanje tužbe prema Zakonu o gospodarskim društvima FBiH, u slučaju kakav je ovaj, kada se apelant koristi pravom na sudsku zaštitu i tužbom kod suda traži istupanje temeljem članka 340. stavak 2. Zakona o gospodarskim društvima FBiH, apelant može poduzeti samo kada za to postoje zakonom predviđeni razlozi. Nema proizvoljne primjene prava u zaključku Vrhovnog suda da, oprečno nižestupajnskim sudskim odlukama, nisu postojali opravdani razlozi za apelantovo istupanje iz društva tuženoga, a to su: ostali članovi ili organi društva su mu prouzročili štetu ili je spriječen u ispunjavanju svojih obveza, ili društvo mu nameće nesrazmjerne obveze, a to sud cijeni u svakom konkretnom slučaju. Apelant nije, dakle, dokazao kako je poduzimao bilo što glede ostvarivanja svojih članskih prava i obveza u društvu, što bi potvrđivalo da je bio spriječen u ostvarivanju tih prava i obveza, ili da mu je društvo nametnulo nesrazmjerne obveze, i da je društvo poslovalo na način kojim je njemu pričinjena šteta. Zbog nedokazanosti opravdanih razloga za istupanje, taj zahtjev je

Vrhovni sud odbio kao neutemeljen, u čemu Ustavni sud ne vidi nikakvu arbitrarnost u primjeni propisa. S obzirom na navedeno, te imajući u vidu sadržaj relevantnih odredbi čl. 340. i 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH na kojim je utemeljena osporena odluka, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u zaključku Vrhovnog suda kako je apelantov tužbeni zahtjev neutemeljen. Također, po ocjeni Ustavnog suda, nema proizvoljne primjene prava iz članka 342. Zakona o gospodarskim društvima FBiH jer nije bilo uvjeta da se tuženi obveže na isplatu nominalne vrijednosti udjela apelantovih dionica u društvu tuženoga. Ustavni sud smatra kako je Vrhovni sud, oprečno navodima apelacije, u obrazloženju osporene odluke dao dovoljno jasne, detaljne i precizne razloge za svoje odlučjenje, te primjećuje kako se ne može zaključiti da je primjena relevantnih propisa u bilo kojem dijelu proizvoljna ili neprihvatljiva sama po sebi, kao i da takvo obrazloženje iz osporene odluke Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Dakle, kako je konačna odluka u ovome predmetu presuda Vrhovnog suda kojom je ovaj spor, između ostalog, riješen primjenom Zakona o gospodarskim društvima FBiH, uzimajući u obzir činjenice spora koje su utvrdili nižestupajnski redoviti sudovi, to Ustavni sud apelacione navode o pogrešnoj primjeni materijalnog prava smatra u cijelosti neutemeljenim.

34. Ustavni sud zaključuje kako u osporenim odlukama nema ništa što bi ukazivalo na proizvoljnost kod primjene materijalnog prava, te kako osporena odluka sadrži obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra kako u odnosu na ove apelantove navode nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

b) Pravo na imovinu

35. Apelant, također, smatra kako mu je osporavanom odlukom povrijeđeno i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. S obzirom na to da se u suštini apelantovi navodi o kršenju prava na imovinu temelje na navodima o proizvoljnoj primjeni materijalno-pravnih propisa, što je Ustavni sud već apsolvirao u prethodnim točkama ove odluke u svezi s člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud zaključuje kako su apelantovi navodi o kršenju prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, također, neutemeljeni.

VIII. Zaključak

36. Ne postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u smislu proizvoljnosti u primjeni prava u slučaju kada Vrhovni sud na utvrđene činjenice primijeni pozitivne zakonske propise, a za šta je dao jasna, detaljna i logična obrazloženja.

37. Također, nema povrede niti prava na imovinu zaštićenog odredbom članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u slučaju kada se navodi koji se odnose na povredu prava na imovinu temelje na navodima koji se odnose na proizvoljnu primjenu prava s obzirom na već zaključeno u odnosu na pravo na pravično suđenje.

38. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 5957/10**, рјешавајући апелацију **ЗИФ "Биг Инвестициона група" д.д. Сарајево**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ђеман, судија

на сједници одржаној 12. марта 2014. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **ЗИФ "Биг Инвестициона група" д.д. Сарајево**, поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 070-0-Рев-10-000777 од 23. септембра 2010. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. ЗИФ "Биг Инвестициона група" д.д. (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, коју заступа Амила Етеровић, адвокат из Сарајева, поднијела је 28. децембра 2010. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 070-0-Рев-10-000777 од 23. септембра 2010. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног суда, као и од туженог "Литвастана" д.о.о. Бановићи, затражено је 27. септембра 2013. године да доставе одговор на апелацију. Такође, и од Општинског суда у Тузли (у даљњем тексту: Општински суд) и Кантоналног суда у Тузли (у даљњем тексту: Кантонални суд) је 7. новембра 2013. године затражено да доставе одговор на апелацију.

3. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 14. октобра 2013. године, а тужени 16. октобра 2013. године. Затим, Општински суд је одговор на апелацију доставио 15. новембра 2013. године, а Кантонални суд 13. новембра 2013. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију су достављени апелантовом пуномоћнику 17. децембра 2013. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Пресудом Општинског суда број Пс. 1905/04 од 10. јануара 2007. године, донесеној по тужби апеланта и "АБДС - Друштво за управљање фондовима" д.д. Сарајево као друготужајца против "Литвастана" д.о.о. Бановићи (у даљњем тексту: тужени) због дуга, утврђено је да је апелант иступио из чланства туженог. Ставом II наведене пресуде обавезан је тужени да откупи улог који апелант има код туженог у износу од 67.311,91 КМ, као и да накнади трошкове поступка у износу од 4.500,00 КМ све у року од 60

дана од дана пријема писменог отправака пресуде под пријетљом принудног извршења.

7. У образложењу пресуде је наведено да је апелант 25. октобра 2004. године поднио тужбу против туженог у којој је навео да је учествовао у приватизацији туженог чиме је постао власник 10,628605% туженог, с улогом 67.311,91 КМ. У тужби је даље наведено да је Скупштина туженог, између осталог, одбила приједлог индивидуалног улагача Е. М. да тужени промијени облик из Јавног стамбеног предузећа (у даљњем тексту: ЈСП) у Друштво с ограниченом одговорношћу (у даљњем тексту: ДОО), ком се супротставио апелант. Из тих разлога је апелант, како наводи у тужби, био принуђен да затражи да се остваре његова права на основу чл. 61, 340 и 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ ("Службене новине ФБиХ" бр. 23/99, 45/00, 2/02, 67/02 и 29/03), односно да се остваре права на иступање из друштва и откуп његовог улога по тржишној вриједности.

8. Општински суд је закључио да је инвестициони фонд акционарско друштво чија је искључива дјелатност прикупљање финансијских средстава и инвестирање у преносиве хартије од вриједности, као и свако друго инвестирање с циљем да се стекне добит, те да је апелант на основу јавне понуде акција постао власник удјела од 10,62860%, односно улога од 67.311,91 КМ. Имајући у виду Закон о приватизацији предузећа ("Службене новине ФБиХ" бр. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00, 61/01, 27/02, 33/02, 38/04 и 44/04), Општински суд је навео да тај закон прописује да је друштво које је приватизовано јавном понудом акција обавезно да се приликом прве регистрације након добијања рјешења о приватизацији региструје у акционарско друштво, што тужени није извршио. Дакле, како је навео Општински суд, апелант није стекао акције туженог који је приватизован које би могле да котирају на берзи или којима би се трговало на јавним тржиштима хартија од вриједности, а што је и једна од основних дјелатности апеланта као инвестиционог фонда. Даље, на основу чл. 340 и 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ као и члана 17 Статута туженог предвиђена је могућност члана друштва да иступи из друштва, а с обзиром да су се испунили разлози који се свде на незаконито поступање чланова друштва и то промјеном облика туженог друштва у друштво с ограниченом одговорношћу, апелант је спријечен да испуњава своје обавезе, као што је трговина хартијама од вриједности. У складу с тим, Општински суд је утврдио да је основан апелантов захтјев да иступи из друштва с обзиром да су се стекли услови предвиђени чланом 340 став 2 Закона о привредним друштвима ФБиХ. Такође, како је утврдио Општински суд, сваки члан друштва с ограниченом одговорношћу који иступи из друштва има право да му се надокнади тржишна вриједност његовог удјела на дан престанка чланства. У складу с тим, а на основу налаза и мишљења сталног судског вјештака економске струке, Општински суд је утврдио да сходно пословним књигама и финансијским извјештајима туженог вриједност апелантовог оснивачког удјела износи 67.312,00 КМ или 10,63 % с 31. децембром 2005. године. Апелантове наводе да је из годишњих финансијских извјештаја утврђено да тужени није евидентирао нити је имао основа да евидентира промјене на вриједности удјела, односно свог уписаног дијела, суд није прихватио. Стога, налаз и мишљење вјештака Општински суд је у цијелости прихватио због тога што га је сачинило стручно лице за наведену област које је у свом раду користило параметре за које суд сматра да су адекватни у конкретном случају, због чега је суд и одлучио као у изреци пресуде и у цијелости усвојио апелантов тужбени захтјев.

9. Пресудом Кантоналног суда број 003 0 Пж-07-000 046 од 2. децембра 2009. године жалба туженог је одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена. Кантонални суд је закључио да тужени у жалби неосновано приговара првостепеном суду да је повриједио одредбу члана 2 став 1 Закона о парничном поступку ФБиХ (у даљњем дијелу: ЗПП ФБиХ), утврдивши да из садржаја списка произилази да је побијаном одлуком одлучено у границама захтјева из тужбе. Даље, по мишљењу Кантоналног суда, тужени неосновано приговара првостепеном суду да је преурањено донио одлуку којом се усваја апелантов тужбени захтјев, иако наводно нису испуњени услови за доношење овакве одлуке прописани одредбама члана 340 Закона о привредним друштвима ФБиХ. Даље је наведено да из садржаја списка и побијане одлуке произилази да је првостепени суд утврдио чињенице од којих зависи правилна примјена чл. 340 и 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ, а након тога је усвојио тужиочев тужбени захтјев. Наиме, на основу изведених доказа, првостепени суд је утврдио и поред противљења апелантовог пуномоћника који је затражио заштиту мањинских акционара, а у складу с чланом 61 Закона о привредним друштвима ФБиХ, да је промјеном облика туженог у д.о.о. апелант спријечен да испуњава своје обавезе, а то је трговина хартијама од вриједности, због чега је испуњен услов да може да иступи из формираног друштва прописан одредбом члана 340 став 2 цитираног закона. Након тога, по мишљењу Кантоналног суда, првостепени суд је правилно примијенио члан 342 став 2 Закона о привредним друштвима ФБиХ сходно ком сваки члан друштва који иступи из друштва има право да му се надокнади тржишна вриједност његовог удјела на дан престанка чланства. Наведено је да је тржишну вриједност апелантовог удјела првостепени суд утврдио на основу стручно и објективно урађеног налаза вјештака економске струке. Вјештак је у свом налазу утврдио да према пословним књигама и финансијским извјештајима туженог вриједност апелантовог оснивачког удјела износи 67.312,00 КМ или 10,63% с 31. децембром 2005. године, а из годишњег финансијског извјештаја је утврдио да тужени није евидентирао, нити је имао основа да евидентира промјене на вриједност удјела односно свог уписаног капитала. Како је закључио Кантонални суд, првостепени суд је правилно поступио када је закључио да је приговор туженог да је апелантова тужба неблаговремена неоснован због тога што апелант није поднио захтјев да друштво откупи његове акције у року од осам дана од дана одржавања Скупштине Друштва на којој је одлучено о промјени облика друштва у д.о.о. (сходно члану 255 Закона о привредним друштвима), већ се ради о тужби члана Друштва ради иступања, која се подноси независно од тога да ли су Статутом утврђени услови, поступак и посљедице иступања и да ли је претходно захтјев за иступање поднесен Друштву. Даље је наведено да је неоснован навод жалбе да је апелант морао прије подношења тужбе да тражи да се поништи упис туженог у судски регистар, јер таква обавеза члана друштва који иступа из друштва не произилази из одредби члана 340 до 342 цитираног Закона о привредним друштвима ФБиХ. Такође је оцијенен као неоснован жалбени навод да у побијаној одлуци мора да буде наведен дан престанка чланства, јер се у том погледу ради о тужби за утврђење, којом се тражи од суда иступање из друштва, па дан доношења пресуде представља дан иступања из друштва. Кантонални суд наводи да тужени основано истиче да су у тужби наведена два тужиоца, и то апелант и "АБДС Друштво за управљање фондовима", али овај жалбени приговор није од утицаја на

правилност и законитост побијане одлуке. Наиме, из садржаја списка се види да је у петиту тужбе наведено да се тражи утврђивање да је апелант иступио из чланства туженог и да се налаже туженом да управо овом друштву надокнади на име улога износ од 67.311,91 КМ, а пресуда се односи на апеланта, а не и на "АБДС Друштво за управљање фондовима". Из наведених разлога Кантонални суд је на основу члана 226 ЗПП ФБиХ жалбу туженог одбио као неосновану и првостепену пресуду потврдио.

10. Пресудом Врховног суда број 070-0-Рев-10-000777 од 23. септембра 2010. године ревизија туженог је уважена, обје нижестепене пресуде преиначене тако да је одбијен као неоснован тужбени захтјев да се утврди да је апелант иступио из чланства Друштва туженог и да се наложи туженом да откупи улог који апелантово Друштво има у Друштву туженог у износу од 67.311,91 КМ, уз накнаду трошкова парничног поступка у износу од 4.500,00 КМ.

11. Образлажући разлоге за овакву одлуку, Врховни суд је навео да је према одредби члана 340 став 1 Закона о привредним друштвима ФБиХ, а који се односи на иступање и искључење члана из друштва, прописано да се уговором или статутом утврђују услови, поступак и посљедице иступања из друштва, а ставом 2 тог члана (на ком нижестепени судови заснивају своју одлуку), прописано је да члан друштва има право да тужбом код суда тражи да иступи из друштва ако су му остали чланови или органи друштва проузроковали штету, или је спријечен да испуњава своје обавезе, или му друштво намеће несразмјерне обавезе. Даље је наведено да су нижестепени судови донијели одлуке полазећи од схватања да апелант има право на тужбу ради иступања независно од тога да ли су статутом утврђени услови, поступак и посљедице иступања и да ли је претходно захтјев за иступање поднио туженом, као и да ли је донесена и каква је одлука органа друштва.

12. По мишљењу Врховног суда, у случају какав је овај, када се апелант као члан друштва користи правом на судску заштиту на основу члана 340 став 2 Закона о привредним друштвима ФБиХ, он то може да учини само када за то постоје оправдани разлози, а то су: да су му остали чланови или органи друштва проузроковали штету или је спријечен да испуњава своје обавезе, или да му друштво намеће несразмјерне обавезе, а то суд цијени у сваком конкретном случају. Апелантова тврдња (као разлог иступања) да је и поред његовог противљења на одржаној скупштини усвојен приједлог туженог да се региструје као д.о.о., да је због тога спријечен да испуњава своје обавезе - трговину вриједносним папирима, по оцјени Врховног суда, је ирелевантна и не представља оправдан разлог који би му давао право на иступање са становишта примјене члана 340 став 2 Закона о привредним друштвима ФБиХ. По оцјени Врховног суда, апелант није доказао (након што се тужени регистровао као д.о.о.), да је предузимао било шта у погледу остваривања својих чланских права и обавеза у друштву, што би потврђивало да је био спријечен да оствари та права и обавезе или да му је друштво наметнуло несразмјерне обавезе, и да је друштво пословало на начин којим је њему причињена штета, па је тај апелантов захтјев одбијен као неоснован. Врховни суд је закључио да апелантово чланство у друштву туженог није могло да престане с обзиром да нису били испуњени законски услови које прописује члан 342 став 2 Закона о привредним друштвима ФБиХ. Наиме, да би члану који иступа из друштва чланство заиста и престало, потребно је да му у смислу те законске норме друштво исплати и накнаду тржишне вриједности удјела на дан престанка чланства.

13. У том правцу, по мишљењу Врховног суда, тужени основано приговара погрешној примјени материјалног права наводећи да су нижестепени судови неосновано обавезали туженог да откупи удио апеланта као првотужиоца у износу од 67.311,91 КМ. Врховни суд наводи да цијена акције не представља њену номиналну (књиговодствену вриједност), већ да њена тржишна вриједност може да се утврди односом понуде и потражње на берзи, тако да тржишна вриједност акција расте без обзира на номиналну (књиговодствену) вриједност и обрнуто, па ако је слаб интерес за куповину акција без обзира на њену књиговодствену вриједност њена тржишна вриједност стагнираће и падати. Врховни суд наводи да се према томе, имајући у виду утврђене чињенице да апелантове акције нису биле предмет куповине и продаје на тржишту хартија од вриједности, супротно схватању нижестепених судова није могло чак ни да се претпостави по којој цијени би се на тржишту вршила њихова купопродаја. Из тих разлога судски вјештак је и навео да није ни могао да одреди њихову тржишну већ само књиговодствену вриједност. С обзиром да апелант другим правно релевантним чињеницама није доказао тржишну вриједност удјела, то са становишта члана 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ није било услова да се обавезе тужени на исплату номиналне (књиговодствене) вриједности удјела у износу од 67.311,91 КМ. Имајући у виду наведено, Врховни суд је закључио да је апелантов тужбени захтјев неоснован.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апелант сматра да му је оспореном пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

15. Апелант сматра да су повреде његових уставних права настале због погрешне примјене материјалног права. Наиме, апелант сматра да је суд произвољно примјенио материјално право када је закључио да предузећа која су приватизована "јавном понудом акција" не морају након проведене приватизације да се региструју ново друштво у мјешовитој својини које је настало након куповине акција као "акционарско друштво", већ да акционари новонасталог друштва сами одлучују о облику организовања приватизованог друштва. По апелантовом мишљењу, ново друштво настало у поступку приватизације нема правни континуитет с државним предузећем из ког је настало, јер у његову имовину улазе само оне ствари и права која су наведена у активном приватизационом подбилансу. Све остало остаје у државној својини, односно оно што није изричито у активном билансу и све ствари из неутралног биланса неприватизоване, а обавезе "бившег" предузећа побројане у пасивном подбилансу преузима држава односно надлежна Агенција за приватизацију. Апелант сматра да поступак јавног уписа акција у поступку приватизације представља само дио поступка сукцесивног оснивања новог акционарског друштва у мјешовитој својини у складу с одредбама Закона о привредним друштвима ФБиХ. Апелант закључује да је Врховни суд морао да примјени Закон о приватизацији предузећа и друге цитиране прописе да би правилно примјенио материјално право, а не само одредбе Закона о привредним друштвима ФБиХ, које је такође превише уско тумачено. Апелант сматра да је погрешно образложење Врховног суда да су нижестепени судови неправилно примјенили материјално право јер Закон о

приватизацији предузећа не садржи нити једну одредбу која директно обавезује новоприватизована друштва да у првој регистрацији свој статусни облик региструју као "акционарско друштво".

16. Апелант закључује да он једноставно није могао, а није нити смио, да средства која су уписана у његов капитал троши на куповање удјела у друштво с ограниченом одговорношћу којима се не тргује нити на једном јавном уређеном тржишту у ФБиХ из једноставног разлога што такво "тржиште удјела" није нити до данас успостављено у ФБиХ.

б) Одговор на апелацију

17. У вези с наводима апелације, Врховни суд сматра да при доношењу побијане одлуке није повријеђено његово право на правично суђење и имовину, нити је примјена права била произвољна.

18. Кантонални суд такође наводи да није повријеђено апелантово право на правично суђење из члана 6 Европске конвенције, као и његово право имовину из члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију.

19. Општински суд наводи да оспореном пресудом није повријеђено апелантово право на правично суђење и на имовину.

20. Тужени такође наводи да нису повријеђена апелантова права на правично суђење и имовину, па предлаже да се апелација као неоснована одбје.

V. Релевантни прописи

21. У **Закону о привредним друштвима ФБиХ** ("Службене новине ФБиХ" бр. 23/99, 45/00, 2/02, 67/02 и 29/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 340.

Иступање и искључење члана

Уговором или статутом утврђују се услови, поступак и посљедице иступања из друштва.

Члан друштва има право тужбом код суда тражити иступање из друштва, ако су му остали чланови или органи друштва проузроковали штету или је спријечен да испуњава своје обавезе, или му друштво намеће несоразмјерне обавезе.

Члан 342.

Иступањем и искључењем из чланства у друштву престају права која из тог чланства произилазе.

Члан који је иступио и члан који је искључен има право на надокнаду тржишне вриједности удјела на дан престанка чланства. (...)

VI. Допустивост

22. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

23. У складу с чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

24. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 070-0-Рев-10-000777 од 23. септембра 2010. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 29. октобра 2010. године, а апелација је поднесена 28. децембра 2010. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом

16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

25. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, те члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

26. Апелант оспорава наведену пресуду, тврдећи да му је том пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

27. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2. овог члана, што укључује:

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

28. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

29. Уставни суд примјеђује да се поступак у конкретном случају односи на питање обавезе туженог да откупи улог који апелант има код туженог, дакле на предмет грађанско-правне природе, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјењив у овом предмету. Стога, Уставни суд мора да испита да ли је тај поступак био правичан онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

30. Суштина апелантових навода у погледу права на правично суђење односи се на наводно погрешну примјену материјалног права из чл. 340 и 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ о оправданости разлога односно постојању услова за иступање апеланта из друштва туженог и остварење права која из тога према наведеним законским одредбама слиједе. У вези с тим, Уставни суд указује да сходно пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштениости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

31. Уставни суд, дакле, према наведеном ставу, може да се изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно примијенио релевантне позитивно-

правне прописе (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26), упусти у испитивање начина на који су их примијенили надлежни судови. У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води ка једном правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант проблематизује, испитати да ли су оспорене одлуке редовних судова засноване на произвољној примјени материјалног права.

32. Уставни суд запажа да је Врховни суд преиначио одлуке нижестепених судова цијенећи да су ти судови неправилно примијенили чл. 340 и 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ кад су закључили да апелант испуњава услове да иступи из чланства туженог, јер су му остали чланови туженог наводно проузроковали штету, односно спријечили да испуњава своје обавезе, односно наметнули му несразмјерене обавезе. У том контексту Уставни суд запажа да је Врховни суд дао разлоге зашто је неоснован став нижестепених судова да након извршене приватизације јавном продајом акција код прве регистрације друштва морају да се региструју као акционарско друштво, а Уставни суд у датом образложењу не налази никакву произвољност. Уставни суд даље запажа да је Врховни суд, позивајући се на Закон о привредним друштвима ФБиХ, образложио да апелант може да се користи правом на судску заштиту само када за то постоје оправдани разлози, а то су: да су му остали чланови или органи друштва проузроковали штету, или је спријечен да испуњава своје обавезе, или да му друштво намеће несразмјерне обавезе. И на крају, Уставни суд запажа да је Врховни суд истакао да у току поступка није утврђено да је апелант био спријечен да остварује своја права и обавезе или да му је друштво наметнуло несразмјерне обавезе, те да је друштво пословало на начин којим је њему причињена штета.

33. Уставни суд, као прво, сматра да материјално право није произвољно примјењено у оцјени свих судова да апелант има право на тужбу ради иступања из друштва туженог независно од тога да ли су статутом утврђени услови, поступак и посљедице иступања и да ли је претходно туженом поднио захтјев за иступање, као и да ли је донесена и каква је одлука органа друштва. Међутим, покретање тужбе према Закону о привредним друштвима ФБиХ, у случају какав је овај, када се апелант користи правом на судску заштиту и тужбом код суда тражи да иступи по основу члана 340 став 2 Закона о привредним друштвима ФБиХ, апелант може да предузме само када за то постоје законом предвиђени разлози. Нема произвољне примјене права у закључку Врховног суда да, супротно нижестепеним судским одлукама, нису постојали оправдани разлози да апелант иступи из друштва туженог, а то су: да су му остали чланови или органи друштва проузроковали штету или је спријечен да испуњава своје обавезе, или да му друштво намеће несразмјерне обавезе, а то суд цијени у сваком конкретном случају. Апелант није, дакле, доказао да је предузимао било што у погледу остваривања својих чланских права и обавеза у друштву, што би потврђивало да је био спријечен да оствари та права и обавезе, или да му је друштво наметнуло несразмјерне обавезе, и да је друштво пословало на начин којим је њему причињена штета. Због недовољности оправданих разлога за иступање, тај захтјев је Врховни суд одбио као неоснован, у чему Уставни суд не види никакву арбитрарност у примјени прописа. С обзиром на наведено, те имајући у виду садржај релевантних одредби

чл. 340 и 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ на којим је заснована оспорена одлука, Уставни суд не налази произвољност у закључку Врховног суда да је апелантов тужбени захтјев неоснован. Такође, по оцјени Уставног суда, нема произвољне примјене права из члана 342 Закона о привредним друштвима ФБиХ јер није било услова да се тужени обавезе да исплати номиналне вриједности удјела апелантових акција у друштву туженог. Уставни суд сматра да је Врховни суд, супротно наводима апелације, у образложењу оспорене одлуке дао довољно јасне, детаљне и прецизне разлоге за своје одлучење, те примјећује да не може да се закључи да је примјена релевантних прописа у било ком дијелу произвољна или неприхватљива сама по себи, као и да такво образложење из оспорене одлуке Уставни суд не сматра произвољним. Дакле, како је коначна одлука у овом предмету пресуда Врховног суда којом је овај спор, између осталог, ријешен примјеном Закона о привредним друштвима ФБиХ, узимајући у обзир чињенице спора које су утврдили нижестепени редовни судови, то Уставни суд апелационе наводе о погрешној примјени материјалног права сматра у цјелости неоснованим.

34. Уставни суд закључује да у оспореним одлукама нема ништа што би указивало на произвољност код примјене материјалног права, те да оспорена одлука садржи образложење које задовољава захтјеве из члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, Уставни суд сматра да у односу на ове апелантове наводе нема кршења права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

б) Право на имовину

35. Апелант, такође, сматра да му је оспораваном одлуком повријеђено и право на имовину из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром на то да се у суштини апелантови наводе о кршењу права на имовину заснивају на наводима о произвољној примјени материјално-правних прописа, што је Уставни суд већ апсолвирао у претходним тачкама ове одлуке у вези с чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о кршењу права на имовину из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, такође, неосновани.

VIII. Закључак

36. Не постоји кршење права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у смислу произвољности у примјени права у случају када Врховни суд на утврђене чињенице примијени позитивне законске прописе, а за шта је дао јасна, детаљна и логична образложења.

37. Такође, нема повреде нити права на имовину заштићеног одредбом члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у случају када се наводи који се односе на повреду права на имовину заснивају на наводима који се односе на произвољну примјену права с обзиром на већ закључено у односу на право на правично суђење.

38. На основу члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Сходно члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

631

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 252/11**, рјешавајући апелацију **Zejnebe Dobrić**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став 2. тачка b), члана 59. ст. 1. и 2. и члана 62. став 1. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 22/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
на сједници одржаној 10. априла 2014. године, donio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Zejnebe Dobrić**.

Утврђује се повреда члана II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Окружног суда у Добоју број 85 0 P 006393 10 Gž од 11. новембра 2010. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Добоју, који је дужан да по hitnom поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Добоју да, у складу са чланом 72. став 5. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zejneba Dobrić (у даљњем тексту: апелант), коју заступа Dragan Radović, адвокат из Добоја, поднијела је 15. јануара 2011. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Окружног суда у Добоју (у даљњем тексту: Окружни суд) број 85 0 P 006393 10 Gž од 11. новембра 2010. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" br. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Окружног суда и Mehmeda Dobrića (у даљњем тексту: туžени), као супротне стране у поступку, затражено је 24. октобра 2013. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд је доставио одговор на апелацију 31. октобра 2013. године. Туžени није доставио одговор на апелацију.

4. Одговор на апелацију достављен је апелантци 4. марта 2014. године.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta које произлазе из апелантиних навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин:

6. Основни суд у Добоју (у даљњем тексту: Основни суд) је Пресудом број 85 0 P 006393 07 P од 14. маја 2010. године утврдио да су апелантца и туžени у браку стекли некретнину означену са к.č. број 574/1, зв. Бара, у нарави нјива 4. класе, површине 65 м², к.о. Miljkovac, upisanu у п.л. број 316, што представља и одговара некретнини означеној са к.č. број 574/1, зв.

Bara, njiva 4. klase, površine 65 m², upisane u zk. uložak broj 264 k.o. Miljkovac (u daljnjem tekstu: sporna parcela), te da apelantici i tuženom po osnovu zajedničkog stjecanja u braku pripada suvlasnički dio od po 1/2 dijela na toj parceli.

7. U obrazloženju presude Osnovni sud je naveo da je na osnovu provedenih dokaza utvrdio da se sporna parcela vodi na imenu tuženog po osnovu ugovora o poklonu od 25. decembra 1972. godine koji je on, kao poklonoprimac, zaključio sa svojim ocem Mustafom Dobrićem, kao poklonodavcem, koji je sačinjen u toku trajanja braka između apelantice i tuženog, koji je zaključen 12. jula 1967. godine. Osim toga, navedeno je da je nesporno da su iste pamične strane već vodile spor oko podjele bračne tekovine, te da je u tom postupku Općinski sud u Tešnju (u daljnjem tekstu: Općinski sud) donio Presudu broj P-100/99 od 1. aprila 2002. godine. Tom presudom je utvrđeno da su apelantica i tuženi u braku stekli, između ostalog, i nekretnine među kojima je i "k.č. broj 574/1, zv. Bara, dvorište površine 481 m², k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 95 m², i k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 19 m²", sve upisano u k.o. Miljkovac, općina Doboj, te da, slijedom toga, apelantici pripada suvlasnički dio od 1/2 na predmetnoj imovini.

8. Dalje je navedeno da je Osnovni sud zaključio da iz provedenih dokaza proizlazi da je spornu parcelu u postupku koji je vođen kod Općinskog suda u predmetu broj P-100/99 omaškom izostavio apelantacin opunomoćenik prilikom preciziranja tužbenog zahtjeva, tako da o njoj tada nije ni odlučivano, pa je stoga, prema ocjeni Osnovnog suda, u ovoj pravnoj stvari osnovan apelantacin zahtjev da se utvrdi njeno pravo suvlasništva od 1/2 na spornoj parceli a koje proizlazi iz odredbe člana 270. stav 6. Porodičnog zakona i člana 49. Zakona o premjeru i katastru nekretnina.

9. Dalje je navedeno da je Osnovni sud imao u vidu prilikom donošenja svoje odluke da je pravosnažnom Presudom Općinskog suda broj P-100/99 od 12. aprila 2002. godine, između ostalog, utvrđeno da parcele k.č. broj 574/1, zv. Bara, dvorište površine 481 m², k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 95 m², i k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 19 m², sve upisane u posjedovni list broj 316, k.o. Miljkovac, predstavljaju bračnu tekovinu pamičnih stranaka ali da iz lista nekretnina broj 316, k.o. Miljkovac, proizlazi da parcelu broj 574/1, zv. Bara, čine: njiva 4. klase, površine 65 m², dvorište površine 481 m², stambena zgrada površine 95 m² i pomoćna zgrada površine 19 m², kao jedna katastarska čestica, te da sporna parcela, s obzirom na to da nije imala minimum površine potrebne za formiranje posebne katastarske parcele, nije ni označena kao posebna parcela, već kao dio parcele k.č. broj 574/1. Slijedom toga, prema stavu Osnovnog suda, proizlazi da i sporna parcela, kao neodvojivi dio cjeline, predstavlja imovinu pamičnih stranaka stečenu u toku trajanja njihovog braka. Osnovni sud je naročito istakao da je navod tuženog da sporna parcela predstavlja njegovu posebnu imovinu neosnovan, budući da je taj ugovor zaključen u vrijeme kada su apelantica i tuženi bili u braku.

10. Okružni sud je Presudom broj 85 0 P 006393 10 Gž od 11. novembra 2010. godine žalbu tuženog uvažio i prvostepenu presudu preinačio na način da je u cijelosti odbio apelantacin tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Okružni sud je istakao da je, i prema njegovom stavu, Osnovni sud pravilno zaključio da je tuženikov prigovor presuđene stvari neosnovan, budući da je nesporno da je dio parcele k.č. broj 574/1, zv. Bara (njiva 4. klase, površine 65 m²), izostavljen prilikom preciziranja tužbenog zahtjeva u predmetu Općinskog suda broj P 100/99, tako da o njemu taj sud nije ni odlučivao, niti da iz provedenih dokaza proizlazi da je o spornoj parceli donesena sudska odluka ili da je zaključeno sudsko poravnanje.

11. Međutim, prema stavu Okružnog suda, iz sadržaja spisa predmeta proizlazi da je tuženi kao poklonoprimac 25. decembra 1972. godine sa svojim ocem Mustafom Dobrićem kao poklonodavcem zaključio ugovor o poklonu kojim mu je otac poklonio dio od 1/1 nekretnine upisane u zk. uložak broj 116 k.o. Miljkovac, i to parcelu broj 146/2, oranica "Bara" od 1.230 m² (po novom premjeru, dio k.č. br. 574 i 575), te da se tuženi na osnovu tog ugovora na predmetnim nekretninama uknjižio kao posjednik sa dijelom 1/1 u listu nekretnina broj 316 k.o. Miljkovac. Navedeno je da je odredbama člana 270. stav 6. Porodičnog zakona propisano da pokloni trećih lica učinjeni tokom bračne zajednice ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira koji ih je bračni drug primio ukoliko drugačije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklon učinjen samo jednom od bračnih drugova.

12. Slijedom toga, Okružni sud je istakao da je Osnovni sud pravilno utvrdio da je sporna parcela u vlasništvu tuženog po osnovu spomenutog ugovora o poklonu, ali je pogrešno ocijenio da su se u konkretnom slučaju ispunile pretpostavke iz člana 270. stav 6. Porodičnog zakona, jer iz sadržaja ugovora o poklonu ne proizlazi da je poklonodavac želio učiniti poklon i apelantici i tuženom, kao bračnim supružnicima, a niti takve tvrdnje apelantice, kako je istakao Okružni sud, proizlaze iz ostalih provedenih dokaza, tako da se ne može smatrati da se ovdje radi o zajedničkom stjecanju imovine koju su apelantica i tuženi stekli tokom trajanja njihove bračne zajednice.

13. Slijedom toga, Okružni sud je zaključio da je Osnovni sud na osnovu raspoloživih dokaza pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje na koje je pogrešno primijenio materijalno pravo pa je uvažavanjem žalbe tuženog, uz primjenu člana 229. stav 1. tačka 4. ZPP, pobijanu presudu preinačio i odbio kao neosnovan apelantacin tužbeni zahtjev.

IV. Apelacija **a) Navodi iz apelacije**

14. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukom povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Ističe da je do navedene povrede došlo zbog pogrešne primjene materijalnog prava, i to člana 270. stav 6. Porodičnog zakona. U prilog svom stavu apelantica navodi da je nesporno da je tokom trajanja braka između nje i tuženog tužiočev otac poklonio tužiocu, između ostalog, i spornu parcelu. Međutim, kako apelantica ističe, tuženi tokom postupka nije uspio dokazati da je taj poklon učinjen izričito samo njemu, niti da postoje okolnosti koje bi ukazale da je otac tuženog htio da pokloni spornu parcelu samo tuženom, pa se u konkretnom slučaju trebala primijeniti zakonska pretpostavka da sporna parcela predstavlja zajedničku imovinu bračnih supružnika, kao što je to, prema apelantacinom stavu, utvrdio Osnovni sud. S druge strane, kako navodi apelantica, Okružni sud pogrešnim i nepravilnim tumačenjem citirane odredbe zauzima stav da se mora dokazivati zakonska pretpostavka da poklon učinjen jednom bračnom drugu tokom trajanja braka predstavlja zajedničku imovinu. Na ovakav način, kako apelantica tvrdi, Okružni sud prebacuje teret dokazivanja sa supružnika koji je primio poklon i koji tvrdi da je poklon učinjen samo njemu na drugog supružnika, što je nedopustivo s obzirom na postojeću zakonsku pretpostavku. Također, apelantica navodi da je ranije donesenom presudom utvrđeno da preostale parcele koje su bile predmet ugovora o poklonu između tuženog i njegovog oca čine zajedničku imovinu apelantice i tuženog, pa je stoga očigledno da je Okružni sud pogrešno primijenio materijalno pravo. Apelantica predlaže da Ustavni sud usvoji njenu apelaciju i ukine presudu

Okružnog suda kojem treba da naloži ponovno odlučivanje uz pravilnu primjenu materijalnog prava i u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju

15. U odgovoru na apelaciju Okružni sud je ponovio hronologiju predmetnog postupka, te razloge zbog čega je preinačio prvostepenu presudu, naglasivši da smatra da nije došlo do povrede prava na koje se apelantica poziva.

V. Relevantni propisi

16. U **Porodičnom zakonu** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 54/02 i 41/08) relevantne odredbe glase:

Član 269.

Imovina bračnih supružnika može biti posebna i zajednička.

Član 270. st. 5. i 6.

(5) Imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice, kao i prihvati iz te imovine, čine zajedničku imovinu.

(6) Pokloni trećih lica učinjeni tokom bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira na to koji ih je bračni drug primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih supružnika.

Član 272. stav 1.

Svakome od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine.

VI. Dopustivost

17. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

18. U skladu sa članom 18. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

19. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 85 0 P 006393 10 Gž od 11. novembra 2010. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 17. novembra 2010. godine a apelacija protiv navedene presude je podnesena 15. januara 2011. godine, te proizlazi da je podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav 1. Pravila Ustavnog suda.

20. Konačno, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz člana 18. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. 1, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelantica smatra da joj je osporenim presudom povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

23. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) pravo na imovinu;

24. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na mirno i neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

25. Apelantica smatra da joj je pravo na imovinu prekršeno zato što, kako navodi, sporna parcela u vezi s kojom je njen tužbeni zahtjev odbijen predstavlja zajedničku imovinu koju je ona stekla sa tuženim za vrijeme trajanja njihovog braka zbog čega ima pravo na ½ suvlasništva u toj imovini. S druge strane, Okružni sud je iz provedenih dokaza zaključio da je sporna parcela posebna imovina tuženog koju je stekao po osnovu ugovora o poklonu zaključenog sa njegovim ocem zbog čega apelantica nema pravo na suvlasništvo na toj imovini.

26. Prilikom razmatranja da li je povrijeđeno apelanticino pravo iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud, prije svega, mora utvrditi da li apelantica ima "imovinu" u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

27. Ustavni sud zapaža da je konkretnom slučaju riječ o sporu koji se tiče utvrđivanja zajedničke imovine bivših supružnika. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da Porodični zakon propisuje da zajedničku imovinu čini, *inter alia*, imovina koju su "bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice", a imovina koju je jedan bračni supružnik stekao prema nekom drugom zakonskom osnovu predstavlja njegovu posebnu imovinu. Dalje, Ustavni sud zapaža da Porodični zakon propisuje da su bračni supružnici suvlasnici sa ½ udjela u zajedničkoj imovini, a isključivi su vlasnici na posebnoj imovini. Međutim, da li je sva imovina koju su apelantica i njen bivši supružnik stekli u braku zajednička ili posebna imovina njenog bivšeg supružnika ključno je pitanje na koje su sudovi trebali odgovoriti radi razrješenja konkretnog spora, u skladu s relevantnim zakonom. Stoga, s obzirom na relevantne odredbe Porodičnog zakona i apelanticin tužbeni zahtjev, Ustavni sud smatra da je apelantica imala "legitimno očekivanje" da će njen zahtjev za utvrđivanje bračne stečevine, odnosno prava vlasništva od ½ na spornoj parceli, biti riješeno u njenu korist, što nesporno predstavlja "imovinu" u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

28. Dalje, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju osporenim presudom Okružnog suda odbijen apelanticin tužbeni zahtjev da se utvrdi da zajednički stečenu imovinu u braku sa tuženim čini i sporna parcela, te da apelantici po tom osnovu pripada ½ prava vlasništva na njoj i da je takvom odlukom, nesumnjivo, došlo do miješanja u apelantčinu imovinu.

29. S obzirom na to, Ustavni sud, kao sljedeće, mora ispitati da li je miješanje u apelantčino pravo na imovinu, na način kako je to rezultiralo osporenim odlukom, bilo opravdano. To može biti slučaj samo ako je (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) u skladu sa principom proporcionalnosti.

30. U vezi sa prvim pitanjem, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud svoju odluku zasnovao na odredbama člana 270. stav 6. Porodičnog zakona. Pri tome Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 270. stav 6. Porodičnog zakona propisano da "pokloni trećih lica učinjeni tokom bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira na to koji ih je bračni drug primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih supružnika".

Dovodeći u kontekst predmetne odredbe sa konkretnim slučajem i činjenicama koje proizlaze iz dostavljene dokumentacije, Ustavni sud zapaža da je nesporno da je spornu parcelu tuženi dobio na poklon na osnovu Ugovora o poklonu koji je zaključio 25. decembra 1972. godine sa svojim ocem, te da je od 12. jula 1967. godine u braku sa apelanticom. Dakle, tuženi je dobio poklon za vrijeme trajanja bračne zajednice sa apelanticom. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud utvrdio da je i sporna parcela (k.č. broj 574/1, zv. Bara, u naravi njiva 4. klase, površine 65 m²) faktički dio parcele broj 574/1 koja je bila predmet poklona tuženog i njegovog oca. Naime, Osnovni sud je istakao da iz lista nekretnina broj 316, k.o. Miljkovac, proizlazi da parcelu broj 574/1, zv. Bara, čine: njiva 4. klase, površine 65 m² (sporna parcela), dvorište površine 481 m², stambena zgrada površine 95 m² i pomoćna zgrada površine 19 m² kao jedna katastarska čestica, te da sporna parcela, s obzirom na to da nije imala minimum površine potrebne za formiranje posebne katastarske parcele, nije ni označena kao posebna parcela, već kao dio parcele k.č. broj 574/1. Slijedom toga, Osnovni sud je zaključio da i sporna parcela kao neodvojivi dio cjeline predstavlja zajedničku imovinu parničnih stranaka stečenu u toku trajanja njihovog braka. Pored toga, Ustavni sud primjećuje da je u postupku koji je vođen u Općinskom sudu povodom iste pravne stvari Presudom broj P-100/99 od 12. aprila 2002. godine (na koju se, kako to proizlazi iz dostavljene dokumentacije, tuženi nije žalio) utvrđeno, između ostalog, i da su sve preostale parcele (k.č. broj 574/1, zv. Bara-dvorište površine 481 m², k.č. broj 574/1, zv. Bara-stambena zgrada površine 95 m², i k.č. broj 574/1, zv. Bara-pomoćna zgrada površine 19 m²) koje su bile predmet poklona zajednička imovina apelantice i tuženog, te da je apelantica po tom osnovu suvlasnik sa dijelom od 1/2 na tim parcelama. Ustavni sud naročito zapaža da je Okružni sud u svojoj odluci istakao da je Osnovni sud u provedenom postupku, na osnovu raspoloživih dokaza, pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje.

31. Pri tome Ustavni sud primjećuje da je Okružni sud svoju odluku da sporna parcela predstavlja posebnu imovinu tuženog zasnovao, kako to proizlazi iz osporene presude, na ugovoru o poklonu jer iz njega, kako je istakao Okružni sud, ne proizlazi da je poklonodavac želio pokloniti nekretnine i apelantici, a niti takve tvrdnje apelantice proizlaze iz ostalih provedenih dokaza. Međutim, Ustavni sud zapaža da je odredbama člana 270. stav 6. jasno propisano da pokloni trećih lica učinjeni tokom bračne zajednice ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira na to koji ih je bračni drug primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih supružnika. Pri tome Ustavni sud pogotovo primjećuje da Okružni sud nije uzeo u obzir da je za preostale parcele koje su bile predmet istog ugovora o poklonu u postupku koji je vođen u Osnovnom sudu i koji je okončan pravomoćnom Presudom broj P-100/99 od 12. aprila 2002. godine prethodno utvrđeno da su zajednička imovina apelantice i tuženog, te zašto je u odnosu na spornu parcelu zaključio da se radi o posebnoj imovini tuženog.

32. Slijedom toga, Ustavni sud smatra da je Okružni sud arbitrarno primijenio materijalno pravo kad je odbio apelantičin tužbeni zahtjev sa obrazloženjem da, u smislu odredbi člana 270. stav 6. Porodičnog zakona, sporna parcela predstavlja posebnu imovinu tuženog, mada je Osnovni sud utvrdio da sporna parcela predstavlja dio parcele (koja je bila predmet poklona tuženog i njegovog oca) za koju je Općinski sud ranije (Presudom broj P-100/99 od 12. aprila 2002. godine) utvrdio da predstavlja zajedničku imovinu apelantice i tuženog, čime se umiješao u apelantičino pravo na imovinu.

33. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je Okružni sud arbitrarno primijenio relevantne odredbe Porodičnog zakona zbog čega miješanje u apelantičino pravo nije "u skladu sa zakonom", pa ostali aspekti člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju nisu relevantni, te ih Ustavni sud neće razmatrati.

34. Na osnovu izloženog Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudom Okružnog suda u konkretnom slučaju prekršeno apelantičino pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

35. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantičino pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je Okružni sud zaključkom da sporna parcela predstavlja posebnu imovinu tuženog arbitrarno primijenio odredbe Porodičnog zakona, mada je Osnovni sud u Doboju utvrdio da sporna parcela predstavlja dio parcele za koju je Općinski sud u Tešnju pravomoćnom Presudom broj P-100/99 od 12. aprila 2002. godine utvrdio da predstavlja zajedničku imovinu apelantice i tuženog.

36. Na osnovu člana 59. st. 1. i 2. i člana 62. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

37. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 252/11**, rješavajući apelaciju **Zejnebe Dobrić**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak 2. točka b), članka 59. st. 1. i 2. i članka 62. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 22/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Ćeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac

na sjednici održanoj 10. travnja 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Zejnebe Dobrić**.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Doboju broj 85 0 P 006393 10 Gž od 11. studenog 2010. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Doboju, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku sukladno članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Doboju da, sukladno članku 72. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i

Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zejneba Dobrić (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Dragan Radović, odvjetnik iz Doboja, podnijela je 15. siječnja 2011. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Okružnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 85 0 P 006393 10 Gž od 11. studenog 2010. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), koja su važila u vrijeme poduzimanja navedenih radnji, od Okružnog suda i Mehmeda Dobrića (u daljnjem tekstu: tuženi), kao suprotne strane u postupku, zatraženo je 24. listopada 2013. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Okružni sud je dostavio odgovor na apelaciju 31. listopada 2013. godine. Tuženi nije dostavio odgovor na apelaciju.

4. Odgovor na apelaciju dostavljen je apelantici 4. ožujka 2014. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Osnovni sud u Doboju (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) je Presudom broj 85 0 P 006393 07 P od 14. svibnja 2010. godine utvrdio da su apelantica i tuženi u braku stekli nekretninu označenu sa k.č. broj 574/1, zv. Bara, u naravi njiva 4. klase, površine 65 m², k.o. Miljkovac, upisanu u p.l. broj 316, što predstavlja i odgovara nekretnini označenoj sa k.č. broj 574/1, zv. Bara, njiva 4. klase, površine 65 m², upisane u zk. uložak broj 264 k.o. Miljkovac (u daljnjem tekstu: sporna parcela), te da apelantici i tuženom po osnovi zajedničkog stjecanja u braku pripada suvlasnički dio od po ½ dijela na toj parceli.

7. U obrazloženju presude Osnovni sud je naveo da je na temelju provedenih dokaza utvrdio da se sporna parcela vodi na imenu tuženog po osnovi ugovora o dogovoru o daru od 25. prosinca 1972. godine koji je on, kao daroprimac, zaključio sa svojim ocem Mustafom Dobrićem, kao darodavcem, koji je sačinjen u tijeku trajanja braka između apelantice i tuženog, koji je zaključen 12. srpnja 1967. godine. Osim toga, navedeno je da je nepobitno da su iste parničnice strane već vodile spor oko podjele bračne tekovine, te da je u tom postupku Općinski sud u Tešnju (u daljnjem tekstu: Općinski sud) donio Presudu broj P-100/99 od 1. travnja 2002. godine. Tom presudom je utvrđeno da su apelantica i tuženi u braku stekli, između ostalog, i nekretnine među kojima je i "k.č. broj 574/1, zv. Bara, dvorište površine 481 m², k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 95 m², i k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 19 m²", sve upisano u k.o. Miljkovac, općina Doboj, te da, slijedom toga, apelantici pripada suvlasnički dio od ½ na predmetnoj imovini.

8. Dalje je navedeno da je Osnovni sud zaključio da iz provedenih dokaza proizlazi da je spornu parcelu u postupku koji je vođen kod Općinskog suda u predmetu broj P-100/99 omaškom izostavio apelantičin opunomoćenik prilikom preciziranja tužbenog zahtjeva, tako da o njoj tada nije ni odlučivano, pa je stoga, prema ocjeni Osnovnog suda, u ovoj pravnoj stvari utemeljen apelantičin zahtjev da se utvrdi njezino pravo suvlasništva od ½ na spornoj parceli a koje proizlazi iz odredbe članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona i članka 49. Zakona o premljeru i katastru nekretnina.

9. Dalje je navedeno da je Osnovni sud imao u vidu prilikom donošenja svoje odluke da je pravomoćnom Presudom Općinskog suda broj P-100/99 od 12. travnja 2002. godine, između ostalog, utvrđeno da parcele k.č. broj 574/1, zv. Bara, dvorište površine 481 m², k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 95 m², i k.č. broj 574/1, zv. Bara, kuća i zgrade površine 19 m², sve upisane u posjedovni list broj 316, k.o. Miljkovac, predstavljaju bračnu tekovinu parničnih stranaka ali da iz lista nekretnina broj 316, k.o. Miljkovac, proizlazi da parcelu broj 574/1, zv. Bara, čine: njiva 4. klase, površine 65 m², dvorište površine 481 m², stambena zgrada površine 95 m² i pomoćna zgrada površine 19 m², kao jedna katastarska čestica, te da sporna parcela, obzirom na to da nije imala minimum površine potrebne za formiranje posebne katastarske parcele, nije ni označena kao posebna parcela, već kao dio parcele k.č. broj 574/1. Slijedom toga, prema stavu Osnovnog suda, proizlazi da i sporna parcela, kao neodvojivi dio cjeline, predstavlja imovinu parničnih stranaka stečenu u tijeku trajanja njihovog braka. Osnovni sud je naročito istaknuo da je navod tuženog da sporna parcela predstavlja njegovu posebnu imovinu neutemeljen, budući da je taj ugovor zaključen u vrijeme kada su apelantica i tuženi bili u braku.

10. Okružni sud je Presudom broj 85 0 P 006393 10 Gž od 11. studenog 2010. godine priziv tuženog uvažio i prvostupanjsku presudu preinačio na način da je u cijelosti odbio apelantičin tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Okružni sud je istaknuo da je, i prema njegovom stavu, Osnovni sud pravilno zaključio da je tuženikov prigovor presudene stvari neutemeljen, budući da je nesporno da je dio parcele k.č. broj 574/1, zv. Bara (njiva 4. klase, površine 65 m²), izostavljen prilikom preciziranja tužbenog zahtjeva u predmetu Općinskog suda broj P 100/99, tako da o njemu taj sud nije ni odlučivao, niti da iz provedenih dokaza proizlazi da je o spornoj parceli donesena sudska odluka ili da je zaključeno sudske poravnanje.

11. Međutim, prema stavu Okružnog suda, iz sadržaja spisa predmeta proizlazi da je tuženi kao daroprimac 25. prosinca 1972. godine sa svojim ocem Mustafom Dobrićem kao darodavcem zaključio ugovor o daru kojim mu je otac darovao dio od 1/1 nekretnine upisane u zk. uložak broj 116 k.o. Miljkovac, i to parcelu broj 146/2, oranica "Bara" od 1.230 m² (po novom premljeru, dio k.č. br. 574 i 575), te da se tuženi na temelju tog ugovora na predmetnim nekretninama uknjižio kao posjednik sa dijelom 1/1 u listu nekretnina broj 316 k.o. Miljkovac. Navedeno je da je odredbama članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona propisano da darovi trećih osoba učinjeni tijekom bračne zajednice ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira koji ih je bračni drug primio ukoliko drugačije ne proizlazi iz namjene dara, ili se iz okolnosti u momentu davanja dara može zaključiti da je dar učinjen samo jednom od bračnih drugova.

12. Slijedom toga, Okružni sud je istaknuo da je Osnovni sud pravilno utvrdio da je sporna parcela u vlasništvu tuženog po osnovi spomenutog ugovora o daru, ali je pogrešno ocijenio da su se u konkretnom slučaju ispunile pretpostavke iz članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona, jer iz sadržaja ugovora o daru ne proizlazi da je darodavac želio učiniti dar i apelantici i tuženom, kao bračnim supružnicima, a niti takve tvrdnje apelantice, kako je istaknuo Okružni sud, proizlaze iz ostalih provedenih dokaza, tako da se ne može smatrati da se ovdje radi o zajedničkom stjecanju imovine koju su apelantica i tuženi stekli tijekom trajanja njihove bračne zajednice.

13. Slijedom toga, Okružni sud je zaključio da je Osnovni sud na temelju raspoloživih dokaza pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje na koje je pogrešno primijenio materijalno pravo pa je uvažavanjem priziva tuženog, uz primjenu članka 229. stavak 1. točka 4. ZPP, pobijanu presudu preinačio i odbio kao neutemeljen apelantičin tužbeni zahtjev.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukom povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Ističe da je do navedene povrede došlo zbog pogrešne primjene materijalnog prava, i to članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona. U prilog svom stavu apelantica navodi da je nepobitno da je tijekom trajanja braka između nje i tuženog tužiteljjev otac darovao tužitelju, između ostalog, i spornu parcelu. Međutim, kako apelantica ističe, tuženi tijekom postupka nije uspio dokazati da je taj dar učinjen izričito samo njemu, niti da postoje okolnosti koje bi ukazale da je otac tuženog htio darivati spornu parcelu samo tuženom, pa se u konkretnom slučaju trebala primijeniti zakonska pretpostavka da sporna parcela predstavlja zajedničku imovinu bračnih supružnika, kao što je to, prema apelantičinom stavu, utvrdio Osnovni sud. S druge strane, kako navodi apelantica, Okružni sud pogrešnim i nepravilnim tumačenjem citirane odredbe zauzima stav da se mora dokazivati zakonska pretpostavka da dar učinjen jednom bračnom drugu tijekom trajanja braka predstavlja zajedničku imovinu. Na ovakav način, kako apelantica tvrdi, Okružni sud prebacuje teret dokazivanja sa supružnika koji je primio dar i koji tvrdi da je dar učinjen samo njemu na drugog supružnika, što je nedopustivo obzirom na postojeću zakonsku pretpostavku. Također, apelantica navodi da je ranije donesenom presudom utvrđeno da preostale parcele koje su bile predmetom ugovora o daru između tuženog i njegovog oca čine zajedničku imovinu apelantice i tuženog, pa je stoga očigledno da je Okružni sud pogrešno primijenio materijalno pravo. Apelantica predlaže da Ustavni sud usvoji njezinu apelaciju i ukine presudu Okružnog suda kojem treba naložiti ponovno odlučivanje uz pravilnu primjenu materijalnog prava i sukladno članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju

15. U odgovoru na apelaciju Okružni sud je ponovio kronologiju predmetnog postupka, te razloge zbog čega je preinačio prvostupanjsku presudu, naglasivši da smatra da nije došlo do povrede prava na koje se apelantica poziva.

V. Relevantni propisi

16. U **Porodičnom zakonu** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 54/02 i 41/08) relevantne odredbe glase:

Član 269.

Imovina bračnih supružnika može biti posebna i zajednička.

Član 270. st. 5. i 6.

(5) Imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine, čine zajedničku imovinu.

(6) Pokloni trećih lica učinjeni tokom bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira na to koji ih je bračni drug primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih supružnika.

Član 272. stav 1.

Svakome od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine.

VI. Dopustivost

17. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja

su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

18. Sukladno članku 18. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

19. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 85 0 P 006393 10 Gž od 11. studenog 2010. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelantica je primila 17. studenog 2010. godine a apelacija protiv navedene presude je podnesena 15. siječnja 2011. godine, te proizlazi da je podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak 1. Pravila Ustavnog suda.

20. Konačno, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz članka 18. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. 1, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelantica smatra da joj je osporenim presudom povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

23. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

k) pravo na imovinu;

24. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

25. Apelantica smatra da joj je pravo na imovinu prekršeno zato što, kako navodi, sporna parcela u svezi s kojom je njezin tužbeni zahtjev odbijen predstavlja zajedničku imovinu koju je ona stekla sa tuženim za vrijeme trajanja njihovog braka zbog čega ima pravo na 1/2 suvlasništva u toj imovini. S druge strane, Okružni sud je iz provedenih dokaza zaključio da je sporna parcela posebna imovina tuženog koju je stekao po osnovi ugovora o daru zaključenog sa njegovim ocem zbog čega apelantica nema pravo na suvlasništvo na toj imovini.

26. Prilikom razmatranja je li povrijeđeno apelantičino pravo iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud, prije svega, mora utvrditi ima li apelantica "imovinu" u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

27. Ustavni sud zapaža da je konkretnom slučaju riječ o sporu koji se tiče utvrđivanja zajedničke imovine bivših supružnika. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da Obiteljski zakon propisuje da zajedničku imovinu čini, *inter alia*, imovina koju su "bračni supružnici stekli radom tijekom bračne zajednice", a imovina koju je jedan bračni supružnik stekao prema nekoj drugoj zakonskoj osnovi predstavlja njegovu posebnu imovinu.

Dalje, Ustavni sud zapaža da Obiteljski zakon propisuje da su bračni supružnici suvlasnici sa ½ udjela u zajedničkoj imovini, a isključivi su vlasnici na posebnoj imovini. Međutim, je li sva imovina koju su apelantica i njezin bivši supružnik stekli u braku zajednička ili posebna imovina njezinog bivšeg supružnika ključno je pitanje na koje su sudovi trebali odgovoriti radi razrješenja konkretnog spora, sukladno relevantnom zakonu. Stoga, obzirom na relevantne odredbe Obiteljskog zakona i apelantičin tužbeni zahtjev, Ustavni sud smatra da je apelantica imala "legitimno očekivanje" da će njezin zahtjev za utvrđivanje bračne stečevine, odnosno prava vlasništva od ½ na spornoj parceli, biti riješeno u njezinu korist, što nesporno predstavlja "imovinu" u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

28. Dalje, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju osporenom presudom Okružnog suda odbijen apelantičin tužbeni zahtjev da se utvrdi da zajednički stečenu imovinu u braku sa tuženim čini i sporna parcela, te da apelantici po toj osnovi pripada ½ prava vlasništva na njoj i da je takvom odlukom, nedvojbeno, došlo do miješanja u apelantičinu imovinu.

29. Obzirom na to, Ustavni sud, kao sljedeće, mora ispitati je li miješanje u apelantičino pravo na imovinu, na način kako je to rezultiralo osporenom odlukom, bilo opravdano. To može biti slučaj samo ako je (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) sukladno principu proporcionalnosti.

30. U svezi sa prvim pitanjem, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud svoju odluku utemeljio na odredbama članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona. Pri tome Ustavni sud ukazuje da je odredbama članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona propisano da "pokloni trećih lica učinjeni tokom bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira na to koji ih je bračni drug primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona, ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih supružnika". Dovodeći u kontekst predmetne odredbe sa konkretnim slučajem i činjenicama koje proizlaze iz dostavljene dokumentacije, Ustavni sud zapaža da je nepobitno da je spornu parcelu tuženi dobio na dar na temelju Ugovora o daru koji je zaključio 25. prosinca 1972. godine sa svojim ocem, te da je od 12. srpnja 1967. godine u braku sa apelanticom. Dakle, tuženi je dobio dar za vrijeme trajanja bračne zajednice sa apelanticom. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud utvrdio da je i sporna parcela (k.č. broj 574/1, zv. Bara, u naravi njiva 4. klase, površine 65 m²) faktički dio parcele broj 574/1 koja je bila predmetom dara tuženog i njegovog oca. Naime, Osnovni sud je istaknuo da iz lista nekretnina broj 316, k.o. Miljkovac, proizlazi da parcelu broj 574/1, zv. Bara, čine: njiva 4. klase, površine 65 m² (sporna parcela), dvorište površine 481 m², stambena zgrada površine 95 m² i pomoćna zgrada površine 19 m² kao jedna katastarska čestica, te da sporna parcela, obzirom na to da nije imala minimum površine potrebne za formiranje posebne katastarske parcele, nije ni označena kao posebna parcela, već kao dio parcele k.č. broj 574/1. Slijedom toga, Osnovni sud je zaključio da i sporna parcela kao neodvojivi dio cjeline predstavlja zajedničku imovinu parničnih stranaka stečenu u tijeku trajanja njihovog braka. Pored toga, Ustavni sud primjećuje da je u postupku koji je vođen u Općinskom sudu povodom iste pravne stvari Presudom broj P-100/99 od 12. travnja 2002. godine (na koju se, kako to proizlazi iz dostavljene dokumentacije, tuženi nije žalio) utvrđeno, između ostalog, i da su sve preostale parcele (k.č. broj 574/1, zv. Bara-dvorište površine 481 m², k.č. broj 574/1, zv. Bara-stambena zgrada površine 95 m², i k.č. broj 574/1, zv. Bara-pomoćna zgrada površine 19 m²) koje su bile predmetom dara zajednička imovina apelantice i tuženog, te da je apelantica po toj osnovi suvlasnik sa dijelom od ½ na tim

parcelama. Ustavni sud naročito zapaža da je Okružni sud u svojoj odluci istaknuo da je Osnovni sud u provedenom postupku, na temelju raspoloživih dokaza, pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje.

31. Pri tome Ustavni sud primjećuje da je Okružni sud svoju odluku da sporna parcela predstavlja posebnu imovinu tuženog utemeljio, kako to proizlazi iz osporene presude, na ugovoru o daru jer iz njega, kako je istaknuo Okružni sud, ne proizlazi da je darodavac želio darovati nekretnine i apelantici, a niti takve tvrdnje apelantice proizlaze iz ostalih provedenih dokaza. Međutim, Ustavni sud zapaža da je odredbama članka 270. stavak 6. jasno propisano da darovi trećih osoba učinjeni tijekom bračne zajednice ulaze u zajedničku bračnu imovinu bez obzira na to koji ih je bračni drug primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene dara, ili se iz okolnosti u momentu davanja dara može zaključiti da je darodavac želio učiniti dar samo jednom od bračnih supružnika. Pri tome Ustavni sud pogotovo primjećuje da Okružni sud nije uzeo u obzir da je za preostale parcele koje su bile predmetom istog ugovora o daru u postupku koji je vođen u Osnovnom sudu i koji je okončan pravomoćnom Presudom broj P-100/99 od 12. travnja 2002. godine prethodno utvrđeno da su zajednička imovina apelantice i tuženog, te zašto je u odnosu na spornu parcelu zaključio da se radi o posebnoj imovini tuženog.

32. Slijedom toga, Ustavni sud smatra da je Okružni sud arbitrarno primijenio materijalno pravo kad je odbio apelantičin tužbeni zahtjev sa obrazloženjem da, u smislu odredbi članka 270. stavak 6. Obiteljskog zakona, sporna parcela predstavlja posebnu imovinu tuženog, mada je Osnovni sud utvrdio da sporna parcela predstavlja dio parcele (koja je bila predmetom dara tuženog i njegovog oca) za koju je Općinski sud ranije (Presudom broj P-100/99 od 12. travnja 2002. godine) utvrdio da predstavlja zajedničku imovinu apelantice i tuženog, čime se umiješao u apelantičino pravo na imovinu.

33. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je Okružni sud arbitrarno primijenio relevantne odredbe Obiteljskog zakona zbog čega miješanje u apelantičino pravo nije "sukladno zakonu", pa ostali aspekti članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju nisu relevantni, te ih Ustavni sud neće razmatrati.

34. Na temelju izloženog Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudom Okružnog suda u konkretnom slučaju prekršeno apelantičino pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

35. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantičino pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada je Okružni sud zaključkom da sporna parcela predstavlja posebnu imovinu tuženog arbitrarno primijenio odredbe Obiteljskog zakona, mada je Osnovni sud u Doboju utvrdio da sporna parcela predstavlja dio parcele za koju je Općinski sud u Tešnju pravomoćnom Presudom broj P-100/99 od 12. travnja 2002. godine utvrdio da predstavlja zajedničku imovinu apelantice i tuženog.

36. Na temelju članka 59. st. 1. i 2. i članka 62. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

37. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 252/11, рјешавајући апелацију **Зејнебе Добраћ**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став 2 тачка б), члана 59 ст. 1 и 2 и члана 62 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 22/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ћеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 10. априла 2014. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Зејнебе Добраћ**.

Утврђује се повреда члана П/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Окружног суда у Добоју број 85 0 П 006393 10 Гж од 11. новембра 2010. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Добоју, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом П/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Добоју да, у складу са чланом 72 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Зејнеба Добраћ (у даљњем тексту: апеланткиња), коју заступа Драган Радовић, адвокат из Добоја, поднијела је 15. јануара 2011. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Окружног суда у Добоју (у даљњем тексту: Окружни суд) број 85 0 П 006393 10 Гж од 11. новембра 2010. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Окружног суда и Мехмеда Добраћа (у даљњем тексту: тужени), као супротне стране у поступку, затражено је 24. октобра 2013. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд је доставио одговор на апелацију 31. октобра 2013. године. Тужени није доставио одговор на апелацију.

4. Одговор на апелацију достављен је апеланткињи 4. марта 2014. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

6. Основни суд у Добоју (у даљњем тексту: Основни суд) је Пресудом број 85 0 П 006393 07 П од 14. маја 2010.

године утврдио да су апеланткиња и тужени у браку стекли непокретност означену са к.ч. број 574/1, зв. Бара, у нарави њива 4. класе, површине 65 м², к.о. Миљковац, уписану у п.л. број 316, што представља и одговара непокретности означеној са к.ч. број 574/1, зв. Бара, њива 4. класе, површине 65 м², уписане у зк. уложак број 264 к.о. Миљковац (у даљњем тексту: спорна парцела), те да апеланткињи и туженом по основу заједничког стицања у браку припада сувласнички дио од по ½ дијела на тој парцели.

7. У образложењу пресуде Основни суд је навео да је на основу спроведених доказа утврдио да се спорна парцела води на имену туженог по основу уговора о поклону од 25. децембра 1972. године који је он, као поклонопримац, закључио са својим оцем Мустафом Добраћем, као поклонодавцем, који је сачињен у току трајања брака између апеланткиње и туженог, који је закључен 12. јула 1967. године. Осим тога, наведено је да је неспорно да су исте парничне стране већ водиле спор око подјеле брачне тековине, те да је у том поступку Општински суд у Тешњу (у даљњем тексту: Општински суд) донио Пресуду број П-100/99 од 1. априла 2002. године. Том пресудом је утврђено да су апеланткиња и тужени у браку стекли, између осталог, и непокретности међу којима је и "к.ч. број 574/1, зв. Бара, двориште површине 481 м², к.ч. број 574/1, зв. Бара, кућа и зграде површине 95 м², и к.ч. број 574/1, зв. Бара, кућа и зграде површине 19 м²", све уписано у к.о. Миљковац, општина Добој, те да, слиједом тога, апеланткињи припада сувласнички дио од ½ на предметној имовини.

8. Даље је наведено да је Основни суд закључио да из спроведених доказа произилази да је спорну парцелу у поступку који је вођен код Општинског суда у предмету број П-100/99 омашком изоставио апеланткињин пуномоћник приликом прецизирања тужбеног захтјева, тако да о њој тада није ни одлучивано, па је стога, према оцјени Основног суда, у овој правној ствари основан апеланткињин захтјев да се утврди њено право сувласништва од ½ на спорној парцели а које произилази из одредбе члана 270 став 6 Породичног закона и члана 49 Закона о премјеру и катастру непокретности.

9. Даље је наведено да је Основни суд имао у виду приликом доношења своје одлуке да је правоснажном Пресудом Општинског суда број П-100/99 од 12. априла 2002. године, између осталог, утврђено да парцеле к.ч. број 574/1, зв. Бара, двориште површине 481 м², к.ч. број 574/1, зв. Бара, кућа и зграде површине 95 м², и к.ч. број 574/1, зв. Бара, кућа и зграде површине 19 м², све уписане у посједовни лист број 316, к.о. Миљковац, представљају брачну тековину парничних странака али да из листа непокретности број 316, к.о. Миљковац, произилази да парцелу број 574/1, зв. Бара, чине: њива 4. класе, површине 65 м², двориште површине 481 м², стамбена зграда површине 95 м² и помоћна зграда површине 19 м², као једна катастарска честица, те да спорна парцела, с обзиром на то да није имала минимум површине потребне за формирање посебне катастарске парцеле, није ни означена као посебна парцела, већ као дио парцеле к.ч. број 574/1. Слиједом тога, према ставу Основног суда, произилази да и спорна парцела, као неодвојиви дио цјелине, представља имовину парничних странака стечену у току трајања њиховог брака. Основни суд је нарочито истакао да је навод туженог да спорна парцела представља његову посебну имовину неоснован, будући да је тај уговор закључен у вријеме када су апеланткиња и тужени били у браку.

10. Окружни суд је Пресудом број 85 0 П 006393 10 Гж од 11. новембра 2010. године жалбу туженог уважио и

првостепену пресуду преиначио на начин да је у цијелости одбио апеланткињин тужбени захтјев. У образложењу пресуде Окружни суд је истакао да је, и према његовом ставу, Основни суд правилно закључио да је тужеников приговор пресуђене ствари неоснован, будући да је неспорно да је дио парцеле к.ч. број 574/1, зв. Бара (њива 4. класе, површине 65 м²), изостављен приликом прецизирања тужбеног захтјева у предмету Општинског суда број П 100/99, тако да о њему тај суд није ни одлучивао, нити да из спроведених доказа произилази да је о спорној парцели донесена судска одлука или да је закључено судско поравнање.

11. Међутим, према ставу Окружног суда, из садржине списка предмета произилази да је тужени као поклонопримац 25. децембра 1972. године са својим оцем Мустафом Добрићем као поклонодавцем закључио уговор о поклону којим му је отац поклатио дио од 1/1 непокретности уписане у зк. уложак број 116 к.о. Миљковац, и то парцелу број 146/2, ораница "Бара" од 1.230 м² (по новом премјеру, дио к.ч. бр. 574 и 575), те да се тужени на основу тог уговора на предметним непокретностима укњижио као посједник са дијелом 1/1 у листу непокретности број 316 к.о. Миљковац. Наведено је да је одредбама члана 270 став 6 Породичног закона прописано да поклати трећих лица учињени током брачне заједнице улазе у заједничку брачну имовину без обзира који их је брачни друг примио уколико другачије не произилази из намјене поклата, или се из околности у моменту давања поклата може закључити да је поклон учињен само једном од брачних другова.

12. Слиједом тога, Окружни суд је истакао да је Основни суд правилно утврдио да је спорна парцела у својини туженог по основу поменутог уговора о поклону, али је погрешно оцијенио да су се у конкретном случају испуниле претпоставке из члана 270 став 6 Породичног закона, јер из садржине уговора о поклону не произилази да је поклонодавац желио учинити поклон и апеланткињи и туженом, као брачним супружницима, а нити такве тврдње апеланткиње, како је истакао Окружни суд, произилазе из осталих спроведених доказа, тако да се не може сматрати да се овдје ради о заједничком стицању имовине коју су апеланткиња и тужени стекли током трајања њихове брачне заједнице.

13. Слиједом тога, Окружни суд је закључио да је Основни суд на основу расположивих доказа правилно и потпуно утврдио чињенично стање на које је погрешно примјенио материјално право па је уважавањем жалбе туженог, уз примјену члана 229 став 1 тачка 4 ЗПП, побјигану пресуду преиначио и одбио као неоснован апеланткињин тужбени захтјев.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апеланткиња сматра да јој је оспореном одлуком повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Истиче да је до наведене повреде дошло због погрешне примјене материјалног права, и то члана 270 став 6 Породичног закона. У прилог свом ставу апеланткиња наводи да је неспорно да је током трајања брака између ње и туженог тужиочев отац поклатио тужиоцу, између осталог, и спорну парцелу. Међутим, како апеланткиња истиче, тужени током поступка није успио доказати да је тај поклон учињен изричито само њему, нити да постоје околности које би указале да је отац туженог хтио да поклати спорну парцелу

само туженом, па се у конкретном случају требала примјенити законска претпоставка да спорна парцела представља заједничку имовину брачних супружника, као што је то, према апеланткињином ставу, утврдио Основни суд. С друге стране, како наводи апеланткиња, Окружни суд погрешним и неправилним тумачењем цитиране одредбе заузима став да се мора доказивати законска претпоставка да поклон учињен једном брачном другу током трајања брака представља заједничку имовину. На овакав начин, како апеланткиња тврди, Окружни суд пребацује терет доказивања са супружника који је примио поклон и који тврди да је поклон учињен само њему на другог супружника, што је недопустиво с обзиром на постојећу законску претпоставку. Такође, апеланткиња наводи да је раније донесеном пресудом утврђено да преостале парцеле које су биле предмет уговора о поклону између туженог и његовог оца чине заједничку имовину апеланткиње и туженог, па је стога очигледно да је Окружни суд погрешно примјенио материјално право. Апеланткиња предлаже да Уставни суд усвоји њену апелацију и укине пресуду Окружног суда којем треба да наложи поновно одлучивање уз правилну примјену материјалног права и у складу са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

б) Одговор на апелацију

15. У одговору на апелацију Окружни суд је поновно хронологију предметног поступка, те разлоге због чега је преиначио првостепену пресуду, нагласивши да сматра да није дошло до повреде права на које се апеланткиња позива.

V. Релевантни прописи

16. У **Породичном закону** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 54/02 и 41/08) релевантне одредбе гласе:

Члан 269.

Имовина брачних супружника може бити посебна и заједничка.

Члан 270. ст. 5. и 6.

(5) Имовина коју су брачни супружници стекли радом током брачне заједнице, као и приходи из те имовине, чине заједничку имовину.

(6) Поклати трећих лица учињени током брачне заједнице (у новцу, стварима, пружању помоћи радом и сл.) улазе у заједничку брачну имовину без обзира на то који их је брачни друг примио, уколико другачије не произилази из намјене поклата, или се из околности у моменту давања поклата може закључити да је поклонодавац желио учинити поклон само једном од брачних супружника.

Члан 272. став 1.

Свакоме од брачних супружника припада по једна половина заједничке имовине.

VI. Допустивост

17. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

18. У складу са чланом 18 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може разматрати апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побига, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

19. У конкретном случају предмет оспоравања апелационо је Пресуда Окружног суда број 85 0 П 006393 10 Гж од 11. новембра 2010. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 17. новембра 2010. године а апелација против наведене пресуде је поднесена 15. јануара 2011. године, те произилази да је поднесена у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став 1 Правила Уставног суда.

20. Коначно, апелација у овом дијелу испуњава и услове из члана 18 ст. 3 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. 1, 3 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштености.

VII. Меритум

22. Апеланткиња сматра да јој је оспореном пресудом повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

23. Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) право на имовину;

24. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбједила наплату пореза или других доприноса или казни.

25. Апеланткиња сматра да јој је право на имовину прекршено зато што, како наводи, спорна парцела у вези с којом је њен тужбени захтјев одбијен представља заједничку имовину коју је она стекла са туженим за вријеме трајања њиховог брака због чега има право на ½ сувласништва у тој имовини. С друге стране, Окружни суд је из спроведених доказа закључио да је спорна парцела посебна имовина туженог коју је стекао по основу уговора о поклону закљученог са његовим оцем због чега апеланткиња нема право на сувласништво на тој имовини.

26. Приликом разматрања да ли је повријеђено апеланткињино право из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд, прије свега, мора утврдити да ли апеланткиња има "имовину" у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

27. Уставни суд запажа да је конкретном случају ријеч о спору који се тиче утврђивања заједничке имовине бивших супружника. У вези с тим, Уставни суд запажа да Породични закон прописује да заједничку имовину чини, *inter alia*, имовина коју су "брачни супружници стекли радом током брачне заједнице", а имовина коју је један брачни супружник стекао према неком другом законском основу представља његову посебну имовину. Даље, Уставни суд запажа да Породични закон прописује да су брачни супружници сувласници са ½ удјела у заједничкој имовини, а искључиви

су власници на посебној имовини. Међутим, да ли је сва имовина коју су апеланткиња и њен бивши супружник стекли у браку заједничка или посебна имовина њеног бившег супружника кључно је питање на које су судови требали одговорити ради разрјешења конкретне спора, у складу с релевантним законом. Стога, с обзиром на релевантне одредбе Породичног закона и апеланткињин тужбени захтјев, Уставни суд сматра да је апеланткиња имала "леgitимно очекивање" да ће њен захтјев за утврђивање брачне стечевине, односно права својине од ½ на спорној парцели, бити ријешено у њену корист, што неспорно представља "имовину" у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

28. Даље, Уставни суд запажа да је у конкретном случају оспореном пресудом Окружног суда одбијен апеланткињин тужбени захтјев да се утврди да заједнички стечену имовину у браку са туженим чини и спорна парцела, те да апеланткињи по том основу припада ½ права својине на њој и да је таквом одлуком, несумњиво, дошло до мијешања у апеланткињину имовину.

29. С обзиром на то, Уставни суд, као сљедеће, мора испитати да ли је мијешање у апеланткињино право на имовину, на начин како је то резултирало оспореном одлуком, било оправдано. То може бити случај само ако је (а) предвиђено законом, (б) у јавном интересу и (ц) у складу са принципом пропорционалности.

30. У вези са првим питањем, Уставни суд запажа да је Окружни суд своју одлуку засновао на одредбама члана 270 став 6 Породичног закона. При томе Уставни суд указује да је одредбама члана 270 став 6 Породичног закона прописано да "поклона трећих лица учињени током брачне заједнице (у новцу, стварима, пружању помоћи радом и сл.) улазе у заједничку брачну имовину без обзира на то који их је брачни друг примио, уколико друкчије не произилази из намјене поклона, или се из околности у моменту давања поклона може закључити да је поклонодавац желио учинити поклон само једном од брачних супружника". Доводећи у контекст предметне одредбе са конкретним случајем и чињеницама које произилазе из достављене документације, Уставни суд запажа да је неспорно да је спорну парцелу тужени добио на поклон на основу Уговора о поклону који је закључио 25. децембра 1972. године са својим оцем, те да је од 12. јула 1967. године у браку са апеланткињом. Дакле, тужени је добио поклон за вријеме трајања брачне заједнице са апеланткињом. Даље, Уставни суд запажа да је Основни суд утврдио да је спорна парцела (к.ч. број 574/1, зв. Бара, у нарави њива 4. класе, површине 65 м²) фактички дио парцеле број 574/1 која је била предмет поклона туженог и његовог оца. Наиме, Основни суд је истакао да из листа непокретности број 316, к.о. Миљковац, произилази да парцелу број 574/1, зв. Бара, чине: њива 4. класе, површине 65 м² (спорна парцела), двориште површине 481 м², стамбена зграда површине 95 м² и помоћна зграда површине 19 м² као једна катастарска честица, те да спорна парцела, с обзиром на то да није имала минимум површине потребне за формирање посебне катастарске парцеле, није ни означена као посебна парцела, већ као дио парцеле к.ч. број 574/1. Слједом тога, Основни суд је закључио да је спорна парцела као неодвојиви дио цјелине представља заједничку имовину парничних странака стечену у току трајања њиховог брака. Поред тога, Уставни суд примјеђује да је у поступку који је вођен у Општинском суду поводом исте правне ствари Пресудом број П-100/99 од 12. априла 2002. године (на коју се, како то произилази из достављене документације, тужени није жалио) утврђено, између осталог, и да су све преостале парцеле (к.ч. број 574/1, зв. Бара-двориште површине 481 м²,

к.ч. број 574/1, зв. Бара-стамбена зграда површине 95 м², и к.ч. број 574/1, зв. Бара-помоћна зграда површине 19 м²) које су биле предмет поклона заједничка имовина апеланткиње и туженог, те да је апеланткиња по том основу сувласник са дијелом од ½ на тим парцелама. Уставни суд нарочито запажа да је Окружни суд у својој одлуци истакао да је Основни суд у спроведеном поступку, на основу расположивих доказа, правилно и потпуно утврдио чињенично стање.

31. При томе Уставни суд примјећује да је Окружни суд своју одлуку да спорна парцела представља посебну имовину туженог засновао, како то произилази из оспорене пресуде, на уговору о поклону јер из њега, како је истакао Окружни суд, не произилази да је поклонодавац желио поклонити непокретности и апеланткињи, а нити такве тврдње апеланткиње произилазе из осталих спроведених доказа. Међутим, Уставни суд запажа да је одредбама члана 270 став 6 јасно прописано да поклони трећих лица учињени током брачне заједнице улазе у заједничку брачну имовину без обзира на то који их је брачни друг примио, уколико друкчије не произилази из намјене поклона, или се из околности у моменту давања поклона може закључити да је поклонодавац желио учинити поклон само једном од брачних супружника. При томе Уставни суд поготово примјећује да Окружни суд није узео у обзир да је за преостале парцеле које су биле предмет истог уговора о поклону у поступку који је вођен у Основном суду и који је окончан правоснажном Пресудом број П-100/99 од 12. априла 2002. године претходно утврђено да су заједничка имовина апеланткиње и туженог, те зашто је у односу на спорну парцелу закључио да се ради о посебној имовини туженог.

32. Слједом тога, Уставни суд сматра да је Окружни суд арбитарно примјенио материјално право кад је одбио апеланткињин тужбени захтјев са образложењем да, у смислу одредби члана 270 став 6 Породичног закона, спорна парцела представља посебну имовину туженог, мада је Основни суд утврдио да спорна парцела представља дио парцеле (која је била предмет поклона туженог и његовог оца) за коју је Општински суд раније (Пресудом број П-100/99 од 12. априла 2002. године) утврдио да представља заједничку имовину апеланткиње и туженог, чиме се умијешао у апеланткињино право на имовину.

33. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да је Окружни суд арбитарно примјенио релевантне одредбе Породичног закона због чега мијешање у апеланткињино право није "у складу са законом", па остали аспекти члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију нису релевантни, те их Уставни суд неће разматрати.

34. На основу изложеног Уставни суд закључује да је оспореном пресудом Окружног суда у конкретном случају прекршено апеланткињино право на имовину из члана П/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

35. Уставни суд закључује да је повријеђено апеланткињино право на имовину из члана П/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је Окружни суд закључком да спорна парцела представља посебну имовину туженог арбитарно примјенио одредбе Породичног закона, мада је Основни суд у Добоју утврдио да спорна парцела представља дио парцеле за коју је Општински суд у Тешњу правоснажном Пресудом број П-100/99 од 12. априла 2002.

године утврдио да представља заједничку имовину апеланткиње и туженог.

36. На основу члана 59 ст. 1 и 2 и члана 62 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

37. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

ISPRAVKE

632

Nakon izvršenog sravnjivanja sa usvojenim tekstom odluke, utvrđeno je da se potkrala greška u Odluci Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju historijske građevine – Zgrada Slavije u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, broj 07.3-2.3-59/14-10 od 4. februara 2014. godine, objavljenoj u "Službenom glasniku BiH", broj 22/14 na bosanskom, srpskom i hrvatskom jeziku, te se daje sljedeća

ISPRAVKA

ODLUKE KOMISIJE ZA OČUVANJE NACIONALNIH SPOMENIKA O PROGLAŠENJU HISTORIJSKE GRAĐEVINE - ZGRADA SLAVIJE U SARAJEVU NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE

U Odluci Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju historijske građevine - Zgrada Slavije u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 22/14), u tački I stav 2. vrši se ispravka teksta, tako da se broj "XIXXX" zamjenjuje brojem "XXXIX".

Broj 07.3-2.5-58/14-3
10. aprila 2014. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća Komisije
Ljiljana Ševo, s. r.

Nakon izvršenog sravnjivanja sa usvojenim tekstom odluke, utvrđeno je da se potkrala greška u Odluci Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju povijesne građevine - Zgrada Slavije u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, broj 07.3-2.3-59/14-10 od 4. veljače 2014. godine objavljenoj u "Službenom glasniku BiH", broj 22/14 na bosanskom, srpskom i hrvatskom jeziku, te se daje sljedeći

ISPRAVAK

ODLUKE POVJERENSTVA ZA OČUVANJE NACIONALNIH SPOMENIKA O PROGLAŠENJU POVIJESNE GRAĐEVINE - ZGRADA SLAVIJE U SARAJEVU NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE

U Odluci Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju povijesne građevine - Zgrada Slavije u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 22/14), u tački I. stavak 2. vrši se ispravak teksta, tako da se broj "XIXXX" zamjenjuje brojem "XXXIX".

Broj 07.3-2.5-58/14-3
10. travnja 2014. godine
Sarajevo

Predsjedateljka Povjerenstva
Ljiljana Ševo, v. r.

Након извршеног савјивања са усвојеним текстом одлуке, утврђено је да се поткрала грешка у Одлуци Комисије за очување националних споменика о проглашењу историјске грађевине - Зграда Славије у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине, број 07.3-2.3-59/14-10 од 4. фебруара 2014. године, објављеној у "Службеном гласнику БиХ" број 22/14 на босанском, српском и хрватском језику, те се даје следећа

ИСПРАВКА
ОДЛУКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ОЧУВАЊЕ
НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА О ПРОГЛАШЕЊУ
ИСТОРИЈСКЕ ГРАЂЕВИНЕ - ЗГРАДА СЛАВИЈЕ У
САРАЈЕВУ НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

У Одлуци Комисије за очување националних споменика о проглашењу историјске грађевине - Зграда Славије у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 22/14), у тачки I став 2. врши се исправка текста, тако да се број "XIXXX" замјењује бројем "XXXIX".

Број 07.3-2.5-58/14-3

10. априла 2014. године

Сарајево

Председавајућа Комисије

Љиљана Шево, с. р.

633

Na osnovu člana 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

ИСПРАВКУ СПИСКА
ЛИЈЕКОВА КОЈИМА ЈЕ ИЗДАНА ДОЗВОЛА (У ОБНОВЉЕНОМ ПОСТУПКУ) ЗА СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ НА
ТРЖИШТЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Rb.	Zaštićeni naziv lijeka	Proizvođač (administrativno sjedište)	INN	Oblik lijeka	Doza	Sadržaj originalnog pakiranja	Režim izdavanja	Broj rješenja	Datum rješenja	Rješenje vrijedi do
1	SINDROXOCIN	Actavis Group PTC eh	doksorubicin	prašak za rastvor za infuziju	50 mg	kutija sa 1 bočicom od 30 ml	SZU	04-07.10-3925/13	27.2.2014	4.12.2018
2	SINDROXOCIN	Actavis Group PTC eh	doksorubicin	prašak za rastvor za infuziju	10 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za infuziju, u kutiji	SZU	04-07.10-3924/13	27.2.2014	4.12.2018
3	KREON 10000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	150 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	BRp	04-07.10-4920/13	18.2.2014	6.2.2019
4	KREON 25 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	300 mg	50 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4922/13	18.2.2014	6.2.2019
5	KREON 25 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	300 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4921/13	18.2.2014	6.2.2019
6	KREON 40 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	400 mg	50 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4933/13	18.2.2014	6.2.2019
7	KREON 40 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	400 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4932/13	18.2.2014	6.2.2019
8	OLICARD Relard	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	izosorbid mononitrat	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	60 mg	50 kapsula sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-3686/13	16.12.2013	10.12.2018
9	OLICARD Retard	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	izosorbid mononitrat	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	40 mg	50 kapsula sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-3679/13	16.12.2013	10.12.2018
10	BETOPTIC S	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	betaksolol	kapi za oko, suspenzija	2,5 mg/ml	5 ml kapi za oko, suspenzija u bočici, u kutiji	Rp	04-07.10-2365/13	10.1.2014	21.10.2018

11	ALOMIDE	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	lodoksamid	kapi za oko, otopina	1 mg/1 ml	5 ml kapi za oko, otopine	Rp	04-07.10-2364/13	5.11.2013	21.10.2018
12	MAXIDEX	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon	kapi za oko, suspenzija	1mg/1ml	5 ml kapi za oči, suspenzije	Rp	04-07.10-2134/13	5.11.2013	21.10.2018
13	MAXIDEX	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon	mast za oči	1 mg/1 g	3,5 g masti za oči	Rp	04-07.10-2135/13	5.11.2013	21.10.2018
14	MAXITROL	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon, neomicin, polimiksin B	kapi za oko, suspenzija	(1 mg + 3500 i.j. + 6000 i.j.)/ml	5 ml kapi za oči, suspenzije	Rp	04-07.10-2137/13	5.11.2013	21.10.2018
15	MAXITROL	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon, neomicin, polimiksin B	mast za oči	(1 mg + 3500 i.j. + 6000 i.j.)/g	3,5 g masti za oči	Rp	04-07.10-2136/13	5.11.2013	21.10.2018
16	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	25 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3797/13	10.12.2013	22.12.2018
17	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	50 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3797/13	10.12.2013	22.12.2018
18	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	100 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3799/13	10.12.2013	22.12.2018
19	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	200 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3800/13	10.12.2013	22.12.2018
20	LOTAR	ALKALOID AD-Skopje	losartan	film tableta	50 mg	30 film tableta	Rp	04-07.10-3828/13	13.12.2013	22.12.2018
21	LOTAR	ALKALOID AD-Skopje	losartan	film tableta	100 mg	30 film tableta	Rp	04-07.10-3829/13	13.12.2013	22.12.2018
22	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	5 mg	20 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3801/13	4.12.2013	22.12.2018
23	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	10 mg	10 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3803/13	4.12.2013	22.12.2018
24	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	10 mg	20 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3802/13	4.12.2013	22.12.2018
25	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	5 mg	10 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3804/13	4.12.2013	22.12.2018
26	VITAMIN C ALKALOID	ALKALOID AD-Skopje	askorbinska kiselina	tableta	500 mg	250 tableta (25 strip pakovanja po 10 tableta)	BRp	04-07.10-2304/13	9.12.2013	10.10.2018
27	MAGNEVIST	BAYER PHARMA AG	gadopentetska kiselina	otopina za injekciju	469 mg/ ml (0,5 mmol/ml)	bočica sa 10 ml otopine za injekciju u kutiji	ZU	04-07.10-3614/13	5.12.2013	18.12.2018
28	MAGNEVIST	BAYER PHARMA AG	gadopentetska kiselina	otopina za injekciju	469 mg/ ml (0,5 mmol/ml)	bočica sa 20 ml otopine za injekciju u kutiji	ZU	04-07.10-3615/13	5.12.2013	18.12.2018
29	KOGENATE Bayer 500 IU	BAYER PHARMA AG	faktor koagulacije VIII	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	500 IU	1 bočica sa Bio-Set uređajem sa praškom, 1 šprica sa 2,5 ml vode za injekciju	SZU	04-07.10-3613/13	24.12.2013	19.12.2018
30	KOGENATE Bayer 1000 IU	BAYER PHARMA AG	faktor koagulacije VIII	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	1000 IU	1 bočica sa Bio-Set uređajem sa praškom, 1 šprica sa 2,5 ml vode za injekciju	SZU	04-07.10-3612/13	24.12.2013	19.12.2018
31	XARELTO	BAYER PHARMA AG	rivaroksaban	film tableta	10 mg	10 film tableta	Rp	04-07.10-4627/13	25.2.2014	2.2.2019

32	ULTRAVIST 300	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	623, 4 mg	10 bočica po 50 ml	ZU	04-07.10-5844/13	21.2.2014	19.3.2019
33	ULTRAVIST 300	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	623, 4 mg	10 bočica po 100 ml	ZU	04-07.10-5845/13	21.2.2014	19.3.2019
34	ULTRAVIST 370	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	768,86 mg	10 bočica po 100 ml	ZU	04-07.10-5840/13	21.2.2014	19.3.2019
35	ULTRAVIST 370	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	768,86 mg	10 bočica po 50 ml	ZU	04-07.10-5839/13	21.2.2014	19.3.2019
36	CORONIS	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	karvedilol	tableta	12,5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-3976/13	26.12.2013	15.1.2019
37	ATEROZ	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	atorvastatin	film tableta	10 mg	30 film tableta (3 AI/AI blistera po 10 tableta)	Rp	04-07.10-3978/13	10.1.2014	15.1.2019
38	ATEROZ	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	atorvastatin	film tableta	20 mg	30 film tableta (3 AI/AI blistera po 10 tableta)	Rp	04-07.10-3979/13	10.1.2014	15.1.2019
39	AMPIBOS	BOSNALIJEK d.d.	ampicilin	kapsula, tvrda	500 mg	16 kapsula (2 blistera po 8 kapsula) u kutiji	Rp	04-07.10-4579/13	17.1.2014	25.2.2019
40	AMOXIBOS	BOSNALIJEK d.d.	amoksicilin	kapsula, tvrda	500 mg	16 kapsula	Rp	04-07.10-3809/13	25.12.2013	20.1.2019
41	BETHAGEN	BOSNALIJEK d.d.	betametazon, gentamicin	krema	(0,5 mg + 1,0 mg)/g	15 g kreme	Rp	04-07.10-3221/13	24.12.2013	19.12.2018
42	DIFEN	BOSNALIJEK d.d.	diklofenak	želučanootporna tableta	50 mg	20 želučanootpornih tableta	Rp	04-07.10-3224/13	17.12.2013	19.12.2018
43	REUKAP P	BOSNALIJEK d.d.	efedrin	kapi za nos, otopina	5 mg/ml	1 bočica sa 9 ml kapi za nos, otopine, u kutiji	BRp	04-07.10-3223/13	24.2.2014	4.12.2018
44	REUKAP	BOSNALIJEK d.d.	efedrin	kapi za nos, otopina	10 mg/ml	1 bočica sa 9 ml kapi za nos, otopine, u kutiji	BRp	04-07.10-3222/13	24.2.2014	4.12.2018
45	RHINOSTOP	BOSNALIJEK d.d.	paracetamol, pseudoefedrin, hlorfenamin (hlorfeniramin)	tableta	(251,00 mg + 61,20 mg + 2,54 mg)	10 tableta (1 blister)	BRp	04-07.10-1308/13	4.12.2013	30.1.2019
46	FENIX	BOSNALIJEK d.d.	pantoprazol	želučanootporna tableta	20 mg	28 želučanootpornih tableta	Rp	04-07.10-3225/13	16.12.2013	4.12.2018
47	FENIX	BOSNALIJEK d.d.	pantoprazol	želučanootporna tableta	40 mg	14 želučanootpornih tableta	Rp	04-07.10-3226/13	16.12.2013	4.12.2018
48	BRAMITOB	CHIESI PHARMACEUTICALS GmbH	tobramicin	rastvor za raspršivanje	300 mg/4 ml	56 (14x4) jednodoznih polietilenskih spremnika sa 4 ml rastvora za raspršivanje, po 4 spremnika u zaštitnoj vrećici, u kutiji	Rp	04-07.10-4569/13	7.2.2014	30.1.2019
49	TETAGAM P	CSL Behring GmbH	tetanus imunoglobulin	rastvor za injekciju	250 i.j./ml	1 ampula od 1 ml u kutiji	ZU	04-07.10-1240/12	20.1.2014	18.10.2017
50	HUMAN ALBUMIN 20% BEHRING	CSL Behring GmbH	albumin	rastvor za infuziju	200 g/1000 ml	50 ml rastvora za infuziju u staklenoj boci u kutiji	SZU	04-07.10-1241/12	3.2.2014	18.10.2017

51	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	čepić	500 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-3327/13	16.12.2013	16.12.2018
52	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	čepić	500 mg	30 čepića	Rp	04-07.10-3328/13	16.12.2013	16.12.2018
53	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	rektalna suspenzija	4 g/60 ml	7 klizmi po 60 ml rektalne suspenzije u kutiji	Rp	04-07.10-3329/13	18.12.2013	16.12.2018
54	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	gastrorezistentna tableta	500 mg	100 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3338/13	17.12.2013	16.12.2018
55	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	gastrorezistentna tableta	500 mg	50 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3330/13	17.12.2013	16.12.2018
56	URSOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	ursodeoksiholna kiselina	kapsula, tvrda	250 mg	100 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3334/13	25.12.2013	16.12.2018
57	URSOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	ursodeoksiholna kiselina	kapsula, tvrda	250 mg	50 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3333/13	25.12.2013	16.12.2018
58	FLUCON	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	flukonazol	kapsula, tvrda	50 mg	1 blister sa 7 kapsula, u kutiji	Rp	04-07.10-4707/13	31.12.2013	2.2.2019
59	FLUCON	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	flukonazol	kapsula, tvrda	150 mg	1 blister sa 1 kapsulom, u kutiji	Rp	04-07.10-4706/13	31.12.2013	2.2.2019
60	MONOZID 25	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	hidrohlortiazid	tableta	25 mg	30 tableta (1 Al/PVC blister sa 30 tableta)	Rp	04-07.10-2394/13	10.1.2014	23.10.2018
61	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	50 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5074/13	19.2.2014	19.3.2019
62	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	75 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5075/13	19.2.2014	19.3.2019
63	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	100 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5076/13	19.2.2014	19.3.2019
64	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	120 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5077/13	19.2.2014	19.3.2019
65	PROSPAN sirup	ENGELHARD ARZNEIMITTEL GmbH & Co.KG	suhi ekstrakt lista bršljana	oralna otopina	7 mg/ml	200 ml	BRp	04-07.10-3213/13	25.12.2013	21.12.2018
66	ZYPREXA	ELI LILLY Export S.A.	olanzapin	obložena tableta	5 mg	28 obloženih tableta	Δ Rp	04-07.10-3402/13	18.12.2013	19.12.2018
67	ZYPREXA	ELI LILLY Export S.A.	olanzapin	obložena tableta	10 mg	28 obloženih tableta	Δ Rp	04-07.10-3403/13	18.12.2013	19.12.2018
68	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	5 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3074/13	12.12.2013	21.11.2018
69	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	10 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3075/13	12.12.2013	21.11.2018
70	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	20 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3076/13	12.12.2013	21.11.2018
71	PEGASYS	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	peginterferon alfa-2a	rastvor za injekciju u napunjenoj šprici	135 mcg/0,5 ml	kutija sa 1 napunjenom špricom sa 0,5 ml rastvora sa iglom	SZU	04-07.10-3412/13	23.12.2013	22.12.2018

72	PEGASYS	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	peginterferon alfa-2a	rastvor za injekciju u napunjenoj šprici	180 mcg/0,5 ml	1 napunjena šprica sa 0,5 ml rastvora za injekciju	SZU	04-07.10-3413/13	23.12.2013	22.12.2018
73	PULMOZYME	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	dornaze alfa	rastvor za raspršivanje	2,5mg/2,5ml	6 ampula	Rp	04-07.10-2667/13	19.12.2013	20.11.2018
74	ORVAGIL D	GALENKA a.d.	metronidazol	film tableta	400 mg	20 film tableta	Rp	04-07.10-5806/13	17.2.2014	12.2.2019
75	HEPARIN GALENIKA	GALENKA a.d.	heparin	rastvor za injekciju	5 000 i.j./ml	5 ampula po 1 ml rastvora za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-5807/13	24.2.2014	13.2.2019
76	HEPARIN GALENIKA	GALENKA a.d.	heparin	rastvor za injekciju	25 000 i.j./5 ml	10 ampula po 5 ml rastvora za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-5808/13	24.2.2014	13.2.2019
77	BELAROM	HEMOFARM proizvodnja farmaceutskih proizvoda, d.o.o. Banja Luka	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml	5 ml	Rp	04-07.9-3650/12	21.2.2014	20.2.2019
78	BELAROM	HEMOFARM proizvodnja farmaceutskih proizvoda, d.o.o. Banja Luka	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml	3x5 ml	Rp	04-07.9-3651/12	21.2.2014	20.2.2019
79	CORDIPIN Retard	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	nifedipin	tableta s produženim oslobađanjem	20 mg	30 tableta s produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-5175/13	24.2.2014	5.2.2019
80	BLOXAN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	metoprolol	tableta	100 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-5177/13	24.2.2014	5.2.2019
81	KAMIREN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	doksazosin	tableta	2 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-3966/13	10.12.2013	20.11.2018
82	KAMIREN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	doksazosin	tableta	4 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-3967/13	10.12.2013	20.11.2018
83	PRENEWEL	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	perindopril, indapamid	tableta	2,000 mg + 0,625 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3964/13	9.12.2013	21.12.2018
84	PRENEWEL	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	perindopril, indapamid	tableta	4,00 mg + 1,25 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3965/13	9.12.2013	21.12.2018
85	MONKASTA	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	montelukast	filmom obložena tableta	10 mg	28 filmom obloženih tableta	Rp	04-07.10-3963/13	24.12.2013	19.12.2018.
86	CARDIOPIRIN	LANNACHER GmbH	acetilsalicilna kiselina	gastrorezistentna obložena tableta	100 mg	30 tableta	BRp	04-07.10-4453/13	3.1.2014	2.2.2019
87	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg	5 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3155/13	23.12.2013	2.12.2018
88	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg	2 kapsule, tvrde	Rp	04-07.10-3137/13	23.12.2013	2.12.2018
89	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg/kapsula+125 mg/kapsula	3 kapsule, tvrde	Rp	04-07.10-3200/13	23.12.2013	2.12.2018
90	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	125 mg	1 kapsula, tvrda	Rp	04-07.10-3156/13	23.12.2013	2.12.2018
91	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	125 mg	5 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3157/13	23.12.2013	2.12.2018
92	INTRON A	MERCK SHARP & DOHME BV	interferon alfa-2b	rastvor za injekciju	18 miliona IU/1,2 ml	1 pen, 12 igala za injekciju i 12 tupfera	SZU	04-07.10-2697/13	12.12.2013	21.11.2018
93	INTRON A	MERCK SHARP & DOHME BV	interferon alfa-2b	rastvor za injekciju	30 miliona IU/1,2 ml	1 pen, 12 igala za injekciju i 12 tupfera	SZU	04-07.10-2698/13	12.12.2013	21.11.2018

94	TRUSOPT	MERCK SHARP & DOHME BV	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml m	5 ml kapi za oči, rastvora	Rp	04-07.10-5860/13	20.2.2014	24.3.2019
95	OMEPRAZID	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	omeprazol	gastrorezistentna kapsula, tvrda	20 mg	14 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4076/13	17.2.2014	15.1.2019
96	KONVERIL	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril	tableta	5 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4751/13	14.2.2014	15.1.2019
97	KONVERIL	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril	tableta	10 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4752/13	14.2.2014	15.1.2019
98	KONVERIL Plus	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril, hidrohlorotiazid	tableta	20,0 mg + 12,5 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4753/13	16.1.2014	15.1.2019
99	MELOX	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	meloksikam	otopina za injekciju	15 mg/1,5 ml	3 ampule po 1,5 ml	ZU	04-07.10-4077/13	8.11.2013	22.12.2018
100	AKSEF	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	cefuroksim	film tableta	500 mg	10 film tableta	Rp	04-07.10-3461/13	26.12.2013	21.11.2018
101	PULCET	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	pantoprazol	gastrorezistentna tableta	40 mg	14 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3459/13	24.12.2013	19.12.2018
102	PULCET	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	pantoprazol	gastrorezistentna tableta	40 mg	28 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3460/13	24.12.2013	19.12.2018
103	FENISTIL 1 mg/ml oralne kapi	NOVARTIS CONSUMER HEALTH SA	dimetinden	oralne kapi, otopina	1 mg /1 ml	20 ml oralnih kapi, otopine	Rp	04-07.10-3554/13	24.12.2013	22.12.2018
104	LAMISIL	NOVARTIS PHARMA Services AG	terbinafin	tableta	250 mg	14 tableta (1 blister) u kutiji	Rp	04-07.10-4886/13	20.1.2014	5.2.2019
105	SANDOSTATIN LAR	NOVARTIS PHARMA Services AG	oktreotid	prašak i rastvarač za suspenziju za injekciju	20 mg	1 bočica sa 20 mg praška, 1 napunjena šprica sa 2 ml tečnosti za pripremu suspenzije, adapter za bočicu i sigurnosna igla za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-4479/13	19.12.2013	22.11.2018
106	SANDOSTATIN LAR	NOVARTIS PHARMA Services AG	oktreotid	prašak i rastvarač za suspenziju za injekciju	30 mg	1 bočica sa 30 mg praška, 1 napunjena šprica sa 2 ml tečnosti za pripremu suspenzije, adapter za bočicu i sigurnosna igla za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-4480/13	19.12.2013	22.11.2018
107	CARBOPLATIN PLIVA 10mg/ml	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karboplatin	koncentrat za rastvor za infuziju	150 mg/15 ml	1 bočica po 15 ml	SZU	04-07.10-1933/13	11.12.2013	24.9.2018
108	CARBOPLATIN Pliva 10mg/ml	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karboplatin	koncentrat za rastvor za infuziju	50 mg/5 ml (10 mg/ml)	1 bočica po 5 ml	SZU	04-07.10-1907/13	11.12.2013	19.11.2019
109	BISOLEX	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bromheksin	sirup	4 mg/5 ml	200 ml sirupa i plastična odmjerna kašičica od 5 ml u kutiji	BRp	04-07.10-3180/13	5.12.2013	20.11.2018

110	BISOLEX	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bromheksin	oralne kapi, otopina	2 mg/ml	30 ml oralnih kapi, otopina i plastična odmjerne čašica od 6 ml u kutiji	BRp	04-07.10-3181/13	4.12.2013	20.11.2018
111	TEGRETOL	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karbamazepin	tableta	200 mg	50 tableta	▲ Rp	04-07.10-2491/13	4.12.2013	23.10.2018
112	TEGRETOL CR	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karbamazepin	tableta sa modifikovanim oslobađanjem	400 mg	30 tableta sa modifikovanim oslobađanjem	▲ Rp	04-07.10-2492/13	4.12.2013	23.10.2018
113	ATENOLOL Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	atenolol	tableta	50 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3182/13	13.12.2013	21.11.2018
114	ATENOLOL Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	atenolol	tableta	100 mg	14 tableta	Rp	04-07.10-3204/13	13.12.2013	21.11.2018
115	LOQUEN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	kvetiapin	filmom obložena tableta	100 mg	60 filmom obloženih tableta	Rp	04-07.10-3404/13	8.1.2014	23.12.2018
116	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	12,5 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5693/13	18.2.2014	19.3.2019
117	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	25 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5694/13	18.2.2014	19.3.2019
118	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	50 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5695/13	18.2.2014	19.3.2019
119	VOLTAREN rapid	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	obložena tableta	50 mg	10 obloženih tableta	Rp	04-07.10-5692/13	18.2.2014	19.3.2019
120	VOLTAREN retard	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	tableta sa produženim oslobađanjem	100 mg	20 tableta sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-5691/13	27.2.2014	19.3.2019
121	VOLTAREN forte	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	želučanootporna obložena tableta	50 mg	20 želučanootpornih obloženih tableta	Rp	04-07.10-5696/13	27.2.2014	19.3.2019
122	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	otopina za injekciju/infuziju	75 mg/3 ml	5 ampula otopine za injekciju/infuziju po 3 ml, u kutiji	ZU	04-07.10-5683/13	27.2.2014	19.3.2019
123	CAMPTO	PFIZER LUXEMBOURG SARL	irinotekan	koncentrat za rastvor za infuziju	100 mg/5 ml (20 mg/ml)	1 bočica sa 5 ml	SZU	04-07.10-2952/12	9.12.2013	8.7.2018
124	CAMPTO	PFIZER LUXEMBOURG SARL	irinotekan	koncentrat za rastvor za infuziju	300 mg/15 ml (20 mg/ml)	1 bočica po 15 ml	szu	04-07.10-2953/12	9.12.2013	19.3.2019
125	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	25 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2565/13	6.12.2013	24.10.2018
126	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	75 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2566/13	6.12.2013	24.10.2018
127	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	150 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2567/13	6.12.2013	24.10.2018
128	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	300 mg/15 ml (20 mg/ml)	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2568/13	6.12.2013	24.10.2018
129	CORTEF	PFIZER LUXEMBOURG SARL	hidrokortizon	tableta	10 mg	100 tableta u bočici u kutiji	Rp	04-07.10-2564/13	19.12.2013	21.12.2018
130	FRAGMIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	dalteparin	rastvor za injekciju	10 000 I U/ml	10 staklenih ampula po 1 ml rastvora za injekciju	SZU	04-07.10-2950/12	13.12.2013	24.2.2018

131	FARMORUBICIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	epirubicin	prašak za rastvor za injekciju	50 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za injekciju	SZU	04-07.10- 3663/12	24.12.2013	8.7.2018
132	FARMORUBICIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	epirubicin	prašak za rastvor za injekciju	10 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za injekciju i 1 ampula sa 5 ml rastvarača (voda za injekcije)	SZU	04-07.10- 3647/12	24.12.2013	29.8.2018
133	STREPSILS Original	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4814/13	12.2.2014	19.3.2019
134	STREPSILS narandža sa vitaminom C	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg + 100 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4819/13	12.2.2014	19.3.2019
135	STREPSILS med i limun	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4815/13	12.2.2014	19.3.2019
136	STREPSILS mentol i eukaliptus	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg+ 8 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4818/13	12.2.2014	19.3.2019
137	STREPSILS Plus	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg + 10,0 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4816/13	12.2.2014	19.3.2019
138	STREPSILS limun bez šećera	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4817/13	12.2.2014	19.3.2019
139	TAVANIC	SANOFI-AVENTIS Groupe	levofloksacin	rastvor za infuziju	5 mg/ml	100 ml rastvora za infuziju u staklenoj bočici, u kutiji	Δ SZU	04-07.10- 3228/13	7.2.2014	3.11.2018
140	TAVANIC	SANOFI-AVENTIS Groupe	levofloksacin	film tableta	250 mg	10 film tableta	Δ Rp	04-07.10- 3229/13	7.2.2014	3.11.2018
141	TAVANIC	SANOFI-AVENTIS Groupe	levofloksacin	film tableta	500 mg	10 film tableta	Δ Rp	04-07.10- 3230/13	7.2.2014	3.11.2018
142	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	1,25 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2487/13	6.12.2013	23.10.2018
143	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	2,5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2488/13	6.12.2013	23.10.2018
144	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2489/13	6.12.2013	23.10.2018
145	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	10 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2490/13	6.12.2013	23.10.2018
146	WELLBUTRIN XR	WELLCOME LIMITED	bupropion	tableta s prilagodnim oslobađanjem	150 mg	30 tableta s prilagodnim oslobađanjem	Δ Rp	04-07.10- 3094/13	23.12.2013	19.12.2018
147	MENCEVAX ACWY	WELLCOME LIMITED	meningokok A, C, W-135, Y, tetraivalentni prečišćeni polisaharidni antigen	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	50 mcg + 50 mcg + 50 mcg + 50 mcg	1 bočica sa liofiliziranim praškom i 1 ampula rastvarača (0,5ml) u kutiji	ZU	04-07.10- 5019/13	17.1.2014	2.2.2019
148	KAPANOL	WELLCOME LIMITED	morfin	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	20 mg	20 kapsula sa produženim oslobađanjem	§ ▲ Rp	04-07.10- 4119/13	8.1.2014	19.12.2018
149	KAPANOL	WELLCOME LIMITED	morfin	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	50 mg	20 kapsula sa produženim oslobađanjem	§ ▲ Rp	04-07.10- 4120/13	8.1.2014	19.12.2018
150	PANADOL BABY	WELLCOME LIMITED	paracetamol	oralna suspenzija	120 mg/5 ml	100 ml oralne suspenzije u staklenoj boci, u kutiji	BRp	04-07.10- 5018/13	20.2.2014	30.1.2019

1. U slučaju da prije isteka perioda važnosti nastupe ograničenja za upotrebu nekog od navedenih lijekova, Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine će objaviti izmjenu ovog spiska.

Broj 10-07.56-2261/14
28. aprila 2014. godine
Banja Luka

Direktor
Nataša Grubiša, s. r.

Na temelju članka 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

**ISPRAVKU POPISA
LIJEKOVA KOJIMA JE IZDANA DOZVOLA (U OBNOVLJENOM POSTUPKU) ZA STAVLJANJE U PROMET NA
TRŽIŠTE BOSNE I HERCEGOVINE**

Rb.	Zaštićeni naziv lijeka	Proizvođač (administrativno sjedište)	INN	Oblik lijeka	Doza	Sadržaj originalnog pakiranja	Režim izdavanja	Broj rješenja	Datum rješenja	Rješenje vrijedi do
1	SINDROXOCIN	Actavis Group PTC eh	doksorubicin	prašak za rastvor za infuziju	50 mg	kutija sa 1 bočicom od 30 ml	SZU	04-07.10-3925/13	27.2.2014	4.12.2018
2	SINDROXOCIN	Actavis Group PTC eh	doksorubicin	prašak za rastvor za infuziju	10 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za infuziju, u kutiji	SZU	04-07.10-3924/13	27.2.2014	4.12.2018
3	KREON 10000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	150 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	BRp	04-07.10-4920/13	18.2.2014	6.2.2019
4	KREON 25 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	300 mg	50 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4922/13	18.2.2014	6.2.2019
5	KREON 25 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	300 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4921/13	18.2.2014	6.2.2019
6	KREON 40 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	400 mg	50 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4933/13	18.2.2014	6.2.2019
7	KREON 40 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	400 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4932/13	18.2.2014	6.2.2019
8	OLICARD Relard	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	izosorbid mononitrat	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	60 mg	50 kapsula sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-3686/13	16.12.2013	10.12.2018
9	OLICARD Retard	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	izosorbid mononitrat	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	40 mg	50 kapsula sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-3679/13	16.12.2013	10.12.2018
10	BETOPTIC S	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	betaksolol	kapi za oko, suspenzija	2,5 mg/ml	5 ml kapi za oko, suspenzija u bočici, u kutiji	Rp	04-07.10-2365/13	10.1.2014	21.10.2018
11	ALOMIDE	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	lodoksamid	kapi za oko, otopina	1 mg/1 ml	5 ml kapi za oko, otopine	Rp	04-07.10-2364/13	5.11.2013	21.10.2018
12	MAXIDEX	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon	kapi za oko, suspenzija	1mg/1ml	5 ml kapi za oči, suspenzije	Rp	04-07.10-2134/13	5.11.2013	21.10.2018
13	MAXIDEX	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon	mast za oči	1 mg/1 g	3,5 g masti za oči	Rp	04-07.10-2135/13	5.11.2013	21.10.2018
14	MAXITROL	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon, neomicin, polimiksin B	kapi za oko, suspenzija	(1 mg + 3500 i.j. + 6000 i.j)/ml	5 ml kapi za oči, suspenzije	Rp	04-07.10-2137/13	5.11.2013	21.10.2018

15	MAXITROL	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon, neomicin, polimiksin B	mast za oči	(1 mg + 3500 i.j. + 6000 i.j.)/g	3,5 g masti za oči	Rp	04-07.10-2136/13	5.11.2013	21.10.2018
16	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	25 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3797/13	10.12.2013	22.12.2018
17	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	50 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-37978/13	10.12.2013	22.12.2018
18	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	100 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3799/13	10.12.2013	22.12.2018
19	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	200 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3800/13	10.12.2013	22.12.2018
20	LOTAR	ALKALOID AD-Skopje	losartan	film tableta	50 mg	30 film tableta	Rp	04-07.10-3828/13	13.12.2013	22.12.2018
21	LOTAR	ALKALOID AD-Skopje	losartan	film tableta	100 mg	30 film tableta	Rp	04-07.10-3829/13	13.12.2013	22.12.2018
22	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	5 mg	20 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3801/13	4.12.2013	22.12.2018
23	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	10 mg	10 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3803/13	4.12.2013	22.12.2018
24	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	10 mg	20 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3802/13	4.12.2013	22.12.2018
25	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	5 mg	10 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3804/13	4.12.2013	22.12.2018
26	VITAMIN C ALKALOID	ALKALOID AD-Skopje	askorbinska kiselina	tableta	500 mg	250 tableta (25 strip pakovanja po 10 tableta)	BRp	04-07.10-2304/13	9.12.2013	10.10.2018
27	MAGNEVIST	BAYER PHARMA AG	gadopentetska kiselina	otopina za injekciju	469 mg/ ml (0,5 mmol/ml)	bočica sa 10 ml otopine za injekciju u kutiji	ZU	04-07.10-3614/13	5.12.2013	18.12.2018
28	MAGNEVIST	BAYER PHARMA AG	gadopentetska kiselina	otopina za injekciju	469 mg/ ml (0,5 mmol/ml)	bočica sa 20 ml otopine za injekciju u kutiji	ZU	04-07.10-3615/13	5.12.2013	18.12.2018
29	KOGENATE Bayer 500 IU	BAYER PHARMA AG	faktor koagulacije VIII	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	500 IU	1 bočica sa Bio-Set uređajem sa praškom, 1 šprica sa 2,5 ml vode za injekciju	SZU	04-07.10-3613/13	24.12.2013	19.12.2018
30	KOGENATE Bayer 1000 IU	BAYER PHARMA AG	faktor koagulacije VIII	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	1000 IU	1 bočica sa Bio-Set uređajem sa praškom, 1 šprica sa 2,5 ml vode za injekciju	SZU	04-07.10-3612/13	24.12.2013	19.12.2018
31	XARELTO	BAYER PHARMA AG	rivaroksaban	film tableta	10 mg	10 film tableta	Rp	04-07.10-4627/13	25.2.2014	2.2.2019
32	ULTRAVIST 300	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	623, 4 mg	10 bočica po 50 ml	ZU	04-07.10-5844/13	21.2.2014	19.3.2019
33	ULTRAVIST 300	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	623, 4 mg	10 bočica po 100 ml	ZU	04-07.10-5845/13	21.2.2014	19.3.2019
34	ULTRAVIST 370	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	768,86 mg	10 bočica po 100 ml	ZU	04-07.10-5840/13	21.2.2014	19.3.2019
35	ULTRAVIST 370	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	768,86 mg	10 bočica po 50 ml	ZU	04-07.10-5839/13	21.2.2014	19.3.2019

36	CORONIS	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	karvedilol	tableta	12,5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-3976/13	26.12.2013	15.1.2019
37	ATEROZ	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	atorvastatin	film tableta	10 mg	30 film tableta (3 AI/AI blistera po 10 tableta)	Rp	04-07.10-3978/13	10.1.2014	15.1.2019
38	ATEROZ	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	atorvastatin	film tableta	20 mg	30 film tableta (3 AI/AI blistera po 10 tableta)	Rp	04-07.10-3979/13	10.1.2014	15.1.2019
39	AMPIBOS	BOSNALIJEK d.d.	ampicilin	kapsula, tvrda	500 mg	16 kapsula (2 blistera po 8 kapsula) u kutiji	Rp	04-07.10-4579/13	17.1.2014	25.2.2019
40	AMOXIBOS	BOSNALIJEK d.d.	amoksicilin	kapsula, tvrda	500 mg	16 kapsula	Rp	04-07.10-3809/13	25.12.2013	20.1.2019
41	BETHAGEN	BOSNALIJEK d.d.	betametazon, gentamicin	krema	(0,5 mg + 1,0 mg)/g	15 g kreme	Rp	04-07.10-3221/13	24.12.2013	19.12.2018
42	DIFEN	BOSNALIJEK d.d.	diklofenak	želučanootporna tableta	50 mg	20 želučanootpornih tableta	Rp	04-07.10-3224/13	17.12.2013	19.12.2018
43	REUKAP P	BOSNALIJEK d.d.	efedrin	kapi za nos, otopina	5 mg/ml	1 bočica sa 9 ml kapi za nos, otopine, u kutiji	BRp	04-07.10-3223/13	24.2.2014	4.12.2018
44	REUKAP	BOSNALIJEK d.d.	efedrin	kapi za nos, otopina	10 mg/ml	1 bočica sa 9 ml kapi za nos, otopine, u kutiji	BRp	04-07.10-3222/13	24.2.2014	4.12.2018
45	RHINOSTOP	BOSNALIJEK d.d.	paracetamol, pseudoefedrin, hlorfenamin (hlorfeniramin)	tableta	(251,00 mg + 61,20 mg + 2,54 mg)	10 tableta (1 blister)	BRp	04-07.10-1308/13	4.12.2013	30.1.2019
46	FENIX	BOSNALIJEK d.d.	pantoprazol	želučanootporna tableta	20 mg	28 želučanootpornih tableta	Rp	04-07.10-3225/13	16.12.2013	4.12.2018
47	FENIX	BOSNALIJEK d.d.	pantoprazol	želučanootporna tableta	40 mg	14 želučanootpornih tableta	Rp	04-07.10-3226/13	16.12.2013	4.12.2018
48	BRAMITOB	CHIESI PHARMACEUTICALS GmbH	tobramicin	rastvor za raspršivanje	300 mg/4 ml	56 (14x4) jednodoznih polietilenskih spremnika sa 4 ml rastvora za raspršivanje, po 4 spremnika u zaštitnoj vrećici, u kutiji	Rp	04-07.10-4569/13	7.2.2014	30.1.2019
49	TETAGAM P	CSL Behring GmbH	tetanus imunoglobulin	rastvor za injekciju	250 i.j./ml	1 ampula od 1 ml u kutiji	ZU	04-07.10-1240/12	20.1.2014	18.10.2017
50	HUMAN ALBUMIN 20% BEHRING	CSL Behring GmbH	albumin	rastvor za infuziju	200 g/1000 ml	50 ml rastvora za infuziju u staklenoj boci u kutiji	SZU	04-07.10-1241/12	3.2.2014	18.10.2017
51	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	čepić	500 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-3327/13	16.12.2013	16.12.2018
52	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	čepić	500 mg	30 čepića	Rp	04-07.10-3328/13	16.12.2013	16.12.2018

53	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	rektalna suspenzija	4 g/60 ml	7 klizmi po 60 ml rektalne suspenzije u kutiji	Rp	04-07.10-3329/13	18.12.2013	16.12.2018
54	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	gastrorezistentna tableta	500 mg	100 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3338/13	17.12.2013	16.12.2018
55	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	gastrorezistentna tableta	500 mg	50 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3330/13	17.12.2013	16.12.2018
56	URSOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	ursodeoksiholna kiselina	kapsula, tvrda	250 mg	100 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3334/13	25.12.2013	16.12.2018
57	URSOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	ursodeoksiholna kiselina	kapsula, tvrda	250 mg	50 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3333/13	25.12.2013	16.12.2018
58	FLUCON	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	flukonazol	kapsula, tvrda	50 mg	1 blister sa 7 kapsula, u kutiji	Rp	04-07.10-4707/13	31.12.2013	2.2.2019
59	FLUCON	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	flukonazol	kapsula, tvrda	150 mg	1 blister sa 1 kapsulom, u kutiji	Rp	04-07.10-4706/13	31.12.2013	2.2.2019
60	MONOZID 25	FARMAVITA d.o.o Sarajevo	hidrohlorotiazid	tableta	25 mg	30 tableta (1 Al/PVC blister sa 30 tableta)	Rp	04-07.10-2394/13	10.1.2014	23.10.2018
61	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	50 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5074/13	19.2.2014	19.3.2019
62	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	75 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5075/13	19.2.2014	19.3.2019
63	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	100 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5076/13	19.2.2014	19.3.2019
64	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	120 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5077/13	19.2.2014	19.3.2019
65	PROSPAN sirup	ENGELHARD ARZNEIMITTEL GmbH & Co.KG	suhi ekstrakt lista bršljana	oralna otopina	7 mg/ml	200 ml	BRp	04-07.10-3213/13	25.12.2013	21.12.2018
66	ZYPREXA	ELI LILLY Export S.A.	olanzapin	obložena tableta	5 mg	28 obloženih tableta	Δ Rp	04-07.10-3402/13	18.12.2013	19.12.2018
67	ZYPREXA	ELI LILLY Export S.A.	olanzapin	obložena tableta	10 mg	28 obloženih tableta	Δ Rp	04-07.10-3403/13	18.12.2013	19.12.2018
68	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	5 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3074/13	12.12.2013	21.11.2018
69	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	10 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3075/13	12.12.2013	21.11.2018
70	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	20 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3076/13	12.12.2013	21.11.2018
71	PEGASYS	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	peginterferon alfa-2a	rastvor za injekciju u napunjenoj šprici	135 mcg/0,5 ml	kutija sa 1 napunjenom špricom sa 0,5 ml rastvora sa iglom	SZU	04-07.10-3412/13	23.12.2013	22.12.2018
72	PEGASYS	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	peginterferon alfa-2a	rastvor za injekciju u napunjenoj šprici	180 mcg/0,5 ml	1 napunjena šprica sa 0,5 ml rastvora za	SZU	04-07.10-3413/13	23.12.2013	22.12.2018

						injekciju				
73	PULMOZYME	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	dornaze alfa	rastvor za raspršivanje	2,5mg/2,5ml	6 ampula	Rp	04-07.10-2667/13	19.12.2013	20.11.2018
74	ORVAGIL D	GALENIKA a.d.	metronidazol	film tableta	400 mg	20 film tableta	Rp	04-07.10-5806/13	17.2.2014	12.2.2019
75	HEPARIN GALENIKA	GALENIKA a.d.	heparin	rastvor za injekciju	5 000 i.j./ml	5 ampula po 1 ml rastvora za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-5807/13	24.2.2014	13.2.2019
76	HEPARIN GALENIKA	GALENIKA a.d.	heparin	rastvor za injekciju	25 000 i.j./5 ml	10 ampula po 5 ml rastvora za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-5808/13	24.2.2014	13.2.2019
77	BELAROM	HEMOFARM proizvodnja farmaceutskih proizvoda, d.o.o. Banja Luka	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml	5 ml	Rp	04-07.9-3650/12	21.2.2014	20.2.2019
78	BELAROM	HEMOFARM proizvodnja farmaceutskih proizvoda, d.o.o. Banja Luka	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml	3x5 ml	Rp	04-07.9-3651/12	21.2.2014	20.2.2019
79	CORDIPIN Retard	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	nifedipin	tableta s produženim oslobađanjem	20 mg	30 tableta s produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-5175/13	24.2.2014	5.2.2019
80	BLOXAN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	metoprolol	tableta	100 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-5177/13	24.2.2014	5.2.2019
81	KAMIREN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	doksazosin	tableta	2 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-3966/13	10.12.2013	20.11.2018
82	KAMIREN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	doksazosin	tableta	4 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-3967/13	10.12.2013	20.11.2018
83	PRENEWEL	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	perindopril, indapamid	tableta	2,000 mg + 0,625 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3964/13	9.12.2013	21.12.2018
84	PRENEWEL	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	perindopril, indapamid	tableta	4,00 mg + 1,25 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3965/13	9.12.2013	21.12.2018
85	MONKASTA	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	montelukast	filmom obložena tableta	10 mg	28 filmom obloženih tableta	Rp	04-07.10-3963/13	24.12.2013	19.12.2018.
86	CARDIOPIRIN	LANNACHER GmbH	acetilsalicilna kiselina	gastrorezistentna obložena tableta	100 mg	30 tableta	BRp	04-07.10-4453/13	3.1.2014	2.2.2019
87	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg	5 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3155/13	23.12.2013	2.12.2018
88	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg	2 kapsule, tvrde	Rp	04-07.10-3137/13	23.12.2013	2.12.2018
89	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg/kapsula+125 mg/kapsula	3 kapsule, tvrde	Rp	04-07.10-3200/13	23.12.2013	2.12.2018
90	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	125 mg	1 kapsula, tvrda	Rp	04-07.10-3156/13	23.12.2013	2.12.2018
91	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	125 mg	5 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3157/13	23.12.2013	2.12.2018

92	INTRON A	MERCK SHARP & DOHME BV	interferon alfa-2b	rastvor za injekciju	18 miliona IU/1,2 ml	1 pen, 12 igala za injekciju i 12 tufpera	SZU	04-07.10-2697/13	12.12.2013	21.11.2018
93	INTRON A	MERCK SHARP & DOHME BV	interferon alfa-2b	rastvor za injekciju	30 miliona IU/1,2 ml	1 pen, 12 igala za injekciju i 12 tufpera	SZU	04-07.10-2698/13	12.12.2013	21.11.2018
94	TRUSOPT	MERCK SHARP & DOHME BV	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml m	5 ml kapi za oči, rastvora	Rp	04-07.10-5860/13	20.2.2014	24.3.2019
95	OMEPRAZID	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	omeprazol	gastrorezistentna kapsula, tvrda	20 mg	14 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4076/13	17.2.2014	15.1.2019
96	KONVERIL	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril	tableta	5 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4751/13	14.2.2014	15.1.2019
97	KONVERIL	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril	tableta	10 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4752/13	14.2.2014	15.1.2019
98	KONVERIL Plus	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril, hidrohlorotiazid	tableta	20,0 mg + 12,5 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4753/13	16.1.2014	15.1.2019
99	MELOX	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	meloksikam	otopina za injekciju	15 mg/1,5 ml	3 ampule po 1,5 ml	ZU	04-07.10-4077/13	8.11.2013	22.12.2018
100	AKSEF	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	cefuroksim	film tableta	500 mg	10 film tableta	Rp	04-07.10-3461/13	26.12.2013	21.11.2018
101	PULCET	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	pantoprazol	gastrorezistentna tableta	40 mg	14 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3459/13	24.12.2013	19.12.2018
102	PULCET	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	pantoprazol	gastrorezistentna tableta	40 mg	28 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3460/13	24.12.2013	19.12.2018
103	FENISTIL 1 mg/ml oralne kapi	NOVARTIS CONSUMER HEALTH SA	dimetinden	oralne kapi, otopina	1 mg /1 ml	20 ml oralnih kapi, otopine	Rp	04-07.10-3554/13	24.12.2013	22.12.2018
104	LAMISIL	NOVARTIS PHARMA Services AG	terbinafin	tableta	250 mg	14 tableta (1 blister) u kutiji	Rp	04-07.10-4886/13	20.1.2014	5.2.2019
105	SANDOSTATIN LAR	NOVARTIS PHARMA Services AG	oktreotid	prašak i rastvarač za suspenziju za injekciju	20 mg	1 bočica sa 20 mg praška, 1 napunjena šprica sa 2 ml tečnosti za pripremu suspenzije, adapter za bočicu i sigurnosna igla za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-4479/13	19.12.2013	22.11.2018

106	SANDOSTATIN LAR	NOVARTIS PHARMA Services AG	oktreotid	prašak i rastvarač za suspenziju za injekciju	30 mg	1 bočica sa 30 mg praška, 1 napunjena šprica sa 2 ml tečnosti za pripremu suspenzije, adapter za bočicu i sigurnosna igla za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-4480/13	19.12.2013	22.11.2018
107	CARBOPLATIN PLIVA 10mg/ml	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karboplatin	koncentrat za rastvor za infuziju	150 mg/15 ml	1 bočica po 15 ml	SZU	04-07.10-1933/13	11.12.2013	24.9.2018
108	CARBOPLATIN Pliva 10mg/ml	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karboplatin	koncentrat za rastvor za infuziju	50 mg/5 ml (10 mg/ml)	1 bočica po 5 ml	SZU	04-07.10-1907/13	11.12.2013	19.11.2019
109	BISOLEX	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bromheksin	sirup	4 mg/5 ml	200 ml sirupa i plastična odmjerna kašičica od 5 ml u kutiji	BRp	04-07.10-3180/13	5.12.2013	20.11.2018
110	BISOLEX	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bromheksin	oralne kapi, otopina	2 mg/ml	30 ml oralnih kapi, otopina i plastična odmjerna čašica od 6 ml u kutiji	BRp	04-07.10-3181/13	4.12.2013	20.11.2018
111	TEGRETOL	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karbamazepin	tableta	200 mg	50 tableta	▲ Rp	04-07.10-2491/13	4.12.2013	23.10.2018
112	TEGRETOL CR	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karbamazepin	tableta sa modifikovanim oslobađanjem	400 mg	30 tableta sa modifikovanim oslobađanjem	▲ Rp	04-07.10-2492/13	4.12.2013	23.10.2018
113	ATENOLOL Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	atenolol	tableta	50 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3182/13	13.12.2013	21.11.2018
114	ATENOLOL Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	atenolol	tableta	100 mg	14 tableta	Rp	04-07.10-3204/13	13.12.2013	21.11.2018
115	LOQUEN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	kvetiapin	filmom obložena tableta	100 mg	60 filmom obloženih tableta	Rp	04-07.10-3404/13	8.1.2014	23.12.2018
116	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	12,5 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5693/13	18.2.2014	19.3.2019
117	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	25 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5694/13	18.2.2014	19.3.2019
118	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	50 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5695/13	18.2.2014	19.3.2019
119	VOLTAREN rapid	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	obložena tableta	50 mg	10 obloženih tableta	Rp	04-07.10-5692/13	18.2.2014	19.3.2019
120	VOLTAREN retard	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	tableta sa produženim oslobađanjem	100 mg	20 tableta sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-5691/13	27.2.2014	19.3.2019
121	VOLTAREN forte	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	želučanootporna obložena tableta	50 mg	20 želučanootpornih obloženih tableta	Rp	04-07.10-5696/13	27.2.2014	19.3.2019
122	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	otopina za injekciju/infuziju	75 mg/3 ml	5 ampula otopine za injekciju/infuziju po 3 ml, u kutiji	ZU	04-07.10-5683/13	27.2.2014	19.3.2019

123	CAMPTO	PFIZER LUXEMBOURG SARL	irinotekan	koncentrat za rastvor za infuziju	100 mg/5 ml (20 mg/ml)	1 bočica sa 5 ml	SZU	04-07.10- 2952/12	9.12.2013	8.7.2018
124	CAMPTO	PFIZER LUXEMBOURG SARL	irinotekan	koncentrat za rastvor za infuziju	300 mg/15 ml (20 mg/ml)	1 bočica po 15 ml	szu	04-07.10- 2953/12	9.12.2013	19.3.2019
125	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	25 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10- 2565/13	6.12.2013	24.10.2018
126	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	75 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10- 2566/13	6.12.2013	24.10.2018
127	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	150 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10- 2567/13	6.12.2013	24.10.2018
128	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	300 mg/15 ml (20 mg/ml)	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10- 2568/13	6.12.2013	24.10.2018
129	CORTEF	PFIZER LUXEMBOURG SARL	hidrokortizon	tableta	10 mg	100 tableta u bočici u kutiji	Rp	04-07.10- 2564/13	19.12.2013	21.12.2018
130	FRAGMIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	dalteparin	rastvor za injekciju	10 000 I U/ml	10 staklenih ampula po 1 ml rastvora za injekciju	SZU	04-07.10- 2950/12	13.12.2013	24.2.2018
131	FARMORUBICIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	epirubicin	prašak za rastvor za injekciju	50 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za injekciju	SZU	04-07.10- 3663/12	24.12.2013	8.7.2018
132	FARMORUBICIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	epirubicin	prašak za rastvor za injekciju	10 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za injekciju i 1 ampula sa 5 ml rastvarača (voda za injekcije)	SZU	04-07.10- 3647/12	24.12.2013	29.8.2018
133	STREPSILS Original	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4814/13	12.2.2014	19.3.2019
134	STREPSILS narandža sa vitaminom C	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg + 100 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4819/13	12.2.2014	19.3.2019
135	STREPSILS med i limun	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4815/13	12.2.2014	19.3.2019
136	STREPSILS mentol i eukaliptus	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg+ 8 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4818/13	12.2.2014	19.3.2019
137	STREPSILS Plus	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1, 2 mg + 10,0 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4816/13	12.2.2014	19.3.2019
138	STREPSILS limun bez šećera	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10- 4817/13	12.2.2014	19.3.2019
139	TAVANIC	SANOFI-AVENTIS Groupe	levofloksacin	rastvor za infuziju	5 mg/ml	100 ml rastvora za infuziju u staklenoj bočici, u kutiji	Δ SZU	04-07.10- 3228/13	7.2.2014	3.11.2018
140	TAVANIC	SANOFI-AVENTIS Groupe	levofloksacin	film tableta	250 mg	10 film tableta	Δ Rp	04-07.10- 3229/13	7.2.2014	3.11.2018

141	TAVANIC	SANOFI-AVENTIS Groupe	levofloksacin	film tableta	500 mg	10 film tableta	Δ Rp	04-07.10- 3230/13	7.2.2014	3.11.2018
142	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	1,25 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2487/13	6.12.2013	23.10.2018
143	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	2,5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2488/13	6.12.2013	23.10.2018
144	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2489/13	6.12.2013	23.10.2018
145	TRITACE	SANOFI-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	10 mg	28 tableta	Rp	04-07.10- 2490/13	6.12.2013	23.10.2018
146	WELLBUTRIN XR	WELLCOME LIMITED	bupropion	tableta s prilagodnim oslobađanjem	150 mg	30 tableta s prilagodnim oslobađanjem	Δ Rp	04-07.10- 3094/13	23.12.2013	19.12.2018
147	MENCEVAX ACWY	WELLCOME LIMITED	meningokok A, C, W-135, Y, tetraivalentni prečišćeni polisaharidni antigen	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	50 mcg + 50 mcg + 50 mcg + 50 mcg	1 bočica sa liofiliziranim praškom i 1 ampula rastvarača (0,5ml) u kutiji	ZU	04-07.10- 5019/13	17.1.2014	2.2.2019
148	KAPANOL	WELLCOME LIMITED	morfin	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	20 mg	20 kapsula sa produženim oslobađanjem	§ ▲ Rp	04-07.10- 4119/13	8.1.2014	19.12.2018
149	KAPANOL	WELLCOME LIMITED	morfin	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	50 mg	20 kapsula sa produženim oslobađanjem	§ ▲ Rp	04-07.10- 4120/13	8.1.2014	19.12.2018
150	PANADOL BABY	WELLCOME LIMITED	paracetamol	oralna suspenzija	120 mg/5 ml	100 ml oralne suspenzije u staklenoj boci, u kutiji	BRp	04-07.10- 5018/13	20.2.2014	30.1.2019

1. U slučaju da prije isteka razdoblja važnosti nastupe ograničenja za uporabu nekog od navedenih lijekova, Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine će objaviti izmjenu ovog popisa.

Broj 10-07.56-2261/14
28. travnja 2014. godine
Banja Luka

Ravnatelj
Nataša Grubiša, v. r.

На основу члана 77. Закона о лијековима и медицинским средствима ("Службени гласник БиХ", број 58/08), Агенција за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине објављује

**ИСПРАВКУ
СПИСКА ЛИЈЕКОВА КОЈИМА ЈЕ ИЗДАТА ДОЗВОЛА (У ОБНОВЉЕНОМ ПОСТУПКУ) ЗА СТАВЉАЊЕ У
ПРОМЕТ НА ТРЖИШТЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Рб.	Заштићени назив лијека	Произвођач (административно сједиште)	ИНН	Облик лијека	Доза	Садржај оригиналног пакирања	Режим издавања	Број рјешења	Датум рјешења	Рјешење вриједи до
1	SINDROXOCIN	Actavis Group PTC eh	doksorubicin	prašak za rastvor za infuziju	50 mg	kutija sa 1 bočicom od 30 ml	SZU	04-07.10- 3925/13	27.2.2014	4.12.2018
2	SINDROXOCIN	Actavis Group PTC eh	doksorubicin	prašak za rastvor za infuziju	10 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za infuziju, u kutiji	SZU	04-07.10- 3924/13	27.2.2014	4.12.2018

3	KREON 10000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	150 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	BRp	04-07.10-4920/13	18.2.2014	6.2.2019
4	KREON 25 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	300 mg	50 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4922/13	18.2.2014	6.2.2019
5	KREON 25 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	300 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4921/13	18.2.2014	6.2.2019
6	KREON 40 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	400 mg	50 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4933/13	18.2.2014	6.2.2019
7	KREON 40 000	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	multienzimi (lipaze, proteaze, itd)/pankreatin	gastrorezistentna kapsula, tvrda	400 mg	20 gastrorezistentnih kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4932/13	18.2.2014	6.2.2019
8	OLICARD Relard	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	izosorbid mononitrat	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	60 mg	50 kapsula sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-3686/13	16.12.2013	10.12.2018
9	OLICARD Retard	ABBOTT INTERNATIONAL LLC	izosorbid mononitrat	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	40 mg	50 kapsula sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-3679/13	16.12.2013	10.12.2018
10	BETOPTIC S	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	betaksolol	kapi za oko, suspenzija	2,5 mg/ml	5 ml kapi za oko, suspenzija u bočici, u kutiji	Rp	04-07.10-2365/13	10.1.2014	21.10.2018
11	ALOMIDE	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	lodoksamid	kapi za oko, otopina	1 mg/1 ml	5 ml kapi za oko, otopine	Rp	04-07.10-2364/13	5.11.2013	21.10.2018
12	MAXIDEX	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon	kapi za oko, suspenzija	1mg/1ml	5 ml kapi za oči, suspenzije	Rp	04-07.10-2134/13	5.11.2013	21.10.2018
13	MAXIDEX	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon	mast za oči	1 mg/1 g	3,5 g masti za oči	Rp	04-07.10-2135/13	5.11.2013	21.10.2018
14	MAXITROL	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon, neomicin, polimiksin B	kapi za oko, suspenzija	(1 mg + 3500 i.j. + 6000 i.j.)/ml	5 ml kapi za oči, suspenzije	Rp	04-07.10-2137/13	5.11.2013	21.10.2018
15	MAXITROL	ALCON PHARMACEUTICALS LTD	deksametazon, neomicin, polimiksin B	mast za oči	(1 mg + 3500 i.j. + 6000 i.j.)/g	3,5 g masti za oči	Rp	04-07.10-2136/13	5.11.2013	21.10.2018
16	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	25 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3797/13	10.12.2013	22.12.2018
17	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	50 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3797/13	10.12.2013	22.12.2018
18	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	100 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3799/13	10.12.2013	22.12.2018
19	LAMAL	ALKALOID AD-Skopje	lamotrigin	tableta	200 mg	30 tableta	▲ Rp	04-07.10-3800/13	10.12.2013	22.12.2018
20	LOTAR	ALKALOID AD-Skopje	losartan	film tableta	50 mg	30 film tableta	Rp	04-07.10-3828/13	13.12.2013	22.12.2018

21	LOTAR	ALKALOID AD-Skopje	losartan	film tableta	100 mg	30 film tableta	Rp	04-07.10-3829/13	13.12.2013	22.12.2018
22	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	5 mg	20 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3801/13	4.12.2013	22.12.2018
23	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	10 mg	10 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3803/13	4.12.2013	22.12.2018
24	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	10 mg	20 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3802/13	4.12.2013	22.12.2018
25	LUNATA	ALKALOID AD-Skopje	zolpidem	film tableta	5 mg	10 film tableta	▲ Rp	04-07.10-3804/13	4.12.2013	22.12.2018
26	VITAMIN C ALKALOID	ALKALOID AD-Skopje	askorbinska kiselina	tableta	500 mg	250 tableta (25 strip pakovanja po 10 tableta)	BRp	04-07.10-2304/13	9.12.2013	10.10.2018
27	MAGNEVIST	BAYER PHARMA AG	gadopentetska kiselina	otopina za injekciju	469 mg/ ml (0,5 mmol/ml)	bočica sa 10 ml otopine za injekciju u kutiji	ZU	04-07.10-3614/13	5.12.2013	18.12.2018
28	MAGNEVIST	BAYER PHARMA AG	gadopentetska kiselina	otopina za injekciju	469 mg/ ml (0,5 mmol/ml)	bočica sa 20 ml otopine za injekciju u kutiji	ZU	04-07.10-3615/13	5.12.2013	18.12.2018
29	KOGENATE Bayer 500 IU	BAYER PHARMA AG	faktor koagulacije VIII	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	500 IU	1 bočica sa Bio- Set uređajem sa praškom, 1 šprica sa 2,5 ml vode za injekciju	SZU	04-07.10-3613/13	24.12.2013	19.12.2018
30	KOGENATE Bayer 1000 IU	BAYER PHARMA AG	faktor koagulacije VIII	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	1000 IU	1 bočica sa Bio- Set uređajem sa praškom, 1 šprica sa 2,5 ml vode za injekciju	SZU	04-07.10-3612/13	24.12.2013	19.12.2018
31	XARELTO	BAYER PHARMA AG	rivaroksaban	film tableta	10 mg	10 film tableta	Rp	04-07.10-4627/13	25.2.2014	2.2.2019
32	ULTRAVIST 300	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	623, 4 mg	10 bočica po 50 ml	ZU	04-07.10-5844/13	21.2.2014	19.3.2019
33	ULTRAVIST 300	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	623, 4 mg	10 bočica po 100 ml	ZU	04-07.10-5845/13	21.2.2014	19.3.2019
34	ULTRAVIST 370	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	768,86 mg	10 bočica po 100 ml	ZU	04-07.10-5840/13	21.2.2014	19.3.2019
35	ULTRAVIST 370	BAYER PHARMA AG	jopromid	otopina za infuziju	768,86 mg	10 bočica po 50 ml	ZU	04-07.10-5839/13	21.2.2014	19.3.2019
36	CORONIS	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	karvedilol	tableta	12,5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-3976/13	26.12.2013	15.1.2019
37	ATEROZ	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	atorvastatin	film tableta	10 mg	30 film tableta (3 AI/AI blistera po 10 tableta)	Rp	04-07.10-3978/13	10.1.2014	15.1.2019
38	ATEROZ	BILIM ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	atorvastatin	film tableta	20 mg	30 film tableta (3 AI/AI blistera po 10 tableta)	Rp	04-07.10-3979/13	10.1.2014	15.1.2019
39	AMPIBOS	BOSNALIJEK d.d.	ampicilin	kapsula, tvrda	500 mg	16 kapsula (2 blistera po 8 kapsula) u kutiji	Rp	04-07.10-4579/13	17.1.2014	25.2.2019
40	AMOXIBOS	BOSNALIJEK d.d.	amoksicilin	kapsula, tvrda	500 mg	16 kapsula	Rp	04-07.10-3809/13	25.12.2013	20.1.2019
41	BETHAGEN	BOSNALIJEK d.d.	betametazon, gentamicin	krema	(0,5 mg + 1,0 mg)/g	15 g kreme	Rp	04-07.10-3221/13	24.12.2013	19.12.2018

42	DIFEN	BOSNALIJEK d.d.	diklofenak	želučanooporna tableta	50 mg	20 želučanoopornih tableta	Rp	04-07.10-3224/13	17.12.2013	19.12.2018
43	REUKAP P	BOSNALIJEK d.d.	efedrin	kapi za nos, otopina	5 mg/ml	1 bočica sa 9 ml kapi za nos, otopine, u kutiji	BRp	04-07.10-3223/13	24.2.2014	4.12.2018
44	REUKAP	BOSNALIJEK d.d.	efedrin	kapi za nos, otopina	10 mg/ml	1 bočica sa 9 ml kapi za nos, otopine, u kutiji	BRp	04-07.10-3222/13	24.2.2014	4.12.2018
45	RHINOSTOP	BOSNALIJEK d.d.	paracetamol, pseudoefedrin, hlorfenamin (hlorfeniramin)	tableta	(251,00 mg + 61,20 mg + 2,54 mg)	10 tableta (1 blister)	BRp	04-07.10-1308/13	4.12.2013	30.1.2019
46	FENIX	BOSNALIJEK d.d.	pantoprazol	želučanooporna tableta	20 mg	28 želučanoopornih tableta	Rp	04-07.10-3225/13	16.12.2013	4.12.2018
47	FENIX	BOSNALIJEK d.d.	pantoprazol	želučanooporna tableta	40 mg	14 želučanoopornih tableta	Rp	04-07.10-3226/13	16.12.2013	4.12.2018
48	BRAMITOB	CHIESI PHARMACEUTICALS GmbH	tobramicin	rastvor za raspršivanje	300 mg/4 ml	56 (14x4) jednodoznih polietilenskih spremnika sa 4 ml rastvora za raspršivanje, po 4 spremnika u zaštitnoj vrećici, u kutiji	Rp	04-07.10-4569/13	7.2.2014	30.1.2019
49	TETAGAM P	CSL Behring GmbH	tetanus imunoglobulin	rastvor za injekciju	250 i.j./ml	1 ampula od 1 ml u kutiji	ZU	04-07.10-1240/12	20.1.2014	18.10.2017
50	HUMAN ALBUMIN 20% BEHRING	CSL Behring GmbH	albumin	rastvor za infuziju	200 g/1000 ml	50 ml rastvora za infuziju u staklenoj boci u kutiji	SZU	04-07.10-1241/12	3.2.2014	18.10.2017
51	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	čepić	500 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-3327/13	16.12.2013	16.12.2018
52	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	čepić	500 mg	30 čepića	Rp	04-07.10-3328/13	16.12.2013	16.12.2018
53	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	rektalna suspenzija	4 g/60 ml	7 klizmi po 60 ml rektalne suspenzije u kutiji	Rp	04-07.10-3329/13	18.12.2013	16.12.2018
54	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	gastrorezistentna tableta	500 mg	100 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3338/13	17.12.2013	16.12.2018
55	SALOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	mesalazin	gastrorezistentna tableta	500 mg	50 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10-3330/13	17.12.2013	16.12.2018
56	URSOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	ursodeoksiholna kiselina	kapsula, tvrda	250 mg	100 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3334/13	25.12.2013	16.12.2018
57	URSOFALK	Dr FALK PHARMA GmbH	ursodeoksiholna kiselina	kapsula, tvrda	250 mg	50 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3333/13	25.12.2013	16.12.2018
58	FLUCON	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	flukonazol	kapsula, tvrda	50 mg	1 blister sa 7 kapsula, u kutiji	Rp	04-07.10-4707/13	31.12.2013	2.2.2019
59	FLUCON	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	flukonazol	kapsula, tvrda	150 mg	1 blister sa 1 kapsulom, u kutiji	Rp	04-07.10-4706/13	31.12.2013	2.2.2019

60	MONOZID 25	FARMAVITA d.o.o Sarajevo	hidrohlorotiazid	tableta	25 mg	30 tableta (1 Al/PVC blister sa 30 tableta)	Rp	04-07.10-2394/13	10.1.2014	23.10.2018
61	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	50 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5074/13	19.2.2014	19.3.2019
62	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	75 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5075/13	19.2.2014	19.3.2019
63	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	100 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5076/13	19.2.2014	19.3.2019
64	MIRCERA	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	metoksi polietilen glikol-epoetin beta	otopina za injekciju u napunjenoj šprici	120 mcg/0,3 ml	1 šprica napunjena sa 0,3 ml otopine	ZU	04-07.10-5077/13	19.2.2014	19.3.2019
65	PROSPAN sirup	ENGELHARD ARZNEIMITTEL GmbH & Co.KG	suhi ekstrakt lista bršljana	oralna otopina	7 mg/ml	200 ml	BRp	04-07.10-3213/13	25.12.2013	21.12.2018
66	ZYPREXA	ELI LILLY Export S.A.	olanzapin	obložena tableta	5 mg	28 obloženih tableta	Δ Rp	04-07.10-3402/13	18.12.2013	19.12.2018
67	ZYPREXA	ELI LILLY Export S.A.	olanzapin	obložena tableta	10 mg	28 obloženih tableta	Δ Rp	04-07.10-3403/13	18.12.2013	19.12.2018
68	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	5 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3074/13	12.12.2013	21.11.2018
69	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	10 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3075/13	12.12.2013	21.11.2018
70	ANGIOTEC	FARMAVITA d.o.o. Sarajevo	enalapril	tableta	20 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3076/13	12.12.2013	21.11.2018
71	PEGASYS	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	peginterferon alfa-2a	rastvor za injekciju u napunjenoj šprici	135 mcg/0,5 ml	kutija sa 1 napunjenom špricom sa 0,5 ml rastvora sa iglom	SZU	04-07.10-3412/13	23.12.2013	22.12.2018
72	PEGASYS	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	peginterferon alfa-2a	rastvor za injekciju u napunjenoj šprici	180 mcg/0,5 ml	1 napunjena šprica sa 0,5 ml rastvora za injekciju	SZU	04-07.10-3413/13	23.12.2013	22.12.2018
73	PULMOZYME	F. HOFFMANN - LA ROCHE Ltd.	dornaze alfa	rastvor za raspršivanje	2,5mg/2,5ml	6 ampula	Rp	04-07.10-2667/13	19.12.2013	20.11.2018
74	ORVAGIL D	GALENKA a.d.	metronidazol	film tableta	400 mg	20 film tableta	Rp	04-07.10-5806/13	17.2.2014	12.2.2019
75	HEPARIN GALENIKA	GALENKA a.d.	heparin	rastvor za injekciju	5 000 i.j./ml	5 ampula po 1 ml rastvora za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-5807/13	24.2.2014	13.2.2019
76	HEPARIN GALENIKA	GALENKA a.d.	heparin	rastvor za injekciju	25 000 i.j./5 ml	10 ampula po 5 ml rastvora za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10-5808/13	24.2.2014	13.2.2019
77	BELAROM	HEMOFARM proizvodnja farmaceutskih proizvoda, d.o.o. Banja Luka	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml	5 ml	Rp	04-07.9-3650/12	21.2.2014	20.2.2019
78	BELAROM	HEMOFARM proizvodnja farmaceutskih proizvoda, d.o.o. Banja Luka	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml	3x5 ml	Rp	04-07.9-3651/12	21.2.2014	20.2.2019

79	CORDIPIN Retard	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	nifedipin	tableta s produljenim oslobađanjem	20 mg	30 tableta s produljenim oslobađanjem	Rp	04-07.10-5175/13	24.2.2014	5.2.2019
80	BLOXAN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	metoprolol	tableta	100 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-5177/13	24.2.2014	5.2.2019
81	KAMIREN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	doksazosin	tableta	2 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-3966/13	10.12.2013	20.11.2018
82	KAMIREN	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	doksazosin	tableta	4 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-3967/13	10.12.2013	20.11.2018
83	PRENEWEL	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	perindopril, indapamid	tableta	2,000 mg + 0,625 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3964/13	9.12.2013	21.12.2018
84	PRENEWEL	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	perindopril, indapamid	tableta	4,00 mg + 1,25 mg	30 tableta	Rp	04-07.10-3965/13	9.12.2013	21.12.2018
85	MONKASTA	KRKA, tovarna zdravil, d.d.	montelukast	filmom obložena tableta	10 mg	28 filmom obloženih tableta	Rp	04-07.10-3963/13	24.12.2013	19.12.2018.
86	CARDIOPIRIN	LANNACHER GmbH	acetilsalicilna kiselina	gastrorezistentna obložena tableta	100 mg	30 tableta	BRp	04-07.10-4453/13	3.1.2014	2.2.2019
87	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg	5 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3155/13	23.12.2013	2.12.2018
88	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg	2 kapsule, tvrde	Rp	04-07.10-3137/13	23.12.2013	2.12.2018
89	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	80 mg/kapsula+125 mg/kapsula	3 kapsule, tvrde	Rp	04-07.10-3200/13	23.12.2013	2.12.2018
90	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	125 mg	1 kapsula, tvrda	Rp	04-07.10-3156/13	23.12.2013	2.12.2018
91	EMEND	MERCK SHARP & DOHME BV	aprepitant	kapsula, tvrda	125 mg	5 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-3157/13	23.12.2013	2.12.2018
92	INTRON A	MERCK SHARP & DOHME BV	interferon alfa-2b	rastvor za injekciju	18 miliona IU/1,2 ml	1 pen, 12 igala za injekciju i 12 tufpera	SZU	04-07.10-2697/13	12.12.2013	21.11.2018
93	INTRON A	MERCK SHARP & DOHME BV	interferon alfa-2b	rastvor za injekciju	30 miliona IU/1,2 ml	1 pen, 12 igala za injekciju i 12 tufpera	SZU	04-07.10-2698/13	12.12.2013	21.11.2018
94	TRUSOPT	MERCK SHARP & DOHME BV	dorzolamid	kapi za oči, rastvor	20 mg/ml m	5 ml kapi za oči, rastvora	Rp	04-07.10-5860/13	20.2.2014	24.3.2019
95	OMEPRAZID	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	omeprazol	gastrorezistentna kapsula, tvrda	20 mg	14 kapsula, tvrdih	Rp	04-07.10-4076/13	17.2.2014	15.1.2019
96	KONVERIL	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril	tableta	5 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4751/13	14.2.2014	15.1.2019
97	KONVERIL	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril	tableta	10 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4752/13	14.2.2014	15.1.2019
98	KONVERIL Plus	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	enalapril, hidrohlorotiazid	tableta	20,0 mg + 12,5 mg	20 tableta	Rp	04-07.10-4753/13	16.1.2014	15.1.2019
99	MELOX	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	meloksikam	otopina za injekciju	15 mg/1,5 ml	3 ampule po 1,5 ml	ZU	04-07.10-4077/13	8.11.2013	22.12.2018

100	AKSEF	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	cefuroksim	film tableta	500 mg	10 film tableta	Rp	04-07.10- 3461/13	26.12.2013	21.11.2018
101	PULCET	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	pantoprazol	gastrorezistentna tableta	40 mg	14 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10- 3459/13	24.12.2013	19.12.2018
102	PULCET	NOBEL ILAC SANAYII VE TICARET A.S.	pantoprazol	gastrorezistentna tableta	40 mg	28 gastrorezistentnih tableta	Rp	04-07.10- 3460/13	24.12.2013	19.12.2018
103	FENISTIL 1 mg/ml oralne kapi	NOVARTIS CONSUMER HEALTH SA	dimetinden	oralne kapi, otopina	1 mg / 1 ml	20 ml oralnih kapi, otopine	Rp	04-07.10- 3554/13	24.12.2013	22.12.2018
104	LAMISIL	NOVARTIS PHARMA Services AG	terbinafin	tableta	250 mg	14 tableta (1 blister) u kutiji	Rp	04-07.10- 4886/13	20.1.2014	5.2.2019
105	SANDOSTATIN LAR	NOVARTIS PHARMA Services AG	oktreotid	prašak i rastvarač za suspenziju za injekciju	20 mg	1 bočica sa 20 mg praška, 1 napunjena šprica sa 2 ml tečnosti za pripremu suspenzije, adapter za bočicu i sigurnosna igla za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10- 4479/13	19.12.2013	22.11.2018
106	SANDOSTATIN LAR	NOVARTIS PHARMA Services AG	oktreotid	prašak i rastvarač za suspenziju za injekciju	30 mg	1 bočica sa 30 mg praška, 1 napunjena šprica sa 2 ml tečnosti za pripremu suspenzije, adapter za bočicu i sigurnosna igla za injekciju, u kutiji	ZU	04-07.10- 4480/13	19.12.2013	22.11.2018
107	CARBOPLATIN PLIVA 10mg/ml	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karboplatin	koncentrat za rastvor za infuziju	150 mg/15 ml	1 bočica po 15 ml	SZU	04-07.10- 1933/13	11.12.2013	24.9.2018
108	CARBOPLATIN Pliva 10mg/ml	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karboplatin	koncentrat za rastvor za infuziju	50 mg/5 ml (10 mg/ml)	1 bočica po 5 ml	SZU	04-07.10- 1907/13	11.12.2013	19.11.2019
109	BISOLEX	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bromheksin	sirup	4 mg/5 ml	200 ml sirupa i plastična odmjerna kašičica od 5 ml u kutiji	BRp	04-07.10- 3180/13	5.12.2013	20.11.2018
110	BISOLEX	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bromheksin	oralne kapi, otopina	2 mg/ml	30 ml oralnih kapi, otopina i plastična odmjerna čašica od 6 ml u kutiji	BRp	04-07.10- 3181/13	4.12.2013	20.11.2018
111	TEGRETOL	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karbamazepin	tableta	200 mg	50 tableta	▲ Rp	04-07.10- 2491/13	4.12.2013	23.10.2018
112	TEGRETOL CR	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	karbamazepin	tableta sa modifikovanim oslobađanjem	400 mg	30 tableta sa modifikovanim oslobađanjem	▲ Rp	04-07.10- 2492/13	4.12.2013	23.10.2018
113	ATENOLOL Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	atenolol	tableta	50 mg	30 tableta	Rp	04-07.10- 3182/13	13.12.2013	21.11.2018
114	ATENOLOL Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	atenolol	tableta	100 mg	14 tableta	Rp	04-07.10- 3204/13	13.12.2013	21.11.2018

115	LOQUEN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	kvetiapin	filmom obložena tableta	100 mg	60 filmom obloženih tableta	Rp	04-07.10-3404/13	8.1.2014	23.12.2018
116	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	12,5 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5693/13	18.2.2014	19.3.2019
117	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	25 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5694/13	18.2.2014	19.3.2019
118	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	čepić	50 mg	10 čepića	Rp	04-07.10-5695/13	18.2.2014	19.3.2019
119	VOLTAREN rapid	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	obložena tableta	50 mg	10 obloženih tableta	Rp	04-07.10-5692/13	18.2.2014	19.3.2019
120	VOLTAREN retard	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	tableta sa produženim oslobađanjem	100 mg	20 tableta sa produženim oslobađanjem	Rp	04-07.10-5691/13	27.2.2014	19.3.2019
121	VOLTAREN forte	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	želučanooporna obložena tableta	50 mg	20 želučanoopornih obloženih tableta	Rp	04-07.10-5696/13	27.2.2014	19.3.2019
122	VOLTAREN	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	diklofenak	otopina za injekciju/infuziju	75 mg/3 ml	5 ampula otopine za injekciju/infuziju po 3 ml, u kutiji	ZU	04-07.10-5683/13	27.2.2014	19.3.2019
123	CAMPTO	PFIZER LUXEMBOURG SARL	irinotekan	koncentrat za rastvor za infuziju	100 mg/5 ml (20 mg/ml)	1 bočica sa 5 ml	SZU	04-07.10-2952/12	9.12.2013	8.7.2018
124	CAMPTO	PFIZER LUXEMBOURG SARL	irinotekan	koncentrat za rastvor za infuziju	300 mg/15 ml (20 mg/ml)	1 bočica po 15 ml	szu	04-07.10-2953/12	9.12.2013	19.3.2019
125	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	25 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2565/13	6.12.2013	24.10.2018
126	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	75 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2566/13	6.12.2013	24.10.2018
127	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	150 mg	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2567/13	6.12.2013	24.10.2018
128	LYRICA	PFIZER LUXEMBOURG SARL	pregabalin	kapsula, tvrda	300 mg/15 ml (20 mg/ml)	56 kapsula, tvrdih	ΔRp	04-07.10-2568/13	6.12.2013	24.10.2018
129	CORTEF	PFIZER LUXEMBOURG SARL	hidrokortizon	tableta	10 mg	100 tableta u bočici u kutiji	Rp	04-07.10-2564/13	19.12.2013	21.12.2018
130	FRAGMIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	dalteparin	rastvor za injekciju	10 000 I U/ml	10 staklenih ampula po 1 ml rastvora za injekciju	SZU	04-07.10-2950/12	13.12.2013	24.2.2018
131	FARMORUBICIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	epirubicin	prašak za rastvor za injekciju	50 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za injekciju	SZU	04-07.10-3663/12	24.12.2013	8.7.2018
132	FARMORUBICIN	PFIZER LUXEMBOURG SARL	epirubicin	prašak za rastvor za injekciju	10 mg	1 bočica sa praškom za rastvor za injekciju i 1 ampula sa 5 ml rastvarača (voda za injekcije)	SZU	04-07.10-3647/12	24.12.2013	29.8.2018
133	STREPSILS Original	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10-4814/13	12.2.2014	19.3.2019

134	STREPSILS narandža sa vitaminom C	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg + 100 mg	24 pastile	BRp	04-07.10-4819/13	12.2.2014	19.3.2019
135	STREPSILS med i limun	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10-4815/13	12.2.2014	19.3.2019
136	STREPSILS mentol i eukaliptus	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg + 8 mg	24 pastile	BRp	04-07.10-4818/13	12.2.2014	19.3.2019
137	STREPSILS Plus	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg + 10,0 mg	24 pastile	BRp	04-07.10-4816/13	12.2.2014	19.3.2019
138	STREPSILS limun bez šećera	Reckitt Benckiser Bulgaria Food	ostali antiseptici	pastila	0,6 mg + 1,2 mg	24 pastile	BRp	04-07.10-4817/13	12.2.2014	19.3.2019
139	TAVANIC	SANOFL-AVENTIS Groupe	levofloksacin	rastvor za infuziju	5 mg/ml	100 ml rastvora za infuziju u staklenoj bočici, u kutiji	Δ SZU	04-07.10-3228/13	7.2.2014	3.11.2018
140	TAVANIC	SANOFL-AVENTIS Groupe	levofloksacin	film tableta	250 mg	10 film tableta	Δ Rp	04-07.10-3229/13	7.2.2014	3.11.2018
141	TAVANIC	SANOFL-AVENTIS Groupe	levofloksacin	film tableta	500 mg	10 film tableta	Δ Rp	04-07.10-3230/13	7.2.2014	3.11.2018
142	TRITACE	SANOFL-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	1,25 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-2487/13	6.12.2013	23.10.2018
143	TRITACE	SANOFL-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	2,5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-2488/13	6.12.2013	23.10.2018
144	TRITACE	SANOFL-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	5 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-2489/13	6.12.2013	23.10.2018
145	TRITACE	SANOFL-AVENTIS Groupe	ramipril	tableta	10 mg	28 tableta	Rp	04-07.10-2490/13	6.12.2013	23.10.2018
146	WELLBUTRIN XR	WELLCOME LIMITED	bupropion	tableta s prilagođenim oslobađanjem	150 mg	30 tableta s prilagođenim oslobađanjem	Δ Rp	04-07.10-3094/13	23.12.2013	19.12.2018
147	MENCEVAX ACWY	WELLCOME LIMITED	meningokok A, C, W-135, Y, tetravalentni prečišćeni polisaharidni antigen	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	50 mcg + 50 mcg + 50 mcg + 50 mcg	1 bočica sa liofiliziranim praškom i 1 ampula rastvarača (0,5ml) u kutiji	ZU	04-07.10-5019/13	17.1.2014	2.2.2019
148	KAPANOL	WELLCOME LIMITED	morfin	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	20 mg	20 kapsula sa produženim oslobađanjem	§ ▲ Rp	04-07.10-4119/13	8.1.2014	19.12.2018
149	KAPANOL	WELLCOME LIMITED	morfin	kapsula sa produženim oslobađanjem, tvrda	50 mg	20 kapsula sa produženim oslobađanjem	§ ▲ Rp	04-07.10-4120/13	8.1.2014	19.12.2018
150	PANADOL BABY	WELLCOME LIMITED	paracetamol	oralna suspenzija	120 mg/5 ml	100 ml oralne suspenzije u staklenoj boci, u kutiji	BRp	04-07.10-5018/13	20.2.2014	30.1.2019

1. У случају да прије истека периода важности наступе ограничења за употребу неког од наведених лијекова, Агенција за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине ће објавити измјену овог списка.

Број 10-07.56-2261/14
28. априла 2014. године
Бања Лука

Директор
Наташа Грубиша, с. р.

S A D R Ź A J

**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 614 Zakon o javnim nabavkama (bosanski jezik) 1
Zakon o javnim nabavkama (hrvatski jezik) 33
Закон о јавним набавкама (српски језик) 65

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 615 Odluka o učešću kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Multidimenzionalnoj integriranoj stabilizacijskoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Mali (bosanski jezik) 99
Odluka o sudjelovanju kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Multidimenzionalnoj integriranoj stabilizacijskoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Mali (hrvatski jezik) 100
Odluka o učешћу контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у Мултидимензионалној интегрисаној стабилизацијској мисији Уједињених нација у Републици Мали (српски језик) 101

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 616 Odluka o kapitalnim ulaganjima - korištenje odobrenih a neutrošenih sredstava višegodišnjeg kapitalnog projekta "Kupovina, opremanje i rekonstrukcija objekta za potrebe Ambasade i Misije BiH pri EU u Briselu" za nabavku računarske opreme za sjedište Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko-konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 102
Odluka o kapitalnim ulaganjima - korištenje odobrenih a neutrošenih sredstava višegodišnjeg kapitalnog projekta "Kupovina, opremanje i rekonstrukcija objekta za potrebe Veleposlanstva i Misije BiH pri EU u Bruxellesu" za nabavu računalne opreme za sjedište Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 102
Odluka o kapitalnim ulagaњима - кориштење одобрених а неутрошених средстава вишегодишњег капиталног пројекта "Куповина, опремање и реконструкција објекта за потребе Амбасаде и Мисије БиХ при ЕУ у Бриселу" за набавку рачунарске опреме за сједиште Министарства спољних послова Босне и Херцеговине и дипломатско -конзуларна представништва Босне и Херцеговине (српски језик) 102
617 Odluka o izmjeni Odluke o formiranju Nadzornog organa za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (bosanski jezik) 103
Odluka o izmjeni Odluke o formiranju Nadzornog tijela za praćenje provedbe Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (hrvatski jezik) 103
Odluka o izmjeni Odluke o formiraњу Надзорног органа за праћење спровођења Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина (српски језик) 103

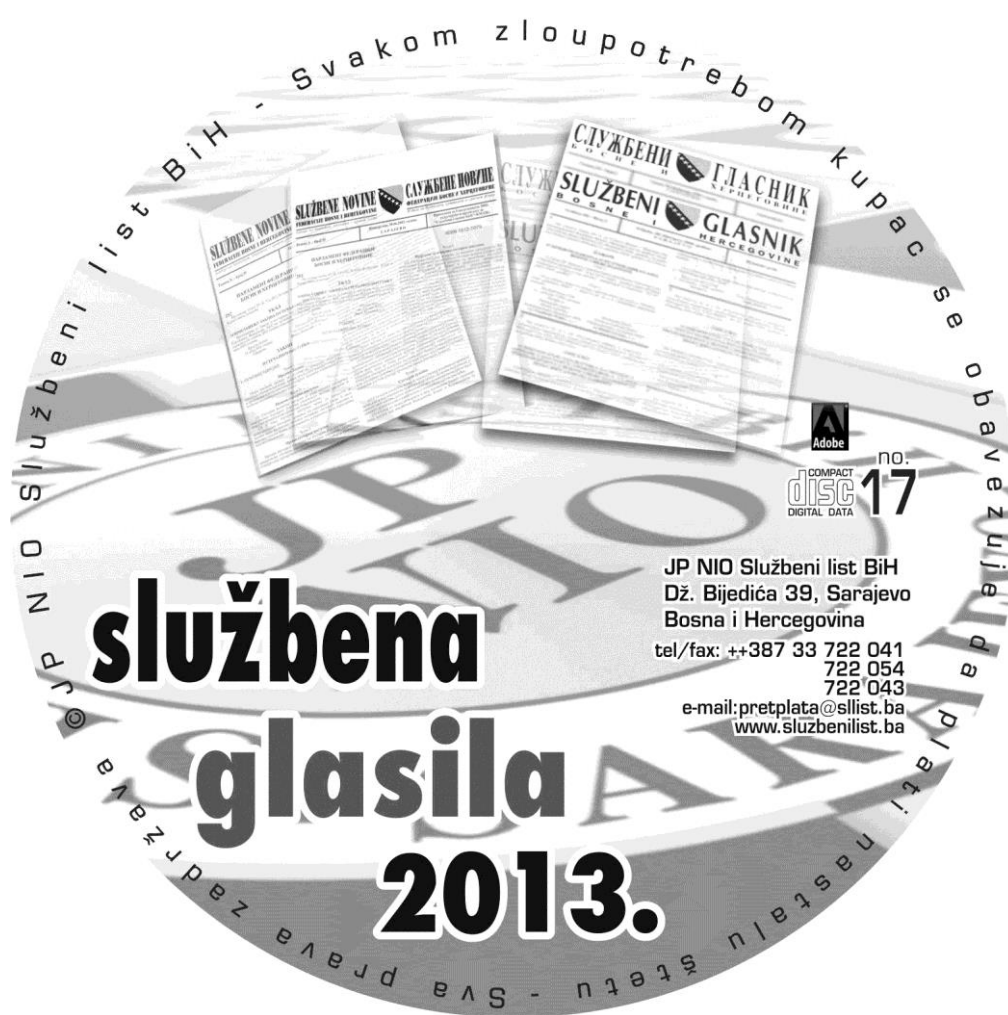
- 618 Odluka o rasporedu budžetskih sredstava za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za 2014. godinu (bosanski jezik) 104
Odluka o rasporedu proračunskih sredstava za rješavanje problema Roma u oblasti upošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za 2014. godinu (hrvatski jezik) 105
Одлука о распореду буџетских средстава за рјешавање проблема Рома у области запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите за 2014. годину (српски језик) 106
619 Odluka o usvajanju Programa rada i načinu financiranja predsjedavanja Bosne i Hercegovine Dekadom uključenja Roma 2005.-2015. u periodu od 1. jula 2014. do 30. juna 2015. (bosanski jezik) 107
Odluka o usvajanju Programa rada i načinu financiranja predsjedavanja Bosne i Hercegovine Dekadom uključenja Roma 2005.-2015. u razdoblju od 1. srpnja 2014. do 30. lipnja 2015. (hrvatski jezik) 111
Одлука о усвајању Програма рада и начину финансирања председавања Босне и Херцеговине Декадом укључења Рома 2005.-2015. у периоду од 1. јула 2014. до 30. јуна 2015. (српски језик) 114
620 Odluka o usvajanju Principa i standarda u oblasti obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 119
Odluka o usvajanju Principa i standarda u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 131
Одлука о усвајању Принципа и стандарда у области образовања одраслих у Босни и Херцеговини (српски језик) 142
621 Odluka o interventnom korištenju sredstava текуће буџетске резерве (bosanski jezik) 154
Odluka o interventnom korištenju sredstava текуће прораčунске причуве (hrvatski jezik) 155
Одлука о интерветном кориштењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 155
622 Odluka o interventnom korištenju sredstava текуће буџетске резерве (bosanski jezik) 155
Odluka o interventnom korištenju sredstava текуће прораčунске причуве (hrvatski jezik) 155
Одлука о интерветном кориштењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 156

**MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 623 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja licenci i kvalifikacijskih kartica vozača za obavljanje međunarodnog cestovnog prijevoza (bosanski jezik) 156
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja licenci i kvalifikacijskih kartica vozača za obavljanje međunarodnog cestovnog prijevoza (hrvatski jezik) 156

Правилник о измјенама и допунама Правилника о условима и поступку издавања лиценци и квалификационих картица возача за обављање међународног друмског превоза (српски језик)		
KOMISIJA ZA OČUVANJE NACIONALNIH SPOMENIKA BOSNE I HERCEGOVINE		
624 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju historijskog spomenika "Mramorje" - grupa od 39 stećaka u Donjim Čevljanovićima, općina Ilijaš, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	156	
Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju povijesnog spomenika "Mramorje" - grupa od 39 stećaka u Donjim Čevljanovićima, općina Ilijaš, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	157	
Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju historijskog spomenika "Mramorje" - grupa od 39 stećaka u Donjim Čevljanovićima, općina Ilijaš, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	157	
625 Odluka broj 07.2-2.3-53/13-17 (bosanski jezik)	158	
Odluka broj 07.2-2.3-53/13-17 (hrvatski jezik)	159	
Odluka broj 07.2-2.3-53/13-17 (српски језик)	160	
DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK		
626 Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (bosanski jezik)	161	
Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (hrvatski jezik)	162	
Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (српски језик)	163	
KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE		
627 Rješenje broj 02-26-3-024-30-II/13 (bosanski jezik)	164	
Rješenje broj 02-26-3-024-30-II/13 (hrvatski jezik)	170	
Rješenje broj 02-26-3-024-30-II/13 (српски језик)	177	
628 Rješenje broj 04-26-3-007-72-II/13 (bosanski jezik)	184	
Rješenje broj 04-26-3-007-72-II/13 (hrvatski jezik)	197	
Rješenje broj 04-26-3-007-72-II/13 (српски језик)	210	
AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU BOSNE I HERCEGOVINE		
629 Pregled postavljenih državnih službenika po javnim oglasima za april 2014. godine (bosanski jezik)		224
Pregled postavljenih državnih službenika po javnim natječajima za travanj 2014. godine (hrvatski jezik)		226
Преглед постављених државних службеника по јавним огласима за април 2014. године (српски језик)		228
USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE		
630 Odluka broj AP 5957/10 (bosanski jezik)		229
Odluka broj AP 5957/10 (hrvatski jezik)		233
Одлука број АП 5957/10 (српски језик)		238
631 Odluka broj AP 252/11 (bosanski jezik)		242
Odluka broj AP 252/11 (hrvatski jezik)		245
Одлука број АП 252/11 (српски језик)		249
ISPRAVKE		
632 Ispravka Odluke Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju historijske građevine - Zgrada Slavije u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)		252
Ispravak Odluke Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju povijesne građevine - Zgrada Slavije u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)		252
Исправка Одлуке Комисије за очување националних споменика о проглашењу историјске грађевине - Зграда Славије у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине (српски језик)		253
633 Ispravka Spiska lijekova kojima je izdana dozvola (u obnovljenom postupku) za stavljanje u promet na tržište Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)		253
Ispravka Popisa lijekova kojima je izdana dozvola (u obnovljenom postupku) za stavljanje u promet na tržište Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)		261
Исправка Списка лијекова којима је издата дозвола (у обновљеном поступку) за стављање у промет на тржиште Босне и Херцеговине (српски језик)		269

Svako m zloupotrebom kupac se obavezuje da plati nastalu štetu - Sva prava zadržava

**službena
glasila
2013.**

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 041
722 054
722 043
e-mail: pretplata@slulist.ba
www.sluzbenilist.ba

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretar Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Marin Vukoja - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za I polugodište 2014. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 200,00 KM